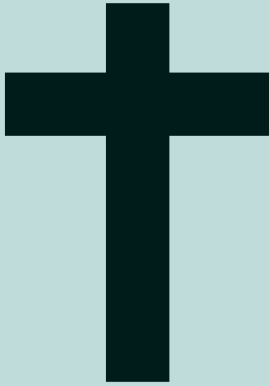

Sangola Eenyakune

Lobala: Sangola Eenyakune New Testament

Sangola Eenyakune

Lobala: Sangola Eenyakune New Testament

copyright © 2018 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: (Lobala)

Contributor: Wycliffe Bible Translators, Inc.

All rights reserved.

2020-11-18

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 13 Jul 2024 from source files dated 29 Jan 2022

45dc5a8e-f513-5ba3-aad6-e48bd1d5b563

Contents

Matiye	1
Malako	67
Luka	111
Yoane	181
Bitoma	230
Baloma	294
1 Bakoliti	324
2 Bakoliti	353
Bagalatia	371
Baefese	380
Bafilipi	389
Bakolose	396
1 Batesaloniki	403
2 Batesaloniki	409
1 Timote	413
2 Timote	421
Tito	427
Filemō	431
Baebele	433
Zake	454
1 Petelo	461
2 Petelo	469
1 Yoane	475
2 Yoane	484
3 Yoane	486
Yuda	488
Iweninyama sa	
Maphoo	491

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Matiye Maphoo ma etatele

O Simo Elaa ya Matiye tomozwa ndongo iinene ya Simo Elaa bo waeyimolaka Malako.

Kasi Simo Elaa ya Matiye embi kula kyese ne na bwikye na Simo eyaaka Malako.

O Simo ya Matiye tomozwa maphoo mama:

- Matiye 1-2: Bankoko ba Yesu na ibotama se
- Matiye 3.1-12: Mateya ma Yoane Mobatise
- Matiye 3.13-4.11: Ibatisama na imekama sa Yesu
- Matiye 4.12-18.35: Etoma ya Yesu o Galileya
- Matiye 19.1-20.34: Yesu amani o Galileya akye o Yelusaleme
- Matiye 21.1-27.66: Poso ya Yesu eya suka o Yelusaleme
- Matiye 28.1-20: Iakwa sa Yesu na iwenene se na baekosi

Simo Elaa ya Matiye, kyeweninya obokye Yesu ali Mokonzi ooyele si bato bee bokonzi pha Nwaphongo. Ambi kula baa na Moteye oobaphe mateya masengyesi na bee pho babee manzoka oka bato baso.

*Bankoko ba Yesu
(Luka 3.23-38)*

¹ Kyeka mankombo ma bankoko ba Yesu-Klisto: Yesu ali nkoko wa Davidi, na nkoko wa Abalayama.

²⁻¹¹ Abalayama aboti Izake,

Izake aboti Yakobo,
Yakobo aboti Yuda na banaa nyango,

Yuda aboti Pelesi na Zala nyango wa bee Tamala,

Pelesi aboti Esilone,
Esilone aboti Lama,

Lama aboti Aminadaba,
Aminadaba aboti Nasona,

Nasona aboti Salamani,
Salamani aboti Boaze

(nyango yabaka Laaba),
Boaze aboti Obede

(nyango yabaka Luta),
Obede aboti Yese,

Yese aboti mokonzi Davidi,

Davidi aboti Salomo

(nyango yabaka njwasi owa zalaka phanza na Uliya),

Salomo aboti Loboama,
Loboama aboti Abiya,

Abiya aboti Asa,
Asa aboti Yozafa,

Yozafa aboti Yolama,
Yolama aboti Azaliya,

Azaliya aboti Yotama,
Yotama aboti Akaza,

Akaza aboti Ezekiya,
Ezekiya aboti Manase,

Manase aboti Amona,
Amona aboti Yosiya,

Yosiya aboti Yoyakime na banaa nyango imbele

saakyekye bee na bato ba Isalayele o boombo

pha Babilone.

¹²⁻¹⁶ O sima ya bokyekye na bato ba Isalayele o boombo o Babilone,

Yoyakime aboti Salitiyele,

Salitiyεε aboti Zolobabele,
 Zolobabele aboti Abiudi,
 Abiudi aboti Eliyakime,
 Eliyakime aboti Azolo,
 Azolo aboti Sadoke,
 Sadoke aboti Akimi,
 Akimi aboti Eliudi,
 Eliudi aboti Eleyaza,
 Eleyaza aboti Matane,
 Matane aboti Yakobo,
 Yakobo aboti Zozefu,
 Zozefu moloo wa Maliya
 nyango wa Yesu,
 okobangye bεε Masiya.

17 Tata oka Abalayama
 nɔnɔ oka Davidi wali ba yoo
 iko mbuka bane. Uta oka Da-
 vidi nɔnɔ wakyende bεε na
 bato ba Isalayεε o boombo
 o Babilone, walekana ba
 yoo iko mbuka bane. Na
 o itata imbele sasina tee
 nɔnɔ o ibotama sa Masiya,
 walekana ba yoo iko mbuka
 bane me.

Ibotama sa Yesu (Luka 2.1-7)

18 Ibotama sa Yesu Masiya
 sabaka bofo: Nyango
 Maliya abaka nwanwasi
 owa lukaka Zozefu ilonga,
 kasi waaba bεε naino sa
 bobutwakye o ingambi
 sonoso, Maliya aesi ya
 ekama na nwiya nwa
 Bolobo Bosanto. 19 Moloo
 nye Zozefu abaka moto
 wa bosembo, taikaka zinga
 imosambola o miyo ma
 bato, amba ya kana imoleε
 obokye bato saeba. 20 Wa
 baka yo kaumunya babona,
 anzelu monomo wa Nkolo
 amba motokolele o ndoto,
 amba ya wo ne obokye:
 «Zozefu, nkoko wa Davidi,
 saila ilonga Maliya, pho

ibu siili ne, siuti na mwiya
 nwa Bolobo. 21 Amobota
 nwana wa lele, waa molaa
 nkombo Yesu. Eli yo moto
 owa mobikya bato bεε na
 masumu ma be.»

22 Maphoo maso maamana
 makyelama pho ya ikokya
 yaawo Nkolo na munoko
 nwa moimosi we obokye:
 23 «Ngondo monomo
 amoekama, amobota nwana
 wa lele, baamolaa nkombo
 Emanuel.» Nkombo me
 kyelukye iwo obokye:
 «Iwaphongo ali na banga
 elele yonoyo.»

24 Waa umwa Zozefu,
 ambakyela nde bo
 wamowolekye anzelu wa
 Nkolo, nɔnɔ wa longa yo
 Maliya. 25 Kasi taika angana
 ne nɔnɔ waabota yo nwana
 we, emba Zozefu amba laa
 nwana me nkombo ya Yesu.

2

Bato ba malondo baesi ya kyeka Yesu

1 Yesu abotamaka o
 Beteleme ya Yuda, imbele
 saa baka Elode mokonzi.
 Nkolo me, banganga
 baakyekye banyaseesi,
 bautaka biitokolo munyεle.
 Bamba ya koma o
 Yelusaleme. 2 Bamba ya
 tuna bεε kye: «Iwana outi
 bεε ibota, mokonzi nwa
 bayuda, ali bi? Towenekyi
 nyaseesi we atokosi biye
 munyεle, emba toesi ya
 mokumbela.»

3 Waa oka mokonzi Elode
 simo mene, ndondo yamba
 baa ne, na bato baso ba

Yelusaleme. ⁴ Amba ya banga bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko, amba ya fatuna elele'ye esengyesi Masiya ibotama. ⁵ Bamba mobuyisa bée kye: «O Beteleme ya Yuda. Pho moimosi wa Nwaphongo akoma bobo:

⁶ «Ka we, Beteleme, mokyisi nwa Yuda, toli nwana mokyisi pha o nkyisi ya Yuda.

Pho mokonzi munene owa mokanba bato banga Isalaye, amouta oka ya we.»

⁷ Emba Elode amba ya banga bato ba malondo miibombo pho bamoimole imbele sa tokoloko nyaseesi me.

⁸ Sima amba ya batoma o Beteleme, amba ya wo na bée obokye: «Kyende okye mituna na mo na mo pho ya nwana, bo omoweni, oya nzimola pho na nga na kye mokumbela.»

⁹ Waa oka bée munoko nwa mokonzi, bamba ya kyende. Bamba ya wene nyaseesi owa wenyekye bée phanza o mbale ekyetokolo munyele, kakye o boo pha be. Waakoma nyaseesi me o ikolo sa ele eeli nwana, nyaseesi me amba kye teme.

¹⁰ Bamba tonda na nkyisa waa wene bée nyaseesi me atemi. ¹¹ Baesi ya nyolo o ingambi, baweni nwana na nyango Maliya. Bamba kusama pho ya imokumbela, bamba ya ingola bayombo

ba be, bamba mophe makabo mama: Wolo, mpaka na mauta ma mile.*

¹² Sima Nwaphongo amba ya bawole o ndoto obokye bée sakula butwa yaaka Elode. Emba bamba ya butwa o mokyisi nwa bée mi nzela esuu.

Zozefu, Maliya, na nwana Yesu baloti o Ezipito

¹³ Waabutwa baa malondo, o sima, anzele wa Nkolo monomo amba yelega Zozefu o ndoto, amba ya wo ne yokye: «Langwa, kpa nwana na nyango, lota o Ezipito, ikala omo noko waamowo nga na we obokye oya butwa. Pho Elode amoluka nwana pho ya imoboma.» ¹⁴ Nde na muna mokolo, Zozefu aesi ya teme, akpe nwana na nyango, amba yakye miibomba o Ezipito. ¹⁵ Abaka omo noko waawa Elode. Mapho mamana makyelama pho ya ikokya mapho maawoko Nwaphongo o munoko nwa moimosi we obokye: «Nabangyi nwana wa nga obokye amane o Ezipito.»

Elode abomi bana baakyiki

¹⁶ Waawene Elode obokye baamalondo bamokose, aokaka yoo ekusi. Amba ya toma batuluku o Beteleme na o nkyisi yaa mam-bale, babome bana ba bampele baso baali sakokya mbula ibale. Amekaka babona pho atangaka

* 2:11 2.11 Mauta me mali ndokolo ngola ekyeingingye bée bolekyele.

nkolo yaalekanaka tata waawenekye baamalondo nyasessi. ¹⁷ Maphoo maso mamana makyelama bo wawoko moimosi Yilimiya obokye:

¹⁸ «Baokyi ilela siute o Lama, malelo na imiima sa ngongoo.

Eli Layele kalele bana be,

taazingye obokye bamobondo pho bana bee bawe.»

Zozefu, Maliya na ηwana Yesu bamani o Ezipito

¹⁹ O sima ya iwaa sa Elode, anzelu wa Nkolo amba yelela Zozefu o ndoto o Ezipito. ²⁰ Amba ya wo ne yokye: «Teme, kpa ηwana na nyango, butwa o Isalayele, pho baalukaka iboma ηwana bawe.»

²¹ Zozefu amba ya teme, aesi ya kpa ηwana na nyango, amba ya butwa o Isalayele. ²² Kasi waaoka Zozefu obokye Arkelaus abuto mokonzi ηwa Yuda o elele ya ango Elode, amba lota ibutwa omoo. Nwaphongo amba kula moteya o ndoto ndengye ekokyi yo ikyela, amba ya kyende o mokyisi ηwa Galileya. ²³ Amba ya kye zala o Nazarete. Maphoo mamana makyelama pho ya ikokya maphoo maawoko baimosi ba Nwaphongo obokye: «Baamobanga moto wa Nazarete.»

3

Mateya ma Yoane Mobatise

(Malako 1.1-8; Luka 3.1-18; Yoane 1.19-28)

¹ Sima ya mambula, Yoane Mobatise akyekye o bokye pha Yuda, akyekye miteya bofo: ² «Bongola mandondo, pho bokonzi pha ikolo bokomi phenephe.»

³ Yoane, eli yo moto owa woko moimosi Isaya pho ye obokye:

«Moto monomo kaanwane onte ya bokye yokye:

Nkolo kalukye iyaa: Omobongyisa nzela, tutola banaa manzela maakyiki yoo!»

⁴ Yoane abaka kalate etobu eya kyela bee na nkungye ya nyama na nkombo shamo, na nkamba ya lopho la nyama o mobimbi, abaka kaze nde ntete na maboo.

⁵ Bato ba Yelusaleme na bato baso ba Yuda na baa mokyisi mooli phenephe na ebale ya Yaladene, babaka bakye oka ye. ⁶ Baimolaka masumu ma bee o soo pha bato baso, Yoane abaka kababatisa o ebale ya Yaladene. ⁷ Waawene

Yoane obokye Bafalisayi na Basadukayi baikye baye oka ye pho ababatisa, amba tata ibawole bofo: «Bee ibota sa nzoo, oephe malondo ma ilota yoo ya Nwaphongo ekye ye nza?

⁸ Weninya na bikyela obokye obongosi motema. ⁹ Le

imiwole obokye: «Ekpele yonyo ete lokyele, pho Abalayama ali nkoko wa

banga.” Pho naewole ngakye, Nwaphongo akokyi ibuya mabanga mama bana ba Abalayama. ¹⁰ Bambo bongye ikoko pho ya ikpete nkanga ya nzete; nwete munsɔ mote mobote mbuma ndaa, baamokpete, bamba movaka o nweya. ¹¹ Nga, naebatisa na maa pho ya iweninya obokye obongosi motema, ka ookoye o sima ya nga, amoebatisa na Bolobo Bosanto na ná nwenya. Yo andekyi na mwiya, sikyilongobana na pho ya imumanya bikoto. ¹² Aphisi enyengyele o maboko pho ya ikabola mbuma na nkata. Amobomba mbuma o bompemde, kasi amotumba nkata o nwenya moote moozime.»

Ibatisama sa Yesu
(Malako 1.9-11; Luka 3.21-22)

¹³ Mokolo monomo Yesu autaka o Galileya aesi o Yaladene, amba ya koma ooli Yoane pho abatisame. ¹⁴ Kasi Yoane amba le, yokye: «Eli nde we moto okokakyi imbata, emba kombe kula yaa oka nga ndengye'ye?» ¹⁵ Kasi Yesu amba ya mobuyisela yokye: «Anola obokye wataa baa babona pho ya unwanwa eye. Pho tosengyesi ikokya maphoo maso mazingaka Nwaphongo.» Emba Yoane amba ya anola. ¹⁶ Waunva Yesu izwa batisimo, amba abwa o maa. Nde mina wamo, ikolo samba ingwa,

amba wene Bolobo pha Nwaphongo boue ndokolo inkoto-nwenya siesi yauta mi yo. ¹⁷ Nwesi monomo nwamba uta o ikolo mowo obokye: «Oyo ali Nwana wa nga wa lozingo; nasepesi ne na boikye.»

4

Zabulu amekyi Yesu
(Malako 1.12-13; Luka 4.1-13)

¹ Bobele Bolobo amba ya kamba Yesu o bokye pho Zabulu amumekye. ² Omoo, Yesu akyelaka nkolo mako mane mobimba sazaa, emba Yesu amba ya oka nzala. ³ Zabulu amba ya wali yo, amba ya wo ne yokye: «Bo oli Nwana wa Nwaphongo, wo na mabanga mama ma butwe mapa.» ⁴ Kasi Yesu amba ya mobuyisa yokye: «O buku pha Nwaphongo wakomama bobo: “Moto eta bikye nde na mapa, kasi na maphoo maso maa wo Nwaphongo.”» ⁵ Emba Zabulu amba kye ne nono o Yelusaleme, mokyisi mosantu, akye moteye o songye ya Tempelo, ⁶ amba ya wo ne yokye: «Bo oli nwanwa wa Nwaphongo, omikumbya o se; pho o buku pha Nwaphongo wakomama bobo: “Nwaphongo amoetomela banze be, ba moetamba pho ekolo ya we yango sazuma mi ibanga.”» ⁷ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «O buku pha Nwaphongo wakomama bobo: “Sameka Nwaphongo

Nkolo ya wε.”»⁸ Zabulu amba kula kyende ne o ikolo sa ngomba aanda, amba moteya makonzi maso maa se ná ngambo ya mango.⁹ Amba ya wɔ ne yokye: «Namoephε iso miina bo onkusamesi phɔ ya inkumisa.»¹⁰ Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Molemba, mana wawa! Phɔ o buku pha Nwaphongo wako-mama bobo: “Wamokumisa nde Nwaphongo Nkolo ya wε, wamba na kyelela nde yo, moto mosuu phe.”»¹¹ Bobele Zabulu amba ya mana wali Yesu. Emba banze bamba yaa waali Yesu, bamba tata imokyelela.

Yesu atati etoma ye o Galileya

(*Malako 1.14-15; Luka 4.14-15*)

¹² Waa oka Yesu obokye baakye Yoane o boloko, amba kye o Galileya.¹³ Amani o Nazarete, kasi amba kye zala o Kapalanauma, mokyisi mooli o mokukulu nwa ebale ya Galileya, o manyete ma Zabuloni na Nefetali.¹⁴ Wakyelama babona phɔ ya ikokya maphɔɔ maawoko moimosi Isaya obokye:

¹⁵ «Manyete ma Zabuloni na ma Nefetali, mopha nwa ebale eenene, o mbale eyoko ya Yaladene. Galileya mokyisi nwa bato bate bali Bayuda!

¹⁶ Be, bato baabakyi o enzombi baweni munyele nwa phela!

Baabakyi o enzombi ya mokyisi nwa bawe, munyele mobatokolesi!»

¹⁷ Uta imbele me, Yesu abuto iteya bobo: «Bongola motema, phɔ bokonzi pha Nwaphongo bokomi phenephe!»

Yesu abangyi baekosi bane

(*Malako 1.16-20; Luka 5.1-11*)

¹⁸ Yesu abaka kakye mitambula o mokukulu nwa ebale ya Galileya, amba ya wene baosi ba swe babale, bola na mosii, Simo okobangye bee Petelo, na Andele nwana wa nyango, babaka bavakye bondendi.

¹⁹ Yesu amba ya wɔ na bee yokye: «Imbengye! Namobuya balukyi ba bato.»²⁰ Mbala yɔnɔyɔ, baikyi mandendi ma be, babengyi Yesu.²¹ Waamana Yesu wamɔ, akuli wene bato babale, bola na mosii, Zake na Yoane, bana ba Zebede. Babaka o vato na ango wa bee Zebede babongya mandendi. Yesu amba ya babanga.²² Mbala yɔnɔyɔ, baikyi ika vato na ango wa be, babengyi Yesu.

Yesu kateya, kambe na bikya bato

²³ Yesu atambulaka o Galileya mobimba; kakye miteya o mangambi ma makyita, kakye miimola Simo Elaa ya bokonzi pha Nwaphongo na ikyemibikya bato na malosi ma bee maso, na bileme ba bee biso.

24 Ngambo ye ya tambulaka o manyete ma Siri mobimba, bamba moyelela na bato baso baabaka na malosi ndengye na ndengye na baabaka na matungyisi ndengye na ndengye; na baabaka na malobo mabe na baamaphukuluku na bituku. Yesu amba ya babikya. 25 Bato baikye bamobengaka; bautaka o Galileya, o Dekapolis, o Yerusaleme, o Yuda na o mokyisi mooli o mopha moyoko nwa Yaladene.

5

Yesu kateya o ikolo sa ngomba

1 Waawene Yesu bato baikye wamo, aesi ya baa o ikolo sa ngomba, akye zala. Baekosi bee bamba ya susinya phenephe ne, 2 amba tata ibateya bobo:

*Yaakolo nkyisa
(Luka 6.20-23)*

3 «Nkyisa ili na baamiebe obokye bali bakayee o mandondo, pho bokonzi pha ikolo boli pho ya be!

4 Nkyisa ili na baalele, pho Nwaphongo aababondo.

5 Nkyisa ili na baate bali na toko, bee bamozwa mokyisi nwa lakyela Nwaphongo bato.

6 Nkyisa ili na baali na phowa ya ikyela bolaa, pho Nwaphongo amokokya phowa ya be.

7 Nkyisa ili na baaokye bato ngongo, pho Nwaphongo abaoka na bee ngongo.

8 Nkyisa ili na baali na mandondo maakunywa, pho bamowene Nwaphongo.

9 Nkyisa ili na baakyemiambya bose, pho Nwaphongo aababanga bana be.

10 Nkyisa ili na baanyokomo pho bakyele bolaa, pho bokonzi pha ikolo boli pho ya be.

11 Nkyisa ili na bee bo bato baetole, baenyokolo bambe na ewole mapho maso maabe pho bee konzanole.

12 Kumba, ba na nkyisa, pho mbano enene kyeeziya o ikolo.

Pho banyokoloko baimosi ba Nwaphongo baabaka phanza nde bomo.»

Mokpa na Tala

(Malako 9.50; Luka 14.34-35)

13 «Bee oli mokpa nwa mokyisi. Ka bo mokpa mumani vale, bamokula mobuya vale ndengye'ye? Temokuli ba na tina, baamovaka o nze, bato baamokyita. 14 Bee oli

saa ya mokyisi, mokyisi nwaatongama o ikolo sa ngomba temokokyi ibombama. 15 Tebaalosa tala pho ya iekukya na katini, kasi baeteye o ikolo sa mesa pho eweninya bato baso baali o ingambi. 16 Yango mena, osengyesi ilola o boo pha bato ndokolo tala

pho bawene bolaa bookyele b̄εε, emba baambe kumbela Ango wa b̄εε ooli o ikolo.»

Mateya pho ya mibeko

17 «Saumunya obokye nga naya pho ya imanya mobeko nwa Mose na mateya ma baimosi ba Nwaphongo. Siika yaa pho ya imanya kasi pho ya ikokya. 18 Eli phele, na wo na b̄εε, tee n̄on̄o wamumana ikolo na muse, ete bamanya lowo lōn̄o o mibeko, ebe na nwana itanga o mookyikyī owakoma b̄εε om̄o ete baamumanya. 19 Yango mena, na nza na nza okomanya n̄on̄o nwana mobeko o mokyikyī, kambe nateya bato basuu bakyele bom̄o, amoba moto wa mbomela o bokonzi pha ikolo. Ka iyo nzaa ookokumole mibeko kambe na teya bato basuu obokye bakyele bom̄o, amoba moto wa boo o bokonzi pha ikolo. 20 Na wo na b̄εε, luka ikumola Nwaphongo ileka bookomokumole bateye ba mibeko na Bafalisayi, bo phe, otoonyolo o bokonzi pha ikolo.»

Mateya pho ya yo

21 «Waunva oka ewole ya bankoko kyewo bobo: "Sa boma moto; moto oobomi moto, bateni ba malombe baamosambisa." 22 Kasi nga na wo na b̄εε bobo: Moto munso ookyesi nwebi yo, bateni ba malombe baamosambisa. Ka ootosi nwebi obokye: "Ebubusi!" ikyita siinene

sa banganga ba Nwaphongo saamosambisa. Owa mowoo na nwebi ne yokye: "Alemana!" ebongyi obokye bamovakye o nwenya nwa lifelo. 23 Bokokye o mesa ma Nwaphongo pho ya ikye mophe ibonza, bo om̄o okye umunya obokye oli na lowo na nwebi na we, 24 langya ibonza sa we imbale ya mesa ma mafonza, kyende naino okye bongye na nwebi na we, emba ombe ya ambya ibonza sa we oka Nwaphongo. 25 Bo moto aephundi, bo b̄εε ne kombe kyende oka ba zuzi, bongya ne wataaba b̄εε o nzela. Bo phe, moto me amoeyambya oka ba zuzi, bamoetoma oka batuluku pho baenyosa o boloko. 26 Nde phele na wo na we: Otootokolo o boloko tee n̄on̄o waamophuta we mbongo ya we es̄o.»

Mateya pho ya baphemba

27 «Waunva oka bawo bobo: "Sakyela phemba na nwanwasi wa moto." 28 Kasi nga na wo na b̄εε bobo: Moto munso ookyekyi nwanwasi wa nwebi pho ya imooka phowa, ambokyele ne phemba o ndondo ye. 29 Bo ziyo sa we saa boloo si etome o ikyela bobo, osiphengolo, osivakye itakye. Elekyi bolaa pho ya we ibungya enango yonoyo ya nzoto ya we na obokye baevakye muwosi o lifelo. 30 Bo eboko ya we eya boloo kyeetome o ikyela bobo, oetene, oevakye itakye. Elekyi bolaa pho ya

wε ibungya enango yɔnɔyɔ ya nzoto ya wε na obokye okye muwosi o lifelo.»

Mateya phɔ ya iboma bolonga

(Matiye 19.9; Malako 10.11-12; Luka 16.18)

³¹ «Bakulaka wɔ bofo: “Bo lele ale ηwasi wε, asengyesi obokye amokomele mokanda moimole obokye bolonga bowee.” ³² Kasi nga nawɔ na bεε bofo: Moto munsɔ ookole ηwasi wε, boteebe phɔ ya mibeko misuu miikatele bolonga me obokye bowe phe, mena atomise ηwanηwasi me ikyela baphemba. Ka moto owamolonga ηwanηwasi wa ndenge mena, akyesi phemba.»

Mateya phɔ ya ikata seleka

³³ «Wakulaka oka obokye bawɔkɔ na bankɔkɔ ba banga bofo: “Sakata seleka ya bolε. Kasi kyela maphɔ masɔ malakyi wε bookatakyi wε seleka o boo pha Nkolo.” ³⁴ Kasi nga nawɔ na bεε bofo: Sakata seleka nɔnɔ ηwana bokyii bofo. Ebe na nkombo ya ikolo, phɔ ikolo eli eziye ya Nwaphongo. ³⁵ Naa na nkombo ya munse, phɔ muse eli elele ekye tɛye yo makolo me, naa na nkombo ya Yelusaleme, phɔ Yelusaleme eli mokyisi ηwa Mokonzi munεne. ³⁶ Sakata seleka na moto ηwa wε, phɔ tokokyi ibuya suwe ya wε ntane naa nsindo. ³⁷ Bo εε, wɔ obokye: “εε”. Bo

phe, wɔ obokye: “Phe”. Maphɔ masɔ mabakya bεε o maamana maute na Molembe.»

Mateya phɔ ya ibuya bofo
(Luka 6.29-30)

³⁸ «Waoka bawɔkɔ bofo: “Ziyo phɔ ya ziyo; zino phɔ ya zino.” ³⁹ Kasi nga na wɔ na bεε bofo: Bo moto akyesi bofo, samobuyisa bofo. Bo moto aewandi engyete o itama sa boloo, kula mophe saa bowεε. ⁴⁰ Bo moto kalukye iyekamba o baloo phɔ ya iyebololo simisi, omolele na muna munkoto. ⁴¹ Bo moto aeyongyi na bokusi ikye moika o ebonga, kula lekana ne itakye na ebonga. ⁴² Bo moto aeyongyi ekpele, omophe; bo azingyi ibeka na wε, omobekya.»

Izinga banguna

(Luka 6.27-28, 32-36)

⁴³ «Waoka bawɔkɔ bofo: “Zinga nwebi na wε, ina munguna ηwa wε.” ⁴⁴ Kasi nga na wɔ na bεε bofo: Zinga banguna ba bεε, bɔndele phɔ ya bato baenyokolo. ⁴⁵ Emba waamba baa bakolo bana ba Ango wa bεε Ooli o ikolo. Phɔ katokolo moo nwe na phɔ ya bato baabe na phɔ ya bato baala. Kanɔya mbula phɔ ya bato bakyele bolaa na phɔ ya bato bakyele bofo. ⁴⁶ Bo kozingye nde bato baazingye, mbano ye eyamozwa bεε oka Nwaphongo? Na baphutise ba mputi bakyele bomɔ! ⁴⁷ Bo kobeya nde bana nyango na bεε, mena o kyesi

lowo lolekyi? Phe! Na bato bate baebe Nwaphongo bakyele nde bomo! ⁴⁸ Bèè ba bato baala boli Ango wa bèè owa ikolo molaa.»

6

Mateya pho ya isunga babola

¹ «Kyeba na ndengye ekyekyelele bèè Nwaphongo. Samokyelela o miyo ma bato obokye baewenekye. Bo phe, otozwe mbano oka Ango wa bèè oli o ikolo. ² Waa kabele we mobola ekpele, sakyela obokye bato baewene bokyele banyamabole o mangambi ma makyita na o nsongo pho bato babakumisa. Nde phele, nawo na bèè ngakye: Baambozwa mbano ya be. ³ Kasi bo eboko ya we eya boloo kyekabele mobola, kyela obokye eboko ya we eya bowee saeba. ⁴ Pho ikabo sa we sibe miibombo; emba Jngwo okowene maphoo mabombama amoeyuma.»

Mateya pho ya ibondela (Luka 11.2-4)

⁵ «Bo kobondela, sa baa ya bato ba boole; bazingye ikyemiteme o mangambi ma makyita na o nsongo pho ya ibondela pho bato baso babawene. Nde phele, nawo na bèè; baambozwa mbano ya be. ⁶ Kasi iwe, bokolukye ibondela, nyolo o kolale we, ziba ekomba, bondela Jngwo oli o elele me eya ibombo, yo okowene iso ikyikyele we miibombo

amoephe mbano. ⁷ Wa bondela bèè Nwaphongo, sa wo maphoo maikye ndokolo bato bate baebe Nwaphongo; baumunya obokye Nwaphongo aabaoka nde bo bawoo na boikye. ⁸ Sakyela ya be, pho Nwaphongo, anga wa bèè, kaebe iwaa iisengyesi na bèè, bèè naino sataa iyonga. ⁹ Kyeka bosengyesi bèè ibondela:

“Ango wa banga ooli o ikolo, nkombo ya we ebe esantu.

¹⁰ Bokonzi pha we boyee; mokano nwa we mokyelame wawa o se ndokolo bokokyelame wango o ikolo.

¹¹ Olophe lolo ntoma iikokyi.

¹² Ololimbisa boke bookyesi banga

nde bokolimbisa banga bebi boke bolokyesi be.

¹³ Salokamba o bimekyi; kasi olobikya o nsee ya Molemba. [Pho bokonzi, mwiya na nkyemo ili ya we bobele na bobele. Ame.]”

¹⁴ «Pho, bokolimbisa bebi boke boekyesi be, Ango wa bèè ooli o ikolo amoelimbisa me. ¹⁵ Kasi bo olele ilimbisa bebi boke boekyesi be, Ango wa bèè etaelimbisa boke bookyesi bèè me.»

Mateya pho ya imiima ntoma

¹⁶ «Waamiime bèè ntoma, samikyela ngongo bokokyele banyamabole, bakangye maboo ma beè pho bato baso bawene obokye bamiimi ntoma. Nde phele,

na wɔ na b̄ɛɛ, baambozwa mbano ya b̄ɛ. ¹⁷ Kasi wɛ, bo omiimi ntoma, kunyola boo pha wɛ, b̄ongya suwe na bolaa. ¹⁸ Phɔ bato saeba obokye omiimi ntoma; moto owaaloeba nde ɔngɔ ooli o elele ya ifombo. Emba ɔngɔ ookowene maphɔ maali o mabombo, amoephe mbano.»

Ifomba ezwele o ikolo
(Luka 12.33-34)

¹⁹ «Sa fomba ezwele o mokyisi mumu. O mokyisi mumu, munse na mabembe bamoeyɔtɔ, baibi bamobuka maphungola phɔ ya ieyiba. ²⁰ Kasi fomba ezwele nde o ikolo oka Nwaphongo. Phɔ omɔ tewali munse, mabembe ma iyɔtɔ mbolo temali, na baibi baibuka mangambi tebali. ²¹ Phɔ elele eli ezwele ya wɛ, ndondo ya wɛ elangyi nde omɔ.»

Tala ya nzoto
(Luka 11.34-36)

²² «Miyo mali tala ya nzoto; bo miyo ma wɛ mali na bolaa, nzoto mobimba ya mowene saa, ²³ Kasi bo miyo ma wɛ mali na bolosi, nzoto ya wɛ mobimba yamobaa o enzɔmbi, otoowene ekpele. Nde bomɔ, bo tala eeli o ndondo ya wɛ ebuto enzɔmbi, enzɔmbi mɛ yamoba ekusi koleka.»

Nwaphongo n̄aa
baphalanga
(Luka 16.13)

²⁴ «Moto m̄nɔm̄ɔ takokyi ibaa moombo wa bankolo babale; naa amoina

m̄nɔm̄ɔ, amba zinga oomoyɔkɔ, naa amotosa m̄nɔm̄ɔ amba tiyola oomoyɔkɔ. Tokokyi ibaa na mbala yɔnɔyɔ moombo wa Nwaphongo na moombo wa baphalanga.»

Samitungyisa phɔ ya maphɔ masengyesi na b̄ɛɛ
(Luka 12.22-31)

²⁵ «Yango mena na wɔ na b̄ɛɛ ngakye: Samitungyisa phɔ ya iza na inywaa iisengyesi na b̄ɛɛ phɔ ya ibika, naa phɔ ya bitobu biisengyesi na b̄ɛɛ phɔ ya nzoto. Bomɔ teboolekye ntoma? Nzoto te iilekye bitobu? ²⁶ Kyeka manyɔsi, tebaaphikye, tebaanɔkɔ mbuma phɔ ya ifomba o mampende kasi Ango wa b̄ɛɛ ooli o ikolo kabazeya. Emba b̄ɛɛ toolekye manyɔsi? ²⁷ Na bo omitungyise ndengye'ye, nzaa onte ya b̄ɛɛ akokyi ibakya nɔnɔ mokɔlɔ m̄nɔm̄ɔ o bomɔ phe? ²⁸ Ka phɔ ya'ye komitungyisa phɔ ya bitobu? Kyeka ndengye ekyetɔkɔlɔ ba phulele o manzabi; b̄ɛɛ tebaakyele na etoma, tebaabambe na bitobu. ²⁹ Kasi na wɔ na b̄ɛɛ, ebe na Salomo, na ezwele ye eso, taikaka lata na bitobu biila koleka phulele nɔnɔ yɔnɔyɔ. ³⁰ Taaumunya nkata iili lolɔ o inzabi, yana bakokyi iitumba o n̄wenya. Emba bo Nwaphongo ailasee babona, takokyi ilasa na b̄ɛɛ? Phɔ ya'ye ianola sa b̄ɛɛ sili sikyikyiyi? ³¹ Sa mitungyisaka

na iwɔ obokye: "Tomoza iye? Tomunywa iye? Tomolata iye?" ³² Kyemitungyisa na iluka iso miina nde bato baate baebe Nwaphongo. Kasi Ango wa bɛɛ oli o ikolo kaebe obokye osengyesi na yango. ³³ Taaluka phanza Bokonzi pha Nwaphongo na ikyela maphɔɔ maazingye yo. Emba amba ephɛ iso iyɔkɔ iisengyesi na bɛɛ. ³⁴ Sa mitungyisa phɔ ya yana, yana yango mampeza yaamitungyisa na maphɔɔ ma yango. Mokɔlɔ na mokɔlɔ moli na nkaka iikokyi na njwango.»

7

Satenela nwebi bolombe (Luka 6.37-38, 41-42)

¹ «Satena bolombe mi mobesi njwa moto, phɔ Nwaphongo nde aetenesi bolombe mi mobesi njwa bɛɛ. ² Phɔ Nwaphongo amoekyeka bookokyekye bɛɛ bebi, amoekyela sobe naa bolaa nde bookokyeye bɛɛ bebi. ³ Phɔ ya'ye kowene mungalala mooli o ziyo sa nwebi na we kasi toowene ibaya siili o ziyo sa we? ⁴ Kowɔ na nwebi na we obokye: "Le naemanya mungalala mooli o ziyo sa we." Okokyi iwɔ babona ndengye'ye phɔ o ziyo sa we ibaya sili, kasi kosiwene nde pha. ⁵ Nyaboolɛ, taamanya phanza ibaya siili o ziyo sa we, waamba wene na bolaa phɔ ya imanya mungalala mooli o ziyo sa nwebi na we. ⁶ Saphe

manva mbolo iisantu, phɔ makokyi iyekpana ietwa; savaka bayaka ba motuya o boo pha mangulu, phɔ nde babakyiti.»

Ionga, iluka na ikomola mozibo (Luka 11.9-13)

⁷ «Onga bamophe, luka wamozwa, komola mozibo bamoezibola. ⁸ Phɔ moto munso okoongye bamophe, ookolukye kazwe na ookokomole mozibo bamozibole. ⁹ Nzaa onte ya bɛɛ ookokyi iphe njwana we ibanga bo amoongyi ipa? ¹⁰ Naa nzɔɔ bo amoongyi swe? ¹¹ Bo bɛɛ bato babe koebe iphe bana ba bɛɛ mbolo iindaa, emba na Ango wa bɛɛ oli o ikolo takokyi iephe mbolo iilekyi bolaa boomongyi yango? ¹² Iso ikyizingye bɛɛ obokye baekyelele yango, na bɛɛ oikyelele bebi, kyeka iikyiloteya mibeko ma Mose na nkanda ya baimosi.»

Mozibo mookyiky (Luka 13.23-24)

¹³ «Nyɔlɔ o mozibo mookyiky! Phɔ mozibo njwa inyɔlɔ o mokyisi njwa bawee moli munene ná nzela ekyekyende omɔ teeli na nkamba. Yango mena bato baikye baebengye. ¹⁴ Kasi mozibo njwa inyɔlɔ o mokyisi njwa bato bali na bomɔɔ, moli mokyiky, ná nzela ekyekyende omɔ eli na mpika. Yango mena bato baezwe tebali baikye.»

Baimosi ba bolɛ (Luka 6.43-44)

15 «Nde kokyebe na baimosi ba bɔle! Baye oka bɛɛ balati lopho la mpate nzuka o motema nde mangɔɔ. 16 Waabaeba na mobesi nwa bɛ. Tebaimbe mbuma ya vinyɔ mi nkaa naa mbuma ya fige mi nwete nwa milɔ. 17 Nwete molaa mobote mbuma ndaa, nwete moobe mobote mbuma mbe. 18 Nwete moola temokokyi ibota mbuma iimbe naa nwete moobe temokokyi ibota mbuma iindaa. 19 Nwete munso moote mobote mbuma ndaa, baamokpetɛ, baamovaka o nwenya. 20 Yango mena, wamoeba baimosi ba bɔle na mobesi nwa bɛ.»

Biwɔle na Bikyela
(Luka 13.25-27)

21 «Teli baawɔ na nga obokye: “Nkolo, Nkolo”, baamunyoɔ o Bokonzi pha ikolo, kasi nde baakyele maphɔɔ maazingye Tata oli o ikolo. 22 Mokolo nwa moya sambisa nga mokyisi, bato baikye ba mowɔ na nga bɛkye: “Nkolo, Nkolo, tobaka baimosi na nkombo ya wɛ. Totokoloko malɔbɔ mabe na nkombo ya wɛ; tokyelaka bilekyesako biikye na nkombo ya wɛ.” 23 Kasi nga namba wɔ na bɛɛ ngakye: “Sieyebɛ, mana o boo pha nga bɛɛ bato babe!”»

Mangambi mabale
(Luka 6.47-49)

24 «Yango mena, moto munso ookyi mateya ma nga ambi na matosa, ali ndokolo moto wa malondo ootongyi ingambi sɛ o ikolo sa mabanga. 25 Mbula enɔ, maa matondi, eweɛ ekusi enyingyinye ingambi, tesiikyi uuwa phɔ basitonga o ikolo sa mabanga. 26 Kasi moto munso okookye mateya ma nga taambe na matosa, ali ndokolo ebubusi ootongyi ingambi sɛ o ikolo sa musengye. 27 Mbula enɔ, maa matondi, eweɛ ekusi enyingyinye sina ingambi, siuwo siso siso.»

Bokonzi pha Yesu
(Malako 1.22; Luka 4.32)

28 Waunva Yesu mateya mamana, bato baso bakamwaka na moteyesi nwe. 29 Phɔ taikaka baa kateya ya bateye ba mibeko, kasi kateya na bokonzi bosɔ.

8

Yesu abikye moto ooli na bolɔsi pha maba

(Malako 1.40-45; Luka 5.12-16)

1 Waaba Yesu kaute o ngomba, bato baikye baamba ya mobenga. 2 Emba moto monomɔ oli na bolɔsi pha maba amba ya waali yo, aesi ya kusama o boo phe, amba wɔ ne yokye: «Nkolo, bo ozingyi okokyi iimbikya.» 3 Yesu amba ya elola ebokɔ, amokumi, amba ya wɔ yokye: «Nazingyi, bika!» Nde mina wamɔ, maba mɛ mamani. 4 Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Oka

na bolaa! Saika loimola moto, kasi kyende kyemiteya oka nganga ya Nwaphongo, oambya na ikabo bo wa wo Mose; pho ya iweninya oka bato baso obokye obikiyi phele.»

Yesu abikye mosali njwa mokonzi njwa batuluku

(Luka 7.1-10; Yoane 4.43-54)

⁵ Waaba Yesu kanyolo o Kapalanauma, mokonzi njwa batuluku ba Loma amba yaa ooli yo, amba ya nyingonela ne bobo:

⁶ «Nkolo, moto wa etoma wa nga alangyi o ingambi, taakokye ikula tambula, ali na bolosi boikye.»

⁷ Yesu amba ya wo ne yokye: «Nakyende, namokye mobikya.»

⁸ Mokonzi njwa batuluku amba mobuyisa yokye: «Nkolo, nga nali nza obokye onyolo o ingambi sa nga? Kasi wo nde lowo lonolo, moto wa etoma wa nga amobika.»

⁹ Pho nga natosa bakonzi ba nga; nali na na batuluku baantosa. Bo na woo na monomo ngakye: «Kyende!» kakyende, bo na woo na oomoyoko ngakye: «Yaka!» kaye, na bo natomi moto wa etoma wa nga obokye: «Kyela bobo», kakyele.»

¹⁰ Waaoka Yesu baabona, ambakamwa amba ya wo na bato baabaka bamobengye yokye: «Nde phele na wo na bexe, naino siweni moto wa ianola ndengye eye onte ya bato ba Isalayele.» ¹¹ Na

wo na bexe ngakye: Bato baikye bamouta biitokolo munyele na biikye waa munyele, bamoyanyolo o bokonzi pha ikolo, bamozaa o eseleko elele yonyo na Abalayama, na Izake na na Yakobo. ¹² Kasi bato baabakya bato ba Bokonzi pha ikolo, baabavaka o ifanda, o enzombi, omobamobutwa ilela na itwamino.» ¹³ Emba Yesu amba ya wo na mokonzi njwa batuluku yokye: «Butwa oka ya we, pho ya ianola sa we, Nwaphongo aephe iso imoongyi we.» Nde o sina imbele me, moto wa etoma wa mokonzi njwa batuluku abikaka.

Yesu abikye bato baikye baa malosi

(Malako 1.29-34; Luka 4.38-41)

¹⁴ Yesu amba ya kyende o ingambi sa Petelo. Aesi ya kye zwa nyango wa njwasi wa Petelo alangyi ali na mowewe. ¹⁵ Amba mokuma na eboko, mowewe moesi ya mana, amba ya njwa abuto imokyelela. ¹⁶ Waakoma nkankolo, bamba yelela Yesu bato baikye baa malobo mabe. Yesu amba phaphala na mango, amba mitokolo, amba na bikya bato baso baabaka na malosi. ¹⁷ Akyelaka maphoo maso babona pho ya ikokya maloba ma moimosi Isaya waa wo yo obokye:

«Akpe bileme ba banga, anyanye na malosi ma banga.»*

* 8:17 8.17 Yisaya 53.4.

*Baazingye ibenga Yesu
(Luka 9.57-62)*

¹⁸ Waawene Yesu bato baikye bamolungye, amba ya wo na baekosi bée yokye toakale o ngambo eyoko ya ebale. ¹⁹ Nde o sina imbela me, moteye monomo wa mibeko amba yaa oli Yesu amba ya wo ne yokye: «Moteye, namoebenga mboka eso eya mokyende we.» ²⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Manzumbu mali na bikakala, manyosi mali na moobo, kasi nga Nwana wa Moto sili na elele ya imilangya.» ²¹ Monomo na baekosi bée amba ya wo ne yokye: «Nkolo, inde naingyele taakye kunda tata.» ²² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Imbengye, le bawee na bawee bakundane.»

*Yesu azibise Eweele na kanda
(Malako 4.35-41; Luka 8.22-25)*

²³ Bobele Yesu amba ya kpela o vato na baekosi bée baamba yakye ne molongo. ²⁴ Mbala yonyo Eweele ekusi eesi yakyela o ebale, emba maa matati inyolo o vato. Kasi Yesu abaka na ebuu. ²⁵ Baekosi bamba ya susinya waali yo, baesi ya moumola bekye: «Nkolo olobikya, tomowaa!» ²⁶ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bée koile iye? Iyanola sa bée sili sikyikyil!» Emba amba ya injwa, aesi ya phaphala na Eweele na maa nono waa ikala wango phio.

²⁷ Bée baso bakamwaka bekye: «Moto oyo ani baa nzaa obokye Eweele na kanda imotosa?»

*Yesu abikye bato baa malobo mabe
(Malako 5.1-20; Luka 8.26-39)*

²⁸ Waakoma Yesu o ngambo ya ebale, o mokyisi jwa Gadara, bato babale bautaka o malita, batokosi baesi ya vana ne. Bato me babaka na malobo mabe, babaka batombo na bokusi; yango mena bato tebakokaka ikula lekana mi nzela me. ²⁹ Bato me bamba butwa iyanwana bekye: «Injana wa Nwaphongo, banga na we lowoye? Ombo ya lotungyisa wawa naino imbela me sataa koka?» ³⁰ Nwana itakye na waali be, bokanda pha mangulu phabaka bokyemizaa. ³¹ Milimo mibe mamba nyingonela na Yesu bobo: «Boozingyi ilowiinya, olotome tokye nyolo o mangulu mamana.» ³² Yesu amba ya wo na bée yokye: «Kyende kye nyolo mi me.» Milimo mibe maamba tokolo oka bato baabana, makyekye nyolo o mangulu. Mbala yonyo, mangulu maso maesi ya uta o ngomba, makyé mivaka o ebale. ³³ Bato baabaka babanza mana mangulu baesi ya lota nono o lombi, bakye imola maphoo maso maalekaa na bato baabaka na malobo mabe. ³⁴ Emba bato baso ba mokyisi me bamba tokolo pho ya ikye vana na Yesu; waamowene

βε, bamba moonga obokye amane o mokyisi nwa bεε.

9

Yesu abikye moto owa otono makolo
(Malako 2.1-12; Luka 5.17-26)

¹ Yesu amba kpela o vato, amba kula katisa ebale, aesi ya kyende o mokyisi nwe.

² Bamba moyelela na moto monomo owa otono makolo alangyi o itoko. Waawene Yesu ianola sa βε, amba ya wo na moto owa otono makolo yokye: «Nwana wa nga ititala! Masumu ma we malimbisami!» ³ Emba bateye ba mibeko baamba ya butwa iwono onte ya βεε bekye: «Moto oyo katole Nwaphongo!» ⁴ Yesu aebaka maumunya ma βεε amba ya wo na βεε yokye: «Oli na maumunya mabe o mandondo ma βεε pho ya'ye?» ⁵ Eli pha iwo obokye: «Masumu ma we malimbisami», nde iwo obokye: «Inwa tambula?»

⁶ Kasi nazingyi oebe obokye, Nwana wa Moto ali na bokonzi o munse mumu pha ilimbisa masumu.» Emba amba ya wo na moto owa otono makolo yokye: «Inwa, kpa itoko sa we, butwa o ingambi!» ⁷ Moto me amba ya inwa nono waabutwa yo o ingambi se. ⁸ Waawene bato babona, bailaka na boikye, bakumbelaka Nwaphongo pho aphe bato bokonzi ndengye mena.

Yesu abangyi Matiye
(Malako 2.13-17; Luka 5.27-32)

⁹ Yesu aesi ya mana omo, waaba yo kalekane o nzela, aesi ya wene moto monomo nkombo ye Matiye azasi o elele ye ya etoma ekyekye βεε phuta mputi. Yesu amba ya wo ne yokye: «Imbengye!» Matiye amba ya teme amobengyi. ¹⁰ Waaba Yesu kaze o ingambi sa Matiye, baphutise ba mputi na bato ba masumu baikye babaka o mesa elele yonoyo ne na baekosi βεε. ¹¹ Waawene Bafalisayi babona, bamba ya tuna baekosi ba Yesu bekye: «Moteye wa βεε kaze elele yonoyo na baphutise ba mputi na na bato ba masumu pho ya'ye?» ¹² Yesu abaokyi amba ya wo na βεε yokye: «Bato bali na nzoto ndaa tebasengyesi na munganga, kasi esengyesi ne nde baali na malosi. ¹³ Kyende kye ekola ntina ya maloba makomama o buku pha Nwaphongo obokye: «Nazingye motema nwa iokyela bato ngongo, kasi mambeka ma manyama phe.» Pho siikyi ya banga bato baala kasi naesi ya banga nde bato ba masumu.»

Yesu kawo pho ya imiima ntoma
(Malako 2.18-22; Luka 5.33-39)

¹⁴ Baekosi ba Yoane Mobatise bamba yaa ooli Yesu, baesi ya motuna bekye: «Banga na

Bafalisayi tomiime ntoma mbala na mbala. Baekosi ba we tebaakyele bomo pho ya'ye?»¹⁵ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Koumunya obokye bato baabangyi bée o eseleko ya bolonga bakokyi ifa na ngongo bo molongyi ali na be? Teli bomo! Kasi imbele sonoso waamumanya bée molongyi onte ya bée, emba bamba tata imiima ntoma.»¹⁶ «Moto na monomo taapke etato ya etobu eenyakune pho aebambe na etobu eya boka, pho etato me ya mowawola etobu eya boka, iluu me samobutwa sinene.»¹⁷ Tebaateye maleku maa swaswa o mambongo maaboka; pho bobakyesi babona, mambongo mamoboya, maleku mamokyende o se. Kasi bateye maleku maa swaswa nde o mambongo manyakune pho maso mabatelame na bolaa.»

Yesu abikye njwana wa njwanwasi na njwanwasi owa bolosi pha malongo

(Malako 5.21-43; Luka 8.40-56)

¹⁸ Waaba Yesu kabawole babona, mokonzi monomo njwa bayuda amba ya mokusamela aesi ya wo ne yokye: «Njwana wa nga wa njwanwasi awe nde njwanwa eye, kasi yaka, omotandele eboko, amobika.»¹⁹ Yesu amba ya teme, aesi ya mobenga yo na baekosi bée.

²⁰ Njwanwasi monomo, abaka na bolosi pha itokolo

malongo phaa koko mbula iko mbuka ifale, aesi o sima ya Yesu, aesi ya kuma nsongye ya etobu Ye.²¹ Pho amiwolekye yokye: «Bo nakye kuma nono nsongye ya etobu Ye, namobika.»²² Yesu amba ya miekola, aesi ya mowene, amba ya wo ne yokye: «Ititala, njwana wa nga! Iyanola sa we siebikye.» Nde mina wamo njwanwasi me abikyi.

²³ Yesu amba ya koma o ingambi sa mokonzi me. Waawene yo fatubi fatube meembo pho ya iluka ikye kunda ebembe, na bato baikye bambe kula lela na bokusi.²⁴ Yesu amba ya wo yokye: «Tokolo, pho njwana taikyi waa, kasi alasi nde ebuu.» Kasi bamba tata imoekye.²⁵ Waatokolo bée bato baso o nze, Yesu amba ya nyolo o ingambi saabaka mowee, amba mophila o eboko nono wa njwa yo.²⁶ Simo me ya tambulaka mboka eso o mokyisi me.

Yesu abikye bato babale baapholo miyo

²⁷ Imbele saa mana Yesu omo, waaba yo kalekane o nzela, bato babale baapholo miyo baesi ya mobenga, bakye mi njwana bekye: «Nkoko wa Davidi, olookye ngongo!»²⁸ Waakoma Yesu o ingambi, bato baapholo miyo baabana bamba yaa wali yo. Yesu amba batuna yokye: «Oli na ianola obokye nakokyi ikyela bomo?» Bamba anola bekye: «Ee, Nkolo.»²⁹ Emba

Yesu aesi ya bakuma o miyo amba ya wɔ yokye: «Waekyelamele boanosi b̄ɛ!»³⁰ Miyo ma b̄ɛ mabuto iwene, Yesu amba ya bakatela na bokusi yokye: «Oka na bolaa, moto m̄n̄m̄ saika eba lowo lolo.»³¹ Kasi b̄ɛ bakyekye butwa iimola nde ngambo ya Yesu mboka esɔ.

Yesu abikye moto owa mbubu
(Luka 11.14-15)

³² Waaluka b̄ɛ ikyende, bamba yelela Yesu moto m̄n̄m̄ owa mbubu phɔ abaka na bolɔbo bofe.³³ Waatɔkɔlo Yesu bolɔbo bofe m̄, moto owa mbubu abuto iwɔ. Bato basɔ bakanwaka bamba wɔ bekye: «Naino toloweni lowo la ndengye eye o Isalayele!»³⁴ Kasi Bafalisayi bamba wɔ bekye: «Eli mokonzi n̄wa malɔbo mabe moto okomophe bokonzi pha itɔkɔlo malɔbo mabe.»

Yesu aokyi bato ngongo
(Malako 6.6b, 34; Luka 10.2)

³⁵ Yesu atambulaka o nkyisi iso inene na iinkyikyi; abaka kateya o mangambi ma makyita, Simo Elaa ya bokonzi na ibikya bato ba malɔsi ndengye na ndengye na ná bileme ba b̄ɛ.³⁶ Aokaka ngongo iikye o ndondo ye phɔ ya boikye pha bato bawenekye yo, phɔ baphembekye, baengyebanaka ndokolo mampate mazangyi mobanze.³⁷ Emba amba ya wɔ na

baekosi b̄ɛ yokye: «Mbuma ili nzikye o inzabi, kasi bato ba iinɔkɔ tebali baikye.³⁸ Onga na nkolo wa inzambi atome bato ba etoma baikye phɔ bamunokyele mbuma.»

10

Batoma iko mbuka babale

(Malako 3.13-19; Luka 6.12-16)

¹ Yesu amba ya banga baekosi b̄ɛ iko mbuka babale, amba baphe mwiya n̄wa itɔkɔlo malɔbo mabe na ibikya malɔsi ndengye na ndengye.² Kyeka mankombo ma bana batoma iko mbuka babale: Owa boo Simo okobangye b̄ɛ Petelo na n̄wana nyango Andele; Zake na n̄wana nyango Yoane, bana ba Zebede;³ Filipe na Batelemi; Toma na Matiye mophutise wa mputi; Zake n̄wana wa Alafe, na Taade;⁴ Simo owa ingomba sa baatembete mokyisi n̄wa b̄ɛ, na Yudasi Mosikaliota owa ungyaka Yesu.

Etoma ya batoma iko mbuka babale

(Malako 6.7-13; Luka 9.1-6)

⁵ Yesu amba ya toma batoma iko mbuka babale baabana; amba ya baphe mitindo mimi: «Sakyende o nkyisi ya babutu; sanyolo o mokyisi m̄n̄m̄ n̄wa Samaliya.⁶ Kasi kyende nde oka bato ba Isalayele phɔ babutwa ndokolo mampate mabungyi.⁷ Waamoba b̄ɛ o nzela, kyemiimola

obokye: “Bokonzi pha ikolo bokomi phenephe.”
⁸ Bikyia bato ba malosi, akola bawe, bikya bato ba maba, tokolo malobo mabe. Ozwee pha, ambya pha.
⁹ Saphila wolo, na phalanga o makuba ma bēe. ¹⁰ Saphila ikuba pho ya imbanga, na basimisi babale, saphila na mapapa, na motuu. Pho, moto wa etoma abongyi na mbano. ¹¹ Bo okomi o mokyisi monomo munene naa mokyiky, luka moto owa ndondo elaa, zala oka ye tee nono mokolo nwa mumana bēe o mokyisi me. ¹² Bo onyosi o ingambi sonoso, wo obokye: “Bose bose na bēe.” ¹³ Bo bato ba ingambi me baeyambi, bese pha bēe pha moba na be; “Ka bo tebaeyambi, bese pha bēe pha moebutolela. ¹⁴ Bo o ingambi sonoso naa omokyisi monomo, bale ieyamba na ieyoka, lekana ombe lasa mobulubutu nwa makolo ma bēe. ¹⁵ Nde phele na wo bēe ngakye: Mokolo nwa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya mokyisi mamuna yamoleka eya Sodomo na Gomola.”

Minyoko maa moyaa
(Malako 13.9-13; Luka 21.12-17)

¹⁶ «Okyemela! Naetome ndokolo mampate onte ya mangoo. Yango mena obe na bokyengyi ndokolo manzoo, na bonyile ndokolo mankoto-nwenya. ¹⁷ Kyeba, pho bato bamoesyongyela

oka bazuzi, bamoebinda phimbo o mangambi ma makyita. ¹⁸ Pho ya nga, ba mokye na bēe o boo pha bato baatebaebe Nwaphongo baeyokye. ¹⁹ Waa mokye bēe o boo pha bazuzi, bēe saila pho ya maphoo masengyesi bēe iwo, maphoo maamowo bēe, wamazwa nde imbele me. ²⁰ Maphoo me ete maaute na bēe, kasi Bolobo pha Ango wa bēe pha mowo onte ya bēe. ²¹ Onte ya ibota, baná bamoungya banaa nyango na bēe obokye bababome. Ba angou bamoungya bana ba be, bana bamoekpenela baboti ba bēe pho bababome. ²² Bato baso bamoeyina pho ya nga. Kasi owa moitala tee nono o suka amobika. ²³ Waamoenyokolo bēe o mokyisi monomo, lota o mokyisi mooyoko. Nde phele na wo na bēe ngakye: Oototaa unva itambula o nkyisi iso ya Isalayele mena Nwana wa Moto sa boyakakye. ²⁴ Moekosi taalekye moteye we, moto owa etoma taalekye mokonzi nwe. ²⁵ Wa bongyi nde obokye moekosi abutwe booli moteye nwe, na moto wa etoma booli mokonzi nwe. Bo babangye mokonzi nwa ibota Belezebula, ka baná baamba babanga ba nza?»

Moto ookokyi bēe iila
(Malako 8.38; Luka 9.26; 12.2-7)

²⁶ «Yango mena saila moto. Mokolo monomo

moli, mowaa maphoo maso maabombama mamotokolo o nze, maphoo maazite bée mamoebana. ²⁷ Ikyiewole nga o enzombi, okule iwoo waa moo, ka ikyikolo bée na bée o itoo, o iwoo o ikolo sa motondo. ²⁸ Saila baabome nzoto kasi te bakokyi iboma molimo, ila nde Nwaphongo ookokyi iboma na nzoto na molimo o lifelo. ²⁹ Tebaungya manyosi mabale maakyikyi na motuya mokyikyi? Kasi yonyo na mango teeka o se sa obokye Jngo wa bée, Nwaphongo saeba. ³⁰ Pho ya bée, eli nde bomo, na suwe ya bée ango wa bée Nwaphongo kaiyebe na motuya. ³¹ Yango mena bée saila, pho oli na ntina koleka manyosi maikye maakyikyi.»

*Ianola ndee ilɛ Yesu
(Luka 12.8-9)*

³² «Moto okonzanole o miyo ma bato, na nga naamoanola o boo pha Tata ooli o ikolo. ³³ Ka moto owamunzangana o boo pha bato, na nga naamoangana o boo pha Tata ooli o ikolo.»

*Bose phe, kasi ebasi
(Luka 12.51-53; 14.26-27)*

³⁴ «Saumunya obokye naesi yaambya bose o mokyisi. Siikiya yaambya bose, kasi ebasi. ³⁵ Naesi pho ya iyakabola njwana wa lele na ango, njwana wa njwanjwasi na nyango, njwanjwasi wa njwana na nyamolo nyɛ. ³⁶ Nde phele,

banguna ba moto ya mobaa nde bato ba ibota se.»

³⁷ «Moto ookozingye nyango naa ango indeka nga, takokyi ibaa moto wa nga. Moto ookozingye njwana we wa lele naa wa njwanjwasi indeka nga, takokyi ibaa moto wa nga. ³⁸ Moto ootonyanya ekulusu ye pho ya imbenga, takokyi ibaa moto wa nga. ³⁹ Moto ookozingye ibanza bomoo phe aabobungya, kasi ookobobungya pho ya nga amokula bozwa.»

*Moto oeyambi anzambi
(Malako 9.41)*

⁴⁰ «Moto oeyambi, anzambi nga; ka moto oonzambi, ayambi yo owantoma. ⁴¹ Moto owamoyamba moimosi wa Nwaphongo pho ali moimosi, amozwa iphuti siiphe Nwaphongo moimosi. Ka moto owamoyamba moto owa ndondo elaa pho ali moto wa ndondo elaa, amozwa iphuti siiphe Nwaphongo moto wa ndondo elaa. ⁴² Nde phele na wo na bée ngakye: Moto owa mophee noko kopho ya maa ma mpiyo na monomo wa baakyikyi onte ya baekosi banga, pho ali moekosi wa nga, amozwa iphuti se.»

11

*Batima ba Yoane
Mobatise
(Luka 7.18-35)*

¹ Waaunva Yesu iphe baekosi bée iko mbuka babale mibeko maamina,

amba ya mana omō phō ya ikyemimola na ikyemiteya o nkyisi yaa mambale. ² Yoane Mobatise abaka o boloko. Amba ya oka sango ya bitoma bikyele Klisto, emba amba ya toma baekosi bēē baayoko, ³ phō bakyetuna Yesu obokye: «Eli wē Masiya osengyesi iya ndee toziya mosuu?» ⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Kyende kye imola Yoane maphoo maso maokyi bēē na maaweni bēē. ⁵ Bato baapholo miyo babuto iwene, baa ototo makolo babuto itambula, bato ba maba babikyi, baa loko babuto ioka, baawa baako, baa ngongo baokyi Simo Elaa. ⁶ Nkyisa ili na moto owa moba sa leē ianola se oka nga!»

Yesu kawo pho ya Yoane Mobatise

⁷ Waabutwa baekosi ba Yoane, Yesu aesi ya tata ituna bato pho ya Yoane yokye: «O bokye, okyekyi kyeka ye? Mumbunye monyingane na eweēle? Phe? ⁸ Ka okyekyi kyeka ye? Moto alati bitobu bilaa? Ka balate bitobu bilaa bazale o mangambi ma bakonzi. ⁹ Ka okyekyi kyeka nde iye? Moimosi wa Nwaphongo? Eē, nde phele na wo na bēē, alekyi na moimosi wa Nwaphongo. ¹⁰ Phō Yoane ali owa wo bēē o buku pha Nwaphongo bobo: «Namotoma tima ya nga o boo pha wē phō ya iebongyisela nzela.»

¹¹ Nde phele na wo na bēē ngakye: Ote ya bato baso baabotama na nwanwasi, oolekyi Yoane Mobatise na ngambo talii. Kasi oolekyi bokyiki o Bokonzi pha ikolo, yo mona alekyi Yoane na ngambo. ¹² Tata imbele saaba Yoane kateya tee nōnō lolō eye, bali nde inwana na bokonzi pha ikolo; banguna balukye ibobololo. ¹³ Baimosi ba Nwaphongo baso, ebe na mibeko ma Mose, baimolaka maphoo mamana tee nōnō o imbele sa Yoane. ¹⁴ Ka bokolukye imoanola, Yoane ali Eliya owa imolaka bēē iya se. ¹⁵ Ooli na matoo ma ioka, aokye!»

¹⁶ «Namoulinya bato ba lolō na nza? Baulane na bana baakyiki baazasi o munsongo bambe wo na bebi na bēē bekye: ¹⁷ «Toulesi iphengo, toikyi bina! Totubi meembo ma elesi, kasi toikyi lela!» ¹⁸ Phō Yoane aya, waaba yo saza, sanywa, bekye: «Ali na bolobo bobo!» ¹⁹ Kasi Nwana wa Moto aesi, kaze, kanywe, bekye: «Kyeka moto oyo kau-munya nde iza na inywa vinyo, ekamba ya baphutise bamputi na bato ba ma-sumu!» Kasi zebi siwenene phele na bitoma ba sango.»

Nkyisi iinene ileē ianola Yesu
(Luka 10.13-15)

²⁰ Emba Yesu amba butwa ioya nkyisi iinene

yaakyelelaka yo bilekyesako biikye, pho bato ba nkyisi me tefaiika bongola ntema ya be. Amba wo yokye: ²¹ «Ngongɔ ya we mokyisi nwa Korazine! Ngongɔ ya we mokyisi nwa Betesaida! Pho bilekyesako biakyelamaka oka bɛɛ bo biakyelamaka nde o Tula na Sidona, kalakala bato ba bɛɛ nde baunva lebe, nde baunva misweya mbutu, nde baunva bongola ntema ya be. ²² Yango mena nawo na bɛɛ ngakye: Mokolo nwa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya bɛɛ ya moleka eyaaka Tula na Sidona. ²³ Na we Kapalanauma, koununya obokye wa mobaa nɔnɔ o ikolo? Phe. Wamouta nɔnɔ o mokyisi nwa bawe! Pho bo bilekyesako biakyelamaka oka ya we bo biakyelamaka o Sodomɔ, mokyisi me nde motaabaa nɔnɔ lolɔ eye. ²⁴ Yango mena nawo na we ngakye: Mokolo nwa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya we yamoleka eya Sodomɔ.»

*Yaka oka nga, wamoema
(Luka 10.21-22)*

²⁵ Imbele saasina Yesu amba ya wo yokye: «Ee Tata, Nkolo wa ikolo na munse, naephe melesi pho oziti maphoɔ mama na bato ba malondo na na bato baaekola, kasi omaimosi bato baatebali na ntina. ²⁶ Phele, Tata, wazingaka obokye wakyelame nde bɔmɔ. ²⁷ Tata aphe maphoɔ

maso o maboko ma nga. Moto monomɔ taaebe Nwana bo teebe Tata, na moto monomɔ taaebe Tata bo teebe Nwana, na bawaa baazinga Nwana ibateya Tata.»

Phila na nga mokaka

²⁸ «Yaka oka nga bɛɛ baso baaphembi na iphila ephesi ezito na moeyeminya. ²⁹ Phila na nga mokaka, yaka ya zwe zebi oka nga, pho nali moto wa ngongɔ na wa bonyile; waamba ya zwa na boemakye. ³⁰ Mokaka moetomisa nga iphila nwa lawa, na ephesi ya nga teeli ezito.»

12

*Yesu ali Nkolo wa sabata
(Malako 2.23-28; Luka 6.1-5)*

¹ Imbele me, Yesu na baekosi bɛɛ babaka balekane o manzabi ma ble, yabaka mokolo monomɔ nwa sabata. Baekosi bɛɛ bawaka na nzala; baesi ya butwa ikyeminoko bikpoto ba ble bambe zaa ina mbuma. ² Waawene Bafalisayi baabona, bamba ya wo na Yesu bekye: «Kyeka baekosi ba we bakyele ikyikatele mobeko nwa banga ikyela mokolo nwa sabata!» ³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Toikatanga yaakyelelaka Davidi na bebi ne wawaka bɛɛ na nzala? ⁴ Anyoloko o Ingambi sa Nwaphongo yo na bebi ne, bamba zaa mapa maaphekya bɛɛ Nwaphongo. Tebakokaka

na imaza; pho mobeko
 nwa banga mowɔ obokye
 kyemaze nde banganga
 ba Nwaphongo. ⁵ Naino
 totangyi o Mibeko ma
 Mose, wakomama obokye
 banganga ba Nwaphongo
 o Tempelo tebaakumole
 sabata, kasi nabo babona
 tebali na lowɔ? ⁶ Nawɔ
 na bɛɛ ngakye: Maphɔɔ
 maawene bɛɛ wawa malekyi
 Tempelo. ⁷ Bo oefakyi ntina
 ya maloba maakoma bɛɛ
 o buku pha Nwaphongo
 maawɔ obokye: "Nazingye
 motema nwa iokyela bato
 ngongɔ, kasi mambeka
 ma manyama phe", nde
 tobaoye. ⁸ Pho Nwana wa
 Moto ali Nkolo wa sabata.»

*Yesu abikye moto owa
 nyiba eboko*
*(Malako 3.1-6; Luka 6.6-
 11)*

⁹ Yesu amba ya mana o
 elele me, aesi yakyende o
 ingambi sa makyita. ¹⁰ Moto
 monomɔ owa nyiba eboko
 abaka omɔ. Bafalisayi
 balukaka nzela ya imo-
 phunda, yango mena bamba
 ya motuna bekye: «Mobeko
 nwa banga moanole ibikya
 moto mokolo nwa sabata?»
¹¹ Yesu amba ya babuyisa
 yokye: «Bo monomɔ onte
 ya bɛɛ ali na mpate yonoyɔ;
 bo embikye kaa o ibela
 siizindo mokolo nwa sabata,
 etaakye eyabola? ¹² Moto
 alekyi mpate! Kyelukye
 iwɔ obokye, mobeko nwa
 banga moanole ikyela
 moto bolaa mokolo nwa

sabata.» ¹³ Emba Yesu
 amba ya wɔ na moto owa
 nyiba eboko yokye: «Elola
 eboko ya we.» Amba ya
 eyelola nono waabutwa
 yango elaa ndokolo eeyoko.
¹⁴ Bafalisayi bamba ya
 tokolo o ingambi sa makyita,
 bamba ya kye angana pho
 ya iwangya nwango nwa
 iboma Yesu.

*Yesu ali moto wa etoma
 owa ɔlo Nwaphongo*

¹⁵ Waaoka Yesu maphɔɔ
 maamana, aesi ya mana o
 elele me, bato baikye bamba
 ya mobenga. Amba bikya
 bato ba malosi baso. ¹⁶ Kasi
 amba ya bakatela na bokusi
 obokye bɛɛ saimola bato
 elele eli yo. ¹⁷ Wakyelama
 babona pho ya ikokya
 maloba ma moimosi Isaya
 maa wɔ yo bobo:

¹⁸ «Nwaphongo yokye:
 Kyeka moto wa etoma wa
 nga owa ɔlo nga.

Na mazingye,
 nali na nkyisa pho ye.
 Bolobo pha nga pha moba
 ne,
 pho aimole nkyisi iso
 maphɔɔ maazingye
 nga.

¹⁹ Eta okye booka na moto,
 eta tombe nyesi,
 ete baamookye kakyemiwɔ
 o munsongɔ.

²⁰ Eta tene munkata
 nwaumbama;
 eta zimya tala ekyelukye iz-
 ima.

Amokyela baabona
 tee nono wa molonga
 maphɔɔ maso na
 bosembo.

21 Amoba molemo nwa nky-
isi iso.»

*Yesu katokolo malobo
mabe*

(Malako 3.22-30; Luka
11.14-23)

22 Bamba yelesa Yesu moto
monomo abaka na bolobo
bobe, apholo miyo, ambi
kula ba na mbubu. Yesu
amba ya mobikya, emba
moto me amba butwa iwo
na iwene. 23 Bato baso
bakamwaka baamba tunana
bekye: «Eye teli nkoko
wa Davidi?» 24 Waaoka
Bafalisayi bawo babona,
bamba wo bekye: «Moto
mona katokolo malobo
mabe pho mokonzi nwa be
Belezebula amophe bokonzi
me!»

25 Kasi Yesu aebaka mau-
munya ma be, amba ya wo
na bee yokye: «Bo bato ba
bokonzi bonobo bakabwa
onte ya be, bokonzi pha
bee pha mowaa. Bo bato
ba mokyisi monomo naa
ba ibota sonoso bakabwa,
mokyisi naa ibota me itesi-
ikule ba. 26 Ka bo Molemba
awiinye moto we, kaoto nde
bokonzi phe mampenza,
emba bokonzi phe phaamba
koko ndengye'ye? 27 Be
kowo obokye Belezebula
moto owampe mwiya nwa
itokolo malobo mabe. Ka
bo eli phele, owaamba phe
bato ba bee mwiya nwa
itokolo malobo mabe nza?
Bato ba bee mampenza
ba enyete! 28 Bo natokolo
malobo mabe na Bolobo
pha Nwaphongo, kyelukye
iwo obokye Bokonzi pha

Nwaphongo bokomi nono
oka bee.»

29 «Moto takoyi inyolo
o ingambi sa moto
mokusi pho ya ibololo
mbolo ye, bo naino ta-
mokangyi maphanga; kasi
bo amokangyi maphanga,
akoyi imobololo mbolo iso
ya ingambi.

30 Moto ootoli na nga
mbale, kanzine. Yo ooton-
sungye na ibokya bato,
ka banyangole. 31 Yango
mena na wo na bee ngakye:
Bato baso baakyele masumu
na baatiyole Nwaphongo,
baabalimbisa. Kasi moto
owamowamba Bolobo
Bosanto ete baamolimbisa.
32 Owa mowole Nwana
wa Moto lowo lobe,
baamolimbisa, ka nde
yo owa mowole Bolobo
Bosanto na bobe, ete
baamolimbisa, ebe o moky-
isi mumu, ebe na o mokyisi
nwaa moyaa.»

*Nwete na mbuma ya
nwango*

(Matiye 7.16-17; Luka
6.44-45)

33 «Bo ophikiyi nwete
moola, wa mozwa mbuma
iindaa; bo ophikiyi nwete
mobe, wa mozwa nde
mbuma iimbe. Pho baebe
nwete nde na mbuma ya
nwango. 34 Bee manzoo!
Oli bato babe, waamba wo
maphoo malaa ndengye'ye?
Pho munoko katokolo nde
maphoo maute o ndondo.
35 Moto molaa katokolo
maphoo malaa maute o
ndondo ye, moto mobe
katokolo maphoo mabe

maute o ndondo ye me.
³⁶ Na wo na b̄eε ngakye: Mokolo ηwa mosambisa Nwaphongo bato, moto na moto amosamba na maphoo maso maapha maatokolo o munoko nwe.
³⁷ Pho bamoelongya nde na bowokye pha we naa bamoenyete nde na bowokye pha we.»

Bafalisayi baongye elekyesako

(Matiye 16.1-4; Malako 8.11-12; Luka 11.16, 29-32)

³⁸ Emba bateye ba mibeko baayoko na Bafalisayi bamba ya wo na Yesu bekye: «Moteye, tozingye obokye olokyelele elekyesako.»
³⁹ Yesu amba ya babuyisa bobo: «Nwaphongo amoteya nde elekyesako yonoyo eyaka moimosi Yona.
⁴⁰ Pho bo wakyelaka Yona nkolo iyato o ibuu sa swe eenene, nde bomo Nwana wa Moto amokyela nkolo iyato o se ya manyete.
⁴¹ Mokolo ηwaa mosambisa Nwaphongo bato, bato ba Niniwe bamoya ephunda b̄eε bato baa lolu, pho b̄eε babongolaka ntema ya b̄eε waoka b̄eε yaawoko Yona. Kasi ooli wawa alekyi Yona.
⁴² Mokolo ηwaa mosambisa Nwaphongo bato, mokonzi ηwa ηwanwasi wa mokyisi ηwa Saba amoya ephunda pho yo autaka itakye pho ya iya oka maphoo ma zebi sa Salomo. Kasi ooli wawa, alekyi Salomo!»

Waakule ya butwa bolobo bobo

(Luka 11.24-26)

⁴³ «Bo bolobo bobo botokosi onte ya moto, bokye miengyebana o bokye pho ya iluka elele ya ibaa. Bo te bozwe elele, ⁴⁴ bomiwole obokye: “Nakule butolela moto owa baka nga pho yo ali ndokolo ingambi sa nga.” Kasi waa ya butwa phaango, boyazwa ingambi me pha, basi bongye na bolaa.
⁴⁵ Emba boombe kye kpa mbengo ya malobo masuu sambo maabolekye na bobo; mango maso maambe yaa molongo iya zala o nzoto ya moto mona. Emba moto mona kambe otoko ileka bowabaka yo phanza. Ya moba nde bomo pho ya b̄eε bato baabe baalolo.»

Saakolo ibota sa Yesu

(Malako 3.31-35; Luka 8.19-21)

⁴⁶ Waaba Yesu kataa wo na bato, nyango na bana nyango baamba ya. Baesi ya teme o nze, balukaka iwono ne. ⁴⁷ Moto monomo amba ya wo na Yesu yokye: «Kyeka, nyongo na banaa nyongo bali o nze, balukye iwono na we.»
⁴⁸ Yesu amba ya buyisa moto me yokye: «Mama nza? Banaa mama banza?»
⁴⁹ Amba teya na eboko bili baekosi b̄eε yokye: «Kyeka mama na banaa mama b̄eε baba. ⁵⁰ Pho moto okokyele maphoo maazingye Tata owa ikolo ali ηwana mama, nkanasa ya nga na mama.»

13

Ete ya mophikiyi

(Malako 4.1-9; Luka 8.4-8)

¹ Mokolo mamuna, Yesu amba ya tokolo o ingambi, aesi ya kye zala o mokukulu nwa ebale pho ya iteya.

² Bato baikye bamba ya angana wali yo, yango mena Yesu amba ya baa o vato, akye zala. Bato baso batemekye o mokukulu.

³ Yesu amba ya baimola maphoo maikye na bite. Awoko yokye: «Moto monomo akyekye phika ndemo o inzambi se. ⁴ Wa ba yo kakyeminyaka ndemo, ndemo iiyoko ikaa o nzela, manyosi maesi ya ikomola.

⁵ Ndemo iiyoko ikye kaa o elele ya mafanga, wamo manyete maikye phe, yango mena ndemo itokosi sakoko.

⁶ Waangala moo, inyiti pho nkanga te ya ikaka nyosa.

⁷ Ndemo iiyoko ikye kaa o nkata yaa milo, nkata me ikosi, ikyetitise ndemo iindaa.

⁸ Kasi ndemo iiyoko ikaa o manyete malaa, iboti, ina mbuma munkama, iiyoko mbuma makoo motoba, iiyoko mbuma makoo maato.» ⁹ Yesu amba kula bakya yokye: «Ooli na matoo ma ioka, aokye!»

Pho ya'ye Yesu kawo na bite

(Malako 4.10-12; Luka 8.9-10)

¹⁰ Emba baekosi bamba ya susinya phenephe na Yesu, bamba ya motuna bekye: «Pho ya'ye kolowole na bite?» ¹¹ Yesu amba

ya babuyisa yokye: «Bee okoky eba sekyele ya Bokonzi pha Ikolo, kasi bee tebakokyi ieyeba. ¹² Pho moto ooli na mbolo nzikye, bamokula mobakysisela, kasi ooli phaa, baamobololo na nwana ndambo oobakyi ne.

¹³ Yango mena nakpe bite pho ya ibawole, pho na bo bakyekye tebawene, na bo balaa mato, tebaokye, tebaa sosolo, tebaambe na eba.

¹⁴ Na babona maloba ma moimosi Isaya makokysisame waa wo yo obokye: «Na bo ookyi ndengye'ye, otoebe,

na bo olembetesi ndenye'ye, otoowene.

¹⁵ Pho bato baba bali na ntema nkusi,

bamiundi matoo, bazibi miyo pho bee sawene,

bee saoka, bee saeba.

Bo sa babona phe, nde babongolaka ntema ya bee pho nababikya, kye wo Nwaphongo.»

¹⁶ «Ka bee, ba na nkyisa pho miyo ma bee mawene, matoo ma bee maokye!

¹⁷ Nde phele na wo na bee ngakye: Baimosi baikye na bato ba bosembo baikye babaka na phowa ya ioka na ya iwene maphoo mawene bee mama, kasi tebaika mawene, babaka na phowa ya ioka maphoo maokye bee mama, kasi tebaika maoka.»

Yesu alimbosi ete ya mophikiyi

(Malako 4.13-20; Luka 8.11-15)

18 «Okyemela ntina ya ete ya mophikiyi. 19 Bato baaokye simo ya Bokonzi pha ikolo kasi tefaiyki esosolo, bali ndokolo ndemo ikaa o nzela, Munguna aesi ya imanya o mandondo ma be. 20 Bato baayoko bali ndokolo ndemo ikaa o manyete maangana na mabanga, baokye iloba sa Nwaphongo, basianole na nkyisa izele. 21 Kasi iloba me tesii tokolo nkanga o mandondo ma be, basikyeelele nde nwana bokyi bobo; emba wambe yaa mampasi na minyoko pho ya iloba sa Nwaphongo, bale ianola sa be izele. 22 Bato baayoko bali ndokolo ndemo ikaa onte ya nkata yaa milo, baokye iloba sa Nwaphongo, kasi pho ya phowa ya mokyisi na phowa ya ezwele ekye kosa bato, iloba me sioono, emba tesii bote na ekpele. 23 Bato bayoko bali ndokolo ndemo ikaa o manyete maalaa, baokye iloba sa Nwaphongo, basisosolo, emba baambe bota mbuma: Bana munkama, baayoko makoo motoba, baayoko makoo maato.»

Ete ya munkata moobe

24 Yesu amba kula ya bakpela ete esuu yokye: «Bokonzi pha ikolo pha ulana na moto monomo owa aphikaka mumboto molaa o inzabi se. 25 Mokolo monomo, waa mokolo, waaba bato baso na ebuu, munguna nwa moto mono

aesi ya kyende phika munkata moobe o nte ya ble nono wakyende yo. 26 Waatokolo nkona, ble ekyesi ndomba, munkata moobe motokosi na njwango me. 27 Baombo baesi yakye woo na mokolo inzambi bekye: “Nkolo, ka waphikaka mumboto moola o inzabi sa we, ka munkata moobe mouti bi?” 28 Amba ya babuyisa yokye: “Eli munguna nwa nga moto okyesi baabona.” Emba baombo baamba ya motuna bekye: “Ozingyi obokye tokye manya munkata moobe?” 29 Amba babuyisa yokye: “Phe, pho waamumanya be ba munkata moobe nde obisi na ble. 30 Oile kyikole yango iso, waainoko, imbele me, na mowo na banokyi ngakye: Taabila munkata moobe phanza, omokangye mbombo mbombo pho ya imotumba, sima ombe angyisa ble oenyosa o bompene pha nga.»

Ete ya mumbuma nwa mutarde
(Malako 4.30-32; Luka 13.18-19)

31 Yesu ambakula bakpela ete esuu yokye: «Bokonzi pha ikolo pha ulana na mumbuma nwa mutarde nwaaphika moto monomo o inzabi se. 32 Eli mumbuma moolekyi bokyikiyi onte ya mbuma iso, kasi bo motokosi, molekye ndemo iso iilii onte ya inzabi na phanda. Mobutwe njwete na

bitakyi, manyosi maya tonga moobo omɔ.»

Ete ya munɔɔ moulole mapa

(Luka 13.20-21)

³³ Yesu amba kula ya bakpela ete esuu yokye: «Bokonzi pha ikolo pha ulana na munɔɔ njwa mapa moangyinya njwanjwasi na faline iikye, nonɔ waanyangwe njwango oena faline eso.»

Phɔ ya'ye Yesu abaka kawɔ na bite

(Malako 4.33-34)

³⁴ Yesu awɔle bato maphɔɔ masɔ maamana na bite, abaka kabawɔle nde na bite. ³⁵ Akyelaka babona phɔ ya ikokya maphɔɔ maawɔkɔ moimosi obokye: «Na mowɔ nde na bite. Namoiwola maphɔɔ maabombama uta o etatele ya mokyisi.»

Yesu alimbosi ete ya munkata moobe

³⁶ Emba Yesu amba ya mana wali bato, amba ya butwa o ingambi. Baekosi bée bamba yakye wali yo, bamba ya motuna bekye: «Ololimbolele ete ya munkata moobe o inzambi.»

³⁷ Yesu amba ya babuyisa bofo: «Moto ookophikye mumboto moola, eli Nwana wa Moto, ³⁸ inzambi eli mokyisi, mumboto moola eli baanole Bokonzi pha ikolo, munkata moobe eli bato baanole Munguna.

³⁹ Munguna okophikye munkata moobe, eli zabulu, mbuma ya inɔkɔ eli suka ya mokyisi, banɔkyi eli

banze. ⁴⁰ Bookomanya bée munkata moobe phɔ ya imovaka o njwenya, yamoba nde bomɔ o suka ya mokyisi. ⁴¹ Nwana wa Moto amotoma banze be, bamumanya o bokonzi phe bato basɔ baɔtɔ ianola sa bebi, na bato baakyele bofo, ⁴² baabavaka o itumbu sa njwenya, omɔ nde malelo na itwa mino. ⁴³ Kasi bato baa bosembo bamungyengye ndokolo moo o bokonzi pha Ango wa be. Oli na matoo ma ioka, aokye!»

Ete ya ezwele eya bombama

⁴⁴ «Bokonzi pha ikolo pha ulana na ezwele eya kundama o inzabi. Moto monomɔ akye ekundola ambikula ebomba. Na nkyisa iso, akye ungya mbolo ye iso phɔ aombe sina inzabi.»

Ete ya bayaka

⁴⁵ «Bokonzi pha ikolo pha ulana na muungye wa mbolo ookolukye bayaka baala. ⁴⁶ Bo azwe yɔnɔyɔ eya motuya mwikye, amokye ungya mbolo iso iili ne phɔ akye omba bayaka me.»

Ete ya bondendi

⁴⁷ «Bokonzi pha ikolo pha kula ulana na bondendi bovakyi bée o ebale, boakye swe ndengye na ndengye. ⁴⁸ Botondi na swe, baosi babobendi o mokukulu, emba bambe zala phɔ ya iɔlɔ swe, iindaa baikyele o bikɔkɔlɔ, iimbe baivakye. ⁴⁹ Ya moba nde

bomɔ o suka ya mokyisi, banze bamoya kabola bato baabe na bato baala. ⁵⁰ Pho ya ivaka bato baabe o itumbu sa nwenya, omɔ nyaa malelo na itwa mino.»

Bizwele biikasi na biinyakune

⁵¹ Yesu amba ya batuna yokye: «Bee ookyi maphɔ masɔ mama na bolaa?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Ee, tookyi.» ⁵² Emba amba ya wɔ na bee yokye: «Yango mena, moteye wa mibeko munsɔ ookoekole maphɔ ma Bokonzi pha ikolo kaulane na moto wa ezwele ookotokolo ná mbolo iinkasi ná mbolo iinyakune.»

Bato ba Nazarete bale inola Yesu (Malako 6.1-6; Luka 4.16-30)

⁵³ Waaunva Yesu ikpa bite babina, amba ya mana omɔ, ⁵⁴ amba ya kyende o mokyisi nwaakolaka yo. Aesi ya butwa iteya o Ingambi sa makyita. Emba bato basɔ baabaka wamɔ bakamwaka na boikye. Bawɔko bekye: «Azwe zebi sisi bi? Kakyele bilekyesako bibi ndengye'ye?» ⁵⁵ Teli yo nwana wa mowasi nwa mabaya? Nyango teli Maliya? Banaa nyango teli Zake, Zozefu, Simo na Yuda? ⁵⁶ Mankanasa me masɔ temali na banga wawa? Bona bokonzi bobo abozwe bii?» ⁵⁷ Yango mena tebaikaka moanolela. Emba Yesu amba ya wɔ na bee yokye: «Moimosi wa Nwaphongo kazwe ngambo

o nkyisi iso manya nde o mokyisi nwe na o ibota se.» ⁵⁸ Yesu amba ya kyela omɔ nde banaa bilekyesako ndambo phɔ bee tebaikaka moanola.

14

Iwaa sa Yoane Mobatise

¹ Imbele saasina, Elode, mokonzi nwa Galileya, aesi ya oka bawɔ phɔ ya Yesu. ² Amba ya wɔ na bato baetoma bee yokye: «Eli Yoane Mobatise, akundo! Yango mena azwe mwiya nwa ikyela bilikyesako bobo.» ³ Pho phanza, Elode atomaka baakya Yoane, bamokangye maphanga, bamovakye o boloko. Yabaka phɔ ya lowɔ la Elodiya, nwaswa wa nwana nyango Filipe. ⁴ Pho Yoane awoko na Elode yokye: «Mibeko ma banga mikatele obokye tokokyi ibuya Elodiya nwaswa wa we!» ⁵ Yango mena Elode alukaka iboma Yoane, kasi abaka kalote Bayuda, phɔ bato basɔ bakpaka Yoane ndokolo moimosi. ⁶ Nzuka mokolo nwaakyelaka Elode eseleko ya iyumunya mokolo nwaabotamaka yo, nwana wa Elodiya wa nwanwaswa amba ya bina o boo pha bato baabangaka yo. Asepelisaka Elode na boikye. ⁷ Yango mena Elode amba kata seleka obokye aamophe ekpele eso eya moonga yo. ⁸ Uta na mateya ma nyango, nwana amba ya wɔ na Elode yokye: «Impe unwanwa'eye

moto nwa Yoane Mobatise mi lako!»⁹ Mokonzi Elode aesi ya oka ngongɔ boikye, kasi phɔ ya seleka eyakataka yo o boo pha bato baabangaka yo, amba ya toma obokye bamophe moto nwa Yoane.¹⁰ Amba ya toma moto mɔnɔmɔ ikye tena moto nwa Yoane o bɔɔkɔ.¹¹ Baamba yaa na moto me mi lako, bamba ya mophe nwana wa nwanwasi me, yo amba yakye mophe nyango.¹² Baekosi ba Yoane bamba yakye kpa ena ebembe bamba kye ekunda. Bamba kye imola Yesu maphɔɔ maaleka.

Yesu azeye bampele nkoto itano

¹³ Waaoka Yesu simo ya iwaa sa Yoane Mobatise, aesi ya mana omɔ yaa vato, amba ya kye yo mampenza o elele yɔnɔyɔ ya indende. Kasi bato baesi ya eba, bamba tɔkɔɔ o nkyisi ya phenephe, bamba ya mobenga na makolo yaa mokukulu.¹⁴ Waabwa yo o vato, aesi ya wene bato baikye, amba baoka ngongɔ, amba butwa ibikya bato ba bɛɛ baamalɔsi.¹⁵ Waakoma waa nkɔkɔɔ, baekosi ba Yesu bamba ya susinya oli yo, bamba ya wɔ ne bɛɛ kye: «Bunya bokye, elele eye eli indende, buya bato phɔ bakyeende o nkyisi bakye omba ntoma ya izaamɔ.»¹⁶ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Te wali ntina obokye bakyeende, obaphe bɛɛ mampenza ntoma ya

izaam!»¹⁷ Kasi bɛɛ bamba ya wɔ ne bɛkye: «Wawa, toli nde na mapa matano na swe ibale.»¹⁸ Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Inzelele na yango.»¹⁹ Emba, amba ya wɔ na bato basɔ bazale o nkata, aesi yakpa mapa matano na swe ibale miina, amba ya tomba miyo o ikolo, aphe Nwaphongo melesi. Aesi ya kyese mapa amaphe baekosi. Emba baekosi bamba kyemikabela bato.²⁰ Bato basɔ bazaka, baokaka. Baekosi bamba ya ɔngɔ banyanzima iko mbuka babale bɔbɛɛ ba bitee baikalaka.²¹ Bato baazaka babaka bampele phenephe na nkoto itano sa tanga babasi na bana.

Yesu atambusi o ikolo sa maa

²² Sakɔkɔ Yesu aesi ya toma baekosi bɛɛ ba baa o vato phɔ bakatisa o boo phe o mokukulu moyɔkɔ, wamoba yo kataa buya bato.²³ Waunva yo ifabuya, aesi ya baa o bokosi phɔ ya ibɔndele. Waakoma nkɔkɔɔ aikalaka wamɔ nde yo mampenza.²⁴ Vato pha komaka o bodiko, kanda yabaka kye babuya na munsima phɔ eweele yabaka ekusi.²⁵ Wakoma bunya phenephe na iye, Yesu amba ya benga baekosi bɛɛ yaa makolo, amba tambula o ikolo sa maa.²⁶ Waamowene bɛɛ katambule o ikolo sa maa, bawenekye bɔɔbɔ, bamba wɔ bɛkye: «Eli mozisi!» Bamba butwa iyanwana na bona bɔɔbɔ.²⁷ Kasi mbala

yɔnɔyɔ Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Saila, eli nde nga, bɛɛ salota!»²⁸ Emba Petelo amba ya wɔ na Yesu yokye: «Bo eli wɛ phɛɛ, wɔ nanga na tambule o ikolo sa maa, nayee oli wɛ.»²⁹ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Yaka!» Petelo aesi ya tɔkɔɔ o vato amba ya butwa itambula o ikolo sa maa, phɔ ya ikyendɛ oli Yesu.³⁰ Kasi waawɛnɛ yo ewɛɛɛ ekusi, amba ya wɛnɛ inganga. Amba ya tata izinda nɔnɔ wa anwana yo yokye: «Nkolo, imbikya!»³¹ Mbala yɔnɔyɔ, Yesu amba ya elola ebɔkɔ, aesi ya mophila, amba ya wɔ nɛ yokye: «Moto wa ianola sikiyki! Phɔ ya'ye oikakyi ziko?»³² Emba bɛɛ basɔ babale bamba ya baa o vato, ewɛɛɛ esi ya lɛɛ.³³ Bobɛɛ baekosi babaka o vato bamba ya kusama na mabɔngɔ o boo pha Yesu, bamba ya wɔ bɛkye: «Oli Nwana wa Nwaphongo phɛɛ!»

Yesu abikye bato ba malɔsi o Genesalɛtɛ

³⁴ Waaunva bɛɛ ikatisa ebale, baesi ya kye semɛ o manyɛtɛ ma Genesalɛtɛ.³⁵ Bato ba mokyisi mɛ baɛbaka Yesu phanza, emba waamowɛnɛ bɛ, bamba kyemiimola mboka esɔ obokye aesi. Bamba moyelela bato basɔ baa malɔsi.³⁶ Bamba ya nyingonela nɛ obokye abalɛ bakume nɔnɔ songya ya

munkoto nwe. Bato basɔ baamokumaka babikaka.

15

Yesu kateya phɔ ya mateya ma bankɔkɔ

¹ Mokɔɔ mɔnɔmɔ, Bafalisayi na Bateye ba mibeko bautaka o Yelusalemɛ, bamba ya angana oli Yesu, bamba ya motuna bɛkye:² «Phɔ ya'ye, baekosi ba wɛ tebaakumole mibeko ma bankɔkɔ? Phɔ tebaakunyole sɛ o boo pha iza.»³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Ka bɛɛ, phɔ ya'ye tookumole mibeko ma Nwaphongo, Kokumole nde bonkɔkɔ pha bɛɛ?»⁴ Phɔ Nwaphongo awɔ bofo: «Kumola nyɔngɔ na ɔngɔ», kasi «owa motola nyango na ango, basengyesi imoboma.»⁵ Kasi bɛɛ kowɔ obokye: «Moto akokyi iwɔɔ na nyango ebe na ango obokye mbolo iunvakyi esunga na nga, na ibombi phɔ ya Nwaphongo.»⁶ Bo awɔ babona, takokyi kula sunga na nyango na ango. Mena kabuya mibeko ma Nwaphongo ekpele phaa phɔ ya itosa bonkɔkɔ pha bɛɛ mampenza.⁷ Banyamabɔle! Moimosi Isaya abaka nde na elongyi waawɔ yo phɔ ya bɛɛ bofo:⁸ «Bato baba bankumole nde na munɔkɔ. Kasi o mandondo bali itakye na nga.»⁹ Losambo la bɛɛ teloli na ntina. Phɔ mateya ma bɛɛ mali nde mibeko miute na bato.»

Maphoo maawo ndondo ya moto

10 Bobele, Yesu amba ya banga bato baso, amba ya wo na bee yokye: «Okyemela, ombe na kyitolela: 11 Teli ekpele ekye nyolo o munoko njwa moto ekye mobuya moto wa sokoto. Kasi ekyetokolo o munoko nwe, kyeka yango ekye mobuya moto wa sokoto.»

12 Emba baekosi bamba susana phenephe na Yesu, bamba ya wo ne bekye: «Koebe obokye maphoo maawo we mamana, maphe Bafalisayi ndondo bolosi?» 13 Yesu amba ya buya yokye: «Jwete munsu njwaatenwaika phika Tata oli o ikolo, baamophikola. 14 Obale! Bali bato baapholo miyo bateya bato baapholo miyo nzela. Bo moto monomo owa pholo miyo kateya nwebi ne owa pholo miyo nzela, bee baso babale bamokaa o ibela.» 15 Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Ololimbolele ntina ya ete me.» 16 Yesu amba ya wo yokye: «Na bee naino tozwe malondo? 17 Bee toebe obokye ekpele eso ekye nyolo o munoko njwa moto, kyelekane o ibuu se, emba sima kyekeye tokolo o ziky? 18 Kasi ikyi tokolo o munoko, kyite o ndondo, yango ikokyi ibuya moto, moto wa sokoto. 19 Pho maumunya maso ma ikyela bofe maute o ndondo ya moto, eli booli iboma bato,

ikyela baphemba, ikyela bondumba, iiba, ikatela bato bole, na iyo bato. 20 Mena eli maphoo maawo moto. Kasi iza sataa kunyola se, tesiibuya moto, moto wa sokoto.»

Nwanwasi ootoli Moyuda aanosi Yesu

21 Bobele Yesu aesi ya mana o elele me, akye o nkyisi ya Tula na Sidona.

22 Nwanwasi monomo wa Kanana abaka kazale o mokyisi me, amba yaa oli Yesu, amba ya anwana yokye: «Moteye, Nwana wa Davidi, inzokye ngongo! Nwana wa nga wa njwanwasi ali na bolobo bofe, bomunyokolo na bokusi!» 23 Kasi Yesu taika mobuyisa na lowoo. Baekosi bamba yaa oli Yesu. Bamba ya wo ne bekye: «Omowiinya, pho taale ikyemianwana o sima ya banga.» 24 Yesu amba ya buya yokye: «Bantoma nde oka bato ba Isalayelee baali ndokolo mampate maabunga.» 25 Kasi njwanwasi me, amba ya kusama o boo pha Yesu, amba ya wo yokye: «Moteye, insungye!» 26 Yesu amba ya wo yokye: «Teli bolaa o bokye okpe ntoma ya bana oivakyele manva.» 27 Nwanwasi me amba ya wo yokye: «Nde phele Moteye, kasi manva mazee mpusu ikyilale o se ya mesa ma bankolo ba me.» 28 Emba Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Ee, njwanwasi

oyo! Oli na ianola sinene. Waekyelamele boozingyi we.» Nde o sina imbele me, nwana we abikyi.

Yesu abikye bato baikye baa malosi

²⁹ Bofele Yesu aesi ya mana wa mo, akye o mokukulu nwa maa maanene ma Galileya. Aesi ya kye zala o ikolo sa ngomba. ³⁰ Bato baikye bamba ya kyende oli yo. Banyanye bato baatonon makolo, bato baapholo miyo, bituku, mambubu, na bato baa malosi ndengye na ndengye. Bamba ya bazasa o se o boo pha Yesu, emba amba ya babikya. ³¹ Bato bakamwaka waaawene bee mambubu mabuto iwo, bituku bibikyi, bato baa tonon makolo batambusi, bato baapholo miyo, baweni. Emba bato baso bamba tata ikumbela Nwaphongo owa Isalayele.

Yesu azeye bampele nkoto ine

³² Yesu amba ya banga baekosi be, amba ya wo na bee yokye: «Naokyele bato baba ngongo, pho nkolo iyato bali na nga wawa, kasi tebali na ntoma ya iza. Sizingye ibabuya na nzala, pho imbele sisuu nde bakye kpa phikiyi o nzela.» ³³ Baekosi bamba ya motuna bekye: «Wawa toli o bokye, tomokye zwa ntoma bi, obokye bazee baokye?» ³⁴ Emba Yesu amba ya batuna yokye: «Bee, oli na mapa bo?»

Bamba mobuyisa bekye: «Toli na mapa sambo na banaa swe inkyiki.»

³⁵ Emba Yesu amba ya wo na bato baso obokye bazale o se. ³⁶ Aesi ya kpa mapa sambo na ina swe, aphee Nwaphongo melesi, aikyesi, aiphe baekosi bee obokye baikabe. Baekosi baikpe, baikabesi bato baso. ³⁷ Bato baso baazaka baokaka. Baekosi baongoko ntoma yaa otwaka be, ya tonzaka banyanzima sambo. ³⁸ Bato baazaka babaka bampele nkoto ine, sa tanga babasi na bana. ³⁹ Waaunva yo ibuya bato o nkyisi ya be, Yesu aesi ya baa o vato, aesi ya kyende o manyete ma Magadana.

16

Bafalisayi na Basadukayi baongye elekyesako

¹ Bafalisayi na Basadukayi bamba ya waali Yesu pho ya imumeka. Baesi ya motuna obokye akyele elekyesako pho ya iteya obokye mapho maakeyele yo maute oka Nwaphongo.

² Yesu amba ya babuyisa bobo: «Waakome nkoko be kowo obokye: "Mbula eteeno, pho ikolo sili silaa."»

³ Ka waamunkunkutu bee kowo obokye: "Lolo mbula ya muno, pho ikolo sibelo." Waakyeke bee ikolo, bee koebe naa mbula ya muno naa eteeno. Kasi bileko biiteya mapho ma nkolo ikyiye, tobe ibilimbola.

⁴ Banyamabole, bato ba lolo eye bali bato babe na bato

ba bikofo, tebaakumole Nwaphongo, baongye elekyesako. Kasi etebawene na elekyesako na yonoyo, bo teebe nd'eyaaka Yona phe.» Emba, amba ika baika, aesi ya kyende.

Kyeba na mateya na Bafalisayi na Basadukayi

⁵ Waakatisaka baekosi o mbale eeyoko ya maa ma manene, babungaka iphila mapa. ⁶ Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Kyeka! Nde kokyebe na munoo nwa Bafalisayi na Basadukayi moulole mapa!» ⁷ Baekosi bamba butwa iwono bée na be, bekye: «Awo babona pho tololi na mapa.» ⁸ Kasi Yesu aebaka maumunya ma be, amba ya batuna yokye: «Pho ya'ye kowono bée na bée obokye, nde pho tololi na mapa? Bato ba ianola sikyiky. ⁹ Bée naino tosoosi? Umunya mapa matano maazeyaka nga bampele nkoto itano. Umunya na motuya nwa banyanzima baa ongoko be? ¹⁰ Umunya na mapa sambo maazeyaka nga bampele nkoto ine, banyanzima bo baa ongoko bée? ¹¹ Pho ya'ye bée toosolo obokye siikaka wo na bée pho ya mapa, waawoko nga na bée obokye: “Kyeba na munoo nwa Bafalisayi na Basadukayi moulole mapa!”» ¹² Emba baekosi bamba ya sosolo obokye

Yesu taikaka wo na bée obokye bakyebe na munoo moulole mapa, kasi bakyebe na mateya ma Bafalisayi na Basadukayi.

Petelo awo yokye Yesu ali Masiya

¹³ Yesu amba ya kyende o nkyisi iili phenephe na manyete ma Sezare, mokyisi nwa mokonzi Filipe. Amba ya tuna baekosi bée yokye: «Bato bawo bo pho ya Nwana wa Moto?» ¹⁴ Bamba ya mobuyisa bekye: «Bakyi bawo obokye oli Yoane Mobatise, bana bekye oli Eliya. Baayoko bakule wo bekye oli Jeremi naa monomo na baimosi.» ¹⁵ Amba ya batuna yokye: «Ka bée, kowo obokye nga nali nza?» ¹⁶ Simo Petelo amba ya buya yokye: «Iwe oli Masiya, Nwana wa Nwaphongo wa bomoo.» ¹⁷ Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Oli na nkyisa boikye, Simo nwana wa Yoane pho teeli moto oeteye maphoo mama, kasi nde Tata ooli o ikolo. ¹⁸ Emba nga na wo na we ngakye: Oli Petelo, o ikolo sa ibanga sisi namotonga ingomba sa nga, na iwaa etesiikokye isibukola.* ¹⁹ Namoe phe maphungola ma Bokonzi pha ikolo, eya mokanga we wawa o se, Nwaphongo amoekanga o ikoli me, eya moingola we wawa o se, Nwaphongo ne amoeyingola o ikolo.» ²⁰ Emba

* **16:18** 16.18 O munoko nwa Baela, nkombo ya petelo kyelukye iwo obokye ibanga.

Yesu amba ya katela baekosi bée na bokusi obokye bée saimola nɔnɔ moto obokye iyo ali Masiya.

Yesu aimosi bo wamowaa yo na bo wamokundwa yo

²¹ Tata imbele me, Yesu atati iimola baekosi bée polele maphɔɔ maalukye imoyelela, amba ya wɔ yokye: «Esengyesi obokye na kyende o Yelusaleme, omɔ, bankumu, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, ebe na bateye ba mibeko bomunveninya bolosi boikye. Bamumboma, kasi sima ya nkolo iyato na mokundwa.» ²² Emba Petelo amba kye ne nwana imbale, amba butwa imooya yokye: «Ee Nkolo! Nwaphongo amoebanza, maphɔɔ mana ete maakyelame!»

²³ Yesu aesi yaekpana, amba ya wɔ na Petelo yokye: «Mana itakye na nga, Satana! Oli ibaku phɔ ya nga! Phɔ toumunya bokoumunya Nwaphongo, kasi koumunya bokoumunya bato.» ²⁴ Emba Yesu amba ya wɔ na baekosi bée yokye: «Bo moto kalukye imbenga yo sakula luka bolaa phe mampenza, anyanya ekulusu ye, emba ambe mbenga. ²⁵ Phɔ moto ookolukye ibikya bomɔɔ phe, aabobungya, kasi owa mobungya bomɔɔ phe phɔ ya nga, aabozwa.

²⁶ Na bo moto azwe ezwele esɔ eli o mokyisi, kasi abungye bomɔɔ phe, ambi zwa ekpele'ye? Ekpele'ye

eekokyi yo iambya phɔ ya iikola bomɔɔ phe? ²⁷ Phɔ Nwana wa Moto amoya o nkyemo ya Ango, yo na banze bεε, emba amba phuta moto na moto ikokana na bitoma bε. ²⁸ Nde phele na wɔ na bée ngakye: Onte ya bée basɔ baali wawa, bana ete baata waa phanza, saika wene na miyo bo wa moyaa Nwana wa Moto ndokolo mokonzi.»

17

Yesu awene o nkyemo ya Nwaphongo

¹ Sima ya nkolo motoba, Yesu aesi ya kpa Petelo, Zake na Yoane, nwana nyango na Zake, akye na bée o ngomba yɔnɔyɔ eanda, itakye na bato, omɔ babaka nde bée mampenza. ² Nzoto ya Yesu ya butwaka ndengye esuu o miyo ma bε. Boo phe pha butwaka bongyengye ndokolo moo, bitobu bée ba butwaka bitane pεε.

³ Bobele, baekosi me baato baesi ya wene Mose na Eliya bawɔnɔ na Yesu.

⁴ Emba Petelo amba ya wɔ na Yesu yokye: «Nkolo, eli bolaa obokye tobee wawa. Boozingyi, namo-tonga ndalaku iyato wawa, mɔnɔmɔ phɔ ya wε, muna phɔ ya Mose, mooyɔkɔ phɔ ya Eliya.» ⁵ Waataba yo

kawɔ, impata sɔnɔsɔ siitane siesi ya baziba, onte ya impata me, nwesi mɔnɔmɔ moesi yaokana, mowɔ bofo: «Oyo ali Nwana wa nga owa sɔmi, nali na nkyisa

boikye pho ye. Omookye!»
 6 Waaoka baekosi ηwesi me, bawenekye bofo boikye, nono waauya bee mafoo nono o se. 7 Yesu amba ya kyende ooli be, aesi ya bakuma, amba ya wo na bee yokye: «Inwaa, bee saila!»
 8 Bamba inola mafoo, kasi tebaikyi wene moto mosuu, nde Yesu yo mampenza.

9 Waaba bee baute ngomba, Yesu abakatelaka yokye: «Bee saimola nono moto monomo maphoo maso maaweni bee, tee nono mokolo ηwaamokundwa Nwana wa Moto onte ya bawee.» 10 Bobele baekosi bamba ya tuna Yesu bekye: «Pho ya ye bateye ba Mibeko bawo obokye, esengyesi obokye Eliya aye phanza?»
 11 Iyo, amba ya babuyisa yokye: «Eli bomo, esengyesi obokye Eliya aye phanza pho ya iyabongya maphoo maso. 12 Kasi nga na wo na bee ngakye: Eliya nga aunva yaa, kasi tebaika moeba. Bamokyelela maphoo maso mabe bo wazingaka ntema ya be. Yango mena, bamunyokolo Nwana wa Moto nde bomo.»
 13 Emba, baekosi basokoloko obokye kaba wole pho ya Yoane Mobatise.

Yesu abikye ηwana ooli na bolobo bofe

14 Waabutwa bee o elele eyikalaka bato, moto monomo amba yaa ooli Yesu, amba kusama na mabongoo o soo phe. 15 Amba ya wo ne yokye: «Moteye,

okyela ηwana wa nga wa lele ngongo. Ali na iphukuluku, mbala esuu kakaa naa o ηwenya naa o maa. 16 Nayakakyi ne oka baekosi ba we, kasi tebaikyi koka imobikya.»
 17 Yesu amba ya wo na bee yokye: «Oo! Bee toli nde na ianola! Esengyesi obokye na kule ba na bee bileko bo? Inzelele na ηwana me wawa!» 18 Yesu amba phaphala na bolobo bofe me, emba phamba tokolo o nzoto ya ηwana, mina wamoo, ηwana abikyi.

19 Baekosi bamba yaa bee na bee oli Yesu, bamba ya motuna bekye: «Banga toloikyi koka itokolo bolobo bofe me pho ya'ye?» 20 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Pho bee oli na ianola sikiyiki. Nde phele na wo na bee ngakye: Nabo oli na ianola sikiyiki booli mumbuma ηwa mutarde, wamowo na ngomba eye obokye: Mana wawa kyende owo, ya mumana. Ekpele yonyo tekokyi iekatela. [21 Kasi bakokyi itokolo bolobo pha ndengye mena nde na ibondele na na imiima ntoma.]»

Yesu akuli imola bo wamowaa yo na bo wa mokundwa yo

22 Mokolo monomo baekosi bamba yaangana bee baso o Galileya. Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bamoamba Nwana wa Moto o maboko ma bato. 23 Baamoboma, kasi o sima

ya nkolo iyato amokundwa o nte ya bawe.» Emba baekosi baokaka ngongō boikye.

Iphuta mputi ya Tempelo

²⁴ Waakoma Yesu na baekosi bée o Kapalanauma, bato baaphutisa mputi ya Tempelo, bamba ya waali Petelo. Bamba motuna bēkye: «Moteye wa bēē kaphute mputi ya Tempelo?»

²⁵ Petelo amba ya buya yokye: «Ee, kaphute.» Waanyolo Petelo o ingambi, Yesu amba ya wō ne yokye: «Simo, koununya bo? Ookoki iphuta mputi ya mokonzi ŋwa mokyisi nza? Baalombo nde babutu?»

²⁶ Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Babutu.» Emba Yesu amba ya wō ne yokye: «Bo baabona, baamokyisi tebaaphute. ²⁷ Ka pho banga sabatungyisa, kyende lofo o maa maanene, swe eya motata we iimba, oetakole munoko, wa mowene phalanga eya ebuni, oekpe, ophute mputi pho ya banga na we.»

18

Olekyi na ngambo nza?

¹ Mokolo monomo baekosi bamba ya waali Yesu, bamba ya motuna bēkye: «Oolekyi na ngambo o Bokonzi pha ikolo nza?»

² Yesu amba ya banga ŋwana omokye, aesi ya moteye onte ya be. ³ Amba ya wō yokye: «Nde phele nawo na bēē ngakye: Bo mobesi ŋwa bēē temobuto ndokolo ŋwaka bana

baakye phe, otonyolo o Bokonzi pha ikolo. ⁴ Oolekyi na ngambo o Bokonzi pha ikolo, eli moto ookomiuya na ookobutwe ndokolo ŋwana oyo. ⁵ Emba na moto nza, owa moyamba ŋwana omokye pho ya nga, mena anzambi nde nga mampenza.»

Sakyla bobē

⁶ «Ka moto nzaa owamokosa baakiyiki baba baanzanole obokye bakyele bobē, elekakyi na bola obokye batingya moto me ibanga sinene o nkyingo, bamovakye o ebale. ⁷ Ngongō boikye na bato ba mokyisi, na ndengye ekyekyele bēē obokye bebi bakyele masumu. Mapho ma ndengye mena temakoki izanga; kasi ngongō boikye eli na moto okokyele obokye bebi bakyele masumu. ⁸ Bo eboko ya we naa ekolo ya we kyeetome ikyela bobē, oetene, pho elekyi na bolaa inyolo o lola na eboko yonyo naa ekolo yonyo na ikyende na maboko mabale na ná makolo mabale o lifelo, o ŋwenya mote mozime. ⁹ Ka bo ziyo sa we sietome ikyela bobē, osiphengolo kosivakye itakye na we, pho elekyi bolaa pho ya we inyolo o lola na ziyo sonoso, na ikyende na miyo maso mabale o ŋwenya ŋwa lifelo.»

Ete ya mpate eebungyi ezwa

10 «Kyeba na iwene mɔnɔmɔ na bana baba phaa; naewole phɔ banze ba bɛɛ baabatele bateme imbɛɛ siso o boo pha Tata oli o ikolo. [¹¹ Phɔ Nwana wa Moto aesi ya bikya baabunga.]»

12 «Bɛɛ koununya bo? Bo moto mɔnɔmɔ ali na mam-pate munkama, bo yɔnɔyɔ ebungyi, etaikye ika makoo ibuya mbuka ibuya o ikolo sa ngomba phɔ akye luka eebungyi? ¹³ Nde phele nawɔ na bɛɛ ngakye: Bo aezwe, amobaa na nkyisa phɔ ya mpate me ileka nkyisa iibakyi ne phɔ ya mam-pate mako ibuwa mbuka ibuwa matemaikakyi bunga. ¹⁴ Nde bomɔ, Ango wa bɛɛ ooli o ikolo taazingye obokye na mɔnɔmɔ na bana baba abungye.»

Bo nwebi aekyesi bofe

15 «Bo nwebi aekyesi bofe, kyende oka ye, omoweninya bofe boekyesi yo bɛɛ babale. Bo aeyokyi, mena akuli butwa nwebi na we. ¹⁶ Kasi bo ale iyeyoka, kpa moto mɔnɔmɔ naa babale, phɔ “batene bolombe nde minoko ya manzoka mabale naa maato.” ¹⁷ Kasi bo ale ifaoka, oloimole o ingomba. Emba bo ambi le ioka ingomba, omowene ndokolo mopakano naa ndokolo mophutise wa mputi.»

18 «Nde phele nawɔ na bɛɛ ngakye: Maphɔ masɔ maamoanola bɛɛ wawa o se, ne Nwaphongo aamaanola o ikolo; ka maphɔ masɔ

maamole bɛɛ wawa o se, Nwaphongo ne aamale o ikolo.

¹⁹ Nakule wɔ na bɛɛ ngakye: Bo o mokyisi mumu, bato babale onte ya be, baokaa ibɔndele phɔ ya inzonga ekpele, Tata owa ikolo aabaphe yango. ²⁰ Phɔ elele esɔ eangaa bato babale naa baato na nkombo ya nga, nali onte ya be.»

Ete ya moto wa etoma otookyele bebi ngɔngɔ

²¹ Emba Petelo amba yaa phenephe na Yesu, amba ya motuna yokye: «Nkolo, bo nwebi na nga ankyesi bofe esengyesi obokye na molimbisa mbala bo? Ekokyi ibaa mbala sambo?»

²² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Phe, siiwɔ na we obokye mbala sambo, kasi mbala mako sambo mbala sambo. ²³ Yango mena, Bokonzi pha ikolo

pha ulana na mokonzi mɔnɔmɔ owa bangaka bato bɛɛ baaetoma, phɔ akyekye maphɔ ma mabɔngɔ ma be. ²⁴ Waatata yo ikyeka maphɔ me, bamoyelesi na moto wa etoma mɔnɔmɔ owa baka na mbɔngɔ enene. ²⁵ Moto me tabaka na baphalanga baiita mbɔngɔ me. Yango mena mokonzi nwe amba ya toma obokye, bamoungya ndokolo moombo na nwanwasi na bana ba bɛɛ,

ebe na mbolo ye, phɔ ya iita ena mbɔngɔ. ²⁶ Moto wa etoma mɔna, amba ya kusama na mabɔngɔ; amba wɔ yokye: “Mokonzi

inzuyisa mɔɔ, impɛ ɓanaa nkɔɔ, namwita mbɔngɔ ya wɛ esɔ.”²⁷ Mokonzi aesi ya mooka ngɔngɔ, amolimbise, nɔnɔ waamole yo akyɛ.

²⁸ Waatɔkɔɔ moto wa etoma mɔna, akyɛ vana na nwebi nɛ wa etoma owa ɓaka na ɲwana mbɔngɔ yɛ ekyikyɛ ya ɓaphalanga. Amoakye o ɲwesi, abuto imunyata na ɓokusi, amba ya wɔ yokye: “Iita mbɔngɔ ya nga!”²⁹ Nwebi nɛ amba ya kusama na maɓɔngɔ, amba ya nyingonela nɛ yokye: “Inzuyisa mɔɔ, impɛ ɓana nkɔɔ, namwita mbɔngɔ ya wɛ!”³⁰ Kasi yo taikaka anola, amba kye munyɔsa o ɓɔɔkɔ tee nɔnɔ mokɔɔ ɲwa iita yo mbɔngɔ yɛ.³¹ Waawɛnɛ ɓato ɓaetoma ɓaayɔkɔ ɓaɓona, ɓawɛnɛkyɛ ngɔngɔ ɓoikye, ɓamba yakye imola mokonzi ɲwa ɓɛ.³² Mokonzi amba ya ɓanga moto wa etoma mɛ, amba ya wɔ nɛ yokye: “Oli moto wa etoma mɔbe! Wabaka na mbɔngɔ ya nga, na elimbisaka phɔ wanyingonelaka na nga.”³³ Nawe nga osengyelakyi iyokyela nwebi na wɛ ngɔngɔ ɓo wa eyokyelaka nga ngɔngɔ.”³⁴ Mokonzi aokaka yɔ, amba ya nyɔsa moto wa etoma mɛ o ɓɔɔkɔ, tee nɔnɔ mokɔɔ ɲwa mwita yo mbɔngɔ yɛ.”³⁵ Yesu amba ya wɔ yokye: «Tata ooli o ikolo amoekyela nde ɓomɔ, ɓo mɔnɔmɔ onte ya ɓɛɛ talimbise nwebi nɛ na ndondo yɔnɔyɔ.»

19

Mateya ma Yesu phɔ ya Lowɔ lookyeki iboma ɓolonga

¹ Waaunva Yesu iwo maphɔɔ mamana, amani o Galileya, aesi ya kyende o manyete ma Yuda mali o mokukulu mooyɔkɔ ɲwa ebale ya Yaladɛnɛ.² Moluku ɲwa ɓato moikye ɲwamba ya mɔbenga o mɔ, amba ya ɓabikya.

³ ɓafalisayi ɓaayɔkɔ ɓayakaka oli Yesu phɔ ya imumeka, ɓamba ya motuna ɓekye: «Mibeko ma ɓanga mianole obokye lele akokyi ile ɲwasi wɛ nde pha ɓaɓona?»⁴ Yesu amba ya ɓabuyisa yokye: «Bɛɛ naino totangyi buku pha ɲwaphongo? “O etatele ya mokyisi, ɲwaphongo akyelaka ɲwanɲwasi na lele.”⁵ Emba, amba ya wɔ yokye: Yango mena, lele amoika nyango na ango, amokye angana elele yɔnɔyɔ na ɲwanɲwasi wɛ, phɔ ɓɛɛ ɓasɔ ɓabale ɓabutwe moto mɔnɔmɔ.⁶ Nde ɓomɔ, teɓakuli ɓa ɓato ɓabale, kasi ɓabuto moto mɔnɔmɔ. Emba ɓo ɲwaphongo ambo angyinya ɲwanɲwasi na lele, moto sa ɓakabinya.»⁷ ɓafalisayi ɓamba ya motuna ɓekye: «Ka phɔ ya ye Mose aphekɛye nzela obokye ɓo lele kale ɲwanɲwasi na ɓolonga, asengyesi imokomela mokanda moteya obokye ɓolonga ɓowe?»⁸ Yesu amba ya ɓabuyisa yokye: «Mose

aephēkye nzela ya ile babasi pho ya nzoto bokusi ya bēē. Kasi uta o etatele teyaikaka baa babona. ⁹ Kasi nga na wo bēē ngakye: 'Bo lele ale ηwasi we, bo te ebe nde pho ya bondumba phe, akyee longa mosuu, mena kakyele phemba.»

¹⁰ Baekosi bēē bamba ya wo ne bēkye: «Bo mobeko ηwa bolonga mobee babona, elekyi na bolaa iba salonga.» ¹¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Teli bato baso baakokyi isosolo mateya mama, manya nde baaunva phe Nwaphongo bokusi pha imaanola.» ¹² Maphoo mali maikye, maakatele moto salonga. Bakyi tebaalongwe pho banyiba bompele tata o ibotama, bana bababoma bompele, baayoko te balongye pho bamiambya muwosi pho ya Bokonzi pha ikolo. Moto oakokyi ianola mateya mama, amaanole!»

Yesu atandesi bana bakye maboko

¹³ Mokolo monomo bato bayelesi Yesu bana ba bēē pho abatandele maboko ambe na bondele pho ya be, baekosi bamba bakatela. ¹⁴ Kasi Yesu amba ya wo yokye: «Le bana bakye baye oka nga, le bakatela, pho Bokonzi pha ikolo boli pho ya bato bali ndokolo bana bakye.» ¹⁵ Waabatandela yo maboko, amba ya mana wamo.

Moto wa ezwele

¹⁶ Moto monomo amba yaa oli Yesu, amba ya motuna yokye: «Moteye, lowo'ye loolaa, losengyesi nga ikyela pho na zwe bomoo pha bobele?» ¹⁷ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Pho ya'ye kontune pho ya lowoo loolekyi bolaa? Ooli molaa nde Nwaphongo. Boozingyi inyolo o mokyisi ηwa bomoo, kumola mibeko.» ¹⁸ Moto me amba ya motuna yokye: «Mibeko ye?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Saboma moto, sakyela baphemba, saiba, sakatela moto boole, ¹⁹ kumola nyongoo na ongo, zinga mobubaa na we bo komizingye we mampenza.» ²⁰ Munzenga me amba ya wo ne yokye: «Nakumole mibeko miso maamina. Nakule kyela'ye?» ²¹ Yesu amba ya wo ne yokye: «Bo ozingyi iba moto o molaa kyende kye ungya mbolo ya we iso, ombe kabelababola bana baphalanga. Emba waamba ba na ezwele o ikolo. Sima, yaka ya mbengye.» ²² Kasi waaoka munzenga mona baabona, aesi ya butwa na ngongoo pho abaka moto wa ezwele iikye.

²³ Emba Yesu amba ya wo na baekosi bēē yokye: «Nde phele na wo na bēē, wali nkamba pho ya moto wa ezwele inyolo o bokonzi pha ikolo.» ²⁴ Nakule wo na bēē bobo: Wali nkamba pho ya nyama enene boli shamo iinyolo o iluu sa

solu. Kasi nkamba kyikule lobɔ phɔ ya moto wa ezwele inyolo o bokonzi pha Nwaphongo.»²⁵ Waaoka baekosi maphoo me, bamba kamwa na boikye, bamba ya wo bekye: «Bo ebe babona, ombi koka ibika nza?»²⁶ Yesu abakyekyi, amba ya wo na beke yokyeye: «Moto takokyi imibikya nde yo mapenza, kasi eli nde Nwaphongo ookokyi ikyela maphoo maso.»

²⁷ Emba Petelo amba ya kpa maloba yokye: «Kyeka, banga baba toikyika iso yaabaka na banga, tobuto ikyemiebenga, ekpele'ye eya mozwa banga?»²⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nde phele na wo beke ngakye: Imbele saamozala Nwana wa Moto o eziye ye ya ngambo, o mokyisi njwaa sika, beke bambengakyi, wa mozala na beke o biziye iko mbuka bibale pho ya itenaka malombe ma mabota iko mbuka mabale ma Isalayele.²⁹ Ka moto munsɔ oikyika ingambi se, ebe banaa nyango, ebe nyango na ango, ebe bana be, na manzabi me, pho ya nkombo ya nga, amozwa mbolo me mbala munkama, amba na zwa bomoo pha bobele.³⁰ Bato baikye baali lolɔ eye o boo, bamobutwa o sima. Kasi baali lolɔ o sima bamobutwa o boo.»

20

Bato baetoma o inzabi sa vinyo

¹ «Okyemela yaamokyela Nwaphongo o bokonzi pha ikolo, ya moba ndokolo moto monomo ootokosi na mumbengu pho ya ikye luka bato ba imokyelela etoma o inzabi se sa vinyo.² Aesi ya okana na beke obokye: Bamozwa mbano ya ebende yonyo ya baphalanga boophute beke pho ya mokolo monomo njwa etoma, amba ya batoma o inzabi se sa vinyo.³ O ngonga ya ibuwa ya mumbengu, akuli ya tokolo, akye zwa bato basuu bazasi o munsongo sa etoma ya ikyela,⁴ amba ya wo na beke yokye: “Na beke kye kyela o inzabi sa nga. Namoephe mbano eekokyi.”⁵ Na beke bamba ya kyende. Wa koma bunya o moto, na wa ngonga eya iyato ya nkokolo, akulaka kyela nde bomoo.⁶ O ngonga ya itano eya nkokolo, akuli tokolo akye zwa bato basuu bazasi o munsongo. Amba ya batuna yokye: “Pho ya'ye ozasi wawa nzanga mobimba sakyela etoma?”⁷ Beke bamba ya mobuyisa bekye: “Moto wa ilokpa o etoma tali.” Amba ya babuyisa yokye: “Be kye kyela o inzabi sa nga.”»

⁸ «Waatata iyinda bunya, mokolo inzabi aesi ya wo na kapita yokye: “Banga bato baetoma baso, obaphute. Tata na baakpakyi nga sima, oombe bomela na baakpakyi nga o boo.”⁹ Bato baatataka ikyela etoma o ngonga eya

itano ya nkokolo, baesi ya zwa moto na moto ebende yonoyo ya baphalanga eekokyi na iphuti sa mokolo mobimba. ¹⁰ Waakoma imbela sa batataka ikyela etoma, baumunyaka obokye bamozwa baphalanga ileka bebi. Kasi babaphokye nde ebende yonoyo ya baphalanga ekokyi na mokolo mobimba. ¹¹ Waakpa bee baphalanga, babuto imiima na mokolo inzabi. ¹² Bamba ya wo ne bekye: "Bato baetoma baasukakyi we ipka bakyesi etoma nde ngonga yonoyo, o baphuti na banga nde ndengye yonoyo. Kasi banga tokyesi etoma mokolo mobimba, tophambi na na moo mokusi!" ¹³ Kasi mokolo inzabi amba ya buyisa monomo na bee yokye: "Nwebi na nga, siikiyiki kyela bofe, tolookanakiyi nga na we na ebende yonoyo ya baphalanga pho ya mokolo mobimba?" ¹⁴ Kpa baphalanga ba we, kyende. Na zingye iphuta okpakyi nga sima boephuti nga. ¹⁵ Ya bo'ye! Eli baphalanga ba nga, sikokyi ikyela na bee boozingyi nga? Ookyi zuwa pho nali moto molaa?" ¹⁶ Yango mena, Yesu amba ya sukya bobo: Bato baali o sima bamobutwa o boo, kasi bali o boo bamobutwa o sima.»

Yesu akuli imola mbala eya iyato bo wa mowaa yo na bo wa mokundwa yo

¹⁷ Waaba Yesu kakyende o Yelusaleme, o nzela, amba ya wo na baekosi iko mbuka babale yokye: ¹⁸ «Okyemela, unwanwa eye, tokyende o Yelusaleme, omo, nga Nwana wa Moto, bamunzambya oka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba Mibeko, bamuntenela bolombe pha iwaa. ¹⁹ Bamba na nzambya oka bato baatebali Bayuda, bamunzakya, bamumbinda phimbo, baamba na mbaka o ekulusu. Kasi sima ya nkolo iyato namokundwa.»

Ionga sa nyango wa Zake na Yoane

²⁰ Bobele, nwanwasi wa Zebede aesi ooli Yesu na bana bee babale ba bampele, amba ya kusama o boo phe, pho ya imonga lowo lonolo. ²¹ Yesu amba ya motuna yokye: «Kozingye'ye?» Nwanwasi wa Zebede amba mobuyisa yokye: «Indakyele obokye o bokonzi pha we, bana banga ba bampele baba bamozala monomo o boloo pha we, omoyoko o bowee pha we.» ²² Yesu amba ya buya yokye: «Toebe lowo loongye bee. Bee okokyi inywa kopho ya bolosi eya munywa nga?» Bamba mobuyisa bekye: «Tokokyi.» ²³ Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Eli phele, kopho eyamunywa nga na bee wa moenyhwa me. Kasi iyolo moto owa mozala o boloo naa o bowee pha

nga tekyekyi nga, pho Tata aunva bongya bilele baabina pho ya bato baolo yo.»

²⁴ Waoka baekosi iko bayoko lowo me, baokyelaka bola na mosi yoo. ²⁵ Emba Yesu amba ya babanga bée baso wali yo, amba ya wo na bée yokye: «Koebe obokye bakonzi ba nkyisi, bakonza bato ba be, na bato baanene baweninya bato ba bée mpasi. ²⁶ Nzuka onte ya bée, yango saba babona. Bo monomo na bée kalukye imibuya moto munene, esengyesi obokye abe moto wa etoma wa bée. ²⁷ Nde bomo, bo monomo na bée kazingye iba o boo, esengyesi obokye abe moombo nwa bée. ²⁸ Pho nga Nwana wa Moto siika yaa pho bato bankyelele, kasi na yaa nde obokye nabakyelele, nambe naambya bomoo pha nga pho yaiikola bato baikye o boombo.»

Yesu abikye bato babale baapholo miyo

²⁹ Waatokolo bée o Yeliko, bato baikye bamba ya benga Yesu. ³⁰ Bato babale baapholo miyo bazalaka o mbale ya nzela, waoka bée obokye Yesu kalekane, bamba tata iyaanwana bekye: «Nkolo, Nwana wa Davidi, olookyele ngongoo!» ³¹ Bato baikye baphaphalaka na be, bekye: «Kanga munoko!» Kasi bée bakulaka anwana na bokusi

bekye: «Nkolo, Nwana wa Davidi, olookyele ngongoo.»

³² Yesu amba ya teme, aesi ya babanga, amba ya wo na bée yokye: «Kozingye obokye nakyele'ye pho ya bée?» ³³ Bamba ya mobuyisa bekye: «Nkolo, kyela obokye miyo ma banga maingwe.» ³⁴ Yesu amba baokyele ngongoo, amba ya bakuma o miyo, nde mina wamo, bato babale me babuto iwene, bamba butwa ibenga Yesu.

21

Yesu anyosi o Yelusaleme

¹ Yesu na baekosi bée baesi ya koma phenephe na Yelusaleme. Waakoma bée o Betafaze o ngomba ya Baolive, Yesu amba ya toma baekosi babale o boo. ² Amba ya wo na bée yokye: «Kyende o mokyisi mooli o boo, bo okomi omo, wamowene ebembe ya mpunda baetingye na nwana wa yango. Omaingole, oye na mango wawa. ³ Kasi bo moto aetuni, bée omobuyisaka obokye: "Nkolo asengyesi na mango." Amokula ebuyisa mango izele.»

⁴ Maphoo maamana makyelamaka pho ya ikokya maphoo mawoko moimosi wa Nwaphongo obokye:

⁵ «Wo na nwana wa nwanwasi wa Siona obokye: Kyeka mokonzi nwa we kaye. Kaye na bonyile, abaa

* **21:5** 21.5 Nwana wa nwanwasi wa Siyona kyelukye iwoo obokye bato baa mokyisi nwa Siyona (Yelusaleme).

o ikolo sa mpunda na sa
ηwana wa mpunda.»*

6 Baekosi bamba ya
kyende, bakyekeyela nde
bo wa woko Yesu na δε.

7 Bamba yaa na mpunda na
ηwana wa yango, bawalaka
bitobu ba βεε o ikolo sa
mango, Yesu amba ya zala
iδε.

8 Moluku ηwa bato
mwikye babaka bawale
bitobu ba βεε o nzela,
baayoko batenaka nkanga,
bailangyaka o nzela. 9 Bato
baatambulaka o boo pha
Yesu na baamobengaka o
sima, babaka baanwane
βekye: «Nkyemo na Nwana
wa Davidi! Ookoye na
nkombo ya Nkolo apam-
bolame! Nkyemo o bilele
biilekyi ikolo!»

10 Waanyolo Yesu o
Yelusaleme, mokyisi munso
ηwanyinganaka, bato
bamba tunana βekye:
«Moto oyo kane baa nza?»

11 Bato baayakaka na Yesu
bamba buya βekye: «Eli
Yesu moimosi wa Nazarete
o Galileya.»

Yesu anyosi o Tempelo

12 Yesu aesi ya nyolo
o Tempelo, atati iwiinya
baungye na baoombi ba
mbolo omo, amba ya
bumbya ba mesa ma
baendinye ba baphalanga.
Akuli na bumbya biziye
ba bato baungya makoto-
ηwenya. 13 Amba ya wo
na βεε yokye: «O buku pha
Nwaphongo wakomama
bobo: “Bamobanga ingambi
sa nga, ingambi sa losambo.”

Amba kula bakya yokye:
Bεε osibuye elele ya baibi.»

14 Bato baapholo miyo na
baaotono makolo bamba
yaa oli Yesu, amba babikya.

15 Bakonzi ba banganga
ba Nwaphongo na bateye
ba Mibeko baokaka yoo,
wawene βεε bilekyesako
biakyelaka Yesu na bana
baabaka baanwane o
Tempelo obokye: «Nkyemo
na Nwana wa Dawidi!»

16 Emba bamba ya wo
na Yesu βekye: «Kookye
maphoo maawo δε?» Yesu
amba ya babuyisa yokye:
«Eε, naokye. Bεε naino
totangyi o buku pha
Nwaphongo? Bo wakoma
βεε bobo: “Oteye bana
bakyeε na baanywangye
ndengye eekokyi βεε iekum-
bela?”» 17 Bobele, aikyi
baika, atokosi o Yelusaleme
akye milangya o Betani.

*Yesu awambi ηwete ηwa
fige*

18 Mokolo ηwa sima,
waaba Yesu kakule butwa
o Yelusaleme, aesi ya oka
nzala. 19 Amba ya wene
ηwete monomo ηwa fige
imbale ya nzela, amba su-
sana phenephe na ηwango,
akye zwa nde maakyi na
maakyi. Amba ya wo na
ηwete me yokye: «Otokule
bota mbuma!» Nde o sina
imbele me, ηwete ηwa
fige mounyi. 20 Waawene
baekosi babona, bamba
kamwa na boikye. Bamba
ya tuna Yesu βekye: «Pho
ya'ye ηwete mumu mounyi

na mbala yɔnɔyɔ bɔbɔ?»
 21 Yesu amba ya babuyisa yokyeye: «Nde phele na wɔ na bɛɛ ngakye: Booli phele na ianola, bo toikiyi ziko, okokyi ikyela maphɔɔ maakyesi nga na ηwete ηwa fige. Okokyi na iwɔ na ngomba eye obokye: Mana wawa, kyende kye mivaka o ebale enene! Wamokyelama. 22 Ekpele esɔ eya moonga bɛɛ na ibɔndele, bo oanosi obokye wa moezwa, waamba na ezwa.»

Owa phe Yesu bokonzi nza?

23 Yesu aesi ya nyɔlɔ o Tempelo, atati iteya bato. Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu ba bato, bamba ya susana oli yo, bamba ya motuna bɛkye: «Kokyele maphɔɔ mama na bokonzi'ye? Oephe bokonzi pha ikyela maphɔɔ me nza?» 24 Yesu amba ya babuyisa yokyeye: «Na nga, naetune nde motuna mɔnɔmɔ. Bo ombuyise eyano, emba na moeyimola na bokonzi ye bokyele na nga maphɔɔ mamana. 25 Owa tomaka Yoane ifatisa bato nza? Ya motomaka Nwaphongo ndee bato?» Kasi bɛɛ babutwaka iwɔnɔ bɛɛ na bɛɛ bɛkye: «Bo tobuye obokye yamotomaka Nwaphongo, amokula lotuna yokyeye: Toikaka anola Yoane phɔ ya'ye? 26 Bo toonimobuyisa obokye: Ya motomaka bato, toile tɔkɔ na bato, phɔ bato basɔ

baanolaka obokye Yoane ali nde owa kolo moimosi wa Nwaphongo.» 27 Yango mena, bamba mobuyisela bɛkye: «Toloebe.» Emba Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokyeye: «Na nga me esieyi-mole naa nakyele maphɔɔ mama na bokonzi pha nza.»

Ete ya bana ba bampele babale

28 Yesu amba kula ya wɔ yokyeye: «Bɛɛ koununya bo phɔ ya maphɔɔ mama? Moto mɔnɔmɔ abaka na bana ba bampele babale, aesi ya banga owa bola, amba ya wɔ ne yokyeye: "Nwana wa nga, lolɔ kyende kye kyela o inzabi sa vinyɔ." 29 Nwana amba ya buya yokyeye: "Nale, esiikyende." Kasi o sima aumunye, aesi ya kyende o inzabi sa vinyɔ. 30 Akulaka wɔ na owa ibale nde bɔmɔ. Owa ibale amba buya yokyeye: "Eɛ Tata, na mokyende." Kasi taika kyende. 31 Onte ya bana babale baabana, okyesi maphɔɔ maazingye ango wa bɛɛ nza?» Bamba ya mobuyisa bɛkye: «Nwana owa boo.» Emba Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokyeye: «Nde phele na wɔ na bɛɛ ngakye: Baphutise ba mputi na mandumba, bamunyɔlɔ o bokonzi pha Nwaphongo o boo pha bɛɛ. 32 Phɔ, Yoane Mobatise ayakaka yaeteya nzela elaa, kasi bɛɛ toikaka moanola. Kasi baphutise ba mputi, ebe na mandumba ba moanoleleka, ka bɛɛ na bo wawenekye bɛɛ babona,

toika bongola mandondo pho ya imoanola.»

Ete ya bato baetoma babe o inzabi sa vinyo

³³ «Okyemela ete esuu. Moto monomo abalaka inzabi sa vinyo, aesi ya silungya na kyengyete. Amba ya tima ibela o mabanga pho ya ikyela isungu sa iyamola mbuma ya vinyo. Atongaka na ingambi sonoso o ngomba pho ya moto okokyengyele sina inzabi. Sima, amba ika siikyela bato obokye basiphutele, yo akye o imbanga. ³⁴ Waakoma imbele sa inoko mbuma, mokolo inzabi aesi ya toma bato baetoma bee oka bato baaphutele inzabi obokye bakye mokpela iyalo saaka ye. ³⁵ Kasi baaphutele inzabi baakye basali me, bakutubi monomo, babomi oomoyoko, owa iyato bamobomi na mabanga.

³⁶ Emba mokolo inzabi amba kula toma bato basuu baikye ileka baaphanza, kasi baaphutele inzabi bakulaka bakyele nde bomo. ³⁷ O sima ya bee baso, amba ya batomela njwana we monomo. Aumunyaka obokye: “Bamokumola njwana wa nga.” ³⁸ Kasi waamowene baaphutele inzabi, bawonoko onte ya bee bakye: “Kyeka somi ye, owa moikala na sina inzabi bo ango awe! Yaka tomobome, inzambi me samobutwa sa banga.” ³⁹ Baesi ya moakya, bamovakyi o selekye ya inzambi, bamobomi.»

⁴⁰ Yesu amba ya batuna yokye: «Emba waamoya mokolo njwa inzambi, amokyela ye pho ya basali babana?»

⁴¹ Bamba ya mobuyisa bakye: «Etabaokye ngongo. Aababoma bee baso, aamba phe inzambi oka baphutesi basuu. Emba bato me bamobaka bamophe mbuma o imbele siikokyi.»

⁴² Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee toika tanga maphoo mama o Buku pha Nwaphongo? Bakoma bobo:

“Ibanga saavakaka batongyi ba mangambi,

sibuto ibanga siiphisi ingambi siso.

Mena etoma ya Nkolo.

O miyo ma banga eli lowo la ikamwa!”»

⁴³ Yesu amba kula ya bakya yokye: «Yango mena, na wo na bee ngakye: Bamoebololo bokonzi pha Nwaphongo, baamba bophe bato basuu, bee baabokyelela etoma elaa. [⁴⁴ Owa mokaa o ikolo sa sina ibanga, amokye mitenya binango, kasi bo ibanga me sikaa o ikolo sa moto monomo, saamowolingyinya.]» ⁴⁵ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko baaokyi bite bibale me, baebaka obokye, Yesu kawo pho ya be. ⁴⁶ Emba bamba tata iluka malondo ma inwakya, kasi ba ilaka bato, pho bato babaka bakpe

Yesu ndokolo moimosi wa Nwaphongo.

22

Ete ya eseleko ya bolonga

¹ Yesu akulaka wole bato baamookye na bite bisuu yokye: ² «Kyeka bo wamolekana maphoo o Bokonzi pha ikolo. Ya moba ndokolo mokonzi monomoko akyesi eseleko ya bolonga pha nwana we. ³ Atomi bato ba etoma bée obokye bakye oka bato baabangaka yo, pho baye o eseleko, kasi bée baso bale iyaa. ⁴ Akulaka toma bato ba etoma basuu, amba ya wo na bée obokye bakyende wo na bato baabangaka yo bobo: “Naumbo bongya mbolo iso, nabomi ngombe ya nga, na manyama maaisa. Yaka o eseleko ya bolonga.” ⁵ Kasi bée baso baweni lowoo me nde pha, monomoko na monomoko akye o etoma ye, omoyoko akye o manzabi, ona akye kyela mumbongu. ⁶ Baayoko baakye bato ba etoma babana, ba banyokosi, ba babomi. ⁷ Mokonzi aokyi yoo, amba toma batuluku be, pho bakye boma babomi babana, batumbe na mokyisi nwa be. ⁸ Sima amba ya wo na bato ba etoma bée yokye: “Na bongyaki eseleko na bolaa, kasi bato baabangaki nga tebaikiyi ya zaa. ⁹ Kyende o nsongo iso inene, obangye bato baamowene be, pho baye o eseleko.” ¹⁰ Bato ba etoma

baesi ya kyende o nsongo bamba yaa na bato baso baakyeke zwa bée omo, ebe bato balaa, na bato baabe, nono watondaka ingambi sa eseleko.»

¹¹ «Waanyolo mokonzi ikye kyeka bato baabangaka yo, akye wene moto monomoko taikaka lata etobu ya eseleko. ¹² Emba, amba ya motuna yokye: “Iwe onyosi wawa ndengye'ye? Toikiyi lata etobu ya eseleko.” Kasi moto me taikaka zwa lowoo la ibuya. ¹³ Bobele mokonzi amba ya toma bato ba etoma bée yokye: “Omokangye maboko na makolo, omovakye o ifanda o enzombi amokye lela, amokye twa mino.” ¹⁴ Yesu amba ya sukya bobo: “Nde phele, bato baikye babangama, kasi baaolo bée bali ba itanga.”»

Mputi ya mokonzi nwa Loma

¹⁵ Bafalisayi bakyeke angana ikyita pho ya iluka malondo maiyakya Yesu na maloba me mampenza. ¹⁶ Batomaka baekosi ba bée basuu na bato ba Elode pho bakye tuna Yesu obokye: «Moteye, toebe obokye iwe kowo nde phele, toile na moto, iwe tookyekye na ngambo ya moto, kasi koteya nde phele ikyiongye Nwaphongo. ¹⁷ Oloimole, kounyana bo, mobeko nwa banga nwanbya nzela ya iphuta mputi ya mokonzi nwa Loma nde phe?» ¹⁸ Kasi Yesu

aebaka malondo ma bée maabe. Amba ya wɔ na bée yokye: «Banyamabole. Pho ya'ye komekye? ¹⁹ Taateya baphalanga baphute na bée mputi.» Bamba moteya ebende ya baphalanga yɔɔyɔ. ²⁰ Emba Yesu amba ya batuna yokye: «Boo bobo na nkombo eyakoma bée wawa ili ya nza?» ²¹ Bamba ya mobuyisa bekye: «Ya mokonzi oo munene wa Loma.» Emba Yesu amba ya wɔ na bée yokye: «Yaaka mokonzi nwa Loma, oiphe mokonzi nwa Loma, yaaka Nwaphongo, oiphe Nwaphongo.»

²² Waaoka bée babona, bakamwaka na boikye, baikiyi mwika bakye.

Motuna pho ya ikundwa sa bawe

²³ Nde o muna mokolo me, Basadukayi baesi waali Yesu. Eli bée bato bawo obokye, bato baawaa ete baakundwe. ²⁴ Bamba motuna bekye: «Moteye, Mose awoko yokye: “Bo moto awe taikiyi bota bana, nwana nyango na mowe asengyesi ilinga bozengye me, pho abotele nwana nyango bana.” ²⁵ Oka banga, yabaka bampele sambo, bée baso nyango mɔnɔmɔ, angɔ mɔnɔmɔ. Nwana owa bola alongyi nwanwasi, awe taikiyi bota na nwanwasi bana, aikiyi bozengye me na nwana nyango. ²⁶ Wakyelamaka nde bomɔ na owa ibale na owa iyato, tee nɔnɔ

owa sambo. ²⁷ O sima ya bée baso, nwanwasi me aesi ya waa me. ²⁸ Emba mokolo nwa mokundwa bawe, nwanwasi me amoba wa nza? Pho bée baso bamolongaka.»

²⁹ Yesu amba ya ba buyisa yokye: «Be omikose, pho toebe na maphɔɔ maali o buku pha Nwaphongo, toebe na bokusi phe. ³⁰ Pho waamokundwa bawe, malonga ete makule baa, ba basi na bampele bamoba ndokolo baanzelu ba ikolo. ³¹ Kasi pho ya lowo lokyekyi ikundwa sa bawe, toika tanga bo wawoko Nwaphongo na be? ³² Awɔ bobo: “Nali Nwaphongo wa Abalayama, wa Izake na wa Yakobo.” Yo tali Nwaphongo wa bawe kasi ali Nwaphongo wa bato bali na bomɔ.» ³³ Bato baso baamokaka, bakamwaka na mateya me.

Mobeko molekyi miyɔko

³⁴ Wa oka Bafalisayi obokye Yesu asukise Basadukayi, bamba ya angana waali yo. ³⁵ Mɔnɔmɔ onte ya bée abaka moteye nwa mibeko, alukaka malondo ma imeka Yesu, amba ya motuna yokye: ³⁶ «Moteye, onte ya Mibeko miso ma Nwaphongo, mobeko'ye molekyi miyɔko?» ³⁷ Yesu amba mobuyisa yokye: «Osengyesi izinga Nkolo Nwaphongo wa we na ndondo yɔɔyɔ, na molimo

ηwa we muso na ná mau-munya ma we maso. ³⁸ Mena eli mobeko ηwaa boo, na moolekyi bonene. ³⁹ Mobeko ηwa ibale mookokaa na ηwa boo, nwe mumu: Osengyesi izinga nwebi na we, booko mizingye we mampenza. ⁴⁰ Mibeko ma Mose na mateya ma baimosi ba Nwaphongo mali nde onte ya mibeko mibale mamina.»

Masiya na Davidi

⁴¹ Bafalisayi baanganaka elele yonoyo, Yesu amba ya batuna motuna mumu: ⁴² «Bee koununya bo pho ya Masiya? Iyo ali ηwana wa nza?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Ali ηwana wa Davidi.» ⁴³ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Ndengye'ye Davidi wakambemaka yo na Bolobo, amobangaka "Nkolo?" Waawo yo obokye: ⁴⁴ "Nkolo Nwaphongo awo na Nkolo wa nga yokye: Yaka ya zale o boloo pha nga tee nono waamouya nga banguna ba we o se ya makolo ma we." ⁴⁵ Bo Davidi amobangaka "Nkolo", ka ndengye'ye Masiya akoyi ikula baa ηwana wa Davidi?» ⁴⁶ Monomo na bee takokaka na imobuyisa na lowo lonolo, tata mokolo me, moto takulaka meka na imotuna na mituna.

23

Bateye ba Mibeko na Bafalisayi banyamabole

¹ Emba, Yesu amba ya wo na bato baso na ná baekosi bee yokye: ² «Bateye ba Mibeko na Bafalisayi, etoma ya bee nde ilimbolela bato Mibeko ma Mose. ³ Bee osengyesi ikumola na ikyela iso yaamowo bee na bee kasi bee samekola mobesi ηwa be, pho tebaakyelele iikyiteya be. ⁴ Bakangye biphesi bizito bili na nkamba pho ya ibinyanya, baambe biphisa bato o mabekye, kasi bee mampenza tebaabikume nono na munsee. ⁵ Bitoma biso biikyele be, balukye nde obokye bato ba bawene. Bitee ba nkanda ya Nwaphongo bilate bato o imbele si sambele be, bee ba bibuya binene mpenza, bambe na bamba ma songya manene ma nkoto ya be. ⁶ Bazingye bilele ba ngambo o biseleko, na biziye ba o boo o mangambi ma makyita. ⁷ Bazingye bato bababeyakye o bilele biangane bato baikye, baambakye na babanga "bateye." ⁸ Kasi bee, sazingaka obokye baebangye "moteye", pho bee baso oli nde baekosi, oli nde na Moteye monomo. ⁹ O munse mumu sa banga moto monomo "tata", pho oli nde na Ango wa bee monomo, oli o ikolo. ¹⁰ Sazingaka obokye bato baebangakye "mokonzi", pho oli nde na Mokonzi monomo yo Masiya. ¹¹ Moto oelekyi bee baso, amoba moto wa bee

wa etoma. ¹² Moto okomito-
mbe, baamounya, kasi moto
ookomiuya, baamotomba.»

*Yesu aweninyee bɔɔle
pha bateye ba Mibeko na
Bafalisayi*

¹³ «Ngɔngɔ ya bɛɛ, bateye
ba Mibeko na Bafalisayi,
banyamaɔle! Kozibele bato
nzela eekoyi na bɛɛ inyɔlo
o bokonzi pha ikolo. Bɛɛ
mampenza toonyɔlo, kombe
na katela bato baazingye
inyɔlo.»

¹⁴ [«Ngɔngɔ ya bɛɛ, bateye
ba Mibeko na Bafalisayi,
banyamaɔle! Koiyele
mazengye na mbolo ya
bɛɛ iso na malondo mabe
phɔ ya ibomba bobe
pha bɛɛ, kombe buzinya
na ma bɔndesi maanda.
Yango mena Nwaphongo
amoephɛ etumbu eya
moleka bonɛnɛ!]

¹⁵ Ngɔngɔ ya bɛɛ, bateye
ba Mibeko na Bafalisayi,
banyamaɔle! Kokyɛ
mikyende mabanga
mboka eso, na yaa moky-
isi na yaa ebale phɔ ya
iluka moanosi mɔnɔmɔ,
ka waamozwe bɛɛ, kokule
mobuya moto wa lifelo
koleka bɛɛ.

¹⁶ Ngɔngɔ ya bɛɛ, bato
baaphɔlo miyo baateya
bato nzela. Phɔ ya bɛɛ
kowɔ obokye: Bo moto
akati seleka na nkombo
ya Tempelo, seleka mɛ
eli pha. Kasi bo akati
seleka na nkombo ya wolo
ekyebombe yo o Tempelo,
asengyesi ikumola seleka
mɛ. ¹⁷ Bibubusi bifi, bato

baaphɔlo miyo! Elekyi
na ntina eli'ye, itela ndee
Tempelo? Itela kabutwe
ekpele eya ekyila nde onte
ya Tempelo. ¹⁸ Kowɔ na
obokye: Bo moto akati
seleka na nkombo ya
etumbelo seleka mɛ eli
pha. Kasi bo akati seleka
na nkombo ya ikabo sili o
ikolo sa etumbelo, asengyesi
ikumola seleka mɛ. ¹⁹ Bato
baaphɔlo miyo! Ikabo na
etumbelo, elekyi iye? Ikabo
sibutwe ekpele eya ekyila
phɔ basikyese o etumbelo.
²⁰ Moto ookokate seleka na
nkombo ya etumbelo, aekati
phɔ ya etumbelo na phɔ ya
mbolo iso ili o ikolo sa etum-
belo. ²¹ Okokate seleka na
nkombo ya Tempelo, aekati
na nkombo ya Tempelo na
na nkombo ya Nwaphongo
okozale omɔ. ²² Na okokate
seleka na nkombo ya
ikolo, aekati na nkombo
ya eziye ya Nwaphongo,
na ya Nwaphongo okozale
miyango.

²³ Ngɔngɔ ya bɛɛ, bateye
ba Mibeko na Bafalisayi,
banyamaɔle! Komanyisa
Nwaphongo iyalo sɔnɔsɔ
onte ya maalo iko ma
maakyi maa solo elaa. Kasi
kobungye mibeko miilekyi
minɛnɛ booli: Ikyela bato
bolaa, iyokyela bato ngɔngɔ,
na ibaa bato bawɔ phele.
Mena eli maphɔɔ masen-
gyesi bɛɛ ikyela, kasi sa
bunga maayɔko. ²⁴ Bato
baaphɔlo miyo bateyee ba
nzela! Kokonde maleku ma
bɛɛ phɔ ya imanya esala
omokyiky, kasi komine

shamo oomunene!

²⁵ Ngongō ya bēe, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamaḅole! Kokunyole ba kōpho na balako o ikolo kasi o motema itondi na mbolo ya iiba na maphowa mabe. ²⁶ Mofalisayi owa pholo miyo! Kunyola kōpho o motema phanza emba o ibanda wamokunywa me.

²⁷ Ngongō ya bēe, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamaḅole! Waulana na malita mainga bēe mumpembe, mawenene malaa o ibanda, kasi o motema matonda na mpee ya bato bawaa na ná sokoto ndengye na ndengye. ²⁸ Na bēe o ibanda kowenene ndokolo bato balaa o ḅoo pha Nwaphongo. Kasi o motema watonda na ḅole na ná ḅobe.

²⁹ Ngongō ya bēe, bateye ba Mibeko na Bafalisayi, banyamaḅole! Kotongyele baimosi ba Nwaphongo malita malaa, kobongya na malita ma bato ba ḅosembo. ³⁰ Kombe na wō obokye: “Bato baabaka o imbele sa bankoko ba banga, nde toloangana na bēe pho ya iboma baimosi ba Nwaphongo.”

³¹ Baabona, bēe mampenza koanole obokye oli bankoko ba bato baḅomaka baimosi ba Nwaphongo.

³² Uḅwanḅwa eye, emba unva etoma eya tataka bankoko ba bēe ikyela! ³³ Bēe manzō, ḅoso imele! Wa mokyela ndengye'ye pho olote etumbu eya lifelo?

³⁴ Yango mena, okyemela: Na moetomela baimosi ba Nwaphongo na bato baa malondo na bateye ba Mibeko baalaa. Kasi wa moboma bakyi na masengu na ná mabanga, baayoko wa baḅoma o ikolo sa ekulusu, wa mobinda bayoko na phimbo o mangambi ma makyita ma bēe, wa mokye mi bawiinya o nkyisi iso iinene. ³⁵ Yango mena, konyanya ngambo ya malongo ma bato baso ba ḅosembo baḅomaka bēe, tata oka Abele tee nōno oka Zakaliya ḅwana wa Balasi, owa ḅomamaka onte ya Tempelo na o etumbelo. ³⁶ Nde phele na wō na bēe ngakye: “Bēe wa mozwa etumbu pho ya mapho maso mamana!”

Yesu alesi pho ya Yelusaleme

³⁷ «Yelusaleme, Yelusaleme, iwe moto ookobome baumosi ba Nwaphongo, kobome na bato baa etomele Nwaphongo na mabanga! Kasi ingaa, mbala na mbala na mekaki eyeyangyinya wali nga, bokoangyinya soo bana bēe o se ya mapapusa me, kasi bēe toika anola! ³⁸ Kyeka, ingambi sa we sa moikala nde phaa. ³⁹ Na wō na bēe ngakye: Tata nde uḅwanḅwa ye, otokule nvene tee nōno wa mo wō bēe obokye: “Okoye na nkombo ya Nkolo apambolame.”»

Yesu aimosi obokye Tempelo yamobukwa

¹ Waaba Yesu katolo o Tempelo, baekosi bée bamba yaa wa li yo, bamba ya wo bekye: «Taakyeka bowa tonga bée Tempelo eye!»
² Emba Yesu amba ya babuyisa yokye: «Oeweni yango eso te? Nde phele na wo bée ngakye: Ibanga na sonoso etesiikale o ikolo sa siyoko, maso ma munyangwa.»

Malosi na minyoko maa moyaa

³ Bobele Yesu amba ya kye zala o ikolo sa ngomba ya Baolive. Baekosi bée bamba yaa bée mampenza waali yo, bamba ya motuna bekye: «Taloimola mapho maawo we, mamokyela imbela ye? Tomba na eba na ye, obokye imbela sa iyaa sa we na saa suka ya mokyisi sikoyi?»

⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nde koebe, moto sa ekosa. ⁵ Pho bato baikye bamoyaa, na nkombo ya nga, bamowoo bekye: “Inga nali Masiya!” Bamokosa bato baikye. ⁶ Wamooka obokye mabita maeyelele na masimo ma mabita mali bisuu, bée sa ilaa. Esengyesi obokye mapho me makyelame, kasi mena teetaa baa suka ya mokyisi. ⁷ Ekolo yonoyo ya munwana na ekolo eeyoko, bokonzi bonobo pha munwana na bokonzi booyoko, zilo sikusi sa mobaa, na manyete mamingana bilele biikye.

⁸ Mapho maso mamana ma moba ndokolo etatele ya eswete ya ibota.

⁹ Emba, bato bamotata iyeyungya, pho ya iyeweninya bolosi na iyeboma. Mabota maso ma moeyina pho ya nkombo ya nga. ¹⁰ O nkolo me, bato baikye bamolee ianola sa be, bamungyana na iyinana bée na be. ¹¹ Baimosi babole baikye bamotokolo, bamokosa bato baikye. ¹² Pho bofe pha moleka o mokyisi, bato ete bakule zingana. ¹³ Kasi owa moititatala nono o suka, amobika. ¹⁴ Simo Elaa ya bokonzi pha Nwaphongo yamoteyama o munse munso munso, pho nkyisi iso baeyokye. Emba suka yaamba yaa.»

Mooti owa inganga

¹⁵ «Wamowene ookobangye bée mooti owa inganga, bo wa wo moimosi Daniele. Amoteme o elele esantu. Motangyi wa mapho mama amasosolo! ¹⁶ Baamobaa o Yuda bée elotaka o mangomba. ¹⁷ Owamobaa o ibanda, yo sakula nyolo o ingambi ikye kpa mbolo ye. ¹⁸ Na owa moba o manzabi, yo sakula butwa o lombo pho ya ikye kpa etobu ye. ¹⁹ O nkolo me, ngongo ya mobaa na babasi baaekama na ná malekyele! ²⁰ Bondele Nwaphongo, pho mokolo nwa molota bée, nwe sa baa imbela sa mambula naa mokolo nwa sabata! ²¹ Pho nkolo me, yamobaa ya malosi maikye,

mali naino bato sa wene uta waetatele ya mokyisi bowamokyela Nwaphongo tee nono lolu eye. Malosi mamoulana na mango ete makule na wene. ²² Kasi bo Nwaphongo tabukolaka nkolo ya malosi me phe, moto na monomo nde tabikiyi. Kasi Nwaphongo abukola nkolo me pho ya bato baunva yo olo.

²³ O imbele me, bo moto awo na bee yokye: "Kyeka, Masiya ali wawa!" Naa obokye: "Ali owo!" Bee samoanolela. ²⁴ Pho bamasiya baabole na baimosi baabole bamoya baikye, bamokyela bilekye-sako binene na maphoo ma ikamwa pho ya ikosa bato baaunva olo Nwaphongo. ²⁵ Okyemela! Nambo ekyebisa na maphoo maso maamoya.

²⁶ Yango mena, bo bawo na bee bekye: "Kyeka ali o bokye!" Sakyende. Na bo bawo na bee bekye: "Kyeka, amibombi wawa!" Sabaanolela. ²⁷ Pho bookyele munkakasi o ikolo, uta biitokolo moo na biikye milangya nwango, Nwana wa Moto amoya nde bomo. ²⁸ Waabe ebembe, biwawanga biikye biangane nde wa mo.»

Iyaa sa Nwana wa Moto

²⁹ «Bo nkolo ya malosi me yumboo, malosi masuu maalekyi mamoya. Moo nwa mobutwa enzombi, bokombe etebokule ngala, banyaseesi bamobiya, iso

iili o ikolo ya munyingana. ³⁰ Emba elembo ya Nwana wa Moto yamowene o ikolo, o imbele me, bato ba nkyisi iso iili o munse, baamiima, waamowene bee Nwana wa Moto iyaa o mampata na mwiya na na nkyemo iikye. ³¹ Indule sinene samokaa, amotoma banze bee mbombo iso ya munse, bamoangyinya bato baso baunva yo olo.»

Ete ya nwete nwa fige

³² «Soso na bolaa ete ya nwete nwa fige. Bo molebosi, bee koebe obokye imbele siikyete mbuma sikokyi. ³³ Nde bomo, waamowene bee maphoo maso maamana makyelame, wa moeba obokye iyaa sa Nwana wa Moto sikokyi. ³⁴ Nde phele na wo na bee ngakye: Maphoo mama mamokyelama naino bato baayoko bali na banga lolu sataa waa. ³⁵ Ikolo na munse ya molekana kasi maloba ma nga etemalekane.»

Mokolo nwa suka ya mokyisi moebe nde Nwaphongo

³⁶ «Moto na monomo taebe na mokolo naa imbele saamokyelama maphoo mamana, ebe na banze o ikolo, ebe na ona Nwana taebe. Kyeebe nde Tata yo mampenza. ³⁷ Mokolo nwaamoyaa Nwana wa Moto, maphoo mamokyelama nde bo wakyelamaka wee o imbele saaka Nowa. ³⁸ O boo pha

maa izinza mokyisi munso, bato babaka bazee, banywe, balonganaka tee nono mokolo nwaanyolo Nowa o masuwa. ³⁹ Tebabaka baumunya na ekpele yonyo, tee nono waa yaa zinza maa mokyisi munso. Imbele saamoya Nwana wa Moto ya moba nde bomo. ⁴⁰ Bampele babale bamoba o inzabi, bamokpa monomo, bamoika monomo. ⁴¹ Babasi babale bamoba batwakyee o oomba yonyo, bamokpa monomo, bamoika monomo. ⁴² Kyengye na bolaa, pho mokolo nwaamoya Nkolo wa bée tomoefe. ⁴³ Umunya na bolaa lowo lolo: 'Bo nkolo wa ingambi aebakyi imbele ye saamoya mwibi na mokolo, nde talasi, pho ya ikyengye obokye mwibi sanyolo o ingambi se. ⁴⁴ Yango mena, bée baka na bokyengyi imbele sisoo. Pho Nwana wa Moto amoyaa o imbele site siebe bée.»

Moto wa etoma owa bosembo na ootoli na bosembo

⁴⁵ «Baka ndokolo moto wa etoma owa bosembo na ná malondo. Mokonzi nwe amoteye kapita ya bebi ne, pho abaphkye ntoma o imbele siikokyi. ⁴⁶ Nkyisa boikye na kapita mona, bo mokonzi nwe aesi ya motakana kakyee etoma me. ⁴⁷ Nde phele na wo na bée ngakye: Mokonzi mona aamophe bokonzi pha mbolo yee iso. ⁴⁸ Kasi bo kapita me

tali na bosembo, aambi miwole yokye: "Mokonzi nwa nga taaye zelee", ⁴⁹ ambi tata iwanda bebi ne, abuto izaa na inywa elele yonyo na balangyi ba maleku. ⁵⁰ Emba, mokonzi nwe amoyaa mokolo nwaamoba yo samozia, naa o imbele site siebe yo. ⁵¹ Aamowiinya, aamba mophe etumbu enene, aamunyosa ooli banyamabole, o elele ekyelele bée na ekye twe bée mino.»

25

Ete ya bangondo iko

¹ «Bokonzi pha ikolo phamoulana na ete ya bangondo iko baakpaka batala ba bée pho ya ikye vana na moloo wa bolonga. ² Onte ya be, batano babaka bibubusi, batano bayoko babaka bamalondo. ³ Baa bibubusi baphilaka nde batala, kasi iphila mautaa maikye phe. ⁴ Kasi baamalondo baphilaka batala ba bée na ndangyi ya mauta. ⁵ Wabaa moloo wa bolonga saya izele, bée baso baokyi ebu balasi.

⁶ Waamolengyela, moto monomo aesi ya anwana yokye: "Kyeka moloo wa bolonga, tokolo okye moyamba!" ⁷ Emba bangondo babana baesi ya umwa, batati ibongya batala ba be. ⁸ Bangondo baa bibubusi bamba ya wo na bebi na bée baa malondo bekye: "Olophe ndambo ya mauta, batala ba banga bazime."

⁹ Baa malondo bamba ya babuyisa bēkye: “Phe, bo toephē, mauta ma banga ete maakokye. Kyende omba mabe o zando.” ¹⁰ Waakye baa bibubusi ikye omba mauta, nde o sina imbele me, moloo wa bolonga aesi o sima. Batano baa malondo baamilengyelekye, baesi ya nyolo na moloo wa bolonga o ingambi sa eseleko. Bamba kanga ekomba na iphungola. ¹¹ O sima, bangondo batano baa bibubusi baesi ya koma, baanwanaka bēkye: “Nkolo, Nkolo, olozibole!” ¹² Kasi moloo wa bolonga amba yababuyisa yokye: “Nde phele na wo na bēe ngakye: Sieyefe.”»

¹³ Yesu amba sukya bobo: «Yango mena, nde kokyengye pho toebe na mokolo na ngonga.»

Ete ya bato baaetoma baato

¹⁴ «Ŋwaphongo amokyela ndokolo moto monomo kalukye ikyende o imbanga, abangyi bato bēe baetoma, aesi ya bakabela baphalanga bēe pho ba bakolisa. ¹⁵ Aesi ya phe moto na moto bookokyi na malondo me. Owa ebandle amophe bibende ba baphalanga bitano, owa ibale bibende ba baphalanga bibale, emba owa iyato ebende ya phalanga yonoyo. ¹⁶ Moto wa etoma owa zwaka bibende ba baphalanga bitano, akye bakabela na mumbongu, amba kula

zwa bibende bitano bisuu. ¹⁷ Owa zwaka bibende bibale, akye kyela nde bomo amba zwa bibende ba baphalanga bibale bisuu. ¹⁸ Kasi owa zwaka ebende yonoyo, akye tima ibela o manyete, abombi baphalanga baamophekye nkolo we.»

¹⁹ «Nkolo nzikye ya lekanaka, nkolo wa bato ba etoma aesi ya butwa, amba ya banga bato bēe ba etoma pho bamoteya bo wakyelela bēe baphalanga be. ²⁰ Moto wa etoma owa zwaka bibende ba baphalanga bitano, aesi ya moteya bitano bisuu yokye: “Nkolo, wampēkye bibende ba baphalanga bitano, kyeka nakuli bakya bibende bitano bisuu o ikolo.” ²¹ Nkolo we amba ya wo ne yokye: “Bolaa, moto wa etoma o molaa na owa bosembo. Oli na bosembo o mbolo iinkyiki naamoephe bokonzi pha mbolo iinzikye. Yaka ya kumbe na nga elongo.” ²² Moto wa etoma owa zwaka bibende ba baphalanga bibale aesi ne ya moteya, amba ya wo yokye: “Nkolo, wampēkye bibende ba baphalanga bibale, kyeka, nakuli bakya bibale bisuu o ikolo.” ²³ Nkolo we amba ya wo ne yokye: “Bolaa, oli moto wa etoma o molaa na owa bosembo. Obakyi na bosembo o mbolo iinkyiki, na moephe bokonzi o mbolo inzikye. Yaka ya kumbe na nga elongo.” ²⁴ O suka moto wa etoma owa

phēkye bēē ebende ya baphalanga yōnyō aesi ne, amba ya wō yokye: “Nkolo, nga naebe obokye iwē oli moto mōnōmō wa nkamba, konōkō mbuma o elele eteyaikaka phika wē. ²⁵ Nailaka, namba kye bomba baphalanga ba wē o se ya manyete, kyeka baphalanga ba wē bēē baba.” ²⁶ Nkolo wē amba ya mobuyisa yokye: “Moto wa etoma mobe na wa bokō! Waebaka obokye nga nanōkō mbuma o elele ete yaikaka nga phika. ²⁷ Kasi iwē nga nde wa kyekye bomba baphalanga banga o banki, wa iyaa nga nde naesi ya bazwa na banaa matabisi. ²⁸ Omobōlō ebende ya phalanga mena, oephe ooli na bibende ba baphalanga iko. ²⁹ Phō ooli ná banaa mbolo nzikye bamokula mobakysisela, kasi ooli pha, baamobōlō na ḡwana ndambo oobakyi ne. ³⁰ Vaka moto wa etoma ootoli na ntina o ifanda, o enzōmbi, o elele ekyelele bēē na ekye twe bēē mino.”»

Mwambo ḡwaa suka

³¹ «Mokōlō ḡwaamoya ḡwana wa Moto na nkyemo ye, elele yōnyō na banze basō, amozala o eziye ye eya bokonzi. ³² Bato basō baa munse, bamoyaangana o boo phe, aabakaba ndokolo waakabe mōkōsi mampate na mambosi. ³³ Amoteye mampate o boloo phe, mambosi o bowee phe. ³⁴ Emba mokonzi amba ya

wō na bali o boloo phe yokye: “Bēē yaka, bato bapambola Tata, ya nyōlō o bokonzi phaa ebōngyisela bē, uta o etatele ya mokyisi. ³⁵ Phō nabaka na nzala, wampēkye ntoma ya iza, nabaka na phowa ya maa, wampēkye maa mainywa, nabaka mobutu, wanzambaka o mangambi ma bēē. ³⁶ Nabaka bolumbu, wamba ya mpe bitobu ba ilata, nabaka na bolōsi, wansalisaka, nabaka o bolōkō, wayakaka ya nkyeka.” ³⁷ Bato babosembo bamba ya mobuyisa bēkye: “Nkolo, imbele ye saaewenekye banga na nzala tomba ya ephe ntoma ya iza, na ná phowa ya maa, tomba yaa ephe maa mainywa? ³⁸ Imbele ye saabaka wē mobutu oka banga tomba eyamba o mangambi ma banga, na bolumbu tomba ephe bitobu ba ilata? ³⁹ Imbele ye saaewenekye banga naa bolōsi naa o bolōkō, tomba ya kye ekyeka?” ⁴⁰ Mokonzi amba ya babuyisa yokye: “Nde phele nawō na bēē ngakye: Mbala iso yaabaka bēē kokyele na mōnōmō na baakye onte ya banaa mama, mena wabaka kokyelele nde nga.”»

⁴¹ «O sima mokonzi amba ya wō na baali o bowee phe yokye: “Mana o miyo ma nga, bēē bato baalaka bēē na bofe! Kyende o ḡwenya mote mozime, ḡwa bōngya bēē phō ya Zabulu

na bakonga be! ⁴² Pho nabaka na nzala, toikaka ya mpe ntoma ya izaa, naokaka phowa ya maa, toikaka mpe maa mainywa. ⁴³ Nabaka mobutu toikaka nzamba, nabaka bolumbu, toikaka mpe etobu ya ilata, nabaka na bolosi na o boloko, toikaka nsunga.” ⁴⁴ Emba bee bamba ya motuna bekye: “Nkolo, imbele ye saa ewenekye banga na nzala naa na phowa ya maa naa mobutu naa bolumbu naa na bolosi naa o boloko tomba le iesunga?” ⁴⁵ Mokonzi amba babuyisa yokye: “Nde phele nawo na bee ngakye: Mbala iso yaalekye bee ikyelela monomo na baakye onte ya banaa mama, mena walekye ikyelela nde nga.” ⁴⁶ Emba bato me baamba zwa etumbu eteyunve, kasi bato baabosembo bamozwa bomoo pha bobele.»

26

Bakonzi bawangyi iboma Yesu

¹ Waaunva Yesu iwo maphoo maso mamana, amba ya wo na baekosi bee yokye: ² «Bee koebe obokye iikasi nkolo ibale pho ya eseleko ya Ilekana, bamoungya Nwana wa Moto pho bamobakye o ekulusu.»

³ Nde o sina imbele me, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu ba Bayuda bakyekye angana o ingambi sa Kayafa, mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo. ⁴ Emba

bamba wangya iyakya Yesu miibombo pho ya imoboma. ⁵ Bamba wo bekye: «Tolokokyi imoakya mokolo nwa eseleko pho bato nde batombi.»

Nwasi monomo asweyee malasi o moto nwa Yesu

⁶ Mokolo monomo Yesu abaka o Betani o ingambi sa Simo, moto owabaka na bolosi pha mabaa. ⁷ Waaba yo kazee, nwanwasi monomo aesi wali yo, na molangyi o maboko nwa kyela bee na na ibanga saa motuya motondi na malasi ma motuya mwikye. Amba ya masweya o moto nwa Yesu.

⁸ Waawene baekosi babona, bawenekye bofe, bamba wo bekye: «Ani oto malasi mamana pho ya'ye? ⁹ Nde bamaungyaki na motuya mwikye, bambe kpa bana baphalanga babakabele babola.» ¹⁰ Yesu aebaka maphoo maso maabaka bee bawo.

Amba ya wo na bee yokye: «Pho ya'ye bee kotungyisa nwanwasi oyo? Lowo lokyesi yo pho ya nga lolekyi bolaa. ¹¹ Babola bamoba na bee wawa imbele sisoo. Kasi nga esiibe na bee nkolo iso. ¹² Ambo nzololo malasi o nzoto, pho ya imbongya nono wa munkunda be. ¹³ Nde phele nawo na bee ngakye: O nkyisi iso, na o bilele biso bamoumolaka bee Simo Elaa, bamobaka bawo lowoo lookyesi nwanwasi oyo, baamba na moununya.»

Yudasi kalukye ungya Yesu

¹⁴ Bobele, mōnōmō na baekosi iko mbuka babale, ookobangye bēe Yudasi Mosikaliyota, aesi ya kyende oka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo. ¹⁵ Amba ya wō na bēe yokye: «Wamumpē'ye, bo naekabesi Yesu?» Emba bēe bamba mophēe bibende ba baphalanga makoo maato. ¹⁶ Uta mokolo maamuna, Yudasi abutwaka iluka malondo ma ibaungyisa Yesu.

Yesu katome baekosi bēe ilengyele eseleko ya Ilekana

¹⁷ Ya baka mokolo mwa etatele ya eseleko ya mapa maatumbe bēe sa muno moulole mapa, baekosi baesi ya kye tuna Yesu bekye: «Kozingye obokye tokye elambela ntoma ya eseleko ya Ilekana bi?» ¹⁸ Yesu amba ya wō na bēe yokye: «Kyende o munsongo nwa mokyisi munene o ingambi sa songolo, owō ne bobo: "Moteye awō yokye: Imbele sanga sikokyi, nga na mozaa eseleko ya Ilekana o ingambi sa we nga na baekosi ba nga."» ¹⁹ Baekosi baamba kyela bo wa batomaka Yesu, balambi ntoma ya eseleko ya Ilekana.

²⁰ Waakoma nkokolo, Yesu amba ya kye zala elele yōnyō na baekosi bēe iko mbuka babale. ²¹ Waabaka bēe baze, Yesu amba ya wō na bēe yokye: «Nde phele na wō na bēe ngakye: Mōnōmō onte ya bēe amunzungya.»

²² Baekosi bamba oka ngongo boikye, bamba tata imotuna mōnōmō na mōnōmō obokye: «Nkolo, eli nza?» ²³ Yesu amba buya yokye: «Owa munzungya eli nde mōnōmō na bēe, maboko ma banga mamovana mbala yōnyō o lako. ²⁴ Nwana wa Moto amowa nde bowa komama wango pho ye o buku pha Nwaphongo. Eye ngongo pho ya moto owamoungya Nwana wa Moto. Ebakyi bolaa pho ya moto me bo tabotamaka.» ²⁵ Yudasi moto owaamoungya amba ya motuna yokye: «Moteye, eli nga?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Iwe mampenza olowō.»

Elambo ya Nkolo

²⁶ Waaba bēe baze, Yesu akpe ipa, aphe Nwaphongo melesi, asikyesi, amba kabela baekosi bēe amba ya wō na bēe yokye: «Imaa, zaa eye eli nzoto ya nga.» ²⁷ Amba kula ya kpa kopho ya vinyo, aphe Nwaphongo melesi aephe baekosi bēe, amba ya wō yokye: «Oenywe bēe baso. ²⁸ Pho eye eli malongo ma nga, malongo ma sangola ya Nwaphongo na bato, masweye pho ya bato baikye, bazwe bolimbisi pha masumu. ²⁹ Nawō na bēe ngakye tata lolō, esikule nywa vinyo eye tee nono mokolo nwa munywa nga na bēe vinyo eenyakune o Bokonzi pha Tata.» ³⁰ Bobele, Yesu na baekosi

ბეე, bamba ya tuba meembo ma eseleko. Waaunva ბეე ituba meembo, bamba ya kyende o ngomba ya Baolive.

Yesu aimosi obokye Petelo aamoangana

³¹ Yesu amba ya wo na baekosi ბეე yokye: «Nde na mokolo nwa lolu, ბეე baso wamundota. Pho yakomama o buku pha Nwaphongo bobo: "Namoboma mookosi wa mampate, mampate maso mamunyangwa." ³² Yesu amba kula bakya yokye: Kasi waamokundwa nga na mokye eziya o Galileya.»

³³ Petelo amba ya wo ne yokye: «Na bo ბეე baso baeloti, nga esielote.»

³⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nde phele nawo na we ngakye: Nde na mokolo nwa lolu, soo sa botongokye iwe wa munzangana mbala iyato obokye toonzebe.»

³⁵ Petelo amba ya kpete kapha yokye: «Na bo ebe obokye na wee na we elele yonyo, nga esieyangane.» Baekosi baso bamba ya wo nde bomo.

Yesu kabondele Nwaphongo o Getesemani

³⁶ Emba Yesu amba ya koma na baekosi ბეე o etiyekyebangye ბეე Getesemani. Amba ya wo na ბეე yokye: «ბეე zala wawa, nga nakye bondele Nwaphongo.» ³⁷ Amba kye na Petelo na bana babale ba Zebede baa bampele, Zake na Yoane. Bobele

atati ioka motema bolosi na inganga. ³⁸ Amba ya wo na ბეე yokye: «Ndondo ya nga etondi na ngongo ndokolo namowa. Ikala wawa, kengye na nga.» ³⁹ Amba yakye nwana itakye, akye kusama bo o se, amba tata ibondele Nwaphongo yokye: «Tata, bo wakokyi ikyelama, manya kopho eya bolosi eye. Kasi sakyela boozingyi nga, kyela nde boozingyi we.»

⁴⁰ Yesu amba ya butwa oli baekosi ბეე baato, aesi ya kye batakana balasi ebuu. Amba ya wo na Petelo yokye: «Toikiy koka ikyengye na nga na bo ngonga yonyo? ⁴¹ Kyengye, bondele Nwaphongo pho ბეე sakaa o bimekyi ba Molemba! Moto o ndondo ye ali na phowa ya ikyela bolaa, kasi o nzoto ye tali na bokusi.»

⁴² Akulaka kyende mbala eya ibale, amba kye bondele Nwaphongo yokye: «Tata, bo kopho eye teekokyi imana, elaa na enywe, wakyelame nde bozingyi we.»

⁴³ Yesu amba kula ya butwa ooli baekosi ბეე, amba kula ya kye bazwa bakuli lala ebuu. Pho miyo ma ბეე mabutwaka mazito. ⁴⁴ Yesu amba kula baika, akye bondele mbala eya iyato, akulaka wo nde bomo. ⁴⁵ O sima aesi ya butwa ooli baekosi ბეე, amba ya wo na ბეე yokye: «Kokule lala, komiemya? Kyeka, imbele sa iyambya Nwana wa Moto o maboko ma

bato ba masumu sikokyi.
⁴⁶ Τεμε, τοκυενδε. Kyeka
 moto ookonzungya aesi.»

Baakye Yesu

⁴⁷ Waaba Yesu kata wo,
 Yudasi monomō na baekosi
 iko mbuka babale, aesi ya
 koma. Aesi na bato baikye,
 baphisi mphata na nkpongu
 o maboko. Ya batomaka
 bakonzi ba banganga ba
 Nwaphongo na bankumu
 ba Bayuda. ⁴⁸ Yudasi owa
 ungyaka Yesu, abateyaka
 iyaa samokyela yo, amba
 ya wo yokye: «Moto owa
 moyamba nga, yo mona,
 omoakya.» ⁴⁹ Waakoma
 Yudasi, amba susana oli
 Yesu amba ya wo ne
 yokye: «Moteye, mbote!»
 Amba moyamba. ⁵⁰ Yesu
 amba ya mobuyisa yokye:
 «Nwebi na nga, yeesi we
 ya kyela, oikyele mizele.»
 Emba baayoko bamba ya
 susana, baphisi Yesu, bamba
 moakya. ⁵¹ Monomō na
 baabaka na Yesu, amba
 gbolo mumphata nwe, ateni
 itoo sa moto wa etoma wa
 mokonzi nwa banganga
 ba Nwaphongo. ⁵² Yesu
 amba ya wo ne yokye:
 «Buya mumphata nwa we
 o ekokolo. Pho bato baso
 baanwane na mumphata,
 bawe nde na mumphata.
⁵³ Toebe obokye bo naongyi
 mbengo oka Tata, nde
 unwanwa eye amuntomela
 baanzelu baikye ileka
 batayo iko mbuka ibale
 ya batuluku. ⁵⁴ Kasi
 bonakyesi babona, maphoo
 makomama o buku pha

Nwaphongo mamokoky-
 isama ndengye'ye? Pho
 wakomama obokye maphoo
 maso masengyesi ikyelama
 nde babona.»

⁵⁵ O sima Yesu amba ya wo
 na bato baso yokye: «Emba
 iya nzakya kombe yaa na
 mphata na na nkpongu o
 maboko ndokolo nga nali
 nde moibi? Nkolo iso
 nabaka nazale o Tempelo
 pho ya iteya toikaka na
 nzakya. ⁵⁶ Kasi maso mama
 makyelame pho ya ikokya
 maloba ma baimosi ba
 Nwaphongo maakoma bee
 o buku pha Nwaphongo.»
 Emba baekosi baso baikyi
 moika, baloti.

*Yesu kasambe o ikyita
 siinene*

⁵⁷ Bato baakyaka Yesu,
 bamba yakye ne oka Kayafa,
 mokonzi nwa banganga ba
 Nwaphongo, waanganaka
 baamibeko na bankumu.
⁵⁸ Petelo abaka kabengye
 Yesu na itakye tee noko
 wakye yo nyolo o lophango
 la mokonzi nwa banganga
 ba Nwaphongo. Omo, amba
 kye zala elele yonyo na
 basinzili, pho ya ikyeka
 ndengye eya mosuka lowo
 me.

⁵⁹ Bakonzi ba banganga ba
 Nwaphongo na bato baso
 ba ikyita siinene babaka
 balukye bato baakokyi
 ikatela Yesu maphoo pho
 bamoingya. ⁶⁰ Kasi na bo
 bato baikye bayakaka ya
 mokatela maphoo, tebaika
 zwa na lowo lonolo tee
 sima bato babale bamba
 yaa, ⁶¹ baesi ya wo bekye:

«Moto oyo awoko yokye: Nga na mouwola Tempelo ya Nwaphongo namba etonga sima ya nkolo iyato.»

⁶² Emba mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo aesi ya teme, amba ya tuna Yesu yokye: «Toobuya na iikyiephunde bato baba?»

⁶³ Kasi Yesu aikalaka nde bose. Mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo akulaka wo ne yokye: «Kata seleka na nkombo ya Nwaphongo oli na bomoo! Oloimole bo oli Masiya, Nwana wa Nwaphongo?»

⁶⁴ Yesu amba mobuyisa yokye: «Iwe mampenza olowoo. Kasi nawo na bexe ngakye: Tata unwanwa, wamowene Nwana wa Moto azasi o boloo pha Nwaphongo owa mwiya, waamba na mowene kaye onte ya mampata!»

⁶⁵ Emba mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo, amba ya kakola bitobu bexe balataka yo, amba ya wo yokye: «Atosi Nwaphongo! Tolokuli sengyela na manzoka! Ooky bootosi yo Nwaphongo.

⁶⁶ Bexe koununya bo?» Bamba mobuyisa bekye: «Asengyesi iwaa!»

⁶⁷ O sima me, bamba motowa matee o boo, bamba mowanda mankutu, baayoko bamba mowanda bingyete.

⁶⁸ Bamba wo bekye: «Iwe Masiya, teya obokye oli moimosi! Ooe-wandi nza?»

Petelo aanga Yesu

⁶⁹ Petelo abaka azasi o ibanda o lophango. Nwanwasi monomo wa etoma, amba ya wo ne yokye: «Na we obakyi na Yesu, moto wa Galileya.»

⁷⁰ Kasi yo amba angana o miyo ma bato baso, amba wo yokye: «Maphoo manvole we mamana, nga siimaebe.»

⁷¹ Sima Petelo aesi ya kye teme o munoko nwa lophango. Moto wa etoma mosuu wa nwanwasi aesi ya mowene, amba ya wo na baabaka wamo yokye: «Moto oyo abakyi na Yesu owa Nazaleta.»

⁷² Petelo akulaka angana, amba kata na seleka yokye: «Siebe moto mona.»

⁷³ Sakoko bato baabaka wamo baesi oli Petelo, bamba ya wo ne bekye: «Nde phele, oli monomo na be, pho ewosi ya we kyeephunde!»

⁷⁴ Emba Petelo amba ya anwana yokye: «Seleka Nzambi, siebe moto mona. Bo nakate, Nwaphongo ampe etumbu!» Nde o sina imbele me, soo eesi ya tongo.

⁷⁵ Emba Petelo amba ya umunya maphoo maawoko Yesu ne obokye: «Soo sa botongokye, wamunzangana mbala iyato obokye we toonzebe.»

Bobele Petelo amba ya tokolo na ilela na ngongo boikye.

27

Yesu akye samba oka Pilata

¹ Waa moyelo, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo

baso naa bankumu ba Bayuda, baanga, bamba okana obokye babome Yesu. ² Bamba mokanga maphanga, bamba yakye ne oka Pilata moangyesi nwa Bayuda.

Iwaa sa Yudasi

³ Yudasi moto owa moungyaka, wa oka yo obokye batenesi Yesu bolombe pha iwaa, aokaka bolosi boikye o ndondo ye, amba ya kye buyisa mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo na bankumu bibende ba baphalanga makoo maato, biamophekye be. ⁴ Amba ya wo na bee yokye: «Nakyesi bofe pho naungye moto ootoli na lowoo.» Kasi bee bamba ya mobuyisa bekye: «Mena nde lowoo la we! Lowoo lalona telokyekyi banga!» ⁵ Emba Yudasi amba vaka bana baphalanga o Tempelo, nono wakye yo miingya.

⁶ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo baongoko baphalanga me, bamba ya wo bekye: «Mibeko ma banga temianole inyosa baphalanga baa ndengye eye o ebombelo ya Tempelo, pho eli baphalanga baatangya malongo ma moto.» ⁷ Waaunva bee iokana, bamba ya baomba na inzabi sa moto monomo owa baka kakyele manoko pho bakundakye na babutu baawe omu. ⁸ Yango mena, babangye inzabi me nono lolu eye: «Inzabi sa malongo.» ⁹ Wakyelamaka

bowawoko moimosi Yilimiya yokye: «Bakpee bibende ba baphalanga mako maato, ye eli motuya nwaaphekye bato ba Isalayele pho ye, ¹⁰ bamba baomba na inzabi sa moto okokyele manoko bo wa nvolekye Nkolo.»

Pilata atuni Yesu

¹¹ Yesu akye samba o boo pha Pilata. Pilata amba ya motuna yokye: «Iwe oli mokonzi nwa Bayuda?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Iwe mampenza o lowoo.» ¹² Kasi imbele saabaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu bamophunde, iyo taikaka buya na lowoo. ¹³ Emba Pilata amba kula motuna yokye: «Tookye maphoo maikye maephunde na be?» ¹⁴ Kasi Yesu taika na mobuyisa na lowoo lonolo. Yango mena Pilata akamwaka na boikye.

Pilata atenesi Yesu bolombe pha iwaa

¹⁵ O biseleko biso bya ilekana, mwangyesi ameelekye ikandola moto wa boloko monomo oozingyi bato. ¹⁶ O imbele me, moto monomo abaka o boloko, aebanaka na boikye, nkombo ye Yesu Balaba. ¹⁷ Pilata amba ya tuna bato baanganaka yokye: «Bee kozingye obokye naekandolele nza? Yesu Balaba nde Yesu okobangye bee Klisto?» ¹⁸ Pilata aebaka na bolaa obokye, baphundaka Yesu oka ye nde pho ya zuwa.

19 Waaba Pilata azasi kasambisa Yesu, ηwasi we amba motomela maloba yokye: «Sanyolo o lowo la moto mōna, tali na lowo. Lolo na mokolo naweni bolosi boikye o ndoto pho ye.»

20 Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu, baphekye bato malondo pho baongye Pilata akandole Balaba, abome Yesu. 21 Pilata akulaka batuna yokye: «Onte ya bato babale baba kozingye obokye naekandolele nza?» Bamba mobuyisa bekye: «Balaba!» 22 Emba Pilata amba kula ya batuna yokye: «Ka nakyele bo na Yesu oko bangye bēe Klisto?» Bamba ya buya bekye: «Omobakye o ekulusu!» 23 Pilata amba ya wo na bēe yokye: «Bofe ye bookyesi yo?» Kasi bēe batataka iyanwana na bokusi mpenza bekye: «Omobakye o ekulusu!» 24 Waawene Pilata obokye takoyi ikyela na ekpele yonyo, bato balukye itombo, aesi ya kpa maa akunyosi see o miyo na bato baso amba ya wo yokye: «Iwaa sa moto oyo tesili o maboko ma nga! Mena nde lowo la bēe.» 25 Bato baso bamba ya buya bekye: «Lowo phe, malongo me mabee o ikolo sa banga na bana ba banga.» 26 Emba Pilata amba ya bakandolela Balaba, atomi bawande Yesu phimbo, amba ba phe Yesu obokye bamobakye o ekulusu.

Batuluku ba kye Yesu

27 Batuluku ba Pilata baesi ya kye na Yesu o lophango la moangyesi. Emba batayo mobimba ya batuluku bamba ya molungya. 28 Bamba mumanya bitobu, bamba molasa nde munkoto monomo ηwa mangola. 29 Sima, baesi ya tonga eboko yonyo ya milo, bamba molasa yango o moto ndokolo mokonzi. Bamba mophisa ηwana munkyeyele o eboko eya boloo, bamba butwa imokusamela na imoekye, bambe wo bekye: «Mbote, mokonzi ηwa Bayuda!» 30 Bamba motowa matee, baesi ya kpa muna munkyeyele ηwaamophisaka bēe o eboko, babuto imobinda ηwango o moto. 31 Waunva bēe imoekye, baesi ya mumanya munkoto ηwamolasa ba, bamba mobuyisa bitobu be. Emba bamba kye ne ikye mobaka o ekulusu.

Babakyi Yesu o ekulusu

32 Waatokolo bēe o mokyisi, bamba kye vana na moto monomo wa Sirene, nkombo ye Simo, batuluku bamotomisaka na bokusi obokye anyanya ekulusu ya Yesu. 33 Bamba ya koma o elele ekyebangye bēe Gologota, kyelukye iwō obokye: «Elele eya engyengyele.» 34 Omō bamba phe Yesu maleku maangyinya bēe na muno

ɲwa ɓololo, waamameka yo
amba ɓɛɛ imanywa.

³⁵ Waaunva ɓɛɛ imobakya
o ekulusu, ɓamba ya maa
mbese phɔ ya ikaba bitobu
ɓɛ. ³⁶ Sima, ɓamba ya zala
wamɔ phɔ ya imokyengye.
³⁷ O ikolo sa moto nwe,
ɓakomaka ntina ya iwaa se
obokye: «Oyo Yesu, mokonzi
ɲwa Bayuda». ³⁸ ɓaɓakaka
na ɓaibi ɓaɓale o ekulusu,
ona o ɓoloo phe, oomoyɔko
o ɓowee phe.

³⁹ ɓaalekane ɓamotolaka,
ɓanyingye na nzoto,
⁴⁰ ɓamba ya wɔ ne ɓekye:
«Iwe owalukaka iyuwola
Tempelo, ombe etonga na
nkɔɔ iyato, omibikya ɓooli
Nwana wa Nwaphongo,
ombe na uta o eku-
lusu.» ⁴¹ ɓakonzi ɓa
ɓanganga ɓa Nwaphongo
na ɓateye ɓa Miɓeko na
ɓankumu ɓamoekyekye
nde ɓomɔ, ɓamba ya
wɔ ɓekye: ⁴² «Abikyaka
ɓato ɓasuu, kasi takoyi
imibikya yo mampenza!
Ali mokonzi ɲwa Isalayɛɛ?
Aute unwanwa o eku-
lusu, toomba moanola.
⁴³ Ambyaka motema nwe
munso oka Nwaphongo,
nde kawɔ yokye: “Nali
Nwana wa Nwaphongo.”
Ka ɓo Nwaphongo kamoz-
ingye amobikya unwanwa
eye!» ⁴⁴ Eɓe na ɓaibi
ɓaɓakaka ɓɛɛ o eku-
lusu phenephe na Yesu
ɓamotolaka nde ɓomɔ.

⁴⁵ Waakoma bunya i
moto, enzɔmbi yeesi ya ziba
mokyisi munso, tee nono o
ngonga ya iyato eya nkɔɔɔ.
⁴⁶ Phenephe na ngonga eya
iyato, Yesu amba ya anwana
na ɓokusi yokye: «Eli, Eli,
lema sabakatani?» Kyelukye
iwɔ obokye: «Nwaphongo
wa nga! Nwaphongo wa
nga! Phɔ ya'ye onde?»
⁴⁷ ɓato ɓasuu ɓaatemekye
wamɔ, ɓamookyi, ɓamba
ya wɔ ɓekye: «Kaɓangye
moimosi Eliya!» ⁴⁸ Mɔnɔmɔ
na ɓɛɛ amba kyilingana
izele, akye nyinya inyuka o
maleku maangaa. Asitingye
o songya ya mungbalango
amba siphɛ Yesu obokye
anywe. ⁴⁹ Kasi ɓayɔko
ɓamba wɔ ɓekye: «Ka
tokyekye ɓo Eliya amoya
mobikya!» ⁵⁰ Emba Yesu
ambakula anwana ɲwangye
mokusi nono waakata yo
motema.

⁵¹ Nde o sina imbele
me, etobu eya lengyekye
ɓɛɛ o Tempelo, o ɓoo
pha elele elekyi ɓosanto,
yakakwaka na miɓale uta o
ikolo nono o se. Manyete
manyinganaka, maɓanga
mawaye,* ⁵² malita maziboo,
ɓasantu ɓa Nwaphongo
ɓaikye ɓaawaka ɓakundoo,
⁵³ ɓatɔkɔsi o malita,
emba sima ya ikundwa
sa Yesu ɓamba ya nyɔɔ
o Yelusaleme. Omɔ
ɓato ɓaikye ɓaɓawenekye.
⁵⁴ ɓatuluku ɓaɓaka
ɓakyengyele Yesu ebe na
mokonzi wa ɓɛ, wawene

Iwaa sa Yesu

* 27:51 27.51 Lokala

bée manyete manyingaa na maphoo maso maabaka malekane, bamba wene inganga siikye, bamba wo bekye: «Nde phele, moto oyo abakyi Nwana wa Nwaphongo!»⁵⁵ Babasi baikye baabaka bakyemikye ne uta o Galileya pho ya imosunga, batemekye na bée wamo, bakyekye na itakye.⁵⁶ Onte ya bée, yabaka Maliya owa Magadala na ndoo ye nyango wa Zake na Zozefu, ebe na nyango wa bana ba Zebede.

Ikundama sa Yesu

⁵⁷ Wa nkokolo, moto monomo wa ezwele amba yaa, nkombo ye Zozefu. Autaka o Alimataya, ne abaka moekosi wa Yesu.⁵⁸ Akyekye oka Pilata ikye moonga ebembe ya Yesu. Pilata amba wo obokye bamophe yango.⁵⁹ Emba Zozefu amba ekpa, aezingyi na etobu eenyakune.⁶⁰ Amba yakye enyosa o ilita saatimaka yo o mabanga pho ye mampenza. Bobele amba ya ukaa ibanga sinene pho ya iziba munoko nwa ilita, noko wa butwa yo.⁶¹ Maliya owa Magadala na ndoo ye bazalaka o boo pha ilita.

Batuluku bakyengyele ilita sa Yesu

⁶² Sima ya mokolo monomo, yabaka mokolo nwa sabata, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na Bafalisayi bamba ya kyende oka Pilata.⁶³ Bamba wo ne bekye:

«Mokonzi, toumunya maphoo maawoko nyaboole mona, wataka baa yo na bomoo. Awoko yokye: «Namokundwa sima ya nkolo iyato.»⁶⁴ Ebongyi obokye otome bato bakyengyele ilita nkolo iyato, bo phe, baekosi bée bamoyaa iba ebembe, emba sima bamba woo na bato obokye: «Akundo.» Booole babona phamoleka phaa phanza na bofe.»⁶⁵ Pilata amba babuyisa yokye: «Kpa batuluku, kyende kyengyele ilita boumunye bée.»⁶⁶ Emba bamba ya kye balimisa ibanga me na bokusi. Bamba ikaa batuluku pho basikyengyele.

28

Ikundwa sa Yesu

¹ Mokolo nwa sabata molekaa, na munkukutu, Maliya owa Magadala na ndoo ye, nyango wa Zake na Zozefu, bakulaka kye kyeka ilita.² Na mbala yonoyo, manyete matati inyingana na bokusi. Mwanze wa Nkolo auti o ikolo, aesi ya manya ibanga, amba zala o ikolo sa sango.³ Boo phe phabaka bongyengye ndokolo munkakasi, bitobu bée babaka mpembe pee.⁴ Batuluku bawenekye inganga, babuto itekyenele, babutwaka ndokolo bibembe.⁵ Mwanze amba ya wo na babasi yokye: «Bée salota, naebe obokye kolukye Yesu owa bomaka bée o ekulusu.»⁶ Wawa tali! Ambo kundwa bo

wawoko yo. Yaka ya kye kyeka elele eefakyi nzoto ye. ⁷ Kyende kye imola baekosi bée izele obokye ambo kundwa, “akye unwanwa eye o boo pha bée o Galileya. Wamokye mowene omu.” Mena eli simo eyakakyi nga ya ieimola.»

⁸ Bamba mana o ilita izele, babaka na inganga siikye, kasi mandondo ma bée matondaka na nkyisa, bamba ya kye na mbangu iimola simo me oka baekosi ba Yesu. ⁹ Na mbala yonoyo Yesu aesi ya tokolele basi me, amba ya wo na bée yokye: «Mbote ya bée!» Bée bamba susana phenephe, bamba kusama, bamophisi o makolo. ¹⁰ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Bée saila, kyende kyeimola bebi na nga, bakyende o Galileya, bamokye nvene omu.»

Batuluku bakye imola simo oka bakonzi

¹¹ Waaba babasi babutwe, batuluku baabaka bakyengyele, ilita bamba ya butwa o lombo, pho ya ikyeimola bakonzi ba banganga ba Nwaphongo mapho maso malekanaka. ¹² Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bankumu, bamba angana pho ya iyoka, emba bamba phe batuluku baphalanga baikye. ¹³ Bamba ya wo na bée obokye: «Owoko bofo: Baekosi bée baesi ya ibaa ebembe ye na mokolo imbele siibee banga na ebuu. ¹⁴ Bo Pilata aokyi lowo me, toomuya mo,

bée salota etaekyele ekpele.» ¹⁵ Batuluku baesi ya kpa baphalanga, bakyesi nde bo wawoko bée na bée. Yango mena isolu sisi sanyangwaka onte ya Bayuda tee nono lolo eye.

Yesu atokolesi baekosi bée

¹⁶ Baekosi iko na monomo baesi ya kyende o ngomba ya Galileya, eyawoko Yesu obokye amokye vana na bée omu. ¹⁷ Waamowene be, bamba mokusamela. Kasi bayoko onte ya bée bataaka baa na ziko. ¹⁸ Yesu amba susana phenephe na be, amba ya wo na bée yokye: «Iwaphongo ampe bokonzi bosu pha ikolo na pha o se. ¹⁹ Yango mena, bée kyende oka bato baa nkyisi iso ya mokyisi, obabuya baekosi banga, obabatisa na nkombo ya Tata, ya Nwana na ya Bolobo. ²⁰ Obateya obokye bakumole mitindo mia ephokye nga. Oebe obokye nali na bée nkolo iso tee nono o suka ya mokyisi.»

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Malako Maphoo ma etatele

O nte ya babuku ba Simo Elaa baso bane, phaaka Malako boli bokuwe bombe kula na wenene obokye boli bookasi. Nkombo ya Malako eyoko eli Yoane Malako. Toewene o Malako 14.51; Bitoma 12.12, 25; 13.5, 13; 15.37, 39; Bakolose 4.10; 2 Ti 4.11; Filemona 24; 1 Petelo 5.15.

O nkanda ya baanosi baakasi bakoma obokye Malako abaka «mpengyi» ya Petelo o mokyisi nwa Loma; yango mena iimola se sa Simo Elaa sibengye bowabaka Petelo kateya.

O Simo ya Malako tomozwa maphoo mama:

- Malako 1.1-13: Yoane Mobatise kabongyisele Yesu nzela; Yesu abatisami, aesi ya kyende o bokye; omoo Satana amumekyi
- Malako 1.14-10.52: Etoma ya Yesu o Galileya: Yesu amiteye obokye ali moto ooli na bokonzi; atati iimola baekosi bee bowamowa yo na bowamokundwa yo. Aesi ya mana o Galileya akye o Yelusalem
- Malako 11.1-16.8: Poso ya Yesu eya suka o Yelusalem. Bato

bayambaka Yesu na bolaa. Kasi maphoo maabaka yo kakyele na mateya me temaikaka baa masepelisa bakonzi. Waa nkolo ya ilengyele eyenga ya Ilekana, Yesu amba ya za na baekosi bee mozaa nwa suka, sima aesi ya kye bondele o inzabi sa ba olive; omoo baesi ya moakya, emba bamba ya kye moboma oekulusu. Kasi na munkukutu, o sima ya mokolo nwa Sabata, moanze monomo amba ya vana na basi bakye kye kyeka ilita sa Yesu, aesi ya baimola obokye Yesu akundoo

- Malako 16.9-20: Yesu atokolesi bato be, emba abaa o ikolo

Nwebi motangyi, bakoma mokanda nwa «Simo Elaa» mumu pho na banga toanole «sekyele» ya Yesu wa Nazarete, bo wanola mokonzi nwa batuluku wa Loma obokye «Nde phele, moto oyo abakyi Nwana wa Nwaphongo» (15.39).

Mateya ma Yoane Mobatise

¹ Eye etatele ya Simo Elaa ya Yesu Klisto, iyo Nwana wa ya Nwaphongo.

² Moimosi Isaya akoma o buku pha Nwaphongo bofo: Nwaphongo yokye: «Kyeka!

Namotoma tima ya
nga o boo pha we.
Amoebongyisa nzela.

³ Moto mōnōmō kaanwane o bokye:

Bongya nzela ya Nkolo!

Omoteyisa nsonga!»

⁴ Yoane aesi ya tōkōlo o bokye. Ateyaka bato, yokye:

«Bongya mandondo ma bēē, obatisame. Emba Nwaphongo amoe- limbisa masumu ma bēē.»

⁵ Bato basō ba ekolo ya Yuda na ba mokyisi nwa Yelusaleme bakyekeye oka ye. Baimolaka bofe pha bēē o miyo ma bato basō. Ndokolo Yoane kambe ya babatisa o maa ma ebale ya Yaladene.

⁶ Yoane alataka etobu eyatongamaka na nkungye ya nyama na nkombo «Shamo». Alataka na nkamba ya lopho la nyama o mobimbi nwe. Azaka ntete, aletekye na maboo.

⁷ Aimolaka bato me bofo: «Moto owamoya o sima ya nga andekyi na mwiya. Nga sikokyi imiinya o boo phe obokye naingole nōnō simbi ya bikoto bēē.

⁸ Nga, naebatisa na maa, ka iyo amoebatisa na Bolōbo Bosanto.»

Yoane abatise Yesu

⁹ Emba mi nkōlo me Yesu aesi yauta o mokyisi mōnōmō o manyete ma Galileya, nkombo ya mokyisi me Nazarete. Aesi ya koma oka Yoane. Yoane aesi ya mobatisa o ebale ya Yaladene. ¹⁰ Sakōko, Yesu aesi ya londwa o maa. Okolondwe yo, aweni ikolo si ziboo. Akuli wene Bolōbo bomoutesi ndokolo inkotowninya. ¹¹ Aokyi nyesi

moute o ikolo mowō bofo: «Iwe, Nwana wa nga owa lozingo, nali na we na nkyisa boikye.»

Molemba amekyi Yesu

¹² Sakōko, Bolōbo aesi ya kamba Yesu o bokye. ¹³ Yesu abaka o bokye nkōlo makoo mane. Omō, Molemba amumekaka. Baanze bamosungaka.

Yesu abangyi baosi bane

¹⁴ Waanyōsa bēē Yoane o bolōko, Yesu aesi yakye o manyete ma Galileya, abuto ikyemimola Simo Elaa ya Nwaphongo, ¹⁵ abaka kakyemiwo yokye: «Uḡwanwa eye imbele me simbi yakoka. Nwaphongo aweninye bokonzi phe. Bongola ntema ya bēē, anola Simo Elaa ya Nwaphongo!»

¹⁶ Mokōlo mōnōmō Yesu aesi ya banda o mokukulu nwa maa maanene ma Galileya. Okobande yo, aesi ya wene baosi ba swe babale, mankombo ma bēē Simo na nwana nyango Andele bavakye bondendi o maa. ¹⁷ Yesu amba ya wō na bēē yokye: «Yambengye. Otokule ba baosi ba swe, namoebuya baosi ba bato phō ya Nwaphongo.» ¹⁸ Sakōko, baikyi ika mandendi ma bē, bamobengyi. ¹⁹ Yesu akuli susana na nwana o boo. Aesi ya wene Zake na Yoane, bana ba Zebede. Babaka mi vato, babambe mandendi ma bē. ²⁰ Sakōko Yesu aesi ya babanga. Baikyiika ango

wa b́eé Zebede o vato na bato b́eé baetoma, babengyi Yesu.

Yesu abikye moto owa bolobó boobe

²¹ Yesu na baekosi b́eé baesi ya kyende o mokyisi muunené nwa Kapalanauma. O mokoló moeme Bayuda, Yesu aesi ya nyoló o Ingambi sa makyita. Atati iteya. ²² Bato bakamwaka ioka iteya se,

pho abateyaka na boekondo bosó. Taikaka bateya ndokolo bateye ba Mibeko. ²³ Imbele me moto monomó aesi ya nyoló o Ingambi sa makyita, abaka na bolobó bofe, atati ianwana yokye: ²⁴ «Yesu wa Nazaleté, kolukye ilokyela bo? Oesi nde iya lounva? Naeyebe. Iwe moto Mosantu owa toma Nwaphongo.» ²⁵ Yesu aesi ya phaphala na bolobó me yokye: «Zala bose! Tokoló o nzoto ya moto oyo!» ²⁶ Bolobó boobe boesi ya nyingyinya moto me na bokusi. Boesi ya anwana na bokusi, botokosi o nzoto ye. ²⁷ Bato basó baesi ya kamwa na boikye. Nde babona babuto imituna, bekye: «Eye lowó ye? Kateya maphóo manyakune na boekondo. Katome na malobó maabe, mamookye.» ²⁸ Nwana bokyi bobó, sango ya Yesu yeesi ya nyangwa o nkyisi iso ya Galileya.

Yesu abikye moto owa bolobó boobe

²⁹ Bobele, Yesu na Zake na Yoane baesi ya mana

o Ingambi sa makyita. Baesi ya kye o ingambi sa Simo na Andele. ³⁰ Bóo pha Simo owa nwanwasi amilangyaka pho abaka na mowewe. Okokome Yesu, baesi ya moimola bolósi pha nwanwasi me. ³¹ Yesu asusinye phenephe ne. Amophisi na eboko Amoteye. Mowewe moesi ya mana. Nwanwasi me atati ibakyelela.

³² Waankokoló, bato bamba ya ikyela Yesu bato basó baabaka na biswete na baa malobó mabe. ³³ Bato basó ba mokyisi nwa Kapalanauma baesi yaangana o boó pha ingambi saabaka Yesu. ³⁴ Wamó, Yesu abikyaka bato baikye na biswete ndengye na ndengye. Atokóloko na malobó mabe maikye. Taikaka benela obokye malobó mabe mawó pho malobó maamana maebaka obokye ali Nwana wa Nwaphongo.

Yesu akyekyemitambula nkyisi iso ya Galileya

³⁵ Yana wa munkukutu, Yesu aesi ya umwa. Aesi ya tokoló o ingambi sa baka be. Aesi ya kyende o elele eya bose. Omó, atati ibondéle. ³⁶ Simo na febi baabaka ne bamba ya kye moluka. ³⁷ Okomozwe be, bamba ya wó ne bekye: «Bato basó baaelukye.» ³⁸ Kasi Yesu yokye: «Yaka tokyende! Tokyende o nkyisi iiyokó ya phenephe, pho ya obokye nakye teya Simo Elaa omó

Yesu akyekyemitambula nkyisi iso ya Galileya

³⁵ Yana wa munkukutu, Yesu aesi ya umwa. Aesi ya tokoló o ingambi sa baka be. Aesi ya kyende o elele eya bose. Omó, atati ibondéle. ³⁶ Simo na febi baabaka ne bamba ya kye moluka. ³⁷ Okomozwe be, bamba ya wó ne bekye: «Bato basó baaelukye.» ³⁸ Kasi Yesu yokye: «Yaka tokyende! Tokyende o nkyisi iiyokó ya phenephe, pho ya obokye nakye teya Simo Elaa omó

Yesu akyekyemitambula nkyisi iso ya Galileya

³⁵ Yana wa munkukutu, Yesu aesi ya umwa. Aesi ya tokoló o ingambi sa baka be. Aesi ya kyende o elele eya bose. Omó, atati ibondéle. ³⁶ Simo na febi baabaka ne bamba ya kye moluka. ³⁷ Okomozwe be, bamba ya wó ne bekye: «Bato basó baaelukye.» ³⁸ Kasi Yesu yokye: «Yaka tokyende! Tokyende o nkyisi iiyokó ya phenephe, pho ya obokye nakye teya Simo Elaa omó

Yesu akyekyemitambula nkyisi iso ya Galileya

³⁵ Yana wa munkukutu, Yesu aesi ya umwa. Aesi ya tokoló o ingambi sa baka be. Aesi ya kyende o elele eya bose. Omó, atati ibondéle. ³⁶ Simo na febi baabaka ne bamba ya kye moluka. ³⁷ Okomozwe be, bamba ya wó ne bekye: «Bato basó baaelukye.» ³⁸ Kasi Yesu yokye: «Yaka tokyende! Tokyende o nkyisi iiyokó ya phenephe, pho ya obokye nakye teya Simo Elaa omó

me. Naesi nde pho ya etoma me.»³⁹ Nde babona Yesu akyekyemitambula nkyisi iso ya Galileya, ateyaka o Mangambi maso ma makyita, atokoko na maloko mabe maabaka onte ya bato.

Yesu abikye moto owa bolosi pha maaba

⁴⁰ Bobele, moto monomo wa maaba aesi ya kye oka Yesu. Amba ya mokusamela. Amba ya mobondo, yokye: «Bo ozingyi, okokyi im-bikya.»⁴¹ Yesu amookye-laka ngongo, amba ya moelolela eboko, amba ya mokuma, yokye: «Nazingyi, bika!»⁴² Sakoko maaba me maesi ya mana. Moto me aesi ya bika.⁴³⁻⁴⁴ Yesu amba yawo ne na bokusi yokye: «Inzokye na bolaa, Saimola lowo lolo nono moto monomo. Kyende nde oka nganga ya Nwaphongo. Omoteya nzoto ya we. Oambya makabo ma ibika sa we, bo wakoma bee o buku pha Mose. Kyela babona pho bato baebe obokye obikyi phele. Sima Yesu amba ya mobuya o ingambi se.»⁴⁵ Kasi nabo babona, moto mona abuto kakyemiimola mboka eso lowo lamokomelaka. Yango mena, Yesu takulaka miweninya na bato, aikalaka nde o elele eeteli bato. Emba bato baakyekyemiuta mboka eso, bakyekye oli yo.

2

Yesu abikye etuku eya

nyiba makolo

¹ Sima ya banaa nkolo, Yesu akuli butwa o Kapalanauma. Bato baokyi obokye ali o ingambi sabaka yo. ² Bato baikye bamba yaangana wamo. Malondo ma obokye banyoko bee baso o ingambi me temabaka. Na elele ya iteme o soo pha mozibo mwa ingambi teyabaka. Yesu abaka kabaimole Simo ya Nwaphongo. ³ Ikyeka boko, bato bane baesi ya moyelela na etuku. Bamophisi miitoko. ⁴ Nzela ya obokye bamokomya oka Yesu teyabaka, pho bato baloko. Bobele, bamba ya baa o ikolo sa motondo nwa ndaku me nwa langyema. Baesi ya zibola muna motondo o elele eyabaka Yesu. Baesi ya uya moto me mi sina itoko. ⁵ Yesu aesi ya wene obokye bato me bali na ianola. Emba amba ya wo na etuku yokye: «Nwebi, masumu ma we malimbisami.» ⁶ Bateye ba Mibeko baayoko babaka wamo baesi ya bomba maumunya mama o mandondo ma be: ⁷ «Iyo nza obokye awo babona? Eye nga kawambe nde Nwaphongo. Kyelimbisa masumu nde Nwaphongo!» ⁸ Mina wamo Yesu aesi ya eba maumunya maabaka na be, amba wo yokye: «Pho ya ye otondi na maumunya mamana? ⁹ Bo na wo na etuku obokye: "Masumu ma we malimbisami", na obokye "Teme,

kpa itoko sa we, kyende, lowo'ye loolobi bokusi?"
 10 Kasi nazingye obokye oebe obokye nga Nwana wa Moto nali na bokonzi phalimbisa masumu o mokyisi mumu.» Bobele, Yesu amba ya wo na etuku yokye:
 11 «Nawo na we ngakye: Temε, kpa itoko sa we, obutwe oka bee.» 12 Sakoko, moto me aesi ya temε, akpe itoko se, o miyo ma bato baso abutuu. Bato baso bakamwaka, babutwaka ikumisa Nwaphongo, bekye: «Naino toloweni lowo la ndengye eye!»

Yesu abangyi Lewi

13 Yesu amba kula ya kyemitambula o mokukulu nwa maa manene ma Galileya. Bato baikye bayakaka ya mobenga, amba ya bateya.
 14 Waalekana yo, amba ya wene moto monomo, nkombo ye Lewi, nwana wa Alafa, azasi o elele ekyephutisa bee mputi. Yesu amba ya wo ne yokye: «Imbengye!» Lewi aesi ya temε, amobengyi. 15 Emba Yesu amba yakye zala o ingambi sa Lewi. Baesi ya zaa wamo, yo na baekosi bee na baphutise ba mputi na bato bayoko ba masumu, pho bato baamobengaka babaka baikye. 16 Bateye ba Mifeko baabaka o ingomba sa Bafalisayi baesi ya tuna baekosi ba Yesu bekye: «Pho ya'ye kaze na baphutise ba mputi nana bato ba masumu?» 17 Yesu aesi ya

baoka bo kowo be. Ndokolo kambe ya wo na bee yokye: «Esengyesi na munganga nde bato ba malosi, kasi bato baa nzoto nkusi phe. Naesi ya banga nde bato ba masumu, siesi pho ya bato ba bosembo.»

Yesu kateya pho ya imi-ima ntoma

18 Mokolo monomo, baekosi ba Yoane Mobatise na Bafalisayi bamiimaka ntoma. Bobele, bato basuu baesi ya kye tuna Yesu bekye: «Louti bo obokye baekosi ba we tefaikyi miima ntoma?» Emiimi ntoma nde baekosi ba Yoane na Bafalisayi. 19 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Okokyele bee eseleko ya bolonga, babutu babangye be, bamiime ntoma?» Bo molongyi ata baa na bee wamo, etebaamiime ntoma. Teli bomo! 20 Kasi mokolo moli, bamoya manya molongyi, nde mokolo me baamiima ntoma.

Yesu ateye mateya maanyakune

21 Moto tabambe munyengu munyakune mi etubu ekasi. Bo phe, munyengu munyakune nzwamowawola etubu eekasi, iluu samokula ingwa sinene. 22 Na moto tateye maleku maa swaswa mi mbongo eekasi. Bo phe, bo maleku me maulubi mamobola mbongo me. Ebe maleku, ebe mbongo, iso yamokye phaa. Maleku maa swaswa makokyi na mbongo eenyakune.

Yesu ateye pho ya ikokyi bée ikyela mokolo nwa Sabata

²³ Mokolo monomo nwa Sabata, Yesu alekanaka yo na baekosi o manzabi ma ble. Baekosi bée batati ikye minoko ble nzela nzela.

²⁴ Bobele, Bafalisayi baesi ya wo na Yesu bekye: «Kyeka! Pho ya'ye baekosi ba we bakyele etoma mokolo nwa Sabata?» Mobeko nwa banga temobenele babona.

²⁵ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Toika tanga o buku pha Nwaphongo lowo laakyelaka Davidi? Waabaka yo na nzala, iyo na bato baabaka ne. ²⁶ Aesi ya nyolo o Tempelo. Akye zaa mapa maambyaka bée oka Nwaphongo. O mobeko nwa banga, mapa me maaze nde banganga bée na be. Ka Davidi aesi ya kpa mapa mamana amaze. Aesi ya maphe na bato baabaka ne. Minkolo me Abiyatala abaka nganga eya o boo ya banganga ba Nwaphongo.»

²⁷ Bobele, Yesu akuli ya wo na bée yokye: «Nwaphongo akyela mokolo nwa Sabata pho ya bato, kasi taika kyela bato pho ya mokolo nwa Sabata. ²⁸ Yango mena, ingaa, Nwana wa Moto nali Nkolo ya Mokolo nwa Sabata.»

3

Yesu abikye moto owa ngbatatala eboko

¹ Bobele, Yesu akuli yakyende o Ingambi sa makyita. Moto monomo owa ngbatatala eboko abaka ne omo. ² Baphalisayi bayoko baabaka wamo bakyekaka Yesu na bibee bo amobikya moto me mokolo nwa Sabata. Balukaka obokye bamosongyele.*

³ Yesu amba ya wo na moto owangbatatala eboko yokye: «Inwa, okye teme o boo pha bato baso.»

⁴ Emba Yesu amba ya tuna bato babaka bamokyekye, yokye: «Mobeko nwa banga mowo bo, pho ya mokolo nwa Sabata? Ikyela bolaa na ikyela bofe, elaa'ye? Ibikya moto na iboma moto, elaa'ye?» Bée baso tebazwaka na lowo la ibuya. ⁵ Na ena yoo me, Yesu aesi ya bakyeka. Abaka na ná ngongo pho ya maumunya maabe ma be. Bobele, Yesu aesi ya wo na moto me yokye: «Elola eboko ya we!» Waelola yo eboko bofo, ikyeka, ebongyi.

⁶ Baphalisayi baesi ya tokolo o Ingambi sa makyita. Bakyekanga ikolo na bato baaka Mokonzi Elode. Balukaka malondo ma iboma Yesu.

Bato baikye babengye Yesu

⁷ Lolo eye Yesu akuli kye na baekosi bée phenephe na maa manene ma Galileya. Bato baikye baesi ya mobenga. Bato me bautaka

* 3:2 3.2 Mokolo nwa sambo. Mokolo moeme Nwaphongo.

o manyete ma Galileya, o manyete ma Yuda na o Yelusaleme. ⁸ Baayoko bautaka o manyete ma Idume, o mokukulu nwa ebale ya Yaladene, o nkyisi ya phenephe na manyete ma Tula na ma Sidona. Bato me baikye baokaka yaakyelaka Yesu. Yango mene baesi yakye oka ye. ⁹ Bobele, Yesu aesi ya toma baekosi bée obokye bamolukyele vato pho bato bée sa mokatitisa. ¹⁰ Yesu awoko babona pho abikyaka bato baikye, bato baso baamalosi bawelanaka ikyemokuma. ¹¹ Waawene bato babaka na malobo mabe Yesu, bakyeke mivaka o makolo me. Babutwaka banwane bexkye: «Iwe, oli Nwana wa Nwaphongo!» ¹² Kasi Yesu amba katela bato me, yokye: «Sanzebinya!»

Yesu aesi batoma iko mbuka babale

¹³ Bobele, Yesu amba yakye baa o ngomba, amba ya banga bato baazingaka yo. Bée baesi ya kye oka ye. ¹⁴ Aesi ya olo bato iko mbuka babale, baatangaka yo batoma. Yesu abaoloko obokye babee ne elele yonyo, obokye abatome ikyemiteya, ¹⁵ na obokye abaakyisa mwiya nwa itokoloko malobo mabe. ¹⁶ Bato iko mbuka babale me, yabaka: Simo (Yesu amophekye nkombo ya Petelo), ¹⁷ Zake na Yoane wabe angu, Zebede (Yesu abaphkye nkombo

ya Bonelegesi, kyelimbole obokye: Bana ba nkakye), ¹⁸ Andele, Philipe, Batelemi, Matiye, Toma, Zake (nwana wa Alafa), Taade, Simo owamiambyaka pho ya bosomi pha ekolo ye, ¹⁹ na Yuda Mokeliyota, owamungya Yesu.

Banaa nyango na Yesu baesi ya mokyeka

²⁰ Bobele, Yesu akuli butwa o ingambi. Bato baikye bakuli yaangana, malondo ma obokye Yesu na baekosi bée baze temali. ²¹ Banaa nyango na Yesu baesi yaoka simo me. Bamba ya kyende obokye bakye mokpa, pho bato bawoko bexkye: «Abuto ndokolo elemele!» ²² Unwanwa eye bateye ba Mibeko bautaka o Yelusaleme bawoko bexkye: «Molembe amunyosi, katokolo malobo mabe o nzoto ya bato nde na mwiya nwa Bezezebula, mokonzi nwa malobo mabe.» ²³ Bobele, Yesu amba ya banga bato baso. Amba ya bawole na bite yokye: «Tebakokyi itokolo Molembe na mwiya nwa Molembe. ²⁴ Bo bato ba mokyisi monomo banwane bée na be, mokyisi me etemookoko. ²⁵ Bo bato ba ibota sonoso banwane bée na be, ibota me etesiikoko. ²⁶ Ka bo bokonzi pha Molembe bomikabinye, bokonzi me ete bookoko. ²⁷ Moto takokyi inyolo o ingambi sa moto oli na

nkamba pho akye ifa mbolo ye, bo naino moto me tebamobakyi maphanga. Elaa atamobaka maphanga phanza, amba ifa mbolo ye iso.»

²⁸ «Nde phele na wo na bee ngakye: Nwaphongo amolimbisa masumu maso maakyele bato, na mapho maso maatole bato nkombo ye. ²⁹ Kasi moto ooko-tole Bolobo Bosanto, kakyele isumu sitesilimbisa Nwaphongo. Isumu me samoikala nde bobele.» ³⁰ Yesu awoko na bee boho, pho bee babaka bawo bekye: «Bolobo bohe bonyolesi Yesu.»

Nyango wa Yesu na banaa nyango na Yesu bamolukye

³¹ Bobele, nyango wa Yesu na bana bee ba bampele, baesi oka Yesu. Bamba ya teme o ibanda. Bamba ya toma moto obokye ababangyele Yesu. ³² Bato baso baazalaka ne wamo, bamolungyaka. Bamba ya wo ne bekye: «Kyeka! Nyongo na banaa nyongo batemi o ibanda baelukye.» ³³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mama eli nza? Banaa mama eli banza?» ³⁴ Bobele, Yesu amba ya kyeka bato bazalaka ne amba ya wo yokye: «Kyeka mama na banaa mama, bee baba. ³⁵ Pho moto okokyele mapho mazingye Nwaphongo, yo njwana mama owa lele, yo nkanasa ya nga, yo mama.»

4

Ete ya mophikiyi

¹ Yesu akuli butwa iteya bato o mokukulu njwa maa maanene ma Galileya. Bato baikye baesi yaangana waali yo, emba Yesu amba ya kye zala o vato. Vato me phabaka o maa, emba bato babaka o mokukulu. ² Abaka kateya mapho maikye na bite. Amba ya bateya yokye: ³ «Okyemela! Mokolo monomo, moto monomo akyekye o inzabi oikye minyaka ndemo obokye itokolo. ⁴ Waanyaka yo ndemo o inzabi, ndambo iesi yakaa o nzela, manyosi maesi ya kye iikomola. ⁵ Ndambo eyoko iesi yakaa o manyete maa mabanga, wamo manyete maikye phe. Sakoko ndemo miina iesi ya tokolo pho teyaika zwa manyete maikye wamo. ⁶ Waa manzanga, ndemo me iesi ya nyita, iungyi pho teyaikaka ba na ya kolo nkanga. ⁷ Ndambo esuu ya ndemo iesi yakaa o nte ya nkata ya milo. Nkata ya milo miina iesi ya kola, yubye ina ndemo emba teyaamba bota. ⁸ Kasi ndemo nsuu me iesi yakaa o manyete malaa, iesi ya tokolo, ikosi, iboti. Iiyoko iboti mbuma mako maato, iiyoko mako motoba, iiyoko munkama.» ⁹ Emba Yesu amba kula wo na bee yokye: «Moto oli na matoo ma ioka, aokye!»

Pho ya'ye Yesu kateya na bite

10 Bobele, Yesu aesi ya ika bato baabana o mokukulu. Waabaika yo, baekosi iko mbuka babale na baayoko baabaka phenephe ne baesi ya motuna bekye abaimole ntina ya bite me. 11 Amba ya wo na bee yokye: «Nwaphongo aeteye, bee baba, sekyele ya Bokonzi phe. Bato basuu baokye nde na bite. 12 Yango mena wakomama bobo: "Nabo bakyekye na bolaa, tebaawene na ekpele. Nabo baokye na bolaa, kasi tebaasocolo, bo phe nde babongolakiyi mandondo ma be, emba Nwaphongo nde abalimbisakiyi!"»

Yesu kalimbole ntina ya ete ya mophikiyi

13 Bobele, Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bo bee toebe ntina ya ete mena? Emba waamba eba ntina ya bite bisuu ndengye'ye? 14 Mophikiyi ndemo ali ndokolo moto okoteya iloba sa Nwaphongo. 15 Bato bayoko bali ndokolo nzela. Simo ya Nwaphongo yakyekye kaa wamo. Baokyi Simo me. Oeyokyi be, Molemba aesi ya emanya o mandondo ma be. 16 Bato bayoko bakokaa na ndemo iikaa o manyete maangana na mabanga: Wa okye bee iloba sa Nwaphongo, basanosi izele na nkyisa. 17 Kasi iloba me te saika nyose nkanga o mandondo ma be, baanole nde njwana imbele mokuwe. Kasi

bo nkaka na minyoko yeesi pho ya sina iloba sa Nwaphongo, bale ianola sa bee izele. 18 Bato bayoko bali ndokolo ndemo iikaa o nkata yaa milo: Baokyi maloba ma Nwaphongo, 19 kasi maumunya ma mokyisi mumu, phowa ya ezwele ekye kosa bato, na maumunya masuu ndengye na ndenge maoto sina iloba, emba tesiibote. 20 Kasi bato basuu bali ndokolo ndemo ikaa o manyete maala: Baokyi maloba ma Nwaphongo, bamaanosi emba baboti mbuma iinda, iiyoko mako maato, iiyoko mako motoba, iiyoko munkama.»

Ete ya tala

21 Bobele Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bo moto aesi na tala, amoekukya na katini nde amoeteye o se ya ntangye? Kasi amoeteya o ikolo sa mesa. Teli bomo? 22 Maphoo maso maabombama mamotokolo, na maphoo maso ma enzombi mamowenene saa. 23 Moto oli na matoo ma ioka, aokye!»

24 Yesu akuli woo na bee yokye: «Nde kokyebe na maphoo maeyimole nga. Nde bokokyele bee bebi, Nwaphongo amoekyela nde bomo me. Amba kula ekyela na koleka. 25 Moto ooli na mbolo nzikye bamokula mophe nsuu. Moto ooli pha, baamobololo nono njwana ndambo ooli ne.»

Yesu akpe ete ya ndemo

26 Yesu akuli wɔ yokyɛ: «Bokonzi pha Nwaphongo boli ndokolo moto mɔnɔmɔ anyakaka ndemo o inzabi sɛ. 27 Na mokɔlɔ, wa lale yo na ná moo wakyɛmitambula yo, ndemo kytɔkɔlɔ, kyikole. Moto mɛ taikaka eba ɓo wakolaka yango. 28 Eli nde manyɛtɛ maakosaka ndemo. Phanza kyetɔkɔlɔ ibɔngyi, sima kyembe ya tɔkɔlɔ munkoloko, o suka kyembe ya ɓota maɓotu na ɓolaa. 29 Ble eesi yaola. Waaola mbuma, moto mɛ akyɛ nɔkɔ phɔ mbunu ya inɔkɔ yakokaka.»

Yesu akpaka ete ya mumbuma ŋwa ŋwete na nkombo mutarde

30 Yesu akuli ya wɔ yokyɛ: «Ekpele'ye elongoba na Bokonzi pha Nwaphongo? Tomokpa ete'ye phɔ ya ilimbola Bokonzi pha Nwaphongo? 31 Bokonzi pha Nwaphongo pha ulana na mumbuma mwa mutarde. Bo ɓakye emophika, mumbuma maamuna, molekyi iso yaamokyisi na ɓokyikyɛ.* 32 Sima moesi ya kola, moombe ya leka ndemo iso na ɓonɛnɛ. Moombe ya tɔkɔlɔ bitakyi binɛnɛ. Manyɔsi mamotonga moobo ma ɓɛɛ o ɔɔmɛɛ ya ŋwete mɛ.» 33 Nde ɓaɓona Yesu ateyaka ɓato Simo ya Nwaphongo na bite biikye bya ndengye eye. Abateyaka na ndengye eekokyɛ na ɓɛɛ ioka. 34 O

mateya mɛ taikaka lɛɛ ibakpela bite. Kasi waabaka yo kaikale na ɓaekosi ɓɛɛ yo mampenza abalimbolelaka nde bite mɛ bisɔ.

Yesu azibise Ewɛɛle

35 Mokɔlɔ maamuna bunya ɓoesi ya inda. Okoinde bunya, Yesu aesi ya wɔ na ɓaekosi ɓɛɛ yokyɛ: «Toakale o mokukulu ŋwa maa ŋwaa bina.» 36 Yesu azalaka o vato. Baekosi ɓaesi ya kyendɛ nɛ o vato ɓaɓona. Mato masuu maɓaka wamɔ mɛ. Baikaka ɓato ɓasɔ ɓaabaka wamɔ. 37 ɓobeɛ, ewɛɛle ekusi yamba ya kyela. Kanda yanyɔsaka maa o motema ŋwa vato. Vato ɓaɓona phatataka itonda na maa. 38 Yesu aɓaka o mbolo eya sima ya vato. Alangyaka moto nwe o ikolo sa mungbelengɔ, alasi ebuu. Baekosi ɓɛɛ ɓaamba ya mɔumola miebu mɛna, ɓekyɛ: «Towee! Towee! Toli na maumunya phɔ ya ɓanga?» 39 Yesu amba ya umwa, amba ya wɔ na ewɛɛle na ná maa na ɓokusi yokyɛ: «Ikala ɓose!» ɓobeɛ, ewɛɛle eesi yaunva. Emba maa mamba yaikala ena phioo! 40 Akuli wɔ na ɓaekosi yokyɛ: «Bɛ koile phɔ ya'ye? Bɛɛ naino toanosi?» 41 Baekosi ɓawɛnɛkyɛ inganga siikye, ɓawɔnɔkɔ ɓekyɛ: «Moto oyo ali nde nza? Na maa na ewɛɛle kyimotosa!»

* 4:31 4.31 Phɔ ya mutarde, kyeka o Luka 13.18.

5

Yesu abikye moto owabaka na malɔɔ mabe

¹ Bobele, Yesu na Baekosi b̄ēe baesi ya koma o mokukulu me o manyete ma Bagelaza. ² Yesu aesi ya aphwa. Okoaphwe yo, moto m̄ɔ̄ɔ̄m̄ɔ̄ atokosi o malita. Aesi ya vana ne. Bolobo bofe phanyoloko o nzoto ya moto me. ³ Abutwaka izala o malita. Bato tebakulaka koka imobaka maphanga, ebe na munyololo. ⁴ Soosoo bamokangye maboko na makolo na munyololo. Nzuka moto me abaka kabile muna munyololo. Moto na m̄ɔ̄ɔ̄m̄ɔ̄ takokaka imozibisa. ⁵ Na moo na mokolo abaka katambule o malita na o ngomba. Mbala iso abaka kaanjwane nzanga, abaka kamizokya na na mabanga. ⁶ Mena Yesu ataa baa itakye, ambo mowene. Aesi ya kyilingana. Akye mokusamela na mabongo. ⁷ Amba yaanjwana na bokusi yokye: «Yesu, Nwana wa Nwaphongo owa ikolo, kolukye inkyela bo? Naongyi na we o boo pha Nwaphongo, sa nveninya mpasi!» [⁸ Awoko bobo pho Yesu abaka kawo yokye: «Bolobo bofe, tokolo o nzoto ya moto oyo.»] ⁹ Yesu amba kula tuna moto me yokye: «Nkombo ya we nza?» Aesi ya mobuyisa yokye: «Nkombo ya nga, Ekonzoo, pho banga toli baikye.» ¹⁰ Aongaka Yesu na bokusi obokye satoma

malobo mabe mama o mokyisi mosuu.

¹¹ O ngomba me yabaka wamo, bokanda pha mangulu, phabaka bokyemiwaa. ¹² Malobo mamba b̄ɔ̄ndēlē Yesu bobo: «Olotome onte ya mangulu mamana, tokye nyolo o nzoto ya mango.» ¹³ Yesu amba ya maphe nzela. Bobele, malobo mabe mamana maesi yatokolo oka moto me. Maesi ya kye nyolo o mangulu mamana. Bokanda bosoo phabaka phenephe na mangulu nkoto ibale. Mangulu maesi ya uta ngomba, maesi ya kyilingana n̄ɔ̄n̄ɔ̄ o maa. Mabutwaka ikyiba maa, mamba ya waa.

¹⁴ Babanze ba mangulu baabaka wamo, baesi ya lotta, bakye imola o lombo n̄ɔ̄n̄ɔ̄ o manganda. Bato baesi ya kye kyeka lowoo me lalekanaka. ¹⁵ Baesi ya koma oka Yesu. Baweni moto me owabaka na malobo mabe azasi, alati bitobu, abongyi. Waamowene be, bato me bawenekye bobo. ¹⁶ Bato baawenekye maphoo me maso, baesi ya baimola maphoo ma moto owa malobo mabe na ma mangulu. ¹⁷ Bobele, bato baaokaka maphoo me baesi ya wo na Yesu obokye amane o manyete ma be. ¹⁸ Yesu akye kpela o vato. Okokpele yo, moto owabaka na malobo mabe aesi yaonga na Yesu yokye: «Bo ozingyi, nakyende na we.» ¹⁹ Yesu ale, amba wo yokye: «Butwa

oka βε, o ibota sa we, okye baimola iso iyekyelesi Nkolo na ngongo ye.»²⁰ Emba moto me amba yakye. Atati ikyemiimola o nkyisi yaabaka omō na nkombo Dekapolis. Aimolaka iso yaakyelaka Yesu pho ye. Bato baso, baamookaka, bakamwaka.

Yesu kakye oka Yailo

²¹ Yesu akuli akala na vato o mokukulu njwaabaka yo. Bato baikye baesi yaangana wali yo. Mena ataa ba o ibongu, baesi ya molungya.²² Monomo na Baangyesi ba Ingambi sa makyita aesi ya koma. Nkombo ye Yailo. Aesi ya wene Yesu. Amba ya mivaka o makolo me.²³ Amba ya nyingonela ne yokye: «Iwana wa nga wa njwanjwasi kawe. Tokye oka nga, okye kyela maboko o ikolo sa nzoto ye obokye yo sawaa, abikye.»

Yesu abikye njwanjwasi owa bolosi pha malongo

²⁴ Bobele, Yesu aesi ya kye ne nzela yonoyo. Bato baikye bakyeke ne ewawaka. Bamokatitisaka na mbale na mbale.

²⁵ Nwanjwasi monomo abaka na be. Abaka na bolosi pha malongo, pha koko ne mambula iko mbuka ibale.²⁶ Akomaka o maboko ma bamiinganga baikye. Abungyaka baphalanga bee baso. Taikaka bika. Bolosi bokule ngala nde bongasi.²⁷⁻²⁸ Aokaka simo ya Yesu. Aumunyaka o ndondo ye

yokye: «Bo nakye kuma nono bitobu bee, nde nabikyi.» Aesi ya mobenga na ikyemiphaka onte ya bato babana nono wakoma yo o sima ye. Aesi ya kuma etobu ya Yesu.²⁹ Mina wamo malongo maesi ya tenya. Aesi ya wene o nzoto ye obokye abikyi na bolosi me.³⁰ Nde wamo, Yesu aesi ya mioka onte ye obokye ndambo ya mwiya nwe motokosi. Aesi ya miekpinya o ntante ya bato, yokye: «Oonkumi o bitobu ba nga nza?»³¹ Baekosi bekye: «Aaa! Oweni obokye bato baekatitise na mbale na mbale, kokule tuna: "Onkumi nza?"»³² Kasi Yesu aesi ya kyeka na mbale na mbale obokye aebe moto omokumi.³³ Nwanjwasi me abaka katekyenele na sina inganga, pho aebaka lowo lamokomelaka o nzoto ye. Aesi ya mokusamela. Bobele, aesi ya moimola phele phele mapho maso maabaka ne.³⁴ Yesu amba ya wo ne yokye: «Mama, boanosi we, obikyi. Ebe nde bomo. Kyende na bolaa.»

Yesu aakosi njwana wa Yailo

³⁵ Waabaka Yesu kawo babona, bato bauti o ingambi sa Moangyesi me, Yailo. Baesi ya wo bekye: «Iwana wa we awe. Kokule nyokolo Moteye pho ya'ye?»³⁶ Nzuka Yesu aokaka mapho mawoko be. Amba ya wo na Moangyesi wa Ingambi sa makyita me

yokye: «Sakula ila! Anola ndee to!»³⁷ Yesu taikaka benela bato basuu ikyende ne. Aanolaka nde Petelo, Zake na nwana nyango Yoane.³⁸ Baesi ya koma o ingambi sa Moangyesi me. Yesu aweni obokye bakyemi mivaka, balele na ngongo, baanwane.³⁹ Aesi ya nyolo o ingambi. Aesi ya wo na bee yokye: «Ikyemi mivaka na ilelo sisi sa lowo'ye? Nwana wa bee taikiy waa. Alasi nde ebuu.»⁴⁰ Baaeesi baesi ya moekye. Emba Yesu aesi ya batokolo bee baso o nzee. Akye na ango na nyango na baabaka ne. Bamba ya nyolo o motema nwa ingambi o elele eyalangyaka bee nwana.⁴¹ Yesu amba ya phila nwana me mi eboko yokye: «Talita kumi!» kyeimole obokye: «Nwana ngondo, umwa!»⁴² Mina wamo, nwana ngondo me — abaka na mambula iko mbuka ibale —, amba ya teme. Abuto itambula. Baabaka ne wamo, bakamwaka nde bokamo.⁴³ Yesu awoko na bee na bokusi yokye: «Moto saimola moto lowo lalona, amba ya wo na bee yokye bamophe na ntoma azee.»

6

Bato ba Nazalete bale ianola Yesu

¹ Yesu na baekosi bee baesi ya mana o elele me, baesi ya kyende o Nazalete mokyisi nwa kolaka yo. ² O mokolo nwa Sabata, abaka kateya o Ingambi sa makyita.

Bato baikye baamookaka, bakanwaka, bamitunaka bekye: «Pho iye aizwe bi? Malondo ma zwe yo mama mauti bi? Kakyele na bilekyesako bibi ndenge'ye?»³ Eye ka mowasi wa mabaya, nwana wa Maliya, bola pha Zake na Zoze na Yudasu na Simo. Na basii bee baa babasi ka bali na banga wawa.» Yango mena balekye imoanolela. ⁴ Yesu amba yawo na bee yokye: «Moimosi wa Nwaphongo bamokumole nde o nkyisi nsuu, manya o mokyisi nwe mampenza, na o ibota se na oka banaa nyango.»⁵ Yesu taikaka koka ikyela nono elekyesako yonyo eenene omo, manya nde ndambo ya bato ba malosi baatandelaka yo maboko, baabikyaka yo. ⁶ Akamwaka na boikye pho ya bato ba Nazalete tebaikaka ba na ianola.

Yesu atomi baekosi iko mbuka babale

Emba Yesu amba yakyemiteya o nkyisi yaa mambale. ⁷ Aesi ya banga baekosi iko mbuka babale, atati ibatoma ikyemiteya babale babale. Abaphe na bokonzi pha itokolo malobo mabe. ⁸ Abakatelaka yokye: «Bo wamokyende bee o imbanga bobo, bee saphila ekpele esuu, ebe ntoma, ebe ikuba, ebe na baphalanga, ophilaka nde ntuu. ⁹ Bee salata bitubu bibale, kolate nde etobu yonyo na bikoto.»¹⁰ Yesu ambakula ya wo na bee yokye: «Bo okomi o

mokyisi mɔnɔmɔ, obaka nde o ingambi sa moelasa bɛɛ nɔnɔ mokɔlo ɲwa mokyende bɛɛ o mokyisi mosuu. ¹¹ Ka bo bato ba mokyisi mɔnɔmɔ balɛɛ iekumbela, balɛɛ na iyeyoka, lekana mokyisi mɛ, ɔlɔlɔ ngonza phɔ ya ibateya boɓe bookyese bɛ.» ¹² Bobɛɛ baekosi bamba yakyemiimola bato obokye babongole ntema ya bɛ. ¹³ Batɔkɔlɔkɔ na malɔbo mabe miikye. Baingaka na bato baikye ba malɔsi mauta, bababikyaka.

Elode aokyi ngambo ya Yesu

¹⁴ Nkɔlo mɛ, Mokonzi Elode amba yaoka Simo ya Yesu phɔ ngambo ye ya tambulaka nkyisi iso. Bana bɛkye: «Eye eli nde Yoane Mobatise akundo! Yango mena ali na phɛmbɔ ya ikyela bilekesako babina.» ¹⁵ Kasi bayɔkɔ bawɔkɔ bɛkye: «Eli moimosi Eliya.» Basuu bayɔkɔ bɛkye: «Ali moimosi ndokolo baimosi baa phanza.» ¹⁶ Waaoka Elode ziko sa bato, amba ya wɔ yokye: «Eli Yoane Mobatise, owa tomaka nga obokye batene moto, akundoo!»

Iwaa sa Yoane Mobatise

¹⁷ Phɔ Elode atomaka batuluku bɛɛ obokye baakya Yoane bamunyɔsa o bɔlɔkɔ, phɔ ya Elodiya ɲwanɲwasi wa ɲwana nyango Philipo owa buyaka yo ɲwasi wɛ. ¹⁸ Phɔ Yoane awɔkɔ na Elode yokye: «Tokokyi ɪlonga ɲwasi wa ɲwana

nyɔngɔ.» ¹⁹ Elodiya aphiny-waka na Yoane. Alukaka malondo ma imoboma, kasi taikaka mozwa. ²⁰ Phɔ Elode ailaka Yoane, aebaka obokye Yoane ali moto wa bosembo, moto wa ɲwaphongo. Yango mena, ambaka baa kamobanza. Elode abaka katungisame na boikye na mateya ma Yoane, ka na babona azingaka nde imooka. ²¹ Wakoma eseleko yaimunya mokɔlo ɲwa botama Elode, Elode abangaka bakumu, bakonzi ba batuluku, bato ba ngambo ba Galileya, obokye bayaa zaa oka ye. Mokɔlo mɛ Elodiya awɛnɛkyɛ obokye nkɔnzɔ ye ya iboma Yoane imbiyakoka. ²² Waba bɛɛ bazee, ɲwana wa Elodiya wa ɲwanɲwasi amba yakye babinela. Elode na bato baabangaka yo basepelaka na mbina ye. Bobɛɛ mokonzi Elode amba ya wɔ na ɲwana ngɔndo mɛ yokye: «Inzongye ekpele eeso ekyezingye wɛ, namoephe yango.» ²³ Amba ya kata na seleka yokye: «Namoephe ekpele eso eyamunzonga wɛ, ebe nabo etee ya mokyisi moangyele nga.» ²⁴ ɲwana ngɔndo mɛ atɔkɔsi, akyɛ tuna nyango, yokye: «Naongye ekpele'ye?» Nyango yokye: «Koongye nde moto ɲwa Yoane Mobatise.» ²⁵ Sakɔkɔ, ɲwana ngɔndo mɔna akuli butwa izele oka mokonzi Elode akyɛ wɔ nɛ yokye: «Nazingye obokye ompɛ nde ɪɲwanɲwa eye moto ɲwa

Yoane Mobatise mi lako.»
²⁶ Waaoka mokonzi Elode baabona, aokyi ngongō boikye. Ka naiumunya seleka eya kataka yo o miyo ma babutu babangaka yo o eseleko, takokyi na ile imophe ekpele eso eya ongaka yo. ²⁷ Sakoko, mokonzi amba ya toma tuluku monomo o boloko obokye akye tena moto nwa Yoane amoyelele na nwango. Bobele, tuluku me amba yakye o boloko, akye tena moto nwa Yoane
²⁸ Aesi na nwango mi lako, amophe nwana ngondo me, akye mophe nyango.
²⁹ Waaoka baekosi ba Yoane maphoo maso maalekaa, baesi yakye kpa ebembe ye bakye ekunda.

Yesu azeye bampela nkoto itano

³⁰ Batoma waauta bee o imbanga, baesi yaangana wali Yesu, bamoimosi maphoo maso makyelaka bee na ma teyaka be. ³¹ Pho bato baikye babaka bsekane oka Yesu, Yesu na baekosi bee tbaikaka zwa ngonga ya izaa, yango mena amba ya wo na bee yokye: «Yaka tomane wali bato, tokye luka elele eya bese pho tokute zaa tombe naema.» ³² Bobele bamba ya baa o vato bakye bee mampenza o elele eteeli bato ³³ Waaba bee bakye babona, bato babaweni, babasososi. Babaka baute o nkyisi iso na mambangu, bakye koma o boo o elele eyalukaka Yesu na baekosi bee ikyende. ³⁴ Waaseme

be, Yesu amba ya aphwa o vato, aweni moluku nwa bato baikye. Abaokyelaka ngongō boikye pho babaka ndokolo mampate mazangyi mookosi, amba ya tata ibateya maphoo maikye. ³⁵ Walekana bunya, baekosi bamba ya kyende oli Yesu, bamba ya wo ne bekye: «Bunya bolekaa, elele eye eli itakye na lombu. ³⁶ Buya bato obokye bakyende o manzabi, na o nkyisi ya mambale, pho bakye miombela ntoma ya izaa.»
³⁷ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Be mampenza obaphe ntoma ya izaa.» Baekosi bekye: «Kozingye obokye banga toombe mapa ma badenali nkama ibale pho ya izeya moluku munso mumu? Na bo toombi mapa ma badenale nkama ibale pho ya izeya moluku muso mumu ete maabakokye.» ³⁸ Yesu amba ya batuna yokye: «Oli na mapa bo? Taa kye kyeka!» Waakye kyeka be, bamba ya moimola bekye: «Toli na mapa matano na swe ibale.» ³⁹ Ndokolo kambe ya toma baekosi bazasa bato baso o nkata, biboko biboko. ⁴⁰ Babazasaka na ndongo, muna nwa munkama, moyoko nwa mako matano. ⁴¹ Yesu aesi ya kpa mapa matano mamana na swe ibale, atombi miyo o ikolo, abondesi Nwaphongo. Waunva yo ibondele, akyesi mapa, amaphe baekosi obokye bakabele bato baso. Akuli kyela na swe nde

bomɔ. ⁴² Bato baso bazaka, baokaka. ⁴³ Baekosi bamba ongo bikyesi ba mapa na ba swe ba otwaka be, batonzaka banyanzima iko mbuka babale. ⁴⁴ Motango nwa bato baso baazaka mapa mamana, o itanga nde bampele, nwabaka nkoto itano.

Yesu atambusi o ikolo sa maa

⁴⁵ Sakoko, Yesu aesi ya toma baekosi obokye babaa o vato, bakatisa, bakye moziya o boo o mokukulu moyoko o mokyisi nwa Betesaida. Mina wamo, aesi ya buya na moluku nwa bato babaka wamo o nkyisi ya be. ⁴⁶ Waunva yo ifabuya, aesi ya kye bondele o ikolo sa ngomba. ⁴⁷ Waainda bunya, baekosi bataka baa onte ya ebale sa bokomakye. Kasi Yesu abaka yo mampenza o mokukulu. ⁴⁸ Awenekye baekosi banwane na iluka pho ewe ele yabaka kyebabuya na munsima. Waa munkukutu, Yesu amba ya babenga na makolo o ikolo sa maa, aunvaka na balenaka. ⁴⁹ Waamowene be katambule o ikolo sa maa na makolo, baumunyaka obokye eli mozisi. Bamba ya anwana, ⁵⁰ pho be baso bamowenekye, batondaka na boba. Yesu amba ya wo na be yokye: «Ititala, be salota, eli nde nga!» ⁵¹ Amba ya baa o vato phaa baka be, ewe ele eesi ya ema. Baekosi bakamwaka na boikye,

⁵² pho na waakyelaka Yesu elekyesako ya izeya bampele mapa, tebaikaka sosolo, malondo ma be mabaka makuwe.

Yesu abikye bato ba malosi o manyete ma Genesalete

⁵³ Waaunva be ikatisa ebale, baesi ya kye seme o Genesalete. ⁵⁴ Waaphwa be o vato, sakoko bato baesi ya eba obokye eli Yesu. ⁵⁵ Bobele bamba ya kyilingana o nkyisi ya be iso, ikyemikpa bato baso baa malosi, babanyanye mi matoko bakye kye na be o bilele biso baokoka be obokye Yesu ali wamo. ⁵⁶ Bilele biso baabaka Yesu kakyemikyende, ebe o nkyisi iinene na iinkyiky na yaa mangonda, babaka bakye milangya bato baa malosi o munsongo. Banyingonelaka na Yesu bekye: «Obale bakume nono songye ya etobu ya we.» Emba, baso baamokumaka, babikaka.

7

Yesu Kateya pho ya mateya ma bankoko

¹ Mokolo monomo Bafalisayi na bateye ba Mibeko bayoko bautaka o Yelusaleme, baesi ya angana oli Yesu. ² Waawene be obokye baekosi ba Yesu bayoko baze ntoma na sokoto sa kunyola se, bo kowo mateya ma bankoko, ³ pho Bafalisayi na Bayuda baso bakumolaka mibeko

ma bankoko, o boo pha iza ntoma, ela bakunyosi se bo wa teyaka bankoko. ⁴ Bo baute o zando, te bakokyi iza bo tefamikunyosi bo kowo mibeko ma be. Bali na maphoo masuu maike ma bankoko makumole be, maphoo me mango mama: Ikunyola binywele, mambongo, manzongo maa bibende, na biziye. ⁵ Yango mena Bafalisayi na bateye ba Mibeko bamba ya tuna Yesu bekye: «Pho ya ye baekosi ba we te baakumole mibeko ma bankoko, baze ntoma sa kunyola se?» ⁶ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Moimosi Isaya alongaka nde phele waa wo yo pho ya Yesu obokye: “Bato baba bankumole nde na maloba, kasi o mandondo bali itakye na nga. ⁷ Losambo la bee loli nde pha, bateya nde mibeko miute na bato, bekye maphoo ma nga Nwaphongo.”» ⁸ Yesu akuli wo na bee yokye: Komanya mibeko ma Nwaphongo pho ya ikumola mibeko ma bato. ⁹ «Koebe na bola nde ile mibeko ma Nwaphongo pho ya ifanza mibeko ma bankoko. ¹⁰ Pho Mose awo yokye: “Kumola nyongo na ongo. Kasi owa motola nyango na ango, basengyesi imoboma.” ¹¹ Ka koteya bobo: “Moto takokyi iwo na nyango ebe na ango yokye: Mbololo iunvakiyi nga iesunga na yango, nataa iphe Nwaphongo, kyelukye iwo obokye mbololo me ibuto

kolobane.” ¹² Bo bakyesi babona, mena bamokatesi ikula sunga nyango na ango. ¹³ Na bomo, mena kooto Simo ya Nwaphongo na mateya ma bankoko maateya be. Kokyele maphoo masuu maikye nde bomo.»

Maphoo maabuya ndondo ya moto sokoto

¹⁴ Sima me Yesu akuli ya banga moluku nwa bato, amba ya wo na bee yokye: «Okymela, bee baso ososolo na bolaa. ¹⁵ Ekple eso eekyenyo onte ya moto, tekokyi oto ndondo ye, kasi nde maphoo matokolo o ndondo ya moto, eli mee maamoto. [¹⁶ Ooli na mato ma ioka, aokye!]» ¹⁷ Waaika Yesu moluku nwa bato baabaka ne, anyosi o ingambi, baekosi baesi ya motuna ntina ya ete me. ¹⁸ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Na bee naino tosososi? Toebe obokye epkele eso ekye nyolo onte ya moto teekokyi ioto ndondo ye? ¹⁹ Pho ekpele me te nyolo o ndondo ye, kasi kye nyolo nde o ibu, sima kaeyete o zikiyi.» Na ete me, Yesu ateya obokye ntoma iso ili ndaa pho ya iza. ²⁰ Akulaka wo yokye: «Kyeoto moto nde ekplele ekyetokolo o ndondo ye. ²¹ Pho maumunya maso maabe maute o ndondo ya moto, booli: Bondumba, iba, iboma bato, ²² ikyela baphemba, imengyela, ikyela bato bobo, ikosa,

ikyela mobulu nwa babasi na bampele, zuwa, ikata bole, lolendo, bobubusi. ²³ Maphoo maabe maso mama matokolo o ndondo ya moto, me mambe mooto.»

Nwanwasi ootoli Moyuda aanosi Yesu

²⁴ Yesu aesi ya mama o elele me, akye o nkyisi iili phenephe na mokyisi nwa Tula. Aesi ya nyolo o ingambi sonoso pho taikaka zinga obokye bato baebe wali yo. Kasi na bo babona, bato baebaka nde elele eli yo. ²⁵⁻²⁶ Nwanwasi monomo, otoikaka ba Moyuda, abotama o Fenisi. Nwanwasi me abaka na nwana we wa nwanwasi, abaka na bolobo bofe. Waoka yo simo ya Yesu, sakoko aesi yakye mivaka o makolo me, amba nyin-gonela na Yesu obokye atokolo bolobo bofe o nzoto ya nwana we.

²⁷ Yesu amba ya wo ne yokye: «Tale naino bana bazee phanza baokye, pho teli bolaa obokye okpe mapa ma bana omavakyele bana ba manva.» ²⁸ Nwanwasi me amobuyisaka yokye: «Eli bomo, Nkolo, ka bana ba manva nga bakute zaa nono ina mpusu ikyilasa bana o se ya mesa.» ²⁹ Yesu amba ya wo ne yokye: «Ee mama, pho ya mobuyisesi nwa we molaa maamuna, butwa o ingambi sa we, bolobo bofe botokosi o nzoto ya nwana wa we.» ³⁰ Wabutwa nwanwasi me o ingambi

se, akye takana nwana we amilangye o tangye, bolobo bofe botokolelekyi.

Yesu abikye moto owa looko na ikyekumisa

³¹ Yesu amba ya mana o nkyisi ili phenephe na mokyisi nwa Tula, alekaa ya mokyisi nwa Sidona, akatise Dekapole wakoma yo o maa manene ma Galileya. ³² Omo, baesi ya moyelela na moto owa loko, abaka na na ikyekumisa. Bato me babaka banyingonele ne obokye amotandele maboko pho ya imobikya. ³³ Yesu amba ya mopka, akye ne nwana imbale, itakye na moluku nwa bato. Amunyose nse o matoo, amitowi matee o nse, amotasee na mango o lolee. ³⁴ Bobele, Yesu amba ya tomba miyo o ikolo, auye mo, amba ya wo na moto me yokye: «Ephata!» Kyelukye iwo obokye «matoo zibwa!» ³⁵ Mina wamo, matoo ma moto me mazibo, lolee lee loingoo, abuto iwo na bolaa. ³⁶ Yesu akatelaka bato me baabaka wamo obokye be saumola nono moto monomo. Na bo wabakatelaka yo babona, babaka bakye mimola nde iso ya kyelaka yo. ³⁷ Bato bakanwaka nde bokamo bekye: «Iso iikyikyele yo ili nde ndaa! Kaingole matoo ma bato baa loko, pho babutwe ioka, kawoya na bato baa mbubu!»

8

Yesu azeyee bato nkoto ine

¹ Nde mi nkolo me, bato baikye bakulaka yaangana wali Yesu. Kasi bo toikaka ba bée na ntoma ya iza, Yesu amba ya banga baekosi bée, amba ya wo na bée yokye: ² «Nali na ngongo pho ya bato baba, bambu kyela na nga wawa nkolo iyato, kasi unwanwa eye tebakuli ba na ekple ya iza. ³ Bo na babuye o mangambi ma bée na nzala, bamokye kpaa phiki o nzela, pho baayoko bauta itakye.» ⁴ Baekosi bamba ya mobuyisa bekye: «Wawa toli o bokye, tomozwa mapa ma ibaphe bi obokye bazee baokye?» ⁵ Yesu amba ya batuna yokye: «Oli na mapa bo?» Baekosi bekye: «Toli na mapa sambo.» ⁶ Emba Yesu amba ya wo na bato baso obokye bazale o se. Aesi yakpa mapa sambo maamana, aphe Nwaphongo melesi, amateni amaphe baekosi obokye bamakabele bato baso. Bakyelaka nde bomo. ⁷ Bakulaka ba na ná banaa swe bakiyiki. Yesu akuli phe Nwaphongo melesi pho ya swe me, aiphe baekosi bée obokye bakule ikabela bato. ⁸ Bato baso baazaka baokaka. Baekosi baongoko ntoma yaa otwaka be, batonzaka banyanzima sambo. ⁹ Bato baso baazaka babaka phenephe nkoto ine! Bobele Yesu amba

ya babuya o nkyisi ya be. ¹⁰ Waunva yo ibabuya, ndokolo kambe ya kpela o vato yo na baekosi bée, bamba yakye o manyete ma Dalamana.

Bafalisayi baongye elekyesako

¹¹ Mokolo monomo Bafalisayi baesi ya tokolo, batati iika ziko na Yesu. Pho ya imumeka, bamba ya motuna obokye akyele iyaa pho ya iteya obokye mapho maakyele yo maute oka Nwaphongo. ¹² Yesu aumesi, amba ya wo yokye: «Pho ya'ye bato ba lolu eye batune ikyela iyaa? Na wo na bée nde phele, esikyele nono iyaa sonoso!» ¹³ Bobele, aikiyiki baika, akuli kye kpela o vato, aesi ya katisa o mbale eya mokukulu mooyoko nwa maa.

Malondo makuwe ma baekosi

¹⁴ Baekosi babungaka iphila mapa, babaka nde na ipa sonoso bobele o vato. ¹⁵ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Oebaka! Kyeba na zwe siulole mapa sa Bafalisayi na bato ba Elode.» ¹⁶ Baekosi bée na bée baikaka ziko bekye: «Awo babona pho tololi na mapa.» ¹⁷ Yesu aebaka maumunya ma be, amba ya batuna yokye: «Pho ya'ye bée koikye ziko obokye toli na mapa? Bée naino tosososi? Naino tobanze? Malondo ma bée makuwe? ¹⁸ Oli na miyo,

toowene? Oli na matoo, tookye? Obungyi elekyesako eyakyelaka nga? ¹⁹ Mokolo nwa zeyaka nga bampele nkoto itano mapa matano, wabutwaka na banyanzima boo baatonzaka b̄e na bitee bya otwaka b̄e?» Baekosi bamobuyisaka b̄ekye: «Tobutwaka na banyanzima iko mbuka babale.» ²⁰ Yesu akuli batuna yokye: «Mokolo nwaezeyaka nga bato nkoto ine mapa sambo, wabutwa na banyanzima boo batonzaka b̄e na bitee baotwaka b̄e?» Baekosi bamobuyisaka b̄ekye: «Tobutwaka na banyanzima sambo.» ²¹ Bobele, Yesu amba ya w̄o na b̄e yokye: «B̄e naino tosoosi?»

Yesu abikye moto owa pholo miyo o Betesaida

²² Yesu na baekosi b̄e baesi ya koma o mokyisi nwa Betesaida. Om̄o, bato bamba yelela Yesu moto owa pholo miyo. Bamba ya nyingonela ne obokye amotasa. ²³ Yesu amba ya kpa moto owa pholo miyo mi eboko, akye ne o ebonga ya mokyisi. Aesi ya motowa mate o miyo, amba ya motanda maboko, amba ya motuna yokye: «Kowene nwana ekpele?» ²⁴ Moto awa pholo miyo amba ya zibola miyo, yokye: «Nawene bato. Nabawene ndokolo nzete, kasi batambule.» ²⁵ Bobele amba kula motasa o miyo, abuto iwene na bolaa, abikiyi, abuto iwene mbolo

iso na bolaa. ²⁶ Bobele, Yesu amba ya mobuya o ingambi se, yokye: «Sazwa yaa munsongo.»

Petelo yokye: Yesu ali Masiya

²⁷ Yesu na baekosi b̄e baesi ya kyende o nkyisi ili phenephe na Sezare Filipe, mokyisi nwa mokonzi Filipe. Waaba b̄e o nzela, Yesu aesi ya tuna baekosi bobo: «Bato bawo obokye nga nali nza?» ²⁸ Baesi ya mobuyisa b̄ekye: «Bakyi baetangye Yoane Mobatise, bana baetangye moimosi Eliya, baayoko bawo b̄ekye oli monomo na baimosi ba kalakala.» ²⁹ Yesu akuli batuna yokye: «Ka b̄e, kowo obokye nga nali nza?» Petelo aesi ya mobuyisa yokye: «Oli Klisto.» ³⁰ Emba Yesu abakatelaka na bokusi obokye b̄e saloimola nono moto.

Yesu aimosi iwa se na ikundwa se

³¹ Bobele, Yesu aesi ya tata iteya baekosi yokye: «Esengyesi obokye nga, Nwana wa Moto nawene malosi maikye. Bankumu ba ingomba, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bataye ba mibeko bamundee. Bamumboma, kasi o sima ya nkolo iyato namokundwa.» ³² Abawolekye nde pwapwa. Petelo amba ya mokpa, akye ne nwana imbale, atati imooya yokye: «Sawoko babona.» ³³ Yesu amba ya ekpana, akyekyi baekosi,

amba ya phaphala na Petelo yokye: «Mana wawa, Molembe! Maumunya ma we temali maaka Nwaphongo, mali nde maaka bato ba mokyisi.»

Pho ya ibenga Yesu

³⁴ Bobele, Yesu aesi ya banga bato na baekosi be, amba ya wo na bee yokye: «Bo moto kalukye imbenga, yo sakula luka bolaa phe mampenza, anyanya ekulusu ye, emba ambe mbenga. ³⁵ Pho moto ookolukye ibikya bomoo phe aabobungya. Ka owa mobungya bomoo phe pho ya nga, na pho ya imola Simo Elaa, aabobikya. ³⁶ Na bo moto amizwesi ezwele eso eli o mokyisi, kasi abungye bomoo phe, ambi zwa ekpele'ye? ³⁷ Ekpele'ye eekokyi yo ambya pho ya iikola bomoo phe? ³⁸ Bato ba lolu eye bakyele masumu tebaalote na Nwaphongo. Bo moto aokyi soo ya imbenga, aokyi na soo ya imola Simo ya nga oka bato baabana, inga Nwana wa Moto nde bomu me, naamooka soo wa moyaa nga na Baanze basanto o nkyemo ya Tata.»

9

¹ Yesu akuli wo na bee yokye: «Nde phele nawo na bee ngakye: Bokonzi pha Nwaphongo pha moya na mwiya, naino bayoko bali na bee wawa sataa waa.»

Petelo, Zake, na Yoane baweni Yesu o nkyemo ya Nwaphongo

² Sima ya nkolo motoba, Yesu aesi ya kpa Petelo, Zake na Yoane. Akye na bee o ngomba yonyo eanda, itakye na bato. Omoo, babaka nde bee mampenza. Nzoto ya Yesu iesi ya butwa ndengye esuu o miyo ma be. ³ Bitobu bee babutwaka ingyengye na bokusi. Babutwaka bitane pe na ndengye yonyo obokye moto monomo o mokyisi takokyi ikunyola bitobu pee pee babona. ⁴ Bobele, baekosi me baato baesi ya wene Eliya na Mose bawonoo na Yesu. ⁵ Emba Petelo amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, eli bolaa obokye tobee wawa! Totongye ndalaku iyato, monomo pho ya we, muna pho ya Mose, mooyoko pho ya Eliya!» ⁶ Petelo ababanganaka saeba iiki wo yo, pho ebe yo ebe bebi ne bawenekye inganga si-ikye. ⁷ Emba impata sonoso siesi ya baziba. Onte ya impata me, nwesi monomo moesi ya okana mowo bobo: «Oyo Nwana wa nga owa somi, omookye!» ⁸ Mina wamo, baekosi bakyekyi na mbale na mbale, tebakuli wene moto mosuu, nde Yesu yo mampenza. ⁹ Waaba bee haute ngomba, Yesu abakatelaka yokye: Saika imola na moto monomo maphoo maaweni bee mama, tee nono mokolo

ɲwaamokundwa Nwana wa moto onte ya bawe. 10 Bazitaka maphoo me. Kasi babaka bamitune bekye: «Ikundwa onte ya bawe kyeneluka iwo bo?» 11 Bobele, baesi ya tuna Yesu bekye: «Pho ya'ye bateye ba Mibeko bawo bekye: Esengyesi obokye Eliya atakula yaa phanza, Masiya amba yaa sima?» 12 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Eli bomo! Esengyesi obokye Eliya aye phanza iya bongya maphoo maso. Ka pho ya'ye yakomama o buku pha Nwaphongo obokye Nwana wa Moto amowene bolosi boikye, bamba na mosemola?» 13 Kasi nga nawo na bée ngakye: Eliya ka aunva yaa, bato bamokyelela maphoo maso maabe bowa zingaka mandondo ma be, nde bowakoma bée o buku pha Nwaphongo pho ye!»

Yesu abikye munzenga mɔnɔmɔ oli na bolobo bobo

14 Waakoma bée phenephe na baekosi bayoko baikalaka, baweni bato baikye balungye baekosi me, bateye ba Mibeko baikye na bée ziiko. 15 Waawene bato me Yesu, bakamwaka na boikye, bakyinganaka ikye mobeya. 16 Yesu amba ya tuna baekosi bée yokye: «Lowoo ye loikyele bée na bée ziko?» 17 Moto mɔnɔmɔ onte ya bato baabana amobuyisaka yokye: «Moteye, naeyelelakyi na mwana wa nga o

wa lele pho ali na bolobo bobo phamobuya mbubu. 18 Bilele biso bimoakya bolobo me, bomovakye o se. Nwana kabutwe itokolo luulu o munoko, kaze na mino, nzoto kyimbe na etetala ne. Naongakyi na baekosi ba we obokye batokolo bolobo me, kasi tebaikyi koka.» 19 Yesu amba ya wo na bée yokye: «Oo, bée toli nde na ianola! Esengyesi obokye nakule ba na bée bileko bo, obokye ombe anola? Nakule euyisa moo tee imbele ye? Inzelele na nwana me wawa.» 20 Baamba ya moyelela na nwana me. Wa wene bolobo bobo me Yesu, phamba ya nyingyinya nwana na bokusi. Nwana me aesi ya kaa o se. Abuto ikulubana, bibi luulu lomotokolo o munoko. 21 Yesu amba ya tuna ango wa nwana me yokye: «Ambo kyela na bolosi me mambula bo?» Ango wa nwana yokye: «Phatata ne nɔnɔ waa bonwana. 22 Sooso bolobo me bomovakye o nwenya, ebe na o maa nde obokye bomobome. Kasi bowamokoka, olookyele ngongo, olosungye!» 23 Yesu amba ya wo ne yokye: «Pho ya'ye owo wekye: Bo na mokoka? Oebe obokye: Maphoo maso makokyi ikyelama pho ya moto okoanole Nwaphongo!» 24 Sakoko ango wa nwana atati ianwana yokye: «Naanosi, kasi insungye pho sili na

ianola siikye!» ²⁵ Waawene Yesu bato baikye baye waali bée na mankyee, aesi ya phaphala na bolobo fobe me yokye: «Iwe bolobo fobe phaabuya njwana mbubu na loko, nawo na we ngakye: Tokolo o nzoto ya njwana oyo, na mbala, sakula mobutolela.» ²⁶ Bolobo me boesi ya lika njwangye, boesi ya nyingyinya njwana na bokusi, phaamba ya tokolo. Nwana aesi ya butwa ndokolo moto awee. Yango mena, bato baikye babaka wamo bekye: «Nwana me awee!» ²⁷ Kasi Yesu amba ya mokpa mi eboko, amolangosi. Nwana me amba ya teme.

²⁸ Sima me Yesu aesi ya butwa o ingambi. Waaba yo na baekosi bée na be, baekosi bamba ya motuna bekye: «Banga, toloikyi koka itokolo bolobo me pho ya ye?» ²⁹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Malobo maabe ma ndengye mene makokyi itokolo nde na ibondele.»

Yesu akuli imola iwaase na ikundwa se

³⁰ Yesu na baekosi bée baesi ya mana o elele me, baesi ya lekana o manyete ma Galileya. Yesu taikaka benela ofokye bato baebe elele eli yo. ³¹ Pho abaka kateya baekosi bée bobo: «Nga Nwana wa Moto bamunzambya o maboko ma bato, bamumboma, kasi sima ya nkolo iyato namokundwa.» ³² Kasi

baekosi tebaikaka sosolo ntina ya maphoo maawoko yo, bailaka na imotuna ntina me.

Olekyi na ngambo nza?

³³ Yesu na baekosi bée baesi ya koma o Kapalanauma. Waanyolo bée o ingambi, Yesu aesi ya batuna yokye: «Lowoo'ye lobakyi bée koikyele ziko o nzela?» ³⁴ Kasi baekosi baikalaka bose, pho babaka baikye ziko o nzela pho ya eba nza olekyi na ngambo onte ya be. ³⁵ Bobele, Yesu aesi ya zala, aesi ya banga baekosi bée baso iko mbuka babale, amba ya woo na bée yokye: «Bo moto kalukye ibaa owa o foo, esengyesi ofokye abe o mbomela ya baso, ambe kula na baa owa etoma wa be.» ³⁶ Bobele Yesu aesi ya kpa njwana oo mokye, amoteye o nte ya be, amobebi, amba ya wo na bée yokye: ³⁷ «Moto nza owamoyamba njwana o mokye boli oyo bobo pho ya nga, mene anzambi nde nga mampenza. Ka owamunzamba, taikyi yamba nde nga mame, kasi ayambi na Nwaphongo owa ntoma.»

Otolotemele ali na banga mbale

³⁸ Yoane aesi ya wo na Yesu yokye: «Moteye, toweneki moto monomo katokolo malobo mabe na nkombo ya we. Tomokatelaka pho taikaka baa monomo na banga.» ³⁹ Yesu amba buya yokye: «Bee samokatela! Pho moto

takokyi ikyela elekyesako na nkombo ya nga sima ambe kula nɔɔɛ na ɓobe. ⁴⁰ Pho moto ootoolotemele ali na ɓanga mbale. ⁴¹ Nde phele na wɔ na ɓɛɛ ngakye: Moto owamoephɛ nɔnɔ kɔphɔ ya maa ma inywa phɔ ɓɛɛ oli ɓato ɓanga, Klisto, nde phele amozwa mbano ye.»

Sakyela ɓobe

⁴² Yesu amba kula wɔ yokye: «Ka ɓo moto nza katomisa mɔnɔmɔ na ɓaali na ianola sikyikyi oka nga obokye ɓakyele ɓobe, esen-gyesi obokye ɓatingya moto me ibanga sinene o nkyingo, ɓamovakye o ebale. ⁴³ Bo ebɔkɔ ya we kyeetome ikyela ɓobe, oetene! Pho elekyi ɓolaa inyɔɔɔ o lola na ebɔkɔ yɔnɔyɔ, na ikyende na mabɔkɔ masɔ mabale o lifelo, o ηwenya mote-moozime. ⁴⁴ [Omɔɔ, “nkuu ikyitwe nzoto ya ɓato teiwe, na ηwenya temozime.”] ⁴⁵ Bo ekolo ya we kyeetome ikyela ɓobe, oetene! Pho elekyi ɓolaa inyɔɔɔ o lola na ekolo yɔnɔyɔ, na ikyende na makolo masɔ mabale o lifelo, [o ηwenya mote-mozime. ⁴⁶ Omɔɔ, “nkuu ikyitwe nzoto ya ɓato teiwe, na ηwenya temozime.”] ⁴⁷ Ka ɓo ziyo sa we sietome ikyela ɓobe, osiphengɔɔ! Pho elekyi ɓolaa inyɔɔɔ o ɓokonzi pha Nwaphongo na ziyo sɔnɔsɔ, na ikyende na miyo masɔ mabale o lifelo. ⁴⁸ [Omɔɔ, “nkuu ikyitwe nzoto ya ɓato teiwe, na ηwenya temozime.”]

⁴⁹ Bato ɓaso ɓamolekana o ηwenya obokye ɓabɔngɔ, nde bokokyele ɓɛɛ mokpa o ntoma obokye ibɔngɔ. ⁵⁰ Mokpa eli ekpele elaa. Ka ɓo mokpa mumani vale, ɓamokula mobuya vale ndengye'ye? Baka ndokolo mokpa onte ya ɓɛɛ, oombakye ɓaa na ɓose o nte ya ɓɛɛ.»

10

Mateya ma Yesu phɔ ya ile ɓolonga

¹ ɓobele Yesu aesi ya mana o Kapitalanauma, akye o nkyisi ya manyete maa Yuda. Sima aesi yaakala o mokukulu moyɔkɔ ηwa Yaladene. Omɔɔ, ɓato ɓaikye ɓakulaka yaan-gana wali yo, aesi ya tata ibateya ɓowameelekye yo. ² ɓafalisayi ɓayɔkɔ ɓayakaka wali Yesu phɔ ya imumeka, ɓaesi ya motuna ɓekye: «Lele akokyi ile ηwasi we?» ³ Yesu amba ya ɓabuyisa yokye: «Mobeke iye ηwaaephɛkye Mose?» ⁴ ɓafalisayi ɓekye: «Mose ambyaka nzela obokye o ɓoo pha ile ηwanɔwasi o ɓolonga, esengyesi obokye lele amokomele mokanda moimole obokye ɓolonga ɓowee.» ⁵ Kasi Yesu yokye: «Mose aekomela mobeko mamuna phɔ ya mandondo makusi ma ɓɛɛ. ⁶ Kasi uta oetatele ya mokyisi, Nwaphongo “akyelaka ηwanɔwasi na lele. ⁷ Yango mena, lele amoika ika nyango na

ango, amokye angana elele
 yɔɔɔ na ɲwanɲwasi wɛ.
 8 Bɛɛ baso bamobutwa
 moto mɔɔɔ. Nde bomɔ,
 tebakuli ba bato babale, kasi
 babuto nde moto mɔɔɔ.”
 9 Emba bo Nwaphongo
 ambo angyinya ɲwanɲwasi
 na lele, moto sabakabinya.»
 10 Waba Yesu na baekosi
 bɛɛ o motema ɲwa ingambi,
 baekosi bakulaka motuna
 pho ya lowo la iboma
 bolonga. 11 Yesu amba ya
 babuyisa yokye: «Bo lele
 ale ɲwanɲwasi wɛ, akye
 longa mosuu, mena akyelesi
 ɲwanɲwasi wɛ o wa phanza
 bofe pho akyesi phemba.
 12 Ekuli ba nde bomɔ, bo
 ɲwanɲwasi ale lele wɛ, akye
 zala na lele mosusu, mena
 akyesi phemba.»

*Yesu apambosi bana
 bakyeɛ*

13 Mokolo mɔɔɔ,
 bato basu bayakaka na
 bana ba bɛɛ ooli Yesu
 obokye abapambole, kasi
 baekosi babaka babakatele.
 14 Wawene Yesu obokye
 babakatele, aesi ya tembe
 na baekosi bɛɛ yokye: «Bɛɛ
 le ibakatela! Le bana
 bakyeɛ baye oka nga, pho
 bokonzi pha Nwaphongo
 boli pho ya bato bali ndokolo
 bana bakyeɛ. 15 Nde phele
 na wo na bɛɛ, ngakye:
 «Bo moto taanosi bokonzi
 pha Nwaphongo ndokolo
 ɲwana mokyeɛ, takokyi
 inyolo omɔ.» 16 Bobele,
 Yesu aesi yabebe bana me,
 abatandesi mafoko o nzoto,
 abapambosi.»

Moto wa ezwele

17 Waaba Yesu kalukye
 na ikyende o Yelusaleme,
 moto monɔɔ aesi na
 mbangu oka ye. Akye
 mokusamela. Amba ya
 motuna yokye: «Moteye
 molaa, nakyele bo pho
 nazwe bomɔ pho bobele
 na bobele?» 18 Yesu amba ya
 mobuyisa yokye: «Pho ya'ye
 kontangye moto molaa?
 Moto molaa tali, bo teebe
 nde Nwaphongo.» 19 Koebe
 mibeko mimi: «“Saboma
 moto, sakyela baphemba, sa
 iba, satemele moto bonzoka
 bofe, sakpa mbolo ya
 bato na malondo mabe,
 kumola nyongo na ongo.”»
 20 Moto me amba ya wo ne
 yokye: «Moteye, nakumole
 mibeko miso mamina tata
 borwana pha nga.» 21 Yesu
 amba ya mokyeka na miyo
 maala yokye: «Oikasi
 na lowo lonolo, lee lolo:
 Kye ungya mbolo ya we
 iso, okpe baphalanga me
 obaphe babola. Mena
 wamozwa bomengo o Ikolo.
 Emba ombe ya mbenga.»
 22 Waaoka moto me babona,
 yo munsɔ anyibi, aesi ya
 butwa na ngongo, pho abaka
 moto wa ezwele iikye.
 23 Bobele, Yesu aesi ya
 kyeka baekosi bɛɛ baso
 baamolungyaka, amba ya
 wo na bɛɛ yokye: «Eli
 nkamba pho ya bato ba
 ezwele inyolo o bokonzi pha
 Nwaphongo!» 24 Baekosi
 bakamwaka na mapho me.
 Kasi Yesu akulaka wo na
 bɛɛ yokye: «Bana banga,
 wali nde nkamba o inyolo

o bokonzi pha Nwaphongo!
 25 Eli nkamba pho ya nyama enene boli Shamo o itubana o iluu sa solu. Kasi nkamba kyimbe kula lobo pho ya moto wa ezwele o inyolo o bokonzi pha Nwaphongo.»
 26 Baekosi bakulaka kamwa na boikye, bawonoko onte ya be, bekye: «Ka bo ebe babona, ombi koka ibika nza?»

27 Yesu abakyekeyi, amba ya wo na bee yokye: «Moto takoyi imibikya yo mampenza, kasi nde Nwaphongo moto ookoyi imobikya, pho Nwaphongo akoyi ikyela maphoo maso.»

28 Emba Petelo amba ya wo ne yokye: «Kyeka! Banga baba toikyi ika iso yaabaka na banga, tobuto ikye miebenga.»
 29 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nde phele, nawo na bee, ngakye: Bo moto aikyi ika ingambi se, ebe banaa nyango, ebe nyango na ango, ebe bana be, ebe na manzabi me, pho ya nga na pho ya Simo Elaa,
 30 moto me amokula izwa mbala munkama o mokyisi mumu. Ebe mangambi, banaa nyango, banyango, bana, na manzabi. Aamba na nyokomo pho ya nga. Kasi mi nkolo ya moya, amozwa bomoo pha bobele.
 31 Bato baikye bali o boo lolo eye, bamobutwa baa o sima, emba baikye bali lolo eye o sima, bamobutwa baa o boo.»

Yesu akuli imola mbala

eya iyato iwa se na ikundwa se

32 Waaba Yesu na baekosi bee bakylene o Yelusaleme, Yesu abaka katambule o boo pha be. Baekosi babaka na boilakye pho bakylene o Yelusaleme, bato baayoko babaka na bee babaka na bolotakye. Yesu amba ya angyinya baekosi bee iko na mbuka babale, atati iba imola maphoo maamoyelela.

33 Amba ya wo na bee yokye: «Okyemela! Unwanwa eye tokyende o Yelusaleme, omoo, nga Nwana wa Moto bamunzambya oka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba mibeko. Bamuntenela bolombe pha iwaa, bamba na nzambya oka bato bate baebe Nwaphongo.
 34 Bamunzakya, bamuntowa matee, bamumbinda phimbo, bamba na mboma. Kasi sima ya nkolo iyato, namokundwa.»

Ionga sa bana ba Zebede

35 Bobele, Zake na Yoane, bana ba hampele ba Zebede, baesi ya kye oka Yesu, bakye wo ne bekye: «Moteye, tozingye obokye olokyelele maphoo mamoye-onga banga.»
 36 Yesu amba ya batuna yokye: «Bee kozingye obokye naekyelele ye?»
 37 Bamba mobuyisa bekye: «Waamokoma we o bokonzi pha we phaa nkyemo, olozasaka phenephe na we, ona bi boloo pha we, oomoyoko bi bowee pha we.»
 38 Kasi

Yesu amba ya wɔ na b̄́e yokyē: «B̄́e toebe lowo loongye b̄́e. Kɔphɔ ya bolosi eya munywa nga, b̄́e wamoenywa? Na ifatisa sa minyɔkɔ saamozwa nga, b̄́e waa sizwa mɛ?»³⁹ Bamobuyisaka b̄́ekye: «Tomokoka.» Yesu amba kula ya wɔ na b̄́e yokyē: «Nde phɛɛ, kɔphɔ ya bolosi eya munywa nga, na b̄́e wamoenywa mɛ. Ifatisa sa minyɔkɔ sa mozwa nga na b̄́e wa sizwa mɛ.»⁴⁰ Kasi lowɔɔ la izasa bato, ona bii boloo, omoyɔkɔ bii bowɛɛ pha nga, telokyekyi nga. Biziye mɛ bili phɔ ya bato baaunva bongya Nwaphongo.»

⁴¹ Wa oka baekosi iko bayɔkɔ lowo mɛ, babuto iyokyela Zake na Yoane yɔɔ.⁴² Yesu aesi ya babanga b̄́e basɔ wali yo, amba ya wɔ na b̄́e yokyē: «B̄́e koebe obokye bato bawɛɛ b̄́e ndokolo bakonzi ba bapakano, bakonza bato ba bɛ, bato baanɛɛ baweninya bato ba b̄́e mpasi.»⁴³ Nzuka, onte ya b̄́e baekosi tewali babona. Bo monɔmɔ na b̄́e kalukye iba moto munɛɛ, lɛ obokye abe moto wa etoma wa b̄́e.⁴⁴ Nde bomɔ, bo monɔmɔ na b̄́e kazingye iba o boo, esengyesi obokye abe moombo nwa bato basɔ.⁴⁵ Phɔ nga Nwana wa Moto siika yaa obokye bato bankyelele. Kasi naya nde obokye nabakyelele, nambe na ambya bomɔɔ pha nga phɔ ya iikola bato baikye o

boombo.»

Yesu abikye Balatime, moto owa phɔɔ miyo

⁴⁶ Bobelɛ, Yesu na baekosi b̄́e baesi ya koma o Yeliko. Waaba b̄́e na moluku nwa bato batokɔɔ o Yeliko, moto monɔmɔ owa phɔɔ miyo abaka wamɔ. Nkombo yɛ Balatime, nwana wa Time, abaka kazale i mbale ya nzela phɔ ya iongaka.⁴⁷ Waaoka yo obokye eli Yesu wa Nazalɛɛ moto okolekane, abuto ianwana, yokyē: «Yesu, Nwana wa Davidi, inzonkye ngɔngɔ.»⁴⁸ Bato baikye baphaphalaka nɛ, b̄́ekye: «Kanga munɔkɔ!» Kasi yo akulaka anwana nde na bokusi, yokyē: «Nwana wa Davidi, inzokye ngɔngɔ.»⁴⁹ Yesu aesi ya tɛmɛ, amba ya wɔ yokyē: «Omobangye!» Bamba ya mobanga, b̄́ekye: «Salota! Tɛmɛ, kaebangye!»⁵⁰ Bobelɛ amba ya vaka munkoto nwe, angbengɔɔ, akye oli Yesu.⁵¹ Yesu amba ya motuna yokyē: «Kozingye obokye naekyele'ye?» Moto owa phɔɔ miyo amba ya mobuyisa yokyē: «Moteye, kyela obokye nakule wɛɛ.»⁵² Emba Yesu amba ya wɔ nɛ yokyē: «Kyendɛ! Ianola sa wɛ siebikyē!» Mina wamɔ, moto mɛ owa phɔɔkɔ miyo abuto iwɛɛ. Abuto ikyemikyendɛ na Yesu.

11

Yesu anyɔsi o Yelusaleme

¹ Yesu na baekosi b̄ēe baesi ya koma ph̄enep̄he na Yelusaleme. Waata bāa b̄ēe o Betani, ph̄enep̄he na Betafaze, o ngomba ya nzete ya ikiyibangye b̄ēe ba-Olive, Yesu aesi ya toma baekosi b̄ēe babale, ² yokye: «Kyende o mokyisi moli o boo. Bo okomi om̄o, wamokye wene ηwana wa mpunda bamotingye. Naino moto tabaa mi yango. B̄ēe oeyingole, oye na yango wawa. ³ Ka bo moto aetuni obokye “koeyingole ph̄o ya'ye?” B̄ēe omobuyisaka obokye: “Nkolo asengyesi na yango, amokula ebuyisa yango wawa izele.”»

⁴ Bobele, baekosi me baesi ya kyende. Wakoma b̄ēe om̄o, bakye zwa ηwana wa mpunda o munsonḡo, atingyi o nzee o mozibo ηwa ingambi s̄on̄os̄o. Bamba ya eingola. ⁵ Bato baayoko babaka wam̄o bamba batuna bekye: «B̄ēe mena kokyele'ye? Koingole ηwana wa mpunda mon̄o ph̄o ya'ye?» ⁶ Baekosi me bamba ya babuyisa bo wawoko Yesu na b̄e. Emba bato me bamba ya bale bakye na yango.

⁷ Baekosi baesi ya kye na ηwana wa mpunda me ooli Yesu. Bawasi bitobu ba b̄ēe o ikolo sa ηwana wa mpunda me, Yesu amba ya zala o ikolo sa yango.

⁸ Bato baikye bawalaka bitobu ba b̄ēe o nzela. Baayoko bakyelaka nkanga yatenaka b̄ēe o manzabi o nzela. ⁹ Bato baabaka

batambule o boo pha Yesu, na baabaka o sima ye, babaka baarwane bekye: «Ozana! Nwaphongo apambole oko ye na nkombo ya Nkolo! ¹⁰ Nwaphongo apambole bokonzi booye, bokonzi pha mokonzi Davidi nkoko wa banga! Ozana oka Nwaphongo owa Ikolo!» ¹¹ Waakoma Yesu o Yelusaleme, aesi ya kye nyolo o Tempelo. Waaunva yo ikye miekyeka, amba ya butwa yo na baekosi b̄ēe iko mbuka babale o Betani ph̄o bunya phalekanaka.

Yesu awambi ηwete ηwa Fige

¹² Mokolo ηwaa sima, Yesu na baekosi b̄ēe baesi ya mana o Betani. Waaba b̄ēe bamane o Betani, Yesu aesi ya oka nzala. ¹³ Aesi ya wene na itakye ηwete mon̄om̄o ηwa Fige ηwa lebol̄o, amba ya kye mokyeka naa amozwa mbuma om̄o. Waakoma yo ph̄enep̄he na ηwete me, akye wene nde maakyi na maakyi, ph̄o imbele sikute mbuma te sataaka koka. ¹⁴ Yesu amba ya wo na ηwete me yokye: «Moto n̄on̄o mon̄om̄o etakule zaa mbuma ya we!» Na baekosi b̄ēe baokaka bo wa woko Yesu na ηwete me.

Yesu auwinye baungye o Tempelo

¹⁵ Yesu na baekosi b̄ēe bakuli koma o Yelusaleme. Yesu aesi ya nyolo o Tempelo, atati iwiinya baungye na baombi ba mbolo o

mopkengba nwa Tempelo. Aesi ya bumbya ba mesa ba baendinye ba baphalanga. Akuli na bumbya biziye ba bato baaungya mankotonwenya. ¹⁶ Akatelaka bato baso obokye: Moto salekana na ephesi o Tempelo. ¹⁷ Bobele, Yesu amba ya teya bato yokye: «Nwaphongo kawo o buku phe yokye, "bamobanga Ingambi sa nga Ingambi sa losambo pho ya mabota maso." Amba kula bakya yokye: Ka bēe osibuye ibombo sa baibi!» ¹⁸ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko, baokyi lowo loleka o Tempelo. Baesi ya luka malondo ma iboma Yesu. Kasi bamoile pho bato baso babaka basambe mateya me. ¹⁹ Waakoma wa nkoko, Yesu na baekosi bēe baesi ya mana o Yelusaleme.

Yesu kateya pho ya ianola Nwaphongo

²⁰ Na munkukutu, Yesu na baekosi bēe bakuli ya lekana mi nzela me. Baesi ya wene nwete nwa Fige me muungyi nono o nkanga. ²¹ Petelo aesi ya umunya maphoo mawolekye Yesu nwete me, amba ya wo ne yokye: «Moteye, kyeka, nwete nwa Fige nwawambaka we munso muungyi.» ²² Yesu amba ya wo na baekosi bēe yokye: «Bee, anola Nwaphongo. ²³ Nde phele nawo na bēe, ngakye: Bo moto awo na ngomba eye

yokye: "Mana wawana, kyende mivaka o ebale eenene!" Bo moto me tabe na ziko o ndondo ye, bo aanosi obokye loowo yo lamokyelama, Nwaphongo aamokyelela lango. ²⁴ Yango mena nawo na bēe ngakye: Bo kobondela pho ya ionga ekpele oka Nwaphongo, anola obokye umbo ezwa, Nwaphongo amoephe yango. ²⁵ Waateme bēe pho ya ibondela, booli na lowo na moto, omolimbisa. Na bomo, Ango wa bēe ooli o Ikolo amoelimbisa na bēe bofe pha bēe». [²⁶ Ka bo bēe toolimbisa bebi, Ango wa bēe oli o Ikolo ne etaelimbisa bofe pha bēe.]

Owa phe Yesu bokonzi nza?

²⁷ Yesu na baekosi bēe bakuli ya nyolo o Yelusaleme. Waaba Yesu kakyemitambula o Tempelo, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba Mibeko, na bankumu baesi wali yo. ²⁸ Bamba ya motuna bekye: «Kokyele maphoo mamana na bokonzi iye? Owa ephe bokonzi pha ikyela maphoo mamana nza?» ²⁹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nae-tune nde motuna monomo, bo ombuyise, emba namba eimola na bokonzi iye bokyele na nga maphoo mama. ³⁰ Owa tomaka Yoane ibatisa bato nza? Yamotomaka Nwaphongo nde bato? Inzimole.» ³¹ Babutwaka iwooono bēe

na βε, βεkye: «Bo to-buye obokye yamotomaka Nwaphongo, amokula lotuna yokye: “Toikaka anola Yoane pho ya'ye?”³² Botoombi kula mobuyisa obokye: “Yamotomaka bato...”» Ete wa bongo bailaka bato, pho bato baso baanolaka obokye Yoane ali nde owakolo moimosi wa Nwaphongo.³³ Yango mena bamba ya buyisela Yesu βεkye: «Toloebe.» Emba Yesu amba ya wo na βεε yokye: «Na nga me esi eimole bo nakyele maphoo mama na bokonzi pha nza.»

12

Ete ya bakolo manzabi ma vinyo baaphute na bobε

¹ Uŋwanŋwa eye Yesu atati ibakpela bite, yokye: «Moto monomom abalaka inzabi sa vinyo. Aesi ya silungya na kyengyete. Amba ya ima ibela o mabanga pho ya ikyela isungu sa iamola mbuma ya vinyo. Atongaka na ingambi sonoso sianda pho ya moto okokyengyεle sina inzabi. Sima amba ika siikyela bato basiphutele, yo akyε o imbanga.»

² «Waakoma imbele sa inoko mbuma, mokolo inzabi aesi ya toma moto wa etoma we oka bato baphutele inzabi obokye akyε mokpela iyalo sa mbuma saaka ye. ³ Kasi bato baphutele inzabi baakye moto wa etoma me, bamokutubi, bambi na mobuya maboko pha.

⁴ Mokolo inzabi akuli ya toma moto wa etoma mosuu, bamozokye o moto, bamba na mosambola. ⁵ Emba mokolo inzabi akuli ya toma moto wa etoma mosuu. Ka mono, bato baphutele inzabi bamobomi. Mokolo inzabi amba kula ya toma bato ba etoma basuu baikye. Kasi bakulaka bakyela nde bomo, baktutubaka bakyi, babomaka baayoko. ⁶ Mokolo inzabi aesi ya ikala nde na ŋwana we monomom owa loboko yo zinga. O mbomela eso amba ya toma ŋwana me oka βε, o ndondo ye yokye: “Bamokumola ŋwana wa nga.” ⁷ Kasi bato baaphutele inzabi bamba ya wono onte ya βε, βεkye: “Kyeka somi ye, owamoikala na sina inzabi bo ango awe! Yaka tomobome, inzabi me saamba butwa sa banga!” ⁸ Baesi yaakya ŋwana me, bamobomi, bakyε movaka o selekye ya inzabi». ⁹ «Mokolo wa inzabi aabakyela bo? Amoya boma bato baphutele inzabi baabana. Amba siphe bato basuu. ¹⁰ Bεε toika tanga maphoo mama o buku pha Nwaphongo? Bo wakoma βεε obokye: “Ibanga saavakaka batongyi ba mangambi, sibuto ibanga siiphisi ingambi sisō. ¹¹ Mena etoma ya Nwaphongo. O miyo ma banga eli lowo la ikamwa”» ¹² Bakonzi ba Bayuda balukaka malondo ma iyakya Yesu, pho baebaka obokye akpaka ete me nde

pho ya ibalungola. Kasi bailaka bato baabaka wamo, bamba ya mole, nono owa kye be.

Lowo lokyekyi mputi ya Kaisala

¹³ Bakonzi ba Bayuda bamba ya toma ndambo ya Bafalisayi, na bato basuu bali mbale na Elode Antipasi oli Yesu. Baesi ya motuna mituna, pho ya imolongo obokye bamozwe na maloba me mampenza. ¹⁴ Baesi ya motuna bekye: «Moteye, toebe obokye iwe kowo nde maphoo maa phele, tooile na moto. Tooile na boo pha moto, kasi koteya nde o phele maphoo ma Nwaphongo. Taa loimola, pho ya lowo lokyekyi mputi ya Kaisala, mibeko ma banga miwo bo? Tokokyi iphuta nde tolokokyi iphuta?» ¹⁵ Kasi Yesu aefaka obokye haziti maphoo masuu. Amba ya wo na bee yokye: «Koya mbekyisa izengye pho ya'ye? Inzelele na phalanga yonyo ya ebende, naekyekye.» ¹⁶ Baesi ya moeyelela na yango. Yesu amba ya batuna yokye: «Mi ebende eye, boo pha eema bee boho, na nkombo eya koma bee eye, ya nza?» Bamba ya mobuyisa bekye: «Ya Kaisala.» ¹⁷ Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Phe Kaisala yaaka Kaisala, phe Nwaphongo yaaka Nwaphongo.» Bakamwaka na boikye na eyano ya Yesu.

Lowo lookyekyi ikundwa sa bawe

¹⁸ Basadukayi baayoko baesi oli Yesu. Oka bee Basadukayi bawo obokye bato baawa ete bakundwe. Bamba ya tuna Yesu bekye: ¹⁹ «Moteye, Mose alokomela o buku pha Mibeko boho: “Bo bola awe aiki ika nwanwasi kasi taikiy bota ne, esengyesi obokye mosi nye azasa bozengye babona pho bola phe owa wa azwe bana.” ²⁰ Yabaka babona o mokyisi monomo, bana ba bampele sambo, babaka bee baso nyango monomo ango monomo. Bola pha bee aesi ya longa nwanwasi, awe sa bota ne. ²¹ Owa ibale aesi ya zasa bozengye me. Akuli waa sa bota ne. Yakulaka ba nde bomo oka mosi nye owa iyato. ²² Bee baso sambo baazasaka bozengye me, bawa sa bota ne. O sima ya bee baso, bozengye me amba ya waa ne.» ²³ Ka mokolo nwa mokundwa bawe, onte ya bee baso sambo, amoba nwanwasi wa nza? Pho bee baso bamozasaka. ²⁴ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee komengye! Pho toebe maphoo makoma bee o buku pha Nwaphongo, ebe na mwiya nwe. ²⁵ Pho mokolo nwa mokundwa bawe, malonga etemakule baa. Kasi babasi na bampele bamobutwa ndokolo baanzelu ba ikolo. ²⁶ Pho ya lowo lokyekyi ikundwa sa bawe, naebe phele obokye bee waunva

tanga simo ya njwete mookyiky i njwalolaka sa zika. Omo Nwaphongo awoko na Mose yokye: "Nga nali Nwaphongo wa Abalayama, wa Izake, na wa Yakobo." ²⁷ Yo tali Nwaphongo wa bawe, kasi ali Nwaphongo wa bato baali na bomoo. Oweni! Yango mena bee komikosa na boikyee.»

Mobeko molekyi miyyoko

²⁸ Moteye wa mibeko monomo abaka kaokye bo wabaka Yesu na Basadukayi baikane ziko. Aesi ya wene obokye Yesu abuyise Basadukayi na bolaa, amba ya susinya, akye motuna yokye: «Onte ya mibeko miso ma Nwaphongo, mobeko ye molekyi miyyoko?» ²⁹ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Mobeko molekyi miyyoko njwango mumu: "Isalayele, okyemela! Nwaphongo Nkolo wa banga ali nde yo monomo, mosuu tali. ³⁰ Zinga Nwaphongo Nkolo wa we na ndondo ya we eso, na molimo njwa we munsu, na maumunya ma we maso, na na bokusi pha we bosu." ³¹ Mobeko njwa ibale njwango mumu: "Zinga nwebi na we bookomizingye we mampenza." Mobeko mosuu moolekye mibale maamina temoli.» ³² Bobele moteye wa mibeko amba ya wo na Yesu yokye: «Moteye, eli nde bomo! Iwo we ili nde phele: Nwaphongo Nkolo wa banga ali nde

yo monomo, mosuu tali. ³³ Esengyesi obokye tozingye Nwaphongo na ndondo ya banga eso, na maumunya ma banga maso, na na bokusi pha banga bosu, toombe kula na zinga bebi na banga bookomizingye banga mampenza. Elekyi bolaa ikyela babona, na obokye otumbele Nwaphongo mambeka ma manyama na imophe bilambo.» ³⁴ Yesu aesi ya wene obokye moteye wa mibeko amobuyise na zebi sisu, amba ya wo ne yokye: «Toli itakye na bokonzi pha Nwaphongo.» Banda wamo, na moto monomo takulaka meka imotuna mituna.

Masiya alekyi Davidi

³⁵ Waaba Yesu kateya o Tempelo, amba ya tuna motuna yokye: «Pho ya'ye bateye ba mibeko bawo bekye: "Masiya ali nde Nwana wa Davidi?" ³⁶ Davidi na bokambemakye pha Bolobo Bosanto, awoko yokye: Nwaphongo kawo na Nkolo yanga yokye: "Yaka ya zale o boloo pha nga tee nono waamouya nga banguna ba we." ³⁷ Davidi yo mampenza kamobangye Nkolo, ka ndengye'ye Masiya ambi kula koka iba njwana nwe?»

Sakyela ya bateye ba Mibeko

Bato baikye babaka baokye Yesu na nkyisa. ³⁸ Abateyaka yokye: «Bee nde kokyee na bateye

ba mibeko. Bée bazingye ikyemitambula na bitobu biinene, bianda, bakule na zinga obokye ba babeyakye o bilele biangane bato baikye pho ya imiebinya obokye hali baakolo bato. ³⁹ Baolo biziye ba o boo o Mangambi ma makyita, ebe na biziye baa kaa o biseleko. ⁴⁰ Baiyele mazengye na mbolo ya bée iso na malondo mabe. Pho ya ifomba fobe pha be, bambe bunzinya na mabondesi maanda. Yango mena Nwaphongo aabaphe etumbu yonyo yamoleka bonene.»

Ikabo sa bozengye saa lekaka maso

⁴¹ Yesu amba ya kye zala phenephe na ekokolo ekye kye ambya bée makabo o Tempelo. Abaka kakyekye bo koyaambya bato makabo. Baabizwele baambyaka baphalanga baikye. ⁴² Bozengye bonobo phabaka wamo, yo mobola. Ne aesi yaambya banaa baphalanga ba bibende babale baa motiya mokyiky. ⁴³ Emba Yesu amba ya banga baekosi bée, awo na bée yokye: «Nde phele na wo na bée ngakye: Ikabo sa bozengye bobo, yo mobola, silekyi makabo maso maambye bée wawa. ⁴⁴ Pho baabizwele, baambye nde baphalanga bate baasengyelaka na be. Ka bozengye bobo, na bobola phe, ambye nde banaa baphalanga baso

babaka ne, takuli ikala na ná ekpele yonyo ya ibika.»

13

Yesu aimosi obokye Tempelo yamobukwa

¹ Waba Yesu katokolo o Tempelo, monomo na baekosi bée amba ya wo ne yokye: «Moteye, kyeka! Eye mabanga bolaa, eye mangambi manene!» ² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Kowene mangambi maanene mama te? Etwaaikale na ifanga sonso wawa, maso mamunyangwa.»

Malosi na Minyoko maamoya

³ Bobele, Yesu amba ya kye zala o ikolo sa ngomba ya ba Olive, ekyekyekane na Tempelo. Petelo, Zake, Yoane na Andele, babaka ne omo, bamba ya motuna bekye: ⁴ «Taa loimola, mapho maawo we mamokyelama imbele ye? Tomba na eba na ye obokye imbele me sikokyi?» ⁵ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Kyeba, moto saekatela. ⁶ Bato baikye bamoyaa na nkombo ya nga, bamowo bekye: “Masiya nga oyo!” Bamokatela bato baikye. ⁷ Wamooka bée obokye mabita maeyelele, na masimo ma mabita mali bisuu, bée sa ila! Esengyesi obokye mapho mamana mayee, kasi mena etee taaba suka ya mokyisi. ⁸ Ekolo yonyo yamunwana na ekolo eyoko, bokonzi

24 «Kasi mi nkolo me, waamunva malosi maso mamana, moo njwamobutwa enzombi, bokombe etefokule ngala. 25 Banyasēsisi bamobiya, iso iili o ikolo yamunyin-gana. 26 Emba imbele me, bamunvenε nga Nwana wa Moto naye onte ya mapata, na mwiya mwikye na ná nkyεmō nzikyε. 27 Namba ya toma baanzelu banga obokye baangyinya bato baso baaunva nga olo. Bato me bamouta o bilele biso ba mokyisi.»

Yesu ateye ete ya njwete njwa fige

28 «Sōsōlo na bolaa ete ya njwete njwa fige. Bo molebōsi, mena bēε koebe obokye imbele sa ikyete sikokyi. 29 Nde bomō, waamowenε bēε maphōo maso maamana makyelame, oebe obokye wabuto phenεphe. 30 Nde phele nawō na bēε ngakye: Maphōo maso mama mamokyelama, naino bato baayōkō bali na banga lolō eye sataa waa. 31 Ikolo na munse yamolekana, kasi maphōo ma nga etemaalekane.»

Suka ya mokyisi kyeebe nde Nwaphongo

32 «Moto nōnō mōnōmō taebe na mokolo na imbele saamokyelama maphōo maamana. Ebe baanzelu o ikolo tebaebe, ebe na ona nga Nwana wa Nwaphongo siebe; kyeebe nde Tata Nwaphongo yo mampenza.

33 Bēε oebaka! Sa lala ebuu phō toebe waamokoka sina imbele me. 34 Yamoba ndokolo moto mōnōmō ookokye o imbanga. Okokye yo, aikyi ika bokonzi pha ingambi se oka bato bēε baetoma. Aikyi phe moto na moto ye etoma ya ikyela. Amba ya wō na sinzili yokye akyengyele ingambi na bolaa. 35 Nde bomō, na bēε okyengyelekye phō toebe imbele sa moya nkolo ya ingambi, naa amoya wa nkōkōlo, naa wa molengyela, naa wa tongō masoo, naa wamumbengu. 36 Boaesī mbanyaka, yo sa yaetakana olasi ebuu. 37 Maphōo maewōle nga mama, namawōle na bato baso obokye: Nde kokyengyele na bolaa.»

14

Banganga balukaka malondo ma iakya Yesu

1 Unwanwa eye yaikalaka nde nkolo ifale obokye Bayuda baze eyenga ya bēε ya iumunya bo wabikyaka Nwaphongo bankōkō ba bēε o Ezipito, na eyenga ekyeze bēε mapa maa te maaulwe. Banganga banenε na bateye ba Mibeko balukaka malondo ma iyakya Yesu na ma imoboma obokye bato saeba. 2 Bēε na bēε bekye: «Bo tomoakye o miyo ma bato baaze eyenga, bamotōmbō na banga.»

Nwanwasi mōnōmō asweyaka Yesu malasi o moto

³ Uḡwanḡwa eye Yesu aesi yakye o Betani. Aesi ya kye zala o ingambi sa Simo owabaka na bolosi pha maba. Waaba b́e baze o mesa, ḡwanḡwasi mṁṁṁ aesi ya nyṁṁ o ingambi m̄. Abaka na molangyi ḡwa malasi. Bakyelaka malasi m̄ na ḡwete mṁṁṁ na nkombo naladi. Amaombaka na motiya moikye. Bakyelaka molangyi m̄ na ibanga sibangye b́e alabata. Aesi ya bola munṁṁ ḡwa molangyi m̄. Amba ya sweya mana malasi o moto ḡwa Yesu.

⁴ Bato baayṁṁ babaka wamṁ bamookyelaka yṁṁ. Bawṁṁṁ b̄kye: «Phṁ ya'ye aoti malasi mama bobo?» ⁵ Bo bamaungye, nde bazwe baphalanga ba bibende nkama iyato. Emba baphe babola bana baphalanga m̄. Babilelaka ḡwanḡwasi m̄ mankye.

⁶ Kasi Yesu yokye: «B̄e omole b̄se. Phṁ ya'ye komunyṁṁ? ḡwanḡwasi oyo ankyesi bolaa. ⁷ Babola bamoikalaka na b̄e bob̄e. Waabakyela bolaa nkṁṁ isṁ boozingye b̄e. Ka nga, esikale na b̄e bob̄e. ⁸ ḡwanḡwasi m̄ akyesi ikokyi n̄. Ambo nzṁṁ malasi o nzoto phṁ ya obokye ibongṁ mokṁṁ ḡwa munkunda b̄. ⁹ Nde phele nawṁ na b̄e ngakye: Bo bakye imola Simo Elaa, ebe mbale ewaa o nkyisi isṁ, bamoimolaka na maphṁ maakyesi ḡwanḡwasi oyo

obokye bato bamaumunya.»

Yudasi kalukye iyambya Yesu oka banganga baanene

¹⁰ Mṁṁṁ onte ya baekosi iko mbuka babale, nkombo ye Yudasi Mokeliy-ota, abaka wamṁ. Amba yakye oka banganga baanene obokye ambya Yesu. ¹¹ Waaoka b́e bobo, babaka na nkyisa. Bamolakyelaka imophe baphalanga. Alukaka ndengye ewaa eyamoambya yo Yesu.

Yesu kaze eyenga yo na baekosi b̄e

¹² Mokṁṁ ḡwa etatele ḡwa eyenga ekyeze b́e mapa maate maulwe, mokṁṁ mobome b́e mampate phṁ ya iza eyenga ya Ilekana, baekosi ba Yesu bamba ya motuna b̄kye: «Ozingyi obokye tokye bongya elele eyamoza w̄ eyenga ya Ilekana bi?» ¹³ Yesu amba ya toma baekosi babale yokye: «Kyende o mokyisi muunene. Lele mṁṁṁ amovana na b̄e. Aphisi mbongo ya maa. B̄e, omobengaka. ¹⁴ Elele eya moatola yo, na b̄e, waatola nde wamṁ. Wamoimola nkolo ya ingambi bobo: "Moteye awṁ, yokye: Oloteya elele eyamoza yo na baekosi b̄e eyenga ya Ilekana." ¹⁵ Emba amokye eteya elele eyaembo o ingambi, eyatonga b́e o ikolo sa eyṁṁ. Mbolo isṁ isengyesi na banga ili wamṁ. Elele m̄ nde yango mena, eya mobongya b̄e obokye

toze eyenga.» ¹⁶ Baekosi me babale baesi ya kyende. Baesi ya koma o mokyisi muunene me. Bamba yazwa mapho maso nde bomo, bo wabawolekye Yesu. Bamba ya bongya mbolo iso ya eyenga.

¹⁷ Waainda bunya, Yesu aesi ya koma na baekosi bée iko mbuka babale. ¹⁸ Baesi yakye zaa o elele me. Waaba bée baze, Yesu amba ya wo na bée yokye: «Nde phele na wo na bée, ngakye: Onte ya bée baaze na nga, monomo amunzambya.» ¹⁹ Waaoka baekosi baabona, bée baso baokaka ngongo. Baesi ya motuna, monomo na monomo dekya: «Eli nga nde'ye?» ²⁰ Yesu yokye: «Eli nde monomo na bée baekosi, baaze na nga baba. ²¹ Nwana wa Moto amowaa nde bo wakoma bée pho ye, kasi ngongo ya moto owamunzambya. Bolaa bo moto me taikaka botama.»

Nzoto na malongo ma Yesu

²² Waaba bée baze, Yesu aesi yakpa mapa, aphe Nwaphongo melesi, amakyesi, amaphe baekosi bée yokye: «Kpa oze, eye eli nzoto ya nga.» ²³ Akuli ya kpa kopho, aphe Nwaphongo melesi, aephe baekosi. Bée baso baesi ya enywa. ²⁴ Yesu yokye: «Eye eli malongo ma nga, malongo ma sangola, maasweye pho ya bato baikye. ²⁵ Nde phele nawo na bée ngakye: Esiikule nywa maleku mama

tee nono mokolo nwa mokula nga manywa o bokonzi pha Nwaphongo.» ²⁶ Bobele Yesu na baekosi bée bamba ya tuba meembo ma Nwaphongo. Waunva bée ituba meembo, bamba ya kyende o Ngomba ya ba Olive.

Yesu aimosi obokye Petelo amoangana

²⁷ Yesu amba ya wo na baekosi bée yokye: «Bée baso wamundota. Pho, bakoma o buku pha Nwaphongo hobo: «Namoboma mokosi wa mampate, emba mampate mamunyangwa.» ²⁸ Kasi waamokundwa nga, namokye o Galileya o boo pha bée.» ²⁹ Petelo amba ya wo ne yokye: «Na bo bée baso baeloti, nga esielote.» ³⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Nde phele na wo na we, nde o mokolo nwa lolu, mena soo sabotongokye mbala ibale, iwe wamunzangana mbala iyato obokye toonzefe.» ³¹ Kasi Petelo amba kpete kapha yokye: «Naboefe obokye na wee na we elele yonoyo, nga esieyangane.» Baekosi baso bamba ya wo nde bomo.

Yesu kabondele o Getesemani

³² Yesu na baekosi bée bamba ya koma o elele yonoyo ekyebangye bée Getesemani. Yesu aesi ya wo na baekosi bée yokye: «Bée zala wawa nga nakye bondele Nwaphongo.»

33 Amba yakye na Petelo, Zake na Yoane. Bobele atati iyoka ndondo bolosi na inganga. 34 Amba ya wo na bée yokye: «Ndondo ya nga etondi na ngongō ndokolo namowa; ikala wawa, bée okyengyekye.» 35 Amba yakye njwana itakye, akye kusama, atati ibondele pho bowakokyi ikyelama, imbele sa bolosi siimoziya simane itakye ne. 36 Amba ya wo yokye: «Aba, Tata, iwe okokyi ikyela maphoo maso. Manya kopho ya bolosi eye itakye na nga. Kasi sakyela iizingyi nga, kyela nde iizingyi we.» 37 Yesu amba ya butwa oli baekosi bée baato. Aesi yakye batakana balasi ebuu. Amba ya wo na Petelo yokye: «Simo, kolale? Toikiyi koka iba salala nono ngonga yonyo?» 38 Kyengye ombe na bondele Nwaphongo pho bée sakaa o bimekyi ba Molemba. Pho na bo molimo njwa moto moli na phowa iikye ya ikyela bolaa, kasi nzoto ye ili na bokoo.» 39 Bobele Yesu akuli ya baika, akye bondele nde bowabondelekuye yo phanza. 40 Akuli ya butwa wali baekosi bée, akuli ya batakana balasi ebuu. Pho ya miyo bozito, tebakulaka eba na lowo la imobuyisa. 41 Waabutwa Yesu mbala eya iyato, amba ya wo na bée yokye: «Bée ominangye, olasi, waumbo! Imbele me sikokyi. Unwanjwa eye, nga Nwana wa Moto bamunzungya o maboko ma

bato ba masumu. 42 Temē tokyende! Kyeka moto ookonzungya aesi!»

Baakye Yesu

43 Waaba Yesu kataa wo, sakoko Yudasi, monomo na baekosi iko mbuka babale aesi yakoma. Aesi na bato baikye baphisi mphata na nkpongu o maboko. Yabatomaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko na bankumu. 44 Yudasi moto okobaungyisa Yesu abateyaka iyaa saamokyela yo. Awoko na bée yokye: «Moto owamoyamba nga, mena yo! Omoakya, kyende ne, omobanza na bolaa.» 45 Waakoma be, Yudasi amba ya susana phenephe na Yesu, amobangyi yokye: «Moteye!» Amba ya moy-amba. 46 Bato baabaka na Yudasi, bamba yaakya Yesu, bamokangyi. 47 Monomo na baabaka na Yesu, amba ya gbolo mumphata nwe, ateni itoo sa moto wa etoma wa nganga mokonzi wa Nwaphongo. 48 Yesu amba ya wo na bée yokye: «Imba ya nzakya kombe yaa na mphata na ná nkpongu ndokolo nga nali nde mwibi! 49 Nkolo iso nabe na bée o Tempelo, nateya, toika nzakya. Ka iso iye ikyelame pho ya ikokya maphoo makomama o buku pha Nwaphongo.» 50 Emba baekosi baso bamba molota. 51 Munzenga monomo mibabaka babengye Yesu, alataka imputa. Waaluka bée imoakya, 52 aikiyi ika

sina imputa amba lota bolumbu.

Bananga *baanene*
basambisa Yesu

⁵³ Bamba yakye na Yesu oka mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo. Omo, yaanganaka bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, bankumu na bateye ba Mibeke. ⁵⁴ Petelo abaka kabengye Yesu na itakye nɔnɔ waakye nyɔlo yo o lophango la mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo. Omo, amba kye zala elele yɔnɔyɔ na basinzili, abuto ioto nwenya.

⁵⁵ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bananga baso ba ikyita sinene balukaka eleko oka bato pho ya iingya Yesu, kasi tebaika ezwa. ⁵⁶ Pho bato babaka bamokatele maphoo ma bole, kasi bina biwole ba bee tebaikaka kokana. ⁵⁷ Emba bato baayoko baesi ya teme, bamba mokatela bobo: ⁵⁸ «Tomookaka kawo yokye: "Nga namouwola Tempelo eyatongama na bato eye. O sima ya nkolo iyato, namotonga esuu eyamoba satongama na maboko ma bato.» ⁵⁹ Kasi na bo na lowo lalona, biwole ba bee tebakulaka na kokana. ⁶⁰ Mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo amba teme o boo pha bato baso, amba tuna Yesu yokye: «Iwe toobuya na iikiyi ewole bato baba?» ⁶¹ Kasi Yesu aikalaka nde bose, sabuya. Mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo amba kula

motuna yokye: «Iwe Masiya, Nwana wa Okokumole banga?» ⁶² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Eli nga. Bee baso wamowene Nwana wa Moto azasi o boloo pha Nwaphongo owa mwiya, waamba na mowene kaye onte ya mampata.» ⁶³ Emba mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo amba ya kakola bitobu bee balataka yo, amba ya wo yokye: «Tolokuli sengyela na manzoka! ⁶⁴ Bee baso omookyi bookotole yo Nwaphongo. Bee koununya bo?» Bato baso bamba ya nyete Yesu bekye akokyi na iwaa. ⁶⁵ Bayoko onte ya bee babuto imotowa matee, bamozibi boo, bamowande mankutu bamba wo ne bekye: «Imola, oewandi nza?» Bobele, basinzili bamba ya mokpa babuto imowanda bingyete.

Petelo aanga Yesu

⁶⁶ Waaba Petelo o ibanda sa lophango la mokonzi nwa banganga ba Nwaphongo, nwanwasi monomo, monomo na baa etoma bee amba yaa wamo. ⁶⁷ Aesi ya wene Petelo kaoto nwenya, amba ya molembetela, amba ya wo ne yokye: «Na we wabaka na Yesu moto wa Nazarete!» ⁶⁸ Kasi Petelo aesi yaangana yokye: «Siebe ikyilukye we iwo! Siisocolo ikyi wo we.» Bobele aesi ya mana wamo, aesi ya kye zala o nze o munoko nwa lophango. [Bobele soo eesi ya tongo.]

69 Kasi ηwanηwasi me akuli yakye mowene, amba ya imola babaka wamo yokye: «Moto oyo ali monomo na bato babana!» 70 Petelo akuli angana mbala esuu yokye: «Phe, teli bom!» Nwana bonte, babaka wa mo bakuli ya wo na Petelo belye: «Nde phele, oli monomo na be, pho na we oli moto wa Galileya.» 71 Emba Petelo amba butwa ikata seleka yokye: «O nkombo ya Nwaphongo, siebe moto okowo bee mona, bo nakate, Nwaphongo ampe etumbul!» 72 Nde o sina imbele me, soo ekuli ya tongo mbala eya ibale. Emba Petelo amba ya umunya mapho maawoko Yesu ne obokye: «Soo sa botongokye mbala ibale, wamunzangana mbala iyato obokye iwe tonzebe.» Emba Petelo amba ya tokolo abuto ikyemilela.

15

Bakye na Yesu oka Pilata

1 Na moyelo, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo baesi yaangana ikyita na bankumu na bateye ba Mibeko. Baesi ya kanga Yesu maphanga, bakye moika oka Pilata. 2 Pilata amba ya tuna Yesu yokye: «Iwe oli mokonzi nwa Bayuda?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Mena ewo nde we.» 3 Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo bamba ya phunda Yesu na mapho maiky. 4 Bobele

Pilata amba kula motuna yokye: «Iwe toobuya? Ka kokyé mapho maikyé maephunde na be!» 5 Kasi Yesu taika buya na lowo. Yango mena Pilata amba kamwa na boikyé.

Pilata anyeti Yesu obokye awee

6 O biseleko biso ba eyenga ya Ilekana, Pilata kakandole moto wa boloko monomo okoongye bato. 7 Nzuka o boloko, yabaka moto monomo nkombo ye Balaba. Abaka o mo yo na bato basuu babomaka moto waatombolelekye bee Baloma. 8 Bato baikye bamba ya kyende oka Pilata, bakye moonga obokye abakyelele bo wamelele yo ibakyelele. 9 Pilata amba ya babuyisa yokye: «Ozingyi obokye naekandolele mokonzi nwa Bayuda?» 10 Pho Pilata abaka na bolaa obokye bakonzi ba banganga ba Nwaphongo bayakaka yamophe Yesu nde pho ya zuwa. 11 Kasi bakonzi ba banganga ba Nwaphongo bairindisaka bato obokye bawo nde obokye babakandolele nde Balaba. 12 Pilata amba kula batuna yokye: «Ka nakyele bo na okobangye bee mokonzi nwa Bayuda?» 13 Bee bamba ya anwana belye: «Omobakye o ekululu!» 14 Pilata amba kula ya batuna yokye: «Akyesi lowo lobe ye?» Kasi bamba kula nde anwana na bokusi belye: «Omobakye

o ekulusu!»¹⁵ Pho ya isepelisa bato, Pilata amba ya bakandolela Balaba. Amba toma batuluku babinde Yesu phimbo. Waa unva bée imobinda phimbo, amba mophe bée obokye bakye mobaka o ekulusu.

Batuluku baekye Yesu

¹⁶ Batuluku baesi yakyende na Yesu onte ya lophango la mokonzi Pilata, baesi ya bangana bée baso. ¹⁷ Pho ya imoekye, baesi ya molasa munkoto nwa mangola, baesi ya tonga na eboko ya milo, bamba ya molasa yango o moto. ¹⁸ Babuto imobeya bekye: «Ena we e mokonzi nwa Bayuda!» ¹⁹ Babuto imobinda na munziye o moto, bamotowi matee, bakusami na mabongo o boo phe ndokolo bamokumbele. ²⁰ Waaunva bée imoekye, bamba ya mumanya munkoto nwa mangola, bamba kula ya molasa bitobu be. Sima, bamba tokolo ne o ibanda pho ya ikye mobaka o ekulusu.

Babaki Yesu o ekulusu

²¹ Moto monomo wa Sirene nkombo ye Simo, ango wa Alegizandele na Luphusu, autaka o manzabi, amba ya lekana wamo. Batuluku bamba ya mengyisa obokye anyanya ekulusu ya Yesu.

²² Baesi yakye na Yesu o elele ekyebangye bée Golgota, kyelukye iwō obokye «Elele ya Engyengyele.»

²³ Bamba ya mophe maleku ba maangyinya na muno mobangye bée mile; kasi Yesu taikaka manywa. ²⁴ Bobele batuluku bamba ya mobaka o ekulusu. Bamba ya maa mbese pho ya ikaba bitobu ba Yesu.

²⁵ Yabaka ngonga ya ibuwa eya mumbengu waamobaka bée o ekulusu. ²⁶ O nwana ibaya owackomaka bée ewelele ye, bakomaka obokye: «Mokonzi nwa Bayuda.»

²⁷ Batuluku baesi ya baka na baibi babale o ekulusu phenephe na Yesu: Ona o boloo, o moyoko o bowee phe. [²⁸ Yango mena wakokyisami bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Bamoangyinye o mobombo nwa baibi.»]

²⁹ Bato baabaka balekane wamo babuto imotola, banyingye nzoto bekye: «Ee! Iwe owa woko obokye wamobukola Tempelo, wamoetonga na nkolo iyato! ³⁰ Ka omibikya, uta o ekulusu!» ³¹ Nde homo na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko baekyekye Yesu. Bawoonoko onte ya bée bekye: «Abikyaka bato basuu kasi yo mampenza taakokye imibikya! ³² Bo ali Masiya, Mokonzi nwa Isalayele, aute unwanwa eye o ekulusu pho towene, tombe anola!» Na baibi babale babakaka bée o ekulusu phenephe na Yesu bamotolaka nde me.

³³ Waakoma bunya imoto, enzombi esi ya ziba mokyisi muso tee nono wa ngonga eya iyato eya nkokolo.

³⁴ Waakoma ngonga ya iyato, Yesu aesi ya anwana na bokusi yokye: «Eloi, Eloi lama sabakatani?» Kyelukye iwō obokye: «Nwaphongo wa nga, Nwaphongo wa nga pho ya'ye onde?»

³⁵ Bato basuu baabaka wamo bamookyi, bamba ya wo bekye: «Okyemela, kabangye moimosi Eliya!»

³⁶ Monomo na baabaka wamo amba ya kyilingana, akye nyinya inyuka o maleku ma ngaa, asikangyi o songye ya mungbalango, aesi ya phe Yesu pho anywe. Amba ya wo yokye: «Ziya tokyekye bo Eliya aesi ya mouya o ekulusu!» ³⁷ Kasi Yesu amba ya anwana nwanangye mokusi nono waakata yo motema.

³⁸ Etobu enene eyalengyekye bēe o Tempelo yakakwaka na mifale, uta o ikolo nono o se. ³⁹ Mokonzi nwa batuluku owa temekye o boo pha Yesu awenekye boowe yo, yokye: «Nde phele, moto oyo abakyi Nwana wa Nwaphongo.»

⁴⁰ Babasi basuu baabaka na bēe wamo, babaka bakyekye na itakye. Onte ya bēe yabaka Maliya owa Magadala, na ndo ye Maliya, nyango wa Zake eya munzenga na Zoze na Salome. ⁴¹ Babasi baabana, babaka babengye Yesu, babaka bamokyelele waaba

yo o manyete ma Galileya. Yabaka na babasi basuu baikye omo, baatambulaka na Yesu nzela yonyo o Yelusaleme.

Ikundama sa Yesu

⁴² Waakomaka nkokolo, imbele siilengyele bēe mokolo nwa Sabata.

⁴³ Zozefu wa Alimataya amba yaa. Abaka moto wa ngambo onte ya bananga baanene ba Bayuda, ne abaka kaziya iyaa sa bokonzi pha Nwaphongo. Amba yakye na boititalakye bosō oka Pilata ikye onga ebembe ya Yesu. ⁴⁴ Pilata amba ya kamwa na iyoka obokye Yesu aambo waa. Aesi ya banga mokonzi nwa batuluku owa baka wamo pho ya imotuna bo Yesu ambo waa elinga.

⁴⁵ Waamoimola mokonzi nwa batuluku obokye Yesu ambo waa, Pilata amba ya phe Zozefu nzela ya ikye kpa ebembe ya Yesu. ⁴⁶ Zozefu aesi ya omba imputa siilaa, aesi ya uya ebembe ya Yesu o ekulusu, aezingyi na ena etobu, amba kye enyosa o ilita saa imaka bēe o mafanga. Sima, amba uka ibanga siinene pho ya iziba munoko nwa mooto. ⁴⁷ Maliya ma Magadala na ndo ye Maliya, nyango wa Zoze, babaka bakyekye elele ekye kunde bēe Yesu.

16

Yesu akundo

¹ Unwanwa eye mokolo nwa Sabata moesi ya unwa.

Maliya ma Magadala, na ndo ye nyango wa Zake na Salome baesi yakye omba mauta ma solo elaa obokye bakye maololo ebembe ya Yesu. ² Waamumbengu nwa mokolo nwa sima ya Sabata, waatokolo munyele, baesi yakye o mooto. ³ Bawonoko bekye: «Moto owalomanyisa ifanga o munoko nwa mooto nza?» ⁴ Waavaka bee miyo omu, baesi ya wene obokye bambo manya ifanga me imbale. Ifanga me sabaka sinene. ⁵ Bamba ya nyolo o mooto. Baesi ya wene munzenga monomo omu azasi bi boloo o motu, alati etobu eetane. Babasi me bawenekye inganga siikye. ⁶ Kasi aesi ya wo na bee yokye: «Bee sa ila. Naebe obokye bee kolukye Yesu wa Nazarete, owabakaka bee o ekulusu. Aambo kundwa. Wawa tali! Kyeka elele eya molangyaka be. ⁷ Emba bee baso kyende, kye longolo Petelo na baekosi baayoko obokye Yesu akye baziya o Galileya. Bee bamokye mowene omu, bo balongosi yo.» ⁸ Babasi me baesi ya tokolo, bamani o mooto, bakyilinga mambangu, pho ya sina inganga, batekyenelakye pho malondo maunvaka na be. Tebaikaka imola nono moto monomo, pho bailaka.

Yesu atokolesi Maliya ma Magadala

[⁹ Waakundwa Yesu na moyelo nwa sima ya mokolo nwa Sabata,

atataka itokolele Maliya ma Magadala, owamanyaka yo malobo mabe sambo. ¹⁰ Maliya amba kye imola simo me oka baekosi ba Yesu. Akye bazwa balele na ngongo. ¹¹ Kasi waaoka bee obokye Yesu ali na bomoo, Maliya amoweni, tebaikaka anola.

Yesu atokolesi baekosi babale

¹² Sima Yesu akulaka tokolele baekosi babale o nzela ekyekye bee o manzabi. Amibuyaka ndengye esuu. ¹³ Baekosi me bamba ya bomela, bakye imola bebi na bee bo wawenenekye bee na Yesu. Kasi bee tebaikaka na anola.

Yesu atokolesi baekosi iko mbuka monomo

¹⁴ Sima ya iso, Yesu akulaka tokolele baekosi iko mbuka monomo, baabaka baze. Amba ya baoya yokye: «Bee toli na ianola, kombe ikyela na ziko baayakaka ya eimola obokye banveni na miyo obokye nali na bomoo.» ¹⁵ Emba amba ya batoma, yokye: «Bee baso, kyende o mokyisi munsu, okyemimola bato baso Simo Elaa. ¹⁶ Bo moto aanosi Simo Elaa me, bo abatisami, amobika. Ka bo moto taanosi Simo Elaa, amosambisama. ¹⁷ Baanosi me bamokyela bilekye-sako bibi: Bamowiinya malobo mabe na nkombo ya nga, bamowoo noko insuu itiebe bato; ¹⁸ bo baakye manzoo, na bo banywe zwe sibome, etebaokye bolosi,

eteḃawe; ḃamotandela ḃato
ḃa malosi maḃokɔ, ḃato me
ḃamobika.»

Yesu abutoo o ikolo

¹⁹ Waaunva Nkolo Yesu
iwo na ḃéé ḃobo, abuto o
ikolo. Akye zala o elele
ya ngambo o ḃoloo pha
Nwaphongo. ²⁰ ḃobéle,
ḃaekosi ḃaesi ya kyemimola
Simo Elaa me mboka eso.
Nkolo aḃaka kabasungye
o etoma ya ḃe, akyelaka
bilekyesako biikye o nzela
ya ḃéé pho ya iphe maloba
ma ḃéé mwiya.]

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Luka Maphoo ma etatele

Nde bowa kyela Matiye, Luka ne akula imola simo ye nde bowaimola Malako. Kasi bokyese phe na Malako boli obokye, banaa maphoo maikye mali nde maakoma Luka yo mampenza.

Luka yo moto owa imola na boikye Simo Elaa oka bato bate bali Bayuda. Yango mene onte ya nkanda iso ine ya Simo Elaa, hwaka Luka mowole mpenza bato ba noko iso, obokye baefe ntina ya Simo ya Yesu, emba bambe anola obokye ali Mobikye wa bato baso.

O Simo ya Luka tomozwa maphoo mama:

- Luka 1.1-4: Ntina ya munkanda mumu
- Luka 1.5-2.52: Ibotama sa Yoane Mobatise na sa Yesu na bonwana phabe
- Luka 3.1-20: Mosala nwa Yoane Mobatise
- Luka 3.21-4.13: Batisimo na imekama sa Yesu
- Luka 4.14-9.50: Mosala nwa Yesu o Galileya
- Luka 9.51-19.27: Yesu amani o Galileya, akye o Yelusaleme
- Luka 19.28-23.56: Poso ya Yesu eya suka o Yelusaleme
- Luka 24.1-53: Yesu akundoo, awenene na bato emba abaa o Ikolo

Ntina ya buku bobo

¹ Owa lozingo Teofile,

Bato baikye bameka ikoma na molongo simo ya maphoo maalekana o nte ya banga, ² bo waloumola baawenekye maphoo me na miyo uta o etatele, baabuto lol eye bato ba etoma ya ikyemimola Simo ya Nwaphongo. ³ Yango mena, na nga me, o sima ya ioka maphoo maso mawenekye bee na miyo mamana na bolaa tata o etatele, nasepesi iyekomela simo me na molongo, nwebi na nga owa ngambo Teofile. ⁴ Nakyele babona pho oebe obokye mateya maeteyaka bee mali maa phele.

Mwanze aimosi ibotama sa Yoane Mobatise

⁵ Waaba Elode mokonzi nwa manyete ma Yuda, yabaka nganga monomo wa Nwaphongo, nkombo ye Zakaliya abaka o ibota sa banganga ba Nwaphongo sa Abiya. Nwasi we Elizabeti abaka ne o bosoo pha nganga mokonzi Alona. ⁶ Bee baso babale babaka bato balaa o miyo ma Nwaphongo, babaka bakumole na bolaa mibeko miso ma Nkolo. ⁷ Kasi tebaikaka baa na nwana pho Elizabeti taikaka baa kabote, na bee baso babale bakotwaka.

⁸ Mokolo monomo, yabaka ngala ya banganga ba ibota sa Abiya ya ikyela etoma, Zakaliya abaka kakyele etoma

ye ya bonganga o boo pha Nwaphongo.

⁹ Ikokana na mobeko nwa bonganga, mbese ya kaaka mi yo obokye anyolo o elele elekyi bosantu ya Nkolo pho ya ikye tumba mpaka ya malasi. ¹⁰ Moluku nwa bato baso babaka babondele o nze imbele siitumbe bese mpaka ya malasi. ¹¹ Bobele anzelu monomo wa Nkolo amba ya motokolele, anzelu me aesi ya teme o boloo pha elele ekyetumbele bese Nwaphongo mpaka ya malasi. ¹² Waawene Zakaliya anzelu me, malondo maesi ya unva ne, abuto iwene boba. ¹³ Kasi anzelu amba ya wo ne yokye: «Zakaliya, saila, pho Nwaphongo aokyi ibondesi sa we. Nwasi wa we Elizabeti amoefotela nwana wa lele, waamolaa nkombo Yoane. ¹⁴ Wamoba na nkyisa nzikye, na bato baikye bamoba na nkyisa pho ya ibotama se. ¹⁵ Pho amoba moto munene o boo pha Nkolo. Etaanywe na maleku naa ekpele eso eekyelangya. Amotonda na Bolobo Bosantu tata o ibuu sa nyango. ¹⁶ Amobuya bana baikye ba Isalayele oka Nkolo Nwaphongo wa be. ¹⁷ Amoya o boo pha Nwaphongo, na bolobo na na mwiya ndokolo moimosi Eliya, pho ya ibongya ba ango na bana ba be, na ibuya bato baa nzoto nkusi bato ba malondo malaa, pho ababongya pho ya iyamba Nkolo.»

¹⁸ Zakaliya amba ya tuna anzelu yokye: «Namoeba na ye obokye lowo me loli phele? Pho nga na nwasu wa nga tokotoo.»

¹⁹ Emba anzelu amba ya mobuyisa yokye: «Nga nali Gabiliyele, ookoteme o boo pha Nwaphongo. Antomi pho ya iyewole na iyeyimola simo elaa. ²⁰ Maphoo maeyimosi nga mamokye-lama imbele saameka Nwaphongo. Kasi otoikyi we anola, wamobutwa mbubu, ootokule wo tata lolu noko mokolo me.»

²¹ Imbele me, bato babaka baziya Zakaliya o nze bakamwaka pho akokoko na boikye o motema nwa elele eelekyi bosantu. ²² Watokolo yo, takokaka ikula bawole, abuto ibawole nde na bikyela pho abutwaka mbubu. Emba bato baso bamba eba obokye aweni lowo onte ya elele eelekyi bosantu.

²³ Waaunva Zakaliya nkolo ye ya etoma o ingambi siinene sa Nwaphongo, abutoo oka ye. ²⁴ Sima ya nwana imbele, Elizabeti nwasu we aekami. Akyekye mibomba makombe matano, amiwolekye yokye: ²⁵ «Kyeka lowo lokyesi Nkolo pho nga, pho amanyee soo o miyo ma bato.»

Mwanze aumosi ibotama sa Yesu

²⁶ Waakoma ibuu sa Elizabeti na makombe motoba, Nwaphongo aesi ya toma anzelu Gabileyele o mokyisi monomo muunene

ηwa Galileya, nkombo ya ηwango Nazaletε, ²⁷ oka ngondo monomo owamozala bolonga na lele monomo nkombo ye Zozefu, moto wa ibota sa mokonzi Davidi. Nkombo ya ηwana ngondo me Maliya. ²⁸ Mwanze amba ya nyolo oka Maliya amba ya wo ne yokye: «Kumba! Nkolo Nwaphongo aeteye bolaa phe.» ²⁹ Waaoka Maliya maphoo maamana, malondo makyimaka ne, amba mituna ntina ya ikumba me.

³⁰ Emba anzelu amba ya wo ne yokye: «Saila, Maliya, pho ozwe ngolu o miyo ma Nwaphongo. ³¹ Wamoekama, wamobota ηwana wa lele, waamolaa nkombo Yesu. ³² Amoba moto munene, baamobanga Nwana wa Owa Ikolo. Nkolo Nwaphongo aamophe eziye ya bokonzi pha nkoko ye Davidi. ³³ Amoba mokonzi pho ya bobele o ingambi sa Yakobo, bokonzi phe eteboobe na suka.» ³⁴ Maliya amba ya wo na anzelu yokye: «Lowo me lamokyelama ndengye'ye pho nga naino sianga na lele?» ³⁵ Mwanze amba ya mobuyisa yokye: «Bolofo Bosantu pha moeyutela, na mwiya ηwa Owa Ikolo ηwa moeziba na comele ye, yango mena ηwana owamobota we amoba mosantu, bamobanga Nwana wa Nwaphongo. ³⁶ Kyeka na ηwana nyongo Elizabeti ne aekama, amobota ηwana

wa lele na bokoto phe. Yo owa woko bεε obokye tabote, ali lolu na ibuu sa makombe motofa, ³⁷ pho lowoo loolekye Nwaphongo teloli.» ³⁸ Emba Maliya amba ya wo yokye: «Nali ηwanwasi wa etoma wa Nkolo. Maso makyelame mi nga bo wo we!» Nono wa moika anzelu.

Maliya akye kyeka Elizabeti

³⁹ Nde o sina imbele me, Maliya amba ya kye izele o mokyisi monomo mbale eya mangomba o manyete ma Yuda. ⁴⁰ Aesi ya kye nyolo o ingambi sa Zakaliya, aesi ya beya Elizabeti. ⁴¹ Wa oka Elizabeti ibeya sa Maliya, ηwana ooli o ibuu se anyinganaka, emba Elizabeti amba tonda na Bolobo Bosantu. ⁴² Amba ya wo na ηwesi mokusi yokye: «Opambolami ileka babasi baso, na ηwana ooli o ibuu sa we apambolami me! ⁴³ Ndengye'ye nyango wa nkolo ηwa nga aya nkyeka? ⁴⁴ Pho ookyi nga ibeya sa we, kyeka ηwana anyinga na nkyisa o ibuu sa nga. ⁴⁵ Nkyisa ili na owaanosi: Imowolesi bεε pho ya Nkolo yamokyelama!»

Zembo sa Maliya

⁴⁶ Emba Maliya yokye: «Nakumole Nkolo na ndondo ya nga eso; ⁴⁷ na molimo ηwa nga motondi na nkyisa pho ya Nwaphongo mobikye wa nga,

48 pho akyekyi moombo we ootoli na ngambo.

Phelé tata loló, bato baso bamumbanga moto wa esengó,

49 pho Ekambambasi ankyelesi maphoo manene: Nkombo ye ebe esantu.

50 Bolaa phe kabokyele oka bato baso bamoile o bayoo baso.

51 Akyesi misala ma ikamwa na mwiya nwa eboko ye,

anyangosi bato baalolendo;

52 amanye bakonzi baakusi o biziye ba bokonzi ba be,

atombi bato batebali na ngambo;

53 baawe na nzala abatonze na ntoma,

na baa ezwele, ababuye maboko pha.

54 Asungyi bato ba Isalayele, bato ba etoma be,

na boumunyakye bolaa phe.

55 Eli bo walakyelaka yo bankoko ba banga,

Abalayama na bana bee pho ya bobele.»

56 Maliya amba ikala na Elizabeti phenephe na makombe maato, bobele amba ya butwa oka be.

Ibotama sa Yoane

57 Waakoka mokolo nwa Elizabeti nwa ibota, aesi ya bota nwana wa lele.

58 Babubaa ne na ibota sebaokyi ndengye eya mokyelala Nkolo bolaa, bee baso bamba kumba ne.

59 Waakokya nwana nkolo nwambi, bakye mobele. Balukaka imolaa nkombo

ya ango, Zakaliya. 60 Emba nyango amba ya wo yokye: «Phe! Nkombo ye yamoba Yoane.» 61 Bamba mobuyisa bekye: «Moto na monomo o ibota sa we tali na nkombo mena!»

62 Bamba tuna ango wa nswana na bilembo pho ya iyeba nkombo'ye ekokyi yo ilaa nswana. 63 Zakaliya

amba ya onga nswana ibaya wa ikoma, amba koma bobo: «Nkombo ye Yoane.» Emba bato baso bamba kanwa. 64 Mina wamo

munoko na lole le loingo, abuto iwoo, abuto ikumbela Nwaphongo. 65 Emba

babubaa ne babuto ilaa. Na o mangomba maso ma manyete ma Yuda babaka bawo nde maphoo me.

66 Bato baso baa okaka maphoo me bamabanzaka o mandondo ma be, bekye:

«Nwana oyo amuna ba nza?» Pho nde phele mwiya nwa Nkolo nwabaka ne.

Zembo sa Zakaliya

67 Bobele Zakaliya, ango wa nswana, atondaka na Bolobó Bosantu, amba tata isakola bobo:

68 «Nkolo apambolame, Nwaphongo wa Isalayele,

pho aesi ya kyeka bato be, abamanye o boombo.

69 Alotokolesi kamba Mbikye,

o ibota sa Davidi, moto we wa etoma.

70 Nde bo wawoko yo kalakala na noko ya baimosi bee basantu:

71 Ibikiyi siilomanya o maboko ma banguna ba banga

na o maboko ma bato baso baloine.

72 Aweninya bolaa phe oka bankoko ba banga, aumunye sangola ye esantu.

73 Pho Nwaphongo alakye-laka nkoko wa banga Abalayama,

74 ilobololo o maboko ma banguna

pho tomokyelele saba na boilakye,

75 onte ya bosantu na bosembo o miyo me nkolo iso ya bomoo pha banga.

76 Ka we, nwana oomokye, wamoba moimosi wa Owa Ikolo, pho wamotambula o boo pha Nkolo pho ya ibongya manzela me,

77 pho ya iteya bato bee obokye kaye iya babikya

na ilimbisa masumu ma be.

78 Eli lowoo la bolaa boikye pha Nwaphongo wa banga.

Pho ya bolaa me, moo motokosi o ikolo moesi ya lokyeka.

79 Motokolesi bato baali o enzombi ya iwaa,

pho ya ikamba matambe ma banga o nzela ya bose.»

Bolengye pha Yoane Mobatise

80 Nwana akolaka na nzoto, akutaka na o molimo. Abaka kabe o mabokye tee nnono waakokaka mokolo

nwe nwa imiweninya oka bato ba Isalaye.

2

Ibotama sa Yesu

1 Imbele me, mokonzi Kaisala Ogisito ambyaka mobeko nwa itanga bato baso ba ekolo ya Loma.

2 Itanga sa bato saa ntubo sasina sakyelamaka imbele sabaka Kilinus moangyesi wa Siri. 3 Bato baso bakye kye komisa mankombo, moto na moto o mokyisi nwe.

4 Zozefu ne amba ya mana o Nazarete o manyete ma Galileya, amba ya kye o Beteleme omanyete ma Yuda, waa botaka bee mokonzi Davidi. Pho yo Zozefu abaka moto wa bosoo Davidi. 5 Akyendekye komisa nkombo yo na njwasi we Maliya, owabaka na ibuu. 6 Nzuka imbele saba bee o Beteleme, mokolo nwe nwa ibota njwakokaka.

7 Amba ya bota njwana wa lele, njwana we awa oboo. Aesi ya mozinga na bitato, amba ya molangya o kyese ekyelangyisa bee manyama ntoma ya izaa, pho tebaikaka zwa elele ya ilala o ingambi siilasa bee babutu.

Mwanze mnono atokolesi babanze ba mampate

8 O manyete me, babanze ba mampate babaka balale o manzabi pho ya ibatela mampate ma be. 9 Mwanze wa Nkolo mnono amba ya

batokolele, nkyemo ya Nkolo yamba ya bangyengyele, emba bailaka na boikye. ¹⁰ Mwanze amba ya wo na bee yokye: «Bee saila, pho naesi ya iemola simo elaa, eya mosepelisa bato baso: ¹¹ O mokolo nwa lolu eye, o mokyisi munene nwa Davidi, baebotesi Mobikye ooli Masiya, Nkolo. ¹² Kyeka bilembetele baamoeba na bee: Wamokye wene nwana oo mokyiky bamosingyi na bitato, alangyi o kyesi ekyelangyisa bee manyama ntoma ya iza.»

¹³ Mbala yonoyo banze basuu baikye bamba ya angana na anzelu owa soo. Babaka bakumbele Nwaphongo boho: ¹⁴ «Le nkyemo ya Nwaphongo iwenene o ikolo, bese bohe wawa o se oka bato baazingye yo!»

Babanze ba mampate bakye o Beteleme

¹⁵ Waabutwa banze o ikolo, babanze ba mampate bamba ya woono onte ya be, bekye: «Tokyende tee nono o Beteleme, tokye wene lowo lokyelami omu, loloumosi Nkolo Nwaphongo.» ¹⁶ Bamba yakye omu izele, baesi ya kye wene Maliya na Zozefu na nwana o mokyiky alangyi o kyesi ekyelangyisa bee manyama ntoma ya iza. ¹⁷ Waamowene be, bamba imola iso ya bawolekye bee pho ya nwana. ¹⁸ Emba bato baso babaokaka bakanwaka na

maphoo maabaka babanze ba mampate bawo. ¹⁹ Kasi Maliya abanzaka maphoo maso mamana o ndondo ye ambaka baa kamau-munya. ²⁰ Bobele babanze ba mampate bamba ya butwa. Bakumbelaka bonene pha Nwaphongo, bamokumisaka pho ya maphoo maso maaokaka bee na maawenekye be, pho maso malekanaka nde bowabaimolaka anzelu.

Bakye bele Yesu

²¹ Waakoka nkolo nzwambi sima ya ibotama sa nwana, imbele sa imobele sakokaka, baamba ya molaa nkombo ya Yesu, nkombo eyawoko anzelu phanza nyango saboekamakye.

Maliya na Zozefu bakye teya Yesu o Tempelo

²² Bobele, waakoka mokolo nwa ikye manya sokoto bokowo mobeko nwa Mose, Maliya na Zozefu bamba yakye na nwana o Yelusaleme pho bakye moteya Nkolo. ²³ Pho yakomama o Mobeko nwa Nkolo boho: «Nwana muso ooboti bee wa lele wa oboo, kabe wa Nkolo.» ²⁴ Maliya na Zozefu bamba ya ambya na bee ibonza bokoongye Mobeko nwa Nkolo: Mankoto nwenya mabale maa ngonda naa bana babale ba mankoto nwenya maa lombu.

Simeyo akumosi Nwaphongo pho ya Yesu

25 Nzuka o Yelusaleme moto mōnōmō abaka omō, nkombo ye Simeyō. Abaka moto wa bosembo, abaka kakumole na Nwaphongo, ambaka ba kaziya mokolo nwa moyamanya Nwaphongo Isalayele ngōngō. Bolōbō Bosantu phabaka ne. 26 Bolōbō Bosantu pha moimolaka obokye etawee bo naino taweni Masiya owamotoma Nkolo. 27 Emba Simeyō akambemi na Bolōbō, amba yakye o ingambi siinene sa losambo. O imbele me, baboti ba nwana Yesu bamba ya ne pho ya ikye kyela bokoongye mobeko pho ye. 28 Simeyō amokpe o maboko me, amba ya phe Nwaphongo melesi yokye:

29 «Uṅwanwa eye, Nkolo, okokye mbunu ya we; okokyi ile moombo nwa we awe bose.

30 Pho miyo ma nga maweni ibikiyi sa we,

31 saabongye we pho ya bato baso:

32 Ibikiyi me sili moo nwaamungyengyele bapakano;

nwamophe nkyemo oka bato ba we Isalayele.»

Mapho maawoko Simeyō pho ya Yesu

33 Ango na nyango wa Yesu bakanwaka na ikyimowole be. 34 Simeyō amba bapambola, aesi ya wo na Maliya, nyango wa Yesu yokye: «Pho ya nwana wa we, bato baikye o Isalayele,

bana bamokaa baayoko bamoteme. Amoba elembo ya Nwaphongo, kasi bato bamole. 35 Emba maumunya maabombama o mandondo ma bato mamowenene o phaa. Na we, Maliya, bolosi phamoetubinya ndokolo mumphata.»

Ana, moimosi owa nwanwasi

36 Yabaka na moimosi mōnōmō wa nwanwasi, nkombo ye Ana, nwana wa Fanuele, wa ibota sa Asele. Yo akotwaka na bokusi. Bée na lele we bazala bolonga nde mbula sambo, 37 bobele aesi ya ikala bozengye. Abaka na mambula mako nwanmbi mbuka mane. Ana abaka nkolo iso o ingambi sa losambo ikyelela Nwaphongo na moo na mokolo, na imiima ntoma na ná ibondele. 38 Nde o sina imbele me, abuto iphe Nwaphongo melesi. Abuto iwo pho ya nwana na bato baso babaka baziya obokye Nwaphongo aikole Yelusaleme.

Ibutwa o Nazarete

39 Waunva baboti ba Yesu ikyela ya ongaka Mobeko nwa Nkolo, bamba ya butwa na nwana o manyete ma Galileya, o mokyisi nwa bée Nazarete. 40 Nwana akolaka, azwaka bokusi. Atondaka na zebi, na bolaa pha Nwaphongo phabaka mi yo.

Yesu na mbula iko mbuka ibale akye o Tempelo

41 Mbula na mbula baboti ba Yesu babaka bakyenende o Yelusaleme pho ya eyenga

ya Ilekana. ⁴² Waakokya Yesu na mambula iko mbuka mabale, baboti bée bakyeke ne bo owameele bée ikyela pho ya eyenga. ⁴³ Waaunva eyenga, baesi ya butwa. Kasi Yesu aikalaka o Yelusaleme, baboti bée saeba. ⁴⁴ Baumunyaka obokye ali na bebi na bée baa imbanga, bamba kyela nzanga mobimba ya nzela bée satamoluka. Sima, bamba ya kye moluka oka banaa nyango na oka baebaa na be. ⁴⁵ Kasi waaba bée samozwa, baesi ya butwa o Yelusaleme ikyemimoluka. ⁴⁶ Sima ya nkolo iyato, baesi yakye mozwa o Tempelo azasi onte ya bateye ba mibeko, kabaokye kambe na batuna mituna. ⁴⁷ Bato baso babaka bamookye bakamwaka na malondo me na ná biyano be. ⁴⁸ Waamowene be, bakamwaka na boikye, emba nyango amba ya wo ne yokye: «Iwana wa nga, olokyesi babona pho ya'ye? Kyeka nga na ongo tobakya na ntema o ikolo pho ya ikyemieluka.» ⁴⁹ Amba ya babuyisa yokye: «Be kondukye pho ya'ye? Toebe obokye nasengyesi iba o ingambi sa Tata?» ⁵⁰ Kasi bée tebaikaka sosolo yabawolekye yo. ⁵¹ Bobele Yesu amba ya butwa na bée o Nazarete. Abaka kabatosa. Nyango abanzaka mapho maso mamana o ndondo ye. ⁵² Emba Yesu abaka kakole na zebi na ná nzoto, awenenekye moto molaa o

miyo ma Nwaphongo na oka bato.

3

Mateya ma Yoane Mobatise

¹ O mbula ya iko mbuka itano ya bokonzi pha Tibeze Sezale, Poso Pilata abaka moangyesi njwa Yuda. Elode abaka mokonzi njwa Galileya, njwana nyango Philipe abaka mokonzi njwa Itule na Talakonite, Lizania abaka mokonzi njwa Abilene. ² Ana na Kaifa babaka banganga banene ba Nwaphongo. Imbele me Yoane njwana wa Zakaliya, aesi ya imola Simo ya Nwaphongo o bokye. ³ Yoane abuto ikyemitambula nkyisi iso iili o mokukulu njwa ebale ya Yaladene. Abaka kakyemiwo na bato yokye: «Bongya mandondo ma bée, obatisame. Emba Nwaphongo amoelimbisa masumu ma bée.» ⁴ Ndengye mena, Yoane akokyaka mapho maakoma moimosi Isaya o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto monomo kanwane o bokye: Bongya nzela ya Nkolo! Omoteyisa nsonga! ⁵ Mangongo maso bamakyyinza, mangomba na makosi maso bamawalole. Mangbongbo maso bamaelole; mabela mali o nzela bamakyyinza. ⁶ Emba bato baso baamba wene bokobikya Nwaphongo bato.»

⁷ Bato baikye baabaka baye oka Yoane pho ababatisa. Yoane abaka kawo na bée obokye: «Bee bosoo imele; oephe malondo ma ilota yoo ya Nwaphongo ekyeye nza?» ⁸ Kyela maphoo ma weninya obokye obongye mofesi. Le imiwole obokye: «Ekpele yonyo etelokyele pho Abalayama ali nkoko wa banga.» Nawo na bee ngakye Nwaphongo akokyi ibuya mabanga mama bana ba Abalayama. ⁹ Bambo bongya ikoko pho ya itena nkanga ya nzete. Nwete munso mootemoobote mbuma indaa, baamokpete, baamovaka o nwenya.»

¹⁰ Bato bamba motuna bekye: «Emba tokyele bo?» ¹¹ Yoane amba ya babuyisa yokye: «Oli na bitobu bibale ba ikolo, aphe yonyo na ooli pha. Oli na ntoma ya izaa, akabele ootoli na ntoma.» ¹² Baphutise ba mputi bakaka na bee oka Yoane pho ababatisa. Bamba ya motuna bekye: «Moteye, tokyele bo?» ¹³ Yoane amba ya babuyisa yokye: «Phutisa mputi nde bo owaetoma be.» ¹⁴ Batuluku bamba ya motuna na bee bekye: «Ka banga tokyele bo?» Yoane amba ya wo na bee yokye: «Bee sanyokolo moto, sabololo moto baphalanga, sakatela moto lowo, bika nde na iphuta sa bee.»

¹⁵ Bato baso baabaka bakyele maumunya na ilemela obokye emba Yoane

teli nde yo Masiya. ¹⁶ Yoane amba ya babuyisela bee baso yokye: «Nga naebatisa nde na maa, kasi ookoye andekyi na mwiya; sikokyi na iingola nsimbi ya bikoto be. Yo amoebatisa na Bolobo Bosantu na na nwenya. ¹⁷ Aphisi enyengyele o maboko pho ya inyengyele nkata ya angana na mbuma. Amobomba mbuma o bompente kasi amotumba nkata o nwenya motemozime.» ¹⁸ Yoane akulaka na teya bato maphoo masuu maiikye, abaka kabaimole na Simo Elaa.

Elode Atipasi aakye Yoane o boloko

¹⁹ Yoane aoyaka Elode mokonzi nwa Galileya pho alongaka Elodiade, njwasi wa mwana nyango; na pho akulaka nakyela maphoo mabe maiike. ²⁰ Emba Elode akulaka kyela lowo losuu loobe; laa inyosa Yoane o boloko.

Ibatisama sa Yesu

²¹ Waaunva Yoane ibatisa bato baso, aesi ya batisa na Yesu. Waaba Yesu kabondele, ikolo siesi ya zibwa. ²² Bolobo Bosantu boesi ya moutela ndokolo inkoto nwenya, njwesi monomo mouti o ikolo mooka obokye: «Oli Nwana wa nga owa somi, nali na nkyisa boikye pho ye.»

²³⁻³⁸ Yesu abaka na manbula phenephe na mako maato wa tata yo etoma ye. Bato batataka iumunya

obokye ali njwana wa Zozefu.

Zozefu abaka njwana wa Eliya,

Eliya njwana wa Matati,

Matati njwana wa Lewi,

Lewi njwana wa Melekyi,

Melekyi njwana wa Yanayi,

Yanayi njwana wa Zozefu,

Zozefu njwana wa Matati-asi,

Matatiasi njwana wa Amosi,

Amosi njwana wa Nauma,

Nauma njwana wa Esili,

Esili njwana wa Nagayi,

Nagayi njwana wa Maati,

Maati njwana wa Matati-asi,

Matatiasi njwana wa Semeyi,

Semeyi njwana wa Yozeki,

Yozeki njwana wa Yoda,

Yoda njwana wa Yoanane,

Yoanane njwana wa Leza,

Leza njwana wa Zolobabele,

Zolobabele njwana wa Salatiyele,

Salatiyele njwana wa Neli,

Neli njwana wa Melekyi,

Melekyi njwana wa Toli,

Toli njwana wa Kosama,

Kosama njwana wa Elemadama,

Elemadama njwana wa Ele,

Ele njwana wa Yesu,

Yesu njwana wa Elezele,

Elezele njwana wa Yolima,

Yolima njwana wa Matati,

Matati njwana wa Lewi,

Lewi njwana wa Simeyona,

Simeyona njwana wa Yuda,

Yuda njwana wa Zozefu,

Zozefu njwana wa Yowama,

Yowama njwana wa Eliyakimi,

Eliyakimi njwana wa Meleya,

Meleya njwana wa Mena,

Mena njwana wa Matata,

Matata njwana wa Nata,

Nata njwana wa Davidi,

Davidi njwana wa Yese,

Yese njwana wa Yebeni,

Yebeni njwana wa Boaze,

Boaze njwana wa Sala,

Sala njwana wa Nasoni,

Nasoni njwana wa Aminadaba,

Aminadaba njwana wa Alani,

Alani njwana wa Eselona,

Eselona njwana wa Pelesi,

Pelesi njwana wa Yuda,

Yuda njwana wa Yakobo,

Yakobo njwana wa Izaka,

Izaka njwana wa Abalayama,

Abalayama njwana wa Tela,

Tela njwana wa Nawolo,

Nawolo njwana wa Seluga,

Seluga njwana wa Leyu,

Leyu njwana wa Peloga,

Peloga njwana wa Ebele,

Ebele njwana wa Sela,

Sela njwana wa Kainama,

Kainama njwana wa Alapakasada,

Alapakasada njwana wa Sema,

Sema njwana wa Nowa,

Nowa njwana wa Lameke,

Lameke njwana wa Metusela,

Metusela njwana wa Enoka,

Enoka njwana wa Yaledede,

Yaledede njwana wa Malele,

Malele njwana wa Ke-
name,
Kaname njwana wa Esini,
Esini njwana wa Seti,
Seti njwana wa Adamu,
Adamu njwana wa
Nwaphongo.

4

Zabulu amekyi Yesu

¹ Yesu atondi na Bolobɔ Bosantu, amani o ebale ya Yaladene, Bolobɔ amba ya mokamba o bokye. ² Omɔ, Zabulu aesi yamumeka nkɔlɔ makoo mane. Nkɔlɔ iso miina, Yesu taikaka zaa, sima me amba yaoka nzala.

³ Zabulu amba ya wɔ ne yokye: «Bo oli Nwana wa Nwaphongo, wɔ na ifanga sisi sibutwe mapa.» ⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha Nwaphongo bowɔ bobo: "Moto etabikye nde na mapa."»

⁵ Emba Zabulu amba yakyende ne o elele yɔnɔyɔ ya ikolo, amba ya moteya nkyisi iso ili o mokyisi.

⁶ Amba ya wɔ ne yokye: «Namoephe bokonzi na ngambo ya nkyisi iso mina phɔ baimphe, nakokyi iphe na moto owa ozingyi nga. ⁷ Ka bo onkusamesi, iso miina yamotwa ya we.» ⁸ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha Nwaphongo bowɔ bobo: "Wamokusamela nde Nkolo, Nwaphongo wa we, wamosambela nde yo."»

⁹ Zabulu ambakula yakyende ne o Yelusaleme, akye moteye o songye ya

Tempelo, amba ya wɔ ne yokye: «Boli Nwana wa Nwaphongo, omikumbe o se; ¹⁰ phɔ buku pha Nwaphongo bowɔ bobo: "Nwaphongo amotoma banze bɛɛ obokye baya ebanza. ¹¹ Na obokye bamoetamba na mabɔkɔ phɔ ekolo ya we sa zuma o ifanga."» ¹² Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Buku pha Nwaphongo bowɔ bobo: "Sameka Nkolo, Nwaphongo wa we."» ¹³ Waunva Zabulu imeka Yesu, amba ya moika akyee tee nɔnɔ o imbele sisuu saamozwana bɛ.

Yesu atati etoma ye o Galileya

¹⁴ Bobele Yesu, na mwiya njwa Bolobɔ, amba ya butwa o Galileya. Ngambo ye ya tambulaka o nkyisi iso ya manyete ma Galileya. ¹⁵ Abaka kakyemiteya o mangambi ma makyita, bato basɔ basambaka mateya me.

Bato ba Nazarete bale ianola Yesu

¹⁶ Yesu akyendekye o Nazarete mokyisi njwa kolaka yo. Mokɔlɔ njwa Sabata, amba ya nyɔlɔ o ingambi ma makyita bowamelekye yo. Amba ya teme phɔ ya itanga buku pha Nwaphongo. ¹⁷ Bamba ya mophe mokanda njwa moimosi Isaya. Amoin-gosi, aesi yakye zwa elele eyakoma bɛɛ obokye:

¹⁸ «Bolobɔ pha Nkolo boli mi nga.

Anzosi pho ya iya imola babola Simo Elaa.

Antomi pho ya iya iimola bato baa boloko obokye baabakondola, na baapholo miyo obokye bamokula wene,

na pho ya iyabikya bato baa minyoko,

¹⁹ pho ya iya imola bato mbula eyamoweninya Nkolo ngolu ye.»

²⁰ Emba Yesu amba ya ziba buku abobuyise moto wa etoma o ingambi sa makyita, bato baso babuto imolembetela. ²¹ Bobele Yesu amba ya wo na bée yokye: «Maphoo maatangyi nga mama makokysisami lolo pho ya bée baanzokye.»

²² Bée baso basepeleka na Yesu bamba na kamwa na maphoo malaa maawoko yo. Bekye: «Eye nga njwana wa Zozefu!» ²³ Yesu amba ya wo na bée yokye: «Naebi obokye bée wa munkpela ete ekye wo obokye: “Munganga, omibikya we mampenza.” Wamokula wo na nga na obokye: “Tooka iso yaakyela we o Kapalanauma, oikyele bomo na wawa o mokyisi njwa we.”» ²⁴ Yesu ambakula wo na bée yokye: «Nde phele na wo na bée ngakye: Moimosi tebamoanole o mokyisi nwe.

²⁵ Nakule bakya ngakye: O imbele saka moimosi Eliya, mazengye mafaka maikye o Isalayele. Waaba imbele me mambula sa nso mbula iyato na makombe

motoba, zilo sikusi sakyindaka mokyisi munso. ²⁶ Kasi Nwaphongo taika toma Eliya nono oka monomo na mazengye mamana. Kasi amotoma nde oka bozengye bonobo phaabaka o Salepeta mokyisi njwa manyete ma Sidona. ²⁷ Na wa imbele saka moimosi Elize, bato baikye ba maba babaka o Isalayele. Na monomo na bée taikaka bika. Kasi yabikaka nde Namana moto wa Siri.»

²⁸ Waaoka bato baso baabaka o ingambi sa makyita maphoo me, bée baso baokyelaka Yesu yoo. ²⁹ Bamba ya teme baesi ya tokolo na Yesu o ebonga. Bamba ya kyende ne o ikolo sa ngomba eya tonga bée mokyisi pho bamuukye o se. ³⁰ Kasi Yesu amba ya bolongana onte ya bée nono wakyende yo.

Yesu abikye moto ooli na bolobo bofe

³¹ Bobele Yesu amba ya kyende o Kapalanauma, mokyisi njwa manyete ma Galileya. Abaka kateya bato nkolo iso ya Sabata.

³² Bato bakamwaka na moteyesi nwe pho abaka kawo na bokonzi bosoo.

³³ O ingambi sa makyita, moto monomo abaka na bolobo bofe. Amba ya butwa iyanjana na bokusi yokye: ³⁴ «Aa Yesu wa Nazalete, kolukye ilokyela bo? Oesi nde iya lounva? Naeyebe, iwe oli Mosantu owa toma Nwaphongo.»

³⁵ Yesu amba ya phaphala

na bolobō bofe me amba wō na phango yokye: «Zala bose! Eemba na tōkōlo onte ya moto oyo.» Bolobō bofe me phaamba ya vaka moto me o se o boo pha bato baso, botōkōsi saika mokyela na bofe. ³⁶ Bato baso bakamwaka na boikye, bamba mituna onte ya bēe bekye: «Maphōo ma moto oyo mali ya bo'ye? Kawō na bokonzi na malobō mabe obokye matōkōlo, maambe na tōkōlo.» ³⁷ Emba ngambo ya Yesu ya tambulaka o nkyisi iso.

Yesu abikye bato baikye ba malosi

³⁸ Yesu amba ya tōkōlo o ingambi sa makyita, amba ya kye nyolo o ingambi sa Simo. Bokyilo pha Simo owa ḡwanwasi abaka na mowewe moikye, bamba onga na Yesu obokye amobikya. ³⁹ Yesu amba ya mikpakya mi yo, na ḡwesi mokusi amba phaphala na mowewe nōnō waamana ḡwango, mina wamō aesi ya ḡwa, abuto ibakyelela. ⁴⁰ Waatate inda bunya, bato baso baabaka na bato ba malosi ndengye na ndengye bamba ya na bēe ooli Yesu. Amba ya tandela mōnōmō na mōnōmō mabōkō, amba babikya. ⁴¹ Malobō mabe maatōkōlōkō onte ya bato baayōkō ba malosi maanwanaka obokye: «Oli Nwana wa Nwaphongo!» Kasi Yesu amba phaphala na mango, amakatelaka obokye

me sa wōo, phō me maebaka obokye yo ali Masiya.

Yesu akye imola Simo Elaa o Yuda

⁴² Waaye bunya Yesu aesi ya mana o Kapalanauma, aesi ya kyende o elele yōnōyō ya bose. Bato baikye babuto imoluka. Waamozwa be, bamba mozimba obokye yo salekana. ⁴³ Kasi Yesu amba wō na bēe yokye: «Nasengyesi iimola Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo o nkyisi iiyōkō me. Phō Nwaphongo antoma nde phō ya bōmō.» ⁴⁴ Amba ya kyemiteya o mangambi ma makyita maso mali o Yuda.

5

Yesu abangyi baekosi bēe baa o boo

¹ Mokōlo mōnōmō, Yesu abaka o mokukulu ḡwa maa maanene ma Genezalete, bato baikye bamba ya izele oli yo phō ya iya oka iloba sa Nwaphongo. ² Yesu aesi ya wene mato mabale o mokukulu ḡwa maa maanene. Mato me ya maikaka baosi bautaka o maa phō ya akunyola mandendi ma be. ³ Yesu amba ya baa ovato bōnōbō, yabaka phaka Simo. Amba wō na Simo obokye tangola vato ḡwana itakye na mokukulu. Yesu amba ya zala o vato abuto iteya bato.

⁴ Waaunva yo iteya, amba wō na Simo yokye: «Susinya vato o bodiko, emba iwe na bebi na we, ovakye

mandendi pho obome swe.»
 5 Simo amba ya mobuyisa yokye: «Moteye, toosi mokolo mobimba toloikiyi boma na ekpele. Ka pho we oniwo babona, na movaka mandendi o maa.»

6 Bamba ya vaka mandendi o maa, bamba zwa swe boikye. Mandendi ma bee matataka naikakwa.
 7 Bamba ya banga bebi na bee babaka o vato boyoko obokye bayabasunga. Bebi na bee bamba yaa. Bamba tonza mato maso mabale na swe. Mato me malukaka na izinda. 8 Wawe ne Simo Petelo babona, amba kaa na mabongo o boo pha Yesu yokye: «Nkolo, mana phenephe na nga, pho nali moto wa masumu.»

9 Pho ebe yo ebe bebi ne baokaka boobo, pho ya boikye pha swe yaa bomaka be. 10 Zake na Yoane, bana ba Zebede, bebi na Simo bayakaka ya basunga bawenekye na bee boobo. Kasi Yesu amba ya wo na Simo yokye: «Sa ila! Banda lolu otokule ba moosi wa swe, wamobutwa molukiya wa bato.» 11 Emba bamba komya mato o mokukulu, baesi ya ika iso noko waa benga bee Yesu.

Yesu abikye moto ooli na bolosi pha maba

12 Waaba Yesu o mokyisi monomo, moto monomo abaka na bolosi pha maba amba ya ooli yo. Wa wene yo Yesu, aesi ya kusama o boo phe, boo noko o se, amba nyingonela ne

yokye: «Nkolo! Bo ozingyi okokyi imbikya.» 13 Yesu amba ya tanda eboko, amba mokuma, amba wo ne yokye: «Naanosi, bika.» Nde mina wamo, maba mamani. 14 Yesu amba yawo ne yokye: «Saika imola na moto monomo lowo lolu. Kasi kyende nde miteya oka nganga ya Nwaphongo boobuto we, emba ombe ambya ikabo bo wa wo Mose pho ya bato babikiyi na bolosi pha maba, pho ya iweninya oka bato obokye obikiyi phele.» 15 Ngambo ya Yesu yatambulaka mboka eso. Bato baikye babaka bayaangana waali yo pho ya iyamooka na iyaluka ibikiyi na malosi ma be. 16 Kasi Yesu abaka kakyende bondele yo mampenza o bilele ba bose.

Yesu abikye moto owa nyiba makolo

17 Mokolo monomo Yesu abaka kateya. Bafalisayi na bateye ba mibeko babaka wamo. Bakyekye miuta o nkyisi iso ya Galileya na ya Yuda na o Yelusaleme. Yesu abaka kabikya bato ba malosi na mwiya nwa Nkolo Nwaphongo. 18 Bato bamba moyelela na moto owa nyiba makolo bamophisi miitoko. Bamba ya luka nzela ya imunyosa o ingambi pho ya ikyemolangya o boo pha Yesu. 19 Kasi pho ya boikye pha bato, tebaika zwa nzela ya ikoma noko ooli Yesu. Bamba ya baa o motondo njwaa langyema, bamba

bumbola muna motondo nɔnɔ wa mouya bɛɛ mi sina itoko onte ya bato o boo pha Yesu. ²⁰ Waawene Yesu ianola sa be, amba ya wo na moto owa nyiba makolo yokye: «Nwebi na nga, naelimbise masumu ma we.» ²¹ Bateye ba mibeko na bafalisayi, babuto imituna bekye: «Moto ookonetola Nwaphongo oyo ani ba nza? Ookokyi ilimbisa masumu nza bo teebe nde Nwaphongo!» ²² Yesu aebaka maumunya ma be. Amba wo na be yokye: «Be koununya babona pho ya'ye? ²³ Iwo na moto obokye: "Masumu ma we malimbisami", na na iwo ne obokye: "Teme, tambula?" Elekyi bokusi iye ²⁴ Kasi nazingyi obokye be oebe obokye Nwana wa Moto ali na bokonzi pha ilimbisa masumu wawa o mokyisi.» Emba amba ya wo na moto owa nyiba makolo yokye: «Nawo na we, teme, kpa itoko sa we butwa oka be.» ²⁵ Mina wa mo, aesi ya teme o miyo ma bato baso atombi itoko saamolanyaka na be, nɔnɔ wabutwa yo oka be na ikyemikumbela Nwaphongo. ²⁶ Bato baso bakanwaka na boikye, bakumbelaka Nwaphongo, na bɔɔɔ bekye: «Toweni lolɔ maphɔ ma ikamwa!»

Yesu abangyi Lewi

²⁷ Bobele Yesu amba ya tokolo, amba ya wene moto monomo nkombo ye Lewi,

mophutise wa mputi, azasi o elele ye ya etoma. Yesu amba wo ne yokye: «Imbengye!» ²⁸ Lewi aesi ya teme, aikyi iika iso abengyi Yesu.

²⁹ Emba Lewi amba kyelela Yesu eseleko enene o ingambi se. Baphutise ba mputi baikye na bato basu babaka o mesa na be. ³⁰ Bafalisayi na bateye ba mibeko bawenekye bofe, bamba ya wo na baekosi ba Yesu bekye: «Pho ya'ye be koze, konywe elele yɔnɔyɔ na baphutise ba mputi na bato ba masumu?»

³¹ Yesu amba babuyisa yokye: «Baali na nzoto ndaa tebasengyesi na munganga, esengyesi na munganga nde bato hali na malosi. ³² Siesi ya banga bato balaa. Kasi naesi ya banga nde bato baafe pho babongole ntema ya be.»

Yesu kateya pho ya imi-ima ntoma

³³ Bafalisayi bamba ya wo na Yesu bekye: «Baekosi ba Yoane Mobatise, ebe na baaka bafalisayi bamiime ntoma, bambe na bondle; ka baekosi baaka ya we baze, banywe.» ³⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Mokolo nwa eseleko ya bolonga, okokyi ilasa bato baa bangyi yo o eseleko nzala bo molongyi ataa ba na be? ³⁵ Kasi mokolo njwaa moba molongyi saba onte ya be, emba mi nkolo mina, baamilasa nzala.»

³⁶ Yesu amba ya bakpela ete eye: «Moto takoyi ikpa etato ya etobu eenyakune pho ya ietongya na etobu eya booka. Bo akyesi babona, aoti etobu eenyakune, etato ya etobu eenyakune teekoka na etobu eya booka. ³⁷ Nde bomo, moto takoyi iangola maleku maa swaswa o mambongo maaboka. Bo akyesi babona, maleku maa swaswa mamobola mambongo maaboka, maleku ma molukwa o se, mambongo mamootono. ³⁸ Kasi babona phe, maleku maa swaswa bamateye nde o mambongo maaanyakune. ³⁹ Moto etazingye inywa maleku maa swaswa bo ambo nywa maleku maa mpiko, pho amowo obokye: "Maleku maa mpiko malekyi bolaa."»

6

Yesu ali Nkolo wa Sabata

¹ Mokolo monomo nwa Sabata, Yesu na baekosi bee balekanaka o manzabi ma ble. Baekosi bee babuto inoko ena ble, baeyinya o matandala bambe za ina mbuma. ² Bafalisai bayoko bamba ya tuna baekosi ba Yesu bekye: «Pho ya'ye kokyele maphoo maakatele mobeko ikyela mokolo nwa Sabata?» ³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Toikatanga yaakyelaka Davidi, mokolo monomo yo na bebi ne babaka na nzala? ⁴ Anyoloko o Ingambi sa Nwaphongo, akpaka mapa maambyaka bee oka Nwaphongo. Amazaka,

aphekye na bebi ne. Kasi mobeko nwa banga mowo obokye mapa mamana makoyi iza nde banganga ba Nwaphongo.» ⁵ Yesu amba ya wo na bafalisayi yokye: «Nwana wa Moto ali Nkolo wa Sabata.»

⁶ Mokolo mosuu nwa Sabata, Yesu amba ya nyolo o Ingambi sa makyita, abuto iteya. Moto monono owa nyiba eboko ya bolo abaka omo. ⁷ Bateye ba mibeko na bafaliayi babaka bakyeke Yesu naa amobikya moto mona mokolo nwa Sabata pho bazwe nzela ya imophunda. ⁸ Kasi Yesu aebaka maumunya ma be. Amba ya wo na moto owa nyiba eboko yokye: «Inwa, oteme o boo pha bato baso!» Moto me amba ya injwa, akye teme. ⁹ Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Naetune bee, mobeko nwa banga mowo bo pho ya Sabata? Ikyela bolaa ndee ikyela bobo, ibikya moto ndee imole kawe?» ¹⁰ Yesu amba bakyeke bee baso, amba ya wo na moto owa nyiba eboko yokye: «Elola eboko ya we.» Amba ya eyelola, eboko ebongyi. ¹¹ Kasi bateye ba mibeko na bafalisayi batondaka na yoo, babuto iyika ziko onte ya bee pho ya lowoo lookokyi bee ikyela pho ya Yesu.

Yesu aosi batoma iko mbuka babale

¹² Imbele me, Yesu akyekye baa o ngomba pho ya ibondele. Alekyinyaka

mokolo mobimba omoo pho ya ibondela Nwaphongo.
 13 Waa ye bunya, amba ya banga baekosi be. Onte ya be, amba ya olo iko mbuka babale, amba ya baphe nkombo ya batoma.
 14 Yabaka: Simo owa phekye yo nkombo ya Petelo, Andele nwana nyango na Simo, Zake, Yoane, Filipe, Batelemi, 15 Matiye, Toma, Zake nwana wa Alifa, Simo owa ingomba sa baatembela mokyisi nwa be, 16 Yuda nwana wa Zake, na Yudasu Isikaliyota, owa ungyaka Yesu.

Yesu kateya, kabikya na baa malosi

17 Yesu amba ya uta ngomba yo na batoma be, amba ya kye teme o elele yonyo eya langyema. Baekosi bee baikye babaka wamo. Yabaka wamo na moluku nwa bato mwikye bautaka o Yuda mobimba, bautaka o Yelusaleme na o nkyisi ya mbale ya Tula na Sidona. 18 Bato bayakaka pho ya iya oka Yesu na iluka ibika na malosi ma be. Bato babaka batungyisame na malobo mabe, na bee babikaka. 19 Bato baso balukaka ikuma Yesu pho phembo yaabaka kytokolo ne yabaka kyibabikya bee baso.

Nkonzo na ngongo

20 Emba Yesu amba kyeka baekosi be, amba ya wo na bee yokye:

«Nkonzo na bee baali babola,

pho Bokonzi pha Nwaphongo boli pha bee!

21 Nkonzo na bee bali na nzala unjamwa eye, pho wa mozwa ntoma ya izaa nzikye.

Nkonzo na bee baalele unjamwa eye pho wamoekye!

22 Nkonzo na bee bo bato baeyine, bo baele na bo baambe etola, bambe tanga mankombo ma bee na bofe pho koanole Nwana wa Moto.

23 Sepela ba na esengo mokolo nwa moyo mapho mamana, pho iphuti siinene sieziya o ikolo.

Oebe obokye bankoko ba bee banyokoko baimosi ba Nwaphongo nde bomo.

24 Kasi ngongo ya bee bato ba ezwele pho ombozwa esengo ya bee wawa o se.

25 Ngongo ya bee baali na iso isengyesi na bee wawa o se unjamwa eye,

pho wa mowa na nzala. Ngongo ya bee bato baekye unjamwa eye,

pho wamoba o elesi wamba na lela,

26 Ngongo ya bee bo bato baso baewole na bolaa;

bankoko ba bee bakyelaka nde babona na baimosi ba bole.»

Zinga banguna ba bee

27 «Kasi na wo na bee baanzokye: Zinga banguna

ba ɓɛ, kyela bolaa na bato baaeyine, ²⁸ imela bolaa na bato baeyimele boɓe, ɓɔndeɓe Nwaphongo phɔ ya bato baaenyɔkolɔ. ²⁹ Bo moto aewandi engyete o mpakato eya ɓowe, kula molaalela na mpakato eya ɓoloo. Bo moto aebolɔsi munkoto ŋwa we, omole kapke na ena simisi. ³⁰ Kabela moto munsɔ okoeyongye ekpele. Ka bo moto akpe epkele ya we, sakula eonga. ³¹ Kyela na ɓasuu ikyizingye we obokye baekyele yango. ³² Bokozingye nde bato baezingye, wamba zwa iye? Phɔ na bato ɓa masumu bazingye ɓaabazingye. ³³ Ka bokokyele bolaa nde na bato baaekyele bolaa, wamba zwa iye? Na bato ɓa masumu bakyele nde ɓomɔ. ³⁴ Ka bokobekya nde na baaebe we obokye bamoebuyisa, wamba zwa iye? Na bato ɓa masumu ɓabekya ɓɛbi na ɓɛɛ bato ɓa masumu phɔ ɓaababuyisa ndengye eɓabekyakyi ɓɛ. ³⁵ Ka ɓɛɛ, zinga ɓanguna ɓa ɓɛɛ, obakyele bolaa, ɓekya salemela obokye ɓaabekye we bamoebuyisa. Emba wamozwa iphuti sinene, wamba ɓaa na ɓana ɓa Nwaphongo Owa Ikolo. Phɔ yo ali molaa phɔ ya bato ɓate ɓaaphe melesi na bato ɓaa nkamba. ³⁶ Okyelaka bato ngɔngɔ bokookyele angɔ wa ɓɛɛ bato ngɔngɔ.»

Sasambisa ɓɛbi

³⁷ «Sasambisa ɓɛbi, etebaesambisa me. Sanyete ɓɛbi, etebaaenyete me. Limbisa ɓɛbi, ɓamoelimbisa me. ³⁸ Kabela ɓɛbi, ɓamoekabela me. Bamotonza ɓanyanzima ɓa ɓɛɛ, ɓaa ɓainisa, ɓaabanyingyinya phɔ batonde na bolaa. Phɔ, ɓamoekabela nde ɓookokabele we ɓɛbi.» ³⁹ Yesu ambakula ɓakpelela ete yokye: «Moto owa phɔlɔ miyo takokyi iteya nwebi ne owa phɔlɔ miyo nzela. Phɔ ɓɛɛ ɓasɔ ɓabale ɓamokye kaa o ibela, teli ɓomɔ? ⁴⁰ Moekosi na mɔnɔmɔ taalekye molakyisi we na mayele. Kasi moekosi munsɔ oteye ɓɛɛ na bolaa kabutwe nde ɓooli molakyisi we.»

⁴¹ «Phɔ ya'ye kowene mungalala mooli o ziyo sa nwebi na we, kasi ete ya ŋwete eli o ziyo saka ya we toewene? ⁴² Ndengye'ye okokyi iwɔ na nwebi na we obokye: "Nwebi, le naemanya mungalala mooli o ziyo sa we", kasi toowene ete ya ŋwete eli o ziyo saka ya we? Moto wa ɓɔle, taamanya ete ya ŋwete eli o ziyo sa we, emba wamowene na bolaa phɔ ya imanya mungalala mooli o ziyo sa nwebi na we.»

Nwete na mbuma ya ŋwango

⁴³ «Ŋwete molaa temoobote mbuma mbe, na ŋwete moobe temobote mbuma ndaa. ⁴⁴ Nwete na ŋwete ɓamoebe nde na mbuma ya ŋwango. Tebaa imbe mbuma ya fige o nzete

yaa milo, tebaa noko mbuma ya vinyo o nkaa. ⁴⁵ Moto o molaa katokolo maphoo malaa maute o ndondo ye. Moto o mobe katokolo maphoo maabe maute o ndondo ye. Pho iso iikyitolo o munoko nwa moto kyiute nde o ndondo ye.»

Mangambi mabale

⁴⁶ «Pho ya'ye bee kom-bangye: "Nkolo, Nkolo", kasi tokyele ikyi wo nga? ⁴⁷ Na moeteya moto owa ulana na moto okoye oka nga, kaokye maphoo ma nga kambe na matosa. ⁴⁸ Alulana na moto okotongye ingambi, aimi mbongu nzindo, akyesi mabanga o motema. Ambitata itonga o ikolo sa mabanga me. Waaya mpela enene, maa ma ebale matombi, maesi ya koma noko o sina ingambi. Kasi temaikiyi siuwola pho inganbi me satongamaka na bolaa. ⁴⁹ Ka moto okookye maphoo ma nga kasi tamatosa, aulana na moto monomo katongye ingambi nde o ikolo sa manyete sa ima mbongu ya inyosa mabanga. Waaya mpela, ingambi sizindi, sikaa nde mbala yonyo siuwo siso siso.»

7

Yesu abikye Moombo wa mokonzi nwa Batuluku

¹ Waaunva Yesu iwole bato maphoo mamana, ambaka ya kyende o Kapalanauma. ² Omoo, mokonzi nwa batuluku ba Loma abaka

na moombo owa loboko yo zinga. Moombo me abaka na bolosi pha iwa. ³ Waaoka mokonzi nwa batuluku me simo ya Yesu, amba ya motomela banaa bakumu ba bayuda pho ya ikye wo ne obokye aya bikya moombo we. ⁴ Waakoma bakumu oka Yesu, bamba butwa inyingonela ne bekye: «Moto oolotomi oyo ali molaa, akokyi obokye omosungye ⁵ pho kazingye bato ba banga, eli na yo moto owa lotongyela Ingambi sa losambo.» ⁶ Bobele Yesu amba ya kye yo na bankumu baatomaka be. Waakoma yo phenephe na ingambi, mokomzi nwa batuluku aesi ya toma bebi ne pho bakye wo na Yesu obokye: «Nkolo, le mitungyisa. Siikiyi longobana obokye onyolo o ingambi sa nga. ⁷ Yango mena naloti iya nga mampenza oka ya we. Kasi wo nde lowoo lonolo, moombo wa nga amobika. ⁸ Nga na tosa bakonzi ba nga, naambi na ba na batuluku baa kambe nga. Bo nawoo na monomo na bee ngakye: "Kyende", ka kyende, bo naani woo na ooyoko ngakye: "Yaka", kaye. Bo na woo na moombo wa nga ngakye: "Kyela bobo", kakyele nde bomo.» ⁹ Waaoka Yesu maloba mamana, amba sepela na mokonzi nwa batuluku. Amba ekola boo oka bato baabaka bamobengye, amba wo na bee yokye: «Na wo na bee

ngakye naino siweni ianola sa ndengye'ye ebe na o bato ba Isalayele.»¹⁰ Waaya butwa bato baatomaka bée o ingambi sa mokonzi nwa batuluku, baya kye zwa moombo me abikyi.

Yesu abikyee nwana wa bozengye

¹¹ Bobele Yesu amba yakye o mokyisi muunene monomō nkombo ya nwanogo Naina. Baesi bée na bato basuu baikye baakyendekye ne.¹² Waakoma yo phenephe na ibala, baesi ya vana na bato bakyende kunda moto o malita. Yabaka nwana wa lele nde monomō wa nwanwasi bozengye. Bato baikye ba mokyisi bakyekye mi moukya.¹³ Waa wene Yesu nwanwasi me, amookaka ngongō, amba ya wō ne yokye: «Le ilela.»¹⁴ Yesu amba ya susinya, amba ya kuma ena ephomba. Bato baaephilaka bamba ya teme. Yesu amba ya wō yokye: «Munzenga, na wō na we, langwa!»¹⁵ Mowee amba ya zala, abuto iwō. Yesu amba ya mobuyisa nyango.¹⁶ Bato basō bailaka na boikye, bamba butwa iwō bekye: «Moimosi munene atokosi onte ya banga! Nwaphongo aesi na ya bikya bato be!»¹⁷ Emba ngambo ya Yesu yamba tambula mboka eso tee nonō o Yuda mobimba na o nkyisi yaa mambale phō ya lowō laakyelaka yo.

Motuna nwa Yoane Mobatise

¹⁸ Baekosi ba Yoane bamba kye moimola maphō masō. Emba Yoane amba ya banga babale mi baekosi be.¹⁹ Amba ya batoma oka Yesu phō ya ikye motuna obokye: «Eli we Masiya ookoye ndee toziya mosuu?»²⁰ Waakoma bée oka Yesu, bamba ya wō ne bekye: «Yoane Mobatise alotomi phō ya iya etuna obokye "eli we Masiya ookoye ndee toziya mosuu?"»²¹ Nde o sina imbele me, Yesu abaka kabikya bato baikye na malōsi ma be, na bileme ba bée na bato ba malōbō mabe, na baapholō miyo.²² Emba Yesu amba ya buyisa batima ba Yoane yokye: «Kyende kye imola Yoane maphō masō maaweni bée na maokyi bée; bato baapholō miyo baweni, bato baatōnō makolo batambusi na bola, bato baa maba babikyi, bato baaloko baokyi, bawe baako, babola baokye Simo Elaa.²³ Esengō na moto owamoba sabungya ianola se phō ya nga!»

Yesu kawō phō ya Yoane

²⁴ Waabutwa batoma baatomaka Yoane, Yesu amba ya butwa ituna bato baabaka wamō phō ya Yoane yokye: «Be okyekyi kyela iye o bokye? Nwana nqwete kanyingane na ewele? Phe.²⁵ Ka okyekyi kyeka iye? Moto alati bitobu bilaa? Bato baalate bitobu bilaa na baali

na ezwele babe o mangambi ma bakonzi. ²⁶ Ka oombakyi kye kyeka iye, moimisi? Εε, na wo na βεε, yo alekyi na moimosi. ²⁷ Pho Yoane eli moto ookowo buku pha Nwaphongo pho ye bobo: “Nwaphongo awo yokye: Namotoma tima ya nga o boo pha we pho ya iebongyisela nzela.” ²⁸ Nawo na βεε nga kye onte ya bato baso baabotama na nwanwasi, tewali moto oolekyi Yoane, kasi moto oolekyi bokyiky o Bokonzi pha Nwaphongo, yo mona alekyi Yoane.»

²⁹ Bato baso na baphutise ba mputi bamba mooka, bamba ya anola obokye Nwaphongo ali na bosomebo, bamba batisama na Yoane. ³⁰ Kasi bafalisayi na bateye ba mibeko tebaika anola yaa zingaka Nwaphongo pho ya βε, bamba na ε ibatisama na Yoane.

³¹ Yesu ambakula wo yokye: «Bato ba lolu eye, naabaulinya na nza? ³² Baulana na bana bazasi o munsongo, bayoko hawo na βebi na βεε βekye: “Toeyulelesi iphengo, toiky bina; toetubesi meembo ma elesi, βεε toiky lela!” ³³ Pho Yoane Mobatise aesi, taaze mapa, taanywe maleku, βεε βekye: “Ayeya.” ³⁴ Ka Nwana wa Moto aniyaa, kaze kanywe, βεε βekye: “Kyeka moto ookoumunya nde iza na inywa; ali ekamba ya baphutise ba mputi na bato baa masumu.” ³⁵ Kasi

zebi silaa siebane oka bato baasianole.»

Yesu anyosi o ingambi sa Simo mofalisayi

³⁶ Mofalisayi monomo amba ya banga Yesu obokye akye zaa oka ye. Yesu amba ya kyende omoo, amba ya zala o mesa. ³⁷ Nwanwasi monomo wa ndumba abaka o mokyisi me. Waaoka yo obokye Yesu ali o ingambi sa mofalisayi, amba ya na molangyi monomo nwa motiya motondi na malasi. Bakyelaka molangyi me na ibanga sibangye βεε alabata. ³⁸ Amba ya teme o sima ya Yesu, o makolo me. Abaka kalele, abuto inyobibisa makolo ma Yesu na mbembe ye, kambe ikunyola na suwe ye, kambe mayamba, amba masweya malasi. ³⁹ Waawene mofalisayi owa bangaka Yesu babona, amba miwole yokye: «Bo moto oyo abakyi owaakolo moimosi, nde aefi obokye nwanwasi ookomokume oyo ali ndumba.» ⁴⁰ Emba Yesu amba ya wo na mofalisayi yokye: «Simo, nali na nwana lowoo wa iewole.» Simo amba ya wo ne yokye: «Moteye, woo.» ⁴¹ Emba Yesu yokye: «Moto monomo abekyaka bato babale baphalanga. Monomo abekaka nkama itano ya baphalanga ba bibende, oyoko abekaka makoo matano ma baphalanga ba bibende. ⁴² Kasi waaba βεε sakoka iita ena mbongo, amba balimbisa βεε baso

babale. Onte ya bée baso babale, owa molobɔ zinga moto obalimbise na mbongo nza?»⁴³ Simo yokye: «Phɔ ya nga, naumunya obokye eli olimbise bée na mbongo enene.» Yesu amba wɔ ne yokye: «Olongyi.»

⁴⁴ Amba miekpinya oka nwanwasi me, amba wɔ na Simo yokye: «Oweni nwanwasi oyo? Nanyɔsi o ingambi sa we, toikyi mpe maa maikunyola makolo. Kasi yo, akunyosi makolo ma nga na mbembe ye, ambi ya maɔlɔ na suwe ye.⁴⁵ Toikyi nyangyela, kasi yo, tata oonyɔsi nga wawa, kaina bebe makolo ma nga.

⁴⁶ Toikyi nsweya malasi o moto, kasi yo, answeye malasi o makolo.⁴⁷ Yango mena nawɔ na we ngakye lozingo le lonene oka nga loweninye obokye masumu me maikye maso malimbisami. Kasi ootoikyi bée limbisa na maphɔ mabe maikye, taaweninya lozingo loikye.»⁴⁸ Emba Yesu amba ya wɔ na nwanwasi me yokye: «Masumu ma we malimbisami.»⁴⁹ Baabaka baze ne babuto imituna bekye: «Moto oyo ambi ba nza phɔ ya ilimbisa na masumu?»⁵⁰ Yesu amba ya wɔ na nwanwasi me yokye: «Ianola sa we siebikye. Kyende na bolaa.»

8

Babasi baakye kye mi baa na Yesu

¹ Sima, Yesu amba kyende o nkyisi iinene na inkyiky, kakye miteya na ikye miimola Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo. Baekosi iko mbuka babale bakye kye mikye ne,² na babasi basuu baabikya yo na malobɔ mabe na malɔsi. Yabaka Maliya, okobangye bée Maliya ma Magadala, owa tokoloko bée malobɔ mabe sambo,³ Zaani nwanwasi wa Kuza, monomɔ wa bato baakyele etoma na Elode Atipasi, Suzani na basuu baikye, bée baso basungaka Yesu na baekosi bée na mbolo ya be.

Ete ya mophikyi

⁴ Bato baikye bakye kye miuta o nkyisi iinene ba yakaka oka Yesu. Emba Yesu amba bakpela ete eye:⁵ «Moto monomɔ akye kye phika ndemo o inzabi se. Waaba yo kakye miphika, ndemo iiyoko yakaka o nzela. Batambusi baikyiti, manyɔsi baikomosi.⁶ Ndemo iiyoko yakaka o manyete mali na mabanga, itokosi, kasi inyiti phɔ teizwe mpiyo.⁷ Ndambo ya ndemo iiyoko yakaka onte ya milɔ. Nzete ya milɔ ikosi molongo na ndemo me, kasi milɔ miikyetitise.⁸ Ndambo ya ndemo iiyoko yakaka o manyete malaa. Ikosi, iboti mbuma mikama na mikama.» Yesu amba kula wɔ yokye: «Ooli na matoo ma ioka, aokye.»

Pho ya'ye Yesu kateya na bite

⁹ Baekosi ba Yesu bamba ya motuna bekye: «Ete mena kyelukye iwɔ bo?»

¹⁰ Amba babuyisa yokye: «Be, Nwaphongo aephe iyeba ba sekyele ba bokonzi phe, kasi bato baayoko baokye nde na bite. "Pho bakyeke kasi tebaawene, baokye kasi tebaasɔɔɔ."»

Yesu kalimbole ete ya mophiki

¹¹ Yesu amba ya wɔ na baekosi beke yokye: «Okyemela ntina ya ete me; ndemo, eli iloba sa Nwaphongo. ¹² Nzela eli bato baakye iloba. Kasi Zabulu kaye, kaya manya iloba o mandondo ma beke pho beke saanola, beke saamba na bika. ¹³ Manyete maangana na mabanga, eli bato baokye iloba sa Nwaphongo, ba sianole na nkyisa, kasi iloba me tesili na nkanga. Baanole nwana imbele, sima waaye nkaka bale sina iloba. ¹⁴ Ndemo yaa kaa onte ya milo eli iloba sa Nwaphongo siokye bato, kasi matungyisi, na ezwele na bisengo ba mokyisi kyi baphembya, emba mbuma ya beke kyiukwe nde bouko. ¹⁵ Ndemo yaa kaa o manyete malaa eli iloba sa Nwaphongo siiokye bato na ndondo yɔɔyɔ. Basibombe, bambe na phila ianola sa beke nɔɔ waabote beke mbuma.»

Ete ya tala

¹⁶ «Moto bo alose tala, taaekukya na katini naa taaenyɔsa o se ya ntangye. Kasi kaeteye o ikolo pho bato baso baanyɔɔ o ingambi bawene na bolaa. ¹⁷ Maphɔ maso maa bombama mamowenene o phaa o minyo ma bato, na maphɔ ma sekyele mamoebana. ¹⁸ Nde koebe na mookyelesi nwa beke nwa maphɔ! Pho, moto ooli na nwana epkele baamofakysisela. Kasi moto ooli pha, bamobɔɔɔ na nwana ndambo obakye ne.»

Nyango wa Yesu na banaa nyango na Yesu

¹⁹ Nyango wa Yesu na bana nyango na Yesu bayakaka ya mokyeka. Kasi te baikaka koka ikoma wali yo pho ya boikye pha bato. ²⁰ Bamba ya imola Yesu obokye: «Nyongɔ na banaa nyongɔ bali o ibanda, bazingye iyewene.» ²¹ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Mama na banaa mama eli bato ba okye iloba sa Nwaphongo, bambe na sikyelela.»

Yesu azibise eweele na kanda

²² Mokolo monomo Yesu amba ya baa o vato yo na baekosi beke. Amba ya wɔ na beke yokye: «Tokatisa o mbale ya mokukulu nwa maa manene muna.» Bamba ya kyende. ²³ Waaba beke bakatisa, Yesu aesi ya lala ebu. Mbala yɔɔyɔ, eweele ekusi etati ikyela o maa maanene, maa mabuto inyɔɔ o vato. Babuto

miiwaa. ²⁴ Baekosi bamba ya susinya oli Yesu, bamba moumola bekye: «Moteye, Moteye, tomowa!» Waaumwa Yesu, amba ya zibisa eweεε na kanda, sakoko iesi yaema. Maa maamba ya butwa bose. ²⁵ Yesu amba ya wo na baekosi yokye: «Ianola sa beε sili wa?» Kasi bawenekye boobo, bamba kamwa, bamba wono beε na beε bekye: «Moto oyo ambi ba nza? Kaambya mitindo, na eweεε na maa kymookye!»

Yesu abikye moto ooli na malobo mabe

²⁶ Bobele bamba ya koma o mokyisi njwa Genesalete moli o mokukulu njwa maa ma Galileya. ²⁷ Waa abwa Yesu o vato, moto monomo wa mokyisi me aesi ya mobenga. Moto me abaka na malobo mabe. Tata kalakala, taalate na bitobu, taabe na o ingambi, kasi kabe nde o malita. ²⁸ Waawene moto oli na malobo mabe Yesu, amba ya anwana njwange, amba yakaa o makolo me, amba ya wo na bokusi yokye: «Yesu Nwana wa Nwaphongo owa Ikolo, nga na we lowo iye? Na ongye na we, sankyela bofe!» ²⁹ Awoko babona pho Yesu awoko na bolobo bofe obokye botokolo. Bolobo phabaka bomoakya mbala nzikye; emba babaka bamokangye na munyololo na maboko na makolo, kasi mbala iso abaka kabile muna

munyololo, emba bolobo me phabaka bomovakye o bokye. ³⁰ Yesu amba ya motuna yokye: «Nkombo ya we nza?» Amba ya anola yokye: «Nkombo ya nga Boikye». Awoko babona pho malobo mabe maikye mamunyoloko. ³¹ Malobo me mamba nyingonela na Yesu mekye: «Salovaka o ibela siinene siizindo!»

³² Yabaka wamo bokanda bonene pha mangulu mabaka makye miluka ntoma ya iza o ngomba. Malobo mabe me mamba ya wo na Yesu obokye: «Olole tonyolo o mangulu mama!» Yesu amba maanolela. ³³ Mbala yonyo malobo mabe mambatolo oka moto me mambakye nyolo o mangulu. Bokanda pha mangulu bosobha amba ya uta o ikolo sa ngomba nono wakye phango mivaka o ebale nono waazinda mango. ³⁴ Waawene babanze ba bokanda pha mangulu lowo lolekaa, bamba ya lota mambangu, bamba kye imola simo me o Genesalete na o nkyisi yaa mambale. ³⁵ Bato bamba ya kye kyeka lowo lolekaa. Waakoma beε waali Yesu, bamba ya zwa moto ootokosi beε malobo mabe azasi o makolo ma Yesu, alati bitobu, abuto na bolaa. Emba bato bamba iila. ³⁶ Baawenekye maso malekaa, bamba ya imola bebi ndenge ebikyi moto oobakyi na malobo mabe. ³⁷ Emba bato baso

ba Genesalete bamba ya onga na Yesu obokye amane o mokyisi nwa bée pho babaka na bōbō. Yesu amba ya kpela o vato nōnō waabutwa yo. ³⁸ Moto owatōkōlōkō bée malōbō mabe amba onga na Yesu yokye: «Bo ozingyi, le nakyende na we!» Kasi Yesu amba wō ne yokye: ³⁹ «Butwa oka ya we! Kye imola iso ikyesi Nwaphongo pho ya we!» Bobele moto me amba ya kye mimola o mokyisi munsō maphō maakyesi Yesu pho ye.

Yesu abikye Nwana wa Yailo na nwanwasi owa bolosi pha malongo

⁴⁰ Waabutwa Yesu o mokukulu moyōkō nwa maa maanene, bato baikye bamba ya moyamba pho babaka bamoziya. ⁴¹ Moto monōmō nkombo ye Yailo, mokonzi nwa ingambi sa makyita, amba ya mivaka o makolo ma Yesu aesi ya onga Yesu obokye aye o ingambi se. ⁴² Pho nwana we nde monōmō wa nwanwasi, wa mbula iko mbuka ibale ali nde mowe. Waaba Yesu kakyende omō, bato baikye ba mokatitisa mboka eso sa bōngō itambula.

⁴³ Nwanwasi monōmō owa bolosi pha malongo abaka wamō. Mbula iko mbuka ibale malongo mabaka mamotōkōlō nde botōkōsi satenya. Aunvaka mbolo ye iso yaabaka ne pho ya iphuta ba muunganga, kasi na moto monōmō taika

koka imobikya. ⁴⁴ Amba yaa o sima ya Yesu, aesi yakuma songye ya etobu ya Yesu, mina wamō, malongo maesi ya tenya. ⁴⁵ Yesu amba yatuna yokye: «Oonkumi nza?» Baso bamba anola bēkye banga phe. Petelo amba ya wō na Yesu yokye: «Moteye, eli bato baikye baezingyi, baa ekatitise.» ⁴⁶ Kasi Yesu yokye: «Moto monōmō ankumi, pho naokyi phembo etōkōsi o nzoto ya nga.» ⁴⁷ Nwanwasi aesi ya wene obokye bamoebi. Na itekyenele siso, amba ya kye mivaka o makolo ma Yesu. O bōo pha bato baso amba ya moimola ntina eemokumi ne na boobikyi yo. ⁴⁸ Yesu amba ya wō ne yokye: «Nwana wa nga, ianola sa we siebikye, kyende na bolaa.»

⁴⁹ Waaba Yesu kawo babona, moto monōmō ambauta o ingambi sa Yailo, mokonzi nwa ingambi sa makyita. Amba ya wō ne obokye: «Nwana wa we wa wanwasi awee, sakula tungyisa Moteye» ⁵⁰ Kasi Yesu abaka kamookye boko wōo yo. Amba wō na Yailo yokye: «Saila, ba nde na ianola, nwana wa we amobika.» ⁵¹ Waakoma Yesu o ingambi sa Yailo, taikaka anola obokye bato basuu banyōlō ne, manya nde Petelo, Yoane, Zake na ango na nyango wa nwana. ⁵² Bato baso babaka balele na imiima pho ya nwana. Emba Yesu amba

ya wɔ na bɛɛ yokye: «Bɛɛ salela! Taikiyɛ waa, alasi nde ebu.»⁵³ Kasi bato bamba moekye. Pho baebaka obokye nwana ambo waa.⁵⁴ Kasi Yesu amba mophila o eboko, amba anwana yokye: «Nwana, inwa!»⁵⁵ Nwana akuli butwa na bomoo, aesi ya unwa. Emba Yesu amba ya wɔ na bɛɛ obokye bamophe ntoma ya iza. ⁵⁶ Baboti ba nwana bakamwaka na boikye kasi Yesu amba bakatela obokye bɛɛ saimola na moto maphoo maalekaa.

9

Yesu atomi baekosi iko mbuka babale
(Matiye 10.5-15; Malako 6.7-13)

¹ Yesu amba ya angyinya baekosi iko mbuka babale. Amba ya baphe mwiya na bokonzi pha itokolo malobo maso mabe na ibikya malosi. ² Sima, amba batoma ikye mimola Bokonzi pha Nwaphongo na ikye mibikya bato ba malosi. ³ Amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Ookokye bɛɛ o imbanga, saphila ekpele na yonoyo: Ebe motuu, ebe ikuba, ebe ntoma, ebe na baphalanga. Moto na monomo saphila basimisi babale. ⁴ Bo baeyambi o ingambi sonoso, obee nde wamo tee nono waamumana bɛɛ o mokyisi me. ⁵ Ka bo bato ba mokyisi monomo tebaeyambi, mana o mokyisi me, lasa mobulubutu nwa mokyisi nwa bɛɛ mooli o

matambe ma bɛɛ pho ya ibaweninya obokye bakyesi bofe.»⁶ Emba baekosi bamba ya kyemde, baesi ya lekana o nkyisi iso ikye miimola Simo Elaa na ikye mibikya bato ba malosi.

Elode kamitune pho ya Yesu

(Matiye 14.1-12; Malako 6.14-29)

⁷ Mokonzi Elode aokaka maphoo maso malekane. Malondo mambaunva ne. Pho bato bakyi bawoko pho ya Yesu obokye: «Eli Yoane Mobatise akundoo.»

⁸ Bana bekye: «Eli Eliya atokosi!» Baayoko bekye: «Eli monomo na baimosi ba Nwaphongo akundoo!»

⁹ Kasi Elode yokye: «Yoane, nga mampenza namotena moto. Kasi moto ookokule oka nga na ngambo eso oyo nza?» Yango mena Elode alukaka iwene Yesu.

Yesu azeye bampele nkoto itano

(Matiye 14.13-21; Malako 6.30-44; Yoane 6.1-14)

¹⁰ Waaya butwa be, batoma bamba ya imola Yesu maphoo maso maakye-laka be. Yesu amba ya kye na bɛɛ o mokyisi moobangye bɛɛ Betesaida.

¹¹ Kasi waeaba bato obokye akye, bato baikye bamba mobenga. Yesu amba bayamba, amba butwa

ibawole pho ya Bokonzi pha Nwaphongo na ibikya babaka na phowa ya ibika.

¹² Wa tata ikoma nkokolo, batoma iko mbuka babale bamba ya wali Yesu baesi ya

wɔ ne obokye: «Buya bato baso pho bakyeende o nkyisi yaa mambale na oka bato baali o manzabi, pho bakye luka bilangyi na ntoma ya izaa. Pho wawa toli mi elele ya bokye.»¹³ Kasi Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Bɛɛ mampenza o baphe ntoma ya izaa.» Baekosi bekye: «Toli nde na mapa matano na swe ibale bobele. Ozingyi obokye tokye omba ntoma ya izaa pho ya bato baso baba?»¹⁴ Bampele phenephe nkoto itano babaka wamɔ. Yesu amba ya wɔ na baekosi yokye: «Obazasa bifoko bifoko ba bato mako matano matano.»¹⁵ Baekosi bamba kyela nde bomɔ, bamba zasa bato baso.¹⁶ Yesu amba ya kpa mana mapa matano na swe ibale. Amba ya tomba miyo o ikolo, apambosi mapa na ina swe. Amba ya makyese, amba ya phe baekosi bɛɛ pho bakabele bato.¹⁷ Bato baso bamba zaa, bamba oka. Bamba ongo bikyesi bya otwaka be, bamba tonza banyanzima iko mbuka babale.

Petelo awɔ yokye Yesu ali Masiya

(Matiye 16.13-19; Malako 8.27-29)

¹⁸ Mokolo monomɔ Yesu na baekosi bɛɛ bakyekeye bondele o elele yonoyɔ ya indende. Yesu amba ya batuna yokye: «Bato bawɔ obokye nga nali nza?»¹⁹ Baekosi bamba ya mobuyisa bekye: «Bakyi bawɔ bekye: "Iwe Yoane

Mobatise, bana bekye: Iwe Eliya, baayoko bane wɔ bekye: Iwe oli monomɔ na baimosi ba Nwaphongo baa phanza akundoo."»²⁰ Yesu amba ya batuna yokye: «Ka bɛɛ, kowɔ obokye nga nali nza?» Petelo amba ya buya yokye: «Iwe oli Masiya owa lotomela Nwaphongo.»²¹ Yesu amba bakatela na bokusi obokye bɛɛ saloimola na moto.²² Emba Yesu amba ya bakyisa yokye: «Nwama wa Moto asengyesi ioka bolosi boikye. Bankumu, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mibeko baamolee. Baamoboma. Kasi o sima ya nkolo iyato, amokundwa.»

Ndengye ya ibenga Yesu

²³ Sima, Yesu amba ya wɔ na bato baso yokye: «Bo moto kazingye imbenga, aleɛ iumunya pho ya nzoto ye, anyanya ekulusu ye mokolo na mokolo ambe mbenga.»²⁴ Pho, moto

ozingyi ibikya bomɔ phe aabobungya. Kasi moto owa mobungya bomɔ phe pho ya nga aabobikya.

²⁵ Bo moto azwe ezwele ya mokyisi munso, kasi bo ambi bungya bomɔ phe naa ani booto yo mampenza, amozwa itomba iye?²⁶ Bo moto kaokye soo pho ya nga na pho ya maloba ma nga, inga Nwana wa Moto, na nga namooka soo pho ye me, waamoya nga na nkyemɔ ya nga, na eyaaka Tata na eyaaka banze basantu.²⁷ Nde phele na wɔ na bɛɛ

ngakye bana o nte ya b̄e bali wawa ete bawe phanza saika wene Bokonzi pha Nwaphongo.»

Petelo, Yoane na Zake baweni Yesu o nkyem̄o ya Nwaphongo

(Matiye 17.1-8; Malako 9.2-8)

²⁸ Nkolo nwambi sima ya mapho mamana Yesu amba ya kpa Petelo, Yoane na Zake amba ya baa na b̄e o ikolo sa ngomba pho ya ibondele. ²⁹ Waaba Yesu kabondele, bo phe phamba ya butwa ndengye esuu, na bitobu b̄e bamba ya butwa bitane p̄ep̄e. ³⁰ Mbala yonoyō, bato babale babutwaka basolole na Yesu, yabaka: Mose na Eliya, ³¹ babawenekye balungami na nkyem̄o eya ikolo. Mose na Eliya babaka bawon̄o na Yesu pho ya mowesi nwa mokye yo waa o Yelusaleme. ³² Petelo na b̄e ni bawaka na ebuu. Waaumwa b̄e, bamba ya wene nkyem̄o ya Yesu na bato babale babaka batemi ne. ³³ Imbele saluka Mose na Eliya iika Yesu, Petelo amba ya w̄o na Yesu yokye: «Moteye, eli bolaa obokye toikale wawa. Tomotonga ndalaku iyato: M̄on̄om̄o pho ya w̄e, m̄on̄om̄o pho ya Mose, m̄on̄om̄o pho ya Eliya.» Kasi Petelo taikaka eba yaabaka yo ka w̄o. ³⁴ Waaba Petelo kawo babona, ipata son̄oso siesi ya baziba. Waa baziba impata, baekosi

bawenekye b̄ob̄o. ³⁵ Uta o ipata, nwesi m̄on̄om̄o nwaokanaka mow̄o obokye: «Oyo ali Nwana wa nga, oosi nga, omookye!» ³⁶ Waaunva iokana nwesi mamuna, baweni Yesu nde yo mampenza. Baekosi baesi ya ikala b̄ose, mi nkolo me, tebaikaka imola na moto mapho maawenekye b̄e.

Yesu abikye munzenga m̄on̄om̄o ooli na bolob̄o b̄obe
(Matiye 17.14-18; Malako 9.14-27)

³⁷ Sima ya mokolo m̄on̄om̄o, Yesu na baekosi b̄e baato bamba ya uta ngomba. Moluku nwa bato moikye nwaamba yakye vana ne. ³⁸ O nte ya moluku nwa bato babana, moto m̄on̄om̄o abaka kaanwane yokye: «Moteye, naebondi, okyeye nwana wa nga wa lele, pho ali nwana wa nga nde yo m̄on̄om̄o! ³⁹ Mbala nzikye bolob̄o b̄obe bomoakya, nwana kabutwe ianwana, bomunyingyinya na bokusi, kabutwe itokolo luulu o munoko, bomunyokolo emba teboomane ne bomanela. ⁴⁰ Naongakyi na baekosi ba we obokye batokolo bolob̄o me, kasi tebaikyi bokoka.» ⁴¹ Yesu amba ya w̄o yokye: «B̄e bato b̄abe na baazanga ianola. Nasengyesi iba na b̄e na ikanga motema pho ya b̄e tee n̄on̄o imbele iye?» Emba amba ya w̄o na moto me yokye: «Yaka na nwana wa we

wawa.» ⁴² Waakoma ηwana phenephe na Yesu, bolobɔ bofe phaamba movaka o se, phaamba munyingyinya na bokusi. Kasi Yesu amba ya phaphala na bolobɔ bofe me, amba bikya ηwana, emba amba mobuyisa ango. ⁴³ Bato basɔ bamba kamwa na bonene pha Nwaphongo.

*Yesu akuli imola iwa se
(Matiye 17.22-23; Malako
9.30-32)*

Waaba bato basɔ bakamwe na masɔ makyeye Yesu, Yesu amba ya wɔ na baekosi bɛɛ yokye:

⁴⁴ «Oka na bolaa maphɔɔ mamowɔle nga ηwanηwa eye: Bamoungya Nwana wa Moto o mabɔkɔ ma bato.» ⁴⁵ Kasi baekosi tebaikaka eba ntina ya maphɔɔ mana. Mayele ma bɛɛ temaikaka ingwa phɔ ya isɔsɔlɔ, bambaka na lota ituna Yesu ntina ya lowɔ me.

*Olekyi bɛbi na ngambo
nza?*

*(Matiye 18.1-5; Malako
9.33-37)*

⁴⁶ Mokɔlɔ mɔnɔmɔ, baekosi bamba yaika ziko phɔ ya iyeba nza oolekyi bɛbi na ngambo. ⁴⁷ Yesu aebaka maumunya ma bɛ. Amba ya kpa ηwana mɔnɔmɔ oo mokyɛ, amba ya moteye phenephe nɛ. ⁴⁸ Amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Owa moyamba ηwana oyo na nkombo ya nga, mena anzambi nga mampenza. Ka oonzambi, ayambi na moto owa ntoma. Phɔ oolekyi

mokyɛɛ onte ya bɛɛ basɔ, yo mɔnɔ oolekyi na ngambo.»

*Otoo eyine ali mbale na bɛ
(Malako 9.38-40)*

⁴⁹ Yoane amba ya wɔ na Yesu yokye: «Moteye, towneni moto mɔnɔmɔ katokɔlɔ malobɔ mabe na nkombɔ ya wɛ. Tounvakyi mokatela phɔ taebengye na banga.» ⁵⁰ Kasi Yesu amba ya mobuyisela yokye: «Samokatela, phɔ otoo eyine ali mbale na bɛ.»

*Bato ba mokyisi mɔnɔmɔ
ηwa Samaliya balɛɛ iyamba
Yesu*

⁵¹ Waakoma imbele sa Yesu sa imana o mokyisi mumu phenephe, amba ya kana ita kyende o Yelusaleme. ⁵² Amba ya toma batima phanza. Bamba ya kyende o mokyisi mɔnɔmɔ ηwa Samaliya phɔ ya ikye bɔngya iyaa se. ⁵³ Kasi bato ba mokyisi me ba lekye imoyamba phɔ kaya kyende o Yelusaleme. ⁵⁴ Waawene Zake na Yoane babona, bamba ya wɔ na Yesu bɛkye: «Nkolo, ozingyi obokye totome nkakye eute o ikolo ebakpelemele baunve?»

⁵⁵ Kasi Yesu amba ya ekpana bili bɛ, amba bakatela na bokusi. ⁵⁶ Emba bamba ya kyende o mokyisi mosuu.

*Baazingye ibenga Yesu
(Matiye 8.19-22)*

⁵⁷ Waaba bɛɛ o nzela, moto mɔnɔmɔ amba ya wɔ na Yesu yokye: «Nameobenga mbale eso eya mokyemikye wɛ.»

58 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Manzumbu mali na bikakala, manyosi ma ikolo mali na moobo; ka Nwana wa Moto tali na ná elele ya ilangya moto.» 59 Yesu amba ya wɔ na moto mosuu yokye: «Imbengye!» Kasi moto mona amba ya mobuyisa yokye: «Taandɛ nataa kye kunda tata.» 60 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Lɛ bawe bakunde bawee ba bɛ; kasi iwɛ, kyendɛ kye imola Bokonzi pha Nwaphongo.» 61 Moto mosuu amba kula ya wɔ na Yesu yokye: «Nkolo, namoebenga; kasi tandɛ nakye wenene mbala eya suka na ibota sa nga.» 62 Yesu amba ya wɔ nɛ yokye: «Moto ombo tata ikyela o inzabi, bo akuli buya miyo na munsima yo mona taika kyelama phɔ ya Bokonzi pha Nwaphongo.»

10

Yesu atomi baekosi makoo sambo mbuka babale

1 Sima ya maphɔɔ mɛ, Nkolo Yesu amba kula ya ɔɔ bato basuu mako sambo mbuka babale. Amba ya batoma babale babale o boo o nkyisi yaamokyɛ mikye yo. 2 Amba wɔ na bɛɛ yokye: «Mbuma ya inɔkɔ ili nzikye o inzabi, kasi bato baetoma tebali baikye. Onga na mokolo inzabi atome bato baetoma baikye phɔ baya munɔkyɛlɛ mbuma. 3 Kyendɛ! Naetomi ndokolo mampate o nte ya mangɔɔ. 4 Saphila baphalanga, ebe ikuba, ebe bikoto. O

nzela, sakyemitɛmɛ phɔ ya iphɛ bato mambote. 5 Waamunyɔɔ bɛɛ o ingambi sɔnɔsɔ, kota wɔ phanza bobo: “Bose bo bee o ingambi sisi!” 6 Bo moto wa bose ali wamɔ, bose pha bɛɛ phamoikala nɛ, ka bo moto wa bose tali, bose pha bɛɛ phamoebutolela. 7 Ba nde o ingambi mɛ, za ombe na nywa iso yaamoephɛ bɛ. Phɔ moto wa etoma asengyesi izwa iphuti sɛ. Sakula kyeluka iba babutu o mangambi masuu. 8 Waamunyɔɔ bɛɛ o mokyisi mɔnɔmɔ, bo bato ba mokyisi mɛ baeyambi, zaa yaa moephɛ bɛ. 9 Bikya bato ba malosi bali omɔ, emba wɔ na bato basɔ obokye: “Uɲwanɲa eye Bokonzi pha Nwaphongo boekomesi oli bɛ!” 10 Kasi waamunyɔɔ bɛɛ o mokyisi mɔnɔmɔ, bo bato ba mokyisi mɛ te baeyambi, tɔkɔɔ o musongɔ owɔ na bato mɛ obokye: 11 “Tolasee mobulubutu ɲwa mokyisi ɲwa bɛɛ moobandemakyi o matambe ma banga, toeyikyɛsi ɲwango. Oombe nde eba obokye Bokonzi pha Nwaphongo bokomi phenephɛ.” 12 Nawɔ na bɛɛ nga kye mokɔɔ ɲwaa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya mokyisi maamuna yamoleka eya Sodɔmɔ.»

*Nkyisi iile ianola Yesu
(Matiye 11.20-24)*

13 «Ngongō ya we mokyisi nwa Kolazina, ngongō ya we mokyisi nwa Betesaida! Pho bilekyesako bakyelaka nga oka bēē, bo na bikyelaka nde o Tula na o Sidona, bato ba nkyisi me nde baunva lata mangotō, nde bamiinga mbutu pho ya iweninya obokye ba bongyēē mobesi nwa bē. 14 Yango mena mokolo nwa mosambisa Nwaphongo bato, etumbu ya bēē yamoleka eyaaka Tula na Sidona. 15 Na we, mokyisi nwa Kapalanauma, kounyanya obokye wamo baa nōnō o ikolo? Wamouta nōnō o mokyisi nwa bawee.» 16 Yesu ambakula ya wō na baekosi bēē yokye: «Moto okoeyokye, kanzokye; moto okoelē, kandē; ka moto okonde, kalē Yo owantoma.»

Ibutwa sa baekosi mako sambo mbuka babale

17 Bobelē, baekosi mako sambo mbuka babale bamba ya butwa na nkyisa boikye bekye: «Nkolo, na malōbō mabe malookye wa phaphale banga na mango na nkombo ya we.» 18 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nawenēkyē Molemba kabiya, kaute o ikolo ndokolo munkakasi. 19 Okyemela, naephēkyē bokonzi pha ikyita manzō na maphalakasa saekyela ekpele, na unva bokusi bosō pha munguna. Ekpele yōnyō teekokyi iekyela bofe. 20 Kasi bēē sa kumba pho malōbō mabe maeyokye, kumba nde

pho Nwaphongo akoma mankombo ma bēē o ikolo.»

Yesu ali na nkyisa

21 Imbelē me, Yesu atondi na nkyisa ya Bolōbō Bosantu, amba ya wō yokye: «Tata, Nkolo wa ikolo na munse, naephē melēsi pho ya maphōō mabombela we bato ba malondo na baaekola, omaweninye oka bato baate bali na ngambo. Phelē, Tata, wazinga obokye wabee baabona. 22 Tata aambya maphōō masō o maboko ma nga. Moto na mōnōmō taebe Nwana bo teebe Tata, ebe moto takokyi eba Tata bo teebe Nwana na baazingyi nwana ibaweninya booli Tata.» 23 Emba Yesu amba ya miekpinya oka baekosi bēē, amba ya wō na bēē nde bēē mampenza yokye: «Nkyisa ili na miyo mawenē maphōō maawenē bē! 24 Pho na wō na bēē ngakye, baimosi baikye, bakonzi baikye, bazingaka iwene maphōō maawenē bēē mama, kasi tebaika mawenē, na iyoka maphōō maokye bēē mama kasi tebaika maoka.»

Ete ya Mosamaliya molaa

25 Moteye wa mibeko mōnōmō amba ya temē pho ya imeka Yesu. Amba ya motuna yokye: «Moteye, nakyele bo pho nazwe bomōō pha bobelē?» 26 Yesu amba mobuyisa yokye: «O mobeko bakoma bo? Kotangye omō bo?» 27 Moto mōna amba mobuyisa yokye: «Osengyesi izinga

Nwaphongo Nkolo wa we, na ndondo yonyo, na molimo nwa we munsu, na bokusi pha we bosu na ná maumunya ma we masu, ombe na zinga nwebi na we bookomizingye we mampenza.»²⁸ Yesu amba wo ne obokye: «Obuye na bolaa. Kyela nde bomu wamobika.»²⁹ Kasi moteye wa mibeko alukaka imilongya, amba tuna Yesu yokye: «Nwebi na nga nza?»³⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Moto monomu kaute o Yelusaleme kakyende o Yeliko. Aesi ya kye kaa o mafoko ma baibi, baesi ya mofololo mbolo ye isu, bamokutibi nzi, bakye, baikiyi moika nde mowe.»³¹ Sakoko, nganga ya Nwaphongo monomu aesi yalekana wamu. Waawene yo moto mona, abandi mopha nwa nzela moyoko, alekaa.³² Molewi monomu nde bomu, aesi yakoma o elele me, aweni moto me, abandi mopha nwa nzela mooyoko, alekaa.³³ Kasi Mosamaliya monomu aesi yalekana ne minzela me. Waawene yo moto owakutubaka baibi, amookyesi ngongo.³⁴ Asusinye phenephe ne, amosweye mauta na maleku o maphota nono wa mokanga yo na bitato ba bitobu. Sima, amba mokpesa o ikolo sa punda ye, amba kye nee o ingambi sa babutu, omu, abuto imosalisa.»³⁵ Waa ye bunya, Mosamaliya aesi

ya tokolo bibende babale babaphalanga, aesi ya biphe mokolo ingambi, amba wo ne yokye: «Banza moto oyo na bolaa. Bo otokosi baphalanga basuu pho ya imosalisa, namoya ebuyisa bee wamoya lekana nga wawa.»³⁶ Yesu amba ya tuna moteye wa mibeko yokye: «Pho ya we, onte ya bato baato babana, oomiteye nwebi wa moto owakaaka o mafoko ma baibi nza?»³⁷ Moteye wa mibeko yokye: «Eli moto owamookyelaka ngongo.» Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Kylene, na we o kye kyela bomu.»

Yesu akye oka Malata na Maliya

³⁸ Waaba Yesu na baekosi bee o nzela, amba ya nyolo o mokyisi monomu. Nwanwasi monomu abaka omu nkombo ye Malata, amba moyamba o ingambi se.³⁹ Yo abaka na nwana nyango wa nwanwasi nkombo ye Maliya, owa zalaka phenephe na makolo ma Nkolo pho ya iyoka mateya me.⁴⁰ Malata amitungyisaka na boikye pho ya bitoma. Mbala yonyo amba ya wo na Yesu yokye: «Nkolo, toowene bofe boondesi nwana mama bitoma bisu nga mampenza? Wo ne aya nsunga.»⁴¹ Nkolo amba mobuyisa yokye: «Malata, Malata, komitungyisa na ikyemimiima pho ya mapho maikye,⁴² kasi nde lowo lonolo

looli na ntina enene. Maliya aosi iyalo sōnōsō siilekyi bolaa, na moto mōnōmō etaamobololo sango.»

11

Yesu kateya baekosi bēe ibōndele

¹ Mokolo mōnōmō Yesu abaka o elele yōnyō kabōndele. Waunva yo, mōnōmō na baekosi bēe amba ya wō ne yokye: «Nkolo, oleteya ibōndele bo wateyaka Yoane Mobatise baekosi bē.» ² Yesu amba ya wō na bēe yokye: «Waabōndele bēe, nde kowō bofo:

Tata,
nkombo ya we ebe esantu.
Bokonzi pha we boye.

³ Olophe mokolo na mokolo ntoma isengyesi na banga.

⁴ Ololimbisa masumu ma banga!

Pho na banga tolimbisa bebi baalokyele bofe.

Sa anola obokye Munguna alomekye.»

⁵ Yesu ambaya kula wō na bēe obokye: «Umunya obokye mōnōmō na bēe ali na ekamba, ambikye onga ne na molengyela yokye: “Nwebi na nga, ombekya, mapa maato, ⁶pho mōnōmō na bebi na nga oli o imbanga akomi oka nga uḡwanḡwa eye sili na ekpele ya imophe.” ⁷Emba oli o motema ḡwa ingambi, kambe mobuyisa yokye: “Le ntungyisa! Uḡwanḡwa eye ingambi siimbokangyema;

nga na bana banga toumbo milangya, sikokyi ikula langwa pho ya iyaephe mapa.” ⁸Nawo na bēe, na bo talango pho ya imophe mapa me pho ya ekamba ya be, amba nde langwa pho ya etungu ya iyonga ya nwebi ne amba amophe iso iisengyesi ne.

⁹ Yango mena nga na wō na bēe ngakye: “Onga, bamophe; luka wa mozwa, komola ekomba, bamoeyingolela.” ¹⁰ Pho moto okoongye bamophe, moto okolukye kazwe, bazibolele ekomba ookokomole. ¹¹ Bo mōnōmō onte ya bēe ali ango wa ḡwana, bo ḡwana we amoongyi swe, akokyi imophe nzo? ¹² Naa bo amongyi ikye, aamophe iphalakasa? ¹³ Bo bēe bato babe koebe iphe bana ba bēe mbolo indaa. Ya mōba bo na Ango wa bēe owa ikolo okoambya Bolobo Bosantu phe oka baabongye!»

Yesu katokolo malobo mabe na mwiya ḡwa Nwaphongo

¹⁴ Mokolo mōnōmō, Yesu abaka katokolo bolobo bofe phaa buyaka moto mōnōmō mbubu, watokolo bolobo bofe me, mbubu mōnō abuto iwō. Bato bamba kamwa na boikye. ¹⁵ Kasi bato bayoko bekye: «Eli Belezefula, mokonzi ḡwa malobo mabe omophe ḡwa mwiya ḡwa itokolo malobo mabe!» ¹⁶ Baayoko balukaka imumeka, bamba onga ne obokye akyele

elekyesako ekye weninya obokye mwiya nwe moute na Nwaphongo.

17 Kasi Yesu aebaka maumunya ma be, amba ya wo na bee yokye: «Bokonzi bosobookabwa phango mampenza, phamunyangwa emba mangambi mamouwa mana o ikolo sa maayoko. 18 Ka bo Molemba yo mampenza akabwa, bokonzi phe phamoteme ndengye'ye? Pho bee kowo obokye nga natokolo malobo mabe na mwiya nwa Belezebula.

19 Boebe obokye nga natokolo malobo mabe na mwiya nwa Belezebula, ka bato ba bee bamatokolo na mwiya nwa nza? Yango mena bato ba bee mampenza bamiweninya obokye oli na ekpee. 20 Ka boebe obokye nde na eboko ya Nwaphongo nga na tokolo milimo mibe, emba Bokonzi pha Nwaphongo boekomesi.»

21 «Pho bo moto mokusi, na binwanele bee bikusi kabanza ingambi se, mboloye yamoba na bolaa.

22 Kasi nde bo moto mosuu oomolekyi na bokusi aesi, amobolosi bina binwanele biso bibakyi yo kalemele, emba amokaba mbolo iso ibolosi yo.»

23 «Moto ootoli na nga mbale, ali munguna nwa nga. Moto ootonsungye o ibokya, kanyangole.»

Wakule ya butwa bolobo boebe

24 «Watokolo bolobo boebe o nzoto ya moto, bokye

miengyebana o bokye, bokye miluka elele ya iba. Botemozwe elele, bomiwole obokye: «Namobutwa o ingambi sa nga sabaka nga.» 25 Waaya butwa phango, boya zwa ingambi me basikombi, basibongye na bolaa. 26 Boebe mombe kye kpa mbengo ya malobo masuu sambo maamolekye na boebe; maambe ya nyolo makyee zala; emba mofesi nwa moto mono mobutwe mofe koleka bowabaka nwango phanza.»

Yaakolo nkyisa

27 Waaunva Yesu iwo babona, nwanwasi monomo amba ya anwana onte ya bato yokye: «Nkyisa na ibuu saenyanyaka na mabele maa enywangyaka!» 28 Kasi Yesu amba mobuyisa yokye: «Nkyisa ili nde na bato baakye Iloba sa Nwaphongo bambe na sikyelela!»

Bayuda baongye elekyesako

29 Waaba moluku nwa bato baye waali Yesu, amba butwa iwo yokye: «Bato balolo eye bali bato babe. Baongye elekyesako, kasi etebawene na elekyesako yonyo, bote ebe nde eyaaka Yona eyaunva bee wene. 30 Pho bo wabaka Yona elekyesako pho ya bato ba Niniwe, nde bomo Nwana wa moto amoba elekyesako pho ya bato ba lololo eye.

31 Mokolo nwaa mosambisa Nwaphongo bato, mokonzi

wa ḡwanḡwasi ḡwa Saba amoya phunda bato ba loló eye, phó auti itakye iya oka malóba ma zebi sa Salomo. Kasi oli wawa alekyi Salomo!
³² Mokólo ḡwaa mosambisa ḡwaphongo bato, bato ba Niniwe bamophunda bato ba loló eye phó bato ba Niniwe babongyaka mobesi ḡwa bée waa okaka bée mateya ma Yona. Kasi ooli wawa alekyi Yona!»

Tala ya nzoto

(*Matiye 5.15; 6.22, 23*)

³³ «Moto taalosa tala phó ya iebomba na phó ya iekukya na katini, kasi kaeteya o ikolo sa mesa phó bato basó banyoló o ingambi bawene na bolaa.
³⁴ Miyo ma we mali tala ya nzoto ya we. Bo miyo ma we mali malaa, nzoto ya we mobimba kyingyengye saa. Ka bo miyo mawe temali malaa, nzoto ya we mobimba ili o enzombi.
³⁵ Yango mena okyebe obokye saa eeli o motema ḡwa we yango sabutwa enzombi. ³⁶ Bo nzoto ya we mobimba kyingyengye saa, nonó ḡwana ete tali o enzombi, nzoto ya we mobimba yamungyengye saa, ndokolo bokoenyengyele tala.»

Bafalisayi na bateye ba mibeko bato ba bɔɔle

(*Matiye 23.1-36; Malako 12.38-40*)

³⁷ Waa unva Yesu iwó, mofalisayi mɔnɔmɔ amba ya mobanga na iza okaye.

Yesu amba nyólo o ingambi sa mofalisayi me, amba kye zala o mesa. ³⁸ Mofalisayi amba kamwa waa wene yo Yesu kaze sataa kunyola se. ³⁹ Emba Nkolo amba ya wó na mofalisayi me yokye: «Kyeka boli bée, bée bafalisayi, kokunyole nde ikolo sa bakophó na sa basaani, kasi o motema ḡwa bée, watonda na phowa ya iiba na ya itombó.»
⁴⁰ Bibubusi! Owakyela bii nze teeli yo owakyela na bii motema? ⁴¹ Kabelá nde babola iili o motema ḡwa ba kophó na ili o basaani ba bée, emba iso yamoba pee phó ya bée.

⁴² «Ngongo ya bée bafalisayi! Phó kophe ḡwaphongo mɔnɔmɔ phó ya iko ya maakyi ma solo elaa na ya ndunda iso iinkyinkyi kasi kobungye bosomebo na lozingo phó ya ḡwaphongo; nzuka eli lango losengelakye bée ikyela, saleminya iiyókó.»

⁴³ «Ngongo ya bée bafalisayi! Kozingye izala o biziye ba o boo o Mangambi ma makyita, kozingye na obokye baebeyakye o nsongo. ⁴⁴ Ngongo ya bée! Oli ndokolo malita maatemaebane, kasi bato batambule o ikolo sa mango saeba!»

⁴⁵ Mɔnɔmɔ wa bateye ba mibeko amba ya wó na Yesu yokye: «Moteye, bo wó we babona, ka kotole banga!» ⁴⁶ Yesu amba buya yokye: «Ngongo ya bée me, bateye ba mibeko! Phó

bèe kophisa bato biphesi bizito o nkukyi kasi bèe toobikume nɔnɔ na munse mɔnɔmɔ. ⁴⁷ Ngɔngɔ ya bèe, kotongyele baimosi ba Nwaphongo malita malaa, kasi ya baaboma ba nkoko ba bèe! ⁴⁸ Koteya obokye koanole yakyela bankoko ba bèe. Bèe baaboma baimosi ba Nwaphongo, bèe kombe batongyela mana malita. ⁴⁹ Yango mena Nwaphongo na zebi se awɔ yokye: "Naabatomela baimosi na batoma, bamoboma bakyi, bamunyokolo bayoko."» ⁵⁰ Pho obokye bato ba lolɔ eye bazwe etumbu phɔ ya baimosi ba Nwaphongo basɔ baaboma bèe uta o etatele ya mokyisi. ⁵¹ Tata waa boma bèe Abele nɔnɔ oka Zakaliya owa boma bèe onte ya etumbelo na elele esantu. Phele na wɔ na bèe, bato ba lolɔ eye bamozwa etumbu phɔ ya bato basɔ baaboma be.

⁵² «Ngɔngɔ ya bèe bateye ba mibeko! Wa kpa iphungola sa zebi kasi bèe mampenza tonyolo, kasi baazingye inyolo, bèe kobakatele.» ⁵³ Waatokolo Yesu o ingambi me, bateye ba mibeko na bafalisayi bamba butwa imotungyisa na yɔɔ eso, na imotuna maphɔɔ ndengye na ndengye. ⁵⁴ Bamumekaka phɔ bamozwe na lowɔɔ bo awɔ lowɔɔ lobe.

Nde koiwɔ o phaa
(Matiye 10.26, 27)

¹ Imbele me, bato baikye bayakaka yaangana wali Yesu, babuto ikyemikyitana o makolo phɔ ya boikye. Yesu amba tata iwɔ phanza na baekosi bèe yokye: «Kyeba na muno nwa mampa nwa bafalisayi, kyelukye iwɔ obokye: Kyeba na bole pha be. ² Masɔ maabombama, mamowene. Masɔ maazite be, mamoebana. ³ Yango mena, masɔ maawɔ bèe onte ya enzombi, mamookana na moo, ikyikolo bèe o itoo onte ya ingambi, bamoiyanwenela o munsongɔ.»

Okokyi bèe iila
(Matiye 10.28-31)

⁴ «Bebi na nga, na wɔ na bèe ngakye: Saiila bato baakokyi iboma nde nzoto, kasi tefakokyi ikulakyela ekpele esuu. ⁵ Naeteya moto ookokyi bèe iila; iila nde yo ookokyi sima ya iwa sa nzoto, ali na ná bokonzi pha ievaka o lifelo. Ee, na wɔ na bèe, eli yo nde moto okokyi bèe iila. ⁶ Tebaa ungya nswenswe itano inkyikyi na mpata ibale? Kasi Nwaphongo tabungye na mɔnɔmɔ onte ya ye. ⁷ Na phɔ ya bèe, eli nde bomɔ. Kaebe na motiya nwa suwe ya bèe. Yango mena bèe saiila, bèe oli na ntina eelekyi bokanda pha nswenswe!»

Ianola ndee iangana Yesu
(Matiye 10.32-33; 12.32;
10.19-20)

⁸ «Nakule wɔ na bɛɛ bofo: Moto munsɔ owamoanola o miyo ma bato basɔ obokye ali moto wa nga, Nwana wa Moto aamoanola o miyo ma banze ba Nwaphongo obokye ali moto wɛɛ. ⁹ Ka bo moto anzangaa o miyo ma bato, Nwana wa Moto aamoangana mɛ o miyo ma banze ba Nwaphongo. ¹⁰ Moto munsɔ ookowɔle Nwana wa Moto na bofe, baamolimbisa. Ka yo okowɔle Bolɔbo Bosantu na bofe, ete bamolimbisa. ¹¹ Waamokye bɛɛ na bɛɛ o Mangambi ma losambo phɔ yaesambisa o boo pha bazuzi naa bakonzi, bɛɛ samiima na yaamokye buya bɛɛ na ná yaamokye wɔ bɛɛ. ¹² Phɔ imbele mɛ, Bolɔbo Bosantu amoeteya maphɔɔ masɔ maasengyesi bɛɛ iwɔ.»

Ete ya mozwe otoli na malondo

¹³ Moto mɔnɔmɔ onte ya bato baabaka wamɔ amba ya wɔ na Yesu yokye: «Mot-eye, wɔ na nwanana mama ampe iyalo saaka nga sa ilaka.» ¹⁴ Yesu amba mobuyisa yokye: «Ekó, owankyela munanga na mokabi nwa mbolo ya ilaka sa bɛɛ nza?» ¹⁵ Sima amba ya wɔ na bɛɛ basɔ yokye: «Kyeɓa, motema munɛnɛ nwanango saeleka! Phɔ bomɔɔ pha moto, na bo aɓe na ezwele ndengye'ye, teboli phɔ ya mbolo iili nɛ.»

¹⁶ Emba amba ya bakpela ete yokye: «Moto mɔnɔmɔ wa ezwele abaka na manyete maamobotelaka na boikye. ¹⁷ Abaka kamitune yokye: “Namokyela bo? Phɔ sili na elele ya ibomba mbolo ya nga iso iye!” ¹⁸ Amba miwɔle yokye: “Kyeka bowamokyela nga: Namouwola mampende ma nga, namba tonga masu manɛnɛ. Namobomba mbuma ya nga ya manzabi na mbolo ya nga iso omɔ. ¹⁹ Sima, namba miwɔle nga mampenza o motema ngakye: Nwɛbi, oli na mbolo nzikye o ibombo phɔ ya mambula maikye. Eema, zaa, nywa, kumba!” ²⁰ Kasi Nwaphongo amba wɔ nɛ yokye: “Ebubusi! Nde o mokɔlɔ nwa lolɔ, namokpa bomɔɔ pha wɛ. Uɲwanɲwa eye iso ibongye wɛ, yamoba ya nza?”» ²¹ Yesu amba ya bakya yokye: «Oweni lowɔɔ looyelele moto ookonukyiya ezwele ikye phɔ ye mampenza, kasi tali na ezwele oka Nwaphongo.»

Kyeka nde na Nwaphongo

²² Yesu amba ya wɔ na baekosi bɛɛ yokye: «Yango mena na wɔ na bɛɛ ngakye: Samiima phɔ ya bomɔɔ pha bɛɛ obokye wamoza ye naa phɔ ya nzoto ya bɛɛ obokye wamolata ye. ²³ Phɔ bomɔɔ bolekyi ntoma, na nzoto ilekyi bitobu. ²⁴ Kyeka biwawanga! Bɛɛ tebaphikye, tebanɔkɔ, tebali na mampende nana bilele

ba ibomba mbolo, kasi Nwaphongo kabizeya! Nzuka na b̄e baalekye biwawanga na ntina. ²⁵ Moto nza onte ya b̄e, pho ya imiima, ookokyi ibakyisa mokolo monom o bomoo phe? ²⁶ Kasi emba botookokye ikyela nono nwana lowoo oomokyiky, ka pho ya'ye kombe miima pho ya maphoo maayoko?

²⁷ Kyeka baphulele bokotokolo be, b̄e tebaakyele etoma, tebaatongye na bitobu. Kasi na wo na b̄e ngakye: Ebe na Salomo owabaka na ezwele ikye, taika lata bitobu bilaa bo yonyo na baphulele baabana. ²⁸ Ka bo Nwaphongo kalasa na bola nkata ya manzabi ili obokye yana bamoivaka o nwenya; nzuka na b̄e, bato ba ianola sikyiky. ²⁹ Yango mena, b̄e sami-imaka obokye tomoza ye, naa tomunywa ye. ³⁰ Pho, eli nde bato batebaebe Nwaphongo bakye miluka maphoo maamana. Kasi b̄e, ango wa b̄e kaebe obokye b̄e osengyesi na mango. ³¹ Kasi taaluka phanza Bokonzi phe, mbolo miina amoekyinzisa yango. ³² Saila, b̄e nwana bosoo oo mokyiky! Pho ango wa b̄e asepesi iephe Bokonzi!»

Ezwele eeteunve o ikolo

³³ «Ungya mbolo ya b̄e, oph̄e baphalanga me bato baakamba. Omikyelele

makuba maatemakotwe na ezwele eeteunve o ikolo. Omoo, mwibi takome na munse temokokyi ieza. ³⁴ Pho elele eli ezwele ya we, ndondo ya we yamobaa nde omoo.»

Imibongyia pho ya iya sa Nwana wa Moto

³⁵ «Omizekyitinya mbimbi, le batala ba b̄e balolakye!»* ³⁶ Baa ndokolo bato baaziya nkolo wa b̄e okoute o eseleko ya bolonga; obokye bo aesi ya komola, bamozibolele izele. ³⁷ Nkonzo na baombo baamoyazwa nkolo wa be, waamoya butwa yo, bali o ikyengye. Nde phele na wo na b̄e ngakye: Aamizekyitinya mobimbi, aabazasa o mesa, emba yo mampenza amobutwa ibakyelela. ³⁸ Emba bo aesi ya butwa na molengyela, naa sima ya molengyela, bo aesi ya bazwa bali nde o ikyengye, bamoba na nkonzo.

³⁹ «Eba obokye bo mokolo wa ingambi aebakyi imbele siwaa saa moyaa nwibi, nde taanolakyi obokye abukye ingambi se. ⁴⁰ Na b̄e omibongyia, pho Nwana wa moto amoya o imbele siite siumunya b̄e.»

Moombo owa bosembo na malondo

⁴¹ Emba Petelo amba ya wo yokye: «Nkolo, okpe ete mena pho ya banga ndee na pho ya bato baso?»

* 12:35 12.35 Omizekyitinya mbimbi: Nde kokyengye.

42 Nkolo amba mobuyisa yokye: «Moombo owa bosembo na malondo nza, o wa moolo nkolo pho ya iphe bato ba ingambi se ntoma o imbele siikokyi? 43 Nkondo ili na moombo mona bo nkolo we, waamoy-abutwa yo aesi ya motakana kakyele ena etoma. 44 Nde phele na wo na bēe ngakye, nkolo aamokyela mokonzi nwa mbolo ye iso. 45 Kasi bo moombo me amiwosi o motema nwe yokye: “Nkolo wa nga kangombono na iya”, aambi butwa iwanda banzenga na bangondo baetoma, abuto iza, inywa na ilanga, 46 nkolo we aamba yaa mokolo moote moomoziya yo, na imbele sitesebe yo: Aamowinya, amba mokyela bo wa mokyela bēe bato baatebanole Nwaphongo.»

47 «Moombo okoebe ikyizingye nkolo we, kasi taikyi bongya na taikyi kyela bokozingye yo, amokaa baphimbo baikye. 48 Kasi yo otoebe ambi kyela mapho makokyi na nzii, bamobinda baphimbo bontee. Moto muso oophe bēe na boikye, baamoonga na boikye; oophise bēe na boikye, bamokula moonga na boikye koleka.»

Yesu aesi yakabola bato

49 «Naesi ya vaka nwenya o mokyisi, emba nazingakyi obokye nde moinalola eeto! 50 Nasengyesi ioka bolosi boikye, phango phamoba

ndokolo batisimo yanga. Emba nali na nkaa tee nono waamokokyisama yango. 51 Bēe koununya obokye na yaa o mokyisi pho ya iya ambya bose? Phe! Na wo na bēe ngakye, na ya nde iya kabola bato. 52 Pho tata lol eye, bato batano bali o ingambi sono, bamokabana: Baato mbale, babale mbale. 53 Bamokabana, ango amoina nwana we owa lele, nwana owa lele amoina ango; nyango amoina nwana we owa nwanwasi, nwana owa nwanwasi amoina nyango. Bokyilo owa nwanwasi amoina nwasi wa nwana we, na nwasi wa nwana amoina nyamolo nye.»

Ilimbola lolengye la bileko

54 Yesu awoko na na moluku nwa bato yokye: «Waawene bēe ikolo sibelo biikye milangya moo, kowo izele obokye: “Mbula ya muno”, emba wakyelame nde bom. 55 Waawene bēe eweele kyeuté bii ngyele, kowo obokye: “Lolo nzanga ya moleka”, emba wakyelame nde bom. 56 Banyamabole! Koebe nde ilimbola lolengye lowene bēe o ikolo na lowene bēe o se. Ka pho ya'ye tombe eba ilimbola imbele sisi?»

Bongya na moto ooli na we na lowo

57 «Pho ya'ye bēe mampenza toebe mapho ma bosembo? 58 Waakye bēe na moto ooli na we na lowo ikye

amba oka munanga, bongya ne wataba bēe o nzela. Bo phe, moto me amoekomya o boo pha munanga, emba munanga amoeyambya oka bulusi, bulusi amoevaka o boloko. ⁵⁹ Nawo na we obokye, na bo ndengye'ye otoo tokolo o boloko bo naino tokokye baphalanga baso baamoeyonga be.»

13

Ibongya mobesi ndee iwaa

¹ Imbele me, bato basuu bamba ya imola Yesu ndengye eyasweyaka Pilata malongo ma bato ba Galileya imbele saabaka bēe baphe Nwaphongo mambeka. ² Yesu

amba ya babuyisa yokye: «Koumunya obokye bato ba Galileya baabana balekaka bato ba Galileya baayoko baso na masumu pho ya izwa etumbu ndengye mena? ³ Phe, nawo na bēe ngakye: Kasi bo bēe tobongye mobesi nwa bēe, bēe baso wamovaka nde bomo. ⁴ Ebe bato iko mbuka mwambi baa Yelusaleme baawa waa bukwaka ingambi sianda saa Silowe, koumunya obokye bofe pha bēe phalekaka bato baso ba Yelusaleme? ⁵ Phe, nawo na bēe ngakye: Kasi bo bēe tobongye mobesi nwa bēe, bēe baso wamovaka nde bomo.»

Ete ya nwete nwa fige mootemoobote

⁶ Bobele Yesu amba ya bakpela ete yokye: «Moto

monomo aphikaka nwete nwa fige o inzambi se sa vinyo. Mokolo monomo amba ya kye luka mbuma ya fige omo, kasi taamba zwa. ⁷ Emba amba ya wo na moto wa etoma owa inzambi yokye: «Kyeka, mbula iyato, naina ya luka mbuma ya fige, kasi siizwe. Oekpete! Pho ya'ye kyembe na unva ntoma ya manyete nde pha?» ⁸ Kasi moto wa etoma owa inzambi amba ya mobuyisa yokye: «Nkolo, taakula ele naino mbula eye. Namotima manyete o mambale, namba vaka nkata yaa pholo omo. ⁹ Imbele sisuu ekokyi ibota mbuma o mbula ekye ye. Bo phe, waamokpete.»

Yesu abikye nwanwasi monomo mokolo nwa Sabata

¹⁰ Mokolo monomo nwa Sabata, Yesu abaka kateya o Ingambi sonoso sa makyita.

¹¹ Nwanwasi monomo abaka wamo, abaka na bolobo bofe pha mobuyaka etuku mambula iko mbuka nwanwasi; aumbamaka, takulaka koka na imielola na bolaa. ¹² Waa wene Yesu nwanwasi me, amba mobanga, amba ya wo ne yokye: «Nwanwasi, obikyi na bolosi pha we.»

¹³ Amba ya motandela maboko. Mina wamo aelo, abuto ikumbela Nwaphongo. ¹⁴ Kasi mokonzi nwa Ingambi sa makyita, awenekye bofe pho Yesu abikye moto mokolo nwa Sabata. Amba

ya wo na bato yokye: «Toli

na nkolo motoba ya etoma. Bèe yakaka nkolo me, pho baebikya na malosi ma bèe. Kasi mokolo nwa Sabata phe!»¹⁵ Kasi Nkolo amba ya mobuyisa bobo: «Bee banyamabole! Mokolo nwa Sabata, monomomona na monomomona na bèe taingole ngombe ye ebe naa mpunda ye pho ya ikye enyweya maa?»¹⁶ Ka nwanjwasi oyo ali nkoko ya Abalayama. Molemba amwakya mbula iko mbuka njwambi. Emba sikokakyi imoingola o mokolo nwa Sabata?»¹⁷ Waabawole Yesu babona, banguna ba bèe baso baokaka so. Kasi moluku nwa bato munsu babaka na nkyisa pho ya maphoo maalaa maakyelaka yo.

Ete ya mumbuma nwa mutarde

¹⁸ Yesu amba ya wo yokye: «Bokonzi pha Nwaphongo boulane na ye? Naboulinya na ye?»¹⁹ Boulane na mumbuma nwa mutarde, moto monomomona amokpee, akye mophika o inzambi se. Mumbuma mokosi, mobuto njwete, manyosi maya tonga moobo o bitakyi ba njwango.»*

Ete ya munu nwa mapa

²⁰ Yesu amba kula wo yokye: «Namoulinya Bokonzi pha Nwaphongo na ye?»²¹ Bokonzi pha Nwaphongo boulane na munu nwa mapa;

nwanjwasi monomomona amokpe, amoangyinye na faline iikye o saani, faline eso yuulo.»

Mozibo mokyiky

²² Yesu alekanaka o nkyisi iinene na iinkyikyikyemiteya tee nono waamokye koma yo Yelusaleme.²³ Moto monomomona amba motuna yokye: «Nkolo, bato bamobika tebali nde baikye?» Yesu amba ya mobuyisa yokye: ²⁴ «Kyela bokusi onyolo ya mozibo mokyiky. Pho nawo na bèe nga kye bato baikye bamoluka inyolo kasi etebakokye.»

²⁵ «Waamoinjwa mokolo nwa ingambi pho ya ikanga ekomba, bèe wamoikala o ifanda, wamba tata ikomola ekomba kombe wo obokye: “Nkolo, olozibole”. Amba ebuyisa yokye: “Bee banza?”²⁶ Emba bèe waamba butwa iwo obokye: “Tozaaka tonywaka na we elele yonyo, wambaka na teya o nsongo ya mokyisi nwa banga.”²⁷ Kasi yo amokula ebuyisa yokye: “Bee banza? Mana phenephe na nga, bèe baso baakyele bobo.”²⁸ Omoo, yamoba nde malelo na itwa mino, waamowene bèe Abalayama, Izake na Yakobo ebe baumosi baso ba Nwaphongo, bali o Bokonzi pha Nwaphongo. Ka bèe bamoevaka o nzee!²⁹ Bato bamouta o mbale ekyetokolo

* **13:19** 13.19 Mutarde eli njwana njwete mokyikyiky moobote bana mbuna nkyiinkyi.

na ekyekye minangya moo, na mbale eya ikolo na eya ngyele bamo ya zwa elele ya iza o eseleko, o Bokonzi pha Nwaphongo. ³⁰ Nde phele, bato bayoko babakiyi unwanwa eye o mbomela, bamobutwa o boo, ka bali unwanwa eye bato ba o boo, bamobutwa bato baa mbomela.»

Yesu alesi pho ya Yelusalem

³¹ Nde o sina imbele me, bafalisayi baayoko bamba susana oli Yesu, bamba wo ne bekye: «Mana wawa kyende bisuu, pho Elode kalukye na ieboma.» ³² Yesu amba ya babuyisa yokye: «Kyende kye imola munyabi nwa Inzumbu mona, obokye: "Lolo na yana, natokolo malobo mabe, nabikya bato bamalosi; maabale, namounva etoma ya nga."† ³³ Kasi lolo, yana na maabale, nasengyesi iunva imbanga sa nga, pho telibolaa obokye moimosi wa Nwaphongo awe bisuu, kasi kawo nde o Yelusalem.»

³⁴ «Yeeh! Yelusalem! Iwe okobome baimosi ba Nwaphongo, kombe kula boma na mabanga bato baetomele Nwaphongo! Mbala nzikye nazingaka ibokye bana ba we ndokolo ebembe ya soo waabokya yo bana be e o se ya mapapusa me, kasi toikaka zinga. ³⁵ Kyeka! Ingambi sa be e baasile. Nawo

na be e ngakye: Otokule nyene noko imbele sa mowo be e obokye: "Le obokye Nwaphongo apambole ookoye na nkombo ya Nkolo!"»

14

Yesu abikye moto wa bolosi mokolo nwa Sabata

¹ Mokolo monomo nwa Sabata, Yesu amba ya kyende o ingambi sa mokonzi monomo nwa bafalisayi pho ya ikye zaa. Bafalisayi baabaka wamo, babaka bamolembetele. ² Moto monomo amba ya teme o boo phe, abaka na bolosi boulele makolo na maboko. ³ Yesu amba ya tuna bateye ba mibeko na bafalisayi yokye: «Mobeke nwa banga moanole obokye babikya moto mokolo nwa Sabata?» ⁴ Kasi, be e baso bamba ikala bose. Emba Yesu amba yakpa moto owa bolosi me, amobikye, amba mobuya. ⁵ Bobele, amba ya wo na be e yokye: «Nza onte ya be e bo nwana we wa lele naa ngombo ye eka o izifa, etaeyabole izele mokolo nwa Sabata?» ⁶ Kasi tebaika koka imobuyisa na eyano.

Jlo elele eya mbomela

⁷ Yesu amba ya kpela bato baabangaka mofalisayi iya zaa o ingambi se ete yonoyo, pho awenekye obokye balo biziye ba o boo, amba wo na be e yokye: ⁸ «Bo moto monomo aebangyi o

† 13:32 13.32 Inzumbu ali nyama ya malondo mabe. Nyama ekyekosa bebi.

eseleko ya bolonga, sakye zala o biziye ba o boo, pho imbele sisuu abangyi moto mosuu okoelekye na kaa, ⁹ emba moto oebangyi b'ee baso babale o eseleko, amoya wo na we obokye: "Omolele elele mena." Emba wamumana na soo iikye, wamba butwa ikye zala o elele eya mbomela. ¹⁰ Ka we, bo baebangyi o eseleko, kyende kye zala o elele ya mbomela. Emba waamoya moto oebangyi, amo yawo na we yokye: "Nwebi na nga, yaka ya zale o elele eya boo." Emba wamozwa kaa o miyo ma bato baso bazasi na we. ¹¹ Pho moto munso ookomitombe, baamouya, okomiuya baamotomba.»

¹² Yesu amba ya wo na moto owa mobangaka yokye: «Bokolukye ibanga bato pho ya izaa, sa banga bikamba ba we, ebe banaa nyongu, ebe bato ba ibota sa we, na bato ba ezwele bali phenephe na we. Pho bookyesi babona mokolo mosuu na b'ee bamoebanga, bamoebuyisa bolaa bosu phaa bakyelaka we. ¹³ Kasi bo kolukye ibanga bato pho ya izaa, banga nde babola, bato baatono maboko, na baatono makolo, na bato ba pholo miyo. ¹⁴ Emba wa moba na nkonzu, pho b'ee tebali na ekpele eya iebuyisa. Kasi bamoebuyisela yango mokolo hwaa mokundwa bato baa bosembo.»

Ete ya eseleko

¹⁵ Waaoka monomo na baabangaka b'ee lowo me, amba ya wo na Yesu yokye: «Nkonzo na moto owa mozwa elele o izaa o Bokonzi pha Nwaphongo!» ¹⁶ Yesu amba mokpela ete yokye: «Moto monomo abongyaka eseleko enene, amba banga na bato baikye. ¹⁷ Waakoka imbele sa izaa, amba ya toma moto we owa etoma ikye imola bato baabangaka yo obokye: "Bee yaka, uhwawwa eye mapho maso makoyi." ¹⁸ Kasi b'ee baso, monomo na monomo atati iyonga bolimbisi. Owa boo amba ya wo na moto owa etoma yokye: "Nauti iyomba inzabi, esengyesi obokye nakye sikyeka. Naebondi ondimbisa." ¹⁹ Ooyoko yokye: "Nauti iyomba matina ma mangombe matano, nakye mameka naa mali malaa. Naebondi ondimbisa." ²⁰ Omoyoko yokye: "Nauti ilonga hwawwasi nde nkolo iye, yango mena sikoyi iya."»

²¹ «Moto wa etoma amba ya butwa oka mokonzi nwe, amba ya moimola mapho maso. Mokonzi amba ya oka yo. Amba ya wo na moto we owa etoma yokye: "Kyende izele o bilele biangane bato na o nsongu ya mokyisi, onzelele na babola, bato baatono maboko, bato baa pholo miyo, na bato baatono makolo." ²² Sakoko, moto owa etoma amba ya wo yokye: "Mokonzi nakyesi

boontomakyi we, kasi bilele bisuu bitaba pha.”
²³ Mokonzi amba kula ya wo na moto owa etoma yokye: “Kyende o manzela na o manzabi. Nyosa bato baso bamozwa we na bokusi, pho ingambi sa nga sitonde. ²⁴ Nawo na b̄e ngakye: Onte ya bato baso baabangakyi nga phanza, moto na monomo takokyi izwa elele o eseleko ya nga.”»

Pho ya ibutwa moekosi wa Yesu

²⁵ Moluku nwa bato baikye babaka babengye Yesu. Yesu amba ya ekpana oli be, amba ya wo na b̄e yokye: ²⁶ «Moto ookozingye iya oka nga asengyesi inzinga koleka ango, nyango, nwanwasi we, bana be, banaa nyango, mankanasa me, ebe na bomoo phe, bophe takokyi iba moekosi wa nga. ²⁷ Moto oole inyanya ekulusu ye pho ya imbenga, takokyi iba moekosi wa nga. ²⁸ Bo monomo na b̄e kalukye itonga ingambi siinene; amotazala naino pho ieba motuya nwa phalanga baamobungya yo, bowalongoba na baphalanga bali ne pho ya iunva ingambi me. ²⁹ Ka botakyesi baabona, bo awangye ingambi taambi siunva, bato baso baasiwene, bamobutwa imwekye. ³⁰ Bamowo bekye: “Moto oyo atatakyi itonga ingambi, tambi siunva.”
³¹ Nde bomoo, bo mokonzi

monomo kalukye ikye nwana mabita na mokonzi mosuu, amotaa zala phanza pho ya iumunya, bo amokoka na batuluku nkoto iko baali ne, nwana na nwebi ne ooli na batuluku nkoto mako mabale. ³² Bo etaakokye, amotoma batima oka mokonzi oomoyoko, naino waataba yo itakye, pho babongya. ³³ Eli nde bomoo, onte ya b̄e, bo monomo na b̄e taikyi iso ili ne taakokyi ibaa moekosi wa nga.»

Mokpa moote moli na vale

³⁴ «Mokpa eli ekpele elaa. Kasi bo mumani vale, bamokula mobuya vale ndengye'ye? ³⁵ Te mokuli ba na ntina. Tebakokyi imokyelela naa pho ya ibongya manyete naa pho ya manzambi; bamovakye nde onze. Ooli na matoo ma ioka, aokye!»

15

Ete ya mpate ebungakyi ezwa

¹ Mokolo monomo, baphutise bamputi na bato ba masumu, bamba ya b̄e baso oli Yesu pho ya imooka. ² Bafalisayi ebe na bateye ba mibeko baumelaka, bamba wo bekye: «Moto me kyangyele bato ba masumu, kambe zaa na na b̄e elele yonyo!» ³ Yango mena, Yesu amba ya bakpela ete eye: ⁴ «Bo monomo onte ya b̄e ali na mampate munkama, yonyo embi bunga etaa ikye ika mako

ibuwa mbuka ibuwa o bokye, pho ya ikye luka yonoyo eebungyi tee nono wa mo ezwa yo? ⁵ Imbele sa moezwa yo, amoba na nkyisa boikye; amoenyanya o mabekye, ⁶ amobutwa o ingambi se. Sima me, amoangyinya bikamba be, na babuba ne, amba ya wo na bee yokye: "Yaka ya sepele na nga molongo, pho nazwe mpate ya nga eebungakyi!" ⁷ Na wo na bee, eli nde bomo o ikolo, nkyisa ya moba na boikye, pho ya moto wa masumu monomo oobongosi motema, nkyisa me ya moleka yaaka bato ba bosembo mako ibuwa mbuka ibwa haate basengyesi na ibongola motema.»

Ete ya mpata ebungakyi ezwa

⁸ «Ka naa bo njwanjwasi monomo ali na baphalanga ba bibende iko, bo mpata yonoyo eebungyi, etaalosa tala, etaakombo ingambi na ikye miluka na bolaa, tee nono wa mokye ezwa yo? ⁹ Emba imbele siezwe yo, amoangyinya bikamba bee na babuba ne yokye: "Yaka ya sepele na nga molongo, pho nazwe mpata ya nga ebungakyi!" ¹⁰ Nde bomo, na wo na bee nga kye, nkyisa ili oka banze ba Nwaphongo pho ya moto wa masumu monomo oobongosi motema.»

Ete ya njwana owa bungaka azwa

¹¹ Yesu amba kula ya wo yokye: «Moto monomo abaka na bana ba bampela babale. ¹² Oo mosi amba ya wo na ango wa bee yokye: "Tata, kaba ezwele ya we, ompe iyalo saaka nga." Emba ango wa bee amba ya kaba ezwele ye onte ya bana bee babale. ¹³ Sima ya banaa nkolo, njwana o mosi aesi ya ungya mbolo ye iso, akpe bana baphalanga akye na bee o mokyisi monomo itakye. Omo, akye bato na mapho mazanga ntina. ¹⁴ Waunva yo baphalanga, zilo sikusi saamba ya nyolo o mokyisi me; amba tata izanga na ntoma ya izaa. ¹⁵ Amba kye nyolo etoma oka moto monomo wa mokyisi me. Moto me amba motoma o manzabi me akye banza mangulu. ¹⁶ Abaka nana phowa ya itonza ibu se na ntoma yabaka mangulu mazinge, kasi na moto monomo taika mophe yango. ¹⁷ Emba amba ya miyo yokye: "Bato ba etoma ba tata baso, bazee mapa bamaotwe, nde nga wawa na we na nzala! ¹⁸ Na mobutwa oka tata, namba wo ne ngakye: Tata, na kyelesi ikolo bofe, na kyelesi na we bofe. ¹⁹ Sikokyi ikula bangama njwana wa we. Inkyele ndokolo monomo na bato ba we ba etoma."» ²⁰ Amba ya kpa nzela ya ibutwa oka ango.

«Waataba yo njwana itakye na ingambi, ango amba mowene, amba oka

ngongo: Amba kyilingana akye moyamba. ²¹ Nwana amba ya wo na ango yokye: "Tata, nakyelesi ikolo bofe, naekyelesi na we bofe. Sikokyi ikula bangama njwana wa we..." ²² Kasi ango amba ya wo na baombo be ye yokye: "Yaka izele na etobu elekyi bolaa, omolasa ye; omolasa mumpete o munse na bikoto o makolo. ²³ Yaka na njwana wa ngombe owa isa, omobome, tozee, tokyele eseleko. ²⁴ Pho njwana wa nga okowene be ye oyo awaka, kasi akuli butwa na bomoo, abungaka kasi akuli zwama."» Emba bamba ya tata eseleko.

²⁵ «Imbele me njwana wa moto me oo bola abaka o inzabi. O ibutwa se, wakoma yo phenephe na ingambi, aesi ya okaa toko ya meembo na mbina. ²⁶ Amba ya banga monomo na baombo ba be, amba motuna, lowo ye loolekane. ²⁷ Moombo me amba moimola yokye: "Eli njwana nyong'o aesi, yango mena ongo abomi njwana wa ngombe owa isaa, pho amoweni aesi yabutwa na nzoto ndaa." ²⁸ Emba njwana oo bola amba oka yo, tamba na benela inyolo o ingambi. Ango amba tokolo ikye mofondo. ²⁹ Kasi njwana amba ya buyisa ango yokye: "Kyeka mambula maikye maaekyelele nga satiyoala mibeko ma we; kasi nga naino tombomesi

nono njwana wa mbosi pho ya ikyela eseleko na bebi na nga. ³⁰ Kasi oesi njwana wa we oyo, iyo owaoto ezwele ya we eso na babasi, omobomesi njwana wa ngombe owa isaa!" ³¹ Emba ango amba ya wo ne yokye: "Nwana wa nga, iwe oli na nga nkolo iso wawa, mbolo iso iili na nga, ili ya we. ³² Kasi tosengyesi ikyela eseleko, toombe na sepela pho njwana nyong'o okowene we oyo awaka kasi ali na bomoo, abungaka, azwa!"»

16

Kapita owa malondo

¹ Yesu amba ya wo na baekosi be ye yokye: «Moto monomo wa ezwele abaka na kapita ooko banza mbolo ye; bato basu bamba moimola obokye, kapita wa we, kaoto mbolo ya we. ² Mokolo mbolo amba ya banga kapita amba ya wo ne yokye: "Maphoo iye maaokye nga bawo pho ya we? Imbuyisa nkanda iso ikyelakyi we etoma ya we, pho tata lolu tokokyi ikula baa kapita ya mbolo ya nga." ³ Emba kapita amba miwole yo mampenza yokye: "Namokyela bo? Bo mokolo mbolo amanye o etoma? Ibala manzabi, sili na bokusi. Ikyemionga, naokye soo. ⁴ Naebi yaa mokyela nga pho bo bamanye o etoma, bato banzambakye o mangambi ma be." ⁵ Emba, amba ya

banga bato baso baabaka na mbongo na mokonzi nwe monomo na monomo. Amba ya tuna moto owa o boo yokye: "Oli na mbongo ya mokonzi nwa nga ya bo?"⁶ Moto me amba ya mobuyisa yokye: "Ba tonoo mukama ba mauta." Kapita amba ya wo ne yokye: "Kyeka mokanda nwa mbongo ya we, zala izele, koma makoo matano."⁷ Atuni oomoyoko yokye: "Iwe oli na mbongo ya bo?" Amba ya mobuyisa yokye: "Basakyi mukama ba ble." Kapita amba ya wo ne yokye: "Kyeka mokanda nwa mbongo ya we, koma basakyi mako mwambi."⁸ Mokonzi amba kumisa kapita owa bole mona pho ya malondo me. Pho bato ba mokyisi mumu bakalangana o maphoo koleka bebi na bee baatambule na moo."⁹ Yesu ambakula bakya yokye, nga nawo na bee boho: Luka bikamba na ezwele ya we eya bole, pho wa mounva ezwele me, baeyambe o mokyisi nwa bobele.¹⁰ Moto ooli na bosembo o maphoo maakyiky, amoba na na bosembo o maphoo maanene. Kasi moto otoli na bosembo o maphoo maakyiky, takoyi na iba na bosembo o maphoo maanene.¹¹ Bo toika ba na bosembo na baphalanga baakosa bato, owa moephe eyakolo ezwele nza? ¹² Ka bo toika ba na bosembo na mbolo ya bato basuu, owa moephe mbola yaka yawe

nza?

¹³ «Moto wa etoma monomo takoyi ikyelela bankolo babale: Naa amoina monomo, amba zinga omoyoko; naa aamiphe mi monomo, amotiyola omoyoko. Tokoyi ikyelela mbala yonoyo Nwaphongo na baphalanga.»

Mibeko ma Bokonzi pha Nwaphongo

¹⁴ Bafalisayi baokaka maphoo maso mamana, bambaka ekye Yesu pho bazingaka baphalanga.¹⁵ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bee komiweninya o miyo ma bato obokye oli bato ba bosembo. Kasi Nwaphongo kaebe mandondo ma bee. Oebe obokye maphoo maso mawene bato manene, Nwaphongo kamawene nde phaa.

¹⁶ Imbele saa mibeko ma Mose na baimosi ba Nwaphongo sasuka na Yoane Mobatise. Kasi tata o imbele saka Yoane Mobatise, Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo eimolami, emba moto munso kakyele bokusi pho ya inyolo.¹⁷ Ikolo na munse yamolekana nde na moo, kasi tebakoyi imanya nono nwana lowo mokyiky o mibeko.

¹⁸ Moto munso oolee njwasi we, alongyi mosuu kakyele phemba; na alongyi njwanjwasi oolee bee na bolonga kakyele phemba.»

Moto wa ezwele na Lazalo

19 «Yabaka o mokyisi mōnōmō, moto wa ezwele abaka kalate bitobu bilaa na baamotiya; nkolo iso abaka kazez nde ntoma indaa ndokolo kakyele eseleko. 20 O boo pha ingambi se, mobola mōnōmō nkombo ye Lazalo, nzoto ye yatondaka na maphika, abaka kamilangya omō. 21 Abaka na phowa ya izaa nōnō mpusu yabaka kyilale na mozwe o se ya mesa. Kasi yabaka nde manva maabaka maya lete maphika me.

22 Mokolo mōnōmō mobola amba ya waa. Baanze bamba ya munyanya ooli Abalayama. Moto wa ezwele aesi ya waa me, bamokundi. 23 O mokysi nwa bawe, abaka kawene bolosi boikye. Waatomba yo miyo o ikolo, aesi ya wene Abalayama na itakye, na Lazalo azasi phenephe ne. 24 Amba ya anwana yokye: «Tata Abalayama, inzokye ngōngō, toma Lazalo, anyinya songye ya munse nwe o maa, antangya o lole, pho na wene bolosi boikye o itumbu sa nwenya sisi.» 25 Abalayama amba mobuyisa yokye: «Nwana wa nga, umunya obokye wazwaka ezwele waabaka we na bomō, kasi Lazalo abaka kawene mpasi. Unwanwa eye wawa bamobondō kasi iwe kowene mpasi. 26 Waambi na baa motepha mozindo onte ya banga na bēe. Pho bato bazingye iuta oni, pho ya iya oomō bēe sakoka, na

moto na mōnōmō takokyi iuta oomō ayei oni.» 27 Moto wa ezwele amba ya wō yokye: «Tata, bo babona na ebondi, toma Lazalo o ingambi sa tata, 28 pho nali na banaa mama ba bampele batano. Akye bakyebisa pho bēe sayaa na bēe o elele eya mpasi eye.» 29 Abalayama amba ya mobuyisa yokye: «Banaa nyōngō bali na Mose na ná baimosi ba Nwaphongo baabakyebisa, babaokye!» 30 Moto wa ezwele yokye: «Phe, tata Abalayama. Bo moto mōnōmō auti onte ya bawee akye ba imola, bamobongola motema.» 31 Kasi Abalayama amba ya mobuyisa yokye: «Bo tebaokyi Mose na baimosi ba Nwaphongo, na bo moto mōnōmō auti onteya bawee, ete baanole.»»

17

Sa baa ibaku pho ya moto

1 Yesu amba ya wō na baekosi bēe yokye: «Maphōo makyele obokye moto akyele masumu temakokyi izanga. Kasi ngōngō eli na moto okotomisa bebi obokye bakyele masumu! 2 Elekyi bolaa pho ye obokye bamotingya ibanga siinene o nkyingo, bamovakye o ebale, pho yo sakula tomisa mōnōmō na baakyikyi ikyela masumu. 3 Nde kokyebe!

Bo nwebi na we akyelesi isumu, omooya; bo

aanosi isumu se, omolim-bisa. ⁴ Ka bo aekyelesi masumu mbala sambo na mokolo monomo, ambi ya mbala yonyo na yonyo iyawo yokye: "Indimbisa", we omolimbisaka.»

Ianola

⁵ Batoma bamba ya wo na Nkolo bekye: «Kosa ianola sa banga.» ⁶ Nkolo amba ya wo yokye: «Bo obakya nono na nwana ianola sikyikyibooli mumbuma nwa mutarde, nde owakya na nwete mumu obokye: "Phikwa wawa kyende miphika o ebale enene", nde moetose.»

Maphoo maasengyesi moto wa etoma ikyela

⁷ «Moto nza onte ya beeb bo ali na moombo ookomobalele inzabi naa ookomobanzisa manyama, amowo ne bo auti o manzabi obokye: "Kyende kyezala o mesa izele ozee?" ⁸ Etawo ne nde obokye: "Ondambele ntoma ya iza, lata etobu elaa ombongyisa mesa, na ze na nywe; emba sima na we waamba zaa waamba na inywa." ⁹ Nkolo kaphe moombo we melesi pho akyesi iimotomakya yo? Phe. ¹⁰ Eli nde bomo pho ya beeb; bo okyesi maphoo maso maa etoma be, wo obokye: "Toli nde bato ba etoma pha. Tokyesi nde etoma esengyelakya banga ikyela."»

Yesu abikyebato iko baa maba

¹¹ Waaba Yesu kakyende o Yelusaleme, amba lekana onte ya Samaliya na onte

ya Galileya. ¹² Waanyolo yo o mokyisi monomo, bato iko baa maba, bamba ya vana ne. Bamba teme nwana itakye, ¹³ bamba butwa ianwana bekye: «Yesu, Moteye, olokye ngongo!» ¹⁴ Waaba

wene Yesu, amba ya wo na bee yokye: «Kyende kyemiteya oka banganga ba Nwaphongo.» Waba bee bakyende, babikaka. ¹⁵ Monomo onte ya be, waawene yo obokye abikya, aesi ya butwa oli Yesu, atati ikumbela Nwaphongo na nyesi ikolo. ¹⁶ Amba kye mivaka bo nono ose, o makolo ma Yesu, amba mophe melesi. Moto me abaka Mosaliya. ¹⁷ Emba Yesu amba wo yokye: «Be baso iko tebaikyibika? Ka ibuwa baayoko bali bi? ¹⁸ Onte ya bee tewazwaa moto oobomesi iya phe Nwaphongo melesi, yesi nde mobutu oyo?» ¹⁹ Yesu amba ya wo ne yokye: «Inua, kyende, ianola sa we siebikyebato.»

Ndengye eya moya Bokonzi pha Nwaphongo

²⁰ Mokolo monomo, bafalisayi bamba ya tuna Yesu bekye: «Bokonzi pha Nwaphongo pha moya imbele iye?» Amba ya babuyisa yokye: «Bokonzi pha Nwaphongo ete boye ndokolo ekpele ekyewene bee na miyo. ²¹ Ete baawo obokye: "Kyeka phango bobo!" naa "phango bona."»

Oebe obokye, Bokonzi pha Nwaphongo boli onte ya b̄εε.»

²² Bofele, amba ya w̄o na baekosi yokye: «Nkolo yaa moya, wa moba na phowa ya iwene Nwana wa moto n̄ōn̄o mokolo m̄ōn̄ōm̄o, kasi ōōomowene. ²³ Bamow̄o na b̄εε obokye: “Kyeka yo ona, yo oyo.”» B̄εε sakyende, sakyilingana om̄o. ²⁴ Pho mokolo ηwaa moya Nwana wa Moto, ηwamoba ndokolo munkankasi mungyengye mbala ȳōn̄ōȳo, moweninya ikolo na suka na suka. ²⁵ Kasi phanza asengyesi itaa wene bolosi, bato ba lol̄o eye baamoleε.

²⁶ «Nde bowakyelamaka wango o nkolo yaaka Nowa, yamokyelama nde bom̄o o nkolo yaaka Nwana wa Moto: ²⁷ Bato b̄azaaka, banywaka, balongaka, balongyinyaka, tee n̄ōn̄o mokolo ηwa nyolo Nowa o masuwa maatongaka yo; emba maa maamba ya zinza mokyisi, maamba baboma b̄εε bas̄o. ²⁸ Yamoba ndokolo imbele saka Lota, bato babaka b̄azee, banywe, baombe, baungya, baphikye, batongye mangambi; ²⁹ kasi mokolo ηwaa manaka Lota o S̄ōd̄ōm̄o, Nwaphongo anoyaka uta o ikolo mbula ya ηwenya na muuwe ndokolo mobulubutu mookusi ya bomaka bato bas̄o. ³⁰ Yamokyelama nde bom̄o, mokolo ηwaamiweninya Nwana wa Moto.»

³¹ «Mokolo me, moto owa moba o ibanda, yo sanyolo o ingambi ikye ikpa mbolo ye; nde bom̄o na owa moba o inzabi, yo sabutwa na munsima. ³² Umunya ya lekanaka na ηwasi wa Lota. ³³ Moto okolukye ibikya bom̄o phe, abobungya, ka owaabobungya aabobikya. ³⁴ Naw̄o na b̄εε ngakye: Muna mokolo me, bato babale bamilangya ntangye ȳōn̄ōn̄o: Bamokpa m̄ōn̄ōm̄o, bamwika oomoȳok̄o. ³⁵ Babasi babale bamoba batwakye o omba ȳōn̄ōȳo: Bamokpa m̄ōn̄ōm̄o bamwika oomoȳok̄o. [³⁶ Bampele babale bamoba o inzabi: Bamokpa m̄ōn̄ōm̄o, bamwika oomoȳok̄o.]»

³⁷ Baekosi bamba ya tuna Yesu b̄ekye «Nkolo, maph̄ō me ma molekama bi?» Amba ya babuyisa yokye: «Elele eya moba ebembe, biwawanga bamoangana wam̄o.»

18

Ete ya ηwanjwasi bozengye na zuzi

¹ Mokolo m̄ōn̄ōm̄o, Yesu amba ya pkela baekosi b̄εε ete, ph̄o ya ibateya obokye basengyesi ib̄ond̄ele Nwaphongo nkolo iso, b̄εε saphembe. ² Amba ya w̄o na b̄εε yokye: «Yabaka o mokyisi m̄ōn̄ōm̄o zuzi m̄ōn̄ōm̄o taikaka baa kalle Nwaphongo, taikaka baa kasaka na bato. ³ Nwanjwasi bozengye m̄ōn̄ōm̄o abaka o mokyisi me. Abaka kakye

nyingonela na zuzi me nkolo iso yokye: "Intenele bolombe bolaa na moto owa lowo na nga." ⁴ Mbala nzikye zuzi mona taikaka ba kabenele imotenela bolombe. Kasi amba miwale yokye: "Na bo siile Nwaphongo, na bo siitosa bato, ⁵ kasi pho bozengye bobo bontungyisa, naamotenela bolombe. Bo phe, nde sizasi bese."» ⁶ Emba Nkolo amba bakya yokye: «Okyemela na bolaa iiwao zuzi otoli na bosembo oyo. ⁷ Emba Nwaphongo amole salongya bato baaolo yo, bo bamobondesi na moo na mokolo? Amowo na bée obokye baataziya? ⁸ Na wo na bée ngakye: Aabatanela bolombe izele. Kasi waa moya Nwana wa Moto, amoyazwa ianola o mokyisi?»

Ete ya mofalisayi na mophutise wa mputi

⁹ Mokolo monomo, Yesu amba ya kpa ete eye pho ya bato baa miwene bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo, baawene bato bayoko pha, yokye: ¹⁰ «Bato babale bakyeke bondele o Tempelo, monomo abaka mofalisayi, omoyoko mophutise wa mputi. ¹¹ Mofalisayi amba kye teme o boo pha bato baso, amba bondele o motema yokye: "Oo Nwaphongo, naephe melesi pho sili ya bato baayoko, bée bali baibi, bato bate bali na bosembo,

bakyesi ba phemba, naa booli mophutise wa mputi mona. ¹² Na poso yonoyo na miime ntoma mbala ibale. Onte ya mbolo iso iikyizwe nga, na emanyisa ekpele yonoyo onte ya iko." ¹³ Mophutise wa mputi yo atemi nde na itakye, taikaka zinga na itomba miyo o ikolo, kasi abaka kamiwande nde o bontolo, kawo yokye: "Oo Nwaphongo inzokye ngongo, nga moto wa masumu." ¹⁴ Nawo na bée ngakye: Waabutwa mophutise wa mputi o ingambi se, abaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo, kasi mofalisayi phe. Pho moto munsu ookomitombe baamuya. Kasi ookomiuya baamotomba.»

Yesu apambosi bana bakye

¹⁵ Bato bamba yeleda Yesu bana bakye pho abatandele maboko. Waawene baekosi babona, batataka ibaoya. ¹⁶ Kasi Yesu amba ya banga bana bakye oli yo, amba ya wo yokye: «Le bana bakiyiki baye oka nga! Sabakatela, pho Bokonzi pha Nwaphongo boli pho ya bato bali booli be. ¹⁷ Nde phele naewole ngakye: Bo moto tayambi Bokonzi pha Nwaphongo ndokolo nwana mokyé phe, takokyi inyolo omu.»

Moto wa ezwele

¹⁸ Mokonzi monomo wa bayuda amba ya tuna Yesu yokye: «Moteye o molaa, nakyele bo pho na

zwe bōmōō pha bōbele na bōbele?»¹⁹ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Phō ya'ye kontangye moto molaa? Moto molaa tali, bo teebe nde Nwaphongo.²⁰ Koebe mibeko: "Sakyela baphemba, saboma moto, saifa, sateme bonzoka pha bōole, kumola nyōngō na ōngō."»²¹ Moto owa ezwele amba mobuyisa yokye: «Natoša mibeko misō maamina tata bōjwana pha nga.»²² Waa oka Yesu babona, amba ya wō ne yokye: «Kyeezangye ekpele yōnyō: Kye ungya mbolo ya we iso, okabele babola bana baphalanga. Wamozwa ezwele o ikolo; emba yaka ya mbengye.»²³ Waaoka moto wa ezwele me babona, amba butwa na ngōngō, phō abaka na ezwele iikye.²⁴ Waawene Yesu obokye moto me abuto na ngōngō, amba ya wō yokye: «Wali kamba phō ya bato ba ezwele inyōlō o Bokonzi pha Nwaphongo!»²⁵ Phēle wali kamba phō ya Shamo inyōlō o iluu sa sōlu, kasi wambi kula ba nkamba koleka phō ya moto wa ezwele inyōlō o Bokonzi pha Nwaphongo.»²⁶ Bato baabaka bamokye bamba wō bekye: «Emba owamba bika nza?»²⁷ Yesu amba buya yokye: «Maphōō maate maakokye bato ikyela, Nwaphongo kamakyele.»

²⁸ Petelo amba ya wō na Yesu yokye: «Okyemela, banga toika ika iso yabaka

na banga phō ya iebenga.»²⁹ Yesu amba ya wō na bēe yokye: «Nde phēle, na wō na bēe, bo moto aikyi ika ingambi, űwanwasi, bana nyango, baboti, bana phō ya Bokonzi pha Nwaphongo,³⁰ moto me amozwa mbolo nzikye koleka o imbele sisi, emba o nkōlō yaamoyaa amba zwa bōmōō pha bōbele na bōbele.»

Yesu akuli imola mbala eya iyato, bo wa mowa yo na bo wa mokundwa yo

³¹ Yesu aesi yakpa baekosi bēe iko mbuka babale, amba ya wō na bēe yokye: «Okyemela, űwanwa eye tokyende o Yelusaleme, omō, maphōō masō makoma baumosi ba Nwaphongo phō ya Nwana wa Moto mamokokyisama.³² Phō baamoambya o mabokō ma bato bamasumu, baamoekye, baamotola, baamotowa matee;»³³ waamounva bēe imobinda phimbo, baamoōboma, emba sima ya nkōlō iyato amokundwa.»³⁴ Kasi baekosi tebaikaka sōsōlō ntina ya maphōō me, tebaikaka eba na yaunvaka wō Yesu.

Yesu abikye moto owa phōlō miyo

³⁵ Waakoma Yesu phenephe na Yeliko, moto mōnōmō owa phōlō miyo, azalaka o imbale ya nzela phō ya ionga baalekane.³⁶ Waaoka yo tōkō ya moluku űwa bato balekane, amba ya

tuna yokye: «Eni ba lowo iye?»³⁷ Bamba mobuyisa bēkye: «Kyelekane Yesu owa Nazaretē.»³⁸ Emba amba yaanwana yokye: «Yesu, Nwana wa Davidi, inzokye ngōngō!»³⁹ Bato baabaka batambule o boo, bamba mozibisa pho aikale bose, kasi yo amba kula yaanwana nde na bokusi yokye: «Nwana wa Davidi, inzokye ngōngō!»⁴⁰ Yesu amba ya temē, amba ya onga obokye bamoyelele nē. Waakoma moto owa pholo miyo phenephe na Yesu amba motuna yokye:⁴¹ «Kozingye obokye na ekyele iye?» Moto owa pholo miyo yokye: «Nkolo, kyela obokye nakule wene!»⁴² Yesu amba ya wo nē yokye: «Kula wene! Ianola sa wē siebikye.»⁴³ Mina wamō, moto mē abuto iwene, abuto ibenga Yesu naikyemikumbela Nwaphongo. Waawene bato basō baabona, na bēe babutwaka ikyemikumbela Nwaphongo.

19

Yesu na Zakayo

¹ Waanyolo yo o Yeliko, Yesu amba tamba mokyisi.² Moto monomo abaka omoo nkomo ye Zakayo, aamba ya tokolo; yo abaka monomo na bakonzi wa ba phutise ba mputi, na moto wa ezwele iikye.³ Alukaka iwene Yesu, kasi bo wabaka yo mokuwe, taikaka koka imowene pho ya moluku

nya bato.⁴ Wawene yo babona, amba kyilingana o boo, akye baa o ikolo sa nwete nya sikomole, pho waa moyalekana Yesu wamō, amowene na bolaa.⁵ Waakoma Yesu o elele mē, amba tomba miyo o ikolo, amba ya wo nē yokye: «Zakayo, uta mizele: Pho nasengyesi lolō ikye baa o ingambi sa wē.»⁶ Zakayo amba ya uta izele, amba moyamba o ingambi se na nkyisa.⁷ Bato basō baawenekye lowo mē, te baikaka sepela na lango, bamba wo bēkye: «Akye baa nde oka moto wa masumu!»⁸ Kasi Zakayo amba ya susana o boo pha Nkolo, amba ya wo nē yokye: «Nkolo, okyemela, nakabe mbolo ya nga na mibale, naphe babola ndambo eyoko. Bo nakpesi moto baphalanga baikye na malondo mabe, namobuyisele bēe mbala ine.»⁹ Emba Yesu amba wo pho ye yokye: «Lolo eye, ibikiyi sisi o ingambi sisi, pho na wē, oli nwana wa ibota sa Abalayama mē.¹⁰ Pho Nwana wa Moto aesi yaluka ná iya bikya bato baabunga.»

Ete ya baphalanga

¹¹ Yesu ambakula ya kpela bato baokaka maphoo mana ete esuu. Pho waaba yo phenephe na Yelusaleme, bato baumunyaka obokye Bokonzi pha Nwaphongo pha mowenene nde mina wamō.¹² Emba Yesu amba ya wo yokye: «Moto

mōnōmō wa ibota sa bokonzi akyskye o mokyisi mōnōmō itakye pho bamokyele mokonzi, sima amba kula ya butwa. ¹³ O boo pha ikyende, amba ya banga baombo iko mi baombo be, aesi yabakabela moto na moto ebuni yōnyō ya wolo ya motiya moikye, amba ya wō na bēe yokye: “Kyela mumbongu na baphalanga baabana, tee nōnō wa moya nga.” ¹⁴ Kasi bato ba mokyisi nwe bamoinaka, bamotomelaka bato pho ya ikye wō ne obokye: “Toloanole obokye abe mokonzi ŋwa banga.”

¹⁵ Waamokyela bēe mokonzi, amba ya butwa o mokyisi nwe. Amba ya banga o boo phe bato ba etoma bakabelaka yo baphalanga pho ya iyeba bookose moto mōnōmō na mōnōmō baphalanga baazwaka yo. ¹⁶ Owa o boo amba ya wō yokye: “Nkolo, ebende ya baphalanga yōnyō eya mpekye we eboti bibende iko ba wolo.” ¹⁷ Nkolo amba ya wō yokye: “Bolaa, moto wa, etoma o molaa. Okyesi bolaa o maphōo makyiki, na moebuya mokonzi wa nkyisi iko iinene.” ¹⁸ Owa ibale amba ya wō yokye: “Nkolo, ebende ya baphalanga yōnyō eya mpekye we, eboti bibende bitano ba wolo.” ¹⁹ Nkolo amba ya wō ne yokye: “Iwe, na moebuya mokonzi ŋwa nkyisi itano

iinene.” ²⁰ Oomoyoko amba ya wō yokye: “Nkolo, kyeka ebende ya we yōnyō ya baphalanga yango eye, na ezingaka na itambala, namba ebomba. ²¹ Nabaka na ile, pho oli moto mōnōmō wa nkamba, kokpe mbolo yateyaikaka we langya, konoko o elele eteyikaka we phika.” ²² Nkolo amba ya mobuyisa yokye: “Oli moto wa etoma moḃe, namoesambisa nde na maloba ma we mampenza. Waebaka obokye nga nali moto mōnōmō wa nkamba, nakpe mbolo yateyaikaka nga langya, nanoko o elele eteyaikaka nga phika. ²³ Ka pho ya'ye toikaka kye bomba baphalanga banga nabo o bankyi? O iyabutwa sa nga nde naesi ya bazwa na matabisi.”* ²⁴ Bobele nkolo amba ya wō na bato baabaka wamo yokye: “Omobololo ebende ya wolo mena, oephe oli na bibende iko.” ²⁵ Bato bamba ya wō ne bekye: “Mokonzi, yo nga ali na bēe ikoo!” ²⁶ Nkolo amba ya babuyisa yokye: “Nawo na bēe, moto ooli na banaa mbolo, bamokula mobakyisa mbolo nsuu. Ka ooli pha, ba mobololo na ŋwana ndambo ooli ne. ²⁷ Pho ya banguna ba nga, bato bate baikaka zinga obokye nga nabe mokonzi ŋwa be, yaka na bēe wawa, emba obatene nyesi o miyo ma nga!”»

* 19:23 19.23 Bakyi: Elele ekyebombe bēe baphalanga.

Yesu anyosi o Yelusaleme

28 Waaunva yo iwo babona, Yesu aesi ya tambula o boo pho ya ikyende o Yelusaleme. 29 Waakoma yo phenephe na Betefaze na Betani, mbale ya ngomba ya ba olive, amba ya toma baekosi bée babale 30 amba ya wo na bée yokye: «Kyende o mokyisi mokyekane na banga; waamokoma bée omō, wamokyende wene ηwana wa mpunda atingyi, naino moto tabaa miyango. Oeyingole, oye na yango wawa. 31 Ka bo moto monomo aetuni obokye: “Koeyingole pho ya'ye?” Omobuyisa obokye: “Pho Nkolo asengyesi na yango.”» 32 Bobele baekosi me babale bamba ya kyende, bakye takana maphoo maso nde howawoko Yesu na be. 33 Waaba bée baingole ηwana wa mpunda, ba kolo mpunda bamba batuna bekye: «Koringole ηwana wa mpunda mona pho ya'ye?» 34 Baekosi bamba buya bekye: «Pho Nkolo asengyesi na yango.» 35 Bamba yakye na ηwana wa mpunda me ooli Yesu, bamba ya wala bitobu ba bée o ikolo sa ηwana wa mpunda me, bamba yabayisa Yesu. 36 Waaba yo kotambule, bato babaka bakyemiwala bitobu o nzela. 37 Waakoma yo phenephe na nzela ekyeute o ngomba ya baolive, baekosi baso batondaka na nkyisa, babutwaka ikumbela

ηwaphongo na nyesi ikolo pho ya bilekyesako biso biawenekye be. 38 Bawoko bekye:

«Apambolame, mokonzi ookoye na nkombo ya Nkolo!

Bose bobbe o ikolo, nkyemo ife o bilele biilekyi Ikolo!»

39 Bafalisayi baayoko, baabaka onte ya bato, bamba ya wo na Yesu bekye: «Moteye, katela baekosi ba we!» 40 Yesu amba ya buya yokye: «Na wo na bée ngakye: Bo bée baikasi bose, mabanga mamoaηwana.»

Yesu alesi pho ya Yelusaleme

41 Waakoma Yesu phenephe na Yelusaleme, waamowene yo, amba lela pho ya ηwango. 42 Awoko yokye: «Bo na we waebaka me, o mokolo ηwa lolō, ndengye eekokyi we izwa bose...! Kasi unwanwa eye, maphoo me mabombami pho ya we, tokokyi imawene! 43 Pho nkolo yaamoya, banguna bawe bamoelungya, bamoetyisa lophango, bamba etokolele mbombo iso. 44 Bamoebola, iwe na bana ba we, etewaikale ibanga sonoso o ikolo sa siiyoko, pho toika eba imbele sayakaka yaebikya ηwaphongo.»

Yesu anyosi o Tempelo

45 Bobele Yesu amba ya nyolo o Tempelo abuto iwiinya baabaka baungya.

46 Amba ya wo na bée

yokye: «Wakomama bobo: “Ingambi sa nga samoba ingambi sa losambo”. Kasi bée osibuye ifombo sa baibi!»⁴⁷ Nkolo iso, abaka kateya o Tempelo. Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, bateye ba mibeko na ba nkumu ba mokyisi, balukaka imoboma;⁴⁸ kasi tebaikaka eba ndengye eekoyi bée ikyela, pho bato baso balekyekyelekye nde mi imooka.

20

Owaphε Yesu bokonzi nza?

¹ Mokolo monomo, waba Yesu kateya o Tempelo na iimola bato Simo Elaa, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, na bateye ba mibeko na bankumu, bamba ya wali yo. ² Bamba motuna bekye: «Oloimole, kokyele maphoo mamana na bokonzi iye? Owa ephε bokonzi me nza?»

³ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Na nga naetune nde motuna monomo. Onzimole:

⁴ Ibatisi sa Yoane, sautaka o ikolo nde na bato?» ⁵ Bamba wono bée na bée bekye: «Bo tobuye obokye: “Sautaka o ikolo”, amowo obokye: “Pho ya'ye toikaka moanola?”

⁶ Ka botoni buya obokye: “Sautaka na bato”, bato baso baalomaa mabanga, pho baanole obokye Yoane ali moimosi wa Nwaphongo.»

⁷ Emba bamba buya bekye tebaebe biwautaka sango.

⁸ Bobele Yesu amba ya wo na bée yokye: «Na nga me esieyimole naa na bokonzi ye nakyele maphoo maamana.»

Ete ya bakolo manzabi ma vinyo baaphute na bobε

⁹ Bobele Yesu amba butwa ikpela bato ete eye: «Moto monomo aphikaka vinyo o inzabi. Aikiyi siika na bato basiphutele, yo akye o imbanga sa ikoko.

¹⁰ Waakoma imbele sa inoko mbuma, nkolo wa inzabi aesi ya toma moombo we oka bato baaphutele inzabi obokye akye mokpela iyalo se. Kasi baphutesi inzabi, bamokutubi, bamobuye maboko pha. ¹¹ Mokolo nwa inzabi akuli ya toma moombo mosuu. Kasi na mona, baaphutele inzabi bamokutubi, bamotosi, baambi na mobuya maboko pha. ¹² Mokolo nwa inzabi amba kula toma moombo wa etoma owa iyato, ne mona, baphutele inzabi bamba mozokya, bamba mowiinya. ¹³ Emba mokolo inzabi amba ya miwole yokye: “Na kyele bo? Na motoma nwana wa nga owa lozingo. Iyo, baamotosa.”

¹⁴ Kasi, waamowene baaphutele inzabi, bamba ya wono onte ya bée bekye: “Kyeka ndomi ye owamoikala na sina inzabi, bo ango awe. To mobome pho inzabi me sibutwe sa banga!” ¹⁵ Bamba ya kye movaka o selekye ya inzabi, bamba moboma. Yesu

amba ya batuna yokye: "Mokolo inzabi aabakyela bo?"¹⁶ Amoya boma baaphutele inzabi, amba siphe bato basuu.»

Waaoka bato babona, bamba wo bekye: «Phe, ete wakyelame!»¹⁷ Kasi Yesu amba bakyeka o maboo, amba ya wo na bée yokye: «Maphoo makoma bée o buku pha Nwaphongo mama, malukye iwo bo?

Ibanga saavakaka batongyi ba mangambi, nde sango sibuto iingo ephisi ingambi sisoo.

¹⁸ Moto munsoo owa mokaa o ikolo sa sina ibanga, amokyemitenya binango, emba owamokalela ibanga me amophitingana.»

Lowoo lookyeki mputi ya Kaisala

¹⁹ Bateye ba mibeko na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, baebaka obokye ete mena, Yesu aekpesi be. Yango mena balukaka malondo ma imwakya nde wamoo. Kasi bailaka bato.

²⁰ Yango mena bamba tata imokyengye, bamotomelaka banwasanyoolo baawenene ndokolo bato balaa, phoo na maloba me mampenza, bamozwe na eleko ya imoambya o maboko na moangyesi.

²¹ Baesi ya motuna motuna mumu: «Moteye, toebe obokye iikiyi wo we na iikiyi teya we ili nde ya phele, watene we bolombe tokyekye boo pha moto. Kasi koteya

nde o phele nzela ya Nwaphongo.²² Taa loimola, mibeko miphe nzela obokye tophute mputi ya Kaisala?»

²³ Kasi Yesu aebaka obokye bazite maphoo masuu, amba ya wo na bée yokye:

²⁴ «Inteya mpata yonyoo ya ebende. Boo na nkombo eya koma bée o ebende eye ya nza?» Bamba

ya mobuyisa bekye: «Ya Kaisala.»²⁵ Emba Yesu amba ya wo na bée yokye: «Buyisa Kaisala yaaka Kaisala, emba Nwaphongo yaaka Nwaphongo.»

²⁶ Bobele tebaikaka koka na imoakya phoo ya maloba me mampeza, kasi bakamwaka na eyano ye, bamba ikala bose.

Motuna nwa basadukayi phoo ya ikundwa sa bawee

²⁷ Basadukayi baayoko bamba ya oli Yesu. Bée basadukayi bawoo obokye, bato baawa ete bakundwe. Bamba tuna Yesu motuna mumu:

²⁸ «Moteye, Mose alokomela o buku pha mibeko bobo: "Bo moto monomoo ali na mosi, alonga nwanjwasi, yo ambi waa saika bota ne, esengyesi obokye mosi nye azasa bozengye babona phoo abotele bola phe owa waa bana." ²⁹ Yabaka babona o mokyisi monomoo, bana ba bampele sambo babaka bée basoo nyango monomoo ango monomoo, bola pha bée aesi ya longa nwanjwasi, awe sa bota ne.

³⁰ Owa ibale aesi ya zasa bozengye me, akuli waa, sabota ne. ³¹ Na owa

iyato akuli bozasa, ne awe sabota ne, nde bomo bee baso sambo, bawe sabota ne. ³² O sima ya bee baso, bozengye me ne amba ya waa. ³³ Ka mokolo nwa mokundwa bawe, onte ya bee baso sambo amoba nwanwasi wa nza? Pho bee baso bamozasaka.»

³⁴ Yesu amba ya wo na bee yokye: «Bato ba mokyisi mumu, babasi na bampele balongane. ³⁵ Kasi baawene Nwaphongo obokye bali bato ba bosembo, na waamokundwa bawe etebalongane. ³⁶ Tebakokyi ikula waa pho babuto ndokolo baanzelu. Bali bana ba Nwaphongo, pho bakundoo. ³⁷ Obokye baawa bamokundwa, Mose yo mampenza alowoko o isolo sa nwete moolole sazika, wa banga yo Nkolo, Nwaphongo wa Abalayama, Nwaphongo wa Izake na Nwaphongo wa Yakobo. ³⁸ Nwaphongo tali Nwaphongo wa bawe kasi wa bato bali na bomoo, pho bato baso bali na bomoo pho ye.» ³⁹ Bateye ba mibeko baayoko, bamba ya wo na Yesu bekye: «Moteye, owo na bolaa.» ⁴⁰ Pho tebakulaka meka imotuna motuna mosuu.

Masiya ali nwana na Nkolo ya Davidi

⁴¹ Emba Yesu amba ya wo na bee yokye: «Ndengye'ye bakokyi iwao obokye, Masiya ali Nwana wa Davidi? ⁴² Pho Davidi yo mampenza kawo

o buku pha Meembo yokye: «Nkolo awo na Nkolo wa nga: Zala o boloo pha nga, ⁴³ nono waamouya nga banguna ba we, o se ya mokolo ma we.» ⁴⁴ Kyeka, Davidi kamobangye Nkolo. Emba, ndengye'ye ambi kula ba nwana we?»

Sakyela ya bateye ba mibeko

⁴⁵ Amba wo na baekosi bee o miyo ma bato baso baabaka bamookye yokye: ⁴⁶ «Bee nde kokyebe na bateye ba mibeko. Bee bazingye ikyemitambula na bitobu bianda, bambe nazinga obokye bababeya o bilele biangane bato baikye, baolo biziye ba o boo o mangambi ma losambo na bilele ba o boo o biseleko. ⁴⁷ Baiyele mazengye na mbolo ya be, babondele mabondesi maanda pho ya iteya obokye bali bato ba bosembo. Yango mene, Nwaphongo aabaphe etumbu yonyo eya moleka bonene.»

21

Ikabo sa bozengye

¹ Waatomba yo miyo, Yesu aesi ya wene bato ba ezwele bakye ambya makabo o ekokolo o Tempelo. ² Aesi ya wene na bozengye bonobo mobola, aesi ya langya mpata ibale ya bifende. ³ Yesu amba ya wo yokye: «Nde phele na wo na bee ngakye, nwanwasi bozengye mobola oyo, ambye ileka bato baso.

4 Phɔ b́́e basɔ babana bambye nde baphalanga batebali na b́́e na ntina. Kasi yo, na bobola phe ambye nde baphalanga basɔ baabaka ne phɔ ya ibika.»

Yesu aimosi obokye bamobukola Tempelo

5 Waaba bato baayɔkɔ bawɔ phɔ ya Tempelo, ndengye eya sitonga b́́e na mabanga malaa, na ná mbolo ya phekye b́́e Nwaphongo, Yesu amba ya wɔ yokye: 6 «Isɔ ikiyi wene b́́e iye, nkɔlɔ ya moyaa, ete wa ikale ibanga sonɔsɔ o ikolo sa siiyɔkɔ: Isɔ bamoiyuwola.»

Yaa moya o suka ya mokyisi

7 Emba bamba motuna bekye: «Moteye, maphɔ me mamokyelama imbele iye? Tomba na eba na elembo obokye maphɔ me malukye ikyelama?»

8 Yesu amba ya buya yokye: «Nde kokyebe obokye moto saekosa, phɔ bato baikye bamoya na nkombo ya nga, bamowɔ bekye: “Eli nga!” na: “Imbele me sikokyi!” Sababenga. 9 Wamooka b́́e masimo ma mabita, na ma itombele bakonzi, b́́e sa ilaa. Phɔ esengyesi obokye maphɔ mamana mata kyelama phanza, kasi mena etetaaba suka ya mokyisi.»

10 Bobele Yesu amba ya wɔ na b́́e yokye: «Ekolo yɔnɔyɔ ya munwana na ekolo eyɔkɔ, bokonzi

bɔnɔbɔ pha munwana na bokonzi boyɔkɔ. 11 O bilele bikye, manyete ma munyingana, bisenzo na zilo sikusi ya moba, maphɔ ma inganga mamouta o ikolo na bilembo binene biamoweneɛ.»

Yaamoyelela baekosi

12 «Kasi o boo pha maphɔ masɔ mamana, bamoeyakya bamba na enyɔkɔlɔ; bamoesambisa o mangambi ma makyita, bamoenyɔsa o bɔlɔkɔ bamokye na b́́e o boo pha bakonzi na baangyesi ba mokyisi phɔ ya nkombo ya nga. 13 Yango mena b́́e wamoba manzoka ma nga. 14 Oebaka obokye tosengyesi na ibɔngya bo wamosamba b́́e. 15 Phɔ, nga, na moephe munɔkɔ na zebi sa obokye moto okoephunde takokyi ieyikyela ziko. 16 Ebe baɔngɔ na banyɔngɔ, banaa nyɔngɔ, baa ibota sa we, na bikamba ba b́́e bamoekaba, bamoingya baikye onte ya b́́e. 17 Bato basɔ bamoeyina phɔ ya nkombo ya nga; 18 kasi na munsuwe mɔnɔmɔ nwa moto nwa b́́e ete moobiya. 19 Nde na ilendendala sa b́́e, wamozwa bomɔɔ.»

Isambisama sa Yelusaleme

20 «Emba waamowene b́́e Yelusaleme alungami na batuluku, oeba obokye imbele sa bɔɔtɔnokye phe sikokyi. 21 Emba, baamoba o Yuda, b́́e elotaka o mangomba, bamoba onte

ya mokyisi, bée etokolo; bamoba o manzabi, bée saya nyolo o mokyisi! ²² Pho yamoba nkolo ya bolombe, obokye iso yakomama o buku pha Nwaphongo ikokoyisame. ²³ O nkolo me, ngongō na babasi baa ekama ná malekyele, pho mampasi makusi mamobaa o mokyisi na yoo pho ya bato me. ²⁴ Bababoma na mphata; bamokye na bée ntungye o bikolo biso, emba bato baate baaebe Nwaphongo bamooto Yelusaleme tee nōnō waamokoka imbele sa be.»

Iyaa sa Nwana wa Moto

²⁵ «Bilembo bamowenene onte ya moo, onte ya bokombe na ba nyaseesi, o munse, bato baate baebe Nwaphongo bamoba na ngongō, bamotekyenene na bōbō waamowene bée maa ma ebale enene manyingane. ²⁶ Bato bamowaa na bōbō pha ilota bobē phaamokpelemela mokyisi pho bokusi bōsō pha ikolo pha munyingana. ²⁷ Emba, bamowene Nwana wa Moto kaye onte ya mampata, na mwiya mwikye na nkyemo.

²⁸ Waamotata maphoo me maso ikyelama, omielole otombe moto, pho imbele sa iyekandola sikomi phenephē.»

Ete ya ηwete ηwa fige

²⁹ Yesu amba kula bakpela ete yōnyō yokyē: «Kyeka ηwete ηwa fige na nzete nsuu: ³⁰ Wa lebolo yango,

koebe bēe mampenza nde na iikyeka obokye imbele sa ikyete sikokyi. ³¹ Nde bomō, na bēe, wamowene bēe maphoo maso mamana makyelame, eba obokye Bokonzi pha Nwaphongo bokomi phenephē. ³² Nde phele nawo na bēe, yoo eye etelekane obokye maphoo mamana sabokyelamakye. ³³ Ikolo na munse yamolekana, kasi maloba ma nga etemalekane.»

Nde kokyengye imbele siso

³⁴ «Nde kobe na bokyengyi, pho ntema ya bēe saotōnō na malanga, biseleko na maumunya ma mokyisi, emba mokolo me saebalikyinya, ³⁵ ndokolo bondendi; pho ηwa mokpelemela bato baso bali o munse. ³⁶ Kasi salala ebuu, bōndelekye imbele siso, pho maphoo maso mamoya mamana mango saezwa; ombe na teme o boo pha Nwana wa Moto.»

³⁷ Yesu abaka kalekyinya nzanga o Tempelo pho ya iteya emba atokoloko waa nkokolo pho ya ikye lala o ikolo sa ngomba ekyebangye bēe ya baolive. ³⁸ Emba bato baso babaka baye oka ye na moyelo o Tempelo pho ya iya mooka.

22

Bakonzi bawangye
iboma Yesu

¹ Eseleko ya Ilekana yakomaka phenephē, eli eseleko ya mapa matumbe

bée sa muno moulole mapa.
 2 Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mifeko balukaka malondo ma imolemolo pho bailaka bato.

Yudasi kalukye iungya Yesu

3 Emba Molemba amba nyolele Yudasi okobangye bée Isikaliyota, owa baka monomo onte ya iko mbuka babale. 4 Yudasi akyekye okana na bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bakonzi ba bakyengyele Tempelo pho ya iluka malondo ma ibaungyisela Yesu. 5 Bée babaka na nkyisa emba bamba okana obokye bamophe baphalanga. 6 Yudasi amba anola, amba tata iluka imbele silaa pho ya ibaungyisela yo bato saeba.

Yesu na baekosi bée balengyele eseleko ya Ilekana

7 Mokolo nwa eseleko ya mapa matumbe bée sa muno, nwa kokaka, mokolo mobome bée bana ba mampate pho ya eseleko ya Ilekana. 8 Yesu amba ya toma Petelo na Yoane, amba wo na bée yokye: «Bée kyende lolambela ntoma ya eseleko ya Ilekana, pho toze.» 9 Bamba motuna bekye: «Kozingye obokye tokye lamba bi?» 10 Yesu amba ya babuyisa yokye: «Wamunyo bée o mokyisi, wamovana na moto monomo aphisu mbongo ya maa. Omobengye tee

nono o ingambi sa munyolo yo 11 ombwe wo na mokolo ingambi bobo: «Moteye kaetune obokye: Oloteya elele eya mozaa yo ntoma ya eseleko ya Ilekana yo na baekosi be?» 12 Emba moto me amoeteya elele yonyo eenene eya ikolo onte ya ingambi, baunva ebongya na bolaa. Olambe ntoma ya eseleko omo.» 13 Baekosi baesi ya kyende, bakye takana iso nde bo wabawolekye yo, emba bamba bongya ntoma ya eseleko ya Ilekana.

Eseleko ya Ilekana eenyakune

14 Waakoka imbele sa izaa, Yesu yo na batoma bée baesi ya zala o mesa. 15 Amba ya wo na bée yokye: «Nabakyi na phowa ya izaa eseleko ya Ilekana eye na bée minyamipha o boo pha nga inyokomo!» 16 Pho, nawo na bée, esikule zaa eseleko me mbala esuu tee nono wamokoka yango o Bokonzi pha Nwaphongo.» 17 Amba ya kpa kopho ya vinyo, waunva yo iphe Nwaphongo melesi, amba ya wo yokye: «Kpa kopho eye, oenywe bée baso. 18 Pho nawo na bée: Tata lolu esikule nywa maleku ma mbuma ya vinyo tee nono wamoya Bokonzi pha Nwaphongo.»

19 Bobele aesi ya kpa ipa, waaunva yo iphe Nwaphongo melesi, asikyesi, amba ya baphe

sango yokye: «Eye eli nzoto ya nga, iambemi pho ya b̄εε. Nde kokyele bom̄o pho ya inzumunyaka.»²⁰ Nde bom̄o waaunva b̄εε iza, amba ya kpa k̄opho yokye: «K̄opho ya maleku eye eli ya sangola eenyakune ya malongo manga maamosweye pho ya b̄εε.»

Yesu aimosi obokye baamoungya

²¹ «Kasi kyeka: Moto okonzungya, kaze na nga o mesa wawa! ²² Pho Nwana wa Moto amowa bo owa unva bongya Nwaphongo. Kasi ngonḡo ya moto owa moungya!»²³ Emba baekosi bamba tata itunana onte ya b̄ε, pho ya iyeba nza okokyi ikyela babona.

Oolekyi na ngambo nza?

²⁴ Baekosi bamba tata iyika ziko pho ya iyeba olekyi na ngambo onte ya b̄ε. ²⁵ Yesu amba ya wo na b̄ε: «Bakonzi ba nkyisi bakyele na makonzi ma b̄εε yaa bonkolo, na baakonza nkyisi bazingye obokye ba babangakye "bato baakyele bola". ²⁶ Pho ya b̄εε, yango saba babona. Kasi oolekyi bola onte ya b̄εε akpe elele ya mosi, emba ookokambe akpe elele ya okoekyelele. ²⁷ Moto ozasi o mesa na okomokyelele, olekyi na ngambo nza? Teli ozasi o mesa? Kasi nga, nali onte ya b̄εε o elele ya okoekyelele. ²⁸ B̄εε oli bato babaka na nga o minyoko miso ma wenekye nga. ²⁹ Emba nga,

naephe Bokonzi nde bo wa bompe Tata: ³⁰ Yango mena b̄εε wamozaa, wamunywa o mesa ma nga o Bokonzi pha nga. Wamba na zala o biziye ba bokonzi pho ya itena malombe ma mabota iko mbuka mabale ma Isalayεε.»

Yesu aimosi obokye Simo Petelo aamoangana

³¹ Nkolo amba ya wo na Simo Petelo yokye: «Simo, Simo, Molemba aeyongyi pho ya iyenyina bokonyingye b̄εε mbuma ya ble. ³² Kasi nga, nabondesi pho ya we obokye ianola sa we sango sa unva. Emba iwe, waamo ya mbutolela we, okuya b̄ebi na we.»

³³ Petelo amba ya wo ne yokye: «Nkolo, nga naanosi inyolo o boloko naa iwa na we, elele yonoyo.» ³⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Petelo na wo na we ngakye, nde o mokolo nwa lolu, soo sa botongokye, wa munzangana mbala iyato, obokye toonzebe.»

Baphalanga, ikuba na mumphata

³⁵ Bobele Yesu amba ya tuna baekosi b̄εε yokye: «Waaetomaka nga sa baphalanga, sa ikuba, sa mapapa, b̄εε wazangaka ekpele?» Bamba buya b̄ekye: «Phe.» ³⁶ Amba wo na b̄εε yokye: «Kasi, unwanwa eye, ooli na baphalanga, abaphile; nde bom̄o na ooli na ikuba; emba ootoli na mumphata,

aungya munkoto nwe pho aombe mumphata. ³⁷ Pho, na wo na b̄e, esengyesi obokye maphoo maakoma b̄e pho ya nga o buku pha Nwaphongo mama makyelame: "Bamunyosa o molongo nwa babomi." Nde phele, maphoo maankyekyi, mamokyelama.» ³⁸ Baekosi bamba ya wo ne bekye: «Nkolo, kyeka mphata ibale.» Amba ya babuyisa yokye: «Wakokyi.»

Yesu kabondele o ngomba ya baolive

³⁹ Yesu atokosi, aesi ya kyende o ngomba ya ba olive, bowamelekye yo. Baekosi b̄e bamba ya mofenga. ⁴⁰ Waakoma b̄e o elele me, amba ya wo na b̄e yokye: «Bondele pho b̄e sakaa o bimekyi.» ⁴¹ Amba ya mana wali be, amigbosi nwana imbale, akye kusama, atati ibondele yokye: ⁴² «Tata, bo ozingyi manya kopho ya bolosi eye oka nga. Kasi sakyela boozingye nga, kyela nde boozingyi we.» ⁴³ Emba anzelu monomwo owa ikolo, amba motokolele pho ya imokuya. ⁴⁴ Na ngongo boikye, amba kula bondele na bokusi. Ephamisa ye ebuto itanga o se ndokolo matanga ma malongo. ⁴⁵ Waunva yo ibondele, atemi, aesi yakye oli baekosi be. Akye batakana balasi ebu na ngongo. ⁴⁶ Amba ya wo na b̄e yokye: «Mene

ye, kolale! Langwa, bondele pho b̄e sakaa o bimekyi.»

Baakye Yesu

⁴⁷ Waataba Yesu kawo, bobele bato baikye baesi. Yudasi monomwo na baekosi iko mbuka babale, moto owabaka o soo pha be. Amba ya susinya phenephe na Yesu pho ya imoyamba. ⁴⁸ Kasi Yesu amba ya wo ne yokye: «Yudasi, koyambe Nwana wa moto, pho ya imungya!» ⁴⁹ Waawene baekosi ba Yesu maphoo malukye ikyelama, bamba motuna bekye: «Nkolo, tonwane na mphata?» ⁵⁰ Emba monomwo na be, aesi ya tena itoo sa boloo sa moombo wa nganga munene wa Nwaphongo. ⁵¹ Kasi Yesu amba ya wo yokye: «Le kyela babona, wakokyi.» Amba phila itoo sa moto me, amba mobikya. ⁵² Emba Yesu amba ya wo na baa yakaka ya moakya, bakonzi banganga ba Nwaphongo na bakonzi ba banza Ingambi siinene sa losambo na ba nkumu, yokye: «Pho ya iya nzakya oesi na mphata naná kpongu o maboko ndokolo nga nali mwibi!» ⁵³ Nkolo iso, nabaka na b̄e o Ingambi siinene sa makyita, toikaka nzakya. Kasi imbele sisi sili sa b̄e, na sa bokonzi phaa enzombi.»

Petelo aanga Yesu

⁵⁴ Baakye Yesu, baesi yakye ne bamunyose o ingambi sa nganga munene wa Nwaphongo. Petelo

abaka kababengye na itakye. ⁵⁵ Balosaka nwenya o motema nwa lophango, Petelo akyekye ne zala onte ya bato baabaka bato nwenya.

⁵⁶ Nwanwasi monomwa etoma, aesi ya mowene azasi phenephe na nwenya, aesi ya molembetela amba ya wo yokye: «Moto oyo ne abaka na Yesu.» ⁵⁷ Kasi Petelo amba angana yokye: «Nwanwasi oyo, nga si moebe.» ⁵⁸ Nwana bote, moto mosuu waamowene yo, amba ya wo yokye: «Na we oli monomwa na be.» Kasi Petelo amba ya mobuyisa yokye: «Lele lolo, nga phe!» ⁵⁹ Sima ya ngonga yonyo, moto mosuu atingami na Petelo, amba ya wo ne yokye: «Nde phele, moto oyo abakya na Yesu. Pho ne ali moto wa Galileya.» ⁶⁰ Kasi Petelo amba ya buya yokye: «Lele lolo, siebe maphoo malukye we iwoo.» Nde waataba yo iwoo, soo esi ya tongo. ⁶¹ Nkolo aekpa, aesi ya kyeka Petelo. Emba Petelo amba ya umunya maphoo maawoko Nkolo ne obokye: «Mokolo nwa lolu eye, soo sa botongokye, wa munzangana mbala iyato obokye toonzefe.» ⁶² Emba Petelo amba ya tokolo, abuto ilela na ngongokye.

Bato batosi Yesu baambi na mowanda

⁶³ Bato baabaka bakyeengele Yesu, bamokyekye, bamba na mowanda. ⁶⁴ Bamozibaka miyo, bambe

motuna bekye: «Teya obokye oli moimosi! Oewandi nza?» ⁶⁵ Bakulaka motola na boikye.

Yesu kasambe o ikyita siinene

⁶⁶ Waaye bunya, bankumu ba bayuda, bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba mibeko, baesi yaangana ikyita sinene, bamba bayelela na Yesu. ⁶⁷ Bamba ya motuna bekye: «Bo oli Masiya? Oloumole.» Yesu amba ya babuyisa yokye: «Bo naeimosi, otoon-zanole, ⁶⁸ na bo naetuni motuna, otombuyisa. ⁶⁹ Kasi tata lolu, Nwana wa moto amokye zala o eboko ya boloo ya Nwaphongo, owa mwiya.» ⁷⁰ Emba, bee baso bamba ya motuna bekye: «Iwe nde Nwana wa Nwaphongo?» Amba ya babuyisa yokye: «Be mampenza owoo, eli nga.» ⁷¹ Emba bee bamba ya wo bekye: «Tonekula luka manzoka maaye, banga mampenza tookyi munoko nwe!»

23

Bakye na Yesu oboo pha Pilata

¹ Bato baso baabaka o ikyita baesi ya teme, bamba ya kye na Yesu oka Pilata. ² Emba bamba butwa imophunda boho: «Tokye zwa moto oyo kaambya mobulu o mokyisi nwa banga: Kakatele bato saphuta mputi ya Kaisala, kambe na mibanga Masiya

na mokonzi.»³ Pilata amba motuna yokye: «Iwe mokonzi nwa bayuda?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Ewo nde we.»

⁴ Pilata amba ya wo na bakonzi ba banganga na na moluku nwa bato yokye: «Sikiyi zwa ewele ya inyete moto oyo.»⁵ Kasi bée bamba ititala na iwo bekye: «Katomisa bato na mateya me obokye bakyele mobulu o Yuda mobimba, tata o Galileya tee nono wawa.»

⁶ Waaoka Pilata babona, amba tuna naa moto me ali moto wa Galileya.⁷ Waeba yo obokye Yesu ali moto wa mokyisi nwa Elode, amba ya mobuya oka Elode owabaka ne mi nkolo me o Yelusaleme.

Bakye na Yesu oboo pha Elode Antipasi

⁸ Wawene Elode Yesu, asepelaka na boikye, pho tata kala abaka na phowa ya imowene, pho ya maphoo mafaka yo kaokye pho ye. Ambaka baa kamokyekyele naa amokyela elekyesako.

⁹ Emba, amba tuna Yesu mituna miikye, kasi Yesu taika mobuyisa na lowoo.¹⁰ Bakonzi ba banganga ba Nwaphongo na bateye ba Mibeko babaka wa mo, bamophundaka na bokusi.

¹¹ Elode na batuluku bée bamba motiyola, bamba moekye; bamba molasa etobu yonono elaa, amba mobuya oka Pilata.¹² Mokolo me, Elode na Pilata babutwaka ekamba, bée baabaka phanza banguna.

Batenesi Yesu bolombe pha iwa

¹³ Emba Pilata amba ya banga bakonzi ba banganga ba Nwaphongo, bakonzi ba mokyisi,¹⁴ amba wo na bée yokye: «Bee onzelesi na moto oyo pho kowo obokye kakosa bato bamane o nzela elaa; kasi nga, oomotuni nga o miyo ma bée, sikyi mozwa nono na ewele eekoyi na imoakya onte ya maphoo maso maamophunde na bée:¹⁵ Elode ne taikiyi mozwa na lowoo, pho akuli lobuyisa yo. Yango mena tewali lowoo lokoyi na iwa onte ya maphoo makyela yo.¹⁶ Namophe nde etumbu, bamofinde phimbo emba bamolee kakyende.»¹⁷ [O biyenga biso ba Ilekanaa, Pilate abaka kabatokolele moto monomo wa boloko.]

¹⁸ Kasi bée baso bamba anwana bekye: «Omobome emba olokandolele Balaba.»¹⁹ Bakangaka Balaba o boloko pho bato batomboko o mokyisi, emba abomaka moto.

²⁰ Pilata amba kula ya wooo na bée na ndengye ya iluka ikandola Yesu.²¹ Kasi bée bamba anwana bekye: «Omobakye o ekulusu, omobakye o ekulusu.»

²² Mbala eya iyato, Pilata amba wo na bée yokye: «Bofe iye bokyesi moto oyo? Sizwe bofe bokyesi yo pho akokye na iwaa. Namophe etumbu ya phimbo emba namole kakyende.»²³ Kasi bée baititalaka nde na ianwana nzaga, na iyonga

obokye abakyeme o ekulusu, emba nzanga ya bée ya baka kyikole nde bokosi. ²⁴ Emba Pilata amba tena lowo me ndengye eya ongaka be. ²⁵ Amba kandola moto owa ongaka be, iyo owa kangaka yo o boloko pho ya itombo na iboma moto. Ka pho ya Yesu, amba moambya obokye bamokyele boozingyi be.

Babaki Yesu o ekulusu

²⁶ Waaba batuluku bakyende na Yesu, baesi yakpa moto monomo wa mokyisi nwa Sirene nkombo ye Simo kaute o inzabi. Baesi ya mophisa ekulusu pho aenyanya o sima ya Yesu.

²⁷ Moluku nwa bato moikye njwabaka momobengye nwa bayuda, omibikya we mampenza!» ³⁸ Yabaka na ikomi sonoso o ikolo se: «Moto oyo ali mokonzi nwa bayunda.»

²⁸ Yesu amba miekpinya biili bée amba wo na bée yokye: «Bana ba babasi ba Yelusaleme, salela pho ya nga kasi lela pho ya bée mampenza na pho ya bana ba bée.

²⁹ Pho kyeka nkolo kyiye yaamowoo bée obokye: “Nkonzoo na babasi baa komba na baatebaika bota na baatebaika nwyangya.”

³⁰ Emba bamobutwa iwoo na mangomba obokye: “Kaa o ikolo sa banga!” na ná makosi obokye: “Olozibe”.

³¹ Pho bobakyesi babona na njwete mobio, mi njwaaunga yamba ba bo?»

³² Bayakaka na ná bato babale basuu, bato babe, pho bababome na Yesu

elele yonoyo. ³³ Waakoma bée o elele ekyebangye bée «Engyengyele», wamo, bamba mofaka na bato babe babale baabana, ona o boloo, omoyoko o bowee.

³⁴ Emba Yesu amba wo yokye: «Tata, obalimbisa pho tebaebe ikyikyele be.» Bamba maa mbese pho ya ikaba bitobu be.

³⁵ Bato batemekye wamo pho ya ikyeka; baakonzi, be, bamoekyekye, bekye: «Abikyaka bato basuu, amibikya yo mampenza bo ali Masiya owa olo Nwaphongo!» ³⁶ Batuluku na bée bamoekyekye me. Bamba ya susana pho ya imophe maleku maa ngaa, bekye: ³⁷ «Bo oli mokonzi

nwa bayuda, omibikya we mampenza!» ³⁸ Yabaka na ikomi sonoso o ikolo se: «Moto oyo ali mokonzi nwa bayunda.»

³⁹ Monomo na bato babe babakaka bée o ekulusu amotolaka yokye: «Iwe toli Masiya? Omibikya we mampenza, ombe lobikya na banga!» ⁴⁰ Kasi omoyoko amba mooya obokye: «Iwe toolote Nwaphongo? Pho nawe ozwe nde etumbu bomo me.

⁴¹ Pho ya banga, eli bosembo: Tozwe bofe phaakyelaka banga; Kasi yo taika kyela bofe bonobo.» ⁴² Emba amba ya wo yokye: «Yesu, onzumun-yaka waamoya we o bokonzi pha we.» ⁴³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Nde

elele yonoyo. ³³ Waakoma bée o elele ekyebangye bée «Engyengyele», wamo, bamba mofaka na bato babe babale baabana, ona o boloo, omoyoko o bowee. ³⁴ Emba Yesu amba wo yokye: «Tata, obalimbisa pho tebaebe ikyikyele be.» Bamba maa mbese pho ya ikaba bitobu be. ³⁵ Bato batemekye wamo pho ya ikyeka; baakonzi, be, bamoekyekye, bekye: «Abikyaka bato basuu, amibikya yo mampenza bo ali Masiya owa olo Nwaphongo!» ³⁶ Batuluku na bée bamoekyekye me. Bamba ya susana pho ya imophe maleku maa ngaa, bekye: ³⁷ «Bo oli mokonzi nwa bayuda, omibikya we mampenza!» ³⁸ Yabaka na ikomi sonoso o ikolo se: «Moto oyo ali mokonzi nwa bayunda.» ³⁹ Monomo na bato babe babakaka bée o ekulusu amotolaka yokye: «Iwe toli Masiya? Omibikya we mampenza, ombe lobikya na banga!» ⁴⁰ Kasi omoyoko amba mooya obokye: «Iwe toolote Nwaphongo? Pho nawe ozwe nde etumbu bomo me. ⁴¹ Pho ya banga, eli bosembo: Tozwe bofe phaakyelaka banga; Kasi yo taika kyela bofe bonobo.» ⁴² Emba amba ya wo yokye: «Yesu, onzumun-yaka waamoya we o bokonzi pha we.» ⁴³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Nde

phelé na wɔ na wɛ: Lolo, wa mobaa na nga o paladiso.»*

Iwa sa Yesu

⁴⁴⁻⁴⁵ Waakoma bunya i moto, moo moesi ya mana. Enzombi yamba ya ziba mokyisi mobimba tee nɔnɔ o ngonga ya iyato eya nkɔnkolo. Emba etobu eyanda eyabaka o Tempelo yakakwaka na mibale. ⁴⁶ Yesu amba yaanwana nwangye mokusi yokye: «Tata, naambye molimo nwa nga o maboko ma wɛ.» Waaunva yo iwɔ babona, akati motema. ⁴⁷ Waawene mokonzi nwa batuluku maphoo maso mabakyi malekane, amba kumbela Nwaphongo yokye: «Nde phelé, moto oyo abakyi moto wa bosembo.»

⁴⁸ Bato baso baayakaka yaangana pho ya lowo me, wawene bée maphoo malekaa, babutwaka oka bée na ikyemi miwanda mantolo. ⁴⁹ Bikamba ba Yesu biso, ebe na babasi baabaka bamobengye tata nɔnɔ Galileya batemekye itakye pho ya ikyeka yaabaka kyilekane.

Ndengye eya kundama Yesu

⁵⁰ Ikyeka bobo, moto monomo na nkombo Zozefu aesi; abaka monomo na bato ba ikyita siinene, moto molaa na wa bosembo. ⁵¹ Iyo alekye maumunya na

maphoo maabaka baa ikyita sinene bakyele. Iyo moto wa Alimatayi, mokyisi monomo nwa bayuda. Abaka kaziya Bokonzi pha Nwaphongo. ⁵² Aesi ya kye onga Pilata ebembe ya Yesu. ⁵³ Bobele, aesi ya eyuya, amba ya mazinga na etobu amba molangya o ilita sa ima bée o motema nwa mabanga, omoo naino tebakundi moto. ⁵⁴ Yabaka mokolo nwa ilengyele mokolo nwa sabata eyalukaka na itata.

⁵⁵ Babasi babengaka Yesu uta o Galileya baesi na Zozefu molongo. Babaka bakyele o ilita ndengye eyalangyaka bée ebembe ya Yesu.† ⁵⁶ Bobele baesi ya butwa, bamba bongya malasi na mauta maa solo elaa pho ya ebembe ya Yesu.

Emba mokolo nwa sabata baamba emaa bokoongye mibeko.

24

Yesu akundoo

¹ Mokolo nwa sabata moumbo, na moyelo, babasi baesi ya kyende o ilita baphisi malasi mabongyaka be.* ² Baesi ya kye zwa ibanga simani o munoko nwa ilita. ³ Waanyolo be, tebaikyi kye zwa nzoto ya Nkolo Yesu. ⁴ Waaaba bée sakula eba maphoo maa iwoo, kyeka bobo bato

* **23:43** 23.43 Paladiso eli elele eya ema bato baanola Nwaphongo bo ba we. Mokyisi nwa nkyisi. † **23:55** 23.55 Malasi me mautamaka na nkata na ná bibolo ba solo elaa. Lokola nkata ya tii, mundulumba, ngola, yombo. * **24:1** 24.1 Malasi me mautamaka na nkata na ná bibolo ba solo elaa, ndokolo ngola, yombo, na iyoko.

babale balati bitobu bitane
 πει βαεσι yabatokolele.
 5 Na bona bōbō, bamba
 nyōkye maboo o se waba
 bato babana bawo na bēe
 obokye: «Pho ya'ye kolukye
 moto ooli na bomōo onte
 ya bawe?» 6 Tali wawa,
 kasi akundoo. Umunya ya
 ewolekye yo waataka ba
 yo o Galileya. 7 Awoko
 yokye: «Esengyesi obokye
 Nwana wa moto aambyame
 o maboko ma bato ba
 masumu, bamobakye o
 ekulusu emba o mokolo nwa
 iyato akundwe.»

8 Emba bamba umunya
 maloba me. 9 Waa uta bēe
 o ilita, bamba ya imola
 maphoo maso mamana
 oka baekosi iko mbuka
 monomo na bato basuu
 baso. 10 Babasi me yabaka
 Maliya ma Magadala na
 Zaani na Maliya nyango
 wa Zake. Na babasi basuu
 baabaka na bēe molongo
 baimolaka batoma nde
 bomo. 11 O miyo ma be,
 maloba me temaikaka baa
 na ntina emba tefambaka
 na anolela babasi me.
 12 Kasi Petelo amba ya
 kyilingana o ilita; waamina
 yo ikyeka, aweni nde bitato
 na bitato. Amba ya butwa
 oka ye na ikamwa na isoo
 yaalekanaka.

*Yesu atokolesi baekosi
 babale o nzela ya Emaus
 (Malako 16.12-13)*

13 Kyeka nde muna mokolo
 me, babale onte ya bēe
 bakyendekye o mokyisi
 monomo nkombo Emaus,
 itakye na Yelusaleme ngonga

ibale ya itambula. 14 Babaka
 bawono onte ya bēe na
 maphoo maso maaleka.
 15 Emba, waaba bēe basolole
 na ika ziko, Yesu yo mam-
 penza aesi phenephe na be,
 atati itambula na bēe nzela
 yonoyo; 16 kasi miyo ma bēe
 mazibamaka, tefakokaka
 imoeba.

17 Yesu amba ya batuna
 yokye: «Maphoo iye
 maabakyi bēe koikye ziko
 o nzela?» Emba bamba
 teme, batondaka na ngongo.
 18 Monomo na be, nkombo
 Kleopasi, amba ya motuna
 yokye: «Onte ya bato baso
 baali o Yelusaleme, eli nde
 we otoebe maphoo mauti
 ilekana inkolo iye?» 19 Amba
 ya batuna yokye: «Maphoo
 iye?» Bamba mobuyisa
 bekye: «Maphoo maakyekyi
 Yesu wa Nazarete, oobakyi
 moimosi monomo wa mwiya
 nwa bitoma na nwa maloba
 o miyo ma Nwaphongo
 na o miyo ma bato baso.
 20 Bakonzi ba banganga ba
 Nwaphongo na bakonzi ba
 mokyisi bamoambe obokye
 bamobome emba bamba
 mobaka o ekulusu. 21 Emba
 banga, tolemelaka obokye
 abakyi moto oonvakyi
 manya Isalayele o boombo.
 Kasi lolu eli mokolo nwa
 iyato tata waakyelama
 maphoo me. 22 Kasi babasi
 baayoko baabe na banga
 balokamwisa: Bakyekye
 na moyelo o ilita 23 emba
 waaba bēe sakyē zwa nzoto
 ye, baya wo bekye baweni
 banze bawo na bēe obokye

ali na bomoo. ²⁴ Bēbi na banga baayoko bamba ya kyende o ilita, bēe bamba kye wene nde bo wawoko babasi me; kasi yo, tebaika mowene.»

²⁵ Emba yo amba ya wo na bēe yokye: «Ooo! Bēe bato bazanga mayele, na mandondo makusi o ianola yaa wo baimosi ba Nwaphongo!

²⁶ Tesengyelaki obokye Klisto aokye bolosi emba ambe nyolo o nkyemo ye?»

²⁷ Emba amba balimbolela iso yakoma bēe o buku pha Nwaphongo pho ye tata oka Mose tee nono oka baimosi ba Nwaphongo baso.

²⁸ Bamba ya koma phenephe na mokyisi mokyende be, yo amba kyela ndokolo kalekane. ²⁹ Bamba ya mozimba bekye: «Bunya boleka, lala na banga wawa.» Emba amba ya nyolo o ingambi pho ya ilala na be. ³⁰ Nzuka wa ba yo na bēe o mesa, amba kpa ipa, aphe Nwaphongo melesi, asikyesi emba amba baphe sango. ³¹ Emba miyo ma bēe mamba ya ingwa bamba moeba, bobele aesi ya lemoo. ³² Emba bamba butwa itunana obokye:

«Mandondo ma banga tematondaki na nkyisa waaba yo kalolimbolele o nzela maphoo maakoma bēe o buku pha Nwaphongo?»

³³ Nde imbele me, baesi ya teme, babuto o Yelusaleme. Bakyē takana baekosi iko na monomo baanga na bebi na be. ³⁴ Bamba baimola

obokye: «Eli nde phele! Nkolo akundo. Atokolesi na Simo.»

³⁵ Emba baekosi babale baabana bamba baimola maphoo maso malekanaka o nzela na ndengye eyamoebaka bēe na ikyese mapa.

Yesu amiweninye na baekosi be

(Matiye 28.16-20; Malako 16.14-18; Yoane 20.19-23; Bitoma 1.6-8)

³⁶ Waaba bēe bawo baabona, Yesu yo mampenza aesi ya batokolele atemi onte ya be, amba ya wo na bēe yokye: «Bose bo bee na bēe.» ³⁷ Na boobo, bawenekye inganga, baumunyaka obokye baweni mozisi. ³⁸ Emba amba wo na bēe yokye:

«Pho ya'ye mandondo ma bēe mali o ikolo? Pho ya'ye koikye ziko? ³⁹ Kyeka matandala na makaka ma nga: Eli ndenga. Kyeka, inkume, mozisi tali na nsoti na ná mpee bokonvene bēe na yango boobo.»

⁴⁰ Waa wo yo babona, amba ya bateya matandala na makaka me. ⁴¹ Tebakokaka naino anola pho ya nkyisa, babaka bakamwe nde bokamo. Emba Yesu amba ya batuna yokye: «Oli na nwana ekpele wa iza wawa?»

⁴² Bamba mophe ete ya swe eya kalanga be. ⁴³ Amba ekpa, aesi ya ezaa o miyo ma be.

⁴⁴ Bobele amba ya wo na bēe yokye: «Kyeka maphoo maewolekye nga wataaka ba

nga na ɓe: Esengyeesi obokye maphoo maso maakoma ɓee pho nga o buku pha Mibeko ma Mose, ɓaimosi ɓa Nwaphongo na o Meembo makokiyisame.» ⁴⁵ Emba amba ya ingola mayele ma ɓee pho ɓasosolo yaakoma ɓee o buku pha Nwaphongo. ⁴⁶ Amba na wo na ɓee yokye: «Eli nde ɓowakoma ɓee obokye: Klisto amooka ɓolosi amba na kundwa onte ya ɓawe mokolo nwa iyato. ⁴⁷ Baamba na teya na nkombo ye ibongola mandondo na ilimbisa sa masumu o nkyisi iso, tata na Yelusaleme. ⁴⁸ Eli nde ɓee mana manzoka. ⁴⁹ Emba nga, namoetomela yaa elakyela Tata. ɓee oikalaka nde o mokyisi munene mumu nono wamotonda ɓee na mwiya nwaa mouta o ikolo.»

Yesu abaa o Ikolo

⁵⁰ ɓobelee amba ya kyende na ɓee tee mbale ya Betani, amba ya tomba maboko, amba ɓapambola. ⁵¹ Waaba yo kaɓapambole, amba ya kabana na ɓee nono waa baa yo o ikolo. ⁵² Waaunva ɓee imokusamela, ɓamba ya butwa o Yelusaleme, ɓatondi na nkyisa. ⁵³ Nkolo iso ɓabaka o Ingambi siinene sa Nwaphongo pho ya imokumbela.

Simo elaa ya Yesu Klisto eya imolaka Yoane Maphoo ma etatele

O nte ya Masimo maso Maalaa mane, eyaka Yoane yakyesene na boikye na eyaka Matie, Malako na Luka. Yakokana na maaka bee nde na simo ya minyoko ma Yesu (Yoane 18-19), na na ndambo ya maphoo maayoko.

Mokanda nwa Yoane moli na bitee binene bibale:

Yoane 1-12: Imbele sa Yesu sabokokakye (kyeka o 2.4)

- Yoane 1.1-18: Maloba ma etatele. Yesu ali lloba sa Nwaphongo saabutwa moto; yo ayelela bato moo na bomoo
- Yoane 1.19-51: Yesu atati imomola na bato be, Yoane Mobatise, Andele, Petelo, Filipe, na Natanaele
- Yoane 2.1-12.36: Etoma ya Yesu. Yesu avani na bato ndengye na ndengye, emba akyela na bilekyesako sambo: Bolonga pha Kana; mwana wa mokonzi, etuku; Yesu azeze bato nkoto itano; atambusi o ikolo sa maa; abikye moto owa pholo miyo, akundosi Lazalo

- Yoane 12.37-50: Yesu aweni obokye bato bale imoanola

Yoane 13-21: Waakoka «Imbele sa Yesu»

Yoane 13-16: Mateya ma Yesu ma suka

Yoane 17: Ibondesi sa Yesu siinene

Yoane 18-21: Minyoko na ikundwa sa Yesu. Yesu amiweninye oka baekosi sambo

Yoane akomaka Simo Elaa «phoo bee oanole obokye Yesu ali Masiya Nwana wa Nwaphongo. Bo bee oanosi bomoo, yo amokyela obokye ozwe bomoo phaa bobele» (20.30-31).

Etatele

- 1 O etatele lloba abaka, lloba abaka oka Nwaphongo, lloba abaka Nwaphongo.
- 2 O etatele abaka oka Nwaphongo.
- 3 Mbolo iso yakyelama nde ne,
bo see phe ekpele yonyo nde teyakyelama.
- 4 Iso yaakyelama ne ili na bomoo, emba bomoo phabaka moo nwa bato.
- 5 Moo muungyengye onte ya enzombi,
emba enzombi teikiy koka imozimya.
- 6 Yabaka moto monomo, owatomaka Nwaphongo: Nkombo ye yabaka Yoane.
- 7 Iyo aesi iya ba nzoka, pho awole moo, pho ya obokye bato baso baanole pho ye.

8 Iyo mampenza taikaka ba moo, kasi ayakaka ya wo nde pho ya moo.

9 Iloba abaka nde njwaakolo munyela njwaya o mokyisi, njwaangyengyela moto munso.

10 Abaka o mokyisi, mokyisi njwakyelama nde ne,

kasi mokyisi tenjwaika moeba.

11 Aesi o mokyisi nwe mampenza,

kasi bato bee tebaikyi moyamba.

12 Kasi oka baamoyambi, baanosi na nkombo ye, abaphe bokonzi pha ibutwa bana ba Nwaphongo.

13 Bee tebaika botama na malongo, na na phowa ya nzoto, na na phowa ya moto, kasi na Nwaphongo.

14 Iloba amibuye moto ambi ya zala onte ya banga emba toweni nkyemo ye.

Nkyemo me eli obokye, Nwana nde monomo, owatonda na ngolu na na phele yauta na Tata.

15 Yoane aanwanaka, amba imola pho ye yokye: «Kyeka owa woko nga obokye: O sima ya nga, kyeye moto monomo ookondekye, pho abaka o boo pha nga.»

16 Pho nde ne owa iso, banga baso tozwa ngolu o ikolo sa ngolu.

17 Bo Mobeko njwambyamaka o maboko ma Mose, ngolu na phele yaya na Yesu Klisto.

18 Moto monomo taikawene Nwaphongo; kasi Nwana nde yo monomo ooli Nwaphongo, yo ooli onte ya Tata, aloteya yo.

Yoane aimosi pho ya Yesu

19 Kyeka munoko njwa Yoane imbele saba yo o Yelusaleme, waamotomela Bayuda banganga ba Nwaphongo na balewi pho ya imotuna motuna obokye: «We oli nza?»²⁰ Taika zita, amba wo yokye: «Nga sili Klisto.»²¹ Emba bamba motuna bekye: «We oli nza? Oli Eliya?» Amba buya yokye: «Nga sili Eliya». «Oli Moimosi?» Amba buya yokye: «Phe».²² Emba bamba wo ne bekye: «We ombi ba nza? Pho tokye imola balotomakyi! Kowo bo pho ya we mampenza?»

²³ Amba ya wo yokye: «Nali njwesi njwa moto okoanjwane o obokye obokye: “Bongya nzela ya Nkolo!”» Bo wawo moimosi Izaya.²⁴ Nzuka bato batomaka bee babaka Bafalisayi.²⁵ Bamba kula nde motuna bekye: «Bo tobee Klisto, naa Eliya, naa Moimosi, pho ya'ye kobatisa?»²⁶ Yoane amba babuyisa yokye: «Nga, nabatisa na maa. Onte ya bee, moto monomo ali, bee tomoebe.»²⁷ Kaye o sima ya nga, sikokyi na iyingola simbi ya bikoto be.»

28 Maphɔɔ masɔ mamana malekanaka o Betani o mokukulu moyɔkɔ nwa Yaladene, waabaka Yoane kabatisa.

Yesu, Nwana wa mpate wa Nwaphongo

29 Bo yana, aesi ya wene Yesu kaye bili yo, amba wɔ yokye: «Kyeka Nwana wa mpate wa Nwaphongo okomanya masumu ma bato. 30 Eli nde phɔ ye nawɔkɔ obokye: “O sima ya nga moto ookoye kandekye, phɔ abaka o boɔ pha nga.” 31 Nga mampenza, simoebe, kasi nde phɔ ya imiweninya see oka Isalayele, yango mena naesi iyabatisa na maa.» 32 Yoane amba wɔ yokye: «Nawenekye Bolɔbɔ boute o ikolo ndokolo inkotonwenya, boesi yakye teme o ikolo see. 33 Emba nga siikaka nweba, kasi owantoma ibatisa na maa, eli yo o wa wɔ na nga obokye: “Owa mowene we Bolɔbɔ boute bokye teme o ikolo se, eli yo o wa mobatisa na Bolɔbɔ Bosantu.” 34 Emba nga, nambo wene, na wɔ ngakye, iyo ali Nwana wa Nwaphongo.»

Baekosi ba Yesu baa boɔ

35 Bo yana, Yoane akulaka ba o elele me, yo na baekosi bée babale. 36 Waawene yo Yesu katambule, amba wɔ yokye: «Kyeka Nwana wa mpate wa Nwaphongo!» 37 Wamooka baekosi babale kawɔ babona, bamba benga Yesu. 38 Yesu amba ya miekpinya, waawene yo

obokye bamobengye, amba wɔ na bée yokye: «Bée kolukye'ye?» Bamba buya bekye: «Labi — kyelukye iwɔ bokye Moteye —, kobe bi?» 39 Amba wɔ na bée yokye: «Yaka wamowene.» Emba bamba ya kyende, bamba ya kye wene elele ekye be yo, emba bamba ya zala ne mokolo me. Yabaka phenephe ngonga ya iko.

40 Andele, nwana nyango na Simo Petelo, abaka monomɔ na babale baokaka Yoane na babengaka Yesu. 41 O boɔ pha bato basɔ, amba kye zwa nwana nyango Simo, amba wɔ ne yokye: «Toweni Masiya.» — Kyelukye iwɔ bokye Klisto. 42 Amba yakye ne oka Yesu. Wamolembetela yo, Yesu yokye: «Oli Simo, nwana wa Yoane, bamoebanga Sefasi.» — Kyelukye iwɔ bokye «Petelo.»

43 Bo yana, Yesu aesi kyende o Galileya. Amba yakye zwa Filipe amba wɔ ne yokye: «Imbengye!» 44 Filipe abaka moto wa Betesaida, mokyisi nwa Andele na Petelo. 45 Filipe amba yakye vana na Natanayele, amba wɔ ne yokye: «Toweni owakoma bée maphɔɔ me o buku pha mibeko ma Mose na baimosi: Eli Yesu, nwana wa Zozefu owa Nazalete.» 46 Natanayele amba wɔ yokye: «O Nazalete wakokyi itakolo lowɔ lolaa?» Filipe amba wɔ yokye: «Yaka ya kyekye.» 47 Yesu amba

ya kyeka Natanayele okoye bili yo, amba wo na bato baabaka ne pho ye yokye: «Kyeka owakolo moto wa Isalayele ootoli na bole». ⁴⁸ Natanayele amba motuna yokye: «Konzebe bi?» Emba Yesu amba mobuyisa yokye: «Waaba Filipe saboebangakye, waaba we o se ya hwete hwa fige, naewenekye.» ⁴⁹ Natanayele amba buya yokye: «Labi, oli Nwana wa Nwaphongo, oli mokonzi hwa Isalayele.» ⁵⁰ Yesu amba mobuyisa yokye: «Oanosi nde pho nawo na we obokye naewenekye o se ya hwete hwa fige. Wamowene mapho maikye malekyi bonene ileka lolu.» ⁵¹ Emba amba kula wo yokye: «PhELE phELE nawo na bEE, wamowene ikolo siingo, emba banze ba Nwaphongo babaa baute o ikolo sa Nwana wa Moto.»

2

Eseleko ya bolonga o Kana

¹ Mokolo hwa iyato, eseleko ya bolonga yabaka o Kana o manyete ma Galileya, emba nyango wa Yesu abaka omo. ² Yesu na baekosi bEE bababangaka na bEE o eseleko me. ³ Waunva maleku, nyango wa Yesu amba wo ne yokye: «Tebakuli ba na maleku.» ⁴ Kasi Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Mama, nga na we lowo iye? Imbele

sa nga naino tesikokyi.» ⁵ Nyango amba ya wo na bato baetoma yokye: «Kyela iso yaamoewole yo.»

⁶ Mambongo motoba, maakyela bEE na mabanga, maabaka Bayuda bakyelele pho ya imikunyola soo okowo mibeko ma be, mabaka wamo. Mbongo yonyo yonyo kyenyolo balitele hwambi naa iko.* ⁷ Yesu amba ya wo na bato baetoma yokye: «Tonza mambongo mamana na maa». Emba bamba matonza nono o munoko. ⁸ Yesu amba ya wo na bEE yokye: «Ujwanjwa eye, toka ndambo ya maa me, okye maphe mokolo wa eseleko.» Bamba yakye mophe mango. ⁹ Emba waamameka yo, maa mabutoo maleku. Taikaka eba biute mango, yaebaka nde batokaka mana maa. Bobele mokolo eseleko amba wo na molongyi ¹⁰ yokye: «Moto muno kataakaba maleku swaswa phanza, bo bato babangyi bEE balangyi, baambe ya ambya maleku ma mpiko. Kasi we, obombi maleku ma swaswa tee nono ujwanjwa eye!»

¹¹ Mena eli etatele sa bilekyesako ba Yesu o Kana o manyete ma Galileya. Ateyaka nkyemo ye, emba baekosi bEE bamba moanolela. ¹² Sima ya yango, amba ya kyende o Kapalanauma, yo na nyango, na banaa nyango

* 2:6 Litele: Ekyelele ya damuzani (ndangyi ya ba litele ikoo).

nana baekosi be. Kasi bakelaka omo nde banaa nkolo.

Yesu o Tempelo

¹³ Eyenga ya Ilekana ya Bayuda yakomaka phenephe emba Yesu amba yakyende o Yelusaleme. ¹⁴ Amba yakye zwa o Tempelo baungye ba mangombe, ba mampate na mankoto nwinya na baendinye ba baphalanga bazasi omo. ¹⁵ Ndokolo, kambe ya kyela phimbo ya simbi, amba bauwinya bee baso o Tempelo, ebe mampate na mangombe. Amba nyangola baphalanga ba baendinye, amba bungutinya bamesa ba be. ¹⁶ Amba ya wo na baungye ba mankoto nwenya yokye: «Manya iso miina wawa emba sabuya ingambi sa Tata ingambi sa mumbongu.» ¹⁷ Baekosi bee bamba umunya obokye bakoma obokye: «Phowa ya ingambi sa we yamumboma.» ¹⁸ Kasi Bayuda bamba ya wo ne bekye: «Iyaa ye saaloteya we, bokokyele we babona?» ¹⁹ Yesu amba babuyisa yokye: «Uwola Tempelo eye emba nga namoetonga na nkolo iyato.» ²⁰ Emba Bayuda bamba wo ne bekye: «Tempelo eye ekyesi mam-bula mako mane mbuka motoba ma ietonga. Emba iwe, wamokoka ikula etonga na nkolo iyato?»

²¹ Kasi yo awoko nde na nzoto ye ili Tempelo. ²² Yango mena, waakundwa

Yesu onte ya bawe, baekosi bamba ya umunya obokye awoko babona, emba bamba anolela buku pha Nwaphongo na maphoo maawoko yo.

Ianola site sikokyi

²³ Waataa baa Yesu o Yelusaleme, imbela sa eseleko ya Ilekana, bato baikye baanola nkombo ye wa wene bee bilekyesako ba ba yo kakyele. ²⁴ Kasi Yesu, yo, taikaka baanolela pho ababaka bee baso, ²⁵ emba taikaka sengyela obokye bamoimole maphoo maakyekyi moto, pho yo mampenza abaka iili o ndondo ya moto.

3

Isolo sa Yesu na Nikodeme

¹ Yabaka onte ya Bafalisayi moto monomo na nkombo Nikodeme, monomo na bankumu ba Bayuda. ² Waa mokolo, amba ya kyende oka Yesu, amba wo ne yokye: «Labi, banga toebe obokye oli moteye owatoma Nwaphongo. Pho na moto takokyi ikyela bilekyesako bikyele we bo Nwaphongo tali ne.» ³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Naewole nde phele phele ngakye: Bo moto takuli botama mbala eya ibale, takokyi iwene Bokonzi pha Nwaphongo.» ⁴ Nikodeme amba wo ne yokye: «Bo moto aunva koma phomba, amokula botama ndengye'ye? Akokyi

ikula nyɔlo o ibu sa nyango emba ambe botama?»
 5 Yesu amba mobuyisa yokye: «Nawɔ na we nde phele phele ngakye: Bo moto tabotami na maa na ná Bolɔbo, takokyi inyɔlo o Bokonzi pha Nwaphongo. 6 Oo botami na bomoto, ali moto, oo botami na Bolɔbo ali bolɔbo. 7 Sakamwa bo nawokyi na we obokye: "Osengyesi ibotama o ikolo." 8 Eweele kyekyende mbale ezingyi yango, emba koeyokye, kasi toebe biute yango na bikye yango. Eli nde bomɔ phɔ ya moto oo botami na Bolɔbo.» 9 Bofole Nikodemɛ amba ya wɔ ne yokye: «Lowɔ me laamba kyelama ndengye'ye?» 10 Yesu amba mobuyisa yokye: «Iwe oli moteye o Isalayele, emba toombe efa maphɔɔ mama? 11 Naewɔle nde phele phele: Towɔ maphɔɔ maebe banga, toimole maphɔɔ maawene banga, emba bɛɛ toanole ikyimole banga. 12 Bo toanole wa ewɔle nga maphɔɔ ma mokyisi, wamba anola ndengye'ye bo naewɔsi maphɔɔ ma ikolo? 13 Phɔ moto nɔnɔ mɔnɔmɔ taika baa o ikolo bo teebe nde Nwana wa Moto owauta o ikolo. 14 Nde bo watombaka Mose nzɔɔ o bokye, esengyesi obokye Nwana wa Moto atom-bame 15 phɔ moto munso okoanole, azwe na nzela ye bomɔɔ pha bofole.»

16 Phɔ Nwaphongo azinga mokyisi na boikye, yango

mena ambya Nwana we, nde yo mɔnɔmɔ, phɔ ya obokye moto munso okoanole Nwana me, yo sa waa, kasi azwe bomɔɔ pha bofole. 17 Phɔ Nwaphongo taika toma Nwana we o mokyisi phɔ ya iya sambisa mokyisi, kasi phɔ ya obokye mokyisi mobikye phɔ ye. 18 Moto okomoanole, taikyi sambisama. Moto otoanole, ambosambisama, phɔ takyi anola nkombo ya Nwana nde mɔnɔmɔ wa Nwaphongo. 19 Emba isambisa me sango sisi: Moo moesi o mokyisi, kasi bato bazingyi enzɔmbi o elele ya moo phɔ bitoma ba bɛɛ babaka bibe. 20 Phɔ moto munso okokyele maphɔɔ maabe kaine moo, emba tatokolo o moo, phɔ bitoma bɛɛ sawenene. 21 Moto ookokyele maphɔɔ malaa katokolo o moo phɔ bitoma bɛɛ biwenene, bitoma me bakyelama onte ya Nwaphongo.»

Yoane na Yesu

22 Sima me, Yesu na baekosi bɛɛ baesi ya kyende o Yuda. Akyelaka na bɛɛ omɔ banaa nkolo, abaka kabatisa. 23 Yoane ne, abaka kabatisa o Ainona, phenephe na Salima ooli maa maikye. Bato babaka bayabatisama. 24 Phɔ Yoane naino tebataaka munyɔse o boloko.

25 Baekosi ba Yoane bamba ya ika ziko bɛɛ na Moyuda mɔnɔmɔ phɔ ya lowɔ la imikunyola bowɔ

mibeko ma βε. ²⁶ Bamba ya kyende oka Yoane, bamba ya kye wɔ ne βekye: «Labi, moto owabaka na we o mokukulu moyɔkɔ nwa Yaladene, owa wɔkɔ we phɔ ye, kyeka ne abuto ibatisa emba bato basɔ babuto bakylene nde oka ye!» ²⁷ Yoane amba babuyisa yokye: «Moto takoyi imiphe ekpele koleka eya mophe βée o ikolo. ²⁸ Bée mampenza oli manzoka ma nga obokye nawɔkɔ ngakye: “Nga sili Masiya, kasi nali moto owa toma βée o boo phe.” ²⁹ Moto oli na nwanwasi ali moloo. Kasi ekamba ya moloo, ootemi wamɔ, kamokye emba nwesi nwa moloo momophe nkyisa. Nde boli nkyisa ya nga nzikye. ³⁰ Esengyesi obokye ngambo ye ebaa, emba eyaaka nga eute.»

Okoute o ikolo

³¹ «Okoute o ikolo ali o ikolo sa iso. Oouti o mokyisi ali wa mokyisi emba kawɔ ya mokyisi. Okoute o ikolo ³² kaimole yaa wene yo na yaa oka yo, emba na moto taanole ikyiimole yo. ³³ Moto okoanole ikyiimole yo, kaanole obokye Nwaphongo ali phele. ³⁴ Pho owatoma Nwaphongo kawɔ maloba ma Nwaphongo, ooko mophe Bolɔbo bote boli na ndelo. ³⁵ Tata kazingye Nwana emba iso aiyambya o mafɔkɔ me. ³⁶ Moto okoanole Nwana ali na bomɔɔ pha bobele; moto otokumole Nwana

etawene bomɔɔ, kasi yɔɔ ya Nwaphongo eli mi yo.»

4

Yesu na nwanwasi mosamaliya

¹ Waeba Yesu obokye Bafalisayi baoka obokye yo kazwe baekosi baikye kambe na batisa bato baikye koleka Yoane, ² — o bosembo, Yesu yo mampenza taikaka baa kabatisa, kasi ya batisaka nde baekosi βée — ³ amba ya mana o Yuda aesi ya butwa o Galileya. ⁴ Pho ya ibutwa omɔ, asengyelaka ikatisa Samaliya.

⁵ Amba ya koma o mokyisi mɔnɔmɔ nwa Samaliya moobangye βée Sukala, phenephe na manyete maphekye Yakobo nwana we Zozefu, ⁶ elele me eyabaka izifa sa Yakobo. Na bophembekye pha itambula, Yesu aesi ya kye zala imbale ya mungombe nwa izifa. Yabaka phenephe na bunya i moto.

⁷ Ikyeka bobo, nwanwasi mɔnɔmɔ wa Samaliya aesi ya toka maa. Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Impe maa ma inywa.»

⁸ Baekosi βée bakyekeye o omokyisi munene phɔ ya ikye omba ntoma ya iza. ⁹ Kasi nwanwasi me, Mosamaliya mɔna, amba ya wɔ na Yesu yokye: «Lotati bo? Iwe, Moyuda, konzongye nga nwanwasi mosamliya maa ma inywa!»

Pho Bayuda tebaa benele iyangana ekpele yᵋᵋᵋᵋ na Basamaliya. ¹⁰ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Bo oefakyi ikabo sa Nwaphongo na okoewole obokye: Impe maa ma inywa, ebakyi nde we moto wa imoonga, emba yo nde aephakyi maa ma bomoo.» ¹¹ Nwanwasi amba wo ne yokye: «Nkolo, toli nana tubu, na iziba sili sizindo, mana maa ma bomoo me wamazwa bi? ¹² Iwe olekyi angu wa banga Yakobo owa loikyela iziba sisi, saa ikaka nywa yo maa, ebe na bana be, ebe na manyama me?»

Maa ma bomoo

¹³ Yesu amba mobuyisa yokye: «Moto munso okonywe maa mama, amokula oka phowa ya maa. ¹⁴ Kasi moto owa munywa maa maamophe nga, etakule oka phowa ya maa. Pho maa maamophe nga ma mobutwa ndokolo elele ekye tokolo maa onte ye nᵋᵋᵋᵋ o bomoo pha bobele.» ¹⁵ Nwanwasi amba ya wo ne yokye: «Nkolo, impe maa me pho nga sakula oka phowa ya maa ma inywa, nga sambaka kula naya wawa pho ya iyatoka maa.»

¹⁶ Yesu amba ya wo ne yokye: «Kye banga moloo nya we emba be baso oye wawa.» ¹⁷ Nwanwasi amba mobuyisa yokye: «Nga sili na moloo.» ¹⁸ Yesu amba wo ne yokye: «Kowo na bolaa obokye: Sili na moloo, waunva zala na balo

batano, emba lele oli na we unwanwa eye tali molo wa we. Na bomoo, owo phele.» ¹⁹ Emba nwanwasi amba wo ne yokye: «Nkolo, nawene obokye oli moimosi. ²⁰ Baango ba banga basambelaka Nwaphongo o ngomba eye. Emba be kowo obokye elele ya isambela Nwaphongo eli nde o Yelusaleme.» ²¹ Yesu amba wo ne yokye: «Mama, inzanole, imbele samoya, etebakule sambela Tata na o ngomba eye, na o Yelusaleme. ²² Kosambele itiyebe be, kasi banga tosambele ikyiebe banga pho lobiko loute na Bayuda. ²³ Kasi imbele saamoya, sango sisi, saamosambela baakolo basambesi ba Tata, na molimo na na phele. Pho mena eli basambesi baalukye Tata. ²⁴ Nwaphongo ali molimo. Yango mena bato baamosambe, basengyesi imosambela na molimo na na phele.» ²⁵ Nwanwasi amba ya wo ne yokye: «Naebe obokye Masiya monomo asengyesi iya, okobangye be Klisto. Waamoya yo, aloimola maphoo maso.» ²⁶ Yesu amba wo ne yokye: «Masiya me, eli nga okoewole oyo.» ²⁷ Imbele me baekosi baesi ya koma. Bakamwaka na iwene obokye Yesu kasolole na nwanwasi. Kasi na moto taika motuna obokye: «Kolukye'ye?» Na obokye: «Pho ya'ye kosolole ne?» ²⁸ Bobele, nwanwasi mona

aikiyi ika uuku ye, aesi ya kye imola bato o lombo obokye: ²⁹ «Yaka yakye kyeka moto mōnōmō onvosi maphōo maso maakyela nga. Etebe nde yo Klisto?» ³⁰ Bato baesi ya tōkōlō o mokyisi, bamba yakye ooli yo.

Ntina ya etoma ya Yesu

³¹ Imbele me, baekosi babaka bamokandindisa bekye: «Labi, taa za.» ³² Kasi yo amba ya wō na bēe yokye: «Nali na ntoma ya iza ite iebe bēe.» ³³ Baekosi bamba butwa iwōnō onte ya bēe bekye: «Bobo moto mōnōmō animophe ntoma ya iza nde iye?» ³⁴ Yesu amba ya wō na bēe yokye: «Ntoma ya nga, eli ikyela bookozingye owantoma na ikokya etoma ye. ³⁵ Bēe mampenza towō obokye: «Iikasi makombe mane emba imbele sa inōkō mbuma sikokye.» Kasi nga nawō na bēe ngakye: Tomba miyo okyekye, mbuma ili o manzabi iosi ikokyi phō ya inōkō! ³⁶ Munōkyi ambo zwa iphuti se, kambe na bokya mbuma phō ya bomōo pha bobele. Na bomō, moto okophikye na okonōkō bakumbe elele yōnōyō. ³⁷ Phō i lowō lolo ete eye eli nde phele: «Mōnōmō kaphikye, omoyōkō kanōkō.» ³⁸ Naetomaka ikye nōkō yaate yaikaka kumela bēe. Baayōkō bakuma, emba bēe oesi ya zwa bolaa mi yaakumelaka bebi na boikye.»

³⁹ Basamaliya baikye ba mokyisi munene baanolaka Yesu phō maloba ma ηwanwasi mawōkō yo obokye: «Anvosi maphōo maso maakyela nga.» ⁴⁰ Na wakoma bēe phenephe ne, Basamaliya baongaka ne obokye ata baa na be. Emba amba kyela na bēe nkōlō ibale. ⁴¹ Bato basuu baikye bakulaka anola Yesu phō ya maphōo maawōkō yo. ⁴² Emba bamba ya wō na ηwanwasi mōna, bekye: «Teli obokye tomoanosi nde phō ya maphōo maloimolakyi we, kasi na banga mampenza tomookyi, emba toebi obokye ali phele Mobikye wa mokyisi.»

Yesu abikye ηwana wa mokonzi mōnōmō wa baloo

⁴³ Sima ya nkōlō ibale, Yesu amba ya mana o bilele me, amba ya butwa o Galileya. ⁴⁴ Phō yo mampenza aanolaka obokye moimosi tazwe ngambo o mokyisi mwe mampenza. ⁴⁵ Kasi wakoma yo o Galileya, bato ba Galileya bamoyambaka na bolaa. Bakyendekye o Yelusaleme phō ya eselekō, na bēe me, bawenekye iso yakyelaka Yesu.

⁴⁶ Yesu amba ya butwa o Kana, o manyete ma Galileya, owa bongolaka maa maleku. Mokonzi mōnōmō wa baloo abaka na ηwana wa lele na bolosi o Kapalanauma. ⁴⁷ Waaoka yo obokye Yesu auti o Yuda, akomi o Galileya,

amba yakyende zwana ne, amba ya onga ne obokye bakyende pho akye bikya ηwana we wa lele oli nde mowe. ⁴⁸ Yesu amba wo ne yokye: «Bo b̄ee toweni mayaa na bilekyesako b̄ee otoanole!» ⁴⁹ Mokonzi wa baloo amba wo ne yokye: «Nkolo, yakyε naino ηwana wa nga sabowakye!» ⁵⁰ Yesu amba wo ne yokye: «Kyende, ηwana wa we ali na bomoo.» Moto mona amba ya anola maloba maa mowosi Yesu, nono wa butwa yo. ⁵¹ Waba yo kabutwe, bato b̄ee baetoma bamba ya mobenga, bamba ya wo bekye: «Iwana wa we wa lele ali na bomoo!» ⁵² Amba ya batuna imbele ye sicutwakyi ηwana na bolaa emba bamba mobuyisa bekye: «Yabaka yana, o ngonga ya sambo wa mana mowewe o nzoto ye.» ⁵³ Ango wa ηwana awenekye obokye yabaka nde o sina imbele saawoko Yesu ne obokye: «Iwana wa we wa lele ali na bomoo.» Mina wa mo, yo na bonkpe phe bosoo baesi ya anola. ⁵⁴ Mena yabaka elekyesako eya ibale eyakyelaka Yesu o Galileya, wauta yo o Yuda.

5

Yesu abikye moto
owanyiba makolo o
Yerusaleme
¹ Sima ya maphoo
mamana, waa imbele
sa eseleko ya Bayuda,
Yesu amba ya kyende o
Yerusaleme. ² Nzuka o

Yerusaleme, phenephe na mozibo mootangye ηwa bampate, wali mbondo yoooyoo ekyebangye b̄ee na munoko ηwa ba Ebele Betezata. Mokanda monomo ηwa milaku mitano ηwabaka wamo, ³ o milaku me, bato ba malosi baikye babaka familangye omo, bato baapholo miyo, baakpekusa, baanyiba binango. [Babaka baziya obokye maa maphukubane, ⁴ pho anzelu wa Nkolo abaka kaute o mbondo imbele siiyoko pho ya iphukubinya maa. Moto wa bolosi owa kyekye mikumbya o maa me phanza waphukubane mango, abikaka na bolosi phe, nabo bolosi me phabaka ndengye'ye.] ⁵ Moto monomo owanyiba enango mambula mako maato mbuka ηwambi abaka omo. ⁶ Waamowene Yesu alangyi, na waeba yo obokye akokyi na eleme mena, amba wo ne yokye: «Oli na phowa ya ibika?» ⁷ Mookaa amba mobuyisa yokye: «Nkolo, sili na moto wa inkumbya o mbondo imbele siphukubane maa. Imbele siikusubane nga obokye nakye mikumbya o maa, moto mosuu kaingyele angwa o boo pha nga.» ⁸ Yesu amba ya wo ne yokye: «Langwa, kpa itoko sa we, tambula.» ⁹ Mina wamo, moto me abikyi. Aesi yakpa itoko se, abuto itambula.

Nzuka mokolo me yabaka mokolo ηwa sabata. ¹⁰ Pho

ya bomo, Bayuda bamba ya wo na moto obikyi bekye: «Eli mokolo nwa sabata, tosenyesi iphila itoko sa we.» ¹¹ Kasi amba babuyisa yokye: «Moto oombikye, eli nde yo motoowo na nga obokye: “Kpa itoko sa we otambule.”» ¹² Bamba motuna bekye: «Moto me nzaowo na we obokye: “Kpa itoko sa we otabile?”» ¹³ Kasi moto owabikyaka bee taikaka eba nza oombikye, pho Yesu amanaka waali moluku nwa bato baabaka wamo.

¹⁴ Sima, Yesu amba kula kye mozwa o Tempelo, amba wo ne yokye: «We mona obikyi, sakula kyela masumu pho lowo losuulobi bobo saeyelele» ¹⁵ Bobele, moto me amba kyende imola Bayuda obokye ebakyi Yesu moto oombikye. ¹⁶ Tata wamo, Bayuda bamba ya okyela Yesu yoo, pho akyelaka babona mokolo nwa sabata. ¹⁷ Kasi Yesu amba ya babuyisa yokye: «Tata, nono unwanwa eye ali o ikyela etoma; na nga nde bomo nali o ikyela etoma.»

¹⁸ Tata wamo, Bayuda bakulaka luka na boikye manzela ma imoboma, teli nde pho taikaka kumola mokolo nwa sabata, kasi na pho abaka kabangye Nwaphongo obokye ali Ango, kambe na kula mimekyinya na Nwaphongo.

Bokonzi pha Nwana wa Nwaphongo

¹⁹ Yesu amba kula ya kpa maloba amba bawole yokye: «Nawo na bee nde phele phele, Nwana takokyi ikyela lowo na ndengye'ye yo mampenza, kasi nde ikyi wene yo Ango kakyele: Pho iiki kyele Tata, Nwana kaikyele nde bomo. ²⁰ Eli obokye Tata kazingye Nwana emba kamoteya iso iiki kyele yo. Amoteya bitoma bikuli leka bonene, na obokye bee obe kokamwe nde bokamo. ²¹ Pho booko akole Tata bawe kakule babuya na bomoo, Nwana ne kabikya nzaa oozingyi yo. ²² Tata taasambisa moto, ambya isambisa siso oka Nwana, ²³ obokye bato baso bakumole Nwana bo okokumole bee Tata. Moto ootokumole Nwana, taakumole na Ango owa motoma.

²⁴ Nawo na bee nde phele phele, moto okookye maloba ma nga, kambe na anolela owantoma, ali na bomoo pha bobele. Yo etasambe, kasi yo amokundwa onte ya bawe, amozwa bomoo. ²⁵ Nawo na bee phele phele, imbele siye — emba unwanwa eye imbele me sili wawa — bawe bamooka nyesi nwa Nwana wa Nwaphongo emba bato bamooka nyesi me, bamoba na bomoo. ²⁶ Pho, booli Tata na bomoo yo mampenza, nde bomoo aphe Nwana obokye abe na bomoo me yo mampenza. ²⁷ Amophe bokonzi pha isambisa pho ali Nwana wa Moto.

28 Maphoo maso mama mango saekamwisa! Imbele siye, baso baakyimele o malita bamooka njwesi nwe, 29 emba baso baakyelaka bolaa bamokundwa pho ya izwa bomoo. Baakyelaka bobo, bamokundwa pho ya isambisama.»

Maphoo maweninya bokonzi pha Yesu

30 Nga, sikokyi ikyela lowo na ndengye ya nga mampenza: Natene bolombe nde na noko yookyi nga, emba bolombe pha nga boli pha bosembo pho siilukye ikyela boozingyi nga, kasi boozingyi owantoma.

31 «Bo namiwole pho ya nga mampenza, bowokye pha nga nde tebobe phaa phele. 32 Eli nde mosuu okwo pho ya nga, emba naebe oboye iwo siwo yo pho ya nga sili sa phele. 33 BEE, watomaka bato oka Yoane Mofatise. Aewole maphoo ma phele. 34 Ka nga, sisengyesi na moto obokye awo pho ya nga. Nawo babona pho ya bee, obokye obikye. 35 Yoane abaka tala ekyelosa bee emba kyelole: Kasi bee wazingaka ikumba nde pho ya njwana imbele na saa ya tala me.

36 Kasi nga, nali na maphoo ma iewole maalekyi maaka Yoane na bonene: Eli bitoma biantoma Tata obokye nabikyele. Nabikyele, emba eli bee biwo pho ya nga obokye Tata antoma. 37 Tata owantoma awo na yo mampenza

pho ya nga. Kasi toika oka njwesi nwe na mbala, naa iwene boo phe. 38 Emba iloba se tesili onte ya bee, pho bee toanolele owatoma yo.

39 Bee koekole Buku pha Nwaphongo pho koununya obokye wamozwa omoo bomoo pha bobele. Kasi eli nde phango boowo pho ya nga. 40 Emba toozingye iya oka nga pho ya iya zwa bomoo pha bobele.

41 Nkyemo, siika izwa na bato. 42 Kasi naeyebe, bee toli na lozingo la Nwaphongo onte ya bee. 43 Inga, naesi o nkombo ya Tata, emba bee toikyi benela inzamba. Ka bo moto mosuu aesi na nkombo ye mampenza, yo moona bee wamoyamba! 44 Bee nde ombi anola ndengye'ye, bee bazwe nkyemo ya bee onte ya bee na bee. Bee bate balukye nkyemo ikiute na Nwaphongo yo mampenza?

45 Saumunya obokye yamoba nga owamokye esongyela oka Tata. Mosongyesi wa bee, eli Mose okolemele bee. 46 Pho bokoanolele Mose, nde onzanolelakyi me, pho akomaka nde pho ya nga. 47 Bo toanole yaakoma yo, wamba anola iikiyi wo nga ndengye'ye?»

6

Yesu azeye bampele nkoto itano

1 Sima me, Yesu amba yakatisa o mokukulu mooyoko nwa ebale eenene ya Galileya, ekyebangye na bée Tiberias. 2 Moluku nwa bato nwabaka momobengye pho bato bawenekye bilekyesako biabaka yo kakyele oka bato baa malosi. 3 Yango mena Yesu amba ya baa o ikolo sa ngomba akye zala omu yo na baekosi bée. 4 Yabaka nwana o boo pha eseleko ya Bayuda eya ilekana. 5 Nzuka watomba Yesu miyo o ikolo bobo, amba ya wene moluku nwa bato moye oli yo. Amba ya wo na Filipe yokye: «Tomoomba mapa pho ya obokye bato bababa baze bi?» 6 Wa wo yo babona, amumekaka. Pho yo aebaka lowo laamokyela yo. 7 Filipe amba ya mobuyisa yokye: «Na bo toombi mapa ma baphalanga baakokyi na iphuti sa nkolo mikama mibale, etemaakokye obokye moto na moto azwe nono nwana etee.» 8 Monomo na baekosi be, okobangye bée Andele, nwana nyango na Simo Petelo, amba ya wo ne yokye: 9 «Munzenga monomo wawa, ali na mapa matano na swe ibale. Kasi ina yango miina yamokyela ekpele'ye pho ya boikye pha bato bobo?» 10 Yesu yokye: «Obazasa o se.» Elele me yabaka na nkata nzikye. Bobele, bamba ya zala. Babaka phenephe bampele nkoto itano. 11 Emba Yesu amba ya kpa mapa, aphe

Nwaphongo melesi emba amba ya makabela bato baso baabaka wamo. Amba kula kyela nde bomu na swe. Abaphekye nde na phowa ya moto na moto. 12 Waaoka bée ntoma, Yesu amba ya wo na baekosi bée yokye: «Angyinya bitee biso biikasi, pho ekpele yonyo sabunga.» 13 Bamba ya bianginya, bamba tonza banyanzima iko mbuka babale na bitee ba mapa maazaka be. 14 Waawene bato elekyesako eyauta yo ikyela, bekye: «Oyo ali owaakolo moimosi, oosengyesi iya o mokyisi.» 15 Kasi Yesu waebaka yo obokye bakokyi iya mokpa na bokusi pho ya imobuya mokonzi, amba kula mana wamo, yo mampenza amba baa o ngomba.

Yesu atambusi o ikolo sa maa

16 Wakoma nkoko, baekosi bée bamba yauta nono o ebale enene. 17 Bamba ya baa o vato bonobo baamba ya kye o Kapalanauma, o mokukulu moyoko. Mena bunya bombo inda, emba Yesu naino sataa babenga. 18 Ewele enene yeesi ya kyela, ebale ebuto iphukubana. 19 Balukaka phenephe na bakylometele batano naa motoba, waa wene bée Yesu katambule o ikolo sa maa, kambe koma phenephe na vato. Emba bée bailaka, 20 kasi Yesu amba wo na bée yokye: «Bee saila,

eli nde nga!» ²¹ Bazingaka imokpesa o vato, kasi sa kɔkɔ, vato bokye seme o elele eyakyekye be.

Yesu ali mapa ma bomɔɔ

²² Bo yana, moluku ηwa bato ηwa ikalaka o mokukulu moyɔkɔ, ηwamba yaeba obokye yabaka wamɔ nde vato bɔnɔbɔ, na obokye Yesu taikaka kye na baekosi bée elele yɔnɔyɔ, bée bakyekye bée mampeza. ²³ Kasi mato maayɔkɔ maau-taka o Tiberias makomaka phenephe na elele eya zaka bée mapa sima ya Nkolo iphe melesi. ²⁴ Waaeba moluku ηwa bato obokye ebe Yesu, ebe baekosi bée tebakuli baa wamɔ, bato bamba ya kpela o mato emba bamba yakyende o Kapalanauma, ikye miluka Yesu. ²⁵ Emba wamozwa bée o mopha moyɔkɔ ηwa ebale enene, bamba wɔ ne bekye: «Labi, okomi wawa imbale iye?» ²⁶ Yesu amba babuyisa yokye: «Naewɔle nde phele phele ngakye: Toondukye phɔ ya obokye wawene bilekyesako, kasi phɔ wazaka mapa wambaka na maoka. ²⁷ Osengyesi imiambya o etoma phɔ ya izwa ntoma ite iunve, yamoephe Nwana wa Moto, kasi phɔ ya ntoma ikiyotɔnɔ phe. Phɔ eli Tata, yo ooli Nwaphongo, owa mophe bokonzi.» ²⁸ Bobele bamba ya wɔ ne bekye: «Tosengyesi ikyela boo

phɔ ya ikyela bitoma biizingye Nwaphongo obokye tobikyeye?» ²⁹ Yesu amba babuyisa yokye: «Etoma ya Nwaphongo eli nde ianolela owatoma yo.» ³⁰ Bamba ya mobuyisa bekye: «Kasi we, elekyesako iye eyamokyela we phɔ toewene emba tombe eanolela? Etoma ya we iye?» ³¹ O obokye, baango ba banga bazaka mana, nde bo wakoma bée obokye: «Abaphekye ya iza, mapa maute o ikolo.» ³² Kasi Yesu amba wɔ na bée yokye: «Naewɔle nde phele phele, teli Mose owaephekye mapa ma ikolo, kasi eli nde Tata okoephe maakolo mapa ma ikolo. ³³ Phɔ mapa ma Nwaphongo, eli nde yo okoute o ikolo na okoambya bomɔɔ o mokyisi.»

³⁴ Emba bamba ya wɔ ne bekye: «Nkolo, olophékye nkolo iso mapa me.» ³⁵ Yesu amba ya wɔ na bée yokye: «Eli nde nga oli ipa sa bomɔɔ, moto okoye oka nga etakule oka nzala. Moto okonzanole etaokye phowa ya maa. ³⁶ Kasi naambo wɔ ngakye: Bée oweni emba toanole. ³⁷ Bato basɔ baampe Tata, bamoya oka nga, emba okoye oka nga, esi movakye, ³⁸ phɔ nauta o ikolo phɔ ya iyakyla bokozingye owantoma, kasi bokozingye nga phe. ³⁹ Nzuka, phowa ya owantoma eli obokye nga sabungya nɔnɔ moto mɔnɔmɔ mi baampe yo, kasi obokye nabakundole o

mokolo nwa suka. ⁴⁰ Phowa ya Tata yango eye: Moto munsɔ oweni Nwana ambi na moanola, azwe bomɔɔ pha bobele. Emba nga, naamokundola o mokolo nwa suka.»

⁴¹ Tata wamɔ, Bayuda babuto ingungubana ne pho awokɔ obokye: «Nali ipa siute o ikolo.» ⁴² Emba bambaka kula wɔ bekye: «Teli yo Yesu, nwana wa Zozefu? Teloebe nyango na ango? Ndengye'ye akokyi iwɔ unwanwa eye obokye: "Nauta o ikolo?"» ⁴³ Yesu amba kula ya babuyisa yokye: «Le ingungubana onte ya bɛɛ! ⁴⁴ Moto takokyi iya oka nga bo Tata owantoma tamokambi, emba nga naamokundola o mokolo nwa suka.» ⁴⁵ Baimosi bakoma bekye: Bato basɔ bamoteyama na Nwaphongo. Moto munsɔ owa oka yauta na Tata ambi na anola mateya me, kaye oka nga. ⁴⁶ Eli obokye na moto taika wene Tata, bo teebe nde owauta na Nwaphongo. Iyo, awene Tata. ⁴⁷ Naewole nde phele phele, moto okoanole ali na bomɔɔ pha bobele. ⁴⁸ Nali ipa sa bomɔɔ. ⁴⁹ O bokye, baango ba bɛɛ bazaka mana, emba bawa. ⁵⁰ Mapa maute o ikolo mali obokye moto owaamaza, etaawe.

⁵¹ «Nali ipa sa bomɔɔ siuti o ikolo. Moto owamoza ipa me amoba na bomɔɔ phɔ ya bobele. Emba ipa samoambya nga, eli nzoto ya nga, yambyami phɔ

ya obokye mokyisi mozwe bomɔɔ.» ⁵² Yango mena, Bayuda bamba butwa iika ziiko na bokusi onte ya bɛ, bekye: «Ndengye'ye moto mɔna akokyi ilophe nzoto ye obokye toize?»

⁵³ Yesu amba ya wɔ na bɛɛ yokye: «Naewole nde phele phele, bo toze nzoto ya Nwana wa Moto, bo tombi na nywa malongo me, otooze bomɔɔ. ⁵⁴ Moto okoze nzoto ya nga, na okonywe malongo ma nga, ali na bomɔɔ pha bobele. Emba nga, naamokundola o mokolo nwa suka. ⁵⁵ Pho nzoto ya nga ili yaakolo ntoma, na malongo ma nga mali maakolo maleku. ⁵⁶ Moto okoze nzoto ya nga, na okonywe malongo ma nga, ali onte ya nga, na nga nali onte ye. ⁵⁷ Emba bo wantoma Tata ooli na bomɔɔ na obokye nali na bomɔɔ phɔ ye, yango mena moto owamoza nzoto ya nga, amoba na bomɔɔ phɔ ya nga. ⁵⁸ Ipa sauta o ikolo sili bobo: Sikyese na saazaka baango ba bɛɛ. Bɛɛ bawa, kasi moto owamoza ipa siwene bɛɛ sisi, amobaa na bomɔɔ phɔ ya bobele.»

⁵⁹ Mena yabaka mateya ma Yesu o mangambi ma makyita ma Bayuda o Kapalanauma.

Maphɔɔ maamba bomɔɔ pha bobele

⁶⁰ Sima ya imooka, baekosi bɛɛ baikye bamba butwa iwɔ bekye: «Iloba sisi sili

sikusi! Okokyi imooka nza?»

⁶¹ Kasi waeba yo mamp-
enza obokye baekosi b̄e
bagungubane pho ya iloba
me, Yesu amba wo na b̄e
yokye: «Iloba me siephe
yo? ⁶² Emba bombi wene
Nwana wa Moto kabaa o
elele eyabaka yo phanza?...

⁶³ Eli nde Bolobo okam-
bya bomoo, nzoto tikyele
ekpele. Maphoo maewosi
nga, mali Molimo na bomoo.

⁶⁴ Kasi wali baayoko onte
ya b̄e, bate baanole.» Pho
Yesu aebaka tata o etatele
baabaka bawa bate baikaka
anola na nza owamuungya.

⁶⁵ Amba kula wo yokye:
«Yango mena, nawokyi na
b̄e bokye: “Moto takokyi
iya oka nga bo Tata ta-
moanolesi.”»

⁶⁶ Tata mokolo ma-
muna, baekosi b̄e baikye
bamanaka emba tebakulaka
mobenga. ⁶⁷ Emba Yesu
amba ya woo na Iko mbuka
babale yokye: «Na b̄e,
tozingye na b̄e ikyende?»

⁶⁸ Simo Petelo amba ya
mobuyisa yokye: «Nkolo,
tomokula kyende oka nza?
Iwe oli na maphoo ma
bomoo pha bobele. ⁶⁹ Na
banga, toanosi emba toebi
obokye oli Mosantu wa
Nwaphongo.» ⁷⁰ Yesu
amba babuyisa yokye:

«Teli nga moto owa eolo,
b̄e Iko mbuka babale?
Emba monomo na b̄e ali
zabulu!» ⁷¹ Awoko babona
na Yudasi, njwana wa Simo
Mosikaliyota. Pho yabaka yo
owamuungya, iyo, monomo
na Iko mbuka babale.

7

*Bana nyango na Yesu
tebamoanole*

¹ Sima me, Yesu aba nde
ikyemikyende o manyete
ma Galileya. Taikaka

benela ikyemikyende o
manyete ma Yuda waabaka
Bayuda balukye imoboma.

² Nzuka eseleko ya Bayuda
eya ndalaku ya butwaka
phenephe. ³ Bobele, bana
nyango bamba ya wo
ne bekye: «Mana wawa
okyende o Yuda pho baekosi
ba we, na b̄e me, bawene
bitoma bikyele we. ⁴ Moto
okozingye obokye bato
bamoebe, takyele maphoo
me mi ibombo. Pho
kokyele bitoma ndengye eye,
omiweninya o mokyisi!»

⁵ Pho, banaa nyango mam-
penza tebaikaka moanola.

⁶ Emba Yesu amba wo na
b̄e yokye: «Imbele sa nga
naino tesikokyi. Imbele
saaka b̄e sakoka. ⁷ Mokyisi
temokokyi iyeina. Kasi
nga, mokyisi munzine pho
nawo ngakye bitoma ba
b̄e bili bibe. ⁸ Kyende
o eseleko mena. Pho ya
nga, esikye omo, pho imbele
sa nga naino tesikokyi.»

⁹ Sima ya iwo babona, amba
ikala o Galileya. ¹⁰ Kasi
waakye banaa nyango o
eseleko, ne amba yakye omo,
samiweninya, akyekye nde
mi ibombo.

*Mateya o eseleko ya
ndalaku*

¹¹ Onte ya eseleko, Bayuda
bamolukaka emba bamba
wo bekye: «Ani baa bi?»

12 Onte ya moluku nwa bato, baikaka ziko pho ye. Bana bawoko bekye: «Ali moto wa maphoo malaa», bayoko bekye: «Phe, kakosa bato.» 13 Na bo babona, moto na monomo tamekaka iwo polele pho ye, pho ya ila Bayuda.

14 Waakoma bee onte ya nkolo ya eseleko, Yesu amba ya kye o Tempelo emba abuto iteya. 15 Bayuda bakamwaka na mateya me emba bamba wo bekye: «Ndengye'ye iyo taika ekola kambe eba maphoo makoma be?» 16 Yesu amba babuyisa yokye: «Mateya na nga temaute na nga, kasi na owantoma. 17 Bo moto kazingye ikyela phowa ya Nwaphongo, amoeba bo mateya mama maute na Nwaphongo naa bo namiwole nga mampenza. 18 Moto ookowo pho ye, kalukye nkyemo ye mampenza. Kasi ookolukye nkyemo ya owamotoma, ali na maphoo maa phele. Emba bole teboli onte ye. 19 Teli Mose owaephe Mibeko? Kasi ncho moto monomo onte ya bee takyele bokowo Mibeko: Pho yaye kolukye imboma?» 20 Moluku nwa bato bamba mobuyisa bekye: «Oli na molemba o nzoto ya we! Okolukye ieboma nza?» 21 Yesu amba kula yakpa maloba amba wo na bee yokye: «Nakyesi nde etoma yonyo, bee baso okamo! 22 Mose awoko na bee obokye obelekye

bana ba bampela — lauta na bankoko kasi na Mose phe — emba bee kolokyele na mokolo nwa Sabata. 23 Ka bo bee kobele moto mokolo nwa Sabata sa nka eya obokye Mobeko nwa Mose mooto, ka pho yaye kontombele pho nabikye moto mokolo nwa sabata? 24 Sakyeka maboo ma bato bo kotene bolombe, kasi tena bolombe na bosembo.»

Yesu eli yo Klisto?

25 Bato ba Yelusaleme bawoko bekye: «Mena teli ookolukye bee obokye bamobome? 26 Kyeka kawo mi pha emba tebamowole na lowoo! Bakonzi ba banga baebaka phele obokye eli nde yo Klisto? 27 Kasi moto oyo, banga toebe biute yo, nzuka imbele samoya Klisto, na moto etaebe biuti yo.» 28 Bobele Yesu owateyaka o Tempelo, aimolaka yokye: «Konzebe! Koebe biuti nga? Kasi sikyi ya na ndengye ya nga mampenza. Owantoma kawo phele, yo otoebe bee. 29 Nga, namoebe pho naute oka ye, eli yo owantoma.» 30 Emba bambaka luka nde imoakya. Kasi na moto taika na moakya pho ngonga ye teyataaka koka. 31 Onte ya moluku nwa bato, baikye bamoanolaka, bambaka wo bekye: «Waamoya Klisto, amokyela bilekyesako biikye koleka bikyele moto oyo?»

Batomi bato ikye akya Yesu

32 Yaabaka bee bakye mikolo onte ya moluku nwa

bato pho ye, yakomaka o matoo ma Bafalisayi. Emba banganga banene na Bafasayi bamba ya toma babulusi pho ya imoakya. ³³ Yesu amba wo yokye: «Nata kuta kula ba na b'ee njwana imbela, emba namokyende oka owantoma. ³⁴ B'ee wamunduka kasi on-tonzwe. Pho elele eyamoba nga, b'ee otokome omu.» ³⁵ Tata wamu, Bayuda babutwaka iwono onte ya b'ee b'ekye: «Amunakyende mi elele iye eyamobaa banga sakyemmozwa? Amokye benga bakyminyangwa onte ya Baela? Amokye teya Baela? ³⁶ Maphoo maawo yo mamana maluke iwo bo: B'ee wamunduka kasi on-tonzwe, na obokye: Elele eyamoba nga, b'ee otokome omu?»

Pho ya maa ma bomoo

³⁷ Mokolo njwa suka ya eseleko, muna moolekye nkolo iso, Yesu aesi ya teme, abuto iimola yokye: «Bo moto ali na phowa ya maa, aye oka nga, ambe ya nywa. ³⁸ Moto ookonzanole; bo wawo buku pha Nwaphongo: «Uta o ndondo ye, bibale ba maa ma bomoo biamolukwa.» ³⁹ Awoko babona na Bolobo pha sengyelaka izwa bato baamoanolela. Na bosembo Bolobo tephataka ba pho Yesu tataka zwa naino nkyemo.

Bato bakabwa pho ya Yesu

⁴⁰ Onte ya moluku, bato baokaka maphoo me, bakyi b'ekye: «Nde phele, kyeka Moimosi!» ⁴¹ Bana b'ekye: «Klisto, eli nde yo.» Kasi bayoko bakulaka wo b'ekye: «Klisto akoyi itokolo o Galileya? ⁴² Buku pha Nwaphongo tebowo obokye amoba wa bosoo Davidi, emba amouta o Beteloyeme, mokyisi mokyiki njwaauta Davidi?» ⁴³ Yango mena bato baamba kabwana pho ye. ⁴⁴ Bato bayoko onte ya be, balukaka imoakya, kasi na moto monomo taika mokuma.

Bakonzi ba Bayuda tebaanole Yesu

⁴⁵ Bobele babulusi bamba ya butwa ooli banganga banene na Bafalisayi. Bamba ya wo na babulusi obokye: «Pho ya'ye b'ee toiki ya ne?» ⁴⁶ Babulusi bamba yabuya b'ekye: «Moto taawo bokowo moto mona!» ⁴⁷ Bafalisayi bamba wo na b'ee b'ekye: «Olukakyi na b'ee imoanolela me? ⁴⁸ Onte ya bankumu naa onte ya Bafalisayi, wali monomo omoanolesi? ⁴⁹ Eli nde moluku njwa bato batebaebe Mofeko, bato baaza be!» ⁵⁰ Kasi monomo onte ya Bafalisayi, Nikodeme owa kyekye oka Yesu phanza, yokye: ⁵¹ «Mofeko njwa banga munyete moto bo naino tomookyi naa ieba maphoo makele yo?» ⁵² Bamba mobuyisa b'ekye: «Na we toli moto wa Galileya?»

Luka na bolaa emba wamowene obokye o Galileya, tewakokyi itokolo moimosi.»

Nwanwasi wa baphemba

⁵³ Bamba ya butwa moto na moto o ingambi se.

8

¹ Emba Yesu amba ya kyende o ngomba ya ba Olive. ² Waakoma waa mumbengu, amba kula ya o Tempelo. Emba bo wabaka bato baso baye oka ye, amba ya zala abuto ibateya. ³ Bobele, bateye ba mibeko na Bafalisayi bamba moyelela na nwanwasi monomo owazwaka bée na lele mosuu, emba bamba ya moteya onte ya bée baso. ⁴ Bamba ya wo ne bekye: «Moteye, nwanwasi oyo, tomozwe na lele mosuu. ⁵ O buku pha Mobeko, Mose awo na banga obokye tobome babasi ba ndengye mena na mabanga. Emba we, kowo bo?» ⁶ Bawoko babona na maumunya ma imobekyisa izengye, pho bazwe eleko ya imophunda. Kasi Yesu, amba ya miinya, abuto iwala nzenze na munse o manyete. ⁷ Waaba bée balendendale nde na imotuna mituna, Yesu amba ya miinola, amba ya wo na bée yokye: «Onte ya bée, otowaikakyela isumu, abe moto owa o boo wa imuma ibanga.» ⁸ Emba kula yo miinya, akuli butwa iwala nzenze o manyete. ⁹ Waoka bée maphoo mamana,

monomo na monomo atati imigbolo, tata na baphomba. Emba Yesu amba ya ikala yo mampenza na ona nwanwasi owa temekye onte ya iboko. ¹⁰ Yesu amba ya miinola, amba ya wo ne yokye: «Nwanwasi, bée bawa? Na moto monomo taikiyema ibanga?» ¹¹ Amba ya buya yokye: «Nkolo, moto phe.» Emba Yesu amba ya wo ne yokye: «Na nga me, siema ibanga. Kyende, kasi tata lolo sakula kyela isumu.»

Yesu ali moo nwa mokyisi

¹² Yesu akulaka wo na bée yokye: «Nali moo nwa mokyisi. Moto okombengye, etaatambule o enzombi, amozwa moo mokambe o bomoo.» ¹³ Emba Bafalisayi bamba ya wo ne bekye: «Komiwole we mampenza! Munoko nwa we tolokokyi imoanola» ¹⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Eli phele obokye namiwole nga mampenza, kasi munoko nwa nga moli nwa ianola, pho naebe mbale euti nga na mbale ekyekye nga; kasi bée, toebe biuti nga na bi kye nga. ¹⁵ Bée kosambisa na ndengye ya bomoto. Inga sii sambisa moto. ¹⁶ Emba bo eniba obokye na sambisa, isambisa sa nga sili nde phele pho sili nga mampenza, eli na owantoma. ¹⁷ O Mobeko nwa bée mampenza nga bakoma obokye bo noko ya bato babale ikokaa bakokyi iianola. ¹⁸ Namiwole nga

mampenza, emba Tata owantoma kawo pho nga me.»¹⁹ Emba bamba wo ne bekye: «Ongo ali bi?» Yesu amba buya yokye: «Toonzebe, tooebe na Tata. Bowanzebaka, okokakyi ieba na Tata.»²⁰ Awoko maphoo mamana o elele ekye ambya bee makabo, waba yo kateya o Tempelo. Moto na monomo taika moakya, pho ngonga ye teyaikaka koka.

Ikyende sa Yesu

²¹ Yesu amba kula wo na bee yokye: «Nakyende, wa munduka, kasi wamowa na masumu ma be. Elele ekyekye nga, tokokyi ikyende omoo.»²² Emba Bayuda bamba wo bekye: «Ali na maumunya ma imiboma pho kawo yokye: "Elele eya mokyende nga, tokokyi ikyende omoo?"»²³ Yesu amba babuyisa yokye: «Bee oli bato ba o se, nga nauti o ikolo. Bee oli bato bamokyesi mumu, nga sili wa mokyisi mumu.»²⁴ Yango mena, nawokyi na bee obokye wa mowa na masumu ma bee. Pho na bo toanosi obokye Nali, wamowa na masumu ma bee.»²⁵ Emba bamba ya wo bekye: «Iwe oli nza?» Yesu amba babuyisa yokye: «Ikyiiewole nga uta o etatele.»²⁶ Pho ya bee, nali na maphoo maikye ma iwo na ma isambisa, kasi owantoma kawo phele. Na yaoka nga ne, ili yango ikyi wo nga o mokyisi.»²⁷ Tebaikaka sosolo obokye abawolekye

pho ya Ango.²⁸ Bobele, Yesu amba ya bawole yokye: «Waamotomba bee Nwana Moto, wamoeba obokye Nali, simbe nakyela maphoo na ndengye ya nga mampenza: Nawo nde maphoo maanteya Tata.»²⁹ Owantoma ali na nga, taika nde nga mampenza, pho nakyele nkolo iso maphoo maamosepelisa.»³⁰ Waaba yo kawo babona, bato baikye bamoanolaka.

Baakolo bana ba Abalayama

³¹ Bobele, Yesu amba ya wo na Bayuda baamoanolaka yokye: «Bo oikasi ifanza maphoo ma nga, oli phele baekosi banga,³² wamoeba maphoo ma phele emba maphoo me mamoeiyikola.»³³ Bamba mobuyisa bekye: «Banga toli bana ba Abalayama, tololi baombo ba moto: Pho ya'ye kowo obokye tomoikolama?»³⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nawo na bee nde phele phele, ngakye, moto okokyele masumu ali moombo njwa masumu.»³⁵ Moombo taaikale nkolo iso o ingambi, kasi njwana, yo kaikale o ingambi pho ya bobele.»³⁶ Bo Nwana aeyikosi, wamoba baakolo bato baaikola be.³⁷ Naebe obokye bee oli bana ba Abalayama, kasi pho maphoo ma nga te manyolo onte ya bee, kolukye imboma.³⁸ Nga, nawo maphoo maawene nga oka Tata, kasi bee, kokyele

maphoo maoka b̄ēe oka angoo wa b̄ēe!»³⁹ Bamba mobuyisa b̄ekye: «Angoo wa banga, eli Abalayama.» Yesu amba ya wo na b̄ēe yokye: «Bo oli bana ba Abalayama, kyela bitoma ba Abalayama.⁴⁰ Kasi unwanwa eye, b̄ēe kolukye imboma, nga, oewosi maphoo ma phele maoka nga oka Nwaphongo. Abalayama taika kyela babona.⁴¹ Kasi b̄ēe, kokyele bitoma ba angoo wa b̄ēe.» Bamba mobuyisa b̄ekye: «Banga tololi bana baabota b̄ēe mi ebembi! Toli nde angoo monomo, Nwaphongo!»

Bana ba Molemba

⁴² Yesu amba ya wo na b̄ēe yokye: «Bo Nwaphongo abakyi ongo wa b̄ēe, nde wanzingaka, pho natokolo oka Nwaphongo namba kula uta nde oka ye. Siika ya na ndengye ya nga mampenza, eli Yo owantoma.⁴³ Pho ya'ye b̄ēe toososolo ewosi ya nga? Pho tookokye iyoka maphoo ma nga.⁴⁴ Angoo wa b̄ēe eli Zabulu, emba oli na phowa ya ikokya maphowa ma angoo wa b̄ēe. Uta o etatele abaka nde mobomi wa bato, taika miambya i maphoo ma phele pho maphoo ma phele temali onte ye. Waakate yo boole, loute o ndondo ye, pho ali moto wa boole na angoo wa boole.⁴⁵ Ka pho ya Nga, pho na wo maphoo ma phele yango mena tonzanole.⁴⁶ Moto nza, o nte

ya b̄ēe owa munteya isumu sakyela nga? Bo na wo maphoo ma phele, pho ya'ye b̄ēe tonzanolele?⁴⁷ Moto wa Nwaphongo, kaokye maphoo ma Nwaphongo. Ka ootoli b̄ēe bato ba Nwaphongo, yango mena, b̄ēe toonzokye.»

Yesu na Abalayama

⁴⁸ Bayuda bamba mobuyisa b̄ekye: «Toloikaka longa waawoko banga obokye oli Mosamaliya na na bolobo bofe?»⁴⁹ Yesu amba babuyisa yokye: «Phe, sili na bolobo bofe, kasi na kumbele Tata, kasi b̄ēe, toonkumbele!⁵⁰ Siika na luka nkyemo nga mampenza, moto mosuu ali okoiyambya na ookosambisa.⁵¹ Naewole nde phele phele, bo moto abanze maphoo ma nga, etawe.»⁵² Emba Bayuda bamba ya wo ne b̄ekye: «Inwanwa eye tombi ya eba obokye oli na bolobo bofe! Abalayama awa, na baimosi me, kasi we koya wo wekye: “Bo moto kabanza maphoo ma nga, etaa we.”⁵³ Iwe olekyi angoo wa banga Abalayama owa wa? Na baimosi baawa me! Iwe kombe mipka nza?»⁵⁴ Yesu amba babuyisa yokye: «Bo namitakyi nga mampenza, nkyemo ya nga nde teibe na ntina. Eli nde Tata oko ntate, iyo okoanole b̄ēe obokye ali Nwaphongo wa b̄ēe.⁵⁵ B̄ēe toika moeba, kasi nga namoebe. Bo nawoko ngakye simoebe, nde na ba nde ya b̄ēe: Moto

wa βουλε. Kasi na moebe emba na banza maphoo me. ⁵⁶ Ango wa βεε Abalayama, abaka na nkyisa ya iumunya obokye amowene mokolo nwa nga. Awene mokolo me, emba atondaka na nkyisa.» ⁵⁷ Waaawo yo babona, Bayuda bamba wo ne bekye: «Naino tokokye na mambula mako matano, emba wamba wene Abalayama!» ⁵⁸ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Naewole nde phele phele, naino Abalayama sata botama, Nga Nali.» ⁵⁹ Bobele, bamba ya ongo mabanga pho ya imumaa, kasi Yesu amba mibomba, nono watokolo yo o Tempelo.

9

Yesu abikye moto owa pholo miyo

¹ Waaba Yesu kalekane, amba ya wene moto monomo owa botama na miyo mapholo. ² Baekosi βεε bamba ya motuna motuna mumu: «Labi, moto oyo apholo miyo pho ya masumu me ndee pho ya masumu ma baboti βεε?» ³ Yesu amba buya yokye: «Teli yo naa baboti βεε. Kasi eli nde pho ya obokye bitoma ba Nwaphongo biwenene onte ye!» ⁴ Waata baa moo, tosenyesi ikyela bitoma ba owantoma. Waskome mokolo, moto takokyi ikula kyela etoma. ⁵ Naino ootaba nga o mokyisi, nali moo nwa mokyisi.»

⁶ Waawo yo babona, Yesu amba ya towa matee o manyete, aesi ya maphuta na manyete amba ya mainga moto owa pholo miyo me o miyo. ⁷ Amba ya wo ne yokye: «Kye mikunyola o mbondo ya Silowe». Kyelukye iwobokye: Toma. Moto owa pholo miyo amba ya kyende, akye mikunyola, waaya butwa yo, abuto iwene.

⁸ Babubaa ne na babaka bamowene soosoo — pho abaka moongyi — bawoko bekye: «Teli yo owa baka azasi kaongye?» ⁹ Bana bekye: «Eli nde yo!» Bayoko bekye: «Iyo phe, eli nde moula ne.» Kasi moto owa pholo miyo amba anola yokye: «Eli nde nga.»

¹⁰ Emba bamba wo ne bekye: «Ka miyo ma we mambi zibwa ndengye'ye?»

¹¹ Amba buya yokye: «Moto okobangye βεε Yesu, aphuti manyete, amanzingyi o miyo, amba wo na nga yokye: “Kye mikunyola o Silowe.” Bobele nga, namba ya kyende, namba mikunyola emba namba ya butwa iwene.» ¹² Bamba ya wo ne bekye: «Moto me, ali bi?» Amba buya yokye: «Nga siebe.»

Bafalisayi batune moto owa pholoko miyo obikyi

¹³ Bobele, baesi ya kye na moto owapholoko miyo oka Bafalisayi. ¹⁴ Nzuka mokolo nwaa phutaka Yesu manyete na nwaa mozibolaka yo miyo, yabaka mokolo nwa

Sabata. ¹⁵ Bafalisayi bamba motuna na bée ndengye'ye eya butwa yo iwene. Amba babuyisa yokye: «Anzinga mungyinda o miyo, na mikunyosi, nabuto iwene.»

¹⁶ Onte ya Bafalisayi bana bawoko bekye: «Moto oyo taakumole Sabata, tali moto wa Nwaphongo.» Kasi bayoko bawoko bekye: «Moto wa masumu akoyi izwa bokonzi pha ikyela bilekyesako bibi ndengye'ye?» Emba bokabanakye bonyosi onte ya be. ¹⁷ Bobele bamba kula tuna moto owa pholo miyo bekye: «Ka we, kowo bo pho ya oezibosi miyo?» Amba buya yokye: «Ali moimosi.»

¹⁸ Kasi waaba bée naino sata banga baboti be, Bayuda tebaikaka eba obokye apholoko miyo amba butwa iwene. ¹⁹ Bamba ya tuna baboti ba nwana me motuna mumu: «Moto oyo ali phele nwana wa bée ookowo bée obokye abotama na miyo ma pholo? Emba unwanweye kawene ndengye'ye?» ²⁰ Baboti bamba babuyisa bekye: «Toebe obokye eli nde phele nwana wa banga, abotama na miyo ma pholo. ²¹ Kasi bo buto yo iwene unwanwa eye, banga toloebe. Oomozibosi miyo nza? Tolomoebe. Omotune, ali phomba, aimole yo mampenza!» ²² Baboti bée bawoko babona pho bailaka Bayuda. Bée baokanaka itokolo moto

munsu okowo obokye Yesu ali Klisto o ingambi sa makyita. ²³ Yango mena, baboti bawoko bekye: «Yonga ali phomba, omotune yo mampenza.»

²⁴ Mbala eya ibale. Bafalisayi bamba kula banga moto owa pholoko miyo, bamba wo ne bekye: «Phe Nwaphongo ngambo! Banga toebe obokye moto oyo ali moto wa masumu.»

²⁵ Amba babuyisa yokye: «Nga siebe naa ali moto wa masumu. Naebe nde ekpele yonyo obokye: Napholoko miyo emba unwanwa eye nabuto iwene.» ²⁶ Bamba wo ne bekye: «Aekyesi ye? Aezibosi miyo ndengye'ye?»

²⁷ Amba babuyisa yokye: «Nambo eyimola, kasi bée tookye! Pho ya'ye kozingye obokye nakule eyimola mbala esuu? Emba na bée toli nde na phowa ya ibutwa baekosi bée?» ²⁸ Bobele, Bafalisayi babuto imotola, bamba wo bekye: «Moekosi nwe eli nde we! Banga toli baekosi ba Mose. ²⁹ Banga toebe obokye Nwaphongo awoko na Mose, kasi moto mona, toloebe mbale euti yo!» ³⁰ Moto me amba babuyisa: «Eye eli lowo la ikamwa, obokye bée toebe mbale euti moto oyo, kasi yo anzibosi miyo!» ³¹ Banga toebe obokye Nwaphongo taaokye bato ba masumu. Kasi bo moto ali mosambesi nwa phele, kambe kyela na phowa ya Nwaphongo, Nwaphongo

kamookye. ³² Naino tolookyi bawo obokye moto azibosi miyo ma moto owa botama na miyo mapholo. ³³ Bo moto me tabakyi moto wa Nwaphongo, takokakyi ikyela na ekpele.» ³⁴ Bamba ya buya bekye: «Iwe wabotama onte ya masumu, emba kombe ya loteya?» Bamba movaka o nze.

Baapholo miyo ma molimo

³⁵ Yesu aesi ya oka obokye bamowiinye. Amba yakye vana ne, amba ya wo ne yokye: «Iwe, koanole Nwana wa Moto?» ³⁶ Amba ya buya yokye: «Yo nza, Nkolo, obokye namoanole?» ³⁷ Yesu amba wo ne yokye: «Ombo mowene. Eli moto okowono na we.» ³⁸ Moto me yokye: «Naanosi, Nkolo» Emba amba kusama o boo phe.

³⁹ Emba Yesu amba wo ne yokye: «Naya o mokyisi pho ya iya sambisa, pho ya obokye baate baikaka wene bawene, emba baabaka bawene be sakula wene.» ⁴⁰ Bafalisayi baabaka ne baokaka maphoo me, bamba wo ne bekye: «Bobo na banga topholo miyo me?» ⁴¹ Yesu amba babuyisa yokye: «Bo wabaka bato baapholo miyo, nde tobakyi na masumu. Kasi unwanwa eye kowo obokye: "Towene", oli nde bato ba masumu bobele.»

10

Ete ya mookosi wa mampate

¹ «Naewole nde phele phele obokye, moto owa moba sanyolo yaa mozibo o lophango la mampate, kasi kabaa mopha mosuu, yo mona ali mwibi na mobomi. ² Kasi okonyolo yaa mozibo, ali mookosi nwa mampate. ³ Sinzili amozibolela mozibo, na mampate maokye njwesi nwe. Mampate me, kamabange, yonyo na yonyo na nkombo ya yango, emba kamatokolo o nze. ⁴ Waamatokolo yo maso, katambule o boo pha mango, emba mamobengye pho maebe njwesi nwe. ⁵ Ete maabengye mobutu, kasi mamolota pho temaebe njwesi nwa babutu.»

⁶ Yesu amba bakpela ete mena, kasi tebaika soso ntina ya maphoo maawoko yo.

Yesu, Mobanze molaa wa mampate

⁷ Yesu amba kula wo yokye: «Naewole nde phele phele ngakye, nali mozibo nwa mampate. ⁸ Baso baaya o boo pha nga bali baibi na babomi, kasi mampate temaika baoka. ⁹ Inga, nali mozibo. Bo moto anyosi o nzela ya nga, amobika. Amokyende, amoya amba zwa na ya iza. ¹⁰ Moibi yo kaye nde pho ya iiba, pho ya iboma na pho ya icto. Nga, naya pho ya obokye bato bazwe bomoo, bambe bozwa na boiky. ¹¹ Nga,

nali mookosi molaa wa mampate: Mookosi molaa kambya bomoo phe pho ya mampate me. ¹² Ka moto okokyele etoma nde pho ya iphuti, tali owakolo mookosi wa mampate, tali na mokolo nwa mampate. Waawene yo ngoo kyeye, kaikye ika mampate emba yo kalote. Emba ngoo kaya mabuta kambe na manyangola.

¹³ Pho ali moto okokyele etoma nde pho ya iphuti emba mampate temali na ntina pho ye. ¹⁴ Nga, nali mookosi molaa wa mampate, naebe mampate ma nga na mampate ma nga manzebe. ¹⁵ Boo konzebe Tata, na nga naebe Tata. Emba nambya bomoo pha nga pho ya mampate. ¹⁶ Nali na mampate masuu maate mali ma lophango lolo. Emba na mango mamana, nasengyesi imakamba. Ma mooka nyesi nwa nga emba ya moba nde bokanda bonobo na mookosi monomo. ¹⁷ Tata kanzye pho naambya bomoo pha nga pho ya ikula bozwa sima. ¹⁸ Moto taika bololo bomoo pha nga, kasi naboambya nga mampenza. Nali na bokonzi pha iboambya na na bokonzi pha ikula bokpa: Mena eli mobeko nwa zwa nga na Tata.»

¹⁹ Maphoo me mamba kula ambya nde ikabana onte ya Bayuda. ²⁰ Baikye onte ya bee bamba wo bekye: «Ali na bolobo bobo! Ayeyee! Pho ya'ye bee

komookye?» ²¹ Kasi baayoko bawoko bekye: «Mena teli maphoo ma moto oli na bolobo bobo, bolobo bobo akokyi izibola miyo ma moto owa pholo miyo?»

Bayuda bale Yesu

²² Yabaka imbele sa sekye. Bakyelaka eseleko ya iumunya mokolo nwa ingolaka bee Tempelo o Yelusaleme. ²³ O Tempelo, Yesu abaka kakye kaye o mozibo nwa Salomo. ²⁴ Bayuda baesi ya molungya, bamba wo ne bekye: «Waa lolle ntema o ikolo nono mokolo ye? Bo oli Klisto, oloimole polele!» ²⁵ Yesu amba ya babuyisa yokye: «Nambo eyimola kasi bee toanole. Bitoma biikyele nga na nkombo ya Tata biwo pho ya nga, ²⁶ kasi bee tonzanole pho toli mampate ma nga. ²⁷ Mampate ma nga maokye nyesi nwa nga, emba nga namaebe, mambe na mbenga. ²⁸ Emba nga, namaphe bomoo pha bobele. Ete mawe na mbala, na moto takokyi imabololo o maboko ma nga. ²⁹ Tata owa mampe alekyi na mwiya, emba na moto tali na makokyi ma ibololo ekpele o maboko ma Tata. ³⁰ Nga na Tata toli moto monomo.»

³¹ Bobele, Bayuda bamba kula ya ongo mabanga pho ya imumaa. ³² Kasi Yesu amba ya babuyisa yokye: «Naeteye bitoma biikye bilaa bauta oka Tata. Pho ya etoma iye ekyembe bee

maa mabanga?»³³ Bayuda bamba mobuyisa bēkye: «Banga telolukye iemaa mabanga pho ya etoma elaa ekyesi wε, kasi pho kotole Nwaphongo, na pho iwe oli nde moto, komibuya wε mampenza Nwaphongo.»³⁴ Yesu amba ya babuyisa yokye: «O buku pha Mobeke nwa bēε, tebaika koma obokye: “Nga nawo ngakye: Bēε oli ba Nwaphongo?”»³⁵ Mobeke nwabangaka ba Nwaphongo bato baawolekye Nwaphongo. Nzuka mapho maakomama o buku pha Nwaphongo temakoyi imana.³⁶ Ka owa kaba na owa toma Nwaphongo o mokyisi, bēε kowo obokye: “Kotole Nwaphongo”, pho nawo ngakye nali Nwana wa Nwaphongo.³⁷ Bo sikyele bitoma ba Tata, bēε sa nzanola!³⁸ Kasi bo nabikyele, na bo tonzanole, anola nono bitoma, pho oebe, ombe na eba na bolaa obokye Tata ali onte ya nga nde booli nga onte ya Tata.»³⁹ Emba, bamba kula luka mbala esuu ya imoakya, kasi amba ya bembetene o maboko ma be.

⁴⁰ Yesu amba kula ya butwa o mopha moyoko nwa Yaladene, o elele eyabaka Yoane kabatisa phanza, emba amba ikala omō.⁴¹ Bato baikye bamba ya ooli yo, bamba wo bēkye: «Phεε, Yoane taika kyela na elekyesako yonoyo, kasi iso ya wo yo pho ya moto oyo ili

phεε.»⁴² Emba omō, bato baikye bamba moanola.

11

Iwa sa Lazalo

¹ Yabaka moto monomo na nkombo Lazalo, abaka na bolosi o Betani, mokyisi nwa Maliya na nwana nyango Malata.² Eli nde ona Maliya owa ololoko Nkolo malasi na owa mokunyolaka makolo na suwe ye. Yabaka nwana nyango Lazalo owabaka na bolosi.³ Mankanasa ma Lazalo maamba longolo Yesu obokye: «Nkolo, kyeka ookingye wε ali na bolosi.»⁴ Waaoka Yesu babona, amba wo yokye: «Bolosi babona teboli pha iwaa, kasi boli pho ya iweninya nkyemo ya Nwaphongo. Nde na phango, bamokumola Nwana wa Nwaphongo.»

⁵ Yesu azingaka Malata na nwana nyango na Lazalo.⁶ Kasi waoka yo simo obokye Lazalo ali na bolosi, nde phεε, akulaka kyela nkolo ibale o elele eyabaka yo.⁷ Bofele, sima me, amba ya wo na baekosi yokye: «Tokule butwa o Yuda.»⁸ Baekosi bamba ya wo ne bēkye: «Labi, nde unwanwa eye Bayuda balukakyi iema mabanga, emba kokule butwa omō?»⁹ Yesu amba buyaa yokye: «Tewali mangonga iko mbuka mabale ma moo? Bo moto katambule wa moo, taabakatane pho kawene moo nwa mokyisi.¹⁰ Kasi bo moto katambule

waa mokolo, amobakatana pho moo temoli onte ye.»

¹¹ Waaunva yo iwo babona, amba ya wo na bée yokye: «Nwebi na banga Lazalo alasi, kasi na kye moumola.» ¹² Baekosi bée bamba ya wo ne bekye: «Nkolo, bo alasi, amobika.» ¹³ Yesu awoko babona pho ya iwa sa Lazalo, kasi bée baumunyaka nde obokye kawo pho ya eyaakolo ebu. ¹⁴ Yesu amba ya bawole polele yokye: «Lazalo awe, ¹⁵ emba nali na nkyisa pho sikyi ba omo, pho bée oanole. Kasi tokyende oka ye.» ¹⁶ Emba Toma, okobangye bée Ipasa, amba ya wo na baekosi bayoko yokye: «Na banga tokyende me, emba towe ne molongo.»

Yesu mokundosi njwa bawee na okophe bomoo

¹⁷ Wakoma yo omo, Yesu akye zwa obokye Lazalo ambo kyela nkolo ine o ilita. ¹⁸ Yelusaleme na Betani bali na itakye sa bakilometele phenephe na baato. ¹⁹ Baikye onte ya Bayuda bayakaka oka Malata na Maliya pho ya iya zala na bée pho ya njwana nyango na bée owawaka.

²⁰ Waaoka Malata obokye Yesu kaye, amba ya kye mobenga o nzela, mene Maliya aikasi azasi o ingambi. ²¹ Emba Malata amba ya wo na Yesu yokye: «Nkolo, bo wabaka wawa, njwana mama nde tawa. ²² Kasi na injwanwa

eye me, naebe obokye iso ya moonga we oka Nwaphongo, Nwaphongo amoephe yango.» ²³ Yesu amba wo ne yokye: «Nwana nyongo amokundwa.» ²⁴ Malata amba ya mobuyisa yokye: «Naebe obokye amokundwa imbele saa mokundwa bawe o mokolo njwa suka.» ²⁵ Yesu amba ya wo ne yokye: «Nga nali moto okokundole bawee, na okophe bomoo, moto okonzanole, na bo awe amoba nde na bomoo. ²⁶ Emba moto muso oli na bomoo kambe na nzanola etawe. Koanole bomoo?» ²⁷ Amba mobuyisa yokye: «Ee Nkolo, nga naanosi obokye oli Klisto, Nwana wa Nwaphongo, ookoye o mokyisi.»

Yesu alesi

²⁸ Waaunva yo iwo babona, amba ya kye banga njwana nyango Maliya, amba kolo ne yokye: «Moteye aesi, kaebangye.» ²⁹ Waaoka Maliya babona, aesi ya injwa izele, aesi kyende oli yo. ³⁰ Yesu tataaka nyolo o mokyisi, kasi ataka ba nde oelele eya vanaka Malata ne. ³¹ Bayuda babaka na Maliya o ingambi pho ya izala ne, waamowene bée aino izele, atokosi, bamba ya mobenga, baumunyaka obokye kakye o ilita pho ya ikye lela omoo. ³² Waakoma Maliya o elele eya baka Yesu, wamowene yo amba ka o makolo me, amba wo ne yokye: «Nkolo, bo wabaka

wawa, njwana mama nde tawa.»³³ Waba wene yo banyingonele, Maliya na Bayuda babaka ne, Yesu aokaka ngongo boikye na bolosi o ndondo ye.³⁴ Emba amba ya batuna yokye: «Bee wamokunda wa?» Bamba mobuyisa bekye: «Nkolo, yaka ya kyekye.»³⁵ Yesu amba ya lela.³⁶ Emba Bayuda beyke: «Kyeka bo wamozingaka yo.»³⁷ Bakyi onte ya bee bekye: «Moto owa zibolaka miyo ma moto owa pholo miyo, taikiy koka ikatela Lazalo iwa.»

Yesu akundosi Lazalo

³⁸ Bobele Yesu amba kula ya oka ngongo o motema amba ya kyende o ilita. Yabaka mobongu onte ya mabanga emba ibanga sazibaka muna mobongu.³⁹ Emba Yesu amba ya wo yokye: «Manya ibanga sisi.» Malata, nkanasa ya mowe, amba wo ne yokye: «Nkolo, kaye solo, pho ambo kyela nkolo ine.»⁴⁰ Kasi Yesu amba mobuyisa yokye: «Siika wo na we ngakye, bo oanosi, wamowene nkyemo ya Nwaphongo?»⁴¹ Bobele, bamba ya manya ibanga. Yesu amba ya tomba miyo o ikolo, amba wo yokye: «Tata, naephe melesi pho onzokyi.»⁴² Phele, naebe obokye konzokye nkolo iso, kasi nawo babona pho ya moluku moondungye, pho baanole obokye iwe wantoma.»⁴³ Waawo yo babona, amba ya anwana

na bokusi yokye: «Lazalo, tokolo!»⁴⁴ Emba mowee aesi ya tokolo, makolo na maboko makangyemi na bitato, na boo phe bozingami na etobu. Yesu amba ya wo na bee yokye: «Omoingole emba omole kakyende!»

Bawangyele Yesu

⁴⁵ Bayuda baikye onte ya baayakaka yakyeka Maliya, na bawenekye yaakyelaka Yesu, bamba moanolela.⁴⁶ Kasi bayoko onte ya be, bamba ya kye imola Bafalisayi iso yakyelaka Yesu.⁴⁷ Banganga banene na Bafalisayi bamba ya anginyina ikyita bamba wo bekye: «Tokyele bo? Moto oyo kakyele bilekyesako biikye.»⁴⁸ Bo tomokyekyi bokyekyi babona, bato baso bamoanolela. Baloma bamoya oto elele esantu ya banga na mokyisi nwa banga.»

⁴⁹ Kaifa, monomo na be, owa baka nganga o munene o mbula me, amba wo na bee yokye: «Bee toososolo»⁵⁰ toombe na eba obokye eli bolaa pho ya bee obokye moto monomo awe pho ya bato, naa obokye mokyisi mobimba mowe.»⁵¹ Taika wo babona na ndengye ye, kasi wabaka yo nganga o munene, o mbula me, ambaka imola obokye ya sengyelaka obokye Yesu awe pho ya mokyisi.⁵² Teli nde pho ya mokyisi bobele, kasi pho ya iyanginyina elele yonyo bana ba

Nwaphongo baanyangwa.
⁵³ Emba nde mokolo me, bamba wanga imoboma.
⁵⁴ Yango mena, Yesu takulaka tambula mi pha onte ya Bayuda. Amba ya kyende o manyete mali phenephe na obokye, o mokyisi mobangye bée Efalayime, azalaka omo yo na baekosi be.

⁵⁵ Eyenga ya Ilekana ya Bayuda yakomaka phenephe. Oboo pha eyenga ya Ilekana, bato baikye bautaka o mangonda bakyekye o Yelusaleme pho ya imipetola. ⁵⁶ Balukaka Yesu, emba onte ya Tempelo waabaka be, bawonoko bekye: «Bée koununya bo? O eseleko etaye?»
⁵⁷ Banganga banene na Bafalisayi bambyaka mitindo obokye: Moto munsu wamoeba elele eli yo, asengyesi eyimola pho bamoakya.

12

Maliya aolosi Yesu malasi o makolo

¹ Nkolo motoba o boo pha eyenga ya Ilekana, Yesu aesi ya koma o Betani, waabaka Lazalo owa kundolaka yo onte ya bawe. ² Omo, bamba ya za ne. Malata abaka kakabe ntoma kasi Lazalo abaka monomo na babaka ne o mesa. ³ Bobele, Maliya amba yakpa molangyi nwa malasi nwayakela bée na nale nwa motiya moikye. Aesi ya maololo o makolo ma Yesu, amba makunyola

na suwe ye, emba ingambi satondaka na solo ya mana malasi. ⁴ Bobele, Yudasi Mokyeliyota, monomo na baekosi bée, eli nde ona yo owamuungya, yokye: ⁵ «Pho ya'ye tebaungye malasi mamana na nkama iyato ya ba denale, pho ya ibaphe babola?» ⁶ Awoko babona, pho teli obokye ali na ngongo ya babola, kasi pho abaka moibi na obokye, yo mobombi nwa baphalanga, abaka kaike baphalanga babaka bée bamophisa. ⁷ Emba Yesu amba wo yokye: «Omo! Abanza lowo lokyesi yo pho ya mokolo nwa munkunda be. ⁸ Babola, oli na bée nkolo iso, kasi nga, otoofe na nga pho ya bobele.»

Bawangyele Lazalo

⁹ Emba moluku moikye nwa Bayuda baokaka obokye Yesu abaka omo, kasi tebaikaka ya nde pho ya Yesu yo mampenza, kasi nde pho ya ikyeka Lazalo owa kundolaka yo onte ya bawee. ¹⁰ Tata wamo, Banganga banene bamba wangya obokye babome na Lazalo me, ¹¹ pho yabaka nde pho ye, Bayuda baikye babalotaka babutwaka ianola Yesu.

Yesu anyosi o Yelusaleme

¹² Bo yana, moluku nwa bato nwakaka o eseleko, nwanba oka obokye Yesu amoya o Yelusaleme. ¹³ Bamba kpa kanga ya mabila bamba

tokolo ikye vana ne. Babaka baanwane bekye: «Ozana! Nkolo apambole okoye na nkombo ye, mokonzi nwa Isalayele.»¹⁴ Waazwa Yesu nwana wa mpunda, amba zala o ikolo sa yango bo wakomama wango obokye:¹⁵ Saila nwana nwaswa wa Siyona: Kyeka mokonzi kaye, abaa ikolo sa nwana mpunda.¹⁶ O ebandele baekosi bee tebaikaka sosolo maphoo maaye, kasi imbele sazwa Yesu ngambo, bamba umunya obokye maphoo me makomamaka pho ye, na obokye eli nde mango makyela bee pho ye.¹⁷ Moluku nwa bato nwaabaka ne imbele sabangaka yo Lazalo itokolo onte ya ilita na wa mokundola yo onte ya bawee, baimolaka maphoo mawenekye be.¹⁸ Yango mena moluku nwa bato bayakaka ya vana ne pho baokaka elekyesako eya kyelaka yo.¹⁹ Emba Bafalisayi bamba wono onte ya bee bekye: «Ka kowene, otokule kyela na ekpele, kyeka bato baso babuto imobenga!»

Nkyemo na ekulusu

²⁰ Bato bayoko baatebali Bayuda bakyekye o eseleko pho ya ikumbela.²¹ Bamba ya wo na Filipe owabaka wa Betesayida ya Galileya emba bamba onga ne bekye: «Nkolo, toli na phowa ya iwene Yesu.»²² Filipe amba yakye lowole

Andele, emba bee baso bamba yakye lowole Yesu.²³ Yesu amba babuyisa bofo: «Imbele sisengyesi Nwana wa moto izwa ngambo sikokyi.²⁴ Naewole nde phele phele, bo mumbuma nwa ble moka o manyete te mowee, moikale nwango mampenza. Kasi bo mowee, mobote mbuma nzikye.²⁵ Moto okozingye bomoo phe, aabobungya; kasi moto owamoina bomoo phe onte ya mokyisi mumu, aabobanza nono o bomoo pha bobele.²⁶ Bo moto kazingye inkyelela, ambengye, emba elele eli nga, na moto wa nga wa etoma amoba omo. Bo moto kankyelele, Tata amokumola.»

Yesu aimosi bo wamowa yo

²⁷ «Unwanwa eye, ndondo ya nga teli bose. Emba namba wo bo? Tata, ombikya o imbele sisi? Kasi naya nde pho ya sina imbele sisi.²⁸ Tata, phe nkombo yawe ngambo.» Emba nyesi monomo mouti o ikolo mowo obokye: «Naeephe ngambo, emba namokula eephe ngambo.»²⁹ Moluku nwa bato nwabaka wamo na baokaka bekye eli engyinzi, baayoko bawoko bekye eli anzelu moto omowosi.³⁰ Yesu amba ya buya yokye: «Nyesi mamuna temoiki okana pho ya nga, kasi nde pho ya bee.³¹ Unwanwa eye eli isambisa sa mokyisi mumu, unwanwa eye bamovaka mokonzi nwa

mokyisi o ibanda. ³² Pho ya nga, imbela sa mobaa nga o ikolo, namobenda bato baso oka nga». ³³ Na maloba mamana, aimolaka ndengye eya mowa yo. ³⁴ Moluku nwa bato nwamba mobuyisa obokye: «Banga Mobeko nwaloimola obokye Klisto amobaa bobela. Ndengye'ye we okokyi iwō obokye Nwana wa moto amobaa o ikolo? Yo nza, ona Nwana wa moto?» ³⁵ Emba Yesu amba wō na bēe yokye: «Moo motaa baa onte ya bēe pho ya nwana imbela. Tambula imbela sili bēe na moo, pho ya obokye enzombi yango saeziba. Pho ookotambule o enzombi, taebe mbale ekyekye yo. ³⁶ Wata ba bēe na moo, omoanole pho ya ibutwa bana ba moo.»

Bayuda tebaanole Yesu

Waaunva yo ibawole babona, Yesu amba ya mana wali bēe, akye mibomba. ³⁷ Nabo wakyela yo bilekyesako biikye o miyo ma be, tebaika moanola. ³⁸ Pho maphoo mawoko moimosi Isaya obokye: Nkolo, owanosi yaoka banga nza? Na eboko ya Nkolo yamiteya oka nza? Makokyisame. ³⁹ Nde ona Isaya akula imola ntina ye ete yakokaka bēe anola: ⁴⁰ Aphose miyo ma be, ambi nabuya ntema ya bēe nkusi, pho bēe sawene na miyo ma be, obokye ntema ya bēe sa soso, obokye bēe

sabongola ntema, emba nde na babikye! ⁴¹ Isaya kawo babona pho awene nkyemo ye na obokye awo pho ye. ⁴² Nabo babona, baikye onte ya bakambi, bamoanolaka. Kasi pho ya Bafalisayi tebamekaka na iwō, pho ya iila obokye nde babatokosi o ingambi sa makyita: ⁴³ Pho bazingaka nkyemo ekiute na bato o elele ya nkyemo ikiute na Nwaphongo.

Pho ya mateya ma Yesu

⁴⁴ Yesu amba ya anwana yokye: «Okonzanole, taanole nga, kasi kaanole Owantoma, ⁴⁵ ebe moto ookonvene, kawene na Owantoma me. ⁴⁶ Inga, moo, naesi o mokyisi pho moto munsō okonzanole abe saba o enzombi. ⁴⁷ Bo moto aokyi maphoo ma nga, tambe mabanza, teli nga okomosambisa: Pho sikyi ya sambisa mokyisi, kasi naesi nde iya bikya mokyisi. ⁴⁸ Moto okonde na otoanole maloba ma nga ali na mosambise: Iloba siiwō nga, samosambisa o mokolo nwa suka. ⁴⁹ Sikyi wō pho ya nga mampenza, kasi Tata owantoma anteya isengyesi nga iwō na iimola. ⁵⁰ Emba naebe obokye motindo nwe eli bomoo pha bobela: Ikyi wō nga, naiwō nde bowanvole Tata.»

13

Yesu akunyosi makolo ma baekosi be

1 O boo pha eyenga ya Ilekana, Yesu aebaka obokye imbelle se saimana o mokyisi mumu oikyende oka Ango sikokyi, yo owazingaka bato bée bali o mokyisi, abazingaka tee nōnō o suka. 2 Emba waaba bée baze, Zabulu amba nyōsa maumunya mabe o ndondo ya Yudasi Mokyeliyota, obokye amungya, 3 Yesu aebaka obokye Ango aphe mbolo iso o maboko me, pho auta na Nwaphongo emba amobutwa oka Nwaphongo, 4 Aesi ya mana o mesa, amanye bitobu, akpe etato yōnyō, amba mikanga o mobimbi. 5 Bobele, amba yaangola maa o beseni, atati ikunyola makolo ma baekosi, kambe manya maa na etato eyamikanga yo o mobimbi.

6 Wakoma yo oka Simo Petelo, Petelo amba wō ne yokye: «Nkolo, iwe konkunyole makolo?» 7 Yesu amba mobuyisa yokye: «Ikyikyele nga, tokokyi ieba unwanwa eye, kasi wamoisōsō sima.» 8 Petelo amba wō ne yokye: «Inkunyola makolo! Tewakokyi ikyelama!» Yesu amba mobuyisa yokye: «Bo siekunyosi, tokokyi iba na nga elele yōnōnō.» 9 Emba Simo Petelo amba ya wō ne yokye: «Nkolo, sankunyola nde makolo na makolo, kasi na maboko na moto!» 10 Yesu amba ya wō ne yokye: «Moto oumbo okō, ali munso petō, tasengyesi ikula mikunyola, bote ebee

nde malolo phe. Ka bēe, bēe oli petō, kasi bēe baso phe.» 11 Pho aebaka moto owamungya, yango mena amba wō yokye: «Bee baso toli petō.»

12 Waaunva yo ibakunyola makolo, aesi ya kpa bitobu be, akuli ya nkye zala o mesa amba ya wō na bēe yokye: «Bēe osōsōsi lowō lookyesi nga pho ya bēe? 13 Bēe kombangye “Moteye na Nkolo”, kowō phele, pho nali bomō. 14 Emba bo nga, Nkolo na Moteye, naekunyosi makolo, na bēe osengyesi ikunyolana makolo. 15 Pho naephe ndakisa obokye, ikyesi nga na bēe, na bēe oikyele me. 16 Naewole nde phele phele obokye, moombo taalekye nkolo we, na toma talekye moto oo motomi. 17 Bo koebe maphō mamana, wamoba na nkyisa bo waamakyelela. 18 Siwo pho ya bēe basō, naebe baaōō nga. Kasi pho ba wō buku pha Nwaphongo obokye: Okoze na nga ipa molongō, abuto mbomi ya nga. 19 Naewole unwanwa eye, o boo pha lowō me iya. Pho, waamoya lango, oanole oboke “nga nali booli nga”. 20 Naewole nde phele phele obokye: Owamoy-amba moto otomi nga, kayambe nga mampenza, ka okonzambe kayambe na moto owantoma.»

21 Waaunva yo iwɔ babona, Yesu amba oka ngongo o motema, amba wɔ yokye: «Naewɔle nde phele phele, mɔnɔmɔ onte ya bɛɛ amunzungya.» 22 Baekosi bamba kyekana, bamba mituna bekye, kanewɔ na nza? 23 Mɔnɔmɔ na baekosi bɛ, owabaka Yesu kalɔbɔ zinga, azalaka phɛnɛphɛ na Yesu. 24 Simo Petelo amba munyatela miyo yokye: «Omotune, kaanewɔ na nza.» 25 Moekosi amba ya mibanza o ntolo ya Yesu, amba motuna yokye: «Nkolo, eni ba nza?» 26 Yesu amba mobuyisa yokye: «Eli owamophe nga ete ya ipa eya munyinya nga o subu.» Waaunva yo iwɔ babona, Yesu amba yakpa ete ya ipa eya nyinyaka yo o subu, amba ya ephɛ Yudas Mokyeliyota, nwana wa Simo. 27 Emba nde o sina imbele saamophe yo ena ete ya ipa, Molemba aesi ya nyɔlele Yudas. Bobele Yesu amba wɔ ne yokye: «Loozingye we ikyela, olokyele izele.» 28 Na mɔnɔmɔ na bɛɛ basɔ babaka o mesa taikaka sosolo phɔ ya'ye awɔkɔ babona. 29 Bo wabaka Yudas mobombi nwa baphalanga, baayɔkɔ baumunyaka obokye Yesu awɔkɔ ne phɔ ya iyomba ya sengyelaka phɔ ya eseleko, naa phɔ ya iphe babola nwana ekpele. 30 Ka Yudas, wakpa yo ete ya ipa, amba ya tɔkɔlɔ. Yabaka enzombi.

Mobeko nwa sika

31 Waatɔkɔlɔ Yudas, Yesu amba wɔ yokye: «Uɲwanɲa eye, Nwana wa moto ambo zwa ngambo, na Nwaphongo azwe ngambo phɔ ye. 32 [Bo Nwaphongo azwe ngambo phɔ ye], Nwaphongo amophe ne ngambo bo eeli ne. Emba sakɔkɔ amophe ngambo. 33 Bana ba nga, sikuli ba na bɛɛ elinga. Wamunduka, emba nde bo wawɔ nga na Bayuda obokye: “Bi kye nga, bɛɛ otokome omɔ”, naewɔle na bɛɛ uɲwanɲa eye.

34 Naephe mobeko nwa sika: Zingana bɛɛ na bɛɛ. Bo waezinga nga, na bɛɛ ozingane bɛɛ na bɛɛ. 35 Boozinga bɛɛ na bɛɛ, na bomɔ, bato basɔ bamoeba obokye bɛɛ oli baekosi ba nga.»

Yesu aimosi obokye Petelo aamoangana

36 Simo Petelo amba ya wɔ ne yokye: «Nkolo, kokye bi?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Bi kye nga, tokokyi imbenga uɲwanɲa eye, kasi wamumbenga sima.» 37 Petelo amba wɔ ne yokye: «Nkolo, phɔ ya'ye sikokyi iyebenga uɲwanɲa eye? Namoambya bomɔɔ pha nga phɔ ya we!» 38 Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Wamoambya bomɔɔ pha we phɔ ya nga? Naewɔle nde phele phele ngakye: Wamunzangana mbala iyato soo sabotongokye.»

14

Yesu ali nzela ekyekambe oka Tata

¹ «Mandondo ma b̄eε satungyisama, anola Nwaphongo, onzanole na nga. ² O ingambi sa Tata, bilele ba ibaa bili biikye, ɓo teebakyi ɓomɔ, nde naewɔlekyi obokye nakyende ebongyisela elele eya mɔba b̄eε? ³ Emba wamokyende ebongyisela nga elele, na mokula yaekpa, phɔ elele eli nga na b̄eε obe omɔ mε. ⁴ Na bi kye nga, b̄eε koebe nzela.» ⁵ Toma amba ya wɔ ne yokye: «Nkolo, toloebe bi kye we, tombaeba ena nzela ndengye eye?» ⁶ Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Nga nali nzela, na phele, na ɓomɔɔ. Moto takokyi ikyende oka Tata, ɓo taleka oka nga. ⁷ Bo onzebakyi, na Tata nde omoebakyi. Tata unwanwa eye omoebi, emba omoweni.» ⁸ Filipe amba ya wɔ ne yokye: «Nkolo, oloteya Tata, mena oka banga wakokyi.» ⁹ Yesu amba ya wɔ ne yokye: «Nali na b̄eε wawa elinga, emba we Filipe tonzebe! Moto oo nveni aweni Tata. Pho ya'ye kowɔ wekye: "Oloteya Tata?" ¹⁰ Toanole obokye nga nali onte ya Tata, emba Tata ali onte ya nga? Maphɔɔ maewɔle nga, si mawɔ na ndengye ya nga mampenza! Kasi eli nde Tata ooli onte ya nga, okokyele bitoma b̄eε. ¹¹ Onzanole, nga nali onte ya Tata, emba Tata ali onte

ya nga. Bo toone anola maphɔɔ ma nga, anola nɔnɔ phɔ ya bitoma bibi. ¹² Naewɔle nde phele phele, moto okonzanole amokyela ne bitoma bikyele nga, amokyela na bitoma bilekyi ɓonene, phɔ nga nakyende oka Tata. ¹³ Iso yamoonga b̄eε na nkombo ya nga, namoikyela, phɔ obokye Tata azwe ngambo onte ya Nwana. ¹⁴ Boonzongyi ekpele na nkombo ya nga, namoekyela.»

Mbunu ya itoma Bolɔɔ

¹⁵ «Bo konzingye, wamokumola mibeko ma nga. ¹⁶ Nga namoonga na Tata, amoetomela Moambelisi mosuu owa mɔba na b̄eε phɔ ya ɓobeɓe. ¹⁷ Eli yo Bolɔɔ owa phele, iyo ootokokyi mokyisi iwene na ieba. Bεε, b̄eε komoebe, phɔ ali phenephe na b̄eε na onte ya b̄eε.

¹⁸ Esieyikye biika, namokula ebutolela. ¹⁹ Eikasi nde nwanan bokyɔ ɓoɓo, mokyisi ete mokule nvene. Kasi b̄eε, konvene phɔ nali na ɓomɔɔ emba b̄eε wamoba na ɓomɔɔ. ²⁰ Mokɔɔ mε, wamoeba obokye nga nali onte ya Tata, b̄eε onte ya nga na nga onte ya b̄eε. ²¹ Moto oli na mibeko ma nga emba kamikumole, yo mona kanzingye. Kasi ookonzingye, Tata amozinga, na nga naamozinga namba na miweninya ne.» ²² Yudasi, kasi Yudasi Mokyeliyota phe, amba wɔ ne

na lozingo na nga. ¹⁰ Bo kokumole mibeko ma nga, oli na lozingo na nga, ya bookokumole nga mibeko ma Tata, naikale o lozingo le.

¹¹ Naewosi babona pho nkyisa ya nga ibe na b̄e na obokye nkyisa ya b̄e iibe nzikye. ¹² Eye eli mobeko nwa nga: Zingana b̄e na b̄e bo wa ezinga nga. ¹³ Tewali moto na lozingo loikye ya moto okoambya bomoo phe pho ya b̄ebi ne. ¹⁴ Bo kokyele ikiyetome nga, b̄e oli b̄ebi na nga. ¹⁵ Esikule ebanga baombo, pho moombo taebe ikiyikyele nkolo we. Kasi b̄e, naefangye b̄ebi, pho iso yaaoka nga oka Tata, naeyimola yango. ¹⁶ Teli b̄e bato baanzolo, eli nde nga moto owa eolo na owa eph̄e etoma pho okyende, obokye obote mbuma na obokye mbuma me ikoko. Pho ya obokye ya moonga b̄e oka Tata na nkombo ya nga, amoephe yango. ¹⁷ Lowo loeyongye nga, eli obokye ozingane b̄e na b̄e.»

Loino la mokyisi

¹⁸ «Bo mokyisi moeyini, eba obokye nga nwanzina phanza. ¹⁹ Bo obakyi ba mokyisi, mokyisi nde moezingyi. Kasi b̄e toli ba mokyisi: Kasi eli nga oemanye o mokyisi yango mena mokyisi moeyine. ²⁰ Umunya maphoo mawoko nga na b̄e obokye: “Moombo talekye nkolo we”, bo wanyokolo

b̄e, bamoenyokolo na b̄e me. Bo bakumola maphoo ma nga, maphoo ma b̄e bamakumola me. ²¹ Kasi bamoekyela iso miina pho ya nkombo ya nga, pho tebaebe owantoma. ²² Bo sikaka ya, na bo sikaka bawole, nde tebaebe na isumu, kasi unwanwa eye, tebakoyi angana isumu sa b̄e. ²³ Moto ookonzine, kaine na Tata me. ²⁴ Bo sikyelaka bilekyesako bate baika kyela na moto mosuu onte ya b̄e, nde tebaebe na isumu. Kasi unwanwa eye oobiweni b̄e bali nde iloina, ebe nga ebe Tata. ²⁵ Kasi eli pho ya obokye ekokiyisame maphoo maakomama o Mobeko nwa b̄e obokye: “Banzina sa eleko.”

²⁶ Waamoya Moambelesi owamoetomela nga uta oka Tata, Bolobo pha phele bote na Tata, yo mampenza amoya wo pho ya nga. ²⁷ Na b̄e, oli manzoka ma nga, pho tata o etatele oli na nga.»

16

¹ «Naewosi maphoo maso mamana pho ya obokye obe sakaa o bimekyi. ² Bamoewiinya o mangambi ma makyita ma Bayuda. Nzuka imbele siye, moto owa moeboma, amoumunya obokye kambya ikafo oka Nwaphongo. ³ Bamokyela babona pho tebaika eba ebee Tata, ebee nga. ⁴ Kasi naewole babona pho ya obokye, wamokoka imbele

sa bε, bεε oεbe obokye naewolekye lango.»

Etoma ya Bolobo

«Sika ewole lango uta oetatele pho nabaka na bεε. ⁵ Kasi uɲwanɲwa eye nakyende oka owantoma, emba na monomo onte ya bεε santuna obokye: «Kokye bi?» ⁶ Kasi pho naewosi lango, mandondo ma bεε mabuto na ngongɔ. ⁷ Nzuka, naewosi nde phele obokye: Eli bolaa obokye nga nakyende, pho, bo nga sikye, moto ookokyi iya eyambelega etaye. Kasi bo na kye, namoetomela yo. ⁸ Emba waamoya yo, amoya phe bato ba mokyisi soo pho ya maphoo maakyekyi masumu, bosembo, na isambisa sa Nwaphongo. ⁹ Pho ya masumu, tebaanzanole. ¹⁰ Pho ya bosembo, nakyende oka Tata, otokule nvene. ¹¹ Pho ya isambisa, mokonzi wa mokyisi mumu bamosambisaka. ¹² Nakuli ba na maphoo maikye ma iewole, kasi bo naewosi mango uɲwanɲwa eye, mamoeleka na bokusi. ¹³ Waamoya Bolobo bowo maphoo ma phele, amoeteya maphoo maso ma phele. Etawo maphoo maaute ne mampenza. Amowoko maphoo maokye yo, amo eimolaka na maphoo mamoya. ¹⁴ Amoweninya nkyemo ya nga oka bato pho amokpaka maphoo maaute na nga, emba amoeimolaka mango. ¹⁵ Maphoo maso

mali na Tata, mali na nga. Yango mena, nawo ngakye: Bolobo amokpaka maphoo maaute na nga, emba amoeimolaka mango.»

Ngongɔ ya mobutwa nkyisa

¹⁶ Nwana bokyi bobo, bεε otokule nvene, emba nde nɲwana bokyi bobo wamokula nvene. ¹⁷ Bobele, baekosi bεε baayoko bamitunaka, bεkye: «Maphoo mama malukye iwo bo? Nɲwana bokyi bobo, bεε otokule nvene, emba nde nɲwana bokyi bobo wamokula nvene. Ebe na obokye: «Nakyende oka Tata?»» ¹⁸ Maphoo mawo yo, yokye: Nɲwana bokyi bobo, malukye iwo bo? Banga tolomaebe. ¹⁹ Yesu aebaka obokye balukye imotuna, amba ya batuna, yokye: «Bεε komitune pho ya maphoo maewosi nga obokye: Nɲwana bokyi bobo, bεε otokule nvene, emba nde nɲwana bokyi bobo wamokula nvene? ²⁰ Naewole nde phele: Bεε wamolela, wamba na miima, kasi bato ba mokyisi bamoba na nkyisa. Wamoba na ngongɔ, ngongɔ me yamobutwa nkyisa. ²¹ Yamoba ndokolo nɲwanɲwasi kalukye ibota. Waasweya yo, kabe na ngongɔ pho kaebe obokye akomi imbele sa bolosi. Kasi bo aboti, taakule eba bolosi bosɔ baabona pho abuto na nkyisa obokye atokosi moto o mokyisi.

²² Nde bomō, uḡwanḡwa eye na b̄ēē, obuto na ngōngō. Kasi namokula ya wenene na b̄ēē, emba mandondo ma b̄ēē mamobutwa na nkyisa. Moto nōnō mōnōmō etakokye imanya nkyisa ya b̄ēē. ²³ Muna mokōlō mē, otokule ntuna na maphōō. Naewōlē nde phēlē: Tata, amoephē iso yamoonga b̄ēē na nkombo ya nga. ²⁴ Nōnō uḡwanḡwa eye, naino toongyi ekpele yōnōyō na nkombo ya nga. Oonga, wamozwa, emba nkyisa ya b̄ēē yaamba lōbō.»

Yesu ali kamba owanyete boḡe pha mokyisi

²⁵ Naewōsi maphōō mama na bite. Imbele siiye, esikule ewōlē na bite, kasi namoewōlē saasa maphōō makyekyi Tata. ²⁶ Muna mokōlō mē, wamoonga Tata maphōō masengyesi na b̄ēē na nkombo ya nga, teli obokye namonga nē phō ya b̄ēē. Wamoonga nē b̄ēē mampenza na nōkō ya b̄ēē, ²⁷ phō Tata, yo mampenza kaezingye. Kaezingye phō b̄ēē konzingye, koanole na obokye nauta na Nwaphongo. ²⁸ Nauta na Tata, naya o mokyisi. Uḡwanḡwa eye, naikye mokyisi, nabutwe oka Tata. ²⁹ Baekosi bē, bēkye: «Oweni, uḡwanḡwa eye kowō saasa, tokuli wō na bite. ³⁰ Nde uḡwanḡwa eye, banga toebe obokye koebe maphōō masō. Tosengyesi obokye bato bakule etuna mituna.

Yango mena, toanole obokye wauta na Nwaphongo.»

³¹ Yesu amba babuyisa yokye: «Uḡwanḡwa eye, b̄ēē kombe yaanola? ³² Kyeka, imbele mē siye, simbo koka, b̄ēē basō wamunyangwa, moto na moto amobutwa oka yē, wamoika nzika nga mampenza. Kasi sili nga mampenza phō Tata ali na nga elele yōnōyō. ³³ Naewōsi maphōō mamana phō b̄ēē bali na nga elele yōnōyō obe na motema mpiyō. Wamunyōkōmō o mokyisi. Kasi oititalaka, phō inga natōkōlō kamba owanyete boḡe pha mokyisi!»

17

Yesu kabōndele phō ya baeksi bē

¹ Bobele, waawōkō yo babona, Yesu atombaka miyo o ikolo, yokye: «Tata, imbele mē simbi ya koka. Weninya obokye nga, Nwana wa wē, nali na nkyemō phō ya obokye na nga naweninya nkyemō ya wē. ² Na phō ya obokye, na bokonzi phaamophe wē o ikolo sa bato basō, ambya bomōō pha bobele oka bato basō baamophe wē. ³ Nzuka bomōō pha bobele boli obokye baeyeḡe, nde wē mampenza owaakolo Nwaphongo, na Yesu Klisto owa toma wē. ⁴ Naweninye nkyemō ya wē o munse mumu. Naumboo etoma eyampēkye wē obokye naekyele. ⁵ Emba uḡwanḡwa eye, Tata, ompē nkyemō

phenephe na we, nkyemo yaabaka na nga waabaka nga phenephe na we o boo pha obokye mokyisi mokyelame.»

6 «Naweninye nkombo ya we oka bato baamanya we o mokyisi pho ya iba mpe. Babaka ba we, wabampe emba bambi kumola iloba sawe. 7 Unwanwa eye baebe obokye iso yaampe we kyiute na we. 8 Obokye maloba maabawole nga eli nde maloba maanvole we. Bamaanola, baeba nde phele obokye naute na we, emba bamba anola obokye we wantoma.»

9 «Naongye na Nwaphongo pho ya be, sionga na Nwaphongo pho ya mokyisi, kasi pho ya bawa bampe we, pho bali ba we. 10 Emba iso ili ya nga ili ya we, nde boli iso yaka ya we, ili ya nga, emba nazwe nkyemo ya nga pho ya be. 11 Tata lolu, sikuli ba wa mokyisi mumu, bee baikale o mokyisi, kasi nga nakye oka ya we. Tata mosantu, obabanza na nkombo ya we eyampe we, pho babe moto monomo boli nga na we moto monomo. 12 Waabaka nga na bee elele yonyo, nababanzaka na nkombo ya we eyampe we. Nababanza emba na monomo onte ya bee taikiyi bunga, botebe nde njwana owabaka obokye amobunga, pho ya obokye makomi makokyisame. 13 Unwanwa eye, naye oka ya we emba nawo maphoo mama o mokyisi pho ya obokye

bazwe na mango nkyisa nzikye. 14 Nabaphe iloba sa we, emba mokyisi mobaini, pho tefali ba mokyisi nde bootoli nga wa mokyisi. 15 Siongye na we obokye obamanya o mokyisi, kasi obokye obabanza bee sa kaa o maboko ma Molemba. 16 Bee tefali ba mokyisi nde botoli nga wa mokyisi. 17 Kyela obokye bamiambya muwosi oka ya we na nzela ya maphoo ma phele, iloba sa we sili nde phele. 18 Bo wantoma we o mokyisi, na nga nabantome o mokyisi. 19 Pho ya be, namiambya nga mampenza, pho ya obokye na bee bamiambya na nzela ya maphoo ma phele.»

20 «Siongye na Nwaphongo nde pho ya bee na be, nabondele na pho ya baawa, pho ya iloba sa be, bamunzanola: 21 Obokye baso babe moto monomo ndengye eli we Tata, oli onte ya nga emba nga onte ya we. Babe na bee onte ya banga me pho ya obokye mokyisi moanole obokye we wantoma. 22 Emba nga nabaphe nkyemo eyampe we, pho babe moto monomo boli banga moto monomo, 23 inga onte ya bee booli we onte ya nga, pho ya obokye bakome o sakolo isanga, na babona mokyisi njwamoeba obokye eli we owantoma na obokye wabazinga bo wazinga we.»

24 «Tata, nazingye obokye elele eli nga, baso baampe

wε bafe na βέε wamo me. Emba na βέε βαωνε nkyemo yaampe wε, pho wanzinga o boo pha ikyelama sa mokyisi. ²⁵ Tata owa bosembo, mena mokyisi temoeyebe, nga naeyebe, emba bato baba baebi obokye wε wantoma. ²⁶ Nabaimola nkombo ya wε, namba kula na baimola yango, pho ya obokye lozingo laanzinga na wε lobe na mi βε, emba nga onte ya βε.»

18

Iyakyema sa Yesu

¹ Waawo Yesu babona, amba yakyende yo na baekosi βέε o mokukulu moyoko nwa moluka nwa Sedro. Aesi ya nyolo na βέε o ibala sonoso sa ndemo. ² Yudasi, owaamoungya, aebaka ne elele me, pho Yesu na baekosi babaka baya angana wamo. ³ Yudasi aesi ya kpa batuluku ba Baloma na bakyengyesi ba Tempelo, baatomaka bakambi ba banganga na Bafalisayi. Akye na βέε o elele me. Baphilaka mphata, na bayanzi, na bakolukolu. ⁴ Ka Yesu aebaka iso yaamoyelela. Aesi ya susinya oli βε, abatuni, yokye: «Βεε kolukye nza?» ⁵ Bekye: «Banga, tolukye Yesu, moto wa Nazaleta». Yesu, yokye: «Nga oyo». Yudasi owamoungya atemekye na βέε wamo. ⁶ Waawo Yesu na βε, yokye: «Nga oyo», babuto na munsima, bakaa

o se. ⁷ Yesu akuli batuna, yokye: «Βεε kolukye nza?» Bekye: «Tolukye Yesu, moto wa Nazaleta». ⁸ Yesu, yokye: «Nambo ewole obokye Nga oyo. Ka, bo eli nga okolukye βέε, ole bato bayoko baba, bakyende bose.» ⁹ Yesu awo babona pho lowo, loowokyi yo na Ango lolo lokokye: «Sibungye noko moto monomo mi baampe wε.» ¹⁰ Simo Petelo abaka na mumphata. Aesi ya mokaa, aengyi moombo wa nganga o munene itoo saa boloo. Nkombo ya moombo me, Markus. ¹¹ Kasi Yesu amba wo na Petelo, yokye: «Buya muphata nwa wε o kokolo. Iwε, kobuya obokye esiwene bolosi boompe Tata bobo?»

Bakye na Yesu oka Ana

¹² Bobele, batuluku na mokonzi nwa βε, na bakyengyesi ba Bayuda baesi yaakya Yesu, bamobakyi maphanga. ¹³ Bakye ne phanza oka Ana. Ana alongyaka nwana wε wa nwanwasi na Kayafa. Kayafa abaka nganga munene mi mbula me mena. ¹⁴ Nzuka eli Kayafa owawoko na Bayuda lowo lolo: «Eli bolaa obokye moto monomo awe pho ya banga bato.»

Petelo aanga Yesu

¹⁵ Simo Petelo na moekosi mosuu bakyekye mibenga Yesu. Moekosi omosuu mona, aebanaka na nganga munene. Yango mena, amba ya nyolo molongo monomo na baanyoloko na Yesu, o

ibala oka nganga munene. ¹⁶ Petelo aikalaka o ibanda, phenephe na mozibo. Moekosi owaebanaka na nganga munene, aesi ya tokolo, awoo na njwanjwasi owabaka kakyengyele mozibo. Bobele, moekosi me aesi ya nyosa Petelo. ¹⁷ Njwanjwasi me amba ya wo na Petelo, yokye: «Na we, toli moekosi wa moto mona?» Petelo, yokye: «Phe, sili moekosi nwe». ¹⁸ Baombo na bakyengyesi bakyelaka njwenya obokye baoto pho mpiyo yakyelaka. Petelo ne ayakaka ya teme na be, kaoto njwenya.

Yesu o boo pha nganga munene

¹⁹ Bobele, nganga munene aesi ya tuna Yesu pho ya baekosi bée na pho ya mateya maateyaka yo. ²⁰ Yesu, yokye: «Nawoko o pha, pho ya moto munsu. Nateyaka o mangambi ma makyita, na o Tempelo, elele ekyeangane Bayuda basu. Sikaka wo mi ibombo. ²¹ Pho ya'ye kontune? Tuna baanzokaka, baeimole maphoo maabawolekye nga. Baebe yaawoko nga na bolaa.» ²² Wabuya Yesu babona, monomo na bakyengyesi, owabaka phenephe ne, aesi ya mowanda engyete, yokye: «Mena bo kobuyisa we nganga o munene?» ²³ Yesu, yokye: «Bo nawo na bofe, onzimole, ka bo na wo na bola, iwe konvande pho ya'ye?» ²⁴ Bobele, Ana

amba ya motoma, nde na mana maphanga oka Kayafa, nganga munene.

Petelo akuli angana Yesu

²⁵ Simo Petelo ataka ba atemi, kaoto njwenya. Baesi ya motuna, bekye: «Na we, toli moekosi wa moto me?» Petelo aanga, yokye: «Phe, sili moekosi we?» ²⁶ Monomo na baombo ba nganga o munene, owabaka njwana nyango na moto owaengyeke Petelo itoo, amba wo ne, yokye: «Siikaka ewene na we na nee o ibala?» ²⁷ Petelo akuli angana. Sa koko, soo yamba ya tongo.

Yesu o boo pha Moangyesi Pilata

²⁸ Na munkukutu, baesi ya mana na Yesu oka Kayafa. Bakye ne oka Pilata. Kasi bakambi ba Bayuda tebaikaka nyolo o ingambi se, obokye bée saoto ekyila ya bée pho baze eyenga ya Ilekana. ²⁹ Yango mena, Pilata akyekye batuna o ibanda, yokye: «Lowo iye loosongyele bée moto oyo?» ³⁰ Bekye: «Bo tabakyi moto mobe, nde toloyakakyi ya eyikyela yo.» ³¹ Pilata, yokye: «Kasi bée omokpe, omotenele bolombe, bookowo mofeko njwa bée.» Bayuda bamba ya mobuyisa bekye: «Banga mampenza tolokokyi iphe moto etumbu ya iwa.» ³² Lowo lolo lokokyee ewole ya Yesu, eyawoko yo pho ya iteya ndengye ya iwa sa mowa yo.

³³ Bobele, Pilata amba ya nyɔlo o ingambi. Abangyi Yesu, amba wo ne yokye: «Iwe, oli mokonzi nwa Bayuda?» ³⁴ Yesu amba ya mobuyisa yokye: «Kowo babona pho umunye we mampenza, ndee basuu baemosi pho ya nga?» ³⁵ Pilata, yokye: «Ombuye Moyuda ndee bo? Bato ba mokyisi nwa we mampenza, banganga banene baeyambye oka nga! Okyesi lowoo iye?» ³⁶ Yesu amba buya yokye: «Bokonzi pha nga teboli pha mokyisi mumu. Bo bokonzi pha nga bobobakyi pha mokyisi mumu, baaka nga nde banwanesi ebasi pho nga sa kaa o maboko ma Bayuda. Kasi bokonzi pha nga, unwanwa eye, teboli pha wawa.» ³⁷ Pilata amba wo ne yokye: «Oli nde mokonzi?» Yesu amba mobuyisa yokye: «Ewo nde we obokye nali mokonzi. Nabotama emba naya o mokyisi pho ya iya imola maphoo maa phele. Moto munsɔ oli na maphoo maa phele kaokye nwasi nwa nga.» ³⁸ Pilata amba ya wo ne yokye: «Maphoo ma phele eli iye?»

Pilata ambye Yesu obokye bamobome

Waatuna Pilata babona, amba kula kyende benga Bayuda o nze, amba wo na bee yokye: «Pho ya nga, sikyi mozwa na na lowoo lonolo loobe.» ³⁹ Kasi bo wamele bee obokye

mbula na mbula naekandolele moto wa boloko monomo pho abutwe oka ye, imbele size bee eyenga ya Ilekana, kozingye obokye naekandolele mokonzi nwa Bayuda?» ⁴⁰ Bamba ya butwa iyanwana bekye: «Mona phe, nde Balaba!» Nzuka Balaba me abaka moboni na moibi.

19

¹ Bobele, Pilata amba ya na Yesu obokye bamobinde phimbo. ² Batuluku, bamba ya tonga eboko, ekyelate bakonzi, na milo. Bamba na molasa yango o moto. Bamba kula na molasa munkoto nwa mangola ³ Bamba ya susinya phenephe ne bambe wo bekye: «We mona, mokonzi nwa Bayuda!» Bamba butwa na imowanda bingyete. ⁴ Pilata amba kula tokolo o ibanda, amba ya wo na Bayuda yokye: «Kyeka, naetokolele yo o ibanda, ombe eba obokye sikyi zwa nono lowoo lonolo loobe oka ye.» ⁵ Yesu amba ya tokolo o ibanda, alati eboko ekyelate bakonzi etongyi bee na milo na munkoto nwa mangola. Pilataa amba ya wo na bee yokye: «Kyeka moto me!» ⁶ Kasi waamowene banganga banene na bato ba bee bamba butwa iyanwana bekye: «Omobakye o ekulusu! Omobakye o ekulusu!» Pilata amba wo na bee yoye: «Omokpe, omobakye o ekulusu bee mampenza,

pho ya nga, sikyi mozwa nɔnɔ na lowo loobe.»

⁷ Bayuda babamba mobuyisa bekye: «Toli na mobeko monomɔ, emba pho ya mobeko me, asengyesi iwa pho amibuye Nwana wa Nwaphongo!»

⁸ Waoka Pilata babona, akulaka ila na boikye. ⁹ Amba kula nyolo o ingambi, amba ya tuna Yesu, yokye: «Iwe, oli wa bi?» Kasi Yesu taika mobuyisa nɔnɔ eyano.

¹⁰ Bobele, Pilata amba ya wo ne yokye: «Kole iwole nga! Toebe obokye nali na bokonzi na pha iekandola na pha iebaka oekulusu?» ¹¹ Kasi Yesu amba mobuyisa yokye: «Tokokakyi iba na bokonzi mi nga bo tephautaka o ikolo, emba yango mena oonzambye oka ya we, ali na isumu sinene.»

¹² Waoka Pilata babona, alukaka malondo ma ibikya Yesu. Bayuda baesi ya anwana, bekye: «Bo obikye moto mona, toli nwebi na Moangyesi munene, Kaisala.» Moto okomibuya mokonzi na ndengye ye mampenza, mena owa ilanga na Kaisala. ¹³ Bobele, Pilata aesi ya tokolo Yesu o ibanda. Yo akye zala o elele ekyebangye beee Mokpengba nwa Mabanga pho ya itena bolombe. O munoko nwa Bayuda, elele me, baebangye Gabata. ¹⁴ Yabaka mokolo monomɔ obo pha eyenga ya ilekana, imbele sikome bunya i moto. Pilata aesi ya wo na Bayuda, yokye:

«Kyeka, mokonzi nwa be!»

¹⁵ Baesi ya anwana, bekye: «Awe! Awe! Omoingya o ekulusu!» Pilata, yokye: «Naingya mokonzi nwa beee o ekulusu?» Bakambi ba banganga, bekye: «Banga, tololi na mokonzi mosuu, toebe nde Kaisala, suka.» ¹⁶ Bobele, Pilata amba ya ambya Yesu obokye bamoingya o ekulusu.

Baingye Yesu o ekulusu

Unwanwa eye, bakuli yaakya Yesu. ¹⁷ Yesu aesi ya nyanya ekulusu yo mampenza, aikyi mokyisi mamuna, nɔnɔ o elele ekye bangye be: «Engyengyele ya moto», o munoko nwa Bayuda, bekye: «Gologota.» ¹⁸ Wamo, baesi ya ingya Yesu o ekulusu. Baingye na bato basuu babale o bikulusu, ona bi boloo, ona bi bowee, Yesu waa nte.

¹⁹ Pilata aesi ya wo obokye bakome mokanda, bamobakye o ikolo sa ekulusu ya Yesu. Mokanda me mowo bofo: «Yesu, moto wa Nazalet, mokonzi nwa Bayuda.» ²⁰ Bayuda baikye batangaka mokanda me, pho elele eya ingyaka beee Yesu o ekulusu, yabaka phenephe na mokyisi. Bakomaka mokanda me na noko iyato iye: Munoko nwa Babele, nwa Baloma, nwa Baela. ²¹ Bobele, bakambi ba banganga bakye wo na Pilata, bekye: «Manya bookomi we wekye: "Mokonzi nwa Bayuda",

kasi buya obokye: “Moto me awoo yokye: Nali mokonzi nwa Bayuda.”»²² Pilata, yokye: «Boumbo nga koma, waikale nde bookomi nga.»

²³ Waingya batuluku Yesu o ekulusu, batuluku me baesi ya kpa bitobu be, babikabi na maalo mane, tuluku na tuluku na se iyalo. Bakpe na munkoto nwe, nwaabaka sa bobambele, bamotonga botongyi tata o ikolo nono o se.²⁴ Bekye: «Banga sa mokakola. Toma zekye, moto owamoza, kamokpe.» Eli nde bomo pho lowo, laakoma bee o buku pha Nwaphongo lolo, lokokye:

«Bakabi bitobu banga onte
ya be, bamaalesi
munkoto nwa nga
zekye.»

Batuluku me bakyelaka nde bomo.²⁵ Maliya, nyango wa Yesu, yo na nwana nyango wa nwanwasi, na Maliya nwanwasi wa Keleopasi, na Maliya owa Magadala, batemekye bee baso phenephe na ekulusu eyaka Yesu.²⁶ Waawene Yesu nyango, na moekosi owaloboko yo zinga, atemi phenephe na nyango, aesi ya wo na nyango, yokye: «Mama, mena eli nwana wa we». ²⁷ Awoo na moekosi me, yokye: «Mena eli nyongo. Nde sina imbele me, moekosi me aesi ya kpa nyango o ingambi se.»

Iwa sa Yesu

²⁸ Sima ya maphoo mana, bo waebaka Yesu obokye etoma ye yuumbo, aesi ya wa, pho ya ikokya maphoo maakoma bee o buku, yokye: «Naokyi phowa ya maa.»²⁹ Kpala yonoyo yabaka wamo, yatondaka na maleku ma ngaa. Baesi ya kpa inyuka, basinyinye o maleku me, basiphakye i nwana nwete, basiongyise Yesu o munoko.³⁰ Waanyunya yo maleku me, yokye: «Etoma ya nga yumbo.»

Amba ya nyokya moto, asengoo.

Bamaa Yesu ikongo o mobanzi

³¹ Yabaka nkolo ya mosala itano, bakambi ba Bayuda tebaikaka zinga obokye bato baikale o ekulusu nono mokolo moeme be. Mokolo me nwabaka na ntina enene pho nwalongobanaka na eyenga ya Ilekana. Bobele, baesi yaakye we na Pilata obokye batene bato me mpee ya makolo, bambe bamanya.³² Pilata aesi ya toma batuluku, bakye tena mpee ya makolo ma bato babale, baaingyaka bee na Yesu molongo o bikulusu.³³ Wakoma bee oka Yesu, bawenekye obokye ambo wa. Yango mena, tebaika motena mpee yaa makolo.³⁴ Monomo na batuluku aesi ya mu-maa ikongo o mobanzi. Bobele, na malongo na maa maesi ya tokolo.³⁵ Moto okoeimole maphoo

mamana, amawenekye, maphoo me mali phele. Amaimolaka obokye na be, oanole me. Kaebe obokye kawo phele. ³⁶ Lowo lalona lalekanaka pho lowo laakoma bée o Buku pha Nwaphongo lolo, lokokye: «Ete baamotene nono mumpee monomo.» ³⁷ Lowo loyoko laakoma bée lokule wo obokye: «Bamokyeka yo uumbo bée maa.»

Bakundi Yesu

³⁸ Uḡwanḡwa eye, moto monomo na nkombo Zozefu, aesi ya onga Pilata, obokye akpe ndemba ya Yesu. Zezefu, mokyisi nwe Alimataya, abaka moekosi wa Yesu. Taikaka miebinya pho abaka kaile Bayuda. Pilata aesi ya anola. Bobele, Zozefu aesi ya kye kpa ndemba ya Yesu. ³⁹ Nikodemé, owakyekeye phanza oka Yesu waamokolo mamuna, abaka ne, yo na Zozefu. Bobele, aesi na ne yaakyela bée na phoo na makyikyí ma ḡwete. Yabaka na bozito pha bakilo mako maato. ⁴⁰ Baesi ya kpa ndemba ya Yesu, bée baso babale. Baezingyi na bitato, bakyesi na mee me o motema. Mena eli bo wamelekye Bayuda ikunda bato. ⁴¹ O elele eyaingyaka bée Yesu, ibala sonoso sa ndemo sabaka wamo. O motema ḡwa ibala me, mooto monomo monyakune ḡwabaka omo, naino tebamokundi moto. ⁴² Yabaka mokolo monomo obo pha mokolo moeme

Bayuda. Yango mena, bamba ya kunda Yesu, pho ilita me sabaka phenephe.

20

Mooto moikasi pha

¹ Mokolo ḡwa eyenga, waa moyelo, Maliya Magadala aesi ya kye o mooto. Waakoma yo omo, aweni bamanye ibanga saazibaka bée o munoko ḡwa mooto. ² Bobele, aesi ya kyilingana, akye zwa Simo Petelo na moekosi oyoko, owabaka Yesu kazingye. Aesi ya wo na be, yokye: «Bakyeé manya Nkolo o mooto, toloebi mbale ekye bée molangya.» ³ Petelo na moekosi me mona, baesi ya mana, bakye o mooto. ⁴ Baesi ya kyilingana, bée baso babale. Ka moekosi me mona alekyi Petelo na mbango, akye koma o mooto, moto owa obo. ⁵ Aesi ya nongyemele, aweni bitato ba malekani bilangyi o se, nzuka yo taikaka nyolo omo. ⁶ Emba Simo Petelo owamobengaka o sima, ne aesi ya koma. Aesi ya nyolo o mooto aweni ne bitato ba malekani biilangyi o se, ⁷ Na malekani maamozingaka bée o moto. Malekani me mazingami, malangyi mbale, bitato na bango mbale. ⁸ Bobele, moekosi me owakomaka o mooto moto owa obo, ne aesi ya nyolo omo. Aweni nde bomo, amba yaanola obokye Yesu akundoo. ⁹ Nabo babona, baekosi tebataa kaebe

makomi maawo obokye Yesu amokula kundwa onte ya bawe. ¹⁰ Emba baekosi me babale baabana bamba ya butwa oka be.

Yesu atokolesi Maliya Magadala

¹¹ Imbele me, Maliya atemekye i mbale ya mooto, kalele. Wabaka yo kalele, aesi ya nongyemele o mooto.

¹² Aweni baanze babale, balati bitobu ba mpembe, bazasi waalangyaka bee ndemba ya Yesu, ona bi moto, ona bi makolo.

¹³ Baanze me baesi ya motuna, bekwe: «Mama, kolele iye?» Yokwe: «Nalele pho bamanye Nkolo ya nga o mooto. Siebi na mbale ewaa ekwe bee molangya.» ¹⁴ Waabaka yo kawo babona, bobuyakwe miyo o sima, aweni Yesu, atemi. Ka yo taikaka eba obokwe mena Yesu. ¹⁵ Yesu aesi ya motuna, yokwe: «Mama, kolele iye? Kolukwe nza?» Maliya abuyaka obokwe kyewo ne nde moto okokwele etoma o ibala me saabaka mooto.

Maliya, yokwe: «Tata, bo we moto oomumanye, ontaya mbale ekwe we molangya, Nakwe mokpa.» ¹⁶ Yesu, yokwe: «Maliya!» Maliya aesi ya buya miyo mbale eli Yesu. Aesi ya wo ne na munoko nwa Baebele, yo kwe: Raboni! Kyewo obokwe «Moteye». ¹⁷ Yesu aesi ya wo ne, yokwe: «Sa mpila pho nali sataa kyende oka

Tata. Kasi, okwe imola bebi na nga obokwe nga Yesu, nabutwe oka Tata Nwaphongo, ne ooli Ango wa be, na Nwaphongo wa be.» ¹⁸ Bobele, Maliya Magadala, aesi ya kwe, akwe imola baekosi yokwe: «Naweni Nkolo!» Amba na baimola na maphoo mawoko Yesu ne.

Yesu atokolesi baekosi

¹⁹ Mokolo me nwa eyenga, wa nkankolo, baekosi baanganaka o ingambi sonoso bazibi bizibele, pho bailaka Bayuda. Yesu aesi ya phunzwa, atemi onte ya be, yokwe: «Bose bobee na bee!» ²⁰ Waunva yo iwo babona, aesi ya teya baekosi matandala me na mobanzi nwe. Wawenekwe bee

Yesu, babutwaka isamba. ²¹ Yesu amba kula ya bawole, yokwe: «Bose bobee na bee! Na nga naetome o mokyisi, bo wantoma Tata.»

²² Sima, amba ya baulela muwe, yokwe: «Naephe Bolobo Bosantu!» ²³ Bo olimbise moto na bo be bookyesi yo, Nwaphongo ne aamolimbisa. Bo tolimbise moto na bo be bookyesi yo, Nwaphongo ne etamolimbisa.»

Toma aanosi obokwe Yesu ali Nwaphongo

²⁴ Nzuka, wabatokolelekye Yesu, monomo na baekosi, na nkombo Toma okobangwe bee Nwana owa Zaa tabaka na bee wamo. ²⁵ Bobele, bebi ne, baekosi, baesi ya wo ne, bekwe: «Toweni Nkolo».

Kasi yo, yokye: «Bo siweni biusa bia basete o matandala me, sibitase na nwee, na bo sitase uusa eya mobanzi nwe na itandala sa nga, esianole.»²⁶ Sima ya pɔsɔ yɔnɔyɔ, baekosi bakulaka angana o ingambi, Toma ne abaka na bée wamɔ. Bazibi bizibele, kasi Yesu akuli kye batokolele. Atesi onte ya be. Yokye: «Bose bobee na bée!»²⁷ Yesu amba ya wɔ na Toma, yokye: «Elola nwe nwa we oni, okyekye matandala ma nga, osusinya na itandala sa we, otasa mobanzi nwa nga. La kula ika ziiko, anola nde to!»²⁸ Toma, yokye: «Nkolo ya nga na Nwaphongo wa nga!»²⁹ Yesu, yokye: «Oanosi phɔ oonveni we? Bato baanzanole, mena sataa nvene, bée bali bato ba nkyisa!»

Phɔ ya'ye bakoma buku bobo

³⁰ Yesu akulaka kyela bilekyesako bisuu biikye o miyo ma baekosi be, biitebaika koma bée o Buku bobo.³¹ Kasi maphɔ maakoma be, bamakoma phɔ bée oanole obokye Yesu ali Masiya, Nwana wa Nwaphongo, na obokye, okomoanole, azwe bomɔɔ.

21

Yesu atokolesi baekosi o Galileya

¹ Sima ya nkolo, Yesu akulaka kye tokolele baekosi bée o mokukulu nwa maa ma Tiberiade. Yabaka

bobo: ² Simo Petelo, na Toma okobangye be, Nwana awa Zaa, na Natanaele moto wa mokyisi nwa Kana o Galileya, na bana ba bampele ba Zebede, na baekosi baayɔkɔ babale ba Yesu, babaka na be. ³ Simo Petelo aesi ya wɔ na bebi ne, yokye: «Nakye lobɔ.» Be, bekye: «Na banga, tokye na we.» Bobele, baesi ya kye, bakye kpela o vato, babuto ikye miolo. Baosi mokolo mokolo, sa zwa ekpele. ⁴ Waa limbi limbi, Yesu aesi ya teme o mokukulu nwa maa. Mena baekosi sa eba obokye eli yo. ⁵ Yesu aesi ya wɔ na be, yokye: «Banzenga, ozwe nwana ekpele?» Bee, bekye: «Phe» ⁶ Iyo, yokye: «Vaka bondendi mbale ya vato eya boloo, wamozwa.» Bobele, baesi ya bovaka mbale me. Tebakulaka koka ibenda bondendi phɔ phatondaka na swe bobo nɔnɔ owo. ⁷ Moekosi owabaka Yesu kazingye, aesi ya wɔ na Petelo, yokye: «Mena, eli Nkolo», Petelo amanyaka etobu phɔ ya ivaka bondendi. Waoka yo obokye mena eli Nkolo, aesi ya lata etobu me. Amba ya mivaka o maa. ⁸ Bebi ne baesi ya kye na bona vato. Babuto iongo bondendi me, botondi na swe. Baikalaka na mokukulu phenephe matambe munkama. ⁹ Waabwa bée o mokukulu, baesi ya wene nwenya wamɔ, batumbi swe i njwango, na mapa malangyi.

10 Yesu aesi ya wɔ na βε, yokye: «Yaka na swe mii zwe βε.»¹¹ Simo Petelo aesi ya kyε kpela o vato. Aesi ya abola bondendi, botondi na swe inene na iinene, munkama monomo mbuka makoo matano na iyato. Na bo watondaka bondendi me na swe nzikye babona, tephaikaka kakwa.¹² Yesu, yokye: «Βεε, yaka, ya ze.» Moekosi nono monomo taikaka meka imotuna obokye: «Iwe oli nza?» Pho baebaka obokye eli yo Nkolo!¹³ Bobele, Yesu aesi ya susinya waali βε. Abuto ibakabela mapa me mamana na swe me mena.¹⁴ Eye, eli mbala eya iyato eyakulaka Yesu tokolele baekosi βε, wakundwa yo.

Yesu atuni Petelo mbala iyato

¹⁵ Waumva βεε iza, Yesu amba ya tuna Simo Petelo, yokye: «Simo, ηwana wa Yoane, oli nwebi na nga ileka βebi babana?» Iyo, yokye: «Nkolo, koebe obokye nali ekamba ya we.» Yesu, yokye: «Obanzakye bana ba mampate ma nga.»¹⁶ Akuli motuna mbala eya ibale, yokye: «Simo, ηwana wa Yoane, oli nwebi na nga?» Iyo, yokye: «Iyo, Nkolo, koebe obokye nali ekamba ya we.» Yesu, yokye: «Obanzakye mampate ma nga.»¹⁷ Akuli ya motuna mbala eya iyato, yokye: «Simo, ηwana wa Yoane, oli ekamba ya nga?» Waamotuna Yesu mbala eya

iyato, obokye oli ekamba ya nga, Petelo amiokaka ngongo. Amba ya mobuyisa, yokye: «Nkolo, koebe pho iso, koebe obokye nali ekamba ya we!» Yesu, yokye: «Obanzakye mampate ma nga.»¹⁸ Naewole nde phele: Wabaka we nwengye, we mampenza wabaka komilasa mokaba, wakyekye mbale eso ezingyi we. Kasi wamobutwa we munanga, wamotandola maboko ma we, emba moto mosuu amoelasa mokaba. Emba amokye na we mbale ewaa, eteyiki we zinga.»¹⁹ Awoko maphoo mamana obokye aimole bo wamowa Petelo, na bo wamoweninya yo nkyemo ya Nwaphongo. Bobele, Yesu, yokye: «Imbengye!»

Yesu awo pho ya moekosi owabaka yo kazingye

²⁰ Petelo aesi ya buya miyo o sima, aweni moekosi, owabaka Yesu kazingye, kaya babenga. Eli yo moekosi owakoloko na Yesu mi itoo, wazaka βε, yokye: «Nkolo, moto me, owamoeyungya, nza?»²¹ Bobele, Petelo waamowene yo, aesi ya tuna Yesu, yokye: «Ka yo, Nkolo, lowoo iye laamokomela?»²² Yesu, yokye: «Bo nazingyi obokye ataa ba o mokyisi nono mokolo mowaa, ηwamoya nga, lowo me lokyekyi we? Kasi we, imbengye!»²³ Bobele, Simo yeesi ya nyangwa onte ya βebi obokye moekosi me

mōna, etawe. Nzuka Yesu taikaka wō na Petelo bomo babona. Awoko nde ne, yokye: «Bo nazingyi obokye abe o mokyisi nōnō mokolo mowaa njwamoya nga, lowo me lokyekyi we?»

²⁴ Eli moekosi me mōna, ooloimosi maphōō me mana. Amakoma o Buku bōbō. Toebe na obokye maphōō, maaloimosi yo mali phēε.

Lowō la mbomela

²⁵ Yesu akulaka kyela maphōō masuu maikye. Bobamakomaka lowōō lonolo na lonolo o Buku, naumunya obokye mokyisi mobimba nde te mokokakyi phō ya ibomba babuku baunvaka bēε koma.

Bitoma ba Batoma Maphoo ma etatele

Mokomi nwa mokanda mumu eli Luka. Eli nde na yo mokomi nwa Simo Elaa eya iyato.

Tata mokolo nwaa baa Yesu o ikolo, baekosi tebakulaka mowene. Kasi yo abaka nde onte ya bée pho Bolobo phabaka bobasungye: Ebe batoma (Petelo, Yoane...) na basungyi ba bée sambo (Etieni, Filipe...) na ebe Polo.

Maloba ma Yesu (1.8) mateya ndemgye ekyebengame maphoo:

- Bitoma 1.1-26: Yesu aphe batoma mitindo, ambi na bateya Bolobo Bosantu. Baosi moolongo wa Yudasi
- Bitoma 2.1-8.3: Baekosi banyangosi Simo Elaa o Yelusaleme
- Bitoma 8.4-12.25: Baekosi banyangosi Simo Elaa o mokyisi mobimba nwa Bayuda na o Samaliya
- Etee 13.1-28.31: Etoma ya Polo o nkyisi ili o mokukulu nwa maa manene ma Meditelane nono o Loma
- Bitoma 13.1-14.28: Imbanga sa ntubo sa toma Polo
- Bitoma 15.1-35: Bakonzi ba Ingomba baanga o Yelusaleme

Yesu aikyesi batoma mbunu ya Bolobo Bosantu

¹ Nwebi na nga, Teofili, o buku pha nga pha ntubo, naeyimolaka maphoo maso makyelaka Yesu na maateyaka yo, ² nono mokolo mowa nwa phe yo batoma baoloko yo mibeko na nzela ya Bolobo Bosantu, nono wabaa yo o ikolo. ³ Sima ya iwa se, onte ya nkolo mako mane, amiweninyaka na bée pho ya ibateya obokye ali na bomoo. Akulaka bakyelela bilekye-sako biikye, abaimolaka na maphoo ma bokonzi pha Nwaphongo.

⁴ Mokolo monomo babaka baze yo na be, amba ya wo na bée yokye: «Bee sa mana o Yelusaleme, oziyaka mbunu eya eyikyelaka Tata. Mbunu me, eya eimolaka nga. ⁵ Yoane abatisaka bato na maa, kasi bée, sima ya bana nkolo, wamobatisama na Bolobo.»

Yesu abaa o ikolo

⁶ Bobele, waba bée baanga, batoma baesi ya motuna bekye: «Nkolo, imbele me sango sisi, sasmobuyisa we Isalayele bokonzi phe?» ⁷ Yesu amba wo na bée yokye: «Tosengyesi iyeba bileko na imbele sa bongya Tata na bokonzi phe mampenza. ⁸ Kasi bée, wamozwa mwiya nwaka Bolobo nwa moeutela, emba wamoba manzoka ma nga o Yelusaleme, o Yuda mobimba na Samaliya, tee nono

o mbomela ya mokyisi.»
 9 Sima ya bowokye babona, Yesu aesi ya baa o ikolo o miyo ma be. Bobele, ipata sonoso siesi ya moziba, bée sa kula mowene. 10 Waba bée baikasi ilamamala bakyekye bo okokye yo, ikyeka boho, bampele babale balati bitobu bitane baesi ya batokolele. 11 Baesi ya wo na be, bekye: «Bato ba Galileya, bée oikasi otemi wawana kokyekye o ikolo pho ya'ye? Yesu me, obaa o ikolo o miyo ma bée, amokula ya nde bomo bo omowenekyi bée ibaa o ikolo.»

Moolongo wa Yudasi

12 Bobele, batoma baesi ya mana o ngomba ya nzete ya Olive, babuto o Yelusaleme. Itakye sa ngomba me na Yelusaleme sabaka kilometele yonyo. 13 Waakoma bée o Yelusaleme, bakyekye baa o etee ya ingambi eya ikolo, eyamelekye bée izala. Yabaka Petelo, Yoane, Zake, Andele, Filipe, Toma, Batelemi, Matiye, Zake njwana wa Alafa, Simo moambelesi wa mokyisi nwe na Yuda njwana wa Zake. 14 Bée baso, ndondo yonyo, bamiambyaka o ibondele nkolo iso, na ndambo ya babasi: Maliya, nyango wa Yesu, na basii ba Yesu.

15 Mi nkolo me, baekosi baanganaka elele yonyo na bato phenephe munkama mbuka mako mabale. Petelo aesi yakye teme onte ya be, amba wo yokye: 16 «Bebi,

elaa obokye maphoo maimolaka Bolobo o makomi makokyisame. Aimolaka maphoo me na munoko njwa Davidi pho ya Yudasi owa butwaka ikamba bato bakyekye akya Yesu. 17 Pho abaka monomo na banga, azwaka se iyalo sa etoma na banga. 18 Moto me aombaka mokondo na baphalanga baamuumaka na bée pho ya bobo phakyelaka yo. Atokobo na moto, ibu se siwaye, nkundu ye iso inyango. 19 Bato baso ba Yelusaleme baokaka simo me, baphekwe mokondo me nkombo na munoko njwa bée obokye: «Akeledama.» Kyelukye iwo obokye: «Mokondo njwa malongo.» 20 Na o buku pha Meembo bakoma obokye: «Ingambi se sialangane, na moto monomo sa sizala.» Bakula na koma obokye: «Moto mosuu akpe etoma ye.»

21 Yango mena onte ya bampele baso baanganaka na banga imbele siso sabaka Nkolo Yesu kanyolo katoko na banga, 22 tata na batisimo ya Yoane nono o mokolo njwaamumanya bée onte ya banga: Esengyesi obokye monomo onte ya bée abutwe ne nzoka ya ikundwa se elele yonyo na banga.»

23 Bobele, baesi ya tokolo bampele babale: Zozefu okobangye Balasaba, bamobokya nkombo esuu ya Yusutu, na Matiasi. 24 Emba bamba ya bondele

bobo: «Iwe, Nkolo, okoebe mandondo ma bato baso, oloteya moto oosi we onte ya bato babale baba, ²⁵ pho aolongono o etoma, o elele ya botoma ele Yudasi pho ya ikye o elele ye mampenza.» ²⁶ Bobele, bamba ya maa mbese, mbese ya mba longya Matiasi, emba baamba mobakya o motango nwa batoma iko mbuka monomo.

2

Iya sa Bolobo

¹ Wakoma nkolo mako matano, baekosi baanganaka baso elele yonoyo. ² Mbala yonoyo, toko yonoyo euti o ikolo ndokolo lokyito la ewe ele ekusi elambisinye ingambi sisu saazalaka be, ³ bobele, baesi ya wene ndee ya nwinya ikabaa, itemi o ikolo sa monomo na monomo na be. ⁴ Emba bee baso batondaka na Bolobo. Emba bamba butwa iwu na noko suu bo waba phekye Bolobo maloba ma iwu.

⁵ Bayuda babaka o Yelusaleme, bampele baatosa Nwaphongo, na mabota maso maali o mokyisi. ⁶ Waokana toko mena, bato baikye baesi ya kye angana wamo. Bakamwaka na boikye pho baba babaokye moto na moto na munoko nwe nwa lombo. ⁷ Bawenekye inganga, bakamwaka, bamba wo bekye: «Taakyeka, yango bato baso bawo baba teli bato ba Galileya? ⁸ Ka ndengye'ye monomo na monomo onte ya banga

kabaokye na munoko nwe nwa lombo? ⁹ Onte ya banga, bana bauta o nkyisi ya Parte, Medes na Elamite, bato ba Mezopotami, ba Yuda na ba Kapadose, ba Pontis na ba nkyisi ya Azi, ¹⁰ bato ba Friji na ba Pamfili, ba Ezipito na ba mokyisi nwa Libi phenephe na sirene na bato bauta o Loma, ¹¹ baso, ebe Bayuda na bato ba Loma bamibuya Bayuda, bato ba Kelete na ba Arabi, tobaokye banga baso, baimole bitoma binene ba Nwaphongo na noko ya banga ya lombo!» ¹² Bee baso bawenekye inganga bibi bamakamakye bambe wono bekye: «Eye kyelukye iwu bo?» ¹³ Kasi baayoko babaekyeye bekye: «Balangyi maleku!»

Iteya sa Petelo

¹⁴ Bobele, Petelo aesi ya teme yo na bebi ne batoma iko mbuka monomo, amba ya tomba nyesi, amba ya wo na bee yokye: «Bee bato ba Yuda na bee bato baso baazale o Yelusaleme, sosolo na bolaa lowo loolekane emba ola itoo ookye maloba ma nga. ¹⁵ Bato baba tebaikyi langa maleku bookoumunya be, pho totaa ba naino nde o ngonga eya iyato eya moo; ¹⁶ kasi eye kyekokyisame yaawoko moimosi Yowele: ¹⁷ «Nwaphongo yokye: Kyeka maphoo maamoya o nkolo ya suka: Namunyangolela bato baso Bolobo pha nga,

bana ba bée ba bampele
na ba babasi bamoba
baimosi,

banzenga ba bée bamowene
na ndoto,

bananga ba bée bamoloto
mandoto;

¹⁸ εε, mi bato ba nga ba
etoma,

na ba bampele na babasi,
mi nkolo me,

namunyangola Bolobo pha
nga,

emba bamoba baimosi.

¹⁹ Namokyela bilekyesako o
ikolo na o se;

na malongo, na nwenya na
ipata saa zunguu.

²⁰ Moo n/wamobutwa
enzombi;

bokombe phamobutwa mal-
ongo.

O boo pha obokye mokolo
n/wa Nkolo moyee,
mokolo munene na
n/wa nkyemo.

²¹ Emba moto munso
owamobanga nkombo
ya Nkolo, amobika.”»

²² «Bato ba Isalayele,
okymela maphoo mama:
Yesu, moto wa Nazarete,
moto owa eweninyaka
Nwaphongo bokonzi phe
na bilekyesako ndengye
na ndengye onte ya bée,
bo koloefe bée mamp-
enza. ²³ Moto me, bo
wameka Nwaphongo o
nwango nwe na boebakye
phe, bée wamoambya o
maboko ma bato babe
obokye bamobakye o eku-
lusu. ²⁴ Kasi Nwaphongo
amokundola, amumanya o
bolosi pha iwa, pho iwaa
tesabaka na mwiya n/wa

imoakya bobele. ²⁵ Na
Davidi awoko pho ye, yokye:
“Imbele siso nawenekye
Nkolo atemi o boo pha
nga,

pho ali o bolo pha nga pho
nga sanyingana.

²⁶ Yango mena, ndondo ya
nga eli na nkyisa,

na lolee la nga lokumbe na
nkyisa boikye;

na nzoto ya nga ili na
molemo,

²⁷ pho otoikye molimo n/wa
nga o mokyisi n/wa
bawe,

otoole na nga moto wa we,
obokye nzoto ya nga
ipholo o mooto.

²⁸ Onteye manzela ma
bomoo,

iba sa we na nga elele
yonyo simpe nky-
isa.”»

²⁹ «Bebi na nga, naewole
saasa pho ya nkoko Davidi
obokye awa, bamokunda.
Na mooto nwe moli noko
lolo onte ya banga. ³⁰ Kasi
yo, abaka moimosi, aebaka
na obokye Nwaphongo
amolakyelaka obokye
amozasa monomo na
bankoko bauta o ibu
se o eziye ya bokonzi;

³¹ awenekye phanza
ikundwa sa Klisto, emba pho
ye awoko yokye: Tebaikaka
mole o mokyisi n/wa bawe
na nzoto ye teyaikaka pholo
o mooto. ³² Yesu me,
Nwaphongo amokundola,
banga baso toli manzoka.

³³ Waabaa yo o eboko ya
boloo ya Nwaphongo, amba
zwa na Ango Bolobo pha
molakyelaka yo; emba yo

amba bonyangola, boko wene bèe na bookokye bèe bofo. ³⁴ Davidi, otowaika baa o ikolo, ana wo yokye:

“Nkolo Nwaphongo awo na Nkolo ya nga yokye:

Yaka ya zale o boloo pha nga, ³⁵ tee nono wamobuya nga banguna ba we ekyitele ya makolo ma we.”

³⁶ Bato baso ba Isalayele baebe na bolaa obokye: Nwaphongo amokyela Nkolo ná Klisto, nde ona Yesu owabakaka bèe oekulusu!»

Baanosi ba ebandlele

³⁷ Waaoka bèe maphoo mamana, mandondo ma bèe temabaka bose. Baesi ya wo na Petelo na batoma bayoko bekye: Bèbi na banga, tokyele bo? ³⁸ Petelo amba babuyisa yokye: «Bongola ntema ya bèe: Mònòmò na mònòmò na bèe abatisame na nkombo ya Yesu Klisto pho alimbisame na masumu me, emba wamozwa ikabo sa Bolobò pha Nwaphongo.

³⁹ Pho mbunu me eli pho ya bèe, na bana ba bèe na ná bato baali itakye, baso baamobanga Nkolo wa banga Nwaphongo.»

⁴⁰ Na maloba masuu, Petelo abaimolaka na maphoo masuu na ibalenza yokye: «Omibikya, onte ya yoo eyaotono eye!» ⁴¹ Bato baanolaka iloba se bazwaka batisimo. Mokolo me, bato baabakyisamaka o motango nwa baanosi, bakomaka phenephe na nkoto iyato.

Ingomba sa ebandlele

⁴² Bèe baso balendelaka ibenga mateya ma batoma na iba elele yonoyo ndokolo bato ba ibota, na itenana ipa na ná mabodesi. ⁴³ Bèe baso bawenekye bobo pho batoma bakyelaka bilekye-sako ndengye na ndengye. ⁴⁴ Bato baso baabutwaka baanosi babutwaka moto mònòmò emba baangiyaka mbolo ya bèe iso elele yonoyo. ⁴⁵ Baungyaka manzabi ma bèe na mbolo ya be, pho ya ikaba bana baphalanga onte ya bèe baso, kokokana na bosenga pha moto na moto. ⁴⁶ Mokolo na mokolo, balendendalaka ikye o Ingambi siinene sa losambo, bakyesekye mapa o mangambi ma be, bakabaka ntoma na nkyisa na ná ndondo yonoyo. ⁴⁷ Bakumbelaka Nwaphongo emba bato baso babaka babayambe na bolaa. Emba Nkolo akyinzaka mokolo na mokolo o ingomba bato baabikaka o ingomba.

3

Etuku yonoyo ebikyi

¹ Petelo na Yoane bakyekye ikye bøndele o Ingambi siinene sa losambo, yabaka wa ngonga eya iyato eya nkokolo. ² Bamba yaa na lele mònòmò owa baka etuku tata ibotama se. Nkolo iso babaka bamozasa o munoko nwa Inganbi siinene sa losambo sibangye bèe Mozibo Molaa pho

aongakye baphalanga oka bato baso baayanyolo omo.

³ Lele me, wawene yo Petelo na Yoane balukye inyolo o Ingambi sinene sa losambo, aesi ya baonga baphalanga.

⁴ Emba Petelo na Yoane bamba molembetela, Petelo amba ya woo ne yokye:

«Olokyekye» ⁵ Lele me amba bakyeke, pho aumunyaka izwa na bee njwana ekpele.

⁶ Bobele Petelo aesi ya wo ne yokye: «Wolo na baphalanga, sili na yango; kasi eli na nga, naephe yango: Na nkombo ya Yesu Klisto moto wa Nazarete, tambula!» ⁷ Emba amba ya mophila mi eboko eya boloo, amoinosi. Mina wamo, makolo na makyee matuto.

⁸ Moto me aesi ya ngbika, atemi, abuto itambula. Amba ya nyolo na bee o Ingambi siinene sa losambo, abuto ikyemitambula, kakyemingbika bibi kakumbele Nwaphongo. ⁹ Bato baso baamba mowene katambule kakyemikumbela Nwaphongo. ¹⁰ Bamoebaka obokye eli yo moto owabaka kazale pho ya iongaka o Mozifo Molaa nwa Ingambi siinene sa losambo. Emba bato bailaka, bakamwaka na lowoo lamoyelelaka.

Petelo kateya o Ingambi siinene sa losambo

¹¹ Waaba moto me saika Petelo na Yoane itakye, bato baso bayakaka an-gana wali bee na ikamwa o mokpengba nwa Salomo. ¹² Waawene Petelo

babona, aesi ya wo na bato me, yokye: «Bampele ba Isalayele, pho ya'ye kokamwe na lowoo lolo? Pho ya'ye kololembetele, ndokolo naa banga totambuse moto oyo na mwiya banga naa na ngongo ya banga?» ¹³ Nwaphongo

wa Abalayama, wa Izaka na Yakobo, Nwaphongo wa baango ba banga, aphe mosali nwe Yesu ngambo, yo owa ungyaka bee na owa lekye bee o boo pha Pilata owa kpaka meko obokye kamokandole.

¹⁴ Kasi bee walekye moto o mosantu na owa bosembo, wamba onga obokye baekandolele mofomi nwa bato. ¹⁵ Mokonzi nwa bomoo owa boma bee.

Nwaphongo amokundola o bawe, banga toli manzoka ma lowoo me. ¹⁶ Pho ya ianola nkombo ya Yesu, nkombo me esi ya kuya moto okowene bee na okoebe bee oyo; emba ianola siute na Yesu simophe nzoto bokusi o miyo ma bee baso.»

¹⁷ «Yango mena, bebi, naebe obokye wakyelaka babona pho ya boebakye phe, nde ya bakonzi ba bee. ¹⁸ Nwaphongo akokye nde bomoo maphoo mawoko yo phanza na nzela ya baimosi baso obokye Klisto amunyokomo. ¹⁹ Bongola motema ombe butwela Nwaphongo, pho masumu ma bee ma malimbisame:

²⁰ Emba imbele sa iema saamoephe Nkolo samoya,

waamotoma yo Klisto owa emekyela yo, yo Yesu. ²¹ Iyo asengyesi iikala o ikolo nono imbele sa mokokoyisama maphoo maso maawoko Nwaphongo namunoko nwa baimosi basantu bakalakala. ²² Mose phanza awoko yokye:

“Nkolo Nwaphongo wa bée, amoetomela moimosi monomo onte ya bée boli nga;

waamooka o maphoo maso ma moewole yo.

²³ Emba moto munso owamoba saoka moimosi mona,

etakule ba onte ya bato, baamoboma.” ²⁴ Emba baimosi baso tata na Samwele na baso baya o sima ye, monomo na monomo awoko pho ya iimola nkolo me ili banga iye. ²⁵ Eli bée bana ba baimosi na baa sangola eya kyelaka Nwaphongo na baango ba bée, waawoko yo na Abalayama obokye: “Pho ya bankoko ba we, mabota maso ma mokyisi mamopambolama.” ²⁶ Eli phanza pho ya bée, Nwaphongo atokolo Mosali nwe, amba motoma iepambola pho ya iemanya moto na moto o maphoo me maabe.»

4

Petelo na Yoane bakye amba o ikyita sinene

¹ Waaba Petelo na Yoane bata ba iwono na bato, banganga ba Nwaphongo na mokonzi nwa babanze ba Ingambi siinene sa losambo na ba-Sadukayi baesi wali be. ² Babaka na yo ikye ya ibawene bateya na iimola ikundwa sa bawe bo wakundwa Yesu. ³ Baesi ya baakya, bakye banyosa o boloko nono yana pho ya butwaka nkokolo. ⁴ Bato baikye baokaka Iloba, baanolaka motango nwa bée nwa komaka phenephe na koto itano.

⁵ Waakoma yana, bakonzi, bankumu na bateye ba Mibeko baanganaka oli bée o Yelusaleme. ⁶ Yabaka Ana, nganga ya Nwaphongo o munene, Kaifa, Yoane, Alegizandele na bato baso baa ibota sa nganga o munene. ⁷ Baesi ya teye Petelo na Yoane onte ya be, babuto ibatuna bekye: «Na mwiya iye na ná nkombo iye, bée wakyela lowo lalona?» ⁸ Emba Petelo atondi na Bolobo pha Nwaphongo, amba wo na bée yokye: «Bakonzi ba bato na bankumu, ⁹ bo banga lolu balosambisa pho tokyesi moto wa bolosi lowo lolaa, obokye toimole na ndengye moto mona azwe bolaa, ¹⁰ oebe na bolaa bée baso na bato ba Isalayele obokye, eli na nkombo ya Yesu Klisto, moto wa Nazarete,

owa bakaka b̄e o ekulusu, Nwaphongo amokundola onte ya bawe, emba eli nde o nzela ye, moto ootemi o boo pha b̄e oyo abikyi. ¹¹ Yo ali "ibanga sa tiyolaka b̄e batongyi ba mangambi, siibuto ibanga siiphisi ingambi sis̄o."

¹² Lobiko loli nde na nzela ye, kasi na mosuu phe, pho nkombo esu teeli o munse mumu eya phe b̄e bato eekokyi ilophe lobiko.»

¹³ Waaba b̄e bawene ianola sa Petelo na Yoane, na waebaka b̄e obokye bali bato b̄ate baika ekola na bato pha, bakamwaka, emba bamba eba obokye bato me babaka elele ȳonȳo na Yesu. ¹⁴ Kasi waaba b̄e bawene moto obikyi, atemi phenephe na be, tebakulaka zwa na low̄o la ibuya. ¹⁵ Bobele, baesi ya ambya mofeko n̄wa ibatokolo o elele ekyeangane b̄e iw̄o maph̄o, bamba butwa iw̄onȳo onte ya be, ¹⁶ bekye: «Tomokyela bo na bato baba? Pho waeba saa na bato bas̄o baazasi o Yelusaleme obokye nde eyakolo elekyesako ekyelami na maboko ma be. Tolokokyi iyangana. ¹⁷ Kasi pho ya obokye simo me sanyangwa oka bato bas̄o, tobakatele, b̄e sakula w̄o na nkombo me ebe naa na moto nza.»

¹⁸ Bobele, baesi ya babanga, babakatesi na bokusi obokye b̄e sakula w̄o ebe iteya na nkombo

ya Yesu. ¹⁹ Kasi Petelo na Yoane baesi ya babuyisa bekye: «B̄e mampenza otene bolombe bo eli phele obokye: Banga toeyokye ndee tookye nde Nwaphongo. ²⁰ Pho ya banga tolokokyi ile iteya maph̄o maawenekye banga na miyo ma banga na maaokaka banga na matoo ma banga.» ²¹ Bamba kula bakatela, emba bamba bale pho tebaikaka zwa malondo ma ibakanga. Pho bato bas̄o bakumbelaka Nwaphongo pho ya low̄o lalekanaka. ²² Moto owa bikaka na mwiya n̄wa Nwaphongo abaka na mambula koleka mako mane.

Baanosi bab̄ondele

²³ Wabakandola be, Petelo na Yoane bamba yakye oka bebi na b̄e bamba baumola maph̄o maso mawoko banganga banene ba Nwaphongo na bankumu. ²⁴ Waoka b̄e maph̄o mamana, baanosi bamba yaangana b̄e bas̄o ndondo ȳonȳo, bab̄ondele Nwaphongo, bekye: «Nkolo, iwe moto owakyelela ikolo, munse, maa na iso iili om̄o. ²⁵ Na mwiya n̄wa Bolob̄o, wawoko na nzela ya nkoko wa banga Dawidi, moto wa we okoekyelele bobo:

"Pho ya'ye nkyisi iso itombi na bato baawangye makolo ma pha?"

²⁶ Bakonzi ba munse munso batombi, injwana ebasi.

Na baangyesi baanga obokye baangyenele Nwaphongo na Masiya we.”

27 Eli nde phele obokye Elode na Pōnti Pilata baanga o mokyisi mumu na bato baatebali Bayuda na bosoo Yisalaεle, baangyenele okoekyelele, yo Yesu Mosantu, owale we iba Masiya.

28 Na bomo, bakokye maphoo maso, maakanaka we phanza na bokusi pha we na ná maumunya ma we. 29 Unwanwa eye, Nkolo, okyekye bookokane be. Ophe bato ba we baekyelele nguya obokye bamilenza phele iimola maphoo ma we.

30 Elola eboko ya we obokye bato baamalosi babikye, bilekyesako na bilembetele bikyelame na nkombo ya Mosantu wa we, okoekyelele, yo Yesu.»

31 Waunva ibondele, elele eyaanganaka bee yabutwaka inyingana. Emba baso batondaka na Bolobo Bosantu, babuto imilenza ikye miimola maphoo ma Nwaphongo.

Baanosi bakabenele mbolo

32 Baanosi baso babaka na ndondo yonoyo na ná mokali monomo. Monomo na bee tawoko obokye mbolo ye ili ye ya mpenza. Kasi mbolo iso onte ya bee yabaka ya bee baso. 33 Batoma baimolaka na nguya boikye obokye Nkolo Yesu akundwa ya

phelophele. Nwaphongo abapambolaka na boikye.

34 Onte ya baso molaa tabaka. Yango mena, bato baso baabaka na manzabi, ebe mangambi, baiungyaka. Bakpe baphalanga baazwaka be, 35 bakye baphe batoma. Emba bakabaka onte ya bee kokokana na bosenga pha moto na moto.

36 Moto monomo, na nkombo Zezefu, wa ibota sa Lewi, amobotaka o esanga ya Shipre, batoma bamobokya nkombo ya Balaba kyeyimole obokye «moto ookolenza bebi». 37 Aungyaka inzabi se, akpee baphalanga baazwaka yo, akye baphe batoma.

5

Ananiya na Safila bakose Bolobo Bosantu

1 Kasi lele monomo na nkombo Ananiya, na nwanwasi we na nkombo Safila, bamba ya ungya inzabi sa be. 2 Ananiya abombaka baphalanga baayoko mi baphalanga baazwaka yo, baikalaka, aesi ya kye baphe batoma. Nwanwasi we aefaka lowo me. 3 Bobele, Petelo aesi ya wo ne, yokye: «Ananiya, pho ya'ye Molembe aangan-gasi o ndondo ya we obokye okosa Bolobo Bosantu? Obombi baphalanga bayoko mi baazwakyi we, waungye we inzabi. 4 Obakyi we sataa ungya inzabi me, sango sibakyi sa we. Emba sima osiungye we, baphalanga

baakyi ba we, teli bomo? Ndengye'ye okani o ndondo ya we obokye okyele babona? Iwe tokatesi bato kasi okatesi Nwaphongo.»

⁵ Waoka Ananiya maphoo mamana, akaa o se, awe. Emba bato baso baokaka simo me, bailaka na boikye.

⁶ Banzenga baesi ya kye zinga ndemba ye na bitobu, baenyanye, bakye ekunda.

⁷ Yalekanaka phenephe ngonga iyato, nwanwasi ne, aesi ya nyolo, sa eba lowo lotokolokyi. ⁸ Petelo aesi ya motuna, yokye: «Inzimole, baphalanga baaungye na bee inzabi, bee baso babana?» Nwanwasi, yokye: «Be baso babana.»

⁹ Bole, Petelo aesi ya wo ne, yokye: «Yabo'ye, we na molo nya we okosi obokye omekye Bolobo pha Nkolo? Kyeka, bato baauti ikye kunda molo nya we, batokosi o munoko nwa ingambi. Na we, bamoya ekpa nde bomo.»

¹⁰ Mina wamo, nwanwasi me akaa o makolo ma toma Petelo, awee. Banzenga me waanyolo be, bakye mozwa, ambo wa. Bamba ya mokpa, bakye mokunda phenephe na molo nye. ¹¹ Bato baso ba Ingomba na bato baso baokaka lowo me, bamba ya ila na boikye.

Batoma bakyele bilekyesako biikye

¹² Batoma bakyelaka bilekyesako na bilembetele biikye onte ya bato. Baanosi baanganaka baso elele

yonoyo o mokpengba nwa Salomo o Tempelo. ¹³ Moto mosuu nono monomo taikaka meka ikye angana na be, kasi bato babaka babamengyele na boikye. ¹⁴ Bampele na babasi baikye baanolaka Nkolo, bamikyinzaka o eboko ya baanosi. ¹⁵ Bato babutwaka ikye nyanya baokaa, bakye baika o nzela, babalangye mi ndengba na mi matoko obokye imbele samolekana Petelo, elalaa ye ekaalele nono baokaa bayoko. ¹⁶ Eboko ya bato bautaka o nkyisi yaa phanephe na Yelusaleme, bakyeke na baoka na na bato banyokomo na malobo mabe. Emba bato baso babikaka.

Banyokolo batoma

¹⁷ Nkolo wa Banganga na bato baso baaka ne, bato ba ingomba sa Basadukai baokyelaka batoma zuwa siikye.

¹⁸ Baesi ya kye akya batoma, bakye banyosa o boloko. ¹⁹ Kasi imbela sa mokolo, nwanze nwa Nkolo akye zibola bikomba ba boloko atokosi batoma, yokye: ²⁰ «Kyende okye nyolo o Tempelo, oimole bato maphoo maso maa bomo bonyakune.»

²¹ Waoka bee babona, wa mumbengu bakye nyolo o Tempelo, babuto iteya.

Nkolo wa Banganga, na bato baabaka ne, baesi ya koma. Babangyi bakumu baso ba Yisalayele, baso baesi ya angana.

Baesi ya toma bato ikye kpa batoma o boloko.

²² Waakoma bakyengyesi o boloko, ikye azwa omophe. Baesi ya butwa ikye imola bato baabatomaka.

²³ Bekye: «Tokye zwa boloko baezibi nde na bolaa, na bakyengyesi batemi obo phamozifo nwa boloko. Kasi wazifosi banga, toloikiyiwz nnono moto monomo o motema.» ²⁴ Waoka Nkolo wa bakyengyesi ba Tempelo na bakolo ba Banganga maphoo mamana, bakamwaka na ndengye eyalemoko batoma, bamitunaka bo wamoba lowoo me.

²⁵ Moto monomo aesi ya kye baimola, yokye: «Kyeka bampele banyosakiyibe o boloko, bali o Tempelo, bateya bato.» ²⁶ Bobele,

Nkolo wa bakyengyesi aesi ya kye na bato be, bakye kpa batoma. Kasi bakyekye na moo na moo, pho bailaka obokye bato sa bamaa mabanga. ²⁷ Baesi ya kye na be, bakye bateye obo phabato baanganaka. Nkolo ya Banganga abuto ibatuna,

²⁸ yokye: «Toekatelaka na bokusi obokye sa kula teya na nkombo ya moto mona. Kyeka onyangosi maphoo maateya be o mokyisi munso nwa Yelusame. Kolukye na ibuya obokye banga bato baamoboma.»

²⁹ Petelo, na bebi ne batoma, baesi ya babuyisa yokye: «Ioka Nwaphongo, na ioka bato, banga tookye konza Nwaphongo.

³⁰ Nwaphongo wa bankoko ba banga owakundola Yesu owabomaka be o ekulusu.

³¹ Amobaya o mopha nwe nwa boloo, amobuya Nkolo na Mobikye pho ya bato ba Yisalaye baingole mandondo ma be, na obokye babalimbisa na bofe pha be. ³² Banga, na Bolobo Bosantu pha Nwaphongo boophe yo bato bawaa baamookye, toli manzoka ma maphoo maso mamana.»

³³ Waaoka be maphoo mamana, baokaka yo, balukaka obokye babome batoma. ³⁴ Kasi Mofalisayi monomo abaka onte ya be, na nkombo Gamaliye, moteye nwa mibeko. Bato baso bamokumolaka, amba ya teme onte ya baso baanganaka, abaongyi obokye bataa kuta tokolo batoma onze. ³⁵ Bobele, aesi ya wo na be, yokye: «Bato ba Yisalaye, okyebaka na lowoo laamokyela be na bato baabana. ³⁶ Pho tewakyesi nkolo nzikye, Teudas atokoloko, yokye: Konza nde yo. Bato phenephe minkama mine babutwa isanga ne. Kasi yo, bamobomaka, emba bato baso baamobengaka, bamba ya nyangwa, tewakulaka wenene nnono moto monomo.

³⁷ Sima ye, imbele saakye-lamaka etango, yakulaka tokolo moto monomo wa Galileya na nkombo Yudas, azwaka bato baikye baamobengaka. Kasi ne, bamobomaka. Emba bato baso bamobengaka, bamba

ya nyangwa. ³⁸ Uḡwanḡwa eye, naambe ya ewole, ngakye: Bée sakula kyelela bato baabana etungu, o bale, bakyende. Bo ebe obokye maumunya ma bée na etoma ekyekyele be iuti na bato, yamunyangwa. ³⁹ Kasi bo kyeute na Nwaphongo, tokokyi iecto. Okyebe obokye bée sa ḡwana na Nwaphongo.» Bato baso baanganaka baesi ya anola maumunya ma Gamalile. ⁴⁰ Bamba ya banga batoma, babawandi phimbo, bakuli bakatela obokye bée sa kula teya na nkombo ya Yesu. Emba bamba ya bakandola. ⁴¹ Batoma baesi ya mana o elele eyaanganaka bée na nkyisa iso, pho Nwaphongo abaphe kaa mi minyoko miizwe bée pho ya nkombo ya Yesu. ⁴² Emba nkolo iso tebaikaka le iteya na iimola Simo Elaa ya Yesu Masiya onte ya Tempelo, ebe na o mangambi ma bato.

6

Baesi baingosi sambo

¹ Mi nkolo me mina, baekosi baloboko boikye, Bayuda ba munoko ḡwa Baela bawolekye Bayuda ba muna mokyisi, obokye: Nkolo iso, waakabe bée ntoma, mazengye ma banga maimale. ² Bobele, batoma iko mbuka babale me baesi ya anginya baekosi baso, bawo na be, bekye: «Teli bolaa obokye banga tolekye imola Simo ya Nwaphongo

pho ya ikabaka yaa iza. ³ Yango mena olo onte ya be, bampele sambo baali na mobesi molaa, baatonda na Bolobo Bosantu na ná boomakye. Emba tombe baphe etoma me mena. ⁴ Banga tomiamba nde ibondelekye na iimolaka Simo ya Nwaphongo.»

⁵ Bée baso baanolaka maphoo mamana. Baesi ya olo bato baba: Setefano, moanosi ḡwa phele owa tonda na Bolobo Bosantu, Filipe, Polokole, Nikanola, Timona, Palamena na Nikola, moto wa Antioshe owamibuyaka Moyuda. ⁶ Baesi ya kye bateya batoma, babondesi na be, babatandesi maboko. ⁷ Simo ya Nwaphongo yanyangwaka mboka eso. Mokyisi ḡwa Yelusaleme ḡwabutwaka na baekosi baikye, na banganga baikye ba Nwaphongo baanolaka.

Baakye Setefano

⁸ Nwaphongo atonzaka Setefano na ngolu na ná bokusi phe. Setefano me akyelaka bilembetele na bilekyesako binene onte ya bato. ⁹ Kasi, bato baayoko baikaka ziiko na Setefano: Yabaka bato baabondele o ingambi siinene sa losambo la Bayuda siibangye be: Baombo baikwa: Bayuda ba Sirene, ba Alegizandri, ba Silisi, na ba Azi. ¹⁰ Tebaikaka koka imunyete pho abaka kawo na bomakye phaamophekye Bolobo Bosantu. ¹¹ Bobele,

bamba ya phe bato bayoko baphalanga obokye baimole, obokye: «Tomookyi, katole Mose, ebe na Nwaphongo!»¹² Nde babona bamba ya losa bato ná bankumu ná bateye ba mibeko. Emba abesi ya moakya, bakye moika obo pha bato baanganaka.¹³ Baesi ya kye na ná bato baamokatele maphoo, obokye: Moto oyo tale itola Tempelo ya banga na mofeko nwa Mose.¹⁴ Tomookyi kawo, yokye: Yesu wa Nazarete amooto Tempelo, bamobuya na bonkoko phaloikyelaka Mose ndengye esuu.

¹⁵ Bato baso baanganaka, babuto ilembetela Setefano. Baweni boo phe bobuto ndokolo boo pha anzelu.

7

Etieni o boo pha Bayuda

¹ Nganga omunene amba ya motuna yokye: «Maphoo mamana mali phele?»

² Etieni amba ya mobuyisa yokye: «Ba tata na bebi na nga, okyemela. Nwaphongo owa nkyemo atokolelekye ango wa banga Abalayama waabaka yo o Mezopotami, sa bokyeyke zala o Halana,³ amba ya wo ne yokye: «Mana o mokyisi nwa we, we na bonkpe pha we, okyende o mokyisi nwamoeteya nga.»

⁴ Bobele, Abalayama amba ya mana o mokyisi nwa Bakaladi pho ya ikye zala o Halana. Omo, sima ya

iwa sa ango, Nwaphongo aesi ya mumanya o mokyisi nwa Halana. Amunyose o mokyisi moozasi bēe lolō eye.⁵ Nwaphongo taika mophe nono ekpele o mokyisi me, nono nwana elele wa iteya makolo. Kasi amolakyelaka obokye aamophe mokyisi me, na bo Abalayama tataaka ba na nwana.⁶ Emba Nwaphongo amba wo bobo: «Bankoko bēe bamozala o mokyisi mosuu, baababuya baombo, emba baabanyokolo mbula mikama mine.⁷ Kasi mokyisi me nwaababuyaka baombo, naamosambisa, inga, kyewo Nwaphongo. Emba sima me, bamotokolo, emba bamunkeyelela o elele me.»⁸ Amba ya kyela na bēe sangola ya ibele. Yango mena waabota yo Izake, Abalayama amba ya mofele waakokya yo nkolo nwambi. Izake amba kyela nde bomo na Yakobo, emba Yakobo amba kyela nde bomo me na bana bēe iko mbuka babale baabuwaka bankoko iko mbuka babale ba Isalayele.»

⁹ «Bankoko me baokyelaka Zozefu zuwa, bamba muungya pho bakye ne o Ezipito. Kasi Nwaphongo abaka ne,¹⁰ Amba motokolo onte ya minyoko miso mamina, amba na mophe bolaa na zebi o boo pha Falō, mokonzi nwa Ezipito, owa mobuyaka moangyesi nwa Ezipito na ingambi se siso.¹¹ Nzuka zilo siesi yakyinda Ezipito mobimba na Kanana.

Minyoko mabaka miike, emba baango ba banga tebakulaka baa na ntoma ya iza. ¹² Waaoka bée obokye ntoma yabaka o Ezipito, Yakobo amba ya toma baango ba banga mbala eya ntubo omō. ¹³ Mbala eya ibale, Zozefu aesi ya eba banaa nyango, emba Falō amba ya eba mbale eyauta yo. ¹⁴ Bobele, Zozefu amba ya toma obokye bakye kpa ango Yakobo na banaa nyango, bée baso babaka bato mako sambo na batano. ¹⁵ Bobele Yakobo amba yakye o Ezipito, amba waa omō yo na baango ba banga. ¹⁶ Bakyekye na bibembe ba bée o Sikeme, baamba kye bakunda omō, o elele eli mooto nwa ombaka Abalayama na baphalanga oka bana ba Hamar, ango wa Sikeme.»

¹⁷ «Waaba obokye mbunu eyaikyelaka Nwaphongo Abalayama, ebutoo phenephe na ikokyisama, bankoko ba banga baamba botama, butwaka baikye o Ezipito. ¹⁸ Nonō waakpa moto mosuu bokonzi o Ezipito, otoikaka eba Zozefu. ¹⁹ Na malondo, mokonzi me anyolelekye bonkpe pha banga: Phowa ya inyokolo baango ba banga yakyekye tee nonō o ibatoma na bokusi obokye bavakye bana baabote bée baa sika pho bawe. ²⁰ Imbele me sabotamaka Mose. Abaka molaa o miyo ma Nwaphongo. Makombe maato, babaka bamokolo

o ingambi sa ango ²¹ emba, wakye movaka be, nwana wa Falō wa nwanwasi amba moongo, amba mookolo ndokolo nwana we solongo. ²² Mose aekolaka zebi sisō sa bato ba Ezipito, emba abaka na mwiya o mapho ma wo yo na o bitoma be. ²³ Waakokya yo mbula mako mane, maumunya maamba moyelela obokye akyende oka banaa nyango, bana ba Isalayele. ²⁴ Waakye wene yo monomo na bée bamunyokolo, amba moambelela, emba pho ya ibuya bo nyokosi bée nwebi mona, amba boma moto owa Ezipito. ²⁵ Abaka kaumunya obokye banaa nyango bamososolo obokye Nwaphongo aababikya na nzela ye Mose, kasi bée tebaikaka sosolo bomo. ²⁶ Bo yana, bamoweni kakande bato babale banwane ebasi ekusi, pho ya imeka ifabongya, amba wo na bée yokye: “Bebi, bée oli inyango, pho ya'ye konwane?” ²⁷ Kasi owabaka kawande nwebi amba uka Mose, amba wo ne yokye: “Oekyesi mokonzi na munanga nwa banga nza? ²⁸ Kolukye imboma bo wabomaka we moto wa Ezipito yana?” ²⁹ Waoka Mose mapho mamana, amba ya lotta, amba kye mibomba o mokyisi nwa Madiani. Amba kye bota omō bana ba bampele babale.»

³⁰ «Sima ya mbula mako mane, anzelu amba

motokolele o bokye pha ngomba ya Sinayi, onte ya ingyengu sa ηwenya. ³¹ Mose akamwaka na lowoo lawenekye yo. Waluka yo isusana pho ya ikyeka, ηwesi ηwa Nkolo ηwamba okana: ³² "Nali Nwaphongo wa baongo, Nwaphongo wa Abalayama, wa Izake na wa Yakobo". Na itekyenete, Mose takulaka nyanga na ikyeka. ³³ Bobete, Nkolo amba wo ne yokye: "Manya basapato ba we o makolo, pho elele etemi we eli manyete masantu. ³⁴ Phele, naweni pasi ya bato ba nga o Ezipito, naokyi na nkyime ya be. Nauti o se pho ya ibaikola. Emba unwanwa eye, kyende, nazingye ietoma o Ezipito."»

³⁵ «Nde ona yo Mose, owa lekye be, obokye: "Oekyesi mokonzi na munanga nza?" Eli nde yo owatomaka Nwaphongo ndokolo mokonzi na mokandosi, na nzela ya anzelu owa motokolelekye o ingyengu sa nweya siilole. ³⁶ Eli yo owabatokoloko o Ezipito na ikyela maphoo ma ikamwa na mayaa o mokyisi ηwa Ezipito, o ebale enene eya mangola na o bokye tee mambula mako mane. ³⁷ Ekuli ba nde yo Mose, owawoko na Baisalayete obokye: "Nwaphongo amotokolo onte ya banaa nyango na be moimosi monomo booli nga." ³⁸ Eli yo moto owaa owatemekye onte ya baango ba banga

na anzelu owawoko ne o bokye, o ikolo sa ngomba ya Sinai. Eli yo moto owazwaka maloba ma bomoo pho ya ilophe mango. ³⁹ Kasi baango ba banga tebaikaka zinga obokye bamookye. Bamotekye, na maumunya, bakulaka butwa o Ezipito. ⁴⁰ Bamba wo na na Alona bekye: "Olokyelele banwaphongo baamofaka matambule oboo pha anga. Pho ona Mose owalotokoloko o mokyisi ηwa Ezipito, toloebe maphoo maamoyelesi." ⁴¹ Mi nkolo me, bamba ya ema ekyeko ya ηwana wa ngombe, bamba ya ebonzela bilambo, bamba yaanela na nkyisa ekpele eyakyela be na mafoko ma be. ⁴² Pho ya bomoo, Nwaphongo amba bambya o mafoko ma batuluku ba ikolo, nde bo wakomama wango o buku pha baimosi obokye: "Bato ba Isalayete, mbula mako mane, o bokye, wambomela manyama, wambonzela mam-beka?" ⁴³ Wanyanya molaku ηwa Nwaphongo Moloki na nyaseesi wa Nwaphongo wa be Lefana, bikyeko babina wabikyela pho ya ibikumola. Yango mena namokye evaka itakye koleka Babilone."» ⁴⁴ «O bokye, baango ba banga babaka na molaku ηwaabaka na mobeta ηwa sangola: Mose amokyelaka nde bo

waawoko Nwaphongo ne. Amokyelaka kokokana na ndengye eya mowenekye yo.

⁴⁵ Waazwa baango ba banga molaku me, bamba munyosa bo wabakambaka Yosuwa o mokyisi nwaaboloko bée mi nkyisi yawiinyaka Nwaphongo bato o boo pha be. Molaku nwa mobeta nwa sangola me nwabaka omw nwo o imbele saaka Davidi.

⁴⁶ Davidi azwaka ngolu o miyo ma Nwaphongo, amba na onga ne obokye atongele Nwaphongo wa Yakobo na ingambi sa izala.

⁴⁷ Kasi yabaka nde Salomo owamotongyelaka ingambi.

⁴⁸ Kasi Owa ikolo taazale o mangambi maatongama na maboko ma bato. Nde bo wawo moimosi obokye:

⁴⁹ "Ikolo sili eziye ya nga ya bokonzi emba manyete mali ekyitele ya nga ya makolo.

Ingambi ye saamuntongyela bée, kyewo Nkolo,

na elele ya nga ya iema yamoba ewa?

⁵⁰ Teli maboko ma nga makyela bikpele biso babina?"

⁵¹ «Bato ba nzoto nkusi, bate baika bée bele o ndondo na o matoo, nkolo iso kosemole Bolobo Bosantu; oli nde ya baango ba bée! ⁵² Moimosi nza ooto wanyokolo baango ba bée? Baboma na baimolaka phanza iya sa Moto owa bosembo, nde yo ooungye bée na oobomi bée unwanwa eye.

⁵³ Bée wazwaka mobeko nwaeyimolaka baanzelu, emba toika mokyelala!»

Iwa sa Etieni

⁵⁴ Maphoo me mabaphekye kabu emba bamba butwa izaa mino na yoo pho ya Etieni. ⁵⁵ Kasi yo, atondaka na Bolobo, kakyekye nde ikolo. Amba wene nkyemo ya Nwaphongo na Yesu atemi o boloo pha Nwaphongo. ⁵⁶ Yokye:

«Kyeka, nawene ikolo siingo na Nwana wa moto atemi o boloo pha Nwaphongo.»

⁵⁷ Bamba ya lika nyangye na bokusi, baundi matoo. Bobele, bée baso, bamba ya mivaka mi yo, ⁵⁸ baesi ya kye ne i mbale ya mokyisi, babuto imumaa mabanga obokye awe. Manzoka baikaka bitobu ba bée oka ma munzenga monomw nkombo ye Saolo. ⁵⁹ Nzuka waaba bée bamuma mabanga pho ya imoboma, Etieni amba ya bondele bobo: «Nkolo Yesu, yamba molimo nwa nga!»

⁶⁰ Bobele, amba ya kusama na mabongo, amba lika nwangye na bokusi yokye: «Nkolo, sakyeka isumu sa bée sisi.» Emba na maloba mamana, nwo waasengo yo.

8

¹ Saolo abaka mi baanolaka obokye babome Etieni.

Saolo kanyokolo ingomba

O mokolo me, minyoko mikusi miayeelaka bato ba ingomba sa Yelusaleme.

Manya batoma, bato baso banyangwaka o nkyisi ya Yuda na Samaliya. ² Bato ba mandondo malaa bamba kunda Etieni, bamba na mokyelela eyakolo ngondε. ³ Kasi pho ya Saolo, iyo anyangolaka ingomba, anyoloko o mangambi ikye miakya babasi na bampele, kabavakye o boloko. ⁴ Bato baso banyangwaka, bakyekeye miimola Simo Elaa o bilele biso.

Simo Elaa ya Nwaphongo ekomi o Samaliya

⁵ Yango mena Filipe, owakyekeye o mokyisi munene nwa Samaliya, abuto iimola simo ya Klisto omο. ⁶ Bato baso na munoko monomo bamiambyaka o maphoo ma Filipi, pho baokaka sango ya bilekyesako babaka yo kakyele emba babiwenekye. ⁷ Pho malobo mabe maikye mabaka matokolo onte ya bato banyolelekye mango, malikye nyangye na bokusi, emba bituku biikye na bato ba bileme babikaka. ⁸ Nkyisa nzikye yabaka o mokyisi me.

⁹ Nzuka moto monomo abaka omο phanza na nkombo ya Simo owabaka kakyele manganga, abaka kakanwaisa bato ba Samaliya. Amikpaka moto monomo oolekyi na na ngambo, ¹⁰ emba bato baso bamiambyaka mi yo, ebe ngyeengye nono o baphomba. Babaka

bawo bekye: «Moto oyo, ali Mwiya nwa Nwaphongo, mobangye bεε “Mwiya nwa sikyisa.”» ¹¹ Bo bamiambyaka mi yo babona, eli pho wakokoko elinga bowabaka mbalo ye kyibakamwisa. ¹² Kasi waanolela bεε Filipe owabaka kabaimole Simo Elaa ya Bokonzi pha Nwaphongo na nkombo ya Yesu Klisto, bazwaka batisimo na babasi na bampele. ¹³ Simo yo mampenza abutwaka ne moanosi, amba ya zwa batisimo, bobele abutwaka na Filipe nde elele yonoyo. Simo akamwaka na boikye oikyeka mayaa maanene na bilekyesako biabaka bikyelame.

¹⁴ Waaoka batoma baabaka o Yelusaleme obokye bato ba Samaliya baanosi maphoo ma Nwaphongo, bamba ya toma Petelo na Yoane omο. ¹⁵ Waakoma bεε omο, Petelo na Yoane bamba bondele pho ya bato ba Samaliya obokye bazwe Bolobo Bosantu. ¹⁶ Pho Bolobo Bosantu tephataaka utela nono monomo na be, bataaka zwa naino nde batisimo na nkombo ya Nkolo Yesu. ¹⁷ Bobele, Petelo na Yoane bamba ya butwa ibatandela maboko, emba bato ba Samaliya bazwaka Bolobo Bosantu.

¹⁸ Kasi Simo, waawene yo obokye batoma baambya Bolobo Bosantu nde na itanda maboko, amba ya wo yokye kabaphe baphalanga.

19 Amba wɔ na b́́e yokyē: «Onzakyisa na nga mwiya mamuna, phɔ ya obokyē bato baamotandela nga mabɔkɔ bazwe Bolɔbɔ Bosantu.»²⁰ Kasi Petelo amba ya mobuyisa yokyē: «Owee wɛ na baphalanga ba wɛ, phɔ koumunya obokyē okokyi iomba na baphalanga, ikabo siambya Nwaphongo pha!²¹ Otoozwe nɔnɔ ekpele, ebe iyalo naa ilaka mi lowɔ lolekane wawa, phɔ ndondo ya wɛ teli elaa o boo pha Nwaphongo.²² Bongola motema nwa wɛ olɛ maumunya ma wɛ maabe, obɔndɛlɛ Nkolo, naa akokyi ielimbisa na mango.²³ Phɔ nawɛnɛ obokyē oli na zuwa, oombi na ba moombo nwa masumu.»²⁴ Emba Simo amba buya yokyē: «Bɔndɛlɛ Nkolo phɔ ya nga b́́e mampenza, phɔ ya obokyē iiwɔɔ b́́e yango sanzelela.»²⁵ Bobelɛ, waaunva Petelo na Yoane iimola na iwɔ maphɔɔ ma Nkolo, bamba ya butwa o Yelusaleme. Baimolaka Simo Elaa o nkyisi nzikyē yaa Samaliya.

Filipe na moto mɔnɔmɔ wa Etiopi

²⁶ Mwanze wa Nkolo amba ya wɔ na Filipe yokyē: «Tɛmɛ, okyɛndɛ o mbale eya ngyɛlɛ o nzela ekyeute o Yelusaleme kyekyɛndɛ o Gaza. Nzela mɛ ealangaa.»²⁷ Emba sakɔkɔ, Filipe amba yakyē omɔ. Nzuka moto mɔnɔmɔ

wa Etiopi owamanya b́́e bompele, mokonzi munɛnɛ na mokambi wa ezwele esɔ ya Kandase, mokonzi owa nwanwasi wa Etiopi, akyekyē o Yelusaleme phɔ ya isambela.²⁸ Ayakaka ya butwa oka yɛ, azasi o ikalo sɛ, katangye buku pha moimosi Isaya.²⁹ Bolɔbɔ amba wɔ na Filipe yokyē: «Susinya okyē bɛnga ikalo saasina.»³⁰ Filipe amba ya kyilingana omɔ, aesi ya oka moto owamanya b́́e bompele mɔna katangye buku pha moimosi Isaya, amba wɔ nɛ yokyē: «Koebe ntina ya maphɔɔ matangye wɛ maamana?»³¹ Amba mobuyisa yokyē: «Namba eba ndengye'ye, bo sibe na moteye?» Emba amba banga Filipe obokyē abaa, azale phɛnɛphɛ nɛ.³² Kyeka maphɔɔ ma buku mabaka yo katangye:

Ndokolo mpate ekyekyē na b́́e phɔ ya ikyē etena nkyingo,

ndokolo nwana wa mpate akangyi munɔkɔ o boo pha okoekate nkungyɛ,

nde bomɔ taingole munɔkɔ.

³³ Na imiuya sɛ, tebaikaka motenela phakolo bolombe.

Owamoimola mankɔkɔ mɛ nza?

Phɔ bamanye bomɔɔ pha o mokyisi.

³⁴ Moto owamanyaka b́́e bompele, amba wɔ na Filipe yokyē: «Naɛbɔndi, onzimole, moimosi kawɔ baɓona

pho ya nza? Pho ye mampenza ndee pho ya mto mosuu?»³⁵ Bobele, Filipe amba ya ingola munoko, utama na yaakoma be, amba moimola Simo Elaa ya Yesu.³⁶ Waaba bée bakye. Bamba kye koma o elele yonyo ya maa, emba moto owamanyanya bée bompele yokye: «Kyeka maa, kyekatele iye obokye nazwe batisimo?» [³⁷ Filipe amba ya wo ne yo kye: «Bo koanole na ndondo ya we eso, okokyi ibatisama.» Amba ya buya yo kye: «Naanole obokye Yesu Klisto ali Nwana wa Nwaphongo.»] ³⁸ Amba ya wo ne obokye ateya ikalo se, Filipe na moto owa manya bée bompele baamba ya uta o maa, emba Filipe amba ya mobatisa. ³⁹ Waabwa bée o maa, Bolobo pha Nkolo phaamba ya manya Filipe, emba moto owa manya bée bompele takulaka mowene, kasi amba kye nde nzela ye na nkyisa. ⁴⁰ Kasi pho ya Filipe, amba kye wenene o Azote, aimolaka Simo Elaa o nkyisi iso yaalekanaka yo nono wakoma yo o Sezare.

9

Mbela ya Saolo

¹ Saolo abaka na maumunya nde ma ikanela na iboma baekosi ba Nkolo, amba kyende ² tuna nganga o munene nkanda pho ya mangambi ma makyita ma Damaseke. Bo akye zwa omu bato baabengye nzela

me, ebe babasi ebe bampele abakangye maphanga, aye na bée o Yelusaleme.

³ Waaba yo kakye nzela ye, wakoma yo phenephe na Damaseke, mbala yonyo, mwenya mouti o ikolo, moesi ya mazinga na sina ilola. ⁴ Aesi ya kaa o se, amba ya oka njwesi monomo mowo ne obokye: «Saolo, Saolo, pho ya'ye konyokolo?» ⁵ Amba ya tuna yokye: «Iwe nza, Nkolo? Nali Yesu, eli nga okonyokolo we.» ⁶ Kasi teme, nyolo o mokyisi muunene, emba bamoewole losengyesi we ikyela.»

⁷ Behi ne ba imbanga, batemekye, sawo na boobo: Baokaka njwesi, kasi tebaiaka wene moto. ⁸ Saolo amba ya teme, kasi na bo waba yo na miyo makyekye, takulaka wene na ekpele, bebi ne bamba mophlila mi eboko pho ya imonyosa o Damaseke. ⁹ Akyekyela omu nkolo iyaato sawene, saza na ekpele na sanywa.

¹⁰ Moekosi monomo na nkombo ya Ananiya abaka o Damaseke. Nkolo amba mobanga o ndoto yokye: «Ananiya!» Ananiya amba mobuyisa yokye: «Nga oyo, Nkolo!» ¹¹ Nkolo amba kula wo yokye: «Wamokyende o ngo ekyebangye bée ngo eya Teme yoo, otune o ingambi sa Yuda, moto okobangye bée Saolo wa Talase, ali o mo kabondele. ¹² Auti iwene moto monomo na kombo ya Ananiya anyosi, amotandesi maboko pho ya obokye abutwe

ikula wene.» ¹³ Ananiya amba buya yokye: «Nkolo, naokye bato baikye bawo pho ya moto mona na pho ya bobo bolukye yo ikyela baanosi o Yelusaleme. ¹⁴ Emba wawa ali na bokonzi bosso boomophe banganga banene pho ya ikanga maphanga bato baso batangye nkombo ya we.» ¹⁵ Kasi Nkolo amba wo ne yokye: «Kyende, pho moto me ali ekyelele ya etoma eosi nga pho ya iteya na nkombo ya nga o nkyisi ya bato bate baebe Nwaphongo, oka bakonzi na bato ba Isalayele. ¹⁶ Pho naamoteya nga mampenza bolosi bosso phaamooka yo pho ya nkombo ya nga.»

¹⁷ Bobele, Ananiya amba ya kyende, aesi yakye nyolo o ingambi me, amotandesi mafoko yokye: «Saolo, nwebi na nga, eli Nkolo ookontome — Yesu me owaetokolelekye o nzela eya baka we koye — pho ya obokye okule butwa iwene na obokye otonde na Bolobo Bosantu.» ¹⁸ Mina wamo, bikoo ndokolo bikyete bi-motokosi o miyo. Bobele, abuto iwene nono waazwa yo batisimo. ¹⁹ Bobele waza yo, amba kula ya zwa bokusi.

Saolo kateya o Damaseke

Amba ya kyela banaa nkolo na baekosi babaka o Damaseke. ²⁰ Sa koko, abuto ikyemimola o mangambi ma makyita obokye Yesu ali Nwana wa Nwaphongo.

²¹ Bato baso baabaka bamookye bakamwaka, bekye: «Eye teli yo owabaka kanyokolo bato babaka batangye nkombo ya Yesu o Yelusaleme? Emba tayakaka wawa na nkoo pho ya iya baakya maphanga pho akye na bee oka banganga banene?» ²² Kasi Saolo anolaka na bokusi nkolo iso obokye Yesu ali nde owaakolo Masiya. Na waba yo kateya babona, Bayuda babaka o Damaseke tebakulaka zwaka na lowo la imobuyisa.

²³ Sima ya nkolo, Bayuda bamba ya okana obokye bamobome. ²⁴ Saolo amba ya eba njwango njwa be. Na moo na mokolo, babaka bakyengyele bibonga ba mokyisi njwa bee pho ya imoboma. ²⁵ Kasi mokolo monomo, baekosi bee bamba moloya, bamokyesi mieluba, bamba mouya o mbale eyoko ya ekuka eya zinga mokyisi.

Saolo akomi o Yelusaleme

²⁶ Waakoma yo o Yelusaleme, Saolo alukaka obokye aangane na baekosi baayoko, kasi baso babaka na boobo ne, tebaikaka anola obokye abutoo moekosi wa Yesu phele. ²⁷ Emba Barnabas amba mokpa, amba ya munyosa oka batoma, amba na baimola ndengye eya wenekye yo Nkolo owa mowolekye o nzela, na ndengye eyateyaka yo Simo Elaa na nkombo ya Yesu o Damaseke. ²⁸ Tata wamo,

Saolo abutwaka na batoma elele yonoyo o Yelusaleme, kaimole Simo Elaa na nkombo ya Nkolo na ianola siso. ²⁹ Aba kawono na Bayada baamunoko nwa baela, kaikye miko na be. Kasi bee balukaka nde imoboma. ³⁰ Waloooka bebi, bamba kyende ne o Sezare. Emba omu, bamba molekyinya o Tarse.

³¹ Emba ingomba saabaka o mokyisi nwa Yuda munsu, nwa Galileya na nwa Samaliya babaka bose. Bamilenzaka, batambulaka na boilakye Nkolo, na nzela ya Bolobo Bosantu, babutwaka baikye.

Petelo abikye Ene wa Lide

³² Petelo abaka kakyemikye mi ina nkyisi bobele bobele. Mokolo monomu amba ya kyende oka baanosi babaka o mokyisi na nkombo ya Lide. ³³ Amba ya kye zwa omu moto monomu na nkombo ya Ene, alangyi mi ntangye mbula nwambi, pho abaka etuku. ³⁴ Petelo amba ya wo ne yokye: «Ene, Yesu Klisto aebikye. Langwa, obongya ntangye ya we, we mampenza!» Sa koko, aesi ya langwa. ³⁵ Waamowene bato, bato basu ba Lide na ba mambale ma Salona baanolaka Nkolo.

Iakwa sa Tabita

³⁶ Nwanwasi monomu abaka o Yafo, abaka moekosi. Nkombo ye yabaka Tabita, na munoko nwa baela «Doloka», kyelimbole obokye Munkyete. Abaka na bitoma bilaa biikye na

mosungyi wa bato baakaya. ³⁷ Nzuka mi nkolo me, aesi ya zwa bolosi, aesi ya waa. Wa unva bee imokunyola, baesi yakye molangya o etee ya ingambi eya ikolo. ³⁸ Oli Lide phenephe na Yafo, baekosi baokaka obokye Petelo abaka omu. Emba bamba motomela bato babale pho ya ikye mobanga obokye: «Yalobengye mizele.» ³⁹ Petelo amba yakye na bee mizele. Waakoma yo, baesi ya mobaya o etee ya ingambi eya ikolo, emba mazengye maso mafaka matembi o boophe malele, mamoteya nkoto na bitobu babaka Doloka kakyele wataaka baa yo na be. ⁴⁰ Petelo amba ya tokolo bato basu, amba ya kusama na mabongu, amba bondele. Bobele amba ya miekola bili ndemba, amba wo yokye: «Tabita, langwa!» Amba ya zibola miyo, wa wene yo Petelo, amba ya mielola, amba ya zala. ⁴¹ Petelo amba ya mophe eboko, amoteye, amba kula ya banga baanosi na mazengye, aesi ya bateya yo mumu. ⁴² Mokyisi nwa Yafo mobimba nwa okaka lowo me, emba bato baikye bamba anola Nkolo.

⁴³ Petelo amba koko na nwanwa boikye o Yafo, oka moto monomu na nkombo ya Simo owa baka mokyisi nwa etoma na mangobo ma manyama.

10

Ndotu ya Kolonele o Sezare

1 O mokyisi n̄wa Sezare, moto m̄n̄om̄o abaka om̄o nkomb̄o ȳe K̄ol̄on̄ēle, abaka mokonzi n̄wa batayo ya batuluk̄u ba Loma, ekyebangye b̄e: «Batayo ya Itali». 2 Moto m̄e abaka moto molaa. Yo na ibota s̄e sis̄o babaka bakumole N̄waphongo. Abaka kalob̄o sunga Bayuda baakaya, na ib̄ond̄ēle N̄waphongo ntango iso. 3 Mokolo m̄n̄om̄o, imbele sa nk̄ok̄ol̄o, aesi ya wene, nde ya nzanga, o nd̄ot̄o, mwanze m̄n̄om̄o wa N̄waphongo kanyol̄o oka ȳe kamobangye yokye: «K̄ol̄on̄ēle!» 4 K̄ol̄on̄ēle aesi ya molembetela, na b̄ob̄o, aesi yaanola yokye: «Nkolo, low̄o iye? N̄waphongo asepesi na mab̄ond̄esi ma w̄e na bolaa b̄ookyele w̄e oka babola, emba taambi ebunga. 5 Emba un̄wan̄wa eye, toma bato o Yafo ph̄o baye na moto m̄n̄om̄o na nkomb̄o Simo, owa kula b̄ē phe nkomb̄o ya Petelo. 6 Ali mobutu wa Simo mosuu, okokyele etoma ya mangob̄o ma manyama, okozale o ingambi sili o mokukulu n̄wa ebale eenene.»

7 Waalem̄o anzelu owau-taka imowole, K̄ol̄on̄ēle amba ya banga bato babale ba ingambi se na tuluku m̄n̄om̄o okob̄ond̄ēle na okokumole N̄waphongo, uta kalakala o se ya mibeko m̄e. 8 Amba ya baimola iso ya moimolaka b̄e, amba ya batoma o Yafo.

N̄dot̄o ya Petelo o Yafo

9 Bo yana, mena bato m̄e batakaba o nzela, baesi ya koma phenephe na mokyisi, Petelo aesi ya baa o mot̄ond̄o n̄wa ingambi n̄waalangyema ph̄o ya ib̄ond̄ēle. Yabaka phenephe na bunya i moto. 10 Kasi aesi ya oka nzala, emba alukaka iza. Waba b̄ēe bamolambele ya iza. Aesi ya lot̄o nd̄ot̄o. 11 Aweni ikolo sizibo, ek̄o ȳon̄oȳo ndokolo imputa sinene, basiphisi o matuu mas̄o mane, siute o se. 12 Emba onte ya sango, yabaka manyama mas̄o ma makolo mane na malande na ibu, na manyosi ndengye na ndengye. 13 N̄wesi m̄n̄om̄o moesi ya mowole obokye: «T̄eme, Petelo! Boma ozee.» 14 Petelo amba ya buya yokye: «Phe, Nkolo! Ph̄o o b̄om̄o ph̄a nga, naino size ntoma ya ekyila na ya sok̄ot̄o.» 15 Amba kula oka n̄wesi m̄n̄om̄o mow̄o n̄e, ph̄o ya mbala eya ibale obokye: «Ekpele ebuye N̄waphongo elaa, iwe tokokyi iw̄o obokye eli sok̄ot̄o!» 16 Low̄o m̄e lakye-lama mbala iyato, emba ek̄o m̄e n̄on̄o waabutwa yango o ikolo.

17 Petelo ameka imilim-bolela yo mampenza ntina ya nd̄ot̄o euti yo il̄ot̄o, sakoka, nde imbele m̄e, batima ba K̄ol̄on̄ēle babaka bakyemituna mboka es̄o wali ingambi sa Simo, baesi ya koma o mun̄oko n̄wa lopango. 18 Bamba butwa babangye na bambe na tuna b̄ekye: «Simo Petelo

kazale wawa?»¹⁹ Petelo abaka kataumunya nde ndoto ye, kasi Bolobo amba wo ne yokye: «Kyeka, bato babale baelukye.²⁰ Uta uwanwa eye, kyende na bee molongo, samakamaka, pho eli nga moto obatomi.»²¹ Bobele, Petelo amba ya uta ikyebenga bato me. Amba ya wo na bee yokye: «Nga oyo. Eli nga moto okolukye bee. Oesi ya nkyeka pho ya'ye?»²² Bamba mobuyisa bekye: «Eli mokonzi nwa batuluku, Kolonele, moto monomo wa bosembo, okoile Nwaphongo, oli na na mobesi molaa onte ya Bayuda baso. Mwanze wa Nwaphongo amoweninya obokye asengyesi ikyela obokye okyende o ingambi se pho aokye mapho ma we.»²³ Petelo amba ya banyosa, amba ya bayamba.

Bo yana, amba ya kye na bee molongo na bebi baayoko ba Yafo.²⁴ Bunya pha sima, amba ya koma o Sezare. Kolonele, o mbale ye, waba yo kabaziya, abangaka banaa nyango, na bebi ne balobo zingana na ne.²⁵ Imbele saa koma Petelo, Kolonele amba kye vana ne, emba amba mivaka o makolo me pho ya imokumbela.²⁶ Petelo amba ya wo ne yokye: «Inwa, pho na nga nali nde moto boli we». Bobele amba ya mophila pho ya imunola.

²⁷ Emba, bibi kawono ne, amba nyolo. Wakye wene yo

moluku nwa bato,²⁸ amba ya wo yokye: «Bo koebe bee, eli ekyila pho ya Moyuda angana elele yonyo na ikumana na mobutu. Kasi oka nga, Nwaphongo kaute insosolisa obokye tewasengyesi iwo obokye moto oyoko ali na sokoto naa tali wa iba ne elele yonyo.²⁹ Yango mena naesi saika ziko wambangyi we. Kasi unwanwa eye, nazingyi iyeba ntina embangyi na we.»³⁰ Kolonele amba ya buya yokye: «Lolo wakokyi nkolo iyato, o ngonga eya iyato eya nkokolo, nabaka nabondele o ingambi sa nga. Mbala yonyo, moto monomo alati bitobu bilaa aesi ya teme o boo pha nga³¹ kawo na nga yokye: «Kolonele, ibondesi sa we basianos, na bolaa bokyele we bato, Nwaphongo kaboumunya.³² Emba toma moto monomo o Yafo pho ya ikye banga Simo, owaphe bee nkombo ya Petelo, aye wawa. Ali mobutu o ingambi sa Simo okokyele etoma ya mangobo ma manyama, ingambi se sili o mokukulu nwa ebale eenene.»³³ Nde o sina imbele, naesi ya toma bakye eluka. Emba obee na banga na lozingo pho ya iyalobenga. Unwanwa eye, kyeka banga baso o boo pha we pho ya iyoka iso ietomi na Nkolo iya loimola.»

Petelo kawo mapho oka Kolonele

34 Bobele, Petelo amba ya ingola munoko yokye: «Nde phele, naweni obokye Nwaphongo tali mbale nde na moto monomo. 35 Emba na o mabota maso, moto munsu okomwile na okokyele bosembo, Nwaphongo kamoanole. 36 Simo ye, aetomela bato ba Isalayele: Simo Elaa na bose, na nzela ya Yesu Klisto, iyo oli Nkolo ya bato baso. 37 Bëe koloebe. Lowo laokana o Yuda mobimba, lauta o Galileya, sima ya batisimo eyateyaka Yoane. 38 Yesu me owa botama o Nazarete, bëe koebe ndengye eya mophe Nwaphongo Bolobo na mwiya. Atambulaka mboka eso ikyemikyela bolaa, kakyemibikya bato baso babutwaka baombo ba Zabulu, pho Nwaphongo abaka ne. 39 Emba banga toli manzoka ma etoma ye eso o mokyisi nwa Bayuda na o Yelusaleme. Yo owa boma bëe na imobaka o ekulusu, 40 Nwaphongo amoakola mokolo nwa iyato, emba amophe obokye amiweninya, 41 na bato baso phe, kasi na manzoka matanga Nwaphongo phanza, na banga bazaka na banywaka ne sima ya ikundwa se onte ya bawe. 42 O suka, amba lotoma ikyemiimola bato na ibayelela simo obokye: Eli yo owa olo Nwaphongo ndokolo munanga nwa bato bali na bomoo na baawa. 43 Nde pho ye, baimosi baso bawo bobo: Ilimbisa sa

masumu sapheme na nzela ya Nkombo ye oka moto muso okomoanole.»

Iya sa Bolobo oka bato bate bali Bayuda

44 Petelo ataka ba naino kaimole maphoo, Bolobo Bosantu boesi yauta mi bato baso babaka baokye Iloba. 45 Yabaka boobo onte ya baanosi babele, bakyekye na Petelo. Yango mena, unwanwa eye, noko o mabota ma bato bate bali Bayuda, ikabo sa Bolobo Bosantu sa nyangwaka! 46 Pho baokaka bato me bawo na noko ya be, bakumbele bonene pha Nwaphongo. Petelo amba kula ya wo yokye: 47 «Moto akoyi ikatela ibatisa bato baba na maa, pho na bëe bazwe Bolobo Bosantu ndokolo banga?» 48 Amba ya ambya mobeko nwa ibabatisa na nkombo ya Yesu Klisto. Bobele, bamba ya moonga obokye akule ba na bëe banaa nkolo.

11

Simo ya Petelo o Yelusaleme

1 Batoma na bebi baabaka o Yuda baokaka bawo obokye nkyisi ya bato bate bali Bayuda, baanosi iloba sa Nwaphongo. 2 Waya butwa Petelo o Yelusaleme, baabele bëe bamba ya ika ziko ne. 3 Bekye: «Okye nyolo o ingambi sa bato bate baika bele be, ozee na bëe elele yonoyo!» 4 Bobele, Petelo amba kula ya tata simo me tata o etatele,

amba ya bawole lowo lonolo na lonolo, yokye: ⁵ «Nabaka o mokyisi nwa Yafo nabondele. Naesi ya wene o ndoto ekpele yonyo ndokolo imputa sinene, basiphisi o matuu mane, siute o ikolo nono waya sango wali nga. ⁶ Walembetela nga o imputa me, naesi yawene manyama ma makolo mane ma mokyisi, manyama ma mangonda, maalande na ibu na manyosi ma ikolo. ⁷ Naesi ya oka na nwesi monomo mowo na nga obokye: “Petelo, nwa, boma ozeel!” ⁸ Naesi ya wo ngakye: “Phe, Nkolo! Pho bikpele bia ekyila na bia sokoto naino tebinyosi o munoko nwa nga.” ⁹ Mbala eya ibale, nwesi nwamba kula uta o ikolo nwamba buya obokye: “Ibongye Nwaphongo, we tokokyi ikpa ndokolo ili ya sokoto.” ¹⁰ Lowo me lalekanaka mbala iyato, emba iso yamba kula butwa o ikolo. ¹¹ Emba sakoko, iwenekye bampele baato bantomelaka be, bautaka Sezare, baesi ya koma o ingambi saabaka banga. ¹² Bolobo Bosantu aesi ya wo na nga obokye nga sa makamaka, nakye na bee molongo. Nakye na na bebi motoba bakye nzika. Banga baso tomba ya kye nyolo o ingambi sa moto me. ¹³ Moto me amba ya loimola bo wawenekye yo anzelu o ingambi se atemi kawo ne obokye: “Toma bato o Yafo, bakye banga Simo,

owa kula bee phe nkombo ya Petelo, ¹⁴ owa moewole maphoo mamobikya iwe na ingambi sa we sisoo.” ¹⁵ Watata nga iwo, Bolobo Bosantu boesi ya bautela nde bo waloutelaka phango o etatele. ¹⁶ Namba ya umunya maphoo ma Nkolo wawoko yo obokye: “Yoane abatisaka na maa, kasi bee wamobatisama na Bolobo Bosantu.” ¹⁷ Bo ikabo me siphemi oka be, Nwaphongo asiphe na banga pho toanola Yesu Klisto. Emba nga nali nza pho ya ikatela Nwaphongo ikyela.»

¹⁸ Waoka bee maphoo mamana, bamba ya ikala bose, babuto ikumbela Nwaphongo, bekye: «Kyeka obokye Nwaphongo apha na nkyisi iteili ya Bayuda obokye ibongole mandondo pho ya izwa bomoo.»

Etatele ya ingomba sa Antioshe

¹⁹ Bato banyangwaka pho ngongo eyautaka pho Etiyeni, bakyekeke nono o Fenisi na o Shipre na o Antioshe. Kasi tebaikaka teya nono moto monomo iloba bo teyabaka nde Bayuda. ²⁰ Nzuka bana onte ya bee babaka bato ba Shipre, na ba Sirene, bautaka o Antioshe, babaka bateya na bee oka Baela, baimole Simo Elaa ya Nkolo Yesu. ²¹ Eboke ya Nkolo ya baka na be, emba motiya nwa bato baanolaka Nkolo nwa butwaka moikye.

22 Simo ya lowo me yamba koma o matoo ma baanosi ba ingomba sabaka o Yelusaleme, emba bamba ya toma Balaba o Antioshe. 23 Wakye wene yo omoo ngolu ya Nwaphongo kyekyele etoma, abaka na nkyisa, emba amba balenza bee baso pho baikale ikyelela Nkolo na ndondo yonyo. 24 Pho yo abaka moto molaa na owa tonda na Bolobo Bosantu na nianola. Emba moluku nwa bato mwikye nwamba ya miambya oka Nkolo. 25 Bobele, amba yakyende o Tarsis pho ya ikye luka Saolo. 26 Wakye yo mozwa, amba yakye ne o Antioshe. Bamba kyela omoo mbula mobimba ikyela etoma elele yonyo na bato ba ingomba. Bateyaka bato baikye somoo. Emba yabaka o Antioshe, waatataka bee ibanga baekosi na nkomgo ya baklisto pho ya mbala eya yambo.

27 Mi nkolo me, baimosi bamba ya uta o Yelusaleme, bakye o Antioshe. 28 Monomo na be, na nkombo ya Agabusu, amba ya teme, amba ya imola na mwiya nwa Bolobo Bosantu obokye zilo sikusi samokyinda mokyisi mobimba. Yakye-lamaka imbele saabaka Kolode mokonzi. 29 Bobele baekosi bamba yakpa meko obokye bamotaa monomo na monomo kokokana na bozwakye phe, batome pho ya isunga bebi bazale o Yuda. 30 Bamba kyela

nde bomoo. Bamba tomela bankumu nsindo yazwaka bee na Balaba na Saolo.

12

Babomi Zake, baakye Petelo

1 Imbele me sasina, mokonzi Elode abutwaka inyokolo bato bayoko ba ingomba. 2 Amba ya boma Zake, nwana nyango na Yoane na mumphata. 3 Wawene yo obokye Bayuda bakumbe na yakye-laka yo, amba kula akya Petelo. (Yabaka i nkolo ya eseleko ya mapa matumbe bee sa muno moulole mapa.) 4 Wamobanga be, amba munyosa o boloko, amombye o maboko ma biboko bine ba batuluku, eboko ya bane bane pho ya imokyengyele. Bazingaka ikye moambinya o soo pha bato o sima ya eseleko ya Ilekana. 5 Yo Petelo mona, abaka o boloko, kasi ibondele sikusi sa ingomba sabaka oka Nwaphongo imbele siso pho ye.

Bakandosi Petelo

6 Waaluka Elode iyambinya Petelo, na mokolo me, Petelo alalaka onte ya batuluku babale, bamokangyi na nyololo ibale, na bakyengyesi babaka batemi o mozibo. 7 Emba kyeka anzelu wa Nkolo aesi ya tokolo na mwenya mobuto ingyengye wamo. Aesi ya wanda mobanzi nwa Petelo, aesi ya mounmola yokye: «Langwa

izele!» Bobele, nyololo yeesi ya mana o maboko me. ⁸ Mwanze amba ya wo ne yokye: «Kanga kamba ya we, lata bikoto ba we.» Amba kyela bomo. Amba kula wo ne yokye: «Lata munkoto nwa we, ombengye.» ⁹ Petelo aesi ya tokolo, abuto imobenga, saeba obokye ikyilekane ne na anzelu ili ya phele: Awenekye ndokolo kaloto nde ndoto. ¹⁰ Walekana yo ibala sa etatele na sa ibale, bamba ya koma o mozibo nwa ebuni munyolo na bee o mokyisi munene. Ekomba ya mozibo me yaingwaka nde yango mampenza. Bee bamba ya tokolo nono wabenga bee ngoo yonoyo, bobele mina wamo, anzelu aesi ya moika.

¹¹ Emba Petelo amba ya miefa, amba wo yokye: «Unanwa eye, naebi phele obokye Nkolo atomi anzelu we pho ya iyamanya o maboko ma Elode na bofe bosso bonzimmelakyi Bayuda.» ¹² Waeba yo elele ekomi yo, amba yakye o ingambi sa Maliya, nyango wa Yoane, owaphekye bee na nkombo ya Malako. Omo bato baikye baanganaka, babondele. ¹³ Wakomola yo ekomba enene eya lopango, nwanwasi monomo wa etoma amba susinya pho ya iyokyemela, nkombo ye Loda. ¹⁴ Amba ya eba nyesi nwa Petelo. Na nkyisa, taikaka zibola ekomba. Amba butwa na

mbangu o motema, amba kye imola obokye Petelo atemi o boo pha mozibo munene. ¹⁵ Bamba ya wo ne bekye: «Oyeye!» Kasi yo kaanole nde obokye eli phele. Bamba wo bekye: «Wanaka eli anzelu we.» ¹⁶ Mena Petelo kakomole nde bokomosi. Wamba ya zibola bee ekomba, bamoweni, babuto ikamwa. ¹⁷ Amba ya bazibisa na eboko obokye baikale bose. Amba ya baimola ndengye emotokosi Nkolo o boloko, yokye: «Oimola Zake na bebi lowo me.» Emba amba ya tokolo, aesi yakye o elele esuu.

¹⁸ Waaye bunya, toko ekusi yeesi ya tokolo onte ya batuluku. Bamitunaka bekye: «Petelo akyesi bo?» ¹⁹ Elode amba toma bato bakyemimoluka, imozwa phe. Amba ya tuna bakyengyesi, amba ya wo obokye bababome. Amba ya mana o Yuda akye o Sezare, amba ikala omo.

Iwa sa Elode

²⁰ Elode abaka na yo na bato ba Tula na Sidona. Bato babana baesi ya kolo, bakye oka ye. Babongye na Balasitusu, moto wa etoma wa etee ya ingambi eya ilala ya mokonzi, obokye bakule butwa na booka, pho nkyisi ya bee izwakye ntoma ya iza ikyeute o mokyisi nwa mokonzi. ²¹ Wakoma mokolo nwa okanaka be, Elode amba ya lata etobu ya bokonzi, aesi ya zala o eziye ye ya bokonzi kabawole

maphoo. ²² Bato baesi ya anwana, bεkye: «Eye nde ηwesi ηwa Nwaphongo, teli ηwa moto!» ²³ Nde o sina imbεle, anzelu wa Nkolo asei ya mowanda pho taphe waphongo nkyemo. Bobele banyanzumbεle bamba ya mozaa, nono waa wa yo.

²⁴ Maphoo ma Nwaphongo manyangwaka mboka eso, na baanosi babutwaka baikye. ²⁵ Waunva Balaba na Saolo etoma ya be, bamba ya butwa o Yelusaleme. Bakyekye na Yoane, owaphεkye bεε nkombo ya Malako.

13

Batomi Balaba na Saolo ikye imola Simo Elaa

¹ O ingomba sa Antioshe, baimosi na bateye babaka omo. Balaba, Simeyo okobangye bεε Mwindo, Lukusu wa Sirene, Manaene owakolaka elele yonoyo na ηwangyesi Elode, na Saolo.

² Mokolo monomo ηwa baka bεε babondele Nkolo na imiima ntoma, Bolobo Bosantu amba ya wo yokye: «Omanyisa Balaba na Saolo pho ya etoma eefabangyi na nga.» ³ Bobele, wa miima bεε ntoma na wa bondεle be, bamba ya batandela maboko, nono wa bale bεε bakye.

Balaba na Saolo o esanga ya Shipre

⁴ Wa ba bεε o etoma eya baphe Bolobo Bosantu ya ikyenimola Simo Elaa, Balaba na Saolo bamba ya

uta o ibongu sa Silisi. Omo, bamba ya kpela o masuwa pho ya ikyende o Shipre. ⁵ Wakoma bεε o Salamini, bamba ya imola iloba sa Nwaphongo o mangambi ma makyita ma Bayuda. Babaka na ná Yoane pho ya ibasunga.

⁶ Wa katisa bεε esanga eso nono o Pafos, bamba kye zwa moto monomo, nkombo ye Balayesu, yo moyuda, mokyese ηwa manganga, abaka kamikpe obokye ali moimosi. ⁷ Abaka yo na mwangyesi wa esanga. Nkombo ya

mwangyesi me, Selegusu Polo, moto wa malondo. Iyo amba ya toma obokye bamobangyele Balaba na Saolo, pho alukaka na bokusi obokye aokye iloba sa Nwaphongo. ⁸ Kasi

nganga Elima (pho nkombo ye kyelimbole babona), taikaka anola yaabaka bεε bawo, emba alukaka na obokye ηwangyesi yo sa anola. ⁹ Bobele, Saolo, okobangye bεε Polo, atondaka na Bolobo Bosantu, amba ya molembetela.

¹⁰ Amba wo ne yokye: «Owatonda na malondo mabe na ná boole, ηwana wa Molemba, ηwakolo munguna ηwa bosembo! Otoeme ikyemiootingyinya manzela ma Nkolo mateme yoo?

¹¹ Emba kyeka inwanwa eye, eboko ya Nkolo ya moewanda: Wamopholo miyo, nono itekye, otokule wene moo.» Mina wamo,

lonzumbe na enzombi eesi ya moziba, abuto tibatiba pho ya iluka bato ba imokpa mi eboko. ¹² Bobele wawene mwangyesi lowo loleka, amba butwa ianola, pho mateya ma Nkolo maamokamwisaka na boikye.

O Antioshe ya Pisidi, Polo
awoo

¹³ Polo na bebi ne bamba ya kpela o masuwa o Pafos, bamba ya koma o Peleze o Pamfiliya. Emba Yoane amba kabana na be, yo ibutwa o Yelusaleme ¹⁴ Be, bamba ya mana o Peleze, bamba ya koma o Antioshe o pisidi. Mokolo nwa sabata, bamba ya kye nyolo o ingambi sa makyita, bakye zala. ¹⁵ Waunva bee itanga buku pha Mibeke na pha Baimosi, Bakonzi ba ingambi sa makyita bamba ya toma bato ikye wo na bee bekye: «Bebi ba bampele, na oli na lowo la ibondo bato, owoo.» ¹⁶ Polo amba ya teme, amba ya bazibisa na eboko, yokye: «Bato ba Isalayele na ba lote Nwaphongo, okyemela! ¹⁷ Nwaphongo owa bato ba Isalayele owa olo ba ango ba banga, na bato ba tomba yo imbele sa baka bee o mokyisi nwa Ezipito wa tokolo yo na eboko ye ekusi onte ya be. ¹⁸ Phenephe mbula mako mane, akuyaka na mobesi nwa bee o bokye. ¹⁹ Emba waoto yo mabota sambo o mokyisi nwa Kanana, amba kaba mokyisi

nwa bee ilaka ²⁰ phenephe na mbula mikama mine mbuka mako matano. Emba sima me, amba ya ambya bananga nono o imbele saka moimosi Samwele. ²¹ Emba tata wamo, bamba ya onga mokonzi monomo. Nwaphongo amba ya baphe Saolo nwana wa Kyisi, moto wa ibota sa Benzame, pho ya mbula mako mane. ²² Wamole be, amba ya baphe Davidi obokye abe mokonzi nwa be. Pho ye amba na wo yokye: «Nazwe Davidi, nwana wa Yese, moto olongoba o ndondo ya nga, owa mokyela maphoo maso boozingye nga.» ²³ O ibota se, Nwaphongo, bo waikaka yo mbunu, atokolekye Isalayele Mobikye Yesu. ²⁴ O boo pha iya se, Yoane ateyaka phanza bato baso ba Isalayele batisimo ya ibongola motema. ²⁵ Wakoma Yoane iyunva etoma ye, awoko yokye: «Bee koununya obokye nga nali nza? Sili yo! Kasi kyeka obokye okoye o sima ya nga, sikokyi na iyingola simbi ya bikoto be.» ²⁶ «Bebibana ba ibota sa Abalayama na baalote Nwaphongo, maphoo ma ibika mama, bamatoma pho ya banga. ²⁷ Pho bato ba Yelusaleme na bakonzi ba be, tebaikiyi moeba, na wamoiingya be, bakokyisa maphoo mawoko baimosi, matangye bee nkolo ya sabata iso. ²⁸ Na wabaka bee sazwa

ewele ya imoingya, bamba onga oka Pilata obokye amobome.

²⁹ Waunva bée ikokya maphoo maso maakoma bée pho ye, bamba ya mumanya o ekulusu, faesi ya mokunda.

³⁰ Kasi Nwaphongo amba ya mokundola onte ya bawe.

³¹ Iyo owatokolelekye nkolo nzikye bato bautaka ne Galileya pho ya ikyende o Yelusaleme. Ujwanjwa eye, bée bali manzoka me oka bato. ³² Na banga, toeyimole Simo Elaa eye: Mbunu eyaikyelaka bée baango ba banga, ³³ Nwaphongo aekokye eso pho ya banga, bana ba be, wakundola yo Yesu, bo wakoma bée o zembo sa ibale obokye:

Oli njwana wa nga, inga, lolu, naeboti.

³⁴ Omokundosi Nwaphongo onte ya bawe, etakule pholo,

eli nde bo wawoko yo, obokye:

“Namephe mbolo isantu ya Davidi,

maphoo ma phele.”

³⁵ Yango mena, kakule wo o elele eyoko yokye:

“Otole moto mosantu wa we obokye apholo o ilita.”

³⁶ Pho Davidi, wakyelela yo ibota se o imbele se, na njwango njwa Nwaphongo, amba wa. Bamba ya mokunda phenephe na baango, ne apholo. ³⁷ Kasi yo owakundola Nwaphongo onte ya bawe, taika pholo.

³⁸ Bande, oebe obokye eli pho ye simo ya ilimbisa

masumu yeesi, na ibutwa bato ba bosembo phate pha ikaka zwa bée na Mobeko njwa Mose, ³⁹ na nzela ye, moanosi muso abuto moto wa bosembo. ⁴⁰ Omibanza, obokye maphoo mawo baimosi mango sa eyelela:

⁴¹ “Kyeka, bée basemosi, okamwe, olemo!

Pho, bo tabaa bée na bomoo, namokyela etoma yonoyo,

obokye bo baeyimosi yango otoeyanole!”

⁴² Wa itokolo, bamba ya bondele Polo na Balaba na boikye obokye bakule ya baawole pho ya lowo me mokolo njwa sabata njwa sima. ⁴³ Wanyangwa bato baso baanganaka, Bayuda baikye na bato basuu baakumole Nwaphongo, bamba ya benga Polo na Balaba. Babalenzaka obokye baphile bophelelu ngolu ya Nwaphongo.

Polo na Balaba bakye oka bato bate bali Bayuda

⁴⁴ Wakoma sabata, phanephe mokyisi mobimba njwamba yaangana pho ya iyoka maphoo ma Nkolo.

⁴⁵ Wa wene Bayuda moluku njwa bato, faesi ya tnda na zuwa, abuto iikyela maphoo ma Polo ziko, bamotole.

⁴⁶ Polo na Balaba, na mwiya, bamba babuyisela bekye: «Ebakyi obokye maphoo ma Nwaphongo bata mateya bée phanza. Kasi pho bée omale, tokokyi na bomoo pha bobele. Yango mena tokye oka bato bate bali

Bayuda. ⁴⁷ Phɔ Nkolo awɔ na banga babona:

“Naekyesi ndokolo tala ya na mabota phɔ ya ikye na Simo yanga nɔnɔ o mbomela ya mokyisi!”»

⁴⁸ Waoka baate bali Bayuda baabona, na nkyisa, babuto ikumbela maphɔɔ ma Nkolo, emba basɔ baɔlɔmɔkɔ phɔ ya bomɔɔ pha bobele bamba butwa baanosi. ⁴⁹ Maphɔɔ ma

Nkolo mamba ya nyangwa o mokyisi munso. ⁵⁰ Kasi Bayuda bamba ya losa babasi ba kaa bakumole Nwaphongo na onte ya bankumu ba mokyisi, balukaka inyɔkɔlɔ Polo na Balaba, emba bamba ya bawiinya o manyete ma be.

⁵¹ Kasi be, bamba ya lasa mobulubutu nwa makolo ma be, bamba yakye o Ikoniumu. ⁵² Kasi baekosi batondaka na nkyisa na ná Bolɔbo Bosantu.

14

Polo na Balaba o Ikoniumu

¹ O Ikoniumu, wakula lekana nde bomɔ. Polo na Balaba bamba ya kye nyɔlɔ o ingambi sa Bayuda sa makyita. Bamba ya wɔ na ndengye yɔnɔyɔ obokye Bayuda na Baela baikye babutwaka baanosi.

² Kasi Bayuda bayɔkɔ bate baikaka anola, bamba losa bapakanɔ obokye babe na maumunya mabe phɔ ya bebi. ³ Na bo bomɔ, bakyelaka nkɔlɔ nzikye o Ikoniumu. Babaka bawɔ

nde pwapwa phɔ ya Nkolo na phɔ ya maphɔɔ ma ngɔlu ye. Abaphekɔye mwiya nwa ikyela na mabokɔ ma bée bilembetele na bilekyesako.

⁴ Moluku nwa bato ba mokyisi nwanba kabana. Bana babaka mbale na Bayuda, bayɔkɔ mbale na batoma.

⁵ Bapakanɔ na Bayuda na bakonzi ba bée bamba kana inyɔkɔlɔ na iboma batoma na mabanga. ⁶ Waawene

bée babona, bamba ya lota mbale ya nkyisi ya Likaoni, Listre na Derbe, na o nkyisi ili phenephe na yango.

⁷ Omɔ, babuto nde iimola Simo Elaa.

Polo na Balaba o Listre

⁸ O Listre, moto mɔnɔmɔ munene abaka omɔ, taikaka ba kateme. Makolo me manyiba uta o ibu sa nyango, taikaka na ba katambule.

⁹ Amba oka Polo kawɔ. Polo amba ya molembetela, aesi ya wene obokye ali na ianola phɔ ya ibika, ¹⁰ Amba ya wɔ na bokusi yokye: «Teme na makolo ma we!» Emba amba ya ngbengɔ, abuto itambula.

¹¹ Waayawene moluku nwa bato lowɔ lokyesi Polo, bamba ya anwana na munɔkɔ nwa be, bekɔye: «Ba Nwaphongo bamibuye bato, bauti o ikolo, baesi oka banga!»

¹² Babangaka Balaba «Zeyusu», emba Polo «Ermesi», phɔ ya baka yo owa kpaka maloba.

¹³ Nganga wa Nwaphongo Zeyusu o nze ya ibala,

amba yaa na balo ba mangombe na biboko ba bokonzi o nzibo ya inyolo o mokyisi. Yo na moluku nwa bato bamba okana obokye babakabele ikabo.

¹⁴ Waaoka batoma Balaba na Polo lowo me, bamba kakola bitobu ba be, bamba ya ngbengo bili moluku nwa bato na iyanwana ¹⁵ bekye: «Bato, pho ya'ye kokyele maphoo mamana? Na banga toli nde bato boli bee! Simo Elaa ekyeyimole banga, eli nde obokye ole maphoo maabe obutwele Nwaphongo oli na bomoo, owakyele ikolo na munse, ebale eenene na iso ili omo. ¹⁶ Wa phanza, alekye mabota maso mabengye manzela ma bee mampenza. ¹⁷ Nzuka amiweninyaka na maphoo malaa maakeyele yo mama. Kasi taika le ibaweninya maphoo malaa, pho kabatomele uta o ikolo mambula na bipha bilaa, kabatonza na ntoma katonza na mandondo ma bee na nkyisa.» ¹⁸ Maphoo me temakokaka izibisa moluku nwa bato izele, pho ya obokye bee sabaambisa mambeka.

¹⁹ Bobele, o Antioshe na o Ikoniumu, wamba ya tokolo Bayuda baya losa moluku na bato. Baesi ya ma Polo mabanga, bamba ya tokolo ne o imbale ya mokyisi, baumunyaka obokye awe. ²⁰ Kasi, wangana baekosi wali yo, amba ya inwa bobele amba ya nyolo o mokyisi. Bo yana, yo na

Balaba bamba ya kye o Derbe.

Polo na Balaba babuto o Antioshe ya Siri

²¹ Sima ya iyimola Simo Elaa o mokyisi me na izwa baekosi baikye omo, bamba kula ya kyende o Listre, o Ikoniumu na o Antioshe. ²² Bakyekye kuya mandondo ma baekosi na ibalenza obokye balendendale o ianola, bekye: «Tosengyesi ilekana na minyoko miikye, pho ya inyolo o Bokonzi pha Nwaphongo.» ²³ O ingomba sonoso na sonoso, babalelekye bankumu, bamba bondele, bamba na miima ntoma pho ya ibaambya oka Nkolo owa anola be.

²⁴ Emba wakatisa bee Pisi, bamba ya kye o Pamfili. ²⁵ Wateya bee maphoo ma Nwaphongo o Perge, emba bamba ya kyende o Atali. ²⁶ Omo, bamba ya kpela o masuwa, babuto o Antioshe, wautaka be, elele eya bambyaka bee o ngolu ya Nwaphongo pho ya etoma ekyeute bee ikyela.

²⁷ Wakoma be, baesi ya anginyina Ingomba, bamba baimola maso makyela Nwaphongo na be, na ndengye eyaingolaka yo mozibo nwa ianola pho ya bapakano. ²⁸ Emba, bamba ya koko omo bee na baekosi.

15

Toko o Antioshe pho ya lowoo la ibele

1 Bobele, bato bayoko bamba uta o Yuda, bée balukaka iteya bebi bobo: «Be boto miḃesi bokowo mobeko ḡwa Mose, bée tokokyi ibika.» 2 Toko yamba tokolo, emba miko makusi mamba ba onte ya Polo na Balaba na bato me. Bamba ya sukya obokye Polo, Balaba na bato basu bakye o Yelusaleme, bakye zwana na batoma na bakumu pho ya toko me. Tebaikaka banolela, baesi ya phalatana na ná bokusi pho ya lowo me. Na bomo, baesi ya toma Polo, Balaba na bato bayoko ba Antioshe obokye bakwendē o Yelusaleme oka batoma na bankumu, bawo lowo me.

3 Ingomba basungaka pho ya imbanga me. Bobele, baesi ya katisa Fenikisi na Samaliya, bakye mimola o waanola bato baatebali Bayuda Yesu. Simo me ya phekye nde bée baso nkyisa na boikye. 4 Wakoma bée o Yelusaleme, ingomba baakumbelaka, ebe na batoma na bakumu, baaimolaka iso yaakyelaka Nwaphongo na nzela ya be. 5 Baanosi baayoko ba mbale ya Bafalisayi, baesi ya teme, bekye: «Esengyesi obokye babele baanosi baatebali Bayuda, babatome na bokusi ikokya mobeko ḡwa Mose.» 6 Batoma na bakumu baesi ya angana pho ya ekola lowo me. 7 Baphalatanaka na boikye. Sima, Petelo aesi ya teme, yokye: «Bande, koebe

obokye Nwaphongo anzolo onte ya bée obokye naimole Simo Elaa oka bato baatebali Bayuda, pho ba okye, baanole. 8 Nwaphongo, okoefe mandondo ma bato, abaphe Bolobo Bosantu bo ḡwaalophe yo, pho ya iteya obokye baanosi. 9 Taika lokyesinya na ḡwana bokyi bobo na be, Nwaphongo akunyola mandondo ma bée pho bamoanola. 10 Kasi kolukye itoma baanosi inyanya ephesi ewaa, na bankoko ba banga, na banga toloikiy koka ienyanya. Komekye Nwaphongo babona pho ya'ye? 11 Kasi na ngolu ya Nkolo Yesu, banga toanole obokye tobikiyi ndengye yonoyo na be.»

12 Bato baso baesi ya ikala bose, baokyemele Balaba na Polo babaimole bilekyesako na bilembetele biso biakyelaka Nwaphongo na nzela ye o nte ya bato baatebali Bayuda. 13 Waunva iwo, Zake ne aesi ya wo, yokye: «Bande, inzokyemele! 14 Simo aimosi bo watataka Nwaphongo ikana obokye onte ya bato baatebali Bayuda aolo ibota sonoso siili se. 15 Maphoo maawo baimosi makoka na lowo me, pho totangye o buku pha Nwaphongo bobo: 16 Nkolo kawo bobo: «Sima ya maphoo mamana namokula ya, Namotonga na ingambi sa Davidi saabukwaka, nasiinola, naasiteye,

17 Emba bato bayoko baso bamoluka Nkolo, ebe na mabota maso mabanga nga obokye mabe ma nga. Eye booko wo Nkolo.

18 Aebinyaka maphoo me mamana uta kalakala.”

19 Zake akuli wo, yokye: Yango mena, nawene obokye tolokokyi ibaphe motema bolosi oka baatebali Bayuda, baanole Nwaphongo. 20 Kasi tobakomele mokanda obokye toongye na be, sa zaa nsoti ikyambya bee oka manzambe ma bikyeko, sa kyela bondumba, sa zaa manyama maawe na malongo o motema, sa zaa na malongo. 21 Pho nono wa kalakala, bato bateya mofeko nwa Mose o mokyisi monomo na monomo, bamotangye na o mangambi ma makyita ma Bayuda nkolo iso ya Sabata.»

Mokanda mootomi bee oka baanosi baatebali Bayuda

22 Bobele, batoma, bakumu, na ingomba siso baesi ya kana obokye baolo bato onte ya be, babatome o Antioshe bee na Polo na Balaba. Baesi ya olo Yuda okobangye bee Balasabas, na Silasi, baso babale babaka bato ba kaa onte ya bande na be. 23 Baphisaka mokanda moowo bobo: «Bande na bee, batoma na bankumu, babeya bande na be, baatebali Bayuda,

baazale o nkyisi iye: Antioshe, Siri na Silisi. 24 Tooka obokye bana bato, bawaa baatebaika banga phe nzela, bauta oni, baya bi omoo, baebunzinya na maphoo maawo be, bakyetitisa mandondo ma bee. 25 Yango mena, tokani banga baso obokye toolo bato emba toetomele be. Bamoyaa molongo na bebi na banga, Balaba na Polo. 26 Baambya bomo pha bee pho ya etoma ya Nkolo wa banga Yesu Klisto. 27 Toetomesi Yuda na Silasi baamoeyimola, bee mampenza, maphoo maakomi banga mamana. 28 Pho, na banga na Bolobo Bosantu, tokani obokye tolokokyi iephis ephesi esuu, kasi maphoo masengyesi bee ikyila mango mama: 29 Sa zaa nsoti ikyambya bee oka manzambe ma bikyeko, sa zaa malongo, sa zaa manyama maawe na malongo o motema, sa kyela bondumba. Bo omimanye mi maphoo maso mamana, kokyele bolaa. Oikalaka na bolaa.»

30 Emba bato me baatomaka be, bamba ya kyende, bakye koma o Antioshe. Baesi ya angyinya baanosi baso, babaphe mokanda me. 31 Baesi ya tanga mokanda me, bato baso batondaka na nkyisa pho ya maphoo maabalenzaka na bee o mokanda me. 32 Yuda na Silasi, bee mampenza babaka baimosi, balenzaka bebi, babakuyaka na

maphoo maikye maawoko be. ³³ Bakutaka koko na be. Waakoma bee wa ibutwa, bebi baesi ya kye baika, bee o kyekye na bolaa. Bamba ya butwa oka baabatoma. [³⁴ Kasi Silasi akanaka obokye kaikale omo.]

³⁵ Bobele Polo na Balaba bamba ya ikala o Antioshe. Na bato bayoko baikye, bee baso babaka bateya, baimole Simo Elaa ya Nkolo.

Polo na Balaba bakabwa

³⁶ Sima ya bana nkolo, Polo aesi ya wo na Balaba, yokye: «Tobutwe, tokye kyeka bande na banga o nkyisi iso yaimolaka banga Simo ya Nkolo, tokyekye ndengye eli be.» ³⁷ Balaba abaka na phowa ikyende na Yoane, ookobangye bee Malako. ³⁸ Kasi Polo taikaka zinga obokye akyende be, pho abaikaka o mokyisi na nkombo Pamfili, takulaka bakamba o etoma ya be. ³⁹ Baokaka na bokusi onte ya be, bamba ya kabana. Balaba akpe Malako, abaa o masuwa, akye o Shipre. ⁴⁰ Polo aosi Silasi, waunva baanosi ibaamba o maboko ma Nwaphongo obokye ababanza na ngolu ye, bamba ya kyende. ⁴¹ Bamba ya katisa Siri na Silisi, balenzaka mangomba obokye baikale na ianola.

16

Timote atambusi na Polo na Silasi nzela yonoyo

¹ Polo aesi ya koma o Derbe, na o Listre.

Moanosi monomo abaka omo, nkombo ye Timote, nyango Moyuda, owabutwa Moklisto, kasi ango Moela. ² Bande babaka bazale o Listre na o Ikoniumu, babaka bawo obokye ali moto molaa. ³ Polo abaka na phowa obokye Timote atambulakye ne molongo. Aesi ya mokpa, bamobesi pho Bayuda, baabaka o nkyisi me, bee baso baebaka obokye ango ali Moela. ⁴ O nkyisi iso, yaabaka yo kalekane, baimolaka baanosi mibeko miakpa batoma na bakumu ba Yelusaleme. Baongaka na obokye bakokya mibeko me. ⁵ Mangomba mabutwaka na ianola sikusi, motiya nwa bato nwabaka mobakisame nkolo iso.

Polo aloti ndoto o mokyisi na nkombo Troas

⁶ Bolobo Bosantu abakatelaka obokye sa imola Simo ya Nwaphongo o nkyisi ya Azi. Yango mena aesi ya katisa o nkyisi iye: Friji na Galati. ⁷ Wakomaka phenephe na Misi, alukaka ikyende o Bitini. Kasi Bolobo pha Yesu tephawaikaka babenisa ikyende omo. ⁸ Bobele, aesi ya katisa Misi, akye o ibongu siibangye bee Troas. ⁹ Wa mokolo, Polo aesi ya loto ndoto aweni moto monomo wa Makedoniya atemi, kamobondele, yokye: «Lekana o Makedoniya, oya losunga!» ¹⁰ Sima ya ndoto me ya Polo, sa

koko, banga toesi ya luka nzela ya ikyende o Make-doniya, pho toebaka obokye Nwaphongo kalobangye ikye imola Simo Elaa oka bato ba mokyisi me.

O mokyisi na nkombo Filipi

¹¹ Tokpe masuwa o Troas, tokye o esanga na nkombo Samotras, bo yana toleka o Neapolis. ¹² Toesi ya mana omo, tokye o Filipi, mokyisi munene nwa Make-doniya, nwazalaka Baloma. Tokyelaka nkolo nzikye o mokyisi me. ¹³ Mokolo nwa Sabata, toesi ya tokolo, toikiy mokyisi, tokye o mokukulu nwa ebale, toumunyaka obokye tomozwa elele ekyesambe Bayuda omo. Toesi ya zala, toweni na babasi baanganaka wamo. ¹⁴ Monomo na babasi me, nkombo ye Lidi, mokyisi nwe Tiyatire, abaka moungye wa bitobu bilaa ba mangola, abaka nwanwasi okosambe Nwaphongo. Waba banga towo, abaka kalookye. Nkolo aesi ya ingola ndondo ye obokye aanole maphoo maawoko Polo. ¹⁵ Baesi ya mobatisa, ebe na ibota se. Bobele, alobangyi oka ye, yokye: Bo koanole phele obokye nali moanosi wa Nkolo, yaka ya kye ba o ingambi sa nga. Alokandindisaka obokye toanole.

O motema nwa boloko o Filipi

¹⁶ Mokolo monomo waba banga tokyende o elele ya ibondela, moombo monomo nwa nwanwasi aesi ya vana na banga: Abaka na bolobo bofe onte ye, phabaka bomotome imola maphoo maamoya. Azwelaka bakolo bee baphalanga baikye mi etoma me. ¹⁷ Aesi ya butwa ilobenga, banga na Polo. Abaka kanwane yokye: «Bato baba bali bato ba Nwaphongo owa ikolo, baeteya nzela eya ibika.» ¹⁸ Akyelaka babona nkolo nzikye. Polo aesi ya wene eempi, amba ya miekpinya, awo na bolobo me, yokye: «Na nkombo ya Yesu Klisto, nawo na we obokye otokolo onte ye!» Mina wamo, bolobo me botokosi onte ya moombo me. ¹⁹ Waawene bakolo ba moombo me obokye tebakokyi ikula zwa baphalanga na nzela ye, baesi ya akya Polo na Silasi, bakye na bee o elele eya zando oboo pha bakonzi. ²⁰ Wakoma bee oboo pha bananga me, bekye: «Bato baba bali Bayuda. Baambya mobulu o mokyisi nwa banga. ²¹ Bateya bonkoko bolokatele mobeko nwa banga obokye banga Baloma, tolokokyi iboanola na ibokyelela.»

²² Efoko ya bato me baesi ya basonga noko. Bananga ba Baloma baesi ya batomisa obokye bamanya Polo na Silasi bitobu, babawande phimbo. ²³ Waunva bee ibawanda

phimbo na boikye, abavakyi o boloko, bawo na moto ookokyengele obokye abakyengyele na bolaa. ²⁴ Mokyengyesi me, waoka yo babona, aesi ya banyosa o etee ya boloko eya motema, babanyosekye makolo o motema nwa mabaya manene.

²⁵ Wa molengyela, Polo na Silasi babaka babondele, fatube pho ya ikumbela Nwaphongo, bato baayoko ba boloko babaka babaokye.

²⁶ Ibalakana boho, manyete mabuto inyingana na bokusi, manyingyinye na boloko, bikomba biso bizibo, nyololo ya bato baso ba boloko yiingo.

²⁷ Mokyengyesi aesi ya umwa, wawene yo obokye bikoma ba boloko biikasi pha, aesi ya pka mumphata nwe obokye kamibome, pho abuyaka obokye bato ba boloko baso baloti.

²⁸ Kasi Polo aesi ya anwana na bokusi, yokye: «Sa mikyela lowo! Banga baso toli wawa!» ²⁹ Bobele, mokyengyesi aesi ya onga tala, anyosi izele o motema, katekyenele na sina inganga, aesi ya mivaka o makolo ma Polo na Silasi.

³⁰ Aesi ya batokolo o nze, yokye: «Batata, nakyele bo obokye nabikye?» ³¹ Bekye: «Anola Nkolo Yesu, wamobika, na we, na ibota sa we.»

³² Baesi ya moimola Simo ya Nkolo, yo na bato baso baabaka o ingambi se. ³³ Na sina imbele me sa mokolo, mokyengyesi aesi ya bakpa

oka ye, abakunyosi maphota ma be. Bobele, baesi ya mobatisa yo na ibota se sisu. ³⁴ Amba ya nyosa Polo na Silasi o ingambi se, abaphe ntoma ya iza. Moto me na ibota se sisu batondaka na nkyisa pho baanolaka Nwaphongo.

³⁵ Waye bunya, bananga ba Baloma baesi ya toma bato obokye bakye wo na mokyengyesi, batokolo bato babana.

³⁶ Mokyengyesi aesi ya imola Polo, yokye: «Bananga batomi bato iya imola obokye baetokolo.

Ujwanjwa ye, emba tokolo, okyende na bolaa.» ³⁷ Kasi Polo aesi ya wo na bato me, yokye:

«Balowanda phimbo o miyo ma bato baso, mena sa taa lotenela bolombe, banga toli bato ba Loma! Balovakyi o Boloko.

Ujwanjwa ye, bakule luka ilotokolo mi ibombo? Pha! Baya lotokolo bee mampenza!»

³⁸ Bato baatomaka bee baesi ya kye imola mapho me oka bananga ba Baloma. Bananga me bailaka, waoka bee obokye Polo na Sila bali bato ba Loma.

³⁹ Emba bamba ya kye baonga bolimbisi, babatokosi o boloko, bamba ya onga na bee obokye bamane o mokyisi me.

⁴⁰ Watokolo Polo na Silasi o boloko, aesi ya kyende oka Lidi. Waunva bee ikyeka bande na be, na ibalenza, bamba ya kyende.

Polo na Silasi o Tesaloniki

¹ Baesi ya lekana o Afipolis na Apoloni, bakye koma o Tesaloniki waabaka ingambi sa makyita sa Bayuda. ² Polo, bo wamele yo, amba ya nyolo o ingambi sa makyita sa Bayuda, awonoko na be ba Sabata baato mi makomi ma Nwaphongo. ³ Abalimbolelaka makomi me, abateyaka, yokye: «Esengyesi obokye Masiya awene bolosi, awe, akundwe onte ya bawe.» Abawolekye, yokye: «Yesu okoeyimole nga, eli yo Masiya.» ⁴ Bana onte ya be, baesi ya anola babengyi na Polo na Silasi. Na moluku nwa Baela baabaka basambele Nwaphongo, na babasi baikye ba kaa.

⁵ Kasi Bayuda batondaka na zuwa. Baesi ya kpa bana nzobo baazwaka be o nzela, bakye anginyina eboko ya bato. Bamba yaambya mobulu onte ya mokyisi. Baesi ya kyende o ingambi sa Yasona, ikye luka Polo na Silasi obokye bakye na be o boo pha bato baso ba Tesaloniki. ⁶ Waba be sa bazwa, baesi yaakya Yasona na bebi bayoko, bakye na be o boo pha bananga ba mokyisi, baanwanaka, bekye: «Bato baba babunzinye maumunya ma munse munsu, unwanwa ye baesi ya koma wawa! ⁷ Yasona ababuye oka ye! Bato me baso bato mibeko ma Moangyesi Kaisala, awo

obokye mokonzi mosuu ali, nkomo ye Yesu.» ⁸ Maphoo mamana maesi ya phe bato baso na bananga ba mokyisi yoo. ⁹ Yasona na bebi me bayoko baesi ya tukya baphalanga oka bananga ba mokyisi, bamba ya bale, bakye.

Polo na Silasi o Bere

¹⁰ Waamokolo bande baesi ya toma Polo na Silasi o Bere. Waakoma be omu, baesi ya kye nyolo o ingambi sa makyita sa Bayuda. ¹¹ Bayuda me babaka bato balaa ileka baa Tesaloniki. Baesi ya anola Simo ya Nwaphongo na motema molaa. Babaka baekole makomi nkolo iso, obokye baefe maphoo maabaka Polo kawo mali phele. ¹² Bato baikye onte ya be bamba ya anola, onte ya Baela, bato baikye ba kaa, babasi na bampele, bamba ya anola me. ¹³ Kasi waoka Bayuda ba Tesaloniki obokye Polo akye imola Simo ya Nwaphongo o Bere, bamba ya kyende omu, bakye losa moluku nwa bato na ibabunzinya maumunya. ¹⁴ Sakoko, bande baesi ya loya Polo mopha nwa maa manene, Silasi na Timote baikalaka o Bere. ¹⁵ Baakyeke na Polo, bamba kye moika nono o Atene. Emba waya butwa be o Bere, Polo amba ya longolo Silasi na Timote obokye bamobengye izele.

Polo o Atene

16 Waaba Polo kaziya Silasi na Timote o Atene, aokaka bolosi o ndondo ye na boikye iwene ndengye eyatonda mokyisi me na manzambe ma bikyeko. 17 Ateyaka o Ingambi sa makyita, yo na Bayuda, na na bato baatebali Bayuda, baasambele Nwaphongo. Na o zando, ateyaka nkolo iso bato baavanaka ne wamo. 18 Bateye ba Epikirie na ba Stoisie bawonoko ne. Bana bekye: «Nyaewo oyo kalukye wo bo?» Bayoko, waoka bee Polo kaimole Simo ya Yesu, na maphoo ma ikundwa sa bawe, bekye: «Kolo kaloimole manzambe masuu.» 19 Baesi ya mokpa, bakye ne o bo pha bananga baangane o ngomba ya Aaropaje, bawo ne, bekye: «Mateya me manyakune maateya we mali iye? Banga tozingye imaeba, 20 pho matoo ma banga maokyi maphoo ma inganga, tolukye eeba maphoo me malukye iwo bo.» 21 Na bomoo bato baso ba Atene, na babutu baya onte ya be, etoma ya bee yabutwaka nde iwoko na iokaka maphoo manyakune.

22 Polo aesi ya teme o ntante ya bananga, yokye: «Be bato ba Atene, nawo na bee obokye oli phele baakolo basambesi. 23 Pho, wabe nga nalekane o mokyisi nwa be, naweni bikyeko biisambele be, naweni na mesa elele yonoyo ekyeambya bee mandaa, bakoma o ikolo bobo: "Oka nzambe

otoebane." Iyo okosambele bee sa moeba, eli yo okoeyimole nga. 24 Nwaphongo owakyela mokyisi na iso ili omoo, ali Nkolo ya ikolo na ya munse, taazale o batempelo, baatonga bato. 25 Tasengyesi na obokye bato bamophe ebe na ekpele iye, pho eli yo okophe bato baso bomoo na mpema na mbolo iso. 26 Uta na moto monomo, akyela mafota masoo, obokye bazale o munse munso. Abamekyela imbele sa elanga na sa mampela, na mandelo ma makyito maasengyesi bee izala. 27 Akyela babona pho bato bamolukye, na bo bazwe kamba pho ya imoluka, naa bakokyi imozwa. O solongo, Nwaphongo tali itakye na banga baso.

28 Pho "eli yo moto okolophe bomoo, na bokusi pha ikye mitambula. Toli o munse mumu nde pho ye." Na bakombi ba bee baayoko, bekye:

"Na banga, toli bana bee me."

29 Bo oli banga bana be, tolokokyi umunya obokye Nwaphongo akokaa na bikyeko ba itela, ebe ba ebuni ya motiya, ebe ba ibanga, mbolo yaakyelama na maumunya ma moto.

30 Nwaphongo taakule benga imbele saatesaikaka moeba bato. Kasi unwanwa eye kaimole bato baso, o bilele biso, obokye babongole ntema ya be.

31 Pho ameka mokolo

mōnōmō ḡwamotenela yo munse munso phaakolo bolombe, na nzela ya moto owa somya yo. Ateya bato baso, bo wakundola yo moto me onte ya bawe obokye eli phele.»

³² Waoka bée Polo kawo na ikundwa sa bawe, bana bamoekykye, bayoko bekye: «Tomokula eyoka kowo lowoo lalona mokolo mosuu.» ³³ Bobele, Polo aesi ya mana onte ya be, akye.

³⁴ Bana bamobengaka, bamba ya anola, onte ya be, yabaka Denisi, mōnōmō na bananga baangane o ngomba ya Aeropaje, na ḡwanḡwasi mōnōmō na nkombo Damaris, na bato basuu me.

18

Polo na Silasi o Koliti

¹ Sima ya maphoo mana, Polo aesi ya mana o Atene, akye o Koliti.

² Omō, akye vana na Moyuda mōnōmō, nkombo ye Akilas, mokyisi nwe Pōntis. Iyo na ḡwanḡwasi we, Prisile, auta o Itali, pho moangyesi Klode atomaka obokye Bayuda baso bamane o Loma. Polo aesi ya kye mifanza na be. ³ Bowabaka yo kakyele etoma ndengye yōnyōyo na be, amba ya kye zala oka, babuto ikyela etoma elele yōnyōyo. Etoma ya bée yabaka ya ikyele ndalaku. ⁴ Nkolo iso ya Sabata, Polo abaka kateya Bayuda na Baela o ingambi sa makyita. Alukaka obokye

baso baanole. ⁵ Wauta Silasi na Timote o Make-doniya, baesi, Polo ami-ambyaka imbelele sisō iimolaka Simo ya Nwaphongo. Ateyaka Bayuda obokye Yesu ali Masiya. ⁶ Kasi Bayuda, tebaikaka moanola, bamotolaka. Bobele, aesi ya balasisa mobulubutu ḡwa bitobu be, yokye: «Bo bée obungyi, tekuli ba lowoo la nga, malongo ma bée mali o moto ḡwa be! Uḡwanḡwa ye, namokyende oka bato baatebali Bayuda.» ⁷ Aesi ya mana wamō, akye oka moto mōnōmō owabaka kasambele Nwaphongo, nkombo ye Tito Yusutu. Ingambi sa moto me sabaka phenephe na ingambi sa makyita. ⁸ Krispus, mokonzi ḡwa ingambi sa makyita, aesi ya anola Nkolo, yo na ibota se sisō. Bakoliti baikye baokaka Polo, baesi ya anola me, ababatise.

⁹ Waa mokolo, Nkolo aesi ya wo na Polo o ndoto, yokye: «Sa ila, saikala bose, woko nde bowo, ¹⁰ pho, inga, nali na we elele yōnyōyo. Moto etaeyakya obokye aekyele bofe, pho bato baikye o mokyisi mumu bali ba nga.» ¹¹ Polo akyelaka o Koliti mbula yōnyōyo na makombe motoba iimola bato maloba ma Nwaphongo.

¹² Wa imbelele sabaka Galion moangyesi wa nkyisi ya Akaye, Bayuda baesi ya wangyela Polo na bofe. Bakye ne o

boo pha bato baasambisa maphoo. ¹³ Bekye: «Moto oyo katomisa bato obokye basambele Nwaphongo na ndengye etebenele mobeko.»

¹⁴ Waluka Polo obokye kawo, Galion aesi ya wo na Bayuda, yokye: «Bo ebakyi obokye abomi moto, naa akyesi lowo lonolo loolekyi bofe, nde naanolakyi iphunda sa b̄e, oo Bayuda, ndeobakyi na elongyi. ¹⁵ Kasi toko ya b̄e oli yango nde pho ya ianola, pho ya ma nkombo na mibeko ma b̄e mampenza, mena ekyekyi b̄e! Nga sikokyi iba munanga i maphoo ma ndengye mena!» ¹⁶ Amba ya bawiinya o elele ekyeambe b̄e maphoo. ¹⁷ Bobele, baso baesi ya akya Sositene, mokonzi nwa ingami sa makyita sa Bayuda, babuto imowanda o boo pha elele ekyeambe maphoo. Kasi Galion akyekaka nde babona.

Polo abuto o Antioshe

¹⁸ Polo akulaka koko o Koliti na boikye. Bobele, aikyi ika bebi, abaa o masuwa, akye o Siri, yo na Prisile na Akilas. Oboo pha iba o masuwa, amikololaka moto o Sasele, pho aunvaka nkolo yaalakyelaka yo Nwaphongo. ¹⁹ Baesi ya koma o Efese, Polo aikaka Prisile na Akilas omo. Aesi ya kye nyolo o ingambi sa makyita sa Bayuda, kaikye ziiko omo na Bayuda. ²⁰ Baongaka ne obokye

akoko omo, kasi yo taikaka anola. ²¹ Aikyi baika, yokye: «Bo Nwaphongo azingyi, namokula ya oka be.» Aesi ya ba o masuwa o Efese, akye.

²² Wakoma yo o Sezare, aesi ya uta, akye o Yelusaleme pho ya ibeya bebi ba ingomba. Bobele, amba ya kyende o Antioshe. ²³ Akyelaka banaa nkolo omo. Amba kula ya kyende, aakasi Galati na Friji, alenze ianola sa baekosi baso.

Apolo akye o Efese na o Koliti

²⁴ Moyuda monomo, nkombo ye Apolo, mokyisi nwe Alegizandri, akomaka o Efese. Abaka moto monomo wa yelaa ya iwoo, aebaka makomi ma Nwaphongo na bolaa. ²⁵ Aunva ekola phanza maphoo ma nzela ya Nwaphongo, abaka na phowa ekusi, aimolaka, ateyaka nde maphoo ma Yesu. Kasi yo, aebaka nde ibatisa saka Yoane. ²⁶ Aesi ya tata iwoo pwapwa o ingambi sa makyita. Prisile na Akilas, wamooka be, baesi ya mokpa, bakye molimbolela nde maphoo ma nzela ya Nwaphongo. ²⁷ Kasi waba Apolo na phowa ya ikyende o Akaye, bebi baesi ya molenza mi lowoo me. Bakomi mokanda, bamotomesi baanosi ba mokyisi me obokye bamokumbele na bolaa. Waakoma yo omo, asungaka bato baanolaka na ngolu ya Nwaphongo, ²⁸ pho,

anyetekye phele Bayuda, o miyo ma bato baso, na maphoo maabawolekye yo. Abateyaka o makomi ma Nwaphongo obokye Yesu ali Masiya.

19

Polo o Efese

1 Wataaka ba Apolo o Koliti, Polo amba ya lekana o nkyisi ya mambale, akye koma o Efese. Azwe baekosi baayoko omo. 2 Aesi ya batuna, yokye: «Waanola Nwaphongo, wazwa Bolobo Bosantu?» Bekye: «Banga toloika na oka bawo obokye Bolobo Bosantu ali.» 3 Polo, yokye: «Emba wazwa ibatisi siwaa?» Bekye: «Ibatisi saaka Yoane.» 4 Polo, yokye: «Yoane abaka kabatisa baanolaka ibongola mandondo ma be, ambaka wo na Bayuda, yokye: Baanole owamoya o sima ye, kyelukye iwo obokye Yesu.»

5 Waoka bee babona, baesi ya batisama na nkombo ya Nkolo Yesu. 6 Polo amba ya batandela maboko, baesi ya zwa Bolobo Bosantu, babuto iwo noko nsuu, na imola Simo ya Nwaphongo. 7 Bato me babaka baso phenephe iko mbuka ifale.

8 Bobele, Polo amba ya kyende o ingambi sa makyita sa Bayuda, abaimolaka pwapwa Simo ya Nwaphongo. Balukaka obokye bato baamookye baanole maphoo ma bokonzi pha

Nwaphongo. Akyelaka bomo makombe maato. 9 Kasi bayoko bakyelaka moto bokusi, tebaikaka baanola, batiyolaka nzela ya Nwaphongo oboo pha bato baso. Bobele, Polo aesi ya baika, akpe baekosi, akye na be, abateyaka nkolo iso o Ingambi sa kalasi ya Tiranus. 10 Akokoko omo mambula mabale, emba na bomo, bato baso baazalaka o Azi, Bayuda, na baatebali Bayuda, bamba ya oka Simo ya Nwaphongo.

Bana ba Sekewa

11 Nwaphongo akyelaka bilekyesako ba ikamwa na nzela ya Polo. 12 Yango mena, bato baayoko baphilelaka bato ba malosi, bitobu, na bitato baakumaka nzoto ya Polo. Malosi ma bato me mamanaka, na malobo mabe matokoloko o nte ya be. 13 Bana Bayuda baabaka bakye mitambula pho ya iwinya malobo mabe onte ya bato ba malosi, babaka batangye na nkomo ya Nkolo Yesu pho ya itokolo malobo me. Babaka bawo, bekye: «Na nkombo ya Yesu, okoteya Polo, nawo na be, malobo mabe, obokye otokolo!» 14 Bato baabaka bakyele babona, yabaka bana ba bampele sambo ba nganga munene, Moyuda, nkombo ye Sekewa. 15 Bolobo bofe bobabuyise obokye: «Nga naebe Yesu, naebe na Polo, kasi be, oli banza?» 16 Bobele, moto owabaka

na bolobō boḃe aesi ya mivaka miḃe. Anwani na ḃe, abalekaka na mwiya, baesi ya tōkōlo o ifanda, baloti ḃēē basō malumbu, bazokyi na maphota. ¹⁷ Bato basō ḃa Efese, Bayuda na baatebali Bayuda, waoka lowō mē bailaka, babutwaka ikpa nkombo ya Nkolo Yesu na kaa ikye. ¹⁸ Bato baikye babutwaka baanosi, bayakaka ya yaimola maphōō maakyelaka ḃe, bamaimolaka o ḃoo pha bato basō. ¹⁹ Onte ya bato baabaka na meete, baikye bayakaka na nkanda ya meete, baitumbaka o miyo ma bato basō. Watanga ḃēē nkanda mē, motiya ḃwa yē ḃwakokanaka na baphalanga ḃa biḃende nkoto mako matano (50.000). ²⁰ Na ḃomō, na mwiya ḃwa Nkolo, Simo Elaa yanyangwaka na ḃoikye.

Tōkō o Efese

²¹ Sima ya maphōō ma-mana, Polo aesi ya kana ikatisa Makedoniya na Akaye obokye akyende o Yelusaleme. Yokye: «Bo nakomi omō, esengyesi obokye nakome na o Loma.» ²² Atomaka ḃebi nē ḃabale baamosungye o etoma, Timote na Eraste o Makedoniya, kasi yo akulaka kuta kōkō o nkyisi ya Azi.

²³ Imbele mē, tōkō iikye yatōkōlōkō phō ya maphōō ma nzela ya Nkolo. ²⁴ Motusi mōnōmō, nkombo yē Demetelius,

abaka katule batempelo ḃa nzambe Artemis na ebende ya motiya. Azwaka baphalanga o etoma mē, aphutaka na bolaa baakyele nē. ²⁵ Aesi ya aangana na ná bato basuu baakyele etoma ḃo ekyekyele yo. Yokye: «Bande, koebe obokye banga tobikye nde na etoma ekyekyele banga eye. ²⁶ Bo kowene, kombe na kula oka maphōō maakyele Polo, yokye: Manzambe maakyelama na nse ya bato temali manzambe. Abongosi maumunya ma bato baikye. Teli nde wawa na wawa o Efese, kasi phenephē nde o nkyisi ya Azi iso. ²⁷ Lowō mē nde loōti etoma ya banga, nde lombi na kula buya tempelo ya nzambe munene owa ḃwanwasi, Artemis, ekpele pha, nzambe mē okosambele bato ḃa Azi, na bato ḃa mokyisi munsō, nde takuli ḃa na kaa!» ²⁸ Waoka bato maphōō mamana, batondaka na yōō, baanwanaka ḃekye: «Ali nzambe munene, Artemis wa Baefese!»

²⁹ Mokyisi munsō moesi ya tonda na tōkō, bato basō bawelane ikyende o elele ya maano. Baakyaka na bato ḃa Makedoniya ḃabale baabaka batambule na Polo elele yōnōyō o imbanga se, Gayusu na Aristarke. ³⁰ Polo aunvaka mitōkōlo o ḃo pha eboko ya bato, kasi baekosi bamokatelaka. ³¹ Bankumu baayōkō ḃa nkyisi ya Azi, baali bikamba ḃa Polo, bamolōngōlōkō

pho ya imobondo obokye yo sa kyende o elele ya maano. ³² O elele eyaanganaka bato, toko yaloboko. Baná baanwane lowo lolo, baayoko baanwane na lowo losuu, baikye onte ya bée tebaikaka eba na ntina eyaanganaka be. ³³ Bayuda Bamba ya lekyinya moto monomo o boo pha eboko me na nkombo Alegizandre. Bato baayoko baabaka wamo bamoimolaka maphoo maalekanaka. Bobele, Alegzandre aesi ya tomba eboko o ikolo, alukaka iyambelela Bayuda. ³⁴ Waeba bée nde obokye ali Moyuda, baesi ya anwana, bée baso mbala yonyo, bexye: «Artemis wa Bafese! Ali nzambe munene!» Baanwanaka babona phenephe mangonga mabale.

³⁵ Emba nkumu monomo wa mokyisi me, amba ya zibisa eboko ya bato, yokye: «Be Baefese, bato baso baefeb obokye mokyisi nwa Baefese babanza tempelo ya omunene, Artemis, na ekyeko ye eyauta o ikolo ya kaa o se. ³⁶ Moto takokyi ika ziiko na lowoo me. Na bomo, uya mo, oumunya o boo pha ikyela lowoo. ³⁷ Oesi na bato baba wawa, kasi tebaikyi oto tempelo ya banga, tebaikyi tola na nzambe ya banga. ³⁸ Bo Demetelius na bato bali na lowoo na moto monomo, elele ekyeambe nwanambo eli, na bananga bali, bakye songyela! ³⁹ Boli na lowo

losuu la ituna, toolobongya waangane bato baso bo kowo mofeko. ⁴⁰ Mi maphoo maleka lolo, iikasi nwana bokyi bofo, balosongyele obokye totombi. Na bomo, otolobe na ná elongyi yonyo ya imola bato ntina ya angana sisi.» ⁴¹ Waunva yo iwo babona, aesi ya buya bato, bakye mibutwa oka be.

20

Polo o Makedoniya na o Grese.

¹ Waunva toko, Polo amba yaangyinya baanosi, abalenze, sima aesi ya baika, akye o Makedoniya.

² Alekanaka o nkyisi me, kakye milenza baanosi na mateya maikye. Bobele, aesi ya kyende o Grese.

³ Akyelaka omo makombe maato. Aunvaka baa o masuwa pho akyende o Siri. Waoka yo obokye omo Bayuda bamowangyele, bobele, aesi ya kana ibutwa o nzela ya Makedoniya.

⁴ Bato bakyekeye moika baba: Sopatele, nwana wa Pirus, mokyisi nwe Bere, Aristarke na Sekundus, bato ba Tesaloniki, Galion moto wa Derbe, Timote, Tishike na Trofime, bato ba Azi.

⁵ Moluku me bakyekeye o boo, bakye loziya o Troas. ⁶ Banga, sima ya eyenga ya umunya itokolo sa Bayisalaele o Ezipito, toesi ya baa o masuwa o Filipi. Sima ya nkolo itano, tokye bazwa o Troas, tokyelaka omo nkolo sambo.

Polo akuli kye o Troas

⁷ Mokolo nwa pso, wa nkakolo, toanganaka pho ya iza, Polo awonoko na baekosi. Waaba obokye bamokyende boyana, aesi ya teya nono waa molengyela. ⁸ Batala babaka baikye o ingambi saanganaka banga o ikolo. ⁹ Munzenga monomo, nkombo ye Etikos, azalaka o fenetele. Imbele saabaka Polo kateya nde boteye, yo azwaka ebuu na bokusi, mi ena ebu, aesi ya uta o etaze eya iyato, akaa nono o se. Bamba ya motomba, awelakyi. ¹⁰ Kasi Polo aesi ya uta, amiinye ooli munzenga me, amokpe o mafoko me, yokye: «Be sa lotta, taikiyi wa. Ali mumo!» ¹¹ Bobele, akuli baa, ateni mapa, azee. Akulaka teya bobele nono wa mumengu. Waunva yo, amba ya kyende. ¹² Babutwaka na munzenga me, abikiyi na na nzoto nkusi, bo waaka yo. Lowo me labuyaka bato baso na nkyisa boikye.

Polo akye o Milete

¹³ Banga tokyekye o bo obokye tobaa o masuwa maakyekye na banga o Asos, mokyisi njakanaka Polo obokye tomokpesa o masuwa, pho yo mampenza azingaka itambula nzela me na makolo. ¹⁴ Wakye lozwa yo o Asos, tomokpese o masuwa, tokye banga baso o Mitilene. ¹⁵ Toesi ya mana wamo, boyana tokye seme, tokyekane na esanga ya Kio.

Mokolo nwa sima, toesi ya katisa o esanga ya Samos, sima ya mokolo mamuna, tomba ya kye sema o Milete. ¹⁶ Polo taikaka zinga iseme o Efese, pho ya obokye yo sa ngombono o nkyisi ya Azi. Abaka kawelane obokye, bo walongoba, bakome o Yelusaleme o eyenga ya Pantekote.

Polo awo na bankumu ba Efese

¹⁷ Waseme masuwa o Milete, Polo aesi ya longolo bakumu ba Efese obokye baya vana ne omo. ¹⁸ Waya koma bee waali yo, yokye: «Be koebe mobesi nwa nga, nkolo iso yaabaka nga na wawa tata nono mokolo njakomaka nga o Azi. ¹⁹ Nakyelelakyi Nkolo na imiuya siso, na mbembe o matama nawenekye na mpasi pho ya maphoo maabaka Bayuda banvangele. ²⁰ Bo, koebe obokye sikyi ezitela maphoo maakokyi iesunga, naeyimosi maso, naeteye ebe o bo pha bato baso, ebe o mangambi ma be. ²¹ Naimosi Bayuda na baatebali Bayuda obokye babongole mandondo ma be, babutwe bato ba Nwaphongo, baanole Nkolo wa banga, Yesu. ²² Kyeka, unwanwa eye, nakyende o Yelusaleme, o kontome Bolobo Bosantu, siebe maphoo mamunzelela omo. ²³ Naebe nde obokye o mokyisi na mokyisi mookye

nga, Bolobɔ Bosantu kanzimole nde phanza obokye boloko na minyoko kyinziya. ²⁴ Kasi pho ya nga, nawene obokye bomɔ pha nga teboli na ntina, phowa ya nga eli obokye nakomya imbanga sa nga o suka, naunve etoma empe Nkolo Yesu, Imola Simo Elaa eya ngolu ya Nwaphongo.»

²⁵ «Nalekanaka onte ya baso ikye mimola bokonzi pha Nwaphongo. Kasi unwanwa ye, naebe obokye nono monomo na beɛ etaakule nvene. ²⁶ Yango mena, naewole lolɔ obokye: Bo monomo na beɛ abungyi nzela ya Nwaphongo, tekuli ba lowo la nga, ²⁷ pho sikyi ezita, naeyimosi maphoo maso maabongya Nwaphongo. ²⁸ Nde komibanza beɛ mampenza, nde kobanza na baanosi baso. Bolobɔ Bosantu aekyesi ndokolo baokosi ba mampate. Okambakye ingomba sa Nwaphongo saaikola yo na malongo ma Somi ye mampenza. ²⁹ Naebe, ngakye: O sima ya nga, bo nakye, bato baali ndokolo mangoo maa vale, bamoya onte ya beɛ, bamunyangola mampate. ³⁰ Ebe na onte ya beɛ, bato bayoko bamobutwa iwɔ maphoo maa bole, obokye baanosi bababengye. ³¹ Yango mena nde komibanza, umunyaka obokye mambula maato, na moo na mokolo, na ná mbembe o matama,

sikakyi le iiyolela monomo na monomo na beɛ.»

³² «Unwanwa eye, naeyikye o maboko ma Nwaphongo. Simo ye ya ngolu yamoebanza. Eli na ikokyi sa iyelenza, na sa iephe ilaka saabomba yo pho ya bato baso. ³³ Sikyi mengyela, ebe baphalanga, ebe itela, ebe bitobu ba moto. ³⁴ Koebe beɛ mampenza obokye nakyelakyi etoma na maboko ma nga mpenza, pho ya izwa isengyesi na nga na yaka bebi na nga. ³⁵ O maphoo maso mamana, mena naeteye obokye osengyesi ikyela etoma, pho osungakye bato baakaya. Toumunya maphoo maawoko Nkolo Yesu yo mpenza, obokye: “Nkyisa ya iphe, ilekyi nkyisa ya izwa!”»

³⁶ Waunva Polo iwɔ babona, amba ya kusama na mabongo, yo na be, babondesi. ³⁷ Beɛ baso babutwaka ilela, baakyinyaka na Polo pho ya imophe mboto eya suka. ³⁸ Babaka na ngongo boikye, pho Polo awoko na be, yokye: Etebakule mowene. Bobele, bamba ya kye moika nono o masuwa.

21

Ikyende sa Polo o Yelusaleme

¹ Waamana banga oka be, tokuli ya kpela o masuwa. Toesi ya kyende bobele nono o Kos. Bo yana, toesi ya kye koma o esanga ya Rode, tomani omɔ, tokye o Patara.

² Tozwaka omō masuwa maakyende o Fenisi. Toesi ya baa o masuwa me, tokye.

³ Toesi ya koma phenephe na esanga ya Shipre, toesi ya mana o esanga pho ya ikyende mopha nwa Siri emba tomba kye abwa o Tir, pho masuwa mabaka na mbolo ya iyabola omō.

⁴ Toesi ya kyela omō nkolo sambo pho tozwaka baanosi, na nwiya nwa Bolobo Bosantu, bamba ya wo na Polo obokye yo sakyende o Yelusaleme.

⁵ Wakokya banga nkolo ya ifa na be, tomba kula ya benga imbanga sa banga. Waba banga totambule, bato baso bamba ya kye loika o ebonga, na babasi na bana. O ebonga, tomba ya kusama na mabongo o mokululu nwa maa maanene, tomba ya bondele.

⁶ Bobele, tomba ya kabwana. Banga tomba ya baa o masuwa, emba bee bamba ya butwa oka be.

⁷ Kasi pho ya banga, wa uta banga o Tir, wakatisa banga, tomba ya koma o Ptolemais, emba waaunva banga ibeya bebi, tomba ya kyela na bee mokolo monomo.

⁸ Bo yana, toesi ya lekana, tokye koma o Sezare. Omō, tokye uta o ingambi sa moteye wa Simo Elaa, nkombo ye Filipe, monomo na bateye, emba tomba zala oka ye.

⁹ Abaka na bana ba babasi bane, bali sa taa eba bampele, babaka baimole maphoo maute oka Nwaphongo.

¹⁰ Wakyela

banga nkolo nzikye omō, yamba ya moimosi monomo wa Yuda na nkombo Agabusu.

¹¹ Waya lokyeka yo, amba ya kpa nkamba ya Polo, amba ya mikanga na yango na maboko na makolo yokye: «Kyeka bokowo Bolobo Bosantu. Mokolo nwa mokaba mumu, kyeka bo waamokanga bakonzi ba Bayuda o Yelusaleme na mokaba o maboko na o makolo, emba bamba moambya oka baate bali Bayuda.»

¹² Waoka banga babona, banga na bebi ba mokyisi, tomba ya bondo Polo obokye yo sakula kyende o Yelusaleme.

¹³ Bobele yo, amba lobuyisa yokye: «Bee kolele pho ya intena mabale pho ya'ye? Nga nali phenephe, teli de pho ya inkanga kasi na pho ya iwa o Yelusaleme pho ya nkombo ya Nkolo Yesu.»

¹⁴ Waba yo saanola, toloomba kula mokandindisa. Tomba wo nde obokye: «Mokano nwa Nkolo mokyelame!»

¹⁵ O sima ya nkolo me, waunva banga imibongya, tomba yakyende o Yelusaleme.

¹⁶ Baekosi baayoko ba Sezare bakye kye loika, bamba kye lolasa o ingambi sa Manasono moto wa Shipre, moekosi wa kalakala.

Polo na Zake bazwa o Yelusaleme

¹⁷ Waakoma banga o Yelusaleme, bebi bamba ya lokumbela na nkyisa.

¹⁸ Bo yana, Polo aesi ya kye na banga oka Zake.

Bankumu ba ingomba baso baanganaka omo. 19 Polo aesi ya babeya, abaimosi lowo lonolo na lonolo o maphoo maso mabakyelelaka Nwaphongo o etoma ye onte ya bato batebali Bayuda. 20 Waoka bankumu maphoo me, bamba kumola Nwaphongo. Emba bamba ya wo na Polo, bekye: «Nwebi, oweni Bayuda nkoto na nkoto, babuto baanosi, baso babengye mibeko na bolaa. 21 Babaimolaka obokye iwe koteya Bayuda baso baali onte ya mabota mayoko obokye bale mobeko nwa Mose, kowo na obokye bee sabele bana ba be, bee sabenga mibeko. 22 Tokyele bo? Tewali ziko, bato bamooka obokye okomi wawa. 23 Na bomo, kyela bo wamoewole banga. Toli wawa na bampele bane baakata seleka. 24 Obakpe, omikunyole na bee elele yonoyo, ombe baphutela maphoo maso. Bakokyi imikolola moto, emba bato baso bamoeba obokye maphoo maokaka bee pho ya we, mali mabole, kasi obokye we kobengye na we bo okoongye Mobeko. 25 Pho ya bapakano babutwa baanosi, tobakomela mokanda pho ya ibaimola bo wakana banga. Tokana obokye: Bee sa zaa manyama mabomesi bee bikyeko, bee sa zaa malongo, bee sa zaa manyama mawe

na malongo o motema, bee sakyela bondumba.» 26 Bobele, mokolo nwa sima, Polo amba yakpa bato me, aesi ya tata imikunyola yo na bee molongo, amba ya kyende o Tempelo pho ya iumola mokolo mowaa bo imikunyola siumbo, amoya ambya ikabo pho ya monomo na monomo na be.

Baakye Polo o Tempelo

27 Nkolo sambo ya imikunyola ya lukaka unva, waamowene Bayuda baautaka o Azi o Tempelo. Bamba ya losa moluku moso nono wa moakya be. 28 Baanwanaka bekye: «Bato ba Isalayele, yaka ya lophe maboko! Omokyekye, moto okonwane na bato ba banga, na Mobeko na na elele eye na mateya makye yo miteya mboka eso na oka bato baso!» 29 Pho bamowenekye phanza na Tolofime, moto wa Efeze, onte ya mokyisi, emba baumunyaka obokye Polo amunyosaka onte ya Tempelo. 30 Mokyisi mobimba nwamba ya tomba, emba bato bamba yaa baikye. Bamba ba akya Polo, emba bamba motokolo o Tempelo, nono wakanga bee bikomba ba Tempelo izele. 31 Waba bee balukye imoboma, simo me esiyakoma oka mokonzi nwa batuluku nkoto ba Baloma obokye: Yelusaleme mobimba ali na mobulu. 32 Sakoko, baesi ya angyinya batuluku na bakambi ba be,

baesi ya tomisa moluku nwa bato obokye wamowene bée mokambi nwa batuluku na batuluku, bée ele iwanda Polo. ³³ Bobele, nkolo ya batuluku amba ya susana phenephe na Polo, amba ya tomisa obokye bamokangye na nyololo ibale. Emba alukaka iyeba obokye ali nza na obokye akyesi ye. ³⁴ Kasi onte ya eboko me ya bato, baanwanaka moto na moto aba na ewole ye. Mokonzi nwa batuluku taikaka oka ekpele pho ya toko. Aesi ya ba toma obokye bakye na Polo o ingambi sa batuluku. ³⁵ Wakoma bée na Polo phenephe na ebaalele ya ingambi me, batuluku bamunyanaka pho eboko ya bato batondaka na yoo. ³⁶ Na bomo, bato baso bamobengaka, babaka baanwane, bekye: «Bamobome!»

Polo kaambe

³⁷ Imbele salukaka bée inyosa Polo o ingambi sa batuluku, aesi ya wo na mokonzi nwa batuluku, yokye: «Impe nzela, naewole nono lowo lonolo?» Mokonzi nwa batuluku yokye: «Koebe iwo munoko nwa Baela? ³⁸ Emba iwe toli Moezipito owakylaka toko mi nkolo iye wawa, emba amba loya babomi ba bato nkoto ine o bokye?» ³⁹ Polo, yokye: «Inga nali, Moyuda, mokyisi nwa nga Tarsis o Silisi, nakuli ba na nwana monomo wa mokyisi nwa kaa. Naebondi,

impe nzela, nawole bato.» ⁴⁰ Mokonzi nwa batuluku amba ya mophe nzela. Bobele, Polo aesi ya teme o ikolo sa ebalele ya ingambi me, azibise bato na eboko. Waikala bée bese, Polo amba ya wo na ná munoko nwa Bayuda:

22

¹ Bande na nga, na batata, okyemela iili na nga obokye naewole unwanwa eye. ² Waoka bée Polo kabawole na munoko nwa lombo bamba kula ikala phio. Polo yokye: ³ «Inga nali Moyuda, mokyisi nwa nga Tarsis o Silisi, kasi banzokolo wawa o Yelusaleme, naekola maphoo maso ma mibeko ma bankoko oka Gamaliel. Nabaka na nga moto wa phowa o maphoo ma Nwaphongo, bo oli lolo eye. ⁴ Nanyokoloko bato baabaka babengye nzela ya Nkolo, baayoko bawaka. Naakyaka bampele na babasi, nabanyosaka o boloko. ⁵ Nkolo ya banganga na bakumu bakokyi eimola bo nawo bole. Bantomaka na nkanda pho ya bebi Bayuda ba Damaseke. Nakyekye akya baanosi baabaka omo obokye nakye na bée o Yelusaleme, babaphe etumbu.»

Polo kaimole bo wamobanga Nwaphongo

⁶ «Nabaka natambule o nzela, waakoma nga phenephe na Damaseke, ibalakana bobo, phenephe

na imbele sa bunya i moto, bongyengyekye bouti o ikolo, boesi ya nzinga. ⁷ Naesi ya kaa o se, namba ya oka ηwesi mɔnɔmɔ mowɔ na nga, obokye: "Saolo, Saolo, konyɔkɔlɔ phɔ ya'ye?" ⁸ Namba ya tuna ngakye: "Iwe nza, Nkolo?" ηwesi moesi ya buya obokye: "Inga Yesu moto wa Nazalete, okonyɔkɔlɔ we." ⁹ Baabaka na nga elele yɔnɔyɔ, bawenekye bongyengyekye me, kasi tebaikaka oka ηwesi ηwa nvɔlekye. ¹⁰ Bobele, namba ya tuna ngakye: "Nkolo, nakyele bo?" Emba Nkolo amba ya mbuyisa yokye: "Inua, kyende o Damaseke, emba omɔ, bamoeyimola na bolaa etoma eephe be." ¹¹ Kasi phɔ bongyengyekye me pha ndandindisaka miyo, sakula wene, nde mɔnɔmɔ na babaka na nga ambampila mi ebɔkɔ obokye nakome o Damaseke.»

¹² «Moto mɔnɔmɔ abaka omɔ, nkombo ye Ananiya. Abaka moto mɔnɔmɔ mokumosi ηwa mibeko ma banga. Bayuda basɔ babaka omɔ, babaka batate bomoto bolaa phe. ¹³ Bobele, amba yaa oli nga, amba ya wɔ na nga yokye: "Saolo, nwebi na nga, kula butwa iwene!" Emba nde mina wamɔ, miyo ma nga mazibo, nakuli butwa iwene. ¹⁴ Amba wɔ na nga yokye: "Nwaphongo wa baango ba banga abongye obokye oebe phowa ye,

owene Bosembo phe na iyoka ηwesi nwe mampenza. ¹⁵ Phɔ osengyesi iba nzoka ye, o boo pha bato basɔ. Wamoimola na masɔ maweni na maokyi we. ¹⁶ Kombe kula makamaka phɔ ya'ye? Tokyende! Obatisame, emba obɔndeke na nkombo ya Nkolo phɔ masumu ma we mali-bisame.»

¹⁷ «Waya butwa nga o Yelusaleme, mokɔlɔ mɔnɔmɔ nabaka o Tempelo, nabɔndeke, namba ya lotɔ ndɔtɔ. ¹⁸ Naesi ya wene Nkolo kawɔ na nga yokye: "Izele, mana o Yelusaleme, sangɔmbɔnɔ, phɔ etebaanole simo eyamobaimola we." ¹⁹ Namba ya buya ngakye: "Nkolo, kasi be nga baebe na bolaa obokye eli nga owabaka kakye o Mangambi ma makyita phɔ ya ivaka o bɔlɔkɔ na ibinda na phimbo bato baeyanole. ²⁰ Na wabomaka be Etiyeni, nzoka ya we, na nga nabaka omɔ, naanolelaka babomi me emba nabaphilelaka bitobu ba be." ²¹ Kasi amba wɔ na nga yokye: "Kyende, amoetoma itakye ombale ya nkyisi ya bapakan!"»

Polo na mokonzi ηwa batuluku ba Loma

²² Bayuda baokaka Polo kawɔ nɔnɔ o maphɔɔ ndengye mena, bamba ya lika nyangye bekye: «Bamanya moto ndengye eye o mokyisi! Takokyi iba na bomɔ!» ²³ Baanwanaka, bamba manya minkoto

ma βε, βavakye mobu-
lubutu o ikolo. ²⁴ Mokonzi
ηwa βatuluku aesi ya
toma obokye banyosa
Polo o ingambi sa
βatuluku, βamowande
phimbo, βamobalimisa
obokye awo βo kaebe
ntina ekyemoanwenele
βε. ²⁵ Kasi wamokanga
βέε na mokposo obokye
βamowande phimbo, Polo
awo na mokambi wa
βatuluku owabaka wawo,
yokye: «Moloma otoikiyi na
βέε sambisa, oli na makokiyi
ma imowanda phimbo?»
²⁶ Waoka mokambi βabona,
akyε imola mokonzi
ηwa βatuluku, yokye:
«Wamokyela βo?» Moto
me ali Moloma! ²⁷ Mokonzi
ηwa βa tuluku aesi ya
kyende phenephe na Polo,
βamotuni, yokye: «Inzi-
mole, oli Moloma?» Polo
aesi ya anola, yokye: «Eli
βomw.» ²⁸ Mokonzi ηwa
βatuluku yokye: «Inga
naphuta βaphalanga βaikye
obokye nabutwe Moloma.»
Polo, yokye: «Kasi nga
βambota Moloma.» ²⁹ Sa
koko, βaalukaka imowanda
phimbo obokye awo, aesi ya
mana phenephe ne, mokonzi
ηwa βatuluku, waeba yo
obokye Polo ali Moloma,
ailaka, pho amokangaka na
minyololo.

Polo obo pha ikyita sinene

³⁰ Mokonzi ηwa βatuluku
alukaka obokye aebe so-
longo, lowo ye losongyele
Bayuda Polo. Yango mena,
boyana, βamba ya moingola

nyololo yaamokangaka na
βε, aesi ya toma βakolo βa
βanganga na βato βa ikyita
sinene obokye βaangane.
Bobele, βamba ya kpa Polo,
βamotyε obo pha βε.

23

¹ Polo aesi ya kyeka βato
βa ikyita sinene, yokye:
«Bande, nono lolo eye,
naikasi ikyelela Nwaphongo
na ndondo yonoyo.» ² Nkolo
ya βanganga, Ananiya, aesi
ya tomisa βato βaabaka
phenephe na Polo obokye
βamowande o munoko.
³ Bobele, Polo aesi ya wo ne,
yokye: «Yamoewanda nde
Nwaphongo, ekuka eyainga
βέε mokoβo ηwa mpembe!
Ozasi wawana obokye
ontenele bolombe, βo kowo
mobeko. Emba kokule
oto mobeko, kotomisa
βato obokye βanvande.»
⁴ Baabaka phenephe na
Polo, βaesi ya wo ne, yokye:
«Kotole nkolo ya βanganga
βa Nwaphongo!» ⁵ Polo,
yokye: «Bande, sikakiyi
eba obokye ali nkolo ya
βanganga, pho naebe na
bolaa obokye βakoma o
buku pha Nwaphongo,
"sa wole nkolo ya ibota
sa we maphoo maabe!"»
⁶ Polo aebaka obokye
βato βa ikyita sinene
βabaka βana Basadukai,
bayoko Bafalisayi. Yango
mena, anwanaka oboo
pha βέε, yokye: «Bande,
nga nali Mofalisayi,
ηwana wa Bafalisayi.
Okoanole nga obokye βawee

bamokundwa, yango mena nasambe.» ⁷ Wawo yo babona, Bafalisayi na Basadukayi baphalatanaka, bato baanganaka baesi ya mikabinya na biboko bibale. ⁸ Pho Basadukayi bawo obokye bawee etebakule kundwa, nwanze tali, bolobo tali, kasi Baphalisayi baanole obokye iso mina ili. ⁹ Bakulaka anwana na bokusi, bateye ba mibeko bayoko bali na Bafalisayi, baesi ya teme, baphalatanaka na bokusi, bekye: «Banga toloikiy mozwa na lowo lofe. Yamoba bolobo, na nwanze awo ne!» ¹⁰ Bakuli phalata na bokusi, mokonzi nwa batuluku ailaka obokye hamotena Polo bitee bitee. Yango mena, batomaka batuluku obokye baute o elele eyanga bato, bamanya Polo onte ya bēe na bokusi, bakye ne o ingambi sa btuluku. ¹¹ Wa mokolo nwa sima, Nkolo amba ya miweninya na Polo, awo ne, yokye: «Oititala nde babona! Bo uti we iimola Simo ya nga wawa o Yelusaleme, esengyesi obokye okye na imola o Loma.»

Bawangye iboma Polo

¹² Boyana wa mum-bengu, Bayuda bamba ya wanga, bakati seleka obokye bamokula zaa, bamokula nywa, elaa phanza babomi Polo. ¹³ Bayuda me baawangaka babaka bato leka mako mane. ¹⁴ Baesi

ya kyende oka bakolo ba banganga na oka bankumu, bawo na be, bekye: «Banga tokati seleka obokye tomokula zaa elaa phanza tobomi Polo. ¹⁵ Emba unwanwa eye, bēe okana na bato ba ikyita sinene, ongye na mokonzi nwa batuluku, obokye baye na Polo obo pha bēe, ebe ndokolo oli na phowa ya ikula olinya lowo le na bolaa. Banga mampenza, tumbo miwangya obokye tomobome mena yo sa taakoma wawa.» ¹⁶ Nwana wa lele wa nwana nyango na Polo owa nwanwasi, waoka yo ikolo me, aesi ya kyende o ingambi sa batuluku, akye imola Polo maphoo me. ¹⁷ Bobele, Polo aesi ya banga monomo na bakambi ba batuluku, awo ne, yokye: «Kyende na munzenga oyo oka mokonzi nwa batuluku, ali na lowo la imoimola.» ¹⁸ Mokambi wa batuluku aesi ya mokpa, akye ne oka mokonzi nwa batuluku, yokye: «Polo, ambangyi, ambondi obokye naeyelele na munzenga oyo, ali na lowo la ewole.» ¹⁹ Mokonzi nwa batukuluu aesi ya kpa munzenga me meeboko, akye ne bi mbale, yokye: «Lowo ye loolukye we inzimola?» ²⁰ Yokye: «Bayuda baoka obokye baongye na we okyende na Polo yana obo pha ikyita sinene, ebe ndokolo bali na phowa ya ikula olinya lowo le na bolaa. ²¹ Kasi iwe, sa

anola yaamowɔ ɓe! Pho bato leka mako mane onte ya ɓee ɓaamibomba obokye bamoakya. Bakata seleka obokye bamokula zaa, bamokula nywa elaa phanza bamobomi. Uɗwanɗwa ye bambo miwangya, ɓaziya nde ɓowababuyisa we.»
 22 Mokonzi me aesi ya wɔ na munzenga me obokye: We sa kye imola nono moto monomɔ maphɔɔ maanzimosi we. Emba amba ya mobuya.

Batomi Polo oka Moangyesi Feliks

23 Bobele, mokonzi ɗwa batuluku amba ya ɓanga ɓakambi ɓabale onte ya ɓakambi, yokye: «Angyinya batuluku mikama mibale, bato mako sambo ɓaatambule na mampunda, na bato mikama mibale ɓaaphile makɔngɔ, omibɔngya phɔ ya ikyende o Sezare wa ngonga ya ibuwa eya nkɔkɔlo. 24 ɓɔngya na mampunda ma inyanya Polo obokye omokomya na nzoto ndaa oka Moangyesi Feliks.»
 25 Akomaka mokanda yokye:
 26 «Inga Klode Lusias, nabeya, Moangyesi Feliks, moto wa kaa. 27 Bayuda ɓaakyaka moto oyo, ɓalukaka imoboma, waoka nga obokye ali Moloma, naesi ya kye na batuluku ɓa nga, nakye mokedola. 28 Nalukaka eeba naa Bayuda ɓamosongyele na lowɔ ye, naesi ya kyende ne obo pha ikyita sinene. 29 Nawenekye

obokye ɓamosongyele phɔ ya maphɔɔ ma mobeko ɗwa ɓee mampenza, kasi taika kyela lowɔ lonɔlo lobe la obokye awe, naa ɓamunyɔsa o boloko.
 30 Waoka nga obokye Bayuda ɓamowangyele na ɓobe, yango mena naetomesi yo izele, nawɔ na bato ɓaamosongyele obokye ɓaya mosongyele obo pha we.»
 31 Batuluku ɓaesi ya kyela ɓo waatomaka ɓe, ɓakpe Polo, ɓakye ne mokɔlo me mamuna nono o Antipatris. 32 Boyana, batuluku, ɓaakyekye na makolo, ɓaesi ya butwa o ingambi sa ɓe, ɓaikyi ɓaɓaka na mampunda, ɓakye na Polo. 33 Wakoma ɓee o Sezare, ɓaakyekye na mampunda ɓaesi ya phe Moangyesi mokanda, ɓaikyi Polo o se ye. 34 Moangyesi amba ya tanga mokanda, atuni Polo naa kaute o mokyisi ye. Waɓaka yo obokye kaute o Silisi, 35 awɔ ne, yokye: «Namoetuna mituna ɓo bato ɓaesongyele ɓaesi». Amba ya toma bato obokye ɓabanza Polo o ingambi sa Elode.

24

Basongyesi Polo oka Moangyesi

1 Sima ya nkɔlo itano, Nganga munene, Ananiya, amba ya kyende o Sezare yo na ndambo ya bankumu, na ná moto monomɔ wa yela ya iwɔ, nkombo ye Tertulus. Baesi ya kye

obo pha Moangyesi Feliks obokye basongyele Polo.
² Bamba ya banga Polo. Tertulus atati imosongyela, yokye: «Iwe Moangyesi wa kaa, Feliks, eli pho ya we, banga lolu toli na nkyisa ya iba bose. Bakyele bitoma bilaa o ibota sa Bayuda sisi pho ya boebakye pha we pha maphoo. ³ Toebe na bolaa bo kyele we, pho ya iso ikyizwe banga mala na mala bilele biso. ⁴ Kasi sikokyi iwo waikye, yango mena, naongye nde obokye, na ngongo ya we, okute looka njwana bokyi bobo. ⁵ Toweni obokye moto oyo ali phele moto mohe, kaambya toko oka Bayuda baso ba mokyisi munsu. Ali mokambi nwa ingomba sa bato ba Nanasaletu. ⁶ Alukaka na oho Tempelo, emba tomba moakya. Tolukaka imosambisa bo kowo mobeko nwa banga. ⁷ Kasi mokonzi nwa batuluku, Lusias, wa ya yo, aesi ya mobololu na bokusi o se ya banga. ⁸ Lusias amba ya wo na bato baamosongyele obokye baye obo pha we. Bo otuni moto me we mampenza, wamowene obokye maphoo maso maamosongyele na banga mali phele.» ⁹ Bayuda bamba ya anola, bekye: Eli nde bomu.

Polo kaambe

¹⁰ Bobele, Moangyesi Feliks amba ya kyelela Polo eboko obokye awo. Polo, yokye: «Naebe obokye mambula maikye oli moteni

wa bolombe wa ibota sisi, nali na nkyisa ya aamba obo pha we. ¹¹ Na we mampenza, okokyi eefa phele obokye, o wakomaka nga o Yelusaleme pho ya ibondele Nwaphongo, nakyela nde nkolo iko mbuka bibale bobele. ¹² Tefaika nzwa, ebe o Tempelo, ebe o mangambi ma makyita ma Bayuda, ebe o lombu, obokye naphalata na moto monomo, naa nalosa eboko ya bato. ¹³ Bato baba tebali na ekpele ekyeteya obokye maphoo maamosongyele na bee lolu mali phele. ¹⁴ Naanole obo pha we obokye nakyelele Nwaphongo owakyelelaka bankoko ba banga, namokyelele na Nzela ya Yesu enyakune ekyewo bee obokye telongoba. Nakule anola maphoo maso maali o buku pha mibeko na o buku pha baimosi. ¹⁵ Nalemele oka Nwaphongo, na baamosongyele balemele bomu me, obokye bato, na balaa na baabe baso bamokundwa. ¹⁶ Yango mena, nakyele bokusi obokye nabee imbele sisu na maumunya maalongoba obo pha Nwaphongo, na o boo pha bato.»

¹⁷ «Sima ya mambula maikye sa kula koma o Yelusaleme, nakuli yaa obokye nasungye ibota sa banga Bayuda na baphalanga na obokye naamba ndaa oka Nwaphongo. ¹⁸ Mena maphoo manzwaka na bee

nakyele o Tempelo, naumvaka imikunyola, bo kowo mobeko. Bato tebaikaka ba baikye, na toko teyaikaka ba. ¹⁹ Kasi Bayuda bayoko ba Azi babaka wamo, eli bee bakokakyi iyansongyela obo pha we, bo babakyi na nga na lowo. ²⁰ Bo tebe bomo, le obokye bato baba bawo, bo banzwa na lowo'ye loofe, wabaka nga obo pha ikyita sinene. ²¹ Nawoko na na bokusi, ngakye: "Naambe lolu ye obo pha we nde pho naanole obokye bawee amokundwa. Siebe lowo losuu loonsongyele na be!"»

²² Feliks, o waebaka yo maphoo ma nzela ya Kolo na bolaa, aesi ya babuyisa, yokye: «Namotena bolombe pha lowo la be, wamoya mokonzi njwa batuluku, Lusias.» ²³ Amba ya wo na mokambi wa batuluku obokye abuya Polo o boloko, amoephisa, bo bebi ne baaya mosunga, yo sa bakatela.

Polo obo pha Feliks na Dulusila

²⁴ Sima ya bana nkolo, Feliks amba ya na njwanjwasi we Dulusila, ali Moyuda. Aesi ya toma bato obokye baye na Polo, aokye maphoo maawo yo pho ya aanola Yesu Klisto. ²⁵ Feliks, waoka yo Polo katya bookokyi moto ikumola Nwaphongo na mofesi nwe, bookokyi moto imizila, bo wamotena Nwaphongo bolombe pha mokyisi mumu, awoko ne kye. Yokye: «Ujwanjwa ye, taa kyende, bo nazwe

ngonga, namokula ebanga.» ²⁶ Alemelaka na obokye Polo aamophe baphalanga, yango mena babaka kamobangye obokye bavane.

²⁷ Mambula mabale malekana nde babona, sima Porsuis Festus amba ya butwa moangyesi o elele ya Feliks. Feliks aikaka Polo o boloko, pho ya ilekyikyisa Bayuda.

25

Polo akomye lowo le oka Kaisala, Moangyesi munene wa Loma

¹ Sima ya nkolo iyato, wakpa Festus bokonzi, aesi ya uta o Sezare, akye o Yelusaleme. ² Omo, bakolo ba banganga na bankumu ba Bayuda baesi ya songyela Polo oka ye. ³ Baongaka ne obokye batome bato bakye banga Polo, baye ne o Yelusaleme, bawangyaka obokye amobome o nzela. ⁴ Festus aesi ya babuyisa, yokye: Polo abaka o boloko o Sezare, na nga mampenza nalukye ikula kyende omo ujwanjwa ye. ⁵ Le obokye: «Bakonzi ba bee bakye nzika o Sezare, bambe songyela moto me, bo akyela bofe.»

⁶ Festus akyelaka omo nde nkolo wambe naa iko, amba ya butwa o Sezare. Boyana, aesi ya kye zala o elele ekyeambe bee maphoo, amba ya toma bato, yokye: Baye na Polo. ⁷ Waya bee ne, Bayuda baa utaka o Yelusaleme, baesi ya

molungya, bamosongyele na maphoo maikye maikye manene, mawaa bee mampenza tebaikaka koka iteya obokye mali phele. ⁸ Polo aesi ya babuyisa, yokye: «Ebe pho ya mibeko ma Bayuda, ebe pho ya Tempelo, ebe pho ya Kaisala, sikyi kyela lowo lonolo loobe.» ⁹ Festus alukaka obokye Bayuda bamosambe, aesi ya tuna Polo, yokye: «Wamozinga ikyende o Yelusaleme obokye osambe lowo lolo omo o boo pha nga?» ¹⁰ Kasi Polo amba ya buya yokye: «Nali o tilibinale ya Mokonzi, nasengyesi isamba nde omo. Sikyi kyela Bayuda na lowo lonolo loobe, nde bokowene we mampenza babona. ¹¹ Bo nakyesi boobe phele, na bo naani kyela lowo loobe lokokyi obokye nawe, sikokyi ilota iwa. Kasi bo maphoo mansongyesi na bee mali ma bole, moto takokyi inzambya o mafoko ma be. Nazingyi iamba o boo pha mokonzi.» ¹² Bobele, Festus amba ya anola maumunya me, emba amba mobuyisa yokye: «Ozingyi iamba nde oka mokonzi, wamokye o boo pha mokonzi.»

Polo o boo pha Agripa na Belenise

¹³ Bana nkolo balekanaka, mokonzi Agripa na Belenise bamba yaa o Sezare, emba; bamba kye kyeka Festus. ¹⁴ Emba bo waba bee balekyinya njwana imbele,

Festus amba ya imola mokonzi lowo la Polo, yokye: «Moto monomo ali wawa, Feliks amoika o boloko. ¹⁵ Waba nga o Yelusaleme, banganga banene na bankumu ba Bayuda bamba ya mosongyela, baongye obokye bamunyete. ¹⁶ Namba babuyisa obokye o mibeko ma Baloma, tebakokyi ambya moto bo naino tebamokyi yo na bato bamosongyesi, na ibuya i maphoo maso mamosongyesi na be. ¹⁷ Yango mena baya wawa nde ena yana, sakuta na nzephisa. Namba ya zala o tilibinale, emba na mba batoma obokye baye na moto me. ¹⁸ Wa yaangana basongyesi bee wali yo, tebaka zwa na lowo lonolo lokusi bowa umunyaka nga. ¹⁹ Babaka ne nde na toko ekyekyi maphoo ma losambo la bee mampenza, na pho ya moto monomo na nkombo ya Yesu owawa, kasi Polo kawo obokye ooli nde na bomoo. ²⁰ Waba nga sazwa ndengye ya itena bolombe mi lowo ndengye mena, namba ya onga ne obokye akyende o Yelusaleme pho ya obokye lowo le lokye woomo omo. ²¹ Kasi Polo azingyi nde ikye aamba o boo pha mokonzi omunene, emba namba ya toma obokye batamovaka o boloko noko mokolo njwaamolekyinya banga o boo pha mokonzi.» ²² Bobele Agripa amba ya wo na Festus: «Nazingyi ooka

na nga moto mε.» Amba mobuyisa yokye: «Yana, wamooka.»

²³ Bo yana, Agripa na Belenise bamba yakye nyolo na kaa eso o ingambi siambinya bée maphoo, bée na bakonzi banene ba batuluku na bankumu ba mokyisi. Festus amba ya toma bato obokye baye na Polo. ²⁴ Emba Festus amba ya tata iwo, yokye: «Mokonzi Agripa na bée baso bali na banga, kowene moto oyo. Bayuda baso baesi oka nga pho ye, o Yelusaleme nono wawa, bakyemianwana bεkye takoyi ikula ba na bomoo. ²⁵ Pho ya nga, sikyi zwa o maphoo me lokokyi ne iwa. Kasi pho yo mampenza azingyi ikye amba oka mokonzi omunene, naanosi imotoma oka ye. ²⁶ Otolu nga na ná lakolo lowo la ikomela mokonzi pho ye, namoambinya o boo pha bée, konza o boo pha we mokonzi Agripa, pho okokye imokomela sima ya iyoka munoko nwe. ²⁷ Pho yamoba bobε, pho ya nga, itoma moto wa bokolo, sanko ya iyebinya biwele bimoakye na bε.»

26

Polo kaambe o boo pha Agripa

¹ Agripa amba ya wo na Polo, yokye: «Toephε nzela obokye oambe.» Polo amba ya elola eboko, amba ya amba yokye: ² «Mokonzi

Agripa, i maphoo maso mansongyesi na Bayuda, namiwene nde na nkonzoo ya iyamba loloo o boo pha we, ³ pho iwe koebe na bolaa bonkoko bosoo pha Bayuda na maphoo ma phango. Naongye na we obokye onzokye na bolaa.»

⁴ «Bayuda baso banzebe na bolaa, uta bolengye pha nga, baεbe bo wabaka nga phanza onte ya ibota sa banga Bayuda, na o Yelusaleme. ⁵ Banzebe kalakala, bakokyi na iwo bo bazingyi, obokye nali moto okokumole na bokusi mibeko ma ingomba sa banga Bafalisayi. ⁶ Emba loloo eye, bo naesi yaamba, eli nde pho ya molemo nwa mbunu eya ikyela Nwaphongo baango ba banga. ⁷ Na obokye mabota ma banga iko mbuka mabale, wa mobondele bée Nwaphongo na moo na mokolo, saema, balemele iwene mbunu me ekokye isame. Eli nde pho ya molemo mamuna, so mokonzi, bonsongyesi Bayuda bobo. ⁸ Pho ya'ye onte ya bée toanole obokye Nwaphongo kakundole bawe? ⁹ Pho ya nga, naanolaka bato saanola nkombo ya Yesu, moto wa Nazalete. ¹⁰ Emba nde bomoo bo wakyela nga o Yelusaleme. Nga mampenza naakyaka baanosi baikye na bokonzi pha mpekye banganga banene emba na nga naanolaka waba bée

babaḅome. ¹¹ Nanyɔlɔkɔ o mangambi ma makyita masɔ, nakyelaka bitoma biikye phɔ ya ɓɛ, phɔ ya ibatomisa na bokusi obokye ɓatole Yesu, emba na kabu ya nga ekusi, nabafengaka nɔnɔ o nkyisi nsuu inɛnɛ.»

¹² «Yango mena, mokɔlo mɔnɔmɔ, nabaka na kyende o Damaseke na bokonzi bosɔ na etoma ya ɓanganga ɓanɛnɛ. ¹³ Nabaka o

nzela, so mokonzi, imbele sa bunya o moto, naesi ya wɛnɛ ɓongyɛngyɛkye ɓouti o ikolo, ɓolole koleka moo, ɓongyɛngyɛkye mɛ ɓoesi ya nzinga ebe na ɓɛbi ɓatambulaka na nga nzela. ¹⁴ Tomba ya ka ɓanga ɓasɔ o se, emba namba ya oka ɲwesi mɔnɔmɔ mowɔ na nga na munɔkɔ ɲwa ɓa Ebele obokye: “Saolo, Saolo, phɔ ya ye konyɔkɔlɔ? Bo olɛ mbela ya nga, mena komizokya nde wɛ mampenza.” ¹⁵ Namba ya buya ngakye: “Iwɛ nza, Nkolo?” Nkolo amba kula yawɔ yokye: “Nali Yesu, eli nga moto okonyɔkɔlɔ wɛ. ¹⁶ Kasi ɲɲwa, tɛmɛ!

Kyeka phɔ ya'ye naetɔkɔlesi: Naeyɔsi phɔ obe moto wa etoma na nzoka ya iwɛnɛ siuti wɛ invɛnɛ, na yaamowɛnɛkyɛ sima, na yaamobaka nga naeteya. ¹⁷ Namba ebikya o mabɔkɔ

ma Bayuda, na ma mabota ma ɓapakano wamoetoma nga ¹⁸ phɔ ya ikye ɓaingola miyo, ibamanya o enzɔmbi phɔ ya ibabuya o moo,

ibamanya o bokonzi pha Molemba phɔ ya ibabuya oka ɲwaphongo. Phɔ ya obokye ɓazwe ɓolimbisi pha masumu na iyalo sa ilaka elele yɔnɔyɔ na ɓaanosi, na nzela ya inzanola.”»

Polo kaimole bokokyele yo etoma yɛ

¹⁹ «Tata wamɔ, mokonzi Agripa, sika koka ilɛ ndɔtɔ ya ikolo eya wɛnɛkyɛ nga. ²⁰ Kasi naimola

ɓato ɓa Damaseke phanza, emba ɓa Yelusaleme, o nkyisi iso ya Yuda, sima o mabota ma ɓapakano obokye ɓasengyesi ɓongola mandondo phɔ ya ek-pana bika ɲwaphongo, ɓobikakye ɓooteya obokye ɓabongosi mandondo ma ɓɛ. ²¹ Eli phɔ ya ɓomɔ Bayuda ɓanzakyakyi o Tempelo, ɓalukakyi imɓoma.

²² ɲwaphongo ambanze nɔnɔ lolɔ eye, nataɓa ɓa ɓomɔ obokye naimole simo ya nga oka ɓato ɓasɔ ɓaakyikyi na ɓaanɛnɛ. Naanole nde maphɔɔ maawɔ Mose na mawɔ ɓikondo obokye mamoya:

²³ Masiya amowɛnɛ ɓolɔsi, amoba moto owa ɓoo, owamokundwa onte ya ɓawee. Amoimola o ibota sa ɓanga na ɓato ɓaateɓali Bayuda obokye moo moesi, enzɔmbi emani.»

Polo kalukye obokye Agripa aanole Yesu

²⁴ Waba Polo katɔndɔlɔ ɓaɓona, Festus amba ya aɲwana nɛ, yokye: «Polo, oli na ɲwaa! Iekola

saaekola we na boikye siephe njwaa!»²⁵ Polo, yokye: «Festus moto wa kaa, nga sili na njwaa, nawo maakolo maphoo maali phele.²⁶ Mokonzi Agripa kaebe maphoo mamana na bolaa. Nakokyi imowole mango pwapwa. Naanole obokye tabungye nono lowo lonolo i maphoo mamana, pho malekanaka o miyo ma bato.²⁷ Mokonzi Agripa, koanole maphoo maawo baimosi? Naebe obokye komaanole!»²⁸ Agripa aesi ya wo na Polo, yokye: «Kolukye imbuya nde unwanwa eye Moklisto?»²⁹ Kasi Polo, yokye: «Ebe unwanwa eye, ebe wakoko, nabondela Nwaphongo obokye na we, na baso baanzokye lolo ye, bee obutwe booli nga, manya nde nyololo iye!»

³⁰ Mokonzi, na moangyesi, na Belenise, na baso baazalaka na bee bamba ya teme.³¹ Wamana bee wamo, baweneka, bekye: «Moto oyo taikyi kyela lowo lonolo la iwaa naa laa imunyosa o boloko.»³² Agripa amba wo na Festus, yokye: «Moto oyo, bo tawokyi obokye azingyi ikye amba oka Kaisala phe, nde bamokandolakyi.»

27

Batomi Polo o Loma

¹ Wakpama meko obokye toba o masuwa pho ya ikyende o Itali, aesi ya kpa Polo na bato ba boloko bayoko bakye baphisa Yuli, oli monomo na bakambi

ba moluku njwa batuluku ba moangyesi wa Loma.² Bobele tomba ya baa o masuwa mautaka o Adramite, makyende mopha njwa mabongu ma Azi. Moto monomo wa Makedoniya, mokyisi nwe Tesaloniki, abaka na banga elele yonyo. Nkombo ye Aris-tarke. Tomba ya kyende.

³ Boyana, toesi ya koma o Sidona. Yuli abaka na Polo na bolaa, aesi ya mophe nzela ya ikye kyeka bande ne, obokye azwe ya sengyelaka ne.

⁴ Wamana banga wawana, toesi ya banda mopha njwa esanga ya Shipre, pho phephekye yabaka kyekule lobuya na munsima.⁵ Toesi ya katisa maa manene maali phenephe na Silisi na Pamfili, tokye koma o Mira, mokyisi monomo o Lisi.⁶ Omo, mokambi wa batuluku azwe masuwa mautaka o Alegizandri, makye o Itali, aesi ya lokpesa omo.⁷ Tokyelaka nkolo nzikye o nzela, masuwa makyekye nde na mo na mo. Tolukaka obokye tokome o Kinidi. Toesi ya lekana o Salmone obokye toekpane o mopha moyoko njwa esanga ya Kelete, pho phephekye teyaikaka lophe nzela ya ilekana mopha njwabaka banga.⁸ Totambulaka na nkaka obokye tolekane o mokukulu me, tokye koma o elele yonyo, baebangye Mabongu Maalaa phenephe

na mokyisi na nkombo Lase.

⁹ Tokokoko na boikye o nzela. Nkolo ikyikyile bée izaa yaunva lekana. Na bomo tokomaka imbele siikyele phephekye na bokusi. Yabutwaka nkamba obokye masuwa makule tambula. ¹⁰ Bēbi, nawene obokye imbanga sisi samoba na nkamba, masuwa na mbolo iili omo yamotono na bofe, kasi na banga mampenza botewalongoba phe, tomowaa. ¹¹ Kasi mokambi wa batuluku taikaka anola munoko nwa Polo, anolaka nde munoko nwa mopuse wa masuwa na mokolo wa masuwa. ¹² Ibongu me tesaikaka ba elele elaa obokye masuwa maseme imbele sabaka phephekye kyekyele na bokusi. Yango mena, bato bayoko baikye ba masuwa, bakanaka obokye tomane wamo, bo tomokoka, tokome o Feniks, ibongu sa Kelete sikyekye mbale eya ngyele, na mbale eya ikolo, obokye imbele sa sekye suunve wamo.

Eweele o maa manene

¹³ Nwana phephekye ekeute mopha nwa ngyele, ebuto ikyela. Bato ba masuwa babuyaka obokye bamokokya yaakanaka be. Baesi ya manya longo, babuto itambula, babande phenephe na mokukulu nwa esanga ya Kelete. ¹⁴ Sa koko, ewele yonyo yautaka o mangomba manene ma esanga. O munoko nwa Baela babangye ewele me

Yulakulu. ¹⁵ Yeesi ya lodikyinya, tewakulaka koka ibekola masuwa mopha mooye ewele. Bobele, ewele ebuto ikye milouka nde babona. ¹⁶ Toesi ya banda phenephe na esanga yonyo ekyiky, nkombo na yango Koda, yakutaka loziba pho ya ewele. Tonyokoko iphila nwana ebe omokyiky okobe o sima ya masuwa ¹⁷ Obokye bato ba masuwa baebaya omo. Bobele, baesi ya kpa nsimbi inene, baizingyi o masuwa, bamakangyi obokye me sa otono. Waba bée baile ikye baa mi bokye pha mokukulu nwa Libi, baesi ya vaka ibaya sonoso sinene obokye sizimbe masuwa, mabutwe ikye na mo na mo, ewele yeesi ya butwa ikye mi louka nde babona. ¹⁸ Ewele yabaka kyelodikyinya nde na bokusi, boyana baesi ya butwa ivaka biphesi banyanyaka banga o maa. ¹⁹ Mokolo nwa sima, baesi ya vaka bée mampenza bakapoo baa masuwa solongo o maa. ²⁰ Nkolo nzikye tolokulaka wene, ebe moo, ebe banyasesi, ewele yataaka ba nde ekusi. Tolokulaka lemela obokye tomobika.

²¹ Baabaka o masuwa bakokoko sa zaa. Bobele, Polo aesi ya teme onte ya be, yokye: «Bēbi, bo wanzokaka obokye banga sa mana o Kelete, nde tolonyomokyi bofo, nde tolobungye na mbolo bofo. ²² Kasi

uḡwanḡwa eye, naongye na b́́e obokye oititale, pho nḡnḡ moto mḡnḡmḡ etaawe, ekpele yḡnḡyḡ eya mḡḡtḡnḡ nde masuwa.

²³ Nwaphongo, ooli Mobikye wa nga, owaa okokyelele nga, antomelakyi ḡwanze we na mokḡḡ, ²⁴ awḡ na nga, yokye: "Polo, iwε sa ila! Esengyesi obokye okome obo pha Moangyesi Kaisala, pho ya we, Nwaphongo na ngolu ye amobikya na basḡ baatambule na we o masuwa".

²⁵ Yango mena, b́́bi, oititala pho nakyele ndondo ya nga oka Nwaphongo obokye maphḡḡ mamana mamoba nde bo nzimolakyi ḡwanze. ²⁶ Kasi esengyesi obokye masuwa makye lovaka o mokukulu ḡwa esanga yḡnḡyḡ babona.»

²⁷ Tokyela nkḡḡ iko mbuka ine, eweεe yabaka kyekye na banga nde bokye o maa manene ma Meditelane. Wa molengyela, bato baakyele o masuwa bawenekye obokye tokomi phenephe na manyete.

²⁸ Baesi ya meka bozindo pha maa, baweni obokye boli pha bametele mako mane. Basusa na ḡwana boo, bakuli meka, bazwe bozindo pha bametele mako maato. ²⁹ Bailaka obokye masuwa sa zuma o mabanga.

Yango mena, bamba ya vaka balongo bane o sima ya masuwa, baimaka obokye bunya boyεε izele.

³⁰ Bato baakyele o masuwa balukaka ilota, baesi ya uya eb́́e ya masuwa o maa, bakye vaka balongo o boo pha masuwa. ³¹ Kasi Polo aesi ya wḡḡ na batuluku na mokambi wa bε, yokye:

«Bo bato baba tebaikasi o masuwa, tolokokyi ibika.»

³² Bobele, batuluku baesi ya tena nsimbi yaaphilaka eb́́e, baele, ekye.

³³ Phenephe na walukye iye bunya, Polo aesi ya banga bato basḡ obokye baze, yokye: «Lḡḡ eye tokokye nkḡḡ iko mbuka ine, koziya nde obokye eweεe yunve, oli nde babona sa zaa ekpele.

³⁴ Kasi naongye na b́́e obokye oze, pho osengyesi na ntoma obokye obikye. Moto mḡnḡmḡ onte ya b́́e etaabungya nḡnḡ munsuwe mḡnḡmḡ o moto nwe.»

³⁵ Waunva Polo iwḡ babona, amba ya kpa mapa, abḡndesi Nwaphongo obo pha basḡ, aesi ya makaba, babuto iza.

³⁶ Bobele, basḡ babutwaka na nkyisa, baesi ya zaa.

³⁷ Banga basḡ o masuwa, tobaka bato nkama ibale na mako sambo mbuka motoba. ³⁸ Waawene b́́e obokye baokyi ntoma, bamba ya vaka ba ble o maa obokye masuwa malawe.

³⁹ Wayε bunya, bato baakyele o masuwa tebaikaka eba obokye bakomi phenephe na manyete. Kasi bamba ya wene ibongu sḡnḡsḡ o iwεε sa maa, baesi ya kana, bekye, bo baakokyi,

bakye seminya masuwa omō. ⁴⁰ Bamba ya tena nsimbi ya balongo basō, babaiyki o maa, bamba ya ingola na nsimbi ya yenda ya masuwa. Bobele, baesi ya kyela etobu yōnyō enene o masuwa mopha nwa obo, obokye eweēle eukye masuwa mopha nwa ibongu me. ⁴¹ Masuwa maesi ya kye sele na bokusi o bokye me phaabaka o ntante ya maa, mopha nwa obo munyōsi o bokye, temokuli nyingana, emba kanda yamba tena mopha nwa sima. ⁴² Batuluku balukaka iboma bato babōlōko phō nōnō mōnōmō na bēe sa nyongyela obokye alote. ⁴³ Kasi mokambi wa batuluku alukaka ibikya Polo, amba ya bakatela obokye bale. Aesi ya tomisa baaēbaka inyongyela, yokye, amikumbya o maa phanza, akye abwa o ikolo. ⁴⁴ Bayōko baphile o mabaya, na o bite ba masuwa, babengye bēbi. Na bomō babona, banga basō toabwaka o ikolo, tobikaka.

28

Polo o esanga ya Malte

¹ Wamana banga o mbale eya makama, tomba ya oka obokye esanga me baebangye na nkombo ya Malte. ² Bato ba esanga me, balookyelaka ngōngō. Waba mbula kyenō, mpiyō yabaka, baesi ya lokyelela nwenya muikye, balobangyi banga basō obokye tokye otō.

³ Polo aōngōko ebolo ya nkoo obokye aevakye o nwenya, na ina mbambisa nzōo yeesi ya tōkōlo omō, ekatemi o ebōko ye. ⁴ Wawene bato ba esanga obokye nzōo ekatemi o ebōko ya Polo, bawōnōko, bēkye: «Nde phele moto oyo ali molemōsi wa bato. Na bo babikakyi o maa, Nwaphongo na bolombe phe, taikyi zinga obokye abe na bomō.» ⁵ Kasi Polo, nde phele, aesi ya nyaka nzōo o nwenya, saoka na nwana bolōsi. ⁶ Bato baziya nde obokye bamowene aulo, na aka awe. Kasi, waziya bēe tee, baesii ya wene nde obokye tewamoyelele na lowō lōnōlo loobe. Bamba ya bongola maumunya ma bē, bamba butwa iwō mbala nzikye bēkye: Ali nde nzambe.

⁷ Manyete ma mokonzi nwa esanga me mabaka phenephe na elele me, nkombo ye Pubilusu. Amba loyamba na bolaa, amba lolasa nkolo iyato. ⁸ Ango abaka alangyi o ntangye, mowewe nwabaka munyōkōlo na iphanza malongo. Polo amba yakyende o moto nwa ntangye ye, na ibōndele, amba motandela mabōko, amba mobikya. ⁹ Sima ya lowō lalona, bato baayōko ba esanga baabaka na malōsi, bayakaka na bēe oka Polo, na bēe babikaka me. ¹⁰ Bamba lokumola na ndengye iso, emba wakula banga benga imbanga sa banga o nzela ya ebale,

balokokyiselaka mbolo
iso iwaa yasengyelaka na
banga.

*Imbanga o nzela ya uta o
Malte nɔnɔ o Loma*

¹¹ Sima ya makombe
maato, tomba ya baa
o masuwa masengyelaka
wamo imbelele siso sa seekye.
Masuwa me mautaka o
Alegizandri, nkombo ya
mango Manzambe ma zaa.
¹² Toesi ya kye seme o
Sirakize, tokyelaka omɔ
nkɔlɔ iyato. ¹³ Wamana
banga wawana, toesi nde
yabanda mokukulu, tokye
koma o Regiyumu. Bo
yana, phephেকে ekyeute
o ngyele, yeesi ya kyela,
emba tomba ya koma
o Puzole sima ya nkɔlɔ
ibale. ¹⁴ Omɔ, tokyezwa
bebi baongaka na banga
obokye tokyele pɔsɔ yɔnɔyɔ
oka be. Kyeka bo wakye
banga o Loma. ¹⁵ Wataba
banga o mokyisi mamuna,
bebi baokaka iya sa banga,
bamba ya lobenga nɔnɔ o
Zando sa Apiyusu na o elele
ekyebangye be Mangambi
Maato. Wabawene yo,
Polo amba phe Nwaphongo
melesi, akuli zwa nkyisa.

Polo akomi o Loma

¹⁶ Wakoma banga o Loma,
baanolaka obokye Polo akye
zala o elele ye mampenza,
na tuluku mɔnɔmɔ phɔ ya
imobanza. ¹⁷ Sima ya nkɔlɔ
iyato, Polo amba ya banga
bankumu obokye baangane.
Wa angana be, amba wo
na be yoke: «Bebi, nga

otowaika kyela lowo na bato
ba banga naa na mibeko
ma loikyela baango ba
banga, bakambi ba Bayuda
banzakyaka o Yelusaleme,
banzambe o maboko ma
Baloma. ¹⁸ Waunva in-
tuna mituna, balukaka
inkandola phɔ tebaikaka
nzwa na ná lowo lɔnɔlɔ
loobe obokye bambome.
¹⁹ Kasi Bayuda tebaikaka
banola, nambaka baonga
nde obokye nakyende
oka Moangyesi Kaisala,
siikaka baa na ná lowo
la isongyela ibota sa nga.
²⁰ Yango mena, naebangakyi
obokye naewene, towene,
bankangaka munyɔlɔlɔ
mumu nde phɔ ya moto
okokyelele banga bato ba
Yisalaele molika.»

²¹ Baesi ya mobuyisa,
bekye: «Toloika zwa nɔnɔ
mokanda mɔnɔmɔ muute
o Yuda phɔ ya we, onte
ya bebi baaesi wawa, nɔnɔ
mɔnɔmɔ taikiyi loimola
lowo la we, naa awo lowo
lobe phɔ ya we. ²² Kasi
banga toli na phowa obokye
oloimole bo koumunya we,
phɔ toebe obokye bilele biso
baikye ziiko na ingomba sa
Baklisto.»

²³ Be baso na Polo,
balongyibinyaka mokɔlɔ
nwamovana be. Wakoka
mokɔlɔ me, bato baikye
bayakaka ya benga Polo
o ingambi siizale yo.
Polo abateyaka tata na
mumbengu nɔnɔ wa
nkɔkɔlɔ. Abaimolaka bo oli
bokonzi pha Nwaphongo:
Abatangyelaka nkanda ya

mibeko ma Mose na nkanda yaakomaka bamoisi, akyelaka bokusi obokye baanole Yesu. ²⁴ Bana baanolaka maphoo maawoko yo, kasi bayoko tebaikaka anola.

²⁵ Wainwa bee obokye babutwe, babaka na ziiko onte ya be. Polo aesi ya wo na bee nde obokye: «Bolofo Bosantu alongaka, waawoko yo na bankoko ba na nzela ya moimosi Yisaya, yokye!

²⁶ Kye wo na ibota sa Bayuda sasina bofo:

“Wamooka na bolaa, kasi otoebe ntina ya maphoo me,

Wamokyeka na bolaa, kasi otoowene ekpele.

²⁷ Pho ntema ya bato baba ibuto nkusi,

Pho ibota me, baundi matoo ma be, sa oka,

Bazibi miyo ma be, obokye bee sa wene,

Mandondo ma bee mabuto makusi obokye

Bee sa eba ekpele pho baye oka nga, nababikya.

Eye kyewo nga Nwaphongo.”

²⁸ Emba Polo amba ya sukya yokye: Oeba obokye Nwaphongo atomelaka bato baatebali Bayuda Simo ye obokye babikye, emba bee baamooka!» ²⁹ Wawo Polo babona, Bayuda babutwaka, baphalatanaka na bokusi onte yabe. ³⁰ Polo aphutelaka ingambi sonoso o Loma. Akyelaka mambula mabale omoo. Ayambaka bato basoo baabaka baya mokyeka. ³¹ Aimolaka bo

li bokonzi pha Nwaphongo, ateyaka maphoo ma Nkolo Yesu Klisto pwapwa. Moto nono monomo taikaka mokatela.

Mokanda ŋwa Polo oka Baloma Maphɔɔ ma etatele

Waaɓa Polo kakomele ɓaanosi ɓa Loma, mena aɓaka o suka ya imbanga se saa iyato. Aɓaka na phowa ya ikyende nono o Loma, pho naino tataka koma omɔ, emba ambe kula kyende ikye imola Simo Elaa o Esipanye (15.22-24). Ntina ya mokanda nwe yaɓaka pho ya ibongya iyaa se, na pho ya iteya mateya me oka ɓaanosi ɓa Loma.

Mokanda mumu moli na maphɔɔ mama:

- Baloma 1.1-17: Mokomi ŋwa mokanda mumu na ntina ya etoma ye ya ɓotoma
- Baloma 1.18-3.20: Bato ɓabungyi nzela emba ɓasengyesi na ibika
- Baloma 3.21-4.25: Bookobikya Nwaphongo bato
- Baloma 5.1-8.39: Bomɔɔ ɓponyakune o nte ya Klisto
- Baloma 9.1-11.36: Mau-munya ma Nwaphongo pho ya Isalayele
- Baloma 12.1-15.13: Mɔbesi ŋwa ɓaanosi
- Baloma 15.14-16.27: Maloɓa ma isokya na ndongolo

Iɓeya

¹ Mokanda mumu moute na nga Polo, moto wa etoma

wa Yesu Klisto. Nwaphongo ambanga pho ya ifaa toma ye, anzolo pho nakyende imola Simo Elaa ye oka bato, ² Simo Elaa me, Nwaphongo alolakyelaka yango o buku phe na munoko ŋwa ɓaimosi ɓee ɓaaphanza. ³ Simo Elaa me kye wo pho ya Nwana we Yesu Klisto Nkolo wa ɓanga. Na ɓomoto abotama o ibota sa mokonzi Davidi. ⁴ Wa kundwa yo, Bolobo amoweninyaka Nwana wa Nwaphongo owa mwiya. ⁵ Na nzela ya Yesu, Nwaphongo na ngolu ye amba ya ntoma pho ya ngambo ya Yesu, pho na kye miimola bato ɓa nkyisi iso iloba se pho ɓa moanole ɓambe na motosa. ⁶ Bɛe bato ɓa Loma oli na ɓee nde ɓo bato me, ɓee bato ɓaɓanga Nwaphongo pho o ɓe bato ɓa Yesu Klisto. ⁷ Emba naekomele ɓee ɓaso, Nwaphongo kaezingye ɓee ɓali pho ye. Nwaphongo Anjo wa ɓanga na Yesu Klisto Nkolo wa ɓanga aephe ngolu na ɓose.

Polo kazingye ikyekyeka baklisto ɓa Loma

⁸ O ebandele, na nzela ya Yesu Klisto, na phe Nwaphongo wa nga melesi pho ya ɓee ɓaso, pho o munse munsɔ, bato ɓawo pho ya ianola sa ɓe. ⁹ Nwaphongo kaebe obokye iiki wo nga ili phele, iyo okoyelele nga etoma na ndondo yonoyo na iimola Simo Elaa ekyekyi Nwana we. Kaebe obokye

nkolo iso wa bondele nga na bondele pho ya be. ¹⁰ Mbala iso o mabondesi ma nga na ongye na Nwaphongo obokye boebe mokano nwe, aingole nzela obokye nata na yaa ekyeka. ¹¹ Pho nasepele na boikye iyaa ephē ikabo siuti na Bolobo Bosantu pho ya iyaekuya. ¹² Nazingye obokye banga baso tokuyinyakye onte ya ianola sa banga oka Klisto. ¹³ Baande, eba obokye mbala nzikye naumunya iya ekyeka, kasi tewa longobane. Pho phowa ya nga eli obokye etoma ya nga ebote mbuma oka bēē bo wa bota yango o nkyisi iyoko, ¹⁴ Nwaphongo ampe etoma me. Yango mena nasengyesi iimola Simo Elaa oka bato baso, ebe bato bali o nkyisi inene, ebe bato bali o nkyisi ya mongonda. Na moeyimola oka bato baekola na oka bato bate baika ekola. ¹⁵ Yango mena nali na phowa ya iyaa eimola Simo Elaa na bēē bato bali o Loma me.

Simo Elaa eli na mwiya

¹⁶ Sili na soo ya iimola Simo Elaa. Yango Eli mwiya nwa Nwaphongo moobikya bato baso baanola Yesu Klisto: Bayuda phanza, emba baate bali Bayuda sima. ¹⁷ Simo Elaa me kyeweninya ndengye ekye buya Nwaphongo bato, bato ba bosembo o miyo me. Esengyesi nde obokye bato baanole nde Yesu Klisto, nzela esuu teeli. Nde bo

wakomama we o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto wa bosembo, amobika na ianola se.»

Moto kakyele masumu

¹⁸ Uta o ikolo, Nwaphongo kaweninya yoo yee pho ya masumu maso na bofe bosso bokyele bato, maphoo mabe makyele bēē makatele bato saeba nzela ya bosembo. ¹⁹ Nwaphongo aabaphe etumbu pho nzela ekokakyi na bēē imoeba eli polele, Nwaphongo yo mampenza abateya yango kasi bēē te baikyi ebanga. ²⁰ Uta waakyela Nwaphongo mokyisi, bikpele biakyela yo biweninya bato polele booli yo, nabo tebiwenene na miyo. Emba te bakokyi iwo obokye teli bofe pha bēē bo tebaamotosa. ²¹ Nabo okoebe bēē obokye Nwaphongo alii, tebaamokumole, tebamophe na melesi bo sengyesi bēē ikyelela Nwaphongo. Maumunya ma bēē mali nde o maphoo mpamba, bataaba o enzombi, te baefbe na lowo loolaa. ²² Bamitate obokye bali bato ba malondo, nzuka bali nde bato ba nyaa. ²³ Obokye bakumbele Nwaphongo owa nkyemo, otoowe, bakumbele nde bikyeko baulana na moto ookowe, bikyeko biyoko bauluna na manyosi, biyoko na manyama, bina bikuli ba ndokolo manyama maalande na ibuu. ²⁴ Yango mena Nwaphongo amba bale pho bakyele maphoo

maabe bozinye bée ikyela, emba bambe kyela maphoo ma soo onte ya be. ²⁵ Bale bosembo pha Nwaphongo, babengyi nde boole. Bakumbele bikpele bakyela Nwaphongo, babikyelele, kasi ona Nwaphongo owa bikyela teboamokumole, osengyesi bée ikumbela nkolo iso. Ame. ²⁶ Yango mena Nwaphongo abale pho bakyele maphoo maso maakane bée ikyela. Babasi bale bampele babuto ikyela maphoo ma soo bée na be. ²⁷ Bampele nde bomo me, bale babasi, bali na phowa ekusi ya ikpa bampele basu ndokolo babasi. Bampele na bampele bakyele maphoo ma soo. Bamibangyesi etumbu ekokyi pho ya masumu makyele be. ²⁸ Pho bato bale ieba Nwaphongo, Nwaphongo abale na maumunya ma bée mabe pho bakyele maphoo mabe matemakokyi bée ikyela. ²⁹ Mandondo ma bée matonda na maphoo maabe, bamengyele mbolo ya bato, bakyelane bofe, baokyenele zuwa, babome bato, baokye maoka, bakatele bato, baine bato, bayoo bato. ³⁰ Bakyemiwole bebi na bée na bofe, bali banguna ba Nwaphongo batole bebi, bali bato ba lolendo, bamitate. Baumunya nkolo iso nde ikulaka kyela masumu, tebatosa baboti babe. ³¹ Tebakule eba lowo lolaa, tebakokya mambunu ma be, tebaebe izinga bato,

tebali na ngongo na moto. ³² Baebe na bolaa obokye mobeko nwa Nwaphongo mowo obokye: Bato bakyele maphoo mabe ndengye mena, bakokyi na iwaa. Na bokoebe bée babona, bakule kyela nde maphoo maabe. Te eni ba nde yango miina, basambe wa wene bée bebi na bée bakyele maphoo mabe.

2

Ndengye eya mosambisa Nwaphongo bato

¹ Iwe, obe na nzaa, okosambisa bebi, etebaelimbisa. Pho waasambisa we moto, kominyete we mampenza, pho na we kokyele bomo me, iwe okosambisa bebi. ² Nzuka banga toebe obokye isambisa sa Nwaphongo sikyelame na bosembo pho ya bato bakyele maphoo mabe. ³ Koumunya obokye iwe ookosambisa bato bakyele bofe na bakyele ya be, wamolota isambisa saka Nwaphongo? ⁴ Naa iwe kotiyole bolaa pha Nwaphongo, na iyosa se, na ndondo elaa ye, saeba obokye bolaa phe boetomisa obokye obongole motema? ⁵ Na moto bokusi nwa we, na ndondo ya we ete okye na we ngongo, komibangyele kabu o mokolo njwaa kabu wamokyelama sakolo isambisa sa Nwaphongo. ⁶ Amophe moto na moto ibonza kokokana na bitoma be: ⁷ Bomoo pha bobele pho ya bato bwaaa, na

ilendendala sa bée sa ikyela bolaa, baluye nkyemo, ngambo na bosembo, ⁸ kasi yoo na kabu yamoba pho ya bato baatombo, baatemele bosembo bambe na mi- ambya o maphoo matemali na bosembo. ⁹ Ngongo na minyoko yamoba pho ya moto okokyele bofe, pho ya Moyuda phanza na pho ya moto otoli moyuda. ¹⁰ Nkyemo, ngambo na bose oka moto munsu okokyele bola, oka Moyuda phanza, sima oka moto ootoli moyuda ¹¹ Pho oka Nwaphongo, bato baso bali nde ndengye yonyo. ¹² Bato baso baakyela masumu saeba mobeko bamowa samibeko me. Bato baso baakyela masumu na boebakye mobeko, bamosambisama na mobeko. ¹³ Pho teli bato baokye mobeko baali bato ba bosembo o boo pha Nwaphongo, bato ba bosembo eli nde baakyelele mobeko me. ¹⁴ Waabe bapakano saeba mobeko, bakyele ikyitomisa mobeko, bamibuya mobeko bée mampenza, bée baate bali na mobeko. ¹⁵ Bateya obokye bitoma bizingye mobeko biakamama o mandondo ma be. Mandondo ma bée mawo me na maumunya ma be, bina ma baphunde bina ma baambebele. ¹⁶ Maphoo me mamotokolo mokolo njwaa mosambisa Nwaphongo na nzela ya Yesu Klisto, mobesi munsu njwa bato njwaa

bombama, bowawo Simo Elaa ekyeimole nga.

Bayuda na mibeko ma Mose

¹⁷ Kasi bo we ookobangye bée Moyuda, ootemi nde o mobeko na ookyesi lolendo le oka Nwaphongo we, ¹⁸ koefe maphoo maz- ingye yo, na mobeko njwa eteya iyolo maphoo maala. ¹⁹ Koumunya iba moteye njwa bato baapholo miyo nzela, tala pho ya bato baali o enzombi, ²⁰ moteye njwa bato bate baefe ekpele na moteye njwa bato baate bali na ngambo, pho koanole obokye nanzela ya mobeko, oli na phaakolo boebakye na ná maphoo ma phele. ²¹ Ee bolaa! Iwe okoteya nwebi, tomiteya we mampenza! Koteya obokye bato saiba, emba iwe koibe! ²² Kokatele bato ikyela baphemba, emba iwe kokyele baphemba! Toozingye bikyeko, kasi koibe mbolo ili o makoko ma be! ²³ Kokyele lolendo la we o mibeko, kasi tookumole Nwaphongo waate waaku- mole we mina mibeko! ²⁴ Pho, nde bo wakoma bée obokye: «Nkombo ya Nwaphongo etolami pho ya bée onte ya bapakano.»

²⁵ Tewali ziko, ibele sili na ntina bo kokyelele mibeko, kasi bo tokumole mibeko, na ibele sa we, oli nde moto oli mungbotu. ²⁶ Kasi bo moto oli mungbotu kakumole ikyiwo mibeko, bomungbotu phe ete babokye ndokolo

ibele? ²⁷ Emba yo otoika bele o nzoto, bo kakokya mibeko, amoesambisa; iwe ooli na buku pha mibeko na owa bele be, kasi tookumole mina mibeko. ²⁸ Pho teli maphoo mawenene maakyele obokye moto ali Moyuda, naa mbasi ikiyiwene o nzoto ikiyikyele ibele, ²⁹ kasi eli nde maphoo mabombama maakyele obokye moto ali Moyuda, emba ibele eli nde sa motema, siute na Bolobo, kasi sa buku phe. Owaakolo Moyuda mona kazwe ngambo ye oka Nwaphongo, kasi oka bato phe.

3

¹ Ntina ya iba Moyuda eli iye? Ntina ya ibele eli iye? ² Ntina eli enene pho ya bato baso! Emba phanza oka bato baaphokye Nwaphongo mambunu me. ³ Kasi tomowo bo? Bo bakyi babaka sakokya yasengyelaka bee ikyela, bofe pha bee phamokyela obokye Nwaphongo sakula kokya yaa lakaka yo? ⁴ Phee! Nwaphongo asengyesi iebana obokye ali moto wa maphoo maa phele; nabo moto munsu ali moto wa boole, bowakomama we obokye: «Esengyesi obokye oebane moto wa bosembo onte ya maloba ma we, emba olongye imbele saamosambisa be.» ⁵ Kasi bo izanga bosembo sa banga siweninya bosembo pha Nwaphongo, tomowo

bo? Nwaphongo kazangye bosembo waalowande yo na kabu ye? Nawo ndengye ekyemunya bato. ⁶ Phee! Pho boeli bomo, Nwaphongo amosambisa mokyisi ndengye'ye?

⁷ Kasi bo boole pha banga boweninya bosembo pha Nwaphongo, na pho ya nkyemo ye, pho ya'ye nga, nakule kangyema ndokolo moto wa masumu? ⁸ Emba, pho ya'ye tolokyele bofe pho bolaa boyee, bookokyeminvole bato ba boole baayoko? Bato me bakokyi na etumbu!

Moto molaa o boo pha Nwaphongo tali

⁹ Ka bo? Tokuli ba, banga Bayuda na bokonzi mi febi? Na nwana bokyiki phe! Pho toumbo loteya obokye: Banga baso, Bayuda na baate bali Bayuda, toli banga baso o se ya bokonzi pha masumu. ¹⁰ Eli nde bo wakoma bee o buku pha Nwaphongo obokye:

«Moto molaa tali, na monomo phee,

¹¹ moto okososo tali, na monomo taalukye Nwaphongo.

¹² Bato baso tebakuli benga nzela elaa, bee baso babunza,

na monomo taakyele bolaa, na monomo phee.

¹³ Noko ya bee ili ndokolo ilita siili munoko pha, na lolee la be, bakate boole, ngyengyi ya nzoo eli o bibaa ba be.

- 14 Noko ya bée yatonda na bitoo na ná maloba maa bololo.
- 15 Makolo ma bée makye mizele o ikye boma moto.
- 16 Ito na ngongo ili o manzela maatambule be,
- 17 emba nzela ya bose, bée tebaeyebe.
- 18 Tebali na boilakye pha Nwaphongo o miyo ma be.»
- 19 Kasi toebe obokye iso ikiyiwō mobeko, kaiwō na bato basō baali o se ya mobeko, phō moto satakola munokō phō ya isamba, emba munse munso moebane mohe o miyo ma Nwaphongo. ²⁰ Kyeka phō ya'ye moto na mōnōmō eta be mola o boo phe phō ya bitoma ba mobeko, phō mobeko kateya bato nde obokye bakyesi masumu.

Bosembo bozwame na nzela ya ianola

- ²¹ Kasi, unwanwa eye, na nzela ya mobeko phe, bosembo pha Nwaphongo phaa miteya, mobeko na baimosi bawō phō ye.
- ²² Nwaphongo kabuya bato, bato ba bosembo o miyo me na nzela ya ianola sa bée oka Yesu Klisto. Kakyele babona phō ya bato basō baanole, phō tewali bokyese. ²³ Phō bato basō bakyesi masumu, emba baimasi nkyemo ya Nwaphongo. ²⁴ Kasi Nwaphongo na ngolu ye, ababuya bato ba bosembo o miyo me nde pha,

kakyele babona na nzela ya Yesu Klisto oko baikole o masumu. ²⁵ Nwaphongo amoambya mbeka, phō obokye awe phō ya banga, phō malongo me mamanya masumu ma banga, nzela me Nwaphongo aeyingola phō ya bato baanole Yesu Klisto. Kakyele babona phō ya iweninya obokye ali na bosembo. Masumu maakyeleka bato phanza, Nwaphongo akyelaka ndokolo taikaka mawene, ²⁶ imbele saabaka yo na motema moanda. Kateya bosembo phe imbele sa lolō, phō abe na bosembo, ambe na ibuya bato baanole Yesu bato ba bosembo. ²⁷ Oli wango babona, ekpele yōnyō eekokyi na banga imitata eli? Phee, teli. O nkombo ya'ye? Ya bitoma? Phe, kasi o nkombo ya ianola. ²⁸ Phō toebe obokye bato babutwe bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo nde na ianola; kasi phō ya bitoma ba bée bo koongye mobeko phe. ²⁹ Naa obokye, Nwaphongo akokyi ibaa nde Nwaphongo wa Bayuda? Tali na Nwaphongo wa bapakano? Eli bomō, ali na Nwaphongo wa bapakano, ³⁰ Phō Nwaphongo ali nde yo mōnōmō owa mobuya bato ba bosembo bato baabele bée na baate baika bée bele phō ya ianola. ³¹ Kyelukye iwō obokye na ianola mena tomanya ngambo eli na mobeko? Phe, mena tokule

nde phe mobeko eyaakolo ngambo ya njwango.

4

Ndakyisa ya Abalayama

¹ Emba tomowɔ bo phɔ ya Abalayama nkɔkɔ wa banga? Lokola moto, azwaka iye? ² Bo Abalayama abutwaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo phɔ ya bitoma be, akokyi imitata. Kasi oboo pha Nwaphongo phe! ³ Phɔ buku bowɔ bo? Abalayama abaka na ianola oka njwa Nwaphongo, emba bamotanga moto wa bosembo. ⁴ Nzuka phɔ ya moto okokyele bitoma, iphuti se tesitangyeme ndokolo ngɔlu, kasi ndokolo mbano. ⁵ Kasi phɔ ya moto otokyele bitoma kasi kaanole moto okobuya moto mobe moto wa bosembo, Nwaphongo kakyeke ianola se, kaambe mobuya moto wa bosembo. ⁶ Yango mena Davidi kakumisa boola pha moto okobuya Nwaphongo moto wa bosembo sakyeka bitoma be.

⁷ Nkonzo eli na bato balimbise be be phe be na masumu ma be. ⁸ Nkonzo eli na moto owa Nwaphongo taakyeke isumu se. ⁹ Bola boowɔ be babona boli nde phɔ ya baabele na baabele, ndee na phɔ ya bate baika be be phe? Phɔ towɔ obokye ianola sa Abalayama samobuya moto wa bosembo. ¹⁰ Wango wakyelama imbele iye? O boo nde o sima ya ibele

se? Teli sima, kasi phanza! ¹¹ Emba ibele simophe elembo ya bosembo pha zwa yo na nzela ya iamola, wataaka ba yo sa bobelekye. Yango mena abutwaka na ango wa bato basɔ batebaika be be baanola, phɔ ya obokye na be babutwe bato ba bosembo. ¹² Ali na ango wa baabele be, na basɔ bali o ingomba sa bato baabele nde bobesi phe, kasi na baatambule o matambe ma ianola sa ango wa banga Abalayama, oboo pha obokye bamobele.

Mbunu ya Nwaphongo eya zwa banga na nzela ya ianola

¹³ Phɔ, teeli phɔ ya mobeko, kasi phɔ ya bosembo pha ianola, mbunu eya izwa mokyisi ndokolo ilaka sikabi be, ya lakyelama na Abalayama na na bana be. ¹⁴ Bo baakumole mobeko babe mandomi, ianola nde tesikuli ba na ntina na mbunu ya Nwaphongo nde teekuli baa na elele. ¹⁵ Phɔ mobeko kabote yoo. Elele eteli na mobeko, tewali omɔ na lowoo la itiyola mobeko. ¹⁶ Na ianola tobutwe mandomi, phɔ yango ebe obokye na ngɔlu na obokye mbunu eikale na ntina phɔ ya bankoko ba Abalayama, yango saba nde phɔ ya be bamitangye baa mobeko, kasi na phɔ ya bamitangye ba ianola sa Abalayama, ango wa banga basɔ. ¹⁷ Phɔ wakomama obokye:

«Naebuyee ango wa bato baikye.» Ali ango wa banga o boo pha owa anola yo, Nwaphongo ookoakole bawe na ookotokolo o mokyisi iteili. ¹⁸ Na ilemela sa saphembe, «aanola emba amba butwa ango wa bato baikye», bo wa wo Nwaphongo obokye: «Bankonko ba we bamoba bobo.» ¹⁹ Na bokyekakye nzoto ye, abaka phenephe na mambula munkama kasi taika phembe o ianola - Nabo awenekye obokye yo na nwanwasi we Sala bakotoo babutoo phenephe na iwaa. ²⁰ O boo pha mbunu ya Nwaphongo, taika ika ziko, kasi azwaka bokusi na ianola emba amba phe Nwaphongo nkyemo. ²¹ Abaka na ianola obokye Nwaphongo ali na mwiya nwa ikokya yaalakyela yo. ²² Yango mena Nwaphongo atanga Abalayama o molongo nwa bato ba bosembo, pho ya ianola se. ²³ Nzuka tewaikaka komama babona pho ye mampenza obokye: «Yango mena bamotanga o molongo nwa bato ba bosembo.» ²⁴ Kasi na pho ya banga me baanola, pho toanole oka moto owa kundwa onte ya bawe, Nkolo Yesu. ²⁵ Bamokaba o iwa pho ya bose pha banga, amba kundwa pho ya ilobuya na banga bato ba bosembo.

5

Bose boli onte ya banga

na Nwaphongo

¹ Yango mena, toli bato ba bosembo pho ya ianola sa banga, toli bose na Nwaphongo pho ya Nkolo wa banga Yesu Klisto. ² Na nzela ye, na ianola, baloanosi izwa ngolu ya Nwaphongo ekyekyele obokye tomitate na molemo nwa nkyemo ya Nwaphongo. ³ Na koleka, tomitate na o mampasi, pho toebe obokye mpasi kabote ilendendala, ⁴ ilendendala kabote iititala simekyi be, iititala simekyi bee sibote molemo. ⁵ Emba molemo taakate, pho Bolobo Bosantu phaalophekye be, anyangola lozingo la Nwaphongo o mandondo ma banga. ⁶ Phele, wataka ba banga naino sa bokusi, Klisto, o imbele sameka be, awa pho ya bato babe. ⁷ Eli nkamba obokye baanole iwa pho ya moto molaa. Moto akoyi ikoka izwa bokusi pha iwa pho ya moto molaa. ⁸ Kasi Nwaphongo kateya lozingo le oka banga na bobo: Klisto awa pho ya banga, mena totaba naino bato ba masumu. ⁹ Emba oobuto banga unwanwa eye bato ba bosembo pho ya malongo me, tomobika ne o kabu ya Nwaphongo. ¹⁰ Pho bo ebe obokye wataka ba banga banguna ba Nwaphongo, tobongyekye ne na iwa sa Nwana we, ka ombi bongya banga, tomobika na bomoo phe. ¹¹ Teli nde babona,

waakule mitata banga oka Nwaphongo na nzela ya Nkolo wa banga Yesu Klisto, na nzela ya ye, unwanwa eye, tozwe mabongye.

Adama na Klisto

¹² Isumu sanyolo o mokyisi na nzela ya moto mōnōmō, Adama, emba iwa na nzela ya isumu. Nde bomō iwa siesi phō ya bato basō, phō bato basō bakayela isumu. ¹³ Phō, nōnō o mobeko, isumu sabaka o mokyisi emba na bo isumu tesaikaka zwa etumbu wa tewabaka mobeko. ¹⁴ Kasi uta oka Adama nōnō oka Mose iwa sabaka, na oka batebaikaka kyela isumu na itiyola mobeko ndengye yōnōyō na Adama owa ulana na owa moya.

¹⁵ Kasi tewali bomō phō ya ikabo sa ngolu phō ya bofe. Phō, bo phō ya bofe pha moto mōnōmō bato baikye bawe, ka phō ya ngolu ya Nwaphongo, ngolu eelokyelesi yo na moto mōnōmō, Yesu klisto, enyango na boikye mi bato boikye. ¹⁶ Emba teli bomō me phō ya ikabo bo phō isumu sa moto mōnōmō. Phō, phō ya isumu sa moto mōnōmō isamba sikambe o etumbu, kasi bofe boikye, ikabo sa ngolu sikambe o bosembo. ¹⁷ Phō bo phō ya moto mōnōmō, na nzela ya bofe pha moto mōnōmō iwa siesi, ka phō ya moto mōnōmō Yesu Klisto, bato baikye baamoba na bomō bamozwa ngolu na boikye na ikabo sa

bosembo. ¹⁸ Yango mena, ooli phō ya bofe pha moto mōnōmō bato basō bazwe etumbu, nde bomō me phō ya etoma ya bosembo ya moto mōnōmō, eli phō ya bato basō bosembo bo ambya bomō. ¹⁹ Nde phō ya obokye na izanga botosi pha moto mōnōmō, bato baikye babutwakyi bato bamasumu, nde bomō me na itosa sa moto mōnōmō bato babuto bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo. ²⁰ Mobeko moesi phō ya obokye bofe botonde. Elele eli masumu maikye, ngolu na yango etondi wamō. ²¹ Phō ya obokye bo oesi isumu phō ya iwa, nde bomō phō ya bosembo, ngolu eesi phō ya bomō pha bofele na nzela Yesu Klisto, Nkolo wa banga.

6

Iwa na bomō oka Yesu Klisto

¹ Tomba wō bo? Toikale nde oikyela maasumu, phō ngolu ya Nwaphongo etonde? ² Tekokyi iba bomō. Na isumu toli bawe, tomba kula bika na isumu ndengye'ye? ³ Na bēē kobungye obokye banga basō baabatisama na nkombo ya Yesu, tobatisama na iwa se? ⁴ Na batisimo, na iwa se, tokundamaka ne, phō ya obokye bo wakundwa Klisto onte ya bawe na nkyemō ya Tata, na banga me nde bomō tobikye na bomō pha sika. ⁵ Phō bo tobuto ne moto mōnōmō,

toulaa ne o iwa se, tomba kula ulana ne me o ikundwa se. ⁶ Toebe na bolaa: Mofesi nwa banga mookasi nwa bakama ne o ekulusu pho ya obokye nzoto ya masumu imane pho banga sakula ba baombo ba masumu. ⁷ Pho moto oowe aikolami na masumu. ⁸ Bo towe molongo na Klisto, toli na ianola obokye tomobika ne. ⁹ Pho toebe obokye: Waakundwa yo onte ya bawe, Klisto etakule waa. Iwaa tesikuli ba na bokonzi o ikolo se. ¹⁰ Pho na iwaa, awe pho ya isumu mbala yonyo pho ya bobele. Kasi na bomoo, ali na bomoo pho ya Nwaphongo. ¹¹ Yango mena na bée, omikpe obokye na isumu, oli bawee emba na Yesu Klisto, oli na bomoo pho ya Nwaphongo.

¹² Eli obokye isumu tesikuli ba na bokonzi mi nzoto ya bée ikyi we pho ya ietomisa ianola maphowa mabe me. ¹³ Sakelele binango ba nzoto ya bée pho ya masumu ndokolo bihwanele ba maphoo mate mali na bosembo, kasi ndokolo bato baakundwa onte ya bawe, na binango ba nzoto ya bée, ndokolo bihwanele ba bosembo, omiambya o etoma ya Nwaphongo. ¹⁴ Pho isumu etesikule ba na bokonzi o ikolo sa bée, pho bée tokuli ba o se ya mibeko, kasi o se ya ngolu.

Tokyelele bosembo

¹⁵ Emba kyelukfye iwo bo? Tomokyela masumu

pho tolokuli ba o se ya mibeko, kasi o se ya ngolu? Teli bomoo! ¹⁶ Toebe obokye wamiambya bée oka moto ndokolo moombo pho ya imokumola, oli baombo ba ookokumle bée, naa ba isumu sikambe o iwa, naa ba itosa sikambe o bosembo. ¹⁷ Kasi Nwaphongo akumisame obokye, na bo phanza bée wabaka baombo ba masumu, kasi unwanwa eye obuto itosa na motema monomo lolengye la mateya mazwaka bée. ¹⁸ Tokuli ba baombo ba masumu, obuto baombo ba bosembo. ¹⁹ Nakpe mowosi nwa bomoto phoo ya ewole pho ya boko pha nzoto. Phanza, wabaka ndokolo baombo ba maphoo mabe maatome itombele Nwaphongo. Nde bomoo unwanwa eye, omiambya mouwosi ndokolo baombo ba maphoo maalaa pho ya bomoo bosantu. ²⁰ Pho, waabaka bée baombo ba masumu, maphoo ma bosembo temaikaka ekyeka. ²¹ Wamba zwa omoo iye? Unwanwa eye, maphoo makyelaka bée obuto komaokyele soo, pho suka ya me eli iwa. ²² Kasi unwanwa eye, tokuli ba baombo ba masumu, obuto baombo ba Nwaphongo, wamokyela maphoo ma bosantu. Suka ya me eli bomoo pha bobele. ²³ Pho iphuti sa isumu eli iwa. Kasi ikabo si ambya Nwaphongo pha, eli bomoo pha bobele onte ya Yesu Klisto Nkolo wa banga.

7

Imana o boombo nwa mibeko

¹ Baande, b̄e kobungye obokye nawo pho ya bato baebe mibeko obokye, mibeko mili na bokonzi o ikolo sa moto nde imbele sitaa yo ba na bomoo?

² Yango mena, nwanwasi wa bolonga ali o se ya mibeko ma lele we bo naino lele me ali na bomoo. Kasi bo lele awe, nwanwasi takuli ba o se ya mibeko ma lele me.

³ Emba bo moloo we ata ba na bomoo, bo akye ba na lele mosuu, mena akyesi phemba. Kasi bo lele awe, takuli ba o se ya mibeko. Emba bo akye ba na lele mosuu, mena taiki kyela phemba.

⁴ Baande na nga, pho ya b̄e eli nde bomoo me, wawaka pho ya mibeko, elele yoooyo na Klisto, pho ya ibutwa bato ba mosuu, owa kundwa onte ya bawee, pho ya obokye tofotele Nwaphongo mbuma.

⁵ Pho waataka ba banga tobengye bitoma ba bomoto, maphowa mabe maatomisa mibeko makyelaka onte ya banga emba malotomaka o iwa.

⁶ Kasi unwanwa eye, tolokuli ba baombo ba mibeko, obakyi banga bawe ndokolo baloakya o boloko. Tokokyi ikyelea Nwaphongo na ndengye enyakune o se ya bokonzi pha Bolobo, kasi na ndengye ekasi phe, o se ya bokonzi pha mibeko miakoma be.

Mibeko na masumu

⁷ Tomoewole bo? Mibeko mili masumu? Phe! Kasi naebi masumu nde pho ya mibeko. Yango mena sikokyi ieba imengyela bo mibeko temiwoko obokye: «We samengyela». ⁸ Kasi waateyaka mibeko obokye: Kyeka masumu, masumu mazwa nzela oka nga, mamba ntoma imengyela mbolo ndengye na ndengye. Bo mibeko temili, masumu temali na bokusi. ⁹ Kalakala wataka ba nga saeba mibeko, nabaka na bomoo. Kasi wa sosolo nga mibeko, masumu mabandi ibutwa na bokusi, ¹⁰ emba nga nali mowe. Nwaphongo ambya mibeko pho obokye miphe bato bomoo. Kasi nga mibeko mimbomi. ¹¹ Waoka nga mibeko, masumu mazwe nzela oka nga, ndondo ya nga enkose pho nakyele masumu, yango mena masumu mambomi. ¹² Yango mena, mibeko ma Mose mauta na Nwaphongo, mitindo ma mango mili misantu, mibeko me mili ma bosembo na maiilaa. ¹³ Emba yango kyelukye iwo obokye ekpele me elaa ya mboma? Phe, teli bomoo. Kasi eli nde masumu maamboma. Masumu me makpa ekpele elaa, maamba mboma na yango. Eli pho baebe obokye masumu mali phele masumu. Emba pho ya mibeko, masumu mawenee na bofe koleka.

Moto ali moombo wa masumu

14 Toebe obokye mibeko miute na Nwaphongo, kasi inga nali nde moto. Nabuto moombo njwa masumu. 15 Ikyikyele nga, siisoso. Pho sikyele ikyi zingye nga ikyela, kasi nakyele nde iteizingye nga. 16 Bo siizingye ikyikyele nga, mena naanole obokye mibeko mili milaa. 17 Yango mena, bobo bokyele nga, teli nga ookobokyele, kasi eli nde masumu maali onte ya nga maabokyele. 18 Pho na ebe obokye ekpele elaa teli onte ya nga, nawo onte ya nga lokola moto. Nazingye ikyela bolaa kasi siikokye ibokyele. 19 Yango mena, sikyele lowo lolaa lozingye nga ikyela. Kasi nakyele nde lowo lobe loote loozingye nga ikyela. 20 Bo nakyele looteloizingye nga ikyela, mena kyelukye iwɔ obokye teli nga moto ookokyele bomoo, kasi eli nde masumu maali onte ya nga. 21 Emba nga nawene bobo: Bo nazingye ikyela bolaa, nawene obokye nakule kyele nde bobo. 22 Kyelukye iwɔ obokye o ndondo ya nga nasepele na mibeko ma Nwaphongo. 23 Kasi nawene obokye o ndondo ya nga, wali mobeko mosuu munwane na mibeko ma Nwaphongo. Mobeko me onte ya nga mumbuya moombo njwa masumu. 24 Moto wa ngongo boli nga! Owa mumanya o boombo pha nzoto ikyitome o iwaa iye nza? 25 Nwaphongo akumisame na nzela ya

Yesu Klisto Nkolo wa banga! Emba inga mampenza na maumanya ma nga natosa mibeko ma Nwaphongo. Kasi nzoto ya nga ya bomoto kyizingye obokye nabengye masumu.

8

Bomoo boute na Bolobo pha Nwaphongo

1 Emba injwanjwa eye, Nwaphongo etaingya bato baangana na Yesu Klisto. 2 Pho mobeko njwa Bolobo moolophe bomoo pha phele na nzela ya Yesu Klisto moli mibanga, tolokuli ba baombo ba mobeko njwa masumu na njwa iwaa. 3 Mibeko na Mose temaikaka koka ilophe bomoo pho banga bato toli na boko. Toloikaka koka itosa mibeko kasi lootelaikaka koka mibeko ikyela, Nwaphongo alokyela. Pho ya ilokyela, atoma Nwana we o mokyisi, abuto moto, aulanaka na banga bato ba masumu pho ya imanya masumu ma banga. Yango mena, Nwaphongo amba ingya Nwana we o elele ya banga pho taazingye masumu. 4 Nwaphongo akyela babona pho tozwe nzela ya ikyelela mibeko me, banga baatambule o nzela ya Bolobo kasi bate batambule o nzela ya nzoto. 5 Bato baabikye o nzela ya bomoto, baumunya nkolo iso nde maphoo masepelisa nzoto. Kasi bato baabikye o nzela ya Bolobo, bee baumunya nkolo iso nde ikyela maphoo

maasepelisa Bolobɔ. ⁶ Bo toununya nkɔlɔ iso nde maphɔɔ maasepelisa nzoto, mena eli nzela ya iwaa. Kasi botoununya nkɔlɔ iso nde maphɔɔ maasepelisa Bolobɔ, tomozwa bomɔɔ pha phele na bose. ⁷ Bato baaumunya nkɔlɔ iso nde maphɔɔ maasepelisa nzoto ya be, bali banguna ba Nwaphongo. Tebaabengye na mibeko ma Nwaphongo, tewali nzela obokye baamotosa. ⁸ Bato babikye o nzela ekyesepelisa nzoto, te bakokyi isepelisa Nwaphongo. ⁹ Kasi be, toobikye o nzela ya maphɔɔ maasepelisa nzoto. Kasi bée kobikye o nzela eyaka Bolobɔ pha Nwaphongo phɔ Bolobɔ me boli onte ya be. Bo moto tali na Bolobɔ pha Yesu Klisto onte ye, tali moto wa Yesu Klisto. ¹⁰ Bo Klisto ali onte ya be, na bo nzoto ya bée isengyesi iwa phɔ wakyela masumu, kasi Bolobɔ phe boephe bomɔɔ, phɔ Nwaphongo aebuya bato ba bosembo o miyo me. ¹¹ Kasi bo Bolobɔ pha Nwaphongo owaakola Yesu Klisto o iwa ali phele o nte ya bée, emba nde ona Nwaphongo me amoakola nzoto ya bée o iwaa me na nzela ya mwiya nwa Bolobɔ phe boli onte ya be. ¹² Phɔ oli wango babona bande na nga, esengyesi obokye tobikye bokozingye Bolobɔ kasi bokozingye nzoto ya banga phe. ¹³ Bo obengyi nzela ya

maphɔɔ maasepelisa nzoto ya bée wa mowaa. Kasi boephe Bolobɔ nzela na mwiya nwe, wamolɛ bobɛle maphɔɔ mabe makyele be, emba wamoba na bomɔɔ. ¹⁴ Bato basɔ baakambame na Bolobɔ pha Nwaphongo bali bana ba Nwaphongo. ¹⁵ Phɔ Bolobɔ phaephe Nwaphongo teboebuya baombo, naa bokule ephe ibale. Kasi eli nde Bolobɔ Bosantu boebuya bana ba Nwaphongo, boolotome ibanga Nwaphongo obokye «Aba, Tata!» ¹⁶ Bolobɔ me boloteya o mandondo ma banga obokye toli bana ba Nwaphongo. ¹⁷ Phɔ toli bana be, emba tomozwa mbolo iso indaa ikyi bombe yo phɔ ya banga. Tomoizwa molongɔ na Yesu Klisto phɔ banga ne tonyokomɔ elele yɔnɔyɔ. Emba na banga me tomozwa nkyemɔ elele yɔnɔyɔ ne.

Nkyemɔ ikyiloziya

¹⁸ Naebe obokye minyoko miiwene banga lolɔ eye mili ndokolo nwana ekpele mokyikyi wa phaa. Temiikiyi bufanaa na nwana bokyi bobo na nkyemɔ ya loteya Nwaphongo. ¹⁹ Bikpele bisɔ biakyela Nwaphongo biziya na phowa. Bizingye na boikye iwene mokolɔ nwa moweninya Nwaphongo bana bée nkyemɔ ya be. ²⁰ Phɔ bikpele bisɔ biakyela yo Nwaphongo te bikuli baa na ntina. Bikpele bye mampenza, te biikaka zinga bomɔɔ. Eli nde Nwaphongo

owazinga bomoo. Kasi nkolo iso kalemele, ²¹ pho mokolo monomo aamokandola na bikpele biso biakyela yo. Bikpele me etebikule baa ndokolo baombo, etebikule pholo, biamozwa nkyemo ndokolo bana ba Nwaphongo, biamozwa bosomi. ²² Toebe obokye noko lolo bikpele biso biakyela Nwaphongo bikyimele. Bili na bolosi ndokolo njawasi okosweya. ²³ Bolosi me tebookye nde bikpele na bikpele. Na banga bwaa baphe Nwaphongo Bolobo phanza na baamokula phe yo nkyemo, na banga tokyimele o mandondo ma banga me. Toziya na phowa iikye obokye Nwaphongo alobuya bana be, kyelukye iwo obokye amanya nzoto ya banga o malosi. ²⁴ Nwaphongo alobikya kasi naino toloweni maphoo maso, tolemele nkolo iso obokye toomawe ne. Waamowene banga na miyo maphoo malemelakyi banga, etelookule malemela pho mabuto ma banga. Moto ookolemele ekpele ekye wene yo nza? ²⁵ Kasi pho naino toloweni ekpele ekyelemele banga, emba tokangye motema, toziya na phowa iikye. ²⁶ Nde bomoo, Bolobo ne kaya losunga, banga bate bali na mwiya o nzela ya Nwaphongo. Pho toloebe ibondele na bolaa. Kasi Bolobo yo mampenza ka

bondele Nwaphongo o elele ya banga, kanyingonele, koleka ndengye ekokyi iwo bato. ²⁷ Nwaphongo kaebe ili o mandondo ma bato. Emba kaebe na ikiyumunya Bolobo me, pho Bolobo kabondele o elele ya bato, kamobondele na ndengye ekyezingye yo. ²⁸ Toebe obokye o maphoo maso, Nwaphongo kakyele pho ya bolaa pha bato baamozingye, bato bwaa baabanga yo kokokana na njwango nwe. ²⁹ Pho bato baunva olo yo, aunva kana ibabuya ndokolo Nwana we, obokye Nwana we abe bola onte ya bana baikye. ³⁰ Baaolo unva olo Nwaphongo phanza, amba na babanga. Baabanga yo, ababuya na bato ba bosomebo, emba baabuya yo bato ba bosomebo, abaphe na nkyemo ye.

Lozingo lonene la Nwaphongo

³¹ Emba toombe kula woo bo? Bo Nwaphongo ali mbale na banga, owaalotemele nza? ³² Emba Nwaphongo, yo otoika ima Nwana we, amoambya obokye aya waa pho ya banga baso, emba takokyi ilophe na banga me iso molongoo Nwana we? ³³ Owa mophunda bato ba olo Nwaphongo nza? Moto phe. Pho eli Nwaphongo owa babuya bato ba bosomebo. ³⁴ Okokyi ibaingya nza? Moto phe. Pho Yesu Klisto ali moto owa waa, aambakula

naakundwa, ali o boloo pha Nwaphongo, kambe na bondele pho ya banga. ³⁵ Owaalokabola na lozingo la Yesu Klisto nza? Mampasi, minyoko, bato baalonyokolo, manzala, bobola, ikama, iwaa? ³⁶ Bowakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Pho ya we Nwaphongo, imbele siso toli o ikama sa iwaa. O miyo ma bato tobuto ndokolo mampate makye bée boma.» ³⁷ Kasi tolongye minyoko miso mamina na mwiya nwa okolozingye. ³⁸ Pho nali na ianola obokye tewali ekpele eyaa lokabola na lozingo la Yesu Klisto: Ebe iwaa, ebe bomoo, ebe banze, ebe malobo, ebe maphoo maa lol eye, ebe maphoo maamoyaa, ebe iso iili na mwiya, ³⁹ ebe phembo yaa ikolo, ebe na phembo yaa o se, ebe iso yaakyelama, ekpele nono yonoyo teekokyi ilokabola na lozingo la Nwaphongo laaweninya yo onte ya Yesu Klisto Nkolo wa banga.

9

Nwaphongo na bato ba Izalayele baalo yo

¹ Maphoo mamowo nga mali maa phele, pho nali moto wa Klisto, sikosa. Bolobo kanteya obokye maphoo maawo nga mali maphela, na ndondo ya nga kyeanole bom me. ² Nali na ngongo boikye, imbele siso nali na bolosi o motema, ³ pho ya Bayuda

bato ba ibota sa nga. Babi na nga ba ibota sonoso. Bo nzela ebakyi, nazingye obokye Nwaphongo anvambe, ambe nakabola na Yesu Klisto pho yabola pha babi na nga ba ibota sa nga. ⁴ Baali bana ba Isalayele, Nwaphongo abalo pho babe bana be, abateya nkyemo ye, akyela na bee basangola, abaphe mibeko, abateya nzela ya imobondele, abaikyela mambunu. ⁵ Baali bankoko ba Abalayama. Yesu Klisto ne wa butwa yo moto, ali wa ibota sa be. Kasi tebaika moanola. Yo, Klisto ne ali Nwaphongo, ali o ikolo sa maphoo maso. Tomokumbele pho ya bobele. Ame. ⁶ Teli obokye Nwaphongo taika kyela yaalakaka yo. Alokya na baakolo bana ba Isalayele. Na wo bo? Na wo ngakye bana bayoko tebali baakolo bana ba Nwaphongo. ⁷ Abalayama abaka na bana baikye, kasi bee baso tebali baakolo bana bee bo wa wo Nwaphongo. Kalakala Nwaphongo amba wo na Abalayama yokye: «Baakolo bana ba we bamotokolo oka bana ba Izake.» ⁸ Kyekukye iwo obokye: Onte ya bana baso ba Abalayama, bee baso tebali bana ba Nwaphongo. Nwaphongo kawo yokye baakolo bana bee eli nde babota yo kokokana na mbunu eya ikyelaka yo Abalayama. ⁹ Mbunu eya moikyelaka Nwaphongo eli obokye: Waamokoka imbele

simekyi nga, namokula yaa, Sala amobota njwana wa lele. ¹⁰ Teyaikaka ba nde Sala yo mampenza. Lebeka abaka njwanwasi wa nkoko wa banga Izaka. Aekamaka zaa.*
¹¹⁻¹² Nwaphongo awoko ne yokye: «Mosi amoleka bola.» Wa wo Nwaphongo babona tebaikaka kyela naa maphoo maala naa maphoo maabe, tebataka na botama. Nwaphongo akyela babona pho ya iteya obokye kakyele nde bozingye yo. Ka olo moto we onte ya bato, tamoolo pho ya maphoo maala makyele yo. ¹³ Nde bowakoma bee o buku pha Nwaphongo obokye: «Nwaphongo awo yokye nazinga Yakobo, naina Esau.» ¹⁴ Emba tomba wo bo? Tomowo obokye Nwaphongo taakyele maphoo na bosembo? Phe, teeli babona! ¹⁵ Amba wo na Mose yokye: «Bo nazingyi ikyela moto bolaa, na bokyela. Na bo nazingyi ooka moto ngongo, naamooka ngongo.» ¹⁶ Emba wa olo Nwaphongo moto, kamoolo nde pho azingyi imokyela bolaa, teeli pho moto azingyi, naa pho ya etoma ye. ¹⁷ Wakomama o buku pha Nwaphongo obokye Nwaphongo awoko pho ya Falo yokye: «Naeteye mokonzi pho naweninya oka bato baso bokusi pha nga miwe na pho nkombo ya nga eokane o mokyisi

mobimba.» ¹⁸ Yango mena, towene obokye Nwaphongo kakyele bolaa na moto oozingyi yo. Moto oozingyi Nwaphongo obokye abe sa motosa, Nwaphongo kakyele nde obokye abe samotosa bomoo.

Yoo na ngongo ya Nwaphongo

¹⁹ Naa moto monomo amowo na nga obokye: «Bo ebe babona, pho ya'ye Nwaphongo kaoya bato? Bato bakyele ka nde ya baatoma yo mampenza?» ²⁰ Nwebi na nga, iwe moto okowo babona, oli nza obokye oikyele Nwaphongo ziko? Mbongo ekokyi iwo na owa ekyelela obokye: «Pho ya'ye onkyesi ndengye eye?» ²¹ Mokyisi nwa mambongo ali na bokonzi pha ikyela ekpele ezingyi yo na manyete; nde na manyete me akokyi ikyela mbongo eya motuya na mbongo eteli na motuya. ²² Emba bo Nwaphongo azingakyi iba ya mokyisi nwa mambongo, eli lowo la we? Azingaka obokye bato baebe obokye ali na yoo, ali nana mwiya. Emba kakangye motema pho ya bato baokyele yo yoo na baakokyi yo iboma. ²³ Kasi Nwaphongo azingaka obokye bato baebe obokye ali na nkyemo nzikye, kambe na kabela bato bazingye yo ikyela bolaa nkyemo me. Alobongya phanza obokye

* 9:10 9.10 Mapasa

tozwe nkyemɔ mɛ. ²⁴ Toli banga basɔ bato baabanga Nwaphongo phɔ ya iba bato bɛ. Taika olɔ nde oka Bayuda na Bayuda, abanga na bato basuu mɛ. ²⁵ Nde bo wawɔ yo obuku pha Oze yokye: «Bato batebaikaka baa phanza bato banga, nababanga bato banga, na ibota satesaikaka nga zinga, nasibanga ibota saalɔbo nga zinga. ²⁶ O elele eya wɔkɔ nga na bɛɛ obokye: "Toli bato banga", nde oena elele mɛ, nga Nwaphongo ooli na bomɔɔ, nababanga bana banga.» ²⁷ Ka phɔ ya bato ba Isalayɛɛ, moimosi Isaya awɔ phɔ ya bɛ, aimola yokye: «Nabo bato ba Isalayɛɛ babaka baikye ndokolo musengye o mokukulu nwa ebale, eba obokye baamobikya Nwaphongo tebali baikye. ²⁸ Nkolo Nwaphongo etaa kɔkɔ, amoyakyela maphɔɔ masɔ maawɔ yo o mokyisi.» ²⁹ Nde bowawɔkɔ ona Isaya phanza yokye: «Bo Nkolo Nwaphongo okokambe maphɔɔ masɔ taikaka manya ndambo ya bana babanga, nde towee ndokolo bato ba Sodɔmɔ na Gomola.»

Yesu ali ndokolo ibanga siibakytinya bato

³⁰ Emba tomowɔ bo? Towɔɔ obokye bato bate bali Bayuda bɛɛ tebaikaka luka nzela ya ibutwa bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo. Kasi inwanwa eye babuto bato ba bosembo

o miyo ma Nwaphongo phɔ bamoanosi. ³¹ Bayuda bɛɛ balukaka mibeko phɔ bamibɔngya obokye babe bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo, yango mena bakaa o nzela. ³² Bakaa phɔ ya'ye? Phɔ baumunyaka obokye bamoba bato bosembo na misala miabaka bɛɛ bakyele, kasi te baikaka onola Nwaphongo. Emba bamba zuma o ibanga. ³³ Ibanga mɛ eli Yesu Klisto, siiwɔɔ o buku pha Nwaphongo. O buku, Nwaphongo awɔ yokye: «Okyemela nakyesi ibanga sɔnɔsɔ o mokyisi nwa Siyona, bato bamobakatana misango. Bato bamokaa phɔ ya ibanga mɛ. Kasi phɔ ya moto owa moanola ibanga mɛ etesimophe sɔɔ.»

10

¹ Bande na nga, nazingye na boikye obokye bato banga Bayuda bayee phɔ Nwaphongo ababikya. Nabɔndɛɛ Nwaphongo na boikye phɔ ya lowɔ mɛ. ² Naebe obokye bazingye ibenga Nwaphongo phele, kasi tebaebe eya kolo nzela. ³ Phɔ tebaika sɔsɔlo nzela ekyebuya Nwaphongo na yango bato, bato ba bosembo o miyo mɛ. Bazingaka ibenga nde nzela ya bɛɛ mampenza. Yango mena bale nzela ekyebuya Nwaphongo na yango bato, bato ba bosembo o miyo mɛ. ⁴ Nawɔ babona phɔ waaya Yesu Klisto, ayaa

unva bokusi pha mibeko ma Mose, akyela babona pho bato baso ba moanole babutwe bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo.

Moto munsu okoanole Yesu Klisto amobika

⁵ Mose akoma pho ya nzela ya ibutwa moto wa bosembo na mibeko, akoma yokye: «Moto ookotosa mibeko miso amozwa bomu pho phele pho ya mibeko.» ⁶ Kasi nzela ekyebuya bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo pho bamoanole, nzela me ekyese. O buku pha Nwaphongo bawo pho ya nzela me obokye: «Samiwale obokye: Owa mobaa oikolo nza?» (Kyelukye iwo obokye owa mokye banga Klisto aute nza). ⁷ Samiwale na obokye: «Owa munyolo ose ya manyete onte ya bawe nza?» (Kyelukye iwo obokye owamokye banga Klisto obokye atokolo nza). ⁸ Buku pha Nwaphongo bowo nde obokye: «Iloba sa Nwaphongo sili phenephe na we, tesili itakye na we, iloba me sili o munoko njwa we, sili na o ndondo ya we.» Iloba me eli nde sango siiteya banga bato obokye basengyesi ianola Nwaphongo. ⁹ Bo kowo na munoko njwawe obokye Yesu ali Nkolo, na bo koanole o ndondo ya we obokye Nwaphongo amoakola o bawe, Nwaphongo amoebikya. ¹⁰ Bo toanosi Yesu

phele tobutwe bato ba bosembo o miyo me. Bo towo na munoko obokye Yesu ali Nkolo, Nwaphongo aalobikya. ¹¹ Nde bo wakoma bese o buku pha Nwaphongo obokye: «Bato baso baamoanole eta baphe so.» ¹² Yango mena ebe moyuda, ebe baate bali Bayuda, bokyese teboli, Nkolo nde yo monomo ali Nkolo wa bato baso, kakyele bolaa oka bato baso baamobondele. ¹³ Eli bo wakoma bese o buku pha Nwaphongo obokye: «Bato baso baamobondele Nkolo bamobika.» ¹⁴ Kasi baamobondele ndengye'ye bo naino tebamoanosi? Baamoanola ndengye'ye bo naino tebaokyi Simo ye? Bamooka simo ye ndengye'ye bo bato baibaimola yango te bali? ¹⁵ Emba baabaimola ndengye'ye bote babatomi? Eli nde bowakoma bese o buku pha Nwaphongo obokye: «Eye bolaa, na matambe ma bato baaya imola Simo Elaa!» ¹⁶ Kasi bato baso tebaika anola Simo Elaa me. Moimosi Isaya yo mampenza awo yokye: «Nkolo, owaanola Simo eyaimolaka banga nza?» ¹⁷ Yango mena, ianola siute na ioka Simo, Simo me eli maloba ma Klisto. ¹⁸ Pho oli yango babona, natune motuna monomo, na wo ngakye: Bato ba Isalayele tebaika aoka Simo Elaa phele? Phe, baeyoka. Nde bo wakoma bese obuku pha Nwaphongo

obokye: Bato bakye miwo llofa sa Nwaphongo o mokyisi mobimba. «Nyesi ya bee yooka mboka eso ebe na o bilele bia itakye.»¹⁹ Emba natune motuna mosuu ngakye: Bato ba Isalaye te baika sosolo na bolaa? Mose awo phanza yokye: Nwaphongo yokye: «Namokyela obokye wamookyela ekolo eteli na ngambo zuwa. Na mokyela obokye obe na yoo na ekolo ya bato baatebali na malondo.»²⁰ Sima me moimosi Isaya awo na iwo yokye: Nwaphongo kawo yokye: «Bato batebaikaka baa bandukye, banzwee. Namiweninye na bato batebaikaka baa banzongye ekpele.»²¹ Kasi pho ya bato ba Isalaye, Nwaphongo kawo na munoko nwe yokye: «Naelolesi bato banga maboko nzanga mobimba obokye baye, kasi bali na nzoto nkusi, tebaikyi anola ikyi wo nga.»

11

Nwaphongo taikyile bato ba Isalaye

¹ Emba nakule tuna motuna mosuu: Boli wango baabona, kyelukye iwo obokye Nwaphongo ale bato bee Isalaye? Phe, na mbala! Pho nga mampenza nali moto wa Isalaye. Nauta o ibota sa Benzame, ne abaka njwana wa Abalayama.² Nwaphongo taika le bato bee baolo yo uta wakyela yo mokyisi

pho babe bato be. Koebe yaakoma bee o buku pha Nwaphongo pho ya Eliya. Eliya amilelaka na Isalaye o boo pha Nwaphongo. Awoko yokye:³ «Nkolo, bato baba baboma baimosi ba we, banyangola bilele bietumbele bee mambeka. Naikasi nde nga mampenza okoebengye, balukye imboma me.»⁴ Kasi Nwaphongo amobuyisa bo? Awone yokye: «Phe, toli we mampenza. Na bomba pho ya nga bato nkoto sambo bambangye nkolo iso. Bo tebaikyi sambela ekyeko ya Baala.»⁵ Pho ya banga lolu eli nde bomu, wali nde ndambo ya bato baolu Nwaphongo pho ye na ngolu ye onte ya bato ba Isalaye.⁶ Pho Nwaphongo abaolu na ngolu ye emba kyelukye iwo obokye taika baolu pho ya bitoma biikyele be. Bo babona phe, emba ngolu ye nde tekuli ba eyakolo ngolu.⁷ Kyelukye iwo bo? Kyelukye iwo obokye bato ba Isalaye tebaika zwa ekyelukye be, ndambo ya bato baoloko Nwaphongo onte ya be, bee baezwa. Kasi pho ya baayoko, babutwaka na nzoto nkusi.⁸ Eli nde bo wakoma bee o buku pha Nwaphongo obokye: «Nwaphongo ababuye bibubusi, azibi miyo ma be, aundi na matoo ma be, noko lolu bali nde babona.»⁹ Na Davidi awo boho: «Biseleko ba bee biebisa ndokolo izengye siibise nyama. Baaka,

Nwaphongo abaphe etumbu ekokyi na be. ¹⁰ Miyo ma bée mapho pho bée sakula wene, bazwaky nkolo iso nde mapho pho banyibe.» ¹¹ Emba nakule tuna motuna mosuu ngakye: Waazuma Bayuda ibaku, bakaa bobele? Phe, na mbala! Kasi eli nde pho ya obokye bakyla masumu, Nwaphongo abikye bato basuu. Nwaphongo akyela baabona pho Bayuda baokyele bato baayoko zuwa. ¹² Waakyla bato ba Isalaye masumu, Nwaphongo akyela bolaa na bato baso ba mokyisi. Pho ya ikaa sa bayuda o boo pha Nwaphongo, bato basuu bazwe bolaa o maboko ma Nwaphongo. Bo Nwaphongo kakyele bato basuu bolaa imbele sitesimotosa Bayuda, bolaa phamba bakyla yo pha moba ndengye'ye waamba mobutwela Bayuda baso?

Bato baate bali Bayuda bamobika

¹³ Inwanwa eye na wo na bée bato bali Bayuda. Nali toma wa Nwaphongo owa etomela yo bée bato bate bali Bayuda. Yango mena, nasepele na etoma eyampe yo. ¹⁴ Nazingye obokye bato banga Bayuda bawene babona pho bayoko baokye zuwa, bayee pho Nwaphongo ababikya o nzela ya etoma ya nga. ¹⁵ Pho, waale Nwaphongo Bayuda, akyela mabongye na bato basuu ba mokyisi.

Wamoba boo bo akuli baanola? Ya moba ndokolo bawe bakundo. ¹⁶ Bo moto aphe Nwaphongo mbuma ya ebandle ya inzabi se kyelukye iwo obokye mbuma iso ya inzabi ili ye me. Bo moto amophe munkanga nwa nwete, emba na bitakyi bili nde bée me. ¹⁷ Isalaye eli ndokolo nwete nwa olive nwa tena Nwaphongo ndambo ya bitakyi, o elele ya bitakyi me, aesi ya ebanza, iwe otoli moyuda, ndokolo etakyi ya nwete nwa olive eya ngonda. Mapho maala maabaka Bayuda bazwe, unwanwa eye bée komazwe me, ndokolo bitakyi biizwe bokusi uta na nwete. ¹⁸ Yango mena satiyola bali ndokolo bitakyi batenya. Komitate pho ya'ye? Oli nde bitakyi phaa, bokusi pha bitakyi boute nde na nkanga, bokusi pha nkanga teboute na bitakyi. ¹⁹ Naa monono onte ya bée amowo yokye: «Nwaphongo amanya bitakyi biyoko pho ambanza o elele me.» ²⁰ Eli phele, Nwaphongo abimanya pho tebaika moanola. Ka pho ya we, aephe elele pho komoanole. Sa baa na lolendo, kasi baa nde na ilota Nwaphongo. ²¹ Pho, bo Nwaphongo ale Bayuda baabaka ndokolo bitakyi bia phele, kumunya obokye etaawiinya me bo tomoasi, iwe o wa banza yo bobanze wawana. ²² Okyemela boli

Nwaphongo molaa naa okophe yo bitumbu me. Kaphe etumbu bato baaka inzela ye, kasi oka ya we ali molaa bo oli oikyela mapho mamosepelisa. Bo phe amoemanya me. ²³ Bayuda babana, bote baikasi o iba saanola sa be, Nwaphongo ababuya o bilele ba be, pho ali na bokonzi pha ifabuya. ²⁴ Bo toli Bayuda, oli ndokolo bitakyi ba hwete hwa ngonda biteni be, bakye bibanza o hwete moli o ingambi. Bo Nwaphongo akokyi ikyela lowo lokusi babona, embi ba iye obokye abuya Bayuda o elele eya bamanyaka yo, bee baali ndokolo bakolo bitakyi.

Bayuda bamobongola mandondo

²⁵ Bebi na nga, nazingye obokye bee o sosolo sekyele eye, pho bee sabaa na lolendo. Eli obokye ndambo ya bato ba Isalayele tebazinzye ianola Nwaphongo, yango mena, kasi bamo bongwana. Esengyesi obokye bato baso bate bali Bayuda baolo Nwaphongo baanole, emba bato ba Isalayele bamba bongwana. ²⁶ Emba Nwaphongo amobikya bato baso ba Isalayele bo wa koma bee o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto owa moya kandola bato amouta o Siyona. Amumanya masumu ma bato baso baali bana ba Yakobo. ²⁷ Nwaphongo kawo yokye: Eye eli sangola

eya mokyela nga na be, wa mumanya nga masumu ma be.» ²⁸ Bayuda bale Simo Elaa, emba babuto banguna ba Nwaphongo. Eli babona pho bee bate bali Bayuda onyolo omo. Kasi mbala eyoko Nwaphongo abalo pho babe bato be, kambe na bazinga pho alakyelaka bankoko ba bee babona. ²⁹ Bo Nwaphongo abangyi moto ambi na mophe mbolo, wa ikale nde babona, pho Nwaphongo taabongole maumunya me. ³⁰ Bee baate bali Bayuda, kalakala toika tosa Nwaphongo. Kasi unwanwa eye Nwaphongo aeyokyesi ngongo pho Bayuda tebaikyi motosa. ³¹ Pho ya bee, ya mobaa nde bomo me. Unwanwa eye tebamotosa emba Nwaphongo kakyele nde bolaa oka be. Kasi eli babona pho ya obokye na bee me babongole ntema na obokye Nwaphongo abaokyele ngongo. ³² Emba Nwaphongo ale bato baso obokye bale imotosa. Akyela babona pho aokyele bato baso ngongo.

Ngambo ya Nwaphongo elekyi bonene

³³ Phele ndondo elaa ya Nwaphongo elekyi! Ali na zebi, kaebe mapho maso! Ikyiumunya yo o ndondo ye moto takokyi iilimbola! Moto takokyi isosolo nzela ye! ³⁴ Nde bo wakoma bee o buku pha Nwaphongo obokye: «Okoebe maumunya ma

Nkolo Nwaphongo nza? Ookokyi imophe toli nza? ³⁵ Wali moto owa mokabela ekpele pho ya obokye Nwaphongo ali na mbongo ye?» ³⁶ Eli phele, tewali moto, pho eli nde yo moto owa kyela bikpele biso, yo moto okobifanza, mbolo iso ili omo pho ye. Ebongyi tomokumole nkolo iso. Ame!

12

Mobesi nwa moto wa etoma wa Nwaphongo

¹ Pho eli babona bande na nga, na ebondi, pho Nwaphongo alookyesi ngongo iikye. Ambya nzoto ya bée iso oka ye, pho obe na bomo, omambya ndokolo nyama eya boma bée pho ya ikabela Nwaphongo. Ba mouwosi pho ye, pho ya imosepelisa. Mena eli laakolo losambo lookokyi bée imosembela. ² Sa benga mobesi nwa bato ba mokyisi. Le obokye Nwaphongo abongole mandondo ma bée, pho obutwe bato ba mobesi moonyakune. Emba wamoeba mapho mazingye Nwaphongo. Kyelukye iwo obokye: Mapho maala, mapho mamosepelisa, na mapho malongobana. ³ Pho ya ikabo saphé Nwaphongo na ngolu ye, nawo na monomo na monomo onte ya bée ngakye: Sa mitata, kasi omiebe nde na bolaa ndengye eli bée phele, kyeka ndengye ya ianola sa we bo owaephe Nwaphongo. ⁴ Nzoto ya moto ili yonyo

kasi ili na binango biikye. Enango yonyo na yonyo eli na etoma eekyese. ⁵ Na pho ya banga wali nde bomo me. Toli baikye kasi toli nde monomo onte ya Yesu Klisto. Totongana na moto monomo nde bo watongana binango ba nzoto o nzoto ya moto. ⁶ Nwaphongo alophe makabo ma Bolobo makyese, nde bo wazinga yo ilophe mango. Emba, monomo na monomo akyelele makabo me. Bo Nwaphongo aephe ikabo sa iimolaka mapho me, imola bo koebe we obokye Nwaphongo aephe ikabo. ⁷ Bo Nwaphongo aephe ikabo sa ikyelela bato, obakyelele bookokyi. Bo Nwaphongo aephe ikabo sa iteya bato, obateya nde bomo. ⁸ Bo Nwaphongo aephe ikabo sa ilenzaka bato, obalenzakye nde bomo. Bo Nwaphongo aephe ikabo sa ikabela babola, obakabele nde bomo na ndondo yonyo. Bo Nwaphongo aephe ikabo sa ikamba bebi, kyela etoma me na bolaa. Bo Nwaphongo aephe ikabo sa ikyelaka bebi bolaa, obakyelele na nkyisa. ⁹ Zinga bebi na ndondo yonyo, sa bazinga nde na munoko. Iina mapho maabe. Zinga mapho maala. ¹⁰ Zinga bebi na bée baklisto, eba obokye bée baso oli bana ba nyango monomo. Tosanaka bée na bée. ¹¹ Omiambya o etoma,

sa ba bato ba bokoo. Omi-
 ambya mouwosi o etoma ya
 Nkolo. ¹² Kolemele yalakyela
 Nwaphongo. Emba baa na
 nkyisa. Ititala o minyoko,
 bondele Nwaphongo imbele
 siso. ¹³ Kaba mbolo ya b̄e
 oka baanosi ba Nwaphongo
 baakyelesi. Yamba na bolaa
 bato baaye oka b̄e. ¹⁴ Onga
 Nwaphongo apambole bato
 baenyokolo, sa moonga
 obokye abakyele bofe.
¹⁵ Sepela na baasepele, lela
 na baalele. ¹⁶ Ba na booka
 we na bebi na we. Sa baa
 na lolendo, kyela etoma
 eso na bo ebe na ngambo
 ekyiki. Saumunya obokye
 oli bato baa zebi. ¹⁷ Bo
 moto monom̄o aekyesi bofe,
 sa mobuyisa bofe, kasi we
 luka nde nzela ya ikyela
 maphoo maakoyi obokye
 bato baso baanole obokye
 iwe kokyele bolaa. ¹⁸ Bo
 wakoyi, emba bo eeli nde
 pho ya we, luka obokye
 obee na bose na bato baso.
¹⁹ B̄e bato bazingye nga,
 sabuyisa bato bofe, kasi le
 obokye yoo ya Nwaphongo
 ekyele etoma ya yango,
 pho bakoma o buku
 pha Nwaphongo obokye:
 «Nkolo Nwaphongo yokye:
 Moambelesi eli nde nga!
 Lowo lobe loekyesi nwebi,
 nde nga moto owaamobuy-
 isa bofe.» ²⁰ Kasi iloba
 sa Nwaphongo siwo na
 obokye: «Bo monguna nwa
 we ali na nzala, omophe
 nwana ekpele wa iza. Bo
 ali na phowa ya maa,
 omophe maa mainywa.

Bo okyesi babona soo ya
 moakya amba na bongye
 mobesi nwe.» ²¹ Samile
 obokye bofe boelekye, kasi
 leka bofe na ikyela bolaa.

13

Itosa bakonzi ba baloo

¹ Moto munso atosa
 bakonzi ba baloo pho
 bokonzi bosoo boute na
 Nwaphongo; Emba makonzi
 maalii, eli Nwaphongo
 moto owamateye. ² Emba
 moto ookotemele bakonzi,
 katemele maphoo molongo
 nwaabongya Nwaphongo.
 Bato bakyele babona
 bamibangyele etumbu.
³ Bato bakyele bolaa tebali
 na inganga sa bakonzi,
 kasi nde bato bakyele bofe
 bamoba na inganga. Bo
 tozingye ibaa na inganga
 sa bakonzi, kyela bolaa pho
 baekumisa. ⁴ Eli babona
 pho bali bato ba etoma
 ya Nwaphongo, bazingye
 iesunga o ikyela bolaa.
 Bo okyesi bofe, ba na
 inganga na b̄e pho bokusi
 phaabaphe Nwaphongo
 taaboambya boambisa.
 Bali bato ba etoma ya
 Nwaphongo pho ya iteya
 yaaka Nwaphongo na iphe
 bato bakyele bofe etumbu.
⁵ Pho eli babona, osengyesi
 itosa bakonzi. Teli nde
 pho bamoephe etumbu bo
 tobatose. Obatosa nde
 pho koebe o mandondo
 ma b̄e obokye eli nzela
 elaa. ⁶ Pho ya ntina me,
 yango mena, kophute mputi,
 pho Nwaphongo ateye bato

baephutisa obokye etoma me ebe na bolaa. ⁷Phuta oka moto na moto isengyesi we iphuta oka ye. Phuta mputi oka baephutisa, phutela mbolo ya we oka bato baiphutisa. Tosa na bolaa bato basengyesi we itosa.

Tozinganakye

⁸ Sa baa na mbongo na moto, boteebe nde mbongo ya izingana onte ya b̄e. Moto okozingye b̄ebi atose mibeko ma Nwaphongo miso. ⁹ Nwaphongo awo na banga yokye: We sakyela baphemba, we saboma bato, we saiba, we samengyela mbolo ya bato. Mibeko mimi na miyoko mili miso onte ya mobeko monomo moowo obokye: Zinga b̄ebi na we bookomizingye we mampenza. ¹⁰ Moto ookozingye nwebi ne etaamokyele bofe. Emba bokozingye b̄ebi na we mena otose mibeko miso.

Imbele sa iumwa sikokyi

¹¹ Kyela bokusi pho oebe imbele sili banga. Unwanwa eye eli imbele siisengyesi b̄e iumwa. Imbele sa Nwaphongo sa iya lobikya sikomi phenephe. Takuli baa itakye ndokolo o imbele sa tataka banga ianola Yesu Klisto. ¹² Enzombi kyelukye naiunva, bunya bobengye na iye. To le misala ma enzombi. Tokpe bihwanele biamokyelela banga waamoo. ¹³ To be na mobesi molaa ndokolo bato batambule na moo. Banga salanga maleku, banga

sakyela bondumba, banga sakyela maphoo maa soo ndengye na ndengye, banga saoka maoka na saokyela b̄ebi zuwa. ¹⁴ Omilasa na iso ikyilophe Nkolo Yesu Klisto. Sakula milee o maumunya maabe pho ya isepelisa phowa ya nzoto ya b̄e.

14

Sa sambisa nwebi

¹ Yamba na bolaa bato bate bali naino na bokusi o nzela ya ianola Nwaphongo. Kasi saika na b̄e miko o maphoo ma umunya b̄e o mandondo ma be. ² Nakpe ete pho ya ntoma ya izaa. Bana tebaumunya obokye ntoma iyo b̄e baikatela, b̄e baze nde iso. Kasi bato bate bali na bokusi o nzela ya ianola Nwaphongo baze nde ndunda. ³ Ookoze ntoma iso, yo satiyola nwebi ootoze ntoma iyo. Ebe ootoze ntoma iso, yo sawole ookoze ntoma iso na bofe pho Nwaphongo, yo amoyamba. ⁴ Iwe oli nza okowole na bofe moto wa etoma wa moto? Bo akyesi bofe naa bo akyesi bolaa, ekyekyi nde mokonzi nwe. Amokyela bolaa pho Nkolo akokyi imobanza pho yo sakaa. ⁵ Bato bakyi baumunya obokye mokolo muna molekye nkolo iyo o miyo ma Nwaphongo, kasi bato baayoko bane umunya nde obokye nkolo iso ili nde ndengye yonoyo. Moto na moto ambe nde eba na bolaa ikyiumunya yo o ndondo ye. ⁶ Moto okoumunya obokye

mokolo monomo molekye nkolo iyoko, kaumunya babona pho akumisa Nkolo Yesu. Moto okoze ntoma iso kazingye ne ikumisa Nkolo pho kapha Nwaphongo melesi pho ya ntoma ikyi ze yo. Moto okole izaa ntoma iyoko, kakyele babona pho ya ikumisa Nkolo me, kapha Nwaphongo melesi me pho ya ikyi ze yo. ⁷ Moto na monomo onte ya banga, tali mokonzi nwa nzoto ye o mokyisi, na moto na monomo eta we boozingyi yo. ⁸ Waatabaa banga na bomoo, toli na phango pho ya ikyela etoma ya Nkolo. Waawe banga, towe pho ya ikyela etoma me. Emba bo tobee naa na bomoo, naa bo towe, banga baso toli nde bato ba Nkolo Yesu Klisto, ⁹ pho Yesu Klisto awaa amba na kundwa o bawe pho afe Nkolo wa bato, baali na bomoo na wa bato baawa me. ¹⁰ Ka we, pho ya'ye kosambisa nwebi na we? Ka we, pho ya'ye kotiyole nwebi na we? Banga baso tomokyende o boo pha Nwaphongo pho alosambisa. ¹¹ Nde bowakoma bee o buku pha Nwaphongo obokye: «Inga, Nkolo ooli na bomoo, nawo phele ngakye: Mabongo maso mamunkusalela, noko iso yamokumola nkyemo ya Nwaphongo.» ¹² Emba mena kyelukye iwobokye monomo na monomo amoimola yakyela yo. Amoloimola o boo pha

Nwaphongo na munoko nwe mampenza.

Sa baa ibaku pho ya nwebi

¹³ Emba to le isambisa bebi. Kpa nde mokano obokye otofe ibaku pho ya nwebi pho akyele isumu. ¹⁴ Pho naangana na Nkolo Yesu, naefe na bolaa obokye tewali ntoma ili na ekyila, kasi bo moto aumunye obokye ntoma iyoko ili na ekyila ya sa izaa, pho ye ntoma me ili nde na ekyila phele. ¹⁵ Emba bo we koize, wamoweninya nwebi ndondo bolosi, mena totambule ne na lozingo. Yesu Klisto awaa pho ye. Saanola obokye ntoma ikyize we imooto. ¹⁶ Bo koununya obokye lowo loli lolaa, kasi bo koebe obokye bato bamoewole na bofe, sakula lokyela pho bee salowole na bofe. ¹⁷ Pho bokonzi pha Nwaphongo teli lowo la izaa naa la inywa. Kasi eli nde bosembo, bose na nkyisa ikyi ambya Bolobob. ¹⁸ Moto okokyele etoma ya Yesu Klisto babona, amosepelisa Nwaphongo, na bato bamotosa me. ¹⁹ Pho ooli wango babona, tokyele bokusi pha ikyela maphoo maambya bose onte ya banga, na maphoo mamosungabebi o ikola o nzela ya ianola Nwaphongo. ²⁰ Saoto etoma ya Nwaphongo pho ya lowo la izaa. Bo eli phele obokye tewali ntoma ya ekyila, kasi bo bebi na we bamokaa pho ya

yango, teli bolaa obokye we o izee. ²¹ Lowo lolaa eli nde sakyela lowo lokokyi itoma bebi ikyela bofe, ebe iza nyama, ebe inywa, na ebe ekpele'ye. ²² Loebe we pho ya maphoo mamana, olobombe o ndondo ya we, loebe nde we na Nwaphongo. Nkyisa eli na moto otoli na ziko na lowo lokyele yo boko loebe yo. ²³ Kasi moto ooli na ziko mi ntoma, bo aize, akyesi bofe pho takyele ikyiute o ndondo ye. Pho lowo loso loteloebe moto na bolaa, bo ali na ziko milango, bo alokyesi, mena akyesi isumu.

15

Kyela bolaa

¹ Banga bali bakusi o nzela ya Nwaphongo, esen-gyesi obokye tosiungye bali na bokoo. Banga sakyelaka nde maphoo maazingye banga. ² Kasi le obokye monomo na monomo na banga akyele bokusi pha isunga bebi baayoko, pho na bee babutwe bakusi o nzela ya Nwaphongo, obokye ianola sa bee sikole. ³ Klisto taika yakyela nde maphoo mazingaka yo mampenza. Kasi eli nde bo wakoma bee o buku pha Nwaphongo bobo: «Bitoo biso biaewambaka bee bia ya kaa nde mi nga.» ⁴ Maphoo maso maakoma bee o buku pha Nwaphongo, bamakoma obokye maloteya, pho toebakye ikanga ntema, tombakye baa na na etungu. Na bomo tomoba na

molemo oka Nwaphongo. ⁵ Le obokye Nwaphongo okoloteya bookokyi banga ikanga ntema, na okokyele obokye tobe na etungu, akyele obokye bee obe na booka onte ya bee, bokozingye Yesu Klisto. ⁶ Obokye bee baso okumole Nwaphongo, Ango wa Nkolo ya banga Yesu Klisto, na ndondo yonyo na na munoko monomo.

Kumbelana onte ya bee

⁷ Yango mena, okumbe-lenakye onte ya bee, bo wa ekumbela Yesu Klisto. Kyelaka bomo pho bato bakumole Nwaphongo.

⁸ Naeyimole phele obokye Klisto abutwaka mosali nwa Bayuda pho abateya obokye Nwaphongo taakate boole. Ayakaka pho ya iya kokya mbunu eya ikyelaka Nwaphongo bankoko ba be. ⁹ Ayakaka na obokye bato bate bali Bayuda bakumole Nwaphongo pho ya bolaa bo bakyelele yo. Eli bo wakoma bee o buku pha Nwaphongo obokye: «Yango mena namoekumola oka bato baate bali Bayuda, namba na etubela meembo.»

¹⁰ Buku pha Nwaphongo bokule woo obokye: «Bee bato bate bali Bayuda, sepela elele yonyo na bato baalo Nwaphongo!» ¹¹ O elele eyoko bakula koma obokye:

«Bee baso bate bali Bayuda, kumola Nkolo, le obokye bato baso bakumole Nwaphongo!»

¹² Moimosi Isaya ne awoko yokye:

«Moto mɔnɔmɔ o ibota sa Davidi amoyaa, amoya angyela bato baate bali Bayuda.

Bato me bamba kyela molemo nwa bɛɛ oka ye.»

¹³ Le obokye Nwaphongo okophe bato molemo akyele obokye bɛɛ obe na nkyisa nzikye, ombe baa na ná bose o mandondo ma bɛɛ na mwiya nwa Bolɔbo pha Nwaphongo.

Polo kawo na etoma ye

¹⁴ Bande na nga, inga naebe obokye bɛɛ oli bato balaa, kombe na eba maphoo maso maaloteya Nwaphongo. Na bomɔ, oteyanakye onte ya bɛɛ.

¹⁵ Na bo babona, o munkanda mumu naekomesi maphoo maayoko maunva eba bɛɛ, pho bɛɛ samabunga. Naekomesi me na bolaa na bolaa, pho Nwaphongo na ngongo ye, ¹⁶ ambuya moto wa etoma wa Yesu Klisto oka bato baate bali Bayuda. Namiambya mouwosi oka Nwaphongo ndokolo nganga we, pho ya iyimola Simo Elaa ekyeute oka ye Nwaphongo. Naimole Simo me oka bato bate bali Bayuda obokye baanole Nwaphongo, bambe baa ndokolo ikabo silaa siiphe Nwaphongo nkyisa. Ikabo me, Bolɔbo pha Nwaphongo aunva sibongya pho ye.

¹⁷ Yango mena, bo waan-gana nga na Yesu Klisto, namitate na etoma ya Nwaphongo ekyekyele nga.

¹⁸ Namowole nde maphoo makyela Klisto na nzela ya nga obokye nakambe bato bate bali Bayuda babutwe itosa Nwaphongo. Akyela bomɔ na nzela ya maphoo mawo nga na makyele nga.

¹⁹ Akyela na bilekyesako ndengye na ndengye na nzela ya nga, iso mina yakyelama na mwiya nwa Bolɔbo pha Nwaphongo. Nde na mwiya nwa Bolɔbo pha Nwaphongo, naimola Simo Elaa ya Yesu Klisto o nkyisi iso, tata o Yelusaleme tee nɔnɔ o nkyisi ya Iliri.

²⁰ Nabe na phowa ya ikyemimola Simo Elaa o bilele bili naino bato saeba Yesu Klisto. Sika zinga iimola Simo me o elele eyaunva bato ieyoka, pho ye saba ndokolo naesi ya tonga ingambi o elele eyaunva wangya moto mosuu. ²¹ Nazingaka obokye ebe bo wakoma bɛɛ o buku pha Nwaphongo obokye:

«Bali sataa zwa Simo ye bamowene. Bali sataa oka Simo ye, bamoeyeba.»

Polo kalukye na ikyende o Loma

²² Yango mena, mbala na mbala waba nga nalukye obokye naye oka bɛɛ, sika kokyisama pho bɛɛ waunva oka nkombo ya Klisto. ²³ Mambula maikye nde naunva yaekyeka, kasi etoma ya nga yakyela

obokye nga saya. Kasi unwɔwa eye, naumbo etoma ya nga o nkyisi iye. 24 Uɔwanwa eye nalukye na ikyende o mokyisi nwa Espanye. Na bomɔ, na moya ekyeka wa moyalekana nga omɔ. Naumunya obokye bo naesi tomokuta zala na bɛɛ bana nkolo, sima bɛɛ wamba nsunga phɔ ya imbanga sikyende nga. 25 Ka inwanwa eye natakyende o Yelusaleme phɔ ya isunga bato ba Nwaphongo bali omɔ. 26 Phɔ baanosi ba Masedwane na ba Akaye bakanaka itaa baphalanga phɔ ya isunga bato ba Nwaphongo baakyelela bali o Yelusaleme. 27 Bɛɛ mampenza bawenkye obokye basengyesi ikyela bomɔ. Bayuda basunga bato bate bali Bayuda obokye bazwe bolaa pha Nwaphongo. Na bomɔ, eli bola obokye bato bate bali Bayuda na bɛɛ basungye Bayuda na mbolo ya mokyisi iili na bɛ. 28 Bo naumbo ibaikyela baphalanga baataa bebi, namoyalekana oka bɛɛ phɔ ya ikyende o Espanye. 29 Nambe naeba obokye wa moya nga oka bɛɛ, Klisto amoepambola na boikye phɔ ya iya sa nga.

30 Kasi bande na nga, naongye na bɛɛ na nkombo ya Nkolo ya banga Yesu Klisto, na phɔ na lozingo loophe Bolobɔ pha Nwaphongo: Bɛɛ angana na nga, obondɛle Nwaphongo na bophelelu phɔ ya nga.

31 Bondɛle na obokye bato ba Yuda bate baanole Klisto bɛɛ sankyela bofe, na obokye bato ba Nwaphongo bali o Yelusaleme basepele na etoma ekye bakyelele nga. 32 Na bomɔ, bo Nwaphongo azingi, namoya oka bɛɛ na nkyisa iso, obokye nakute yaema onte ya bɛɛ. 33 Le obokye Nwaphongo yo okophe bose, afe na bɛɛ basɔ! Ame.

16

Polo kalongolo

1 Naongye na bɛɛ phɔ ya nwan nyango na banga wa nwanwasi Foebe, okokyele o ingomba sa Sankeleya. 2 Waamoya yo oka bɛɛ, omokumbele na bolaa na nkombo ya Nkolo Yesu, omokumbele bookokumbelakye baaka Nwaphongo. Omosungye na isungyi siso saamoonga yo oka bɛɛ. Phɔ ne asunga bato baikye, ebe na nga mampenza.

3 Ondongolele Prisile na molo nye Akilasi baakyelele Yesu Klisto ndokolo nga. 4 Balukaka na iya waa phɔ ya iya mbikya. Nabaphe melesi na boikye, kasi teli nde nga mampenza, na baanosi basɔ ba mangomba ma bato baate bali Bayuda babaphe melesi. 5 Olongolo na baanosi baangane o ingambi sa bɛɛ phɔ ya ibondɛle Nwaphongo.

Olongolo na nwebi na nga Epainete. Abaka moto owa o boo owanola Klisto

o nkyisi ya Azi. ⁶ Olóngolo na Maliya owa kyela etoma iikye pho ya b̄e. ⁷ Olóngolo na Andolonikusu na Zuniasi, bali banaa mama Bayuda. B̄e babaka na nga elele yonoyo o boloko; bali batoma baaebana na boikye. B̄e baanolaka Yesu Klisto o boo pha nga.

⁸ Olóngolo nwebi na nga Ampiliyatusu, oli na nga elele yonoyo o isanga sa Nkolo Yesu. ⁹ Olóngolo Ulibanusu, ne kakelele Klisto ndokolo banga. Olóngolo na nwebi na nga owa zinga nga Sitakasi. ¹⁰ Olóngolo Apelesi, anyokomo pho ya Yesu Klisto kasi taika moangana. Olóngolo na bato bazale oka Alisitobule. ¹¹ Olóngolo na njwana mama owa moyuda Elodioni, na baanosi baazale oka Narsise. ¹² Olóngolo na bana nyango na banga baa babasi Tilifene, Tilifose, na Pelesisi; b̄e baso bakyele etoma na boikye pho ya Nkolo ya banga. ¹³ Olóngolo Lufusu, moto wa Nwaphongo mpenza molaa. Olóngolo na nyango oli pho ya nga ndokolo mama owa mbota. ¹⁴ Olóngolo na Asenkilite, Felegona, Elemesi, Patolobasi, Elemasi, na bebi baanosi bayoko baso bali oka b̄e. ¹⁵ Olóngolo na Filologe, Zuli, Nele na njwana nyango owa njwanjwasi, na Olimpasi na bato baso ba Nwaphongo bali oka b̄e.

¹⁶ Olóngonele b̄e baso, oy-

ambane bokokyelakye bato ba Nwaphongo. Mangomba maso ma Klisto maelongosi.

Toli eya suka

¹⁷ Bande na nga, naongye na b̄e obokye: Okyebe na baamotemele maphoo maekosi b̄e. B̄e bakyele obokye bato bakabane, bambe naoto ianola sa b̄e. B̄e saba na b̄e elele yonoyo. ¹⁸ Bato baa ndengye mena tebakyele etoma ya Nkolo ya banga Yesu Klisto, bakyelele nde mabuu ma b̄e. Na yela ya b̄e ya iwoo, bakyelele bato bate baefe ekpele. ¹⁹ Kasi pho ya b̄e, baanosi baso baefe bokotosa b̄e Nwaphongo, eli nde phele, nali na nkyisa nzikye pho ya b̄e. Kasi nazingye obokye b̄e obe na malondo maikye maikyela maphoo maalaa, ole maphoo maafe. ²⁰ Iikasi njwana bokyi bofo, Nwaphongo okophe bose amooto mwiya njwa Molemba, aamokyela o se ya makolo ma b̄e.

Le obokye Nkolo ya banga Yesu aepamble!

²¹ Timotele okokyele na nga etoma elele yonoyo aelongosi. Bebi na nga Bayuda, Lusiusu, Zazona, na Sozipatele baelongosi na b̄e.

²² Eli nga Teletiusi moto okoekomele maphoo mawo Polo o mokanda mumu. Naelongosi na nga na nkombo ya Nkolo.

²³ Gayusi ne aelongosi, nazale o ingambi se. Bato

ba Nwaphongo baso baa yasambela oka ye na bée baelongosi. Elasiite okobombe baphalanga ba mokyisi, na nwebi na banga Kwalatusu baelongosi.

[²⁴ Le obokye Nkolo ya banga Yesu Klisto aepambole! Ame.]

Polo kakumole Nwaphongo

²⁵ Tokumole Nwaphongo! Yo ali na makoyi ma iephe bokusi na nzela ye. Eli nde bo kowo nga soo soo waimole nga bato Simo Elaa ya Yesu Klisto eya bombaka Nwaphongo o bileko balekana. ²⁶ Uŋwanwa eye Nwaphongo ateye Simo me eya bombaka yo o phaa. Na bo wakomaka baimosi pho ya Klisto. Yango mena, bato baso baate bali Bayuda baaka Simo me, bo wa woko Nwaphongo yokye azingaka obokye mabota maso maokye Simo me pho bato bamoanole, bambe na motosa.

²⁷ Eli nde Nwaphongo, yo mampenza ooli na zebi, azwe nkyemo, na nzela ya Yesu Klisto, pho ya bobele na bobele! Ame!

Mokanda nwa Polo nwa ntubo oka Bakoliti Maphoo ma etatele

Polo aingolaka ingomba sa Koliti o imbanga see saa ibale. Akyelaka omoo makombe ikoo na nzwambe (18); (Bitoma 18.1-18). Koliti yabaka monomoo na nkyisi ya ngambo o Gelesi pho bamotonga onte ya bibale bibale bili na mabongu na mophaa na mophaa. Maphoo maabe maikye mabaka malekane omoo. Bato ba Koliti babaka babengye maumunya ndengye na ndengye na masambo ndengye na ndengye. Emba ingomba siinyakune sa baanosi saa ingolaka Polo omoo sabaka simekame na maphoo maikye, emba maphoo me mabaka matungyisa toma Polo na bokusi.

Waamana Polo o Koliti, abaka kazwe masimo maikye maabe pho ya baanosi ba Koliti. Emba Polo amba ya bakomela mokanda nwe nwa ntubo mumu o Efese (Bitoma 19).

Mokanda mumu moli na maphoo mama:

- 1 Bakoliti 1.1-9: Ibeya na iphe melesi
- 1 Bakoliti 1.10-4.21: Mateya maakyekyi ika bwana
- 1 Bakoliti 5-7: Mateya maakyekyi:

1. Maphoo maa soo onte ya ingomba (5.1-13)
2. Booka (6.1-11)
3. Ikyelela nzoto pho ya Nkolo (6.12-20)
4. Maphoo maakyekyi bolonga (7.1-40).

- 1 Bakoliti 8.1-11.1: Biyano pho ya maphoo makyekyi izaa manyama maambya bee mambeka oka manzambe maa bikyeko, na mobesi onte ya bato bate baebe Nwaphongo

- 1 Bakoliti 11.2-15.58: Biyano o maphoo maakyekyi:

1. Masanga ma baanosi na elambo ya Nkolo (11.2-34),
2. Makabo ma Bolobo Bosantu (12-14), lakwa sa bawee (15)
- 1 Bakoliti 16.1-4: Mabonza pho ya bato ba Nwaphongo baa Yelusaleme
- 1 Bakoliti 16.5-24: Maloba ma isokya

O maphoo maso mama toma Polo kateya ndengye'ye iba onte ya Klisto sikokyi iunva maphoo maso maamana. Lowoo loolekyi maso eli laakolo lozingo.

Ibeya

¹ Inga Polo, owa bangama ibaa toma wa Yesu Klisto na phowa ya Nwaphongo, na nwebi Sositene, ² oka bee ingomba sa Nwaphongo siili o Koliti, na baanola Nwaphongo na nzela ya Yesu Klisto, na bee baabangama ibaa basantu, na baso baabangye o bilele

biso nkombo ya Nkolo Yesu Klisto, ooli Nkolo ya b̄εε na ya b̄anga, toekomesi mokanda mumu. ³ Le obokye Ango wa b̄anga, na Nkolo Yesu Klisto baephe ngolu na b̄ose.

Nwaphongo kalophe bolaa na nzela ya Yesu Klisto

⁴ Naphe Nwaphongo melesi imbelele siso pho ya b̄εε, pho ya ngolu ya Nwaphongo eya ephēkye yo na nzela ya Yesu Klisto. ⁵ Onte ya Klisto, Nwaphongo aetonza na makabo maso: Makabo maso maa iw̄o na maa boebi. ⁶ Eli obokye Simo ya Klisto eya eyaimolaka b̄anga, ya phikama onte ya b̄εε, ⁷ na ndengye ya obokye b̄εε sazanga n̄o ikabo s̄o sa Nwaphongo, b̄εε baaziya imbelele saamiweninya Nkolo ya b̄anga Yesu Klisto. ⁸ Eli nde yo owamoelēza n̄o o suka, pho b̄εε sa b̄aa n̄o na lowo l̄o loobe mokolo n̄waamoyaa Nkolo Yesu Klisto. ⁹ Yo taalekyinya mambunu me, Nwaphongo owaebanga iyaangana na Nwana we Yesu Klisto, Nkolo ya b̄anga.

Ikabana onte ya Ingomba

¹⁰ Bande, na nkombo ya Nkolo ya b̄anga Yesu Klisto, naelēza obokye obe na booka, ikabana sango sabaa onte ya b̄εε, b̄aa moto m̄o onte ya molimo m̄o na maumunya m̄o. ¹¹ Pho, bande na nga, bato ba Kolowe banzimola obokye t̄o eli

onte ya b̄εε. ¹² Nalukye iw̄o bobo: M̄o na m̄o na b̄εε kawo bobo: «Nga nali moto wa Polo», oyoko yokye: «Nga moto wa Apolo», ona mosu yokye: «Nga moto wa Petelo», ona mosu me yokye: «Nga moto wa Klisto.» ¹³ Klisto amiwata na maalo? Eli Polo owa bakaka b̄εε o ekulusu pho ya b̄εε? B̄εε wa b̄atisamaka na nkombo ya Polo? ¹⁴ Naphe Nwaphongo melesi, pho inga siika b̄atisa n̄o moto m̄o onte ya b̄εε, manya nde Klisipusu na Gayo. ¹⁵ Pho moto sa w̄o obokye ab̄atisamaka na nkombo ya nga. ¹⁶ Aa! Nakulaka b̄atisa na ibota sa Setefane. Bo sibungyi phe, siebe obokye nakulaka b̄atisa na moto mosuu. ¹⁷ Pho Klisto taika ntoma obokye naya b̄atisa bato, kasi antoma nde obokye naya imola Simo Elaa, nga sa eimola na mayele ma bomoto, pho iwaa se o ekulusu sango sabaa sa pha.

Mwiya n̄wa ekulusu

¹⁸ Pho simo ya ekulusu, eli lowo la bobubusi oka bato baabunga, kasi pho ya b̄anga baali o nzela ya ibikiyi, simo me eli mwiya n̄wa Nwaphongo. ¹⁹ Pho wako-mama bobo: «Nam̄o zebi sa bato baazebi, namobuya pha malondo ma bato ba malondo.» ²⁰ Emba bato b̄aa zebi bamowo bo? Naa bato baekola? Naa bawo ba pho ba imbelele sisi? Nwaphongo aweninya obokye zebi sa mokyisi mumu sili n̄waa!

21 Pho, mokyisi na nzela ya zebi, tenwaikaeba Nwaphongo na zebi se. Eli nde na nzela nwa nwa mateya, Nwaphongo aweni bolaa obokye abikya baanole. 22 Bayuda baongye bilekyesako, emba Baela balukye zebi. 23 Kasi banga toimole Simo ya Yesu Klisto owa bakya bée o ekulusu. Pho ya Bayuda bawene obokye mena Simo ya so. Nzuka pho ya bato bate bali Bayuda, békkye: Mena Simo ya nwa. 24 Kasi pho ya bato baabanga Nwaphongo, ebe Bayuda, ebe bate bali Bayuda, bawene obokye Yesu Klisto ali mwiya na boebakye pha Nwaphongo. 25 Pho nwa nwa Nwaphongo moli zebi koleka zebi sa bato. Emba bokoo pha Nwaphongo boli bokusi koleka bokusi pha bato. 26 Bande, taakyeka naino bée bato baabanga Nwaphongo, bée oli ba nza? Onte ya bée, bato baa zebi tebali baikye, bato ba mwiya tebali baikye, bato ba ngambo tebali baikye. 27 Kasi Nwaphongo aolo bawenene bato ba nyaa o miyo ma bato, obokye aphe baali na zebi so. Aolo baali na bokoo o miyo ma bato, obokye aphe baali na bokusi so. 28 Aolo bawene bée pha, batiole bée na batebali na ntina o miyo ma bato pho ya iphe bato baangambo so. 29 Yango mena, moto na monomo takokyi imitata o boo pha

Nwaphongo. 30 Nwaphongo aebuya bée na Yesu Klisto moto monomo. Klisto ali pho ya banga zebi siute oka Nwaphongo: Na nzela ye, tobuto bato ba bosembo na bosantu o boo pha Nwaphongo, oolokunyosi bofe bosoo ambi na lomanya o boombo. 31 Yango mena buku pha Nwaphongo bowo bofo: «Bo moto kazingye imitata, amitate nde na maphoo maakyela Nkolo.»

2

Polo aimosi Simo ya Yesu owa bakya bée o ekulusu

1 Bande, waayakaka nga oka bée, obokye naya eimola maphoo ma phele ma Nwaphongo maa bombama, sika eimola mango na yela ya nga ya iwo, naa na boebakye pha bomoto. 2 Pho nakanaka obokye nga sa eimola lowo losuu, naeimola nde Simo ya Yesu Klisto; Yesu Klisto owa bakya bée o ekulusu. 3 Yango mena, imbele saakoma nga oka bée, sikaka ba na bokusi; nabaka naile, nabaka natekyenene. 4 Mateya ma nga, na maphoo maa baka nga naeyimole, siikaka ba na mawo na boebakye pha bomoto. Eli nde Bolobo owa baka kateya mwiya nwe o maphoo ma baka nga na wo. 5 Yango mena, ianola sa bée ete siute na zebi sa bomoto, kasi nde na mwiya nwa Nwaphongo.

Zebi sa Nwaphongo

6 Banga toimole zebi oka baanosi baalongoba o miyo ma Nwaphongo. Kasi teli zebi sa mokyisi mumu, naa pha bakonzi ba mokyisi mumu; pho be, bakomi o suka. 7 Banga toimole zebi sa Nwaphongo saa bombama; asibomba na bato ba mokyisi. Nwaphongo, mena yo sa taakyela mokyisi, akanaka, yokye, aloteya sango obokye banga tozwe ngambo. 8 Nono monomo na bakonzi ba mokyisi mumu, taika eba zebi sa Nwaphongo; bo basiebaka, nde tebabakyaka Nkolo owa nkyemo o ekululu. 9 Kasi eli nde bo wakoma bee o buku obokye: «Maphoo mali naino moto sawene na saoka, na mali moto monomo sa umunya, Nwaphongo aunva ma bongya pho ya bato bamozingye.» 10 Nwaphongo aimola sekyele ye nde banga; eli Bolobo phe moto owaloimola yango. Iyo, Bolobo kaebe maphoo maso, ebe na maumunya ma Nwaphongo maa bombama. 11 Oka moto, nde Bolobo booli onte ye, boebe maphoo maso maali o ndondo ye. Kasi moto mosuu taamaebe. Nde bomo me, maumunya ma Nwaphongo, kyemaebe nde Bolobo. 12 Banga, toloika zwa Bolobo boute o mokyisi mumu, kasi tozwa nde Bolobo boute na Nwaphongo, obokye toebe maphoo malaa malokyele yo. 13 Emba toloowo maphoo

me na zebi siiteya bato, kasi towo maphoo me na maloba maaloteya Bolobo pha Nwaphongo. Na bomo tolimbole maphoo ma Bolobo pha Nwaphongo nde oka bato bali na Bolobo me. 14 Moto otooli na Bolobo pha Nwaphongo, takokyi eba maphoo ma phele maaute na Bolobo me. Oka ye, maphoo me mali ndokolo njwaa; takokyi imaeba, pho bamaebe nde booli na Bolobo me. 15 Yango mena, moto oli na Bolobo pha Nwaphongo, akokyi eba maphoo maso, na maabe na malaa; kasi maakyele yo moto takokyi wo obokye mali mabe. 16 Pho o buku pha Nwaphongo bakoma obokye:

«Okoebe maumunya ma Nkolo nza? Okokyi imoteya nza?» Kasi banga, toli na maumunya ma Klisto.

3

Bato baetoma ba Nwaphongo

1 Bande, sikokakyi iyewole ndokolo bato baali na Bolobo pha Nwaphongo, kasi naewosi ndokolo bato ba mokyisi mumu, pho bee otaa baa bana bakye o ianola Klisto. 2 Naephekye nde maaku, kasi ntoma inkusi phe, pho ntoma inkusi tiikiyi koka na bee. Ebe na unwanwa eye, tokokyi nana yango. 3 Pho bee otaa baa naino ibika ndokolo bato ba mokyisi

mumu. Oli na zuwa na ná iwelana onte ya bɛɛ. Mena toteya obokye oli naino nde bato ba mokyisi mumu, na obokye kombe mitambwisa na bomoto? ⁴ Waawɔ mɔnɔmɔ na bɛɛ obokye: «Inga moto wa Polo», omoyɔkɔ yokye: «Inga moto wa Apolo», mena tokyele nde bookokyele bato ba mokyisi? ⁵ Apolo ali nza? Na nga Polo nali nza? Banga basɔ toli nde bato baetoma ya Nwaphongo. Na nzela ya banga, bɛɛ obuto baanosi. Banga basɔ babale, moto na moto kakokya etoma eya mophe Nwaphongo obokye aekyele: ⁶ Toli ndokolo babasi ba manzabi. Inga naphikiyi mumboto, Apolo amosweye maa. Kasi okomokosa, eli nde Nwaphongo. ⁷ Yango mena, na moto ophikakiyi, na osweyakiyi maa, bɛɛ basɔ babale bali nde phaa. Kasi eli nde Nwaphongo okyesi etoma esɔ, phɔ yo moto ookose mumboto mamuna. ⁸ Moto ophikakiyi, na moto osweyakiyi maa, bakokaa. Nwaphongo amophe moto na moto mbano ekokaa na etoma ekyesi yo. ⁹ Phɔ banga na Apolo toli bato ba etoma ba Nwaphongo, emba bɛɛ, oli inzabi na ingambi sa Nwaphongo.

¹⁰ Nakyelele na bolaa makabo mampe Nwaphongo, ndokolo moto okoebe itonga ingambi. Nasiwangya na bolaa. Kasi o sima moto mosuu aesi ya sitomga. Kasi moto na moto akyebe na

motongyesi nwe. ¹¹ Ingambi saunva wangyema, iwangya me eli nde Yesu Klisto. Moto mosuu takokyi ikula wangya mowangyesi mosuu, nde njwango mamura. ¹² O elele eewangye bɛɛ ingambi me, bana bamotonga na itela, baayɔko na bibuni ba motiya, bayɔko na mabanga ma motiya. Bayɔko bamotonga na makonzi, na maakiyi, na ná ndele. ¹³ Mokolo njwamotena Nwaphongo bolombe, etoma ya moto na moto yamowenene, phɔ mokolo me bitoma me biamowenene onte ya njwenya. Njwenya me njwa moteya bowakyelaka moto na moto etoma ye. ¹⁴ Bo ingambi sa moto tesizikiyi na njwenya, njwanaka etoma ye eli elaa, yo amozwa mbando ye. ¹⁵ Nzuka bo ingambi sa moto sizikiyi, amozanga mbano, kasi yo mampenza amobika. Yamoba ndokolo moto abikiyi o iwaa sa njwenya. ¹⁶ Bɛɛ koebe na bolaa obokye oli Tempelo ya Nwaphongo, na Bolɔbo pha Nwaphongo bozale onte ya bɛɛ. ¹⁷ Bo moto aati Tempelo ya Nwaphongo, Nwaphongo ne aamɔɔɔ. Phɔ Tempelo ya Nwaphongo eli esantu. Na bɛɛ oli ndokolo Tempelo ye. ¹⁸ Moto sa mikosa. Bo moto mɔnɔmɔ onte ya bɛɛ kaumunya obokye ali na zebi o miyo ma bato ba mokyisi mumu, abutwe ndokolo moto wa njwaa

obokye ambe zwa saakolo zebi. ¹⁹ Phō zebi sa bato ba mokyisi mumu, sili ŋwaa o miyo ma Nwaphongo. O buku pha Nwaphongo wakomama bobo: «Zebi sa bato ba mokyisi mumu, sicutwe izengye si babisa na Nwaphongo.» ²⁰ Bakula na koma bobo: «Nkolo kaebe maumunya ma bato baali na zebi. Kaebe obokye maumunya me mali nde pha.» ²¹ Yango mena, moto sa mitata phō ya nwēbi ne moto, maphōo masō mali ma bēē. ²² Ebe Polo, ebe Apolo, ebe Petelo, ebe mokyisi, ebe bomōo, ebe iwaa, ebe maphōo ma lolō eye, ebe maphōo maamoya, iso ili ya bēē. ²³ Kasi bēē, oli bato ba Klisto, Klisto ali moto wa Nwaphongo.

4

Batoma ba Klisto

¹ Esengyesi obokye olokpe ndokolo bato baetoma ba Klisto. Maphōo ma phele maa bomba Nwaphongo, mali onte ya banga. ² Ekpele ekyeongye bēē oka moto oophe bēē etoma, eli nde obokye akyele etoma me na bosembo. ³ Ebe bēē, ebe bato basuu, okokyi invole obokye nakyele maphōo mabe naa malaa. Oka nga tewakyele ekpele. Na nga mampenza, sikokyi imitenela bolombe. ⁴ O bosembo, simiwene obokye nakyele maphōo mabe, kasi mena telukye iwō obokye nakyele

nde maphōo malaa na malaa. Eli nde Nkolo moto owamuntenela bolombe. ⁵ Yango mena, bo imbele saa meka Nkolo naino tesikokyi, bēē satatenela moto bolombe. Taaziya Nkolo ayee: Nde yo moto owamoya weninya maphōo masō maabombama na maumunya maali o mandondo ma bato. Emba moto na moto amozwa ngambo ekokyi ne oka Nwaphongo. ⁶ Bande, naekpesi ete ya nga mampenza, na ya Apolo phō ya ieteya. Nazingyi obokye na nzela ya banga, ombe na eba ntina ya ete ekyewō bobo: «Suka nde o Mibeko, saakala». Emba bēē saba na lolendo la iba mbale na moto monōmō ombe iina omoyōko onte ya bēē. ⁷ Kolekye bēbi baayōko na ekpele'ye? Iso ili na we, Nwaphongo aephe yango nde boephe. Ka emba bo aephe yango nde boephe, phō ya'ye kombe mitata na yango ndokolo wa izwa nde na bokusi pha we mampenza? ⁸ Bokoumunya obokye ombo zwa iso isengyesi na bēē, ombo zwa na bizwele biikye! Koumunya na obokye bēē obuto bakonzi, kasi banga phe! Nazingye obee baakolo bakonzi, phō na banga tobe bakonzi boli bēē. ⁹ Nga naebe obokye banga batoma, Nwaphongo alokyela o molōngō ŋwa suka: Toli ndokolo bato bazwe etumbu ya iwaa, phō ya obokye balobome o

miyo ma bato ba mokyisi mobimba na ma baanzelu. ¹⁰ Banga toyeyea pho ya Klisto, kasi b̄e koununya obokye oli bato ba zebi. Banga toli bakoo, kasi b̄e koununya obokye oli na bokusi. Banga toli bato pha, kasi b̄e koununya obokye oli bato banene. ¹¹ Nonoo unwanwa eye, banga towe na manzala na ná phowa ya maa, tololi na bitobu. Balowande, tozangye ingambi, tokyemiengyebana mboka eso, ¹² towene mpasi na iluka na maboko ma banga mampenza. Walotole be, banga tobapambole, walonyokolo b̄e banga toititale, ¹³ walosongyele b̄e na maphoo mabole, banga tobabuyisa maphoo malaa. Nonoo unwanwa eye balowene ndokolo sokoto ya mokyisi, ndokolo vala. ¹⁴ Sikyi ekomela maphoo mamana pho ya obokye naephe soo, kasi pho ya obokye naeteya ndokolo bana ba nga baalozingo. ¹⁵ Na bo ozwe bateye nkoto iko baeteya na nkombo ya Klisto, oli nde na Ango monomo, pho eli nde nga moto owa ebota onte ya Yesu Klisto, imbele sa eyelela nga na Simo Elaa. ¹⁶ Emba naongye na b̄e obengye matambe ma nga. ¹⁷ Yango mena, naetomesi Timote. Ooli nwana wa nga wa lozingo, na owa anola Nkolo na ndondo yonyo. Iyo amoekundolela maphoo matambule na nga

bomoo pha nga onte ya Yesu Klisto, na bookoteya nga mateya ma nga mboka eso o mangomba maso. ¹⁸ Bato baayoko onte ya b̄e batondi na lolendo, pho baumunya obokye esiya ekyeka. ¹⁹ Kasi bo Nwaphongo anosi, namoya oka b̄e nde minkolo iye. Emba esi bengye maloba ma bato balolendo babana, kasi namokyeka mwiya nwa be. ²⁰ Pho bokonzi pha Nwaphongo teli lowo la maloba, kasi nde la mwiya. ²¹ B̄e kozingye'ye? Naeyelele na phimbo ndee naeyelele na lozingo loso nana bose?

5

Lowo loobe onte ya ingomba

¹ Inga naokye bakye miwoo mboka eso obokye lowo lonolo la soo loli onte ya b̄e, eli lowo lonolo loobe la obokye na bato baatebaebe Nwaphongo te bakokyi ilokyela. Naokyi obokye moanosi monomo onte ya b̄e kalale na njwasi wa angoo. ² B̄e unwanwa eye otaa ba na lolendo! Ekokakyi obokye b̄e obe na ngongo, na moto owakyela lowo la soo lalona, yabaka obokye b̄e omowiinya onte ya b̄e. ³⁻⁴ Pho ya nga, na bo nali itakye na b̄e na nzoto, kasi o molimo nali na b̄e elele yonyo. Na nkombo ya Nkolo ya banga Yesu, nambo nyete moto

okyesi lowo loobe lalona, ndokolo nabaka na b̄e elele yonoyō. Wamoangana b̄e, namoba na b̄e elele yonoyō o molimo, mwiya nwa Nkolo ya banga Yesu n̄wamowenene. ⁵ Emba yengyelakyi obokye b̄e oambya moto mona oka Molemba pho nzoto ya masumu iwee, kasi abikye o molimo mokolo nwa moya Nkolo. ⁶ Tololi na lowo la imitata wawana, b̄e koebe na bolaa obokye: «Nwana ndambo wa muno mokyele na b̄e mapa moulole beseni mobimba ya faline.» ⁷ B̄e koebe obokye Bayuda oeseleko ya b̄e ekyeumunya b̄e itokolo sa b̄e o Ezipito, bavakye noo iso ya kalakala, bambe zaa mapa ma sika matemaika kyela b̄e na munoo. Na b̄e kyelaka nde bomoo, pho obutwe mapa maa sika maazangi munoo. Pho banga toli na eseleko ekyeumunya b̄e itokolo sa b̄e o Ezipito eya sika. ⁸ Tokyele eseleko ya banga, toloeze na mapa makyela b̄e na muno nwa kalakala nwa masumu na maphoo maabe, kasi na mapa mate mali na munoo, yango eli maphoo ma bosembo na maa phele. ⁹ O mokanda n̄waekomelaka nga phanza, nawoko na b̄e ngakye, b̄e saangana na bato baakyele mobulu nwa babasi na bampele. ¹⁰ Bo nawoko babona, teli obokye b̄e olote bato baso

baatebaebe Nwaphongo. Bo yabaka obokye olote bato baso baakyele mobulu nwa babasi na bampele, baamengyele mbolo ya b̄ebi, bali baibi, baasambele bikyeko, b̄e nde omanakyi o mokyisi mumu. ¹¹ Kasi naekomelaka babona obokye b̄e saangana na bato bawo obokye bali baanosi, nzuka bakyele maphoo maa soo, bali na looto, basambele ma nzambe ma bikyeko, batole bato, bakule mengyela mbolo ya b̄ebi, balangye maleku naa baibi. Esengyesi obokye b̄e sazaana na bato ba ndengye mena elele yonoyō. ¹²⁻¹³ Yango mena, teli lowo la nga obokye natene bolombe pha bato baatebali baklisto. Eli nde Nwaphongo owaa batenela bolombe. Kasi b̄e, esengyesi obokye okyeyke maphoo ma b̄ebi na b̄e. Wakomama bobo: «Wiinya bato baabe onte ya b̄e.»

6

Isongyelana onte ya baklisto

¹ Bo monomoo na b̄e azwe lowoo na nwebi ne moanosi, pho ya'ye kakye aamba na nwebi ne moanosi o boo pha bananga batebaebe Nwaphongo? Pho ya'ye taikyi kyende oka bato ba Nwaphongo? ² B̄e toebe obokye bato ba Nwaphongo bamotena bolombe pha munse muso? Ka bo b̄e wa motena bolombe pha munse

muso, tombi koka itena bolombe o maphoo makyi makyi? ³ Bèe toebe obokye banga bato bamotena bolombe pha baanzelu? Emba tomba otwa itena bolombe pha maphoo ma bomoo pha banga o mokyisi mumu? ⁴ Wazwe bèe toko ndengye mena, bèe kokye kpa bananga bato bate bali o ingomba. ⁵ Nawo babona pho naephè soo! Eli phèè obokye onte ya bèe tombi baa nana moto monomoo wa zebi okokyi ifongya maphoo bo bebi bazwe toko? ⁶ Kasi ndengye'ye moanosi monomoo bo ali na nwambo na nwebi nè, baambe kye saamba o soo pha bananga baatebali baanosi? ⁷ Nde phèè, lowo la nsambo onte ya bèe, loteya obokye bèe obungyi. Bo moto kaekyele maphoo maabe, pho ya'ye bèe tokuya? Bo moto kaebololo ekpele, pho ya'ye tomolele yango? ⁸ Kasi eli nde bèe mampenza baakeyele maphoo maabe na babololo bato mbolo! Kokyele na babona na bebi na bèe baanosi! ⁹ Bande, koebe obokye bato baakeyele maphoo mabe ete banyolo o bokonzi pha Nwaphongo. Bèe samikosa! Eli bato baakeyele maphoo ma soo, basambele bikyeko, bato bakyele baphemba, bampele balale na bebi na bèe bampele, ¹⁰ ebe baibi, ebe baamengyele mbolo ya bebi, ebe balangyi ba maleku, ebe bato baatole bebi na be, ebe bato

baabololo mbolo ya bebi na be, bèe baso ete banyolo o bokonzi pha Nwaphongo. ¹¹ Onte ya bèe baayoko babaka ndengye mena. Kasi Nwaphongo akunyola bofe pha bèe, aeyolo obokye obe bato be, aebuya bato ba bosembo o soo phe pho koanole Nkolo Yesu Klisto, na nzela ya Bolobo pha Nwaphongo booli onte ya banga.

Nzoto ya we oikyelele na Nwaphongo

¹² Bana onte ya bèe bawo bekye: «Nakokyi ikyela maphoo maso maazingyi nga.» Eli bomoo. Kasi maphoo maso temali malaa pho ya bèe. Nakokyi iwo ngakye: «Nakokyi ikyela maphoo maso maazingyi nga.» Kasi esiimile ibutwa moombo nwa maphoo mamana. ¹³ Kokule nawo pho ya ntoma ya izaa obokye: «Ntoma ili pho ya ibuu, ibuu sili pho ya ntoma.» Eli bomoo, kasi Nwaphongo amoboma iso ibale. Kasi pho ya maphoo makyekyi bondumba, nzoto ya moto teyaika kyelama pho ya bondumba, kasi pho ya Nkolo. Eli nde Nkolo oli mokonzi nwa nzoto. ¹⁴ Pho ndengye eya kundola Nwaphongo Nkolo Yesu onte ya bawee, alokundola na banga nde bomoo na mwiya nwe. ¹⁵ Bèe toebe? Nzoto ya bèe ili binango ba nzoto ya Klisto. Emba, nakokyi

ikpa enango ya nzoto ya Klisto naebuya enango ya nzoto ya nwanwasi wa ndumba? Tewakokyi ikyelama na mbala! ¹⁶ Pho moto okoangane na nwanwasi wa ndumba, abuto nee moto monomom. O buku pha Nwaphongo bakoma bobo: «Be babale bamobutwa moto monomom.» ¹⁷ Kasi moto okoangane na Nkolo, kabutwe ne moto monomom o nzela ya Bolobo. ¹⁸ BEE lota bondumba. Masumu maso maasu makokyi ikyela moto, temaoto nzoto ye, kasi moto omiambye na bondumba, kaoto nzoto ye mampenza. ¹⁹ BEE toebe obokye nzoto ya bee ili Tempelo ya Bolobo Bosantu? Pho Nwaphongo aephe Bolobo Bosantu boozale o nzoto ya bee. Emba toli bakolo ba nzoto ya bee. ²⁰ Bee, Nwaphongo aeyomba boombi na motiya moikye, yango mena osengyesi ikyelele nzoto ya bee pho ya iphe Nwaphongo nkyemom.

7

Maphoo maakyekyi bolonga

¹ Pho ya maphoo mankomelaka bee o mokanda, na wo bobo: Eli bolaa obokye lele yo salonga. ² Kasi ombi ba maphoo ma soo maikye onte ya bee, esengyesi obokye lele munsu abee na nwanwasi we, na nwanwasi musu abee na lele we. ³ Lele asengyesi ikokya phowa ya nwanwasi

we, na nwanwasi aengyesi ikokya phowa ya lele we. ⁴ Nwanwasi tali na bokonzi mi nzoto ye, kasi nde lele we. Nde bomu pho ya lele, lele tali na bokonzi mi nzoto ye, kasi nde nwanwasi we. ⁵ Bee sakabana matangye, boteebe obokye ooka ikabana matangye nwanwasi imbele pho ya ibondele. Emba sima ombe ya butwa bo wamele bee, boteebe bomu, otoebe imibatela, Molemba amoluka malondo obokye bee okaa. ⁶ Maphoo maaewole nga mama, teli obokye naetomisa ikyela bomu, kasi mena naephe nde nzela obokye, bo bee ozingyi ilonga, teli bofe. ⁷ Eli phele, nazingye obokye moto munsu abe ndenga boli nga, kasi Nwaphongo kaphe moto na moto ikabo sikokyi ne. ⁸ Pho ya mandenga na mazengye, na wo na bee ngakye eli bola obokye obe booli nga. ⁹ Kasi bo bee otokokye ikuya, eli bolaa obokye olongye na obokye owee na phowa. ¹⁰ Oka bee baunva longu, naephe motindo moote muute na nga, kasi moute na Nkolo: Nwanwasi wa bolonga takokyi ikabana na lele we. ¹¹ Kasi bo nwanwasi ale lele we, yo sakula zala bolonga bosuu, naa akule bongya yo na lele we. Na lele ne, takokyi ile nwanwasi we. ¹² Oka bato bayoko, nawo bobo (eye kyewo nga mampenza, teewo Nkolo): Bo lele, ooli

moklisto, ali na nwanwasi otoebe Nwaphongo, bo nwanwasi me ali na phowa ya iikala izala ne, lele mona takoyi imole. ¹³ Nde bomo me, bo nwanwasi ooli moklisto ali na lele otoebe Nwaphongo, bo lele me ali na phowa ya iikala izala ne, nwanwasi mona takoyi imole. ¹⁴ Pho lele otoanole Klisto, Nwaphongo aunva nwanola pho aangana na nwanwasi oli manosi. Nde bomo na nwanwasi otoanole Klisto, Nwaphongo aunva nwanola pho aangana na lele oli manosi. Bo tebe babona, bana ba b̄ēe bamoba sokoto, nzuka Nwaphongo aunva baanola. ¹⁵ Kasi bo moto otoli moanosi azingyi imana o bolonga, amane ndeto. O maphoo mandengye mena, moanosi owa lele na owa nwanwasi tali moombo nwa bolonga, Nwaphongo aebangaka pho b̄ēe ozale na bose. ¹⁶ Pho iwe nwanwasi ooli moklisto, wamoeba ndengye'ye obokye wambikya lele wa we? Na we lele ooli moklisto, wamoeba ndengye'ye obokye wambikya nwanwasi wa we?

Moto na moto aikale ndengye eya mobangaka Nwaphongo

¹⁷ Manya nde lowo lalona, pho ya maphoo maayoko maso, moto na moto aikale ibika nde na iyalo se saamophe Nkolo, na bo wabaka yo phanza imbele saamobangaka

Nwaphongo. Mena eli motindo moophe nga o mangomba maso. ¹⁸ Bo moto bamobelekye o boo pha izwa yo mbela ya Nwaphongo, aikale nde bomo, bo moto abaka mungbotu wazwa yo mbela ya Nwaphongo, yo sa mibele. ¹⁹ Baebele, babe saebele: Tewali na ntina. Lowo la ntina eli nde ikokya maphoo maatome Nwaphongo. ²⁰ Esengyesi obokye moto na moto aikale bo wabaka yo imbele saazwa yo mbela ya Nwaphongo. ²¹ Wabaka moombo imbele saebanga Nwaphongo, sa mitungyisa na lowo me. Ka bo ozwe nkonzoo ya ibutwa somi, omibuya somi bobele. ²² Moombo, owabanga Nkolo, ali moto oomani o boombo, abuto moto wa Nkolo. Nde bomo me, somi owabanga Klisto, ali moombo nwe. ²³ Nwaphongo aeyomba na motiya moikye, b̄ēe sabutwa baombo ba bato. ²⁴ Bande, moto na moto aikale o boo pha Nwaphongo nde bo wabaka yo phanza, waamozwa mbela ya Nwaphongo.

Maphoo maakyekyi mandenga na mazengye

²⁵ Oka bato baali mandenga, sikyi zwa maphoo uta oka Nkolo, obokye naewole, ka naewole maumunya ma nga, moto wa Nwaphongo na ngolu ye. Okyele mandondo ma b̄ēe imee, o maanole. ²⁶ Naumunya obokye pho ya mpasi eli

lolo eye o mokyisi, eli bolaa pho ya moto obokye aikale nde boli iyo. ²⁷ Ooli na nwanwasi, sa luka imole, ooli ndenga, yo sa longa nwanwasi. ²⁸ Ka bo olongyi, toiky kyela bofe, na bo ngondo azasi bolonga, taiky kyela bofe. Kasi baalongyi babana: Bamoba na minyoko o malonga ma bée mokolo na mokolo, yango mena, nazingyi obokye naebikya iminyoko mamina. ²⁹ Bande, nalukye ewole bobo: Tewakuli ikala itakye, tata unwanwa eye esengyesi obokye bampele baalonga babe ndokolo tebaika longa. ³⁰ Baalele, babe ndokolo tebaalele. Baali na nkyisa, babe ndokolo tebali na nkyisa. Baaombe mbolo, babe ndokolo tebali na mbolo. ³¹ Baakyelele mbolo ya mokyisi mumu, babe ndokolo tebaikyelele, pho maphoo ma mokyisi mumu mamolekana. ³² Nazingyi obokye bée saba na nkaa. Moto ooli salonga, amiphakeye o maphoo ma Nkolo, akyelakye obokye asepelisa Nkolo. ³³ Ka moto owalonga, kamiphe o maphoo ma mokyisi mumu, kakyele obokye asepelisa nwanwasi we. ³⁴ Kaumunya maphoo mafale. Nde bomo me, nwanwasi ooli sazala bolonga, naa ngondo, kamiphe o maphoo ma Nkolo, pho ali na phowa ya imiphe oka Nkolo, o maphoo maakyele yo na o maphoo maumunya yo.

Kasi nwanwasi owa zala bolonga, kamiphe o maphoo ma mokyisi mumu, kakyele obokye asepelisa lele we. ³⁵ Nawo babona pho ya bolaa pha bée, teli pho ya iyebekyisa izengye, nazingyi obokye bée obe ndengye ekokyi, omiphe muuwosi o etoma ya Nkolo. ³⁶ Bo munzenga azingyi ngondo monomo obokye kamongye, sima baoka, bée kye: Tebakule longana, bo phowa ya ilonga eyelesi munzenga mona, aweni obokye bo ale ngondo me, etewabongo, akokyi imolonga bozingyi yo, mena takyele isumu. ³⁷ Ka bo munzenga mona akani phele o ndondo ye obokye yo salonga, bo akokyi ititala obokye ebe nde bomo bokani yo, akyesi bolaa obokye yo salonga ngondo mona. ³⁸ Na bomo, bo munzenga azingyi ilonga ngondo ozingyi yo, akyesi bolaa. Ka yo okole ilonga akuli kyela bolaa bolekyi. ³⁹ Nwanwasi ozasi bolonga abe nde na lele we imbele siso sili bée na bomoo, ka bo lele we awee, akokyi izala bolonga na lele ozingyi yo, elaa abe moklisto. ⁴⁰ Nzuka inga naumunya bobo: Nwanwasi amoba na nkyisa koleka, bo tazasi bolonga. Naanole obokye, na nga, nali na Bolobo pha Nwaphongo.

8

Nsoti ya manyama ikyi-

ambya bée manzambe ma bikyeko

1 O maphoo maakyekyi nsoti ikyiambya bée oka manzambe ma bikyeko, toebe obokye banga baso toli na boebakye pha maphoo. Boebakye me bophe moto mawala. Kasi lozingo, lolenza aanola sa banga. 2 Bo moto kaumunya obokye kaebe lowo, naino taebi bo sengyelakyi yo iyeba. 3 Ka bo moto kazingye Nwaphongo, iyo mona Nwaphongo kamoebe.

4 Motuna nwango mumu: Banga tokokyi izaa nsoti ya manyama ikyiute o mambeka maambya bée oka manzambe ma bikyeko? Toebe na bolaa obokye nzambe ya ekyeko tali o mokyisi mumu, toebe na obokye Nwaphongo ali nde yo monomoo. 5 Na bo mbolo ikyibangye bée manzambe bo ili, ebe o ikolo, ebe o se, na bomoo, manzambe maikye mali, na bankolo baikye bali. 6 Ka pho ya banga, toebe obokye Nwaphongo ali nde yo monomoo, ali Ango wa banga, iyo owakyela mbolo iso, na banga tobikye pho ye. Na Nkolo ali nde yo monomoo, Yesu Klisto, owakyelaka mbolo iso na mwiya nwa Nwaphongo, amba na lobikya.

7 Ka bato baso tebaebe lowo la phele lalona. Baayoko baloboko meele na manzambe ma bikyeko, na uwajwa eye, baze

nsoti ikyambya bée oka manzambe ma bikyeko. Maumunya ma bée mali makoo. Bamiweninya obokye babuto na sokoto pho baze nsoti me mina. 8 Ntoma etelokomya phenephe na Nwaphongo, bo toloize otolokyele ekpele, na bo toize, otolozwe na ekpele.

9 Boumbo bée mana o boombo pha manzambe ma bikyeko, oebaka obokye maphoo makyele bée me sa nyosa bali na aanola sikuwe o maphoo mabe. 10 Na bomoo, bo moto ooli na aanola sikuwe, aeweni we moto oli na boebakye pha maphoo, ozasi koze o tempelo ya nzambe ya ekyeko, etabe ne na maumunya ya we obokye azakye ne nsoti ikyambya bée oka manzambe ma bikyeko? 11 Emba pho ya boebakye pha we, wamovaka nwebi oli na ianola sikuwe mona o maphoo mabe, nzuka Klisto awa pho ye. 12 Boebe obokye kokyelele bebi baali na ianola sikuwe bofe, mena bofe me kobokyelele nde Klisto yo mampenza. 13 Yango mena, bo ntoma ikyize nga ili ibaku pho ya nwebi na nga, esikule zaa nsoti me pho nga sakyela obokye nwebi akaa pho ya nga.

9

Toma ali na bosomi

1 Inga sili somi? Nga sili toma? Nga sika wene

Yesu, Nkolo wa banga? Bèè toli mbuma ya etoma eya kyelela nga Nkolo? ² Na bo bato baayoko tebaanole obokye nali toma, bèè koebe na bola obokye nali toma. Na bomo, bo obuto bèè bato ba Nkolo phele, oli bèè mampenza elembetele ekyeteya obokye nali toma. ³ Oka bato batebaanole obokye nali toma, nababuyisa bofo: ⁴ Banga tolokokakayi izaa na inywaa pho ya etoma ekyekele banga eye? ⁵ Banga tolokokakayi ikpa ngondo monomo ooli moanosi obokye abe nwasi wa banga bo okokyele batoma bayoko, na bana nyango na Nkolo, na Petelo? ⁶ Na inga na Balanaba, tolokokakayi ile ikyela etoma? ⁷ Tuluku nza okokyele etoma kambe miphuta yo mampenza? Moto nza owaunva phika mumboto, noki abe sa zaa ina mbuma wakute yango? Moto nza owaunva okolo manyama, noki abe sa nywaa maoku ma manyama mamana? ⁸ Bèè sabuya obokye nawo babona pho eli maphoo maakelele banga bato. Na mobeko nwa Mose mokule wo nde bomome. ⁹ Na bomome, bakoma o mobeko me bofo: «Sa kanga munoko nwa ngombe bo kyeekyelele etoma ya itokolo ble». Bèè koununya obokye Nwaphongo awoko babona nde pho ya mangombe? ¹⁰ Nwaphongo awoko babona nde pho

ya banga obokye aloteya bofo: Baakele etoma ya Nkolo basengyesi izwa iphuti oka bato baakelele be. Moto okobale inzabi, na moto okonoko maanza, baakele etoma na maulunya obokye moto na moto amozwa mbano ya etoma ye. ¹¹ Banga tophika mumboto nwa Bolobo onte ya bèè, bo kophikye be manza. Teli boke obokye toongye, ebe ntoma, ebe bitobu oka bèè. ¹² Bo baayoko bazwe mbolo oka bèè, ekokye obokye banga toizwe ileka be babana. Ka banga toloikaka zinga ikyela maphoo mamana. Toititala obokye nono lowo lonolo lango saoto Simo Elaa ya Klisto. ¹³ Bo koebe na bolaa obokye baakele etoma o Tempelo bazwe ntoma ya be nde wamo wawana. Na baamba mambeka oka Nwaphongo, bazwe na be ntoma nde o mambeka maamba be mamana. ¹⁴ Nde bomome, Nkolo aambya ndingyisa obokye bato baanole Simo Elaa, basungye na be bato baaimole Simo me. ¹⁵ Ka siika eonga nono ekpele; bo nakomi maphoo mamana, teli obokye unwanwa eye namotata onga. Na bomome, namozinga obokye nawe na nzala, na obokye bambololo lowo la kaa looli na nga lolo. ¹⁶ Sili na lowo la imikumisa obokye naimole Simo Elaa; eli etoma eya mpe Nkolo obokye naakele. Bo siimosi Simo Elaa, eli ngongo ya nga!

17 Bo ebakya obokye naoloko etoma eye nga mampenza, nde naziyakya obokye nazwe iphuti. Ka oli yango nde etoma eya mpe Nkolo obokye naekyele; yango mena namiphe obokye etoma me eunve na bolaa. 18 Ka iphuti sa nga embi ba iye? Ebakya obokye nazwe baphalanga pho nali moimosi wa Simo Elaa. Sikya kyela bomo; iphuti sa nga, eli nkyisa, iili na nga, pho ya imola Simo Elaa pha, sa zwa nono ekpele oka moto. 19 Nali somi; sili moombo nwa moto. Kasi namiphe ndokolo moombo nwa bato baso, obokye nazwe bato baikye pho ya Klisto. 20 Bo nali onte ya Bayuda, naamibuya ndokolo Moyuda obokye nabazwe pho ya Klisto. Na bo nga mampenza sikumole mibeko ma Mose, bo nali onte ya baamikumole, naamibuya ndokolo be, obokye nabazwe pho ya Klisto. 21 Nde bomo me, bo nali onte ya bato baatebaebe mibeko ma Mose, naamibuya ndokolo be, obokye nabazwe pho ya Klisto. Mena telukye iwobokye sikumole mibeko ma Nwaphongo; pho inga nali o se ya mibeko ma Klisto. 22 Bo nali onte ya baali na ianola sikuwe, naamibuya na nga ndokolo moto wa ianola sikuwe obokye nabazwe pho ya Klisto. Nakyele babona oka bato baso obokye na manzela

maso, nabikya nono bayoko. 23 Nakyele maphoo maso maamana pho ya Simo Elaa obokye nazwe iyalo silaa oka Nwaphongo. 24 Be koebe na bolaa obokye bo bato bamekane ikyilingana, bakyilingane bee baso, ka kyezwe mbano nde moto monomo. Na bomo, be, kyilingana na bolaa obokye ozwe mbano. 25 Bato baso baamiphe o iyekola ikyilingana, bamikyisa na maphoo maikye. Bakyele babona obokye bazwe ekpele eyamoba sa koko; ka banga tokyele babona obokye tozwe ekpele eyamokoko bobele. 26 Yango mena, bo nakyilingane, miyo ma nga maso mabe nde o ekpele ekyebengye nga; nali ndokolo moto okonwane ebasi, inkutu sa nga tesikokya ikaa i mbale. 27 Naweninyaa nzoto ya nga mpasi, naibanza na bolaa obokye Nwaphongo yo sa nde; ona nga okokye miteya baayoko.

10

Sakumola manzambe ma bikyeko

1 Bande, nazingyi obokye bee o umunya lowo laakyelamaka oka bankoko ba banga wabaka bee batambule na Mose elele yonoyo. Nwaphongo atomaka ipata sonoso obokye sibabanza, bee baso. Ababanzaka na wakatisaka bee maa manene ma mangola. 2 Wabaka bee

onte ya ipata, na wakati-saka bée maa manene ma mangola; yabaka ndokolo bée baso babatisami onte ya Mose. ³ Bée baso bazaka ntoma elele yonoyo, eli ntoma yautaka o ikolo. ⁴ Bée baso banywaka maa ma Bolobo elele yonoyo; banywaka maa ma ibanga sa Bolobo saabaka sibabengye. Ibanga me yabaka Klisto. ⁵ Ka maphoo maabaka baikye bakyele onte ya bée temabaka maphoo maphe Nwaphongo nkyisa. Yango mena bawa o bokye. ⁶ Maphoo mamana mali ndakyisa pho ya banga, obokye banga saba na maumunya mabe, bo maabaka na be. ⁷ Bée sa nyanga na obokye omiphe o ikumola manzambe ma bikyeko, bo wakyelaka bayoko onte ya bée. Eli bo wakoma bée o buku pha Nwaphongo bobo: «Bato bazasi obokye baze, banywe; sima batemi, babine obokye bakumole manzambe ma bikyeko». ⁸ Banga sa miphekye o mobulu nwa babasi na bampela bo wakyelaka baayoko onte ya bée. Pho ya lowo me lalona, Nwaphongo abomaka bato nkoto mako mabale mbuka iyato na mokolo monomo. ⁹ Tolokokyi imeka ndondo ya Nkolo, bo wakyelaka baayoko onte ya bée. Manzoo mabatwaka, mababomaka. ¹⁰ Bée samiimaka bo wakyelaka baayoko onte

ya bée, anzelu owa iwaa ababomaka. ¹¹ Maphoo mamana mabayelalaka pho ya iphe ndakyisa oka baayoko. Bamakoma obokye balokyebisa pho imbele sili banga sisi, suka ya mokyisi ebuto phenephe. ¹² Na bomo, moto okoumunya obokye atemi na bolaa, nde kakyebe obokye yo sakaa. ¹³ Bimekyi biso biazwaka bée eli nde bimekyi biizwe bato baso. Nwaphongo ookokokya yaalaka yo, etaale obokye omekame koleka bokusi pha be. Imbele saamoya bimekyi, Nwaphongo amoephe malondo ma iititala mi bee, na nzela ya itokolo o bimekyi me. ¹⁴ Bande na nga, yango mena lota manzambe ma bikyeko. ¹⁵ Naewole ndokolo bato bali na malondo. Bée mampenza oumunya maphoo mawo nga mamana. ¹⁶ Tophe Nwaphongo melisi pho ya kopho ya mapambosi. Waaenywe banga, mena teeli obokye toangane na malongo ma Klisto? Nde bomo, waaze banga ipa siitenane banga, mena teeli obokye toangane na nzoto ya Klisto? ¹⁷ Ipa sili nde sonoso. Na bo toli bato baikye, tobuto nde nzoto yonoyo, pho toanga baso obokye toze ipa sonoso sasina. ¹⁸ Kyeka bana ba Isalayele. Baaze manyama mambeka bée o etumbelo, baangane na Nwaphongo ookobonzele

bε. ¹⁹ Mena naewole obokye manyama, maambya bεε mambeka oka manzambe ma bikyeko, temali nana kaa yonoyo. Ebe manzambe me ma bikyeko temali na ná kaa yonoyo. ²⁰ Mambeka maambya bato baatebaebe Nwaphongo, bamaambya oka bikyeko; tebamaambya oka Nwaphongo. Na bε, bazwe maphoo maso maabalakyelaka bikyeko. Ka nga sikyi zinga obokye bεε okyele bomoo. ²¹ Bεε, tokokyi inywa mbala yonoyo o kopho ya Nkolo, na o kopho ya bibekye; tokokyi izaa mbala yonoyo o mesa ma Nkolo na o mesa ma bibekye. ²² Banga sa luka obokye tobangye yoo ya Nwaphongo. Bεε saumunya obokye tomolekye na bokusi.

Tokyelakye maphoo maso pho ya ikumola Nwaphongo

²³ Baayoko bawo, bεekye: Tokokyi ikyela maphoo maso maazingyi banga. Eli bomoo phele. Kasi maphoo maso temali malaa pho ya banga. Tosengyesi ikyela maphoo maso maazingyi banga, kasi maphoo maso temaakosa ianola sa bato. ²⁴ Moto na moto yo sa luka bolaa phe mampenza, alukye bolaa pha bebi. ²⁵ Bεε okokyi izaa manyama maso maungya b o zando; bεε sa mituna obokye oebe ntina ya mango, ²⁶ pho bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: Mokyisi na iso iili

omoo, ili ya Nkolo. ²⁷ Bo moto otoebe Nwaphongo aebangyi obokye okye zaa oka ye, bo oanosi ikyende, okokyi izaa ntoma iso yamoephe bε; sa mituna obokye oebe ntina ya ntoma me. ²⁸ Ka bo moto awo na bae obokye: Nyama mena euti o mambeka maambya bεε oka manzambe ma bikyeko, bεε sa ezaa, pho moto me aeyebuse, oebi ntina me. ²⁹ Nawo bobo pho ya maumunya ma bayoko; siwo pho ya maumunya ma bεε. Moto mosuu akokyi ituna, yokye: Pho ya'ye maumunya ma nwebi makokyi inkatela obokye nga sa kyela maphoo maazingyi nga? ³⁰ Bo naphe Nwaphongo melesi pho ya ntoma iizingyi nga izaa, pho ya'ye bantole na yango, pho na nga phe Nwaphongo melesi? ³¹ Na bomoo, na bo koze, na bo konywe, na bo kokyele ebe na lowo iye, kyela maphoo maso pho ya ikumola Nwaphongo. ³² Bεε kyela obokye mobesi nwa bεε nwangoo sa ba ibaku, ebe pho ya Bayuda, ebe pho ya bato baatebali Bayuda, ebe pho ya ingomba sa Nwaphongo. ³³ Bεε kyela ndokolo nga; nakyele bokusi obokye nasepelisa bato baso o maphoo maso; siilukye bolaa pha nga mpenza. Kasi nalukye bolaa pha bato baso obokye babikyeye.

11

1 Bεε benga ndakyisa

ya nga, bo kobengye nga ndakyisa ya Klisto.

Mobesi nwa nwanwasi imbele sibondede yo

² Naekumole pho b̄e konzumunya o mapho maso na pho otaa ba ibanza mateya maephēkye nga. ³ Emba nazingye obokye b̄e oebe bobo: Klisto ali mokonzi nwa lele munsɔ; lele ali mokonzi nwa nwanwasi we. Nwaphongo ali mokonzi nwa Klisto.

⁴ Waangane b̄e o losambo, bo lele kabondede, naa kaimole mapho maauti na Nwaphongo, bo azibi moto nwe na etobu, mena kaphe Mokonzi nwe sɔ. ⁵ Ka bo nwanwasi kabondede, naa kaimole mapho maauti na Nwaphongo, waangane b̄e o losambo, bo tazibi moto nwe na etobu, mena kaphe lele we sɔ; ali ndokolo nwanwasi oangyi b̄e suwe. ⁶ Bo nwanwasi tazibi moto nwe na etobu, akokyi na imianga suwe me. Nzuka ooli yango sɔ pho ya nwanwasi obokye angye suwe naa aikolole, asengyesi imiziba etobu o moto. ⁷ Lele tasengyesi na imiziba moto, pho Nwaphongo amokyela bo oli yo Nwaphongo. Kateya na nkyemo ya Nwaphongo. Ka nwanwasi, kateya nkyemo ya lele.

⁸ Na bomɔ, Nwaphongo taika kpa ekpele o nzoto ya nwanwasi obokye aekyele na lele; kasi akpa nde ekpele o nzoto ya lele, aekyela na

nwanwasi. ⁹ Nwaphongo taika kyela lele pho ya nwanwasi, kasi akyela nde nwanwasi pho ya lele.

¹⁰ Yango mena, nwanwasi asengyesi iziba moto nwe na etobu pho ya iteya o miyo ma bato na o miyo ma baanze obokye ali o se ya bokonzi pha lele we.

¹¹ Emba o bomɔ pha banga o nte ya Nkolo, nwanwasi kazwe bokusi nde na lele we; lele kazwe bokusi nde na nwanwasi we. ¹² Pho nde bo owakyla Nwaphongo nwanwasi utama na lele, nde bomɔ me nwanwasi kabote lele, emba b̄e baso baute na Nwaphongo.

¹³ B̄e mampenza, tena bolombe pha lowo lolo. Eli bolaa obokye nwanwasi abondede Nwaphongo sa miziba etobu o moto?

¹⁴ Ndengye eyalokyela Nwaphongo, mobesi nwa banga bato moloteya obokye bo lele ali na suwe nsanda eli sɔ pho ye. ¹⁵ Ka eli ngambo pho ya nwanwasi, bo afe na suwe nsanda. Na bomɔ, Nwaphongo amophe suwe nsanda obokye izibe moto nwe. ¹⁶ Bo moto ali na phowa ya ikula wo lowo lolo, aebe na bokuwe bobo: Ebe mangomba ma Nwaphongo, ebe banga mampenza, tololi na mobeko mosuu o elele ya lowo lalona.

Elambo ya Nkolo

¹⁷ Naeyimole phanza bobo: Lowo la b̄e lootelozingye nga lango lolo: Waangane b̄e elele yonoyo,

aangana sa b̄e tesili obokye siebongya, ka sieto b̄oti. ¹⁸ Phanza banzimosi obokye waangaane b̄e, bato na bato babe na ya b̄e ewole; nambe kuta naanola obokye eli phele. ¹⁹ Esengyesi obokye ikabana sibe o nte ya b̄e, pho toebe o nte ya b̄e baali phele. ²⁰ Waangane b̄e elele yonyo pho ya iza, teli obokye b̄e koze elambo ya Nkolo. ²¹ Na bom, wazale b̄e o mesa pho ya iza, moto na moto kawelane iza ntoma ye mampenza na ndengye yonyo obokye bana bali na nzala, bibi bayoko balangyi. ²² Mangambi ma b̄e temali obokye okye zaa naa okye nywa om? Ka naa kolukye obokye otiyole ingomba sa Nwaphongo na obokye ophe baatebali na ntoma so? B̄e kozingye obokye naewole bo? Obokye naesambe? Pha! Nga sikokyi esamba pho ya mapho mamana.

²³ Kyeka, mapho maazwa nga oka Nkolo, maeimola nga, mango mama: Nkolo Yesu, na muna mokolo me nwa moambyaka Yuda, aesi ya kpa ipa, ²⁴ waumva yo iphe Nwaphongo melesi pho ya sango aesi ya sikyese, apha baekosi be, yokye: B̄e kpa, oze, eye eli nzoto ya nga. Naikabi pho ya b̄e. Okyelakye babona pho ya inzumunyaka. ²⁵ Nde bom, o sima ya iza, akuli ya kpa kopho, yokye: Kopho eye eli sangola enyakune,

ekyesi b̄e na Nwaphongo o nte ya malongo ma nga. Imbele siso saamobaka b̄e koenywe, okyelakye babona pho ya inzumunyaka. ²⁶ Na bom, imbele siso saamobaka b̄e koze ipa saasina, kombe na konywa kopho mena, mena koimole simo ya iwaa sa Nkolo ncho waamoya yo. ²⁷ Yango mena, moto okooze ipa sa Nkolo, naa ookonywe kopho ye na ndengye etelongoba, moto mona kamikyete, pho aweni nzoto ya Nkolo na malongo me nde pha. ²⁸ Esengyesi obokye moto na moto amikyekye o ndondo ye, o bo pha iza ipa saasina, na inywaa kopho mena. ²⁹ Bo moto kaze ipa saasina, naa kanywe kopho mena, bo tasososi obokye eli nzoto ya Nkolo, mena kamibangyele bo o nzoto ye mampenza. ³⁰ Yango mena, kowene bato baikye o nte ya b̄e, bana bali na malosi na bileme, bayoko baikye bawa. ³¹ Bo totate imikyeka banga mampenza phanza o mandondo ma banga o bo pha iza elambo ya Nkolo, etelomilukyele lowo o bo pha Nwaphongo. ³² Nkolo kalosambisa, kalophe bitumbu unwanwa eye pho ya obokye yo sa lonyete elele yonyo na bato ba mokyisi. ³³ Bande, waangane b̄e pho ya iza elambo ya Nkolo, oziyanakye o nte ya b̄e. ³⁴ Bo moto ali na nzala, aikye zaa o ingambi se, obokye

iangana sa b̄εε sango sa ba pho ya imilukyela lowo o boo pha Nwaphongo. Maphoo mayoko maikasi, naamabongya wamoya nga oka b̄εε.

12

Makabo maambya Bolobo

¹ Bande, pho ya maphoo maakyekyi makabo maambya Bolobo, nazingyi obokye b̄εε omaebe na bolaa. ² B̄εε koebe obokye watakaba b̄εε bapakano, wabaka kokye mibenga manzambe ma bikyeko mali mambubu. ³ Yango mena, nawo na b̄εε bobo: Moto okowo maphoo na nzela ya Bolobo pha Nwaphongo, etatole Yesu. Moto takokyi iwo obokye Yesu ali Nkolo bo Bolobo tamokambi. ⁴ Makabo maambya Bolobo mali ndengye na ndengye. Ka Bolobo ali nde yo monomo. ⁵ Maalo maalophe Nwaphongo pho ya imokyelela mali ndengye na ndengye. Kasi tokyelele nde Nkolo monomo. ⁶ Bitoma bili ndengye na ndengye. Kasi Nwaphongo nde yo monomo okobikyele biso oka bato baso. ⁷ Bolobo kawenene oka moto na moto na ikabo sonoso pho ya bolaa pha bato baso. ⁸ Na bomo, Bolobo yo monomo kaphε ona moto boefakye pha iwo maphoo; kaphε oyoko zebi sa iwo maphoo. ⁹ Bolobo me nde yo monomo kaphε ona moto ianola, kaphε oyoko mwiya nwa ibikya bato ba malosi.

¹⁰ Bolobo kaphε ona mwiya nwa ikyela bilekyesako, oka oomuyoko ikabo sa imola maphoo maaute na Nwaphongo, oka oomosuu ikabo sa ikyesinya bolobo bofe na nwa phele. Oka ona ikabo sa iwo noko insuu, oka oyoko ikabo sa ilimbola noko me mina. ¹¹ Eli Bolobo nde yo monomo okokyele maphoo maso mamana. Kaphε moto na moto ikabo bo zingyi yo.

Nzoto yonoyo ili na binango biikye

¹² Na bomo, Klisto ali ndokolo nzoto yonoyo, ili na binango biikye. Na bo binango bili biikye, bili nde nzoto yonoyo. ¹³ Emba banga baso, Bayuda na baate bali Bayuda, baombo na masomi, Nwaphongo alobatisa na Bolobo bonomo. Tobuto nzoto yonoyo, Nwaphongo alotonza na Bolobo bonobo. ¹⁴ Nzoto tili na enango yonoyo, kasi na binango biikye. ¹⁵ Bo ekolo ewo obokye: «Nga sili eboko, na bomo sili enango ya nzoto», etemane enango ya nzoto pho ewo babona. ¹⁶ Bo itoo siwo obokye: «Nga sili ziyo; na bomo, sili enango ya nzoto», etesiimane enango ya nzoto pho siwo babona. ¹⁷ Bo nzoto iso yabaka nde ziyo, nde kyikye ndengye'ye? Bo yabaka nde itoo, nde kyikye solo ndengye'ye? ¹⁸ O phele Nwaphongo akyela enango na enango o nzoto bo

wazinga yo. ¹⁹ Bo baso babaka nde enango yonoyo, nzoto nde teili. ²⁰ Na bomo, binango bili biikye, nzoto ili nde yonoyo. ²¹ Ziyi tesikokyi iwɔ na eboko obokye: «Nga sisengyesi na we! Na moto temokokyi iwɔ na makolo obokye nga sisengyesi na bɛɛ!» ²² Binango biso bili o nzoto ya moto; enango na enango eli na ntina ya yango. ²³ Binango biikyikiy biiwene banga obokye tebili na ntina, eli be biikyele banga inzenga koleka biyoko; na biyoko biiwene banga obokye bili binango ba so, tobiphe kaa koleka biyoko. ²⁴ Kasi binango biwene banga obokye bili bilaa o nzoto, toloomiphe ibibongya. Nwaphongo akyela nzoto babona obokye tophe kaa o binango bitebili na kaa. ²⁵ Yango mena, binango ba nzoto bango sa kabana, bɛɛ biso bisunganakye. ²⁶ Bo enango yonoyo ya nzoto eli na bolosi, binango biyoko biso biwene bolosi elele yonoyo na enango me. Mena, bo enango yonoyo ezwe kaa, binango biyoko biso bikumbe na nkyisa elele yonoyo na enango me mena. ²⁷ Bɛɛ baso oli nzoto ya Klisto, monomo na monomo na bɛɛ ali enango ya nzoto me. ²⁸ O ingomba, Nwaphongo akyela batoma oetemi eya o boo, baimosi o etemi eya ibale, bateye o etemi eya iyato; sima baali na ikabo sa ikyela bilekyesako, baali

na ikabo sa ibikya bato ba malosi, baasungye bato, bayoko baangyele bebi, bayoko baali na ikabo sa iwɔ noko insuu. ²⁹ Baso tebali batoma naa baimosi, naa bateye. Baso tebali na ikabo sa ikyela bilekyesako; ³⁰ naa sa ibikya bato ba malosi naa iwɔ noko insuu, naa sa ilimbola noko me mina. ³¹ Baka na phowa ya makabo maa ntina. Kasi unwanwa eye namoeteya nzela eelekyi manzela maso na bolaa.

13

Lozingo

¹ Na bo naebi iwɔ noko ya bato basuu na yaaka baanzelu, kasi bo sizingyi bebi, nali nde ebende ekyelele ngbe ngbe, na mbonda ekyekyele toko. ² Na bo nazwe ikabo saiimola Simo ya Nwaphongo, ebe na boebakye bosɔ, naa iyeba maphoo maso mali miibombo, na bo nali na ianole siikye, nabuto imanya mangomba o elele ebakyi mango, ka bo sizingye bebi, nali nde moto pha. ³ Na bo nakabesi babola mbolo ya nga iso, ebe naa naambye nzoto ya nga obokye izikye, ka bo sizingye bebi, esizwe imo ekpele. ⁴ Lozingo ali na motema moanda, lozingo kakyele bolaa, taamengyele, taamitate, taamiulole na mawala; ⁵ taakyele maphoo ma so, taalukye nde bolaa phe mampanza, taakyele yoo, taakyele malanga; ⁶ taasepele na mbelekye,

kasi kasepele na maphoo maa phele. ⁷ Kalimbisa maphoo maso, kaanole maphoo maso, kalemele mi maphoo maso, kakuya maphoo maso. ⁸ Lozingo taawe. Mokolo monomo maphoo maimole Bolobo mamounva, na ikabo sa iwo noko insuu sa mounva, na boebakye phamounva. ⁹ Pho, boebakye pha banga boli bokiyi, maphoo maimole banga na nkombo ya Nwaphongo mali nde bitee. ¹⁰ Kasi wamoya maphoo maabongo, maphoo maa bitee bitee mamounva. ¹¹ Wabaka nga nweengye, nawoko ndokolo nweengye, naumunyaka ndokolo nweengye, nami-tunaka i maphoo ndokolo nweengye. Kasi oobuto nga phomba, nale maphoo ma bonweengye. ¹² Lolo eye, ikyi wene banga ili ndokolo elalaa ekye wenene o talatala; kasi mokolo monomo moli, tomoiwenene iso na miyo. Lolo eye naebe nde njwana eko; kasi mokolo monomo namoeba Nwaphongo bokonzebe yo.

¹³ Emba unwanwa eye, maphoo maato mama maikasi: Ianola, molemo na lozingo; kasi lowoo loolekyi maso onte me maato, eli lozingo.

14

Mateya masuu pho ya makabo ma Bolobo

¹ Bèe luka obokye ozin-gakye bebi na bèe. Baka

na ná phowa ya makabo ma Bolobo, na koleka makabo ma imola maphoo maaute na Nwaphongo. ² Moto ookowo noko insuu, tawo na bato; mena kawole Nwaphongo, pho moto monomo taebe maphoo maawo yo. Kawo maphoo maabomba Nwaphongo na mwiya njwa Bolobo. ³ Ka moto okoimole maphoo maaute na Nwaphongo, mena kawole bato obokye abakuya o ianola, abalenza, amanya ngongo eeli na be. ⁴ Moto okowo noko isuu, mena kakuya aanola se mampenza, kasi yo okoimole maphoo maaute na Nwaphongo, mena kakuya aanola sa ingomba siso. ⁵ Phowa ya nga eli obokye bèe baso owo noko insuu; nambi kula ba na phowa koleka obokye bèe oimole maphoo maaute na Nwaphongo. Moto okoimole maphoo maaute na Nwaphongo ali na ntina koleka ookowo noko insuu; elaa nde bo okowo noko insuu mona, azwe moto wa ilimbola maphoo maawo yo mamana pho ya ikuya ingomba siso o aanola.

⁶ Bande, wamoya nga oka bèe, bo nakye naewole na noko insuu, maphoo me mamoesunga ndengye'ye? Ekokyi obokye naeimole maphoo maanteya Nwaphongo, naa maphoo ma boebakye, naa maphoo maaute na Nwaphongo, naa naeteya maphoo ma

Nwaphongo.

⁷ Tokpe ndakyyisa ya mbolo ikyitube na βε, boli iphengo, naa gidale bo nyesi ya yango teikyese phe, tomoeba na ye obokye eye bawande iphengo naa gidale? ⁸ Bo mowandi wa kyelelo tawandi na bolaa, tuluku aamibongya pho ya ebasi ndengye'ye? ⁹ Nde bomo pho ya b̄εε; bo maphoo maawo b̄εε na noko insuu temaoka na bolaa, bato bamaeba ndengye'ye? Mena b̄εε kowo nde ya eweεε. ¹⁰ Noko ili o mokyisi nzikye, kasi munoko na munoko moli na ntina ya ηwango. ¹¹ Bo nga siebi munoko munvole βε, yo okowo munoko mamuna amoba ndokolo mobutu pho ya nga, na nga namoba ndokolo mobutu pho ye. ¹² Nde bomo, boli b̄εε na phowa ya makabo ma Bolobo, le obokye olukye na boikye makabo maakosa aanola sa ingomba.

¹³ Yango mena, yo okowo noko insuu, esengyesi obokye aongye na Nwaphongo, amophe ikabo sa ilimbola noko me oka bato. ¹⁴ Bo nabondele na noko insuu, molimo ηwa nga mobondele, kasi maumunya ma nga temakyele na ekpele. ¹⁵ Nakyele bo? Namobondele o molimo ηwa nga na o maumunya me; namotuba o molimo ηwa nga na o maumunya me. ¹⁶ Na bomo, bo kophe Nwaphongo melesi nde o molimo; moto mosuu oozasi

o iangana bozasi, amooka ndengye ye obokye aanole Ame o ibondesi sa we, bo taebe naa kowo maphoo iye? ¹⁷ Na bo obondesi Nwaphongo na bolaa, ibondesi sa we etesikuya mosuu o aanola se.

¹⁸ Naphe Nwaphongo melesi pho naelekye b̄εε baso na iwo noko insuu. ¹⁹ Kasi waangane bato ba ingomba, nazingye obokye nawo maphoo matano obokye nateya bato na obokye nawo maphoo nkoto na nkoto na noko insuu iiteyokye bato.

²⁰ Bande, b̄εε sa ba na maumunya ndokolo bana bakye; ba bana bakye o maphoo mabe, pho ηwana taebe obokye maphoo maakyele yo mali mabe; kasi b̄εε ba baphomba o maumunya ma b̄εε. ²¹ Bakoma o buku pha Nwaphongo bofo: «Nkolo yokye: Namotoma babutu pho ya iwole ibota sa nga na noko ya b̄εε babutu. Na bo babona etebabenele inzoka.»

²² Na bomo, ikabo sa iwo noko insuu eli elembelele pho ya baatebali baanosi. Kasi pho ya baanosi phe. Emba ikabo sa imola maphoo maaute na Nwaphongo eli elembelele pho ya baanosi. Kasi pho ya baatebali baanosi phe.

²³ Bo bato baatebali baanosi naa bato basuu baesi ya ezwa b̄εε baso oanga o losambo kowo noko insuu, bamobuya nde phele obokye b̄εε oli

bayeyee. ²⁴ Kasi bo b̄e baso koimole mapho maute na Nwaphongo, moto otoebe Nwaphongo naa moto mosuu, bo anyosi o aangana sa b̄e, amooka mapho maateya b̄e, amoeba obokye ali moto okokyele mapho mabe. Nwaphongo amotenela bolombe na mapho maso maaokye yo. ²⁵ Maumunya maabombama o ndondo ye mamowenene o pha. Emba amiinya boo o se, amokumola Nwaphongo; amowo yokye: «Iwaphongo ali phele o nte ya b̄e!»

Molongo o ingambi sa Nwaphongo

²⁶ Bande, nawo na b̄e bobo: Waangane b̄e pho ya ibondele Nwaphongo, moto na moto abe na etoma ye; motubi abe, moteye abe, moto okoimole mapho maateya Nwaphongo abe, okoimole mapho na noko insuu abe, okolimbole mapho me abe; mapho maso mamana masengyesi obokye makuya bato ba ingomba o ianola sa be. ²⁷ Bo bato bawo noko insuu, ewo nde bato babale na baato bobele; bawo monom na monom, emba moto monom alimbole mapho maawo be. ²⁸ Bo moto wailimbola mapho mamana tabe, esengyesi obokye monom na monom na b̄e, ale iwo na bokusi o nte ya bato baanga: Awo nde yo mpenza na na Nwaphongo. ²⁹ Oka bato

baaimole mapho maute na Nwaphongo, ewo bato babale naa baato; bayoko baokye naa mapho me maute na Nwaphongo phele. ³⁰ Ka bo Nwaphongo ateye moto monom o nte ya ingomba mapho ma sekyele, esengyesi obokye obakyi kawo phanza mona aikale bose. ³¹ B̄e baso monom na monom, okokyi imola mapho maute na Nwaphongo, obokye bato baso bazwe boebakye, bamilenza. ³² Baimole mapho me mamana, esengyesi obokye baikale iba na bokonzi o ikolo sa ikabo saazwa be; ³³ pho Nwaphongo tali Nwaphongo wa mobulu; ali Nwaphongo okozingye bose.

Ndokolo o mangomba maso ma Nwaphongo. ³⁴ Esengyesi obokye babasi, b̄e sa kyela toko, waangane bato ba ingomba pho ya ibondele Nwaphongo. Tebaika baphe nzela obokye bawoko. Esengyesi obokye bamiuyakye bokowo mobeko nwa Nwaphongo. ³⁵ Bo bali na phowa ya ituna mapho fatune bampele ba b̄e o mangambi. Teli bolaa obokye nwanwasi awo, waangane bato ba ingomba pho ya ibondele Nwaphongo. ³⁶ B̄e kounya obokye maloba ma Nwaphongo mauta oka b̄e? Naa kounya obokye makoma suka nde oka b̄e? ³⁷ Bo moto kounya obokye ali moto

okoimole maphoo maute na Nwaphongo, naa kaurunya obokye azwe ikabo sa Bolobo, asengyesi eba obokye maphoo maakome nga mama eli maphoo maantome Nkolo. ³⁸ Kasi bo taebe babona, b̄e saanola maphoo maawo yo.

³⁹ Bande, na bomoo, phowa ya b̄e ebe ya iimola maphoo maute na Nwaphongo. Sa katela baali na ikabo sa iwo noko insuu. ⁴⁰ Le obokye maphoo mamana maso makyelame na bolaa na ná molongo.

15

Ikundwa sa Klisto

¹ Bande, uñwanwa eye nali na phowa ya eimola Simo Elaa eya eimolaka nga, eya anolaka b̄e, eta ba na b̄e ianola nono lolu eye. ² Bo bikyi b̄e pho ya yango, bo banze maphoo me, bo waeyimolaka nga; bo tebe bomoo phe, aanola sa b̄e sili nde pha. ³ Naeyimole simo eyazwaka nga, ekyelekye maphoo maso obokye Klisto awa pho ya fobe pha banga, bo koimole buku pha Nwaphongo. ⁴ Bamokundaka, akundwa mokolo ñwa iyato, bo koimole buku pha Nwaphongo. ⁵ Atokolele Petelo; sima awenene na batoma iko mbuka babale. ⁶ Bobele, aesi ya kye wenene na baekosi b̄e koleka mikama mitano na mbala yonoyo. Baikye na b̄e bataa ba na bomoo, kasi bayoko bawa. ⁷ Sima akye

wenene na Zake, na ná batoma baso.

⁸ O sima ya b̄e baso, aesi ya wenene na nga. Bibi nga nali ndokolo ñwana owa ukwa bouko. ⁹ Inga nali o suka ya batoma baso. O solongo, inga tebakokyi imbanga toma, pho nga moto owa nyokoloko ingomba sa Nwaphongo. ¹⁰ Na ngolu ya Nwaphongo nali boli nga lolu eye; ngolu me taikaka empe pha, nakyelaka etoma koleka b̄e baso; na bo teyabaka nga mampenza, kasi ngolu ya Nwaphongo yabaka na nga elele yonoyo. ¹¹ Na bomoo, ebe nga, ebe b̄e, banga baso toteya Simo Elaa ya Yesu Klisto eyaanola b̄e.

Ikundwa sa banga

¹² Banga bototeya obokye Klisto akundwa o nte ya bawe, ndengye'ye bana o nte ya b̄e bawo obokye bawe etebakundwe? ¹³ Bo bawe etebakundwe, kyelukye iwo obokye Klisto taika kundwa. ¹⁴ Ka bo Klisto taika kundwa o nte ya bawe, iteya sa banga sili nde pha, na aanola sa b̄e sili nde pha me. ¹⁵ Yamoba obokye, naa banga, towo maphoo ma bole pho ya Nwaphongo, obokye akundola Klisto o nte ya bawe. Nzuka taika kyela bomoo, bo eli phele obokye bawe etebakundwe. ¹⁶ Bo bawe etebakundwe Klisto ne taika kundwa o nte ya bawe. ¹⁷ Emba bo Klisto taika kundwa o nte ya bawe, aanola sa b̄e sili nde

pha; otaa ba nde o maphoo ma b̄e mabe. ¹⁸ Kyelukye iwo obokye na baanosi baso baawa bakye nde babona. ¹⁹ Bo tolemele oka Klisto nde pho ya bomoo booli na banga bobo, toli bato ba ngongo koleka bato baso.

²⁰ Kasi eli phele, Klisto akundwa o nte ya bawe; ali moto owa o boo otati ikundwa o nte ya bawe. Wateya obokye baawa, na be, bamokundwa me. ²¹ Nde bomoo, bo wauta iwa na moto monomoo, nde bomoo me ikundwa sa bawe siesi na moto monomoo me. ²² Bookowe bato baso na nzela ya Adama, nde bomoo me na nzela ya Klisto, bato baso baanole bamokundwa. ²³ Ka moto na moto amokundwa na imbele se; Klisto ali moto owa o boo owakundwa o nte ya bawe. O sima ye yamoba baanosi b̄e; imbele sa moya yo. ²⁴ O sima ya maphoo maso, tomba ya koma o suka ya mokyisi. Klisto amooto kaa ya bokonzi pha bakonzi baso, na mwiya nwa malobo maso, emba amba buya bokonzi bosoo oka ango Nwaphongo. ²⁵ Esengyesi obokye Klisto abe mokonzi nono wamunyete Nwaphongo bailanga ne baso, na wabakyela yo o se ya makolo me. ²⁶ Munguna nwa suka nwaa moboma Nwaphongo, eli iwa. ²⁷ Na bomoo, bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: Nwaphongo akyela maphoo maso o se ya

makolo ma Klisto. Kasi o iloba sisi maphoo maso, ma wenene na bolaa obokye eli Nwaphongo owakyela maphoo maso o se ya makolo ma Klisto, manya nde yo. ²⁸ Wamunva Nwaphongo ikyela maphoo maso o se ya makolo ma Klisto, emba yo mampenza Klisto amiuya o se ya Nwaphongo owa mophe bokonzi pha maphoo maso obokye Nwaphongo abe mokonzi o ikolo sa maphoo maso na bolaa.

²⁹ B̄e kula umunya lowoo la bato babatisame o elele ya bawe; baumunya obokye bamozwa iye? Bo eli phele obokye bawe etebakundwe, pho ya'ye babatisame o elele ya be? ³⁰ Na Banga, pho ya'ye tomiphe imbele siso obokye towe? ³¹ Bande, nkolo iso nalembwe nde na iwa. Naeyimosi lowoo me obokye namikumole pho ya b̄e bali elele yonyoo na Yesu Klisto, Nkolo wa banga. ³² Bo yabaka na ndengye ya bomoto obokye nanwanaka na manyama ma ngonda wawa o Efese, nazwe iye? Bo bawe tebakundo, toze, tonywe, pho yana tomowa! ³³ B̄e sa mikosa na maphoo mamana: Itambula na bebi babe baoto maphoo malaa maali o nte ya nwebi na be. ³⁴ B̄e ba na maumunya maalongoba; b̄e sa kulaka kyela bobo, pho bana o nte ya b̄e tebaebe Nwaphongo. Nawoo babona pho naephe b̄e soo.

Nzoto ya bato baakundo

³⁵ Ka moto monomo amotuna, yokye: Bawe bakundwe ndengye'ye? Bamokundwa na nzoto ya ndengye'ye? ³⁶ Ebususi! Waphikye we mumboto o manyete, mumboto mamuna temokoyi itokolo, bo temowe. ³⁷ Ekye phikye we o manyete eli nde mumboto pha. Imbele sisuu mumboto nwa ble naa mumboto mosuu; teli nnete nwa mumboto nwamotokolo. ³⁸ Nwaphongo kakosa mumboto mamuna, bo zingyi yo. Kakosa mumboto na mumboto bo wamokyela yo. ³⁹ Nzoto ya mbolo iso tili ndengye yonoyo; nzoto ya bato ili na yango ndengye, ya manyama ndengye, ya manyosi ndengye, ya swe ndengye.

⁴⁰ Na nzoto ya mbolo ya ikolo ili, na nzoto ya mbolo ya mokyisi ili. Bolaa pha mbolo ya ikolo bokyese na bolaa pha mbolo ya mokyisi. ⁴¹ Moo mungyengye na ndengye ya nwanjo, na bokombe bongyengye na ndengye ya phango, na banyasesi bangyengye na ndengye ya be; na o nte ya banyasesi, nyasesi na nyasesi kangyengye na ndengye ye.

⁴² Yamoba babona imbele sa mokundwa bawe. Bamokunda nzoto ikyi pholo, yamokundwa nzoto itepholo. ⁴³ Wakunde bele nzoto me o manyete, teibe ndaa. Teibe na na

bokusi. Wamokundwa yango, yamoba nzoto indaa, ili na bokusi. ⁴⁴ Wakunde bele nzoto me o manyete, kyebe nzoto ili na banga iye. Wamokundwa nzoto me, yamoba nzoto ya molimo. Bo nzoto ili na banga iye ili, na nzoto ya molimo ili me. ⁴⁵ Na bomo, bakoma o buku pha Nwaphongo bobo: Nwaphongo akyelaka moto owa o boo, eli Adama; amophekye bomo. Ka Adama owa sima ali molimo okoamba bomo. ⁴⁶ Nzoto ya molimo teiye o boo, kasi kyeye o boo nzoto ili na banga iye; ya molimo kyiye o sima. ⁴⁷ Adama owa o boo, Nwaphongo amokyelaka na mobulubutu nwa manyete mama. Adama owa ibale auta oka Nwaphongo o ikolo. ⁴⁸ Bato baso baali o manyete baulana na Adama owakyela bele na mobulubutu nwa manyete. Baali o ikolo baulana na Klisto moto owa uta o ikolo. ⁴⁹ Bo waulana banga na moto owakyela bele na manyete, nde bomo me tomoulana na moto owa uta o ikolo.

⁵⁰ Bande, nalukye iwo na bele bobo: Nzoto yakyela bele na munsoti na na malongo teikoyi izwa bokonzi pha Nwaphongo, na nzoto ikyiwe teikoyi iba na bomo pha bobele.

⁵¹ Kyeka, naeimole lowo lonolo laamibomba: Banga baso etoloowe; kasi tomobutwa banga baso ndengye esuu. ⁵² Nwana imbele mokyiky, nde na

lokpatibinya la miyo lonolo, imbele sa moula bée kyelelo eya suka, pho imbele sa moula bée kyelelo me, bawe bamokundwa obokye bazwe nzoto iteipholo, emba nzoto ya banga baso yamobutwa ndengye esuu. ⁵³ Na bomo, nzoto ikyipholo, yamozwa nzoto nsuu iteipholo; nzoto ikyiwe yamozwa nzoto iteiwe. ⁵⁴ Bo maphoo mamana makyelame, waumbo, wamozwa nzoto ikyipholo nzoto iteipholo, na wamozwa nzoto ikyiwe nzoto iteiwe, emba lowo laakoma bée o buku pha Nwaphongo lolo lamokokyisama: Iwaa tesikuli ba, Nwaphongo anyeti iwa. ⁵⁵ Iwa, elonga ya we yango ewa? Iwa etengu ya we yango ewa? ⁵⁶ Etengu ya iwa, eli isumu, emba bokusi pha isumu eli mobeko. ⁵⁷ Kasi tokumole Nwaphongo owa alophe elonga na nzela ya Nkolo wa banga Yesu Klisto. ⁵⁸ Emba bande na nga baa lozingo, bée otemekye na bokusi ombe na phikama nde phele phele. Omiphekye nde imbele sisoo o bitoma ba Nkolo, na boebakye obokye ikuma sa bée pho ya etoma ya Nkolo, etesiikye pha.

16

Taaka ya isunga bebi

¹ Pho ya maphoo maakyekyi taaka ya isungyi sa baanosi ba Yelusaleme, na bée okyele bo wateyaka nga mangomba ma Galati.

² Eyenga yonoyo na yonoyo, monomo na monomo na bée, pho ya iambaka bilambo, amanyakye mi mbolo ye bokozwe yo kalangya imbale obokye obakye sa ziya ikoma sa nga. ³ Waamokoma nga, namotoma bato na nkanda obokye bakye ika bilambo ba bée o Yelusaleme bo wabaoloko bée. ⁴ Bo wasengyesi obokye na nga nakye omo, tomokye imbanga me molongo.

Maumunya ma Polo

⁵ Sima namoya oka bée ya nzela eya Makedoniya, pho namoakala o nkyisi me. ⁶ Namoba na bée banaa nkolo; wayoko namunva imbele sisoo sa seekye obokye bée, okye nzika mbale eya mokye nga. ⁷ Pho mbala eye sikyi zinga obokye naya kaa oka bée nde bokaa, nalekane. Nali na phowa ya iba na bée banaa nkolo, bo Nwaphongo aanosi lowo me. ⁸ Nzuka nakane ikala wawa o Efese nono mokolo moumunya bée eyenga ya Pantekote. ⁹ Pho nambo zwa nzela bobele, nabe omo obokye nakokya etoma eenene, na baailanga na nga bali baikye omo. ¹⁰ Bo Timote akomi omo, kyela na bolaa, amiwene obokye bée omunyangyesi o nte ya bée. Pho kakyele bokokyele nga etoma ya Nkolo. ¹¹ Emba moto sa motiyola, okye moika o imbanga se bose obokye akule mbutolela, pho nga na bebi tomoziya. ¹² Pho ya nwebi na banga Apolo,

namolenza soosoo obokye ayakakye oka b̄e na b̄ebi bayoko. Kasi tali phele na phowa ya iya uḡwanḡwa eye. Nzuka amoya, mokolo ḡwamozwa yo nzela.

na b̄e. ²⁴ Naezingye b̄e baso o nte ya Yesu Klisto.

Maphoo maa suka

¹³ Omibanzakye, oikale ianola na bokusi, omilenzaka, obe na bokusi. ¹⁴ Ozingane mi maphoo maso maakyele b̄e. ¹⁵ Koebe Setefano na boonkpe phe; bali bato ba o boo baabongola mandondo ma b̄e oka Nwaphongo o mokyisi ḡwa Akaye. Bamibuya bato ba etoma ya Nwaphongo. Bande, naongye na b̄e ¹⁶ obokye na b̄e okumole bato babana na bato baso baakyele etoma. ¹⁷ Nali na nkyisa na iya sa Setefano, Pholotuna, Akaika, pho baampe ikyi imale nga o sima ya b̄e. ¹⁸ Balenza molimo ḡwa nga bo kolenza b̄e milimo maka be. Emba, oebe ikumola bato me babana. ¹⁹ Mangomba ma nkyisi ya Azi maelongosi. Akilas na Prisile na Ingomba siangane oka be, baelongosi na iko na iko o nte ya Nkolo ya banga. ²⁰ B̄ebi baso baali wawa baelongosi. Longonele o nte ya b̄e na inyangana na ndondo yonyo. ²¹ Maphoo mama, nga moto omakomi: Ndongolo ya Polo! ²² Bo moto tazingye Nkolo, azwe bofe! Maranatha! (Kyeimole obokye Nkolo ya banga, yaka!) ²³ Le obokye ngolu ya Nkolo ya banga ebe

Mokanda nwa Polo nwa ibale oka Bakoliti Maphoo ma etatele

Tata waakomaka Polo mokanda nwe nwa ntubo, masimo mabaka maute o Koliti, na nkanda yabaka kyisekane onte ya Polo na ingomba sa Koliti. Tebakulaka baa malaa, bato baayoko babaka batole Polo, na iika ziko na ndengye eya butwa yo toma. Polo atembekye na maphoo me. Yango mena obo pha obokye akule kyende o Koliti, Polo akomaka mokanda mumu nwa ibale pho ya ibuya bookaa onte ye na be.

Mokanda mumu moli na maphoo mama:

- 2 Bakoliti 1.1-11: Maphoo ma etatele
- 2 Bakoliti 1.12-7.16: Maphoo ma Polo na Ingomba sa Koliti
- 2 Bakoliti 8.1-9.15: Mabonza pho na bato ba. Nwaphongo baa Yelusaleme
- 2 Bakoliti 10.1-13.10: Polo kawo pho ya botoma phe
- 2 Bakoliti 13.11-13: Maloba ma Polo pho ya isokye mokanda nwe

Ibeya

¹ Eli nga Polo owa olo Nwaphongo pho ya iba toma ya Yesu Klisto na Timote nwebi na banga,

toekomele mokanda mumu bee bato ba ingomba sa Koliti na baanosi baso baasu bali o nkyisi ya Akaye. ² Nwaphongo ango wa banga na Nkolo wa banga Yesu Klisto baekyele bolaa, baephe na bose.

Nwaphongo kakuya banyokomo

³ Tokumbele Nwaphongo ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto. Nkolo iso kaokyele bato ngongo, kabakuya. ⁴ Mbala

iso ikyinyokomo banga, kalokuya pho ya obokye na banga tokyende kuya nde bomo me bato banyokomo.

⁵ Nde bomo pho minyoko ma Klisto miili miikye mi banga, nde bomo Nwaphongo kalokuya na boikye pho banga toangana na Klisto.

⁶ Bo toli o nkaka eli pho ya obokye be okuyame ozwe ibiki; botokuyane, eli pho ya obokye be okuyame na ikanga motema o minyoko bo mizwe banga. ⁷ Toli na

ianola obokye Nwaphongo kaelenza bokololenza yo, pho be kookye mpasi nde bookookye banga me.

⁸ Bebi na banga, tozingye obokye oebe bowaoka banga mpasi o manyete ma Azi. Tooka mpasi na boikye walekaka na bokusi pha banga. Toloikaka umunya na obokye tomo-

bika. ⁹ Phele, toumunyaka o mandondo ma banga obokye tomowa. Nzuka Nwaphongo akyela babona

pho banga salemela bokusi pha banga mampenza, kasi pho tolemele nde yo. Eli yo okoakole bato o iwa. ¹⁰ Eli yo owa lobikya o iwa me saa bōbō si unvaki waa banga, amba na lobikya na o mampasi masuu me; molemo nwa banga moli nde oka ye pho amokula lobikya na o mampasi masuu nde me. ¹¹ Na bēē, wa losunga na maḅōndeli. Pho bo bato baikye baḅōndele Nwaphongo pho ya banga, bato baikye baamophe melesi me pho ya bolaa pha lokyela yo.

Polo takuli kyende imbanga sa Koliti

¹² Kyeka lowo lokyele mawala ma banga lango lolo; o mandondo ma banga toebe obokye mobesi nwa banga o mokyisi moli molaa konza oka bēē, tobe na bēē na imiuya na ná bosembo boute na Nwaphongo. To loika kambema na zebi sa bato kasi na ngolu ya Nwaphongo. ¹³ Pho o nkanda ya banga, toloo ekomele maphō masuu, nde matangye bēē na ma sōsōlo bēē. Na anole obokye wa losōsōlo na bolaa, ¹⁴ pho olosōsōsi bonte unwanwa eye, mokolo nwa moya Yesu Nkolo wa banga, wa mozwa ngambo, pho ya banga na banga tomozwa ngambo pho ya bēē. ¹⁵ Nabaka na ianola bomō yango mena nazingaka naino iya oka bēē pho naesungye mbala

eya ibale, ¹⁶ emba bonauti oka bēē na mokyende o Makedoniya, bonamani o Makedoniya nambe kula ya butwa oka bēē, pho okyende nzika o Yuda. ¹⁷ Waakana nga obokye na mokyela babona, nakana bokanela? Na nyango ya nga ili nde nyango ya bomoto pho na wō «εε» na «phe» mi lowo lonolo? ¹⁸ O boo pha Nwaphongo oli na bosembo na wō na bēē ngakye, ya wō nga na bēē teyaikaka ba «εε» na «phe» mi lowo lonolo. ¹⁹ Pho Yesu Klisto, Nwana wa Nwaphongo, yo mampenza owaeteya banga, inga na Sila na Timote, yo taika wō «εε» na «phe». Mi lowo lango lonolo, aba kawo nde «εε». ²⁰ Pho eli «εε» yo okolophe ianola obokye maphō maso malolakyela Nwaphongo mali ma phele. Emba o nzela ye towō obokye: «Amε» pho ya ikumbela Nwaphongo ²¹ Eli yo Nwaphongo yo mampenza okolokuya na banga na bēē o nzela ya Yesu Klisto. Eli nde yo owa loolo. ²² Alokya elembetele ekyeteya obokye toli bato be, amba na tonza mandondo ma banga na Bolōbō, okoteya obokye alophe mbolo nsuu yaawoko yo. ²³ O boo pha Nwaphongo nakati seleka na bomō pha nga, bo nakate na wee; yabaka pho nga saaya iyaekyela boḅe, yango mena siika yaa o Koliti. ²⁴ Teli obokye toyaetomisa

isengyesi bèè ianola, pho wa unva anola Yesu Klisto na bokusi. Kasi tozingye ikyela etoma elele yonoyō na bèè pho obe na nkyisa.

2

1 Yango mena nakani obokye esikule yaa oka bèè pho nde nakuli ebuya bato ba ngongō. 2 Bo naebuye bato bangongō, ete wazwane moto owa moephē nkyisa pho bèè baso wamoba na ngongō. 3 Yango mena naekomesi mokanda bo waekomelaka nga o elele ya obokye na ya ekyeka, sizingaka obokye bonaesi oka bèè nayaezwa na ngongō ebe na bato bawa bakokakyi impē nkyisa. Nali na ianola obokye bo na be na nkyisa na bèè baso oli bato ba nkyisa. 4 Waa ekomela nga mokanda mamuna, na mokoma na ndondo bolosi nana mbembe o miyo. Sizingaka iyeyokyisa ngongō, kasi naekomela pho oebe ndengye ekyeezingye nga.

Polo alimbise moto omokyesi bobē

5 Bo moto mōnōmō ampe mpasi o motema, taikyi ephe nde nga na nga, akuti ephe na bèè baso mē, kasi banga samba lōbō lolekyinya lowō mē. 6 Pho ya moto wa ndengye mena, bato baikye bakokyi imooya, yango mena, 7 inwanjwa eye oengyesi imolimbisa na imokuya, bo phe ngongō yaa mophila na boikye. 8 Emba

naebōndi, omoteya polele obokye oli nde imozinga. 9 Ntina eya ekomelaka nga ya baka pho ya iemeka na ikyeka bokotosa phele. 10 Bo olimbise moto, nga naamolimbisa mē. Bo nga nalimbise moto mi lowō lookokyi nga imolimbisa, eli pho ya bèè, o miyo ma klisto. 11 Pho banga sakosama na Molemba. Pho toloobungye maumunya mē.

Polo kawō na imbēle sa lekinya yo o Troas

12 Wakoma nga o Troas pho ya ikye teya Simo Elaa ya Yesu Klisto, omō naesi ya wene obokye Nkolo Yesu ambongyiselaka nzela pho ya iteya. 13 Kasi nabaka na boilakye pho sikaka zwa nwebi na banga Tito. Emba namba ya ika bato ba Troas, namba ya kyende o Make-doniya.

Tozwe elonga nde na Yesu Klisto

14 Tokumbele Nwaphongo okolokambe nkolo iso o elonga o nzela ya Yesu Klisto. Na nzela ya banga kaebinya Yesu Klisto mboka eso ndokolo solo ya malasi ekye nyangwe mboka eso. 15 Na bomō toli ndokolo malasi ma solo elaa mabonzele Klisto Nwaphongo, toli malasi mē pho ya bato baali o nzela ya lobiko na baamibungye itakye na Nwaphongo. 16 Pho ya bato bali o ibunga, solo mē eli ebe, kye bakambe o iwaa. Pho ya bato baabikya Nwaphongo, solo mē eli

elaa, kye bakambe o bomo pha bobele na bobele. Emba okokyi ikyela etoma me nza? ¹⁷ Tololi ndokolo bato bayoko baungya lloba sa Nwaphongo, kasi pho eli Nwaphongo owa lotoma, towo nde na bosembo o boo phe pho toangana na Yesu Klisto.

3

Bato ba etoma ya sangola eenyakune

¹ Wa mowo obokye banga tokuli tata imitata? Na toonisengyela ya bato baayoko ieteya nkanda na ieyonga yango pho ya iweninya obokye toli bakolo batoma. ² Mokanda nwa banga eli nde be, nwaakoma Klisto o mandondo ma banga, moebane moombe na tangama na bato baso. ³ Eli phele obokye bée oli mokanda nwaakoma Klisto o nzela ya banga. Taika mokoma na maa ma mokanda, amokoma na Bolobo pha Nwaphongo oli na bomoo. Taika mokoma o ikolo sa mabanga, amokoma o mandondo ma bato. ⁴ Towo babona pho Yesu Klisto aloteya obokye eli Nwaphongo owa lotoma. ⁵ Tolokokyi imitata obokye bokusi bokyele na banga etoma me boute na banga mampenza, bokusi me boute nde na Nwaphongo. ⁶ Eli yo moto okolophe makokyi ma iba bato ba etoma ya sangola eenyakune, teli na mobeko nwakoma be, kasi

na Bolobo; pho mobeko nwa koma bée mobome kasi Bolobo kaphé bomoo pha bobele na bobele. ⁷ Mobeko nwa komamaka o ikolo sa mabanga emba nkyemo ya Nwaphongo ya wenenekye imbele me. Boo pha Mose pha ngyengyekye na bokusi, ba Isalayele tebaikaka koka na ibokyeka, kasi ingyengye me tesaikaka na koko. Bo mobeko mokambe bato o iwaa nwa tokoloko na nkyemo. ⁸ Ka wa mokyela Bolobo etoma, ngyemo ya Nwaphongo yamba ba bo? ⁹ Bo mobeko mophe bato etumbu moli na nkyemo, ka nkyemo ya sangola eenyakune ekyebuya bato, bato ba bosembo o miyo ma Nwaphongo yamoba ndengye'ye! ¹⁰ Tokokyi na iwo obokye nkyemo yaangyengyekye kalakala tiikokane na ya lolu eye, ikyilekye ya kalakala. ¹¹ Pho bo sangola eekasi ya imbele sikuwe yabaka na nkyemo, nkyemo yaamba ba bo pho ya sangola eenyakune eyamoikala bobele. ¹² Toli na ianola pho molemo nwa banga moli imapho mamana. ¹³ Banga tolokyeye ya Mose owazibaka boo phe na etobu pho bato ba Isalayele, bée sawene obokye ingyengye me silemo. ¹⁴ Kasi bato ba Isalayele tebakuli ba na mayele; nono lolu eye, watangye bée babuku ba sangola eya kalakala, etobu eyaziba bée o boo

etaaba nde omō. Naino tebaemanye, phō kyemane nde o nzela ya Klisto. ¹⁵ Na lolō eye, watangye b̄ēē babuku ma Mose, etobu yōnyō kyezibē mayēē ma bē. ¹⁶ Eli nde na ibongola ndondo oka Nkolo, etobu mē kyeembe mana. ¹⁷ Phō Nkolo ali Bolōbō, emba elele eli Bolōbō pha Nkolo, wamō wali bosōmi. ¹⁸ Emba banga basō batebaakule ziba maḥoo, toweninya nkyemō ya Nkolo; yango mena tobongwa phō ya iulana na Nkolo tombe na mana o nkyemō inkyinkyi, tobutwe o nkyemō inene na nzela ya Nkolo oli, Bolōbō.

4

Ekpele ya motuya o motema ḡwa mambongo makyela b̄ēē na yōndo

¹ Nwaphongo na ngōngō yē, alophe etoma eye, yango mena toloophembe. ² Tole maphō masō makyele b̄ēē miibombo. Tolookatele bato, toloobongole maphō ma Nwaphongo. Kasi towō bosembo o ḥoo pha Nwaphongo. Tozingye babona phō bato basō baēbe obokye toli bato bawō phele. ³ Bo Simo Elaa ekyeteya banga, bato bayōko tebaesōsōlo, eli nde bato ba bungye. ⁴ Phō ya b̄ēē bato babungye, Molemba okokonza munse mumu kabunzinya malondo ma b̄ēē phō b̄ēē sa anola Simo Elaa. Tozingye b̄ēē bawene ḡwenya molole o

ikolo sa b̄ēē. Nwenya mē moolole moute na Simo Elaa ya nkyemō ya Yesu Klisto oli elala ya Nwaphongo. ⁵ Wa imole banga Simo Elaa, tolowō phō ya banga manpenza, towō phō ya Yesu Klisto obokye eli yo Nkolo wa bato basō. Ka phō ya banga, toli bato b̄ēē ba etoma phō ya Yesu. ⁶ Phō Nwaphongo wakyela yo mokyisi awō yokye; «ḡwenya molole onte ya enzombi!» Eli nde ona yo Nwaphongo owa lola o mandondo ma banga phō ya ilophe malondo mateya bato nkyemō ya Nwaphongo ikiwenene o ḥoo pha Klisto. ⁷ Toli bakō ndokolo mambongo maakyela b̄ēē na yōndo, kasi toli na ekpele yōnyō eya motuya onte ya banga. Kyeteya obokye ḡwenya munene phō ya ikyela etoma ya Nwaphongo moute nē kasi na banga phe. ⁸ Bato baloyelele na fibasi mboka esō, kasi tebalobome. Balolukye na maphō kasi toititale. ⁹ Ba lowiinya kasi te balozwe. Balounza kasi te balobome. ¹⁰ Mbala na mbala tonyanya iwa sa Yesu o nzoto ya banga phō ḥomō phe bo wenene na o nzoto ya banga. ¹¹ Na bōli banga na ḥomō, toli mbala na mbala o ikama sa iwa phō ya Yesu, phō ḥomō phe bowenene na o nzoto ya banga ikyi we. ¹² Yango mena iwa sili mi banga nkolo iso. Phō ya obokye ḥomō ḥobe na b̄ēē. ¹³ Bakoma o buku pha Nwaphongo obokye,

«Naanola Nwaphongo yango mena nawo.» Na banga toanole Nwaphongo me, yango mena towo. ¹⁴ Pho toebe obokye owaakola Nkolo Yesu, aaloakola na banga me molongo na Yesu, emba amokye na banga na b̄e o boo phe. ¹⁵ Toititale o maphoo maso pho ya b̄e, na bomoo ngolu ya Nwaphongo ekomele bato na boikye. Yango mena bato bamoba baikye pho ya imophe melesi na pho ya imokumbela.

Ianola si ambya bomoo

¹⁶ Yango mena toloophembe. Na bo nzoto ya banga kyiphembe na mo na mo, kasi o mandondo ma banga, Nwaphongo kalophe bokusi mokolo na mokolo. ¹⁷ Mampasi maokye banga injwanjwa eye mali makyiky imamekyinya na nkyemo iinzikye, na ya bobele na bobele ikyi lobongyisa yo. ¹⁸ Pho maumunya ma banga te mali mi maphoo mawene be, kasi mali mi maphoo maate maawene be; pho maphoo maawene b̄e temaakoko kasi maatemawene b̄e mali pho ya bobole na bobele.

5

¹ Toebe obokye bo ingambi sa banga sa o se wawa sili nde molaku, — kyelukye iw̄o obokye nzoto ya banga — toli na ingambi sinene sakyelama na Nwaphongo, ingambi

sa bobele o ikolo sitesaika tongama na bato. ² Emba injwanjwa eye tokyimele pho phowa ya banga eli ikye obokye to kye nyolo o ingambi sa ikolo; ³ Pho ya obokye tobe na bitobu o nzoto kasi bolumbu phe. ⁴ Pho naino otaaba banga nkolo iso o molaku mumu, tookye mpasi, tokyimele. Teli obokye tozingye imana o nzoto iye, kasi tozingye obokye tolate nzoto ya ikolo pho bomoo bomine nzoto ikyi we. ⁵ Eli Nwaphongo yo mampenza owa lobongya pho ya yango, amba lophe na Bolobo phe ndokolo ndanga ya mbolo yaalobongyisa yo. ⁶ Yango mena toli nde na ianola obokye na botaba banga o nzoto iye, toli o nze ya ingambi sa banga, itakye na ingambi sa Nkolo. ⁷ Pho totambule na ianola kasi na iwene na miyo phe. ⁸ Eli bomoo, totondi na ianola emba tombe nde zinga imana o nzoto iye pho ya ikye zala phenephe na Nkolo. ⁹ Na bo totaba o nzoto iye, na bo tomani mi yango, phowa ya banga eli nde ya ikyela maphoo maamosepelisa. ¹⁰ Pho banga baso toengyesi ikye samba o boo pha Yesu Klisto pho moto na moto azwe iphuti mi iso ya kyela yo o bomoo phe, naa na bolaa naa na bobo.

Klisto aya lobongye na Nwaphongo

11 Boebi banga itosa Nkolo, tolukye isosolisa bato obokye maphoo ma banga mali ma phele. Nwaphongo kaloebe na bolaa nambe naanola obokye o mandondo ma b̄e konzebe me. 12 Tolookule zinga imitata banga mampenza oka b̄e, kasi tozingye iyephe nzela ya iba na mawala pho ya banga, pho oebe ifuyisela bato bawa bamitate nde na maphoo ma ibanda kasi na maali o ndondo phe. 13 Bo eli phele obokye banga toyeya, eli pho ya Nwaphongo, kasi bo tobee na mayele malaa, eli pho ya b̄e. 14 Pho lozingo la Klisto lololekye, banga baanole obokye moto monomo awa pho ya bato baso, emba eli obokye bato baso bawa ne o miyo ma Nwaphongo. 15 Awa pho ya bato baso obokye bato baso bali na bomoo b̄e sakula bika pho ya b̄e mampenza, kasi pho ya owaawa, owaakwa pho ya b̄e. 16 Yango mena tolookule kyeka moto na motindo nwa bomoto. Na bo phanza tokyekaka Klisto na motindo nwa bomoto, inwanwa eye tolookule mokyeka bomoo. 17 Bo moto aanga na Klisto abuto moto oomunyakune. Mofesi mookasi molemo, mofesi moonyakune motokosi. 18 Maphoo maso mamana maute na Nwaphongo, owabongya na banga o nzela ya Klisto na owa lophe etoma ya ibuya bato

bayoko o mabongye ne. 19 Pho o nzela ya Klisto, Nwaphongo abongyaka na bato baso sakyeka masumu ma b̄e. Amba lophe etoma ya ikye imola mabongye me. 20 Toli batoma ba Klisto, eli ndokolo nde Nwaphongo yo mampenza kaebangye o nzela ya banga; toebondi, na nkombo ya Klisto obokye, anola obokye obongye na Nwaphongo. 21 Yesu Klisto taika kyela isumu, kasi Nwaphongo amunyosa o isumu sa banga, pho ya obokye, o nzela ye tobutwe bato ba bosembo o miyo me.

6

1 Pho tokyele etoma elele yonyo na Nwaphongo, to ebondelē: B̄e saoto ngolu eya zwa b̄e oka ye. 2 Nwaphongo awo yokye: «Imbele sa wenenekye ngolu ya nga naeyokaka, mokolo nwa lobiko na ya esunga». Kyeka inwanwa eye imbele sa ianola ngolu ya Nwaphongo, kyeka mokolo nwa lobiko. 3 Toloozingye ikyela lowo lokokyi ikatela bato o nzela ya Nwaphongo pho toloozingye obokye bato bawole etoma ya banga na bofe. 4 Kasi mi maphoo maso makeyele banga, toteya obokye toli bato ba etoma ba Nwaphongo. Na bo towene mampasi ndengye na ndengye, na bo balonyokolo, toititale nde babona. 5 Balokutuba, balonyosa o boloko, batomisa bato obokye

balokyele mobulu; tokyele etoma na bokusi, mbala eyoko toloikaka zwaka malondo ma ilala na ma izaa. ⁶ To miweninya bato ba etoma ba Nwaphongo na imikamba sa banga silaa, na boebakye pha banga, na ikanga mandondo, na ikyela bolaa, na nzela ya Bolobo, na izinga bato na ndondo yonyo, ⁷ na iteya sa banga sa bosembo, na pho ya ngolu ya mwiya nwa Nwaphongo. Mobesi molaa nwa banga moli ndokolo binwanele ba banga pho ya ikyinda banguna na pho ya imibatela me. ⁸ Bato bana balokumole, baayoko balosemole, bana balokumisa, bayoko balotole, balowene ndokolo bato ba bole nzuka tow phela, ⁹ Balokyekye ndokolo moto taaloebe, kasi bato baso baloebe. Baloumunya nkolo iso obokye to-mowaa, kasi balowene obokye toli nde na bomoo. Balophe mampasi, toloowe. ¹⁰ Baloweninya ngongo kasi toli nkolo iso nde na nkyisa, toli babola kasi tobuya bato baikye bato ba ezwele o nzela ya Nwaphongo, towenene ndokolo toli na ekpele nzuka o bona bosembo toli na mbolo iso. ¹¹ Bèe bato ba Koliti, toewole polele, toewole ili o mandondo ma banga. ¹² Banga toloika le iyezinga, eli nde bèe bate balozingye. ¹³ Naewole ndokolo oli bana banga, nawo na bèe ngakye; Olowole ili o mandondo ma

bèe, olozingye bokoezingye banga!

Saangana na bato bate baanole Yesu Klisto

¹⁴ Bèe saangana na bato bate baanole Yesu Klisto pho ya ikyela na bèe etoma elele yonyo. Ndengye'ye moto molaa na moto mohe bakokyi ikyela etoma elele yonyo? Nwenya na enzombi bakokyi iangana? ¹⁵ Klisto na Zabulu bakokyi iyokana? Moto oko anole Klisto na otomoanole, bakokyi iba na maumunya ndengye yonyo? ¹⁶ Bikyeko tebili na elele o tempelo ya Nwaphongo. Pho banga toli tempelo ya Nwaphongo oli na bomoo. Eli nde bo wawo yo Nwaphongo obokye: «Namoba onte ya be, na motambula na be, namoba Nwaphongo wa be, emba bèe bamoba bato banga». ¹⁷ Yango mena Nkolo Nwaphongo kawo na bato bèe yokye: «Mana onte ya bato baabe, saba elele yonyo na be, sakuma mbolo ya sokoto, emba nga na moeyamba. ¹⁸ Namoba ango wa bèe, emba bèe wa moba bana banga, ebe bampele ebe ba babasi. Kyewo Nkolo Ekambambasi.»

7

¹ Pho Nwaphongo alakyele babona, bande na nga ba lozingo, tomikunyole na bohe bosu pha nzoto na pha molimo, tomilenza o ibutwa baakolo bato

ba bosantu na boilakye Nwaphongo.

Nkyisa ya Polo

² Oloyambe o mandondo ma b̄ɛɛ, toloika kyela moto bofe, toloika bungya moto m̄ɔn̄ɔm̄ɔ, toloika kosa moto.

³ Saumunya obokye nawo babona pho ya iyewole na bofe. Eli nde bowa ewole nga obokye toezingye na boikye na bo o iwa na bo na b̄ɔm̄ɔɔ. ⁴ Sili na ziko mi b̄ɛɛ, nali na lolendo pho ya b̄ɛɛ. Onte ya mampasi ma banga maso, si phembe, natonde na nkyisa.

⁵ Pho na wakoma banga o Makedoniya, toloikazwa na nwana imbele wa iyema, nde minyoko na minyoko, toloika baa bose na bato, na boilakye o mandondo.

⁶ Kasi Nwaphongo okokuya bato baaphembi, alokuye na ikoma sa Tito. ⁷ Teli nde pho ya bokomakye phe, kasi na pho aloimola ndengye eya mokuya b̄ɛɛ. Aloimola na phowa ya b̄ɛɛ ya ikula nvene, na ngongo ya b̄ɛɛ pho ya maphoo maabe malekana, na phowa ya b̄ɛɛ ya inzambelela. Yango mena nkyisa ya nga ilekyi bonene. ⁸ Naebe obokye mokanda nwa ekomelaka nga nwa ephe ngongo, sikuli baa na ngongo pho ya lowoo me.

Naokyi ngongo wa wene nga obokye mokanda me nwa ephokye ngongo nde pho ya nwana imbele mokuwe. ⁹ Kasi inwanwa eye na sepele pho nakoma

mokanda mamuna. Si sepele pho ya obokye naephe ngongo. Nasepele pho ya obokye wabaka na ngongo pho ya lowoo loobe lakyela b̄ɛɛ, emba yango mena wamba bongye mandondo. Ngongo ya b̄ɛɛ yabaka nde bowazingaka Nwaphongo pho obongye mandondo. Yango mena toloika ekyla bofe na mokanda me.

¹⁰ Pho ngongo ekyeute na nwango nwa Nwaphongo, kyetome moto ibongya mofesi momokambe o lobiko; ngongo ndengye mena toloime na yango. Kasi ngongo ekyeute na maumunya ma mokyisi mumu, kyetome o iwaa.

¹¹ Kyeka inwanwa eye mbano ya ngongo ya b̄ɛɛ bowazinga Nwaphongo, Kyeka ndengye emambye b̄ɛɛ, kyeka bookomiwele b̄ɛɛ obokye tokyele masumu, kyeka boomengyi b̄ɛɛ na maphoo malekana, kyeka boile b̄ɛɛ, kyeka phowa ya b̄ɛɛ ya ikula nvene, kyeka boozingye b̄ɛɛ ikyela ikyizingye Nwaphongo, kyeka bozingye b̄ɛɛ iphe okyesi bofe etumbu. Oteye na ndengye iso obokye toika ba na lowoo i lowoo lalona. ¹² Bo na ekomelaka mokanda mamuna, teyabaka maphoo ma moto owa kyela bofe, naa pho ya moto owa kyela b̄ɛɛ bofe. Kasi yabaka nde pho ya obokye oebe na bolaa o boo pha Nwaphongo imiambya sa b̄ɛɛ pho ya banga. ¹³ Yango

mena mobuyise nwa b̄e molokuyee. Teebe nde ikuya na ikuya, tokulizwa nkyisa ilekyi boikye na iwene Tito na nkyisa pho ya ndengye eyabaka b̄e ne na bolaa. ¹⁴ Wa motoma nga oka b̄e naekumisa o boo phe. Inwanwa eye toikyi mpe soo. Maphoo maso mawo banga na b̄e, mali phele. Ikumisa saaekumisa banga o boo pha Tito sili sa phele me, wakyelama nde bomo. ¹⁵ Yango mena phowa ye pho ya b̄e ekuli leka boikye wa umunya yo ndengye eya motosa b̄e baso na ndengye eyamoyamba b̄e na bolaa, na botosi bosoo. ¹⁶ Nasepele pho nakokyi iyelemela i maphoo maso.

8

Baphalanga baambya b̄e pho ya ba anosi ba Yelusalem

¹ Bande na nga, tozingye obokye oebe bolaa pha kyela Nwaphongo pho ya baanosi ba Makedoniya. ² Onte ya mampasi maikye mazwaka b̄e na bolaa pha b̄e, kasi babaka na nkyisa nzikye, yango mena bambyaka baphalanga baikye pho ya etoma ya Nwaphongo. ³ Nawene na miyo, bambya na makokyi ma b̄e na ileka, makokyi ma b̄e nde na phowa ya b̄e mampenza, ⁴ Balobondelekye, bamba wo na banga bekye tobaphe nzela ya iangana na banga mi lowo me, pho

na b̄e basungye bato ba Nwaphongo bali o Yuda. ⁵ Yakyela be, yaleka ya umunyaka banga pho ya be. Bataka maambya phanza na Nkolo Yesu. Emba bamba ya mambya na banga me bo wazingaka Nwaphongo. ⁶ Yango mena, toongyi na Tito o bokye, aya unva etoma elaa eya tataka yo oka b̄e. ⁷ Pho oli na maphoo maso: Ianola, yela ya iwoo, boebi, imambya na lozingo bo waeteya banga, baa nana ngolu ikye mi lowo lolo. ⁸ Siephe mitindo; kasi bo na wo na b̄e, na imiambya sa bebi, na ephe nzela ya iteya laakolo lozingo na bebi. ⁹ Pho koebe bolaa pha lokyela Nkolo wa banga Yesu Klisto; iyo owabaka moto wa ezwele, amibuya mobola pho ya b̄e, pho na bobola phe, b̄e obutwe bato ba ezwele. ¹⁰ Yango mena na ephe maumunya ma nga mi lowo me, ebongyi na b̄e ilenden-dala, b̄e babaka bato ba oboo ba izwa maumunya maamana mbula eelekaa, na ikana imakyelela. ¹¹ Kasi unwanwa eye, unva ikyela etoma me. Oeyunve iyekyela na ndondo yoooyo bo waekanaka b̄e, na makokyi mali na b̄e. ¹² Pho bokoambya na ndondo yoooyo, Nwaphongo kaanole ikabo siiambya we kokokana na ili na we, kasi na itelli na we phe. ¹³ Teli obokye nakpe mampasi ma bato bayoko nambe ephisa

mango, pho bée babe na bolaa, bée owene mpasi, kasi eli nde obokye bée baso obe nde ndengye yonoyo. 14 Inwanwa eye, oli na mbolo nzikye emba okokyi isunga bebi baakambi. Pho mokolo nwa mokamba bée, bo bée babe na mbolo nzikye, na bée bamosunga me. Na ndengye mena wamokokana. 15 Nde bowakoma bée o buku pha Nwaphongo obokye: «Owa ongoko mbolo nzikye, wa za bée tebaika ikala na epkele. Baongoko mbolo ndambo, bazee nana boikye me.»

Tito na bebi ne

16 Nwaphongo akumame pho akyesi obokye Tito amiambya mi bée bokomiambya banga. 17 Tito aanosi yaa moongaka banga, ambakula miambya nde na phowa ye mampenza na iyaa oka bée pho ya iya esunga. 18 Tomotome na nwebi mosuu, moto me, mangomba maso ma baanosi basepele ne, pho kateya Simo Elaa na bolaa. 19 Na pho, mangomba maso ma baanosi bamooloko pho akye na banga o imbanga sa etoma eya ngolu eya lophe Nwaphongo pho ya nkyemo ye na pho ya iweninya ndondo elaa ya banga. 20 Tokyele na ndengye iso obokye bato sa lowole na bofe na ndengye ekyekelele banga baphalanga baikye ndengye eye. 21 Tolukye ikyela bolaa, teli nde o miyo ma Nkolo

kasi na o miyo ma bato. 22 Tobatomi na nwebi na banga mosuu, mbala nzikye mi maphoo maamumekye na banga, towene obokye kamiambia. Inwanwa eye kakule miambya na koleka pho bée komikambe na bolaa. 23 Pho ya Tito, iyo ali nwebi na nga owa lozingo na owa etoma onte ya bée; kasi pho ya bato babale bayoko baye ne, bali batoma ba mangomba ma baanosi, bambe nakyela pho ya nkyemo ya Yesu klisto. 24 Weninya obokye kobazingye phele. Pho mangomba maababatomi, bawene obokye toesambe na phele.

9

Isungyi pho ya bebi

1 Tewali ntina pho ya obokye nakule ekomela pho ya lowo lokyeki isungyi sa baanosi ba Nwaphongo bali o Yelusaleme. 2 Pho naebe obokye, bée oli na phowa ya ibasunga, namba na ekumisa o miyo ma bato ba Makedoniya, ngakye: «Bebi ba Akaye baunva mibongya iambya banda mbula elekaa». Yango mena bato baikye ba Makedoniya babuto imiambya pho ya ndakisa ya bée. 3 Inwanwa eye na etomele Tito na bebi ne pho itata saa etata banga mi lowo me, sango saba saa phaa; na zingye obokye o mibongya bowawoko nga. 4 Bo phe, bo nga na

bato ba Makedoniya toesi omo, toloombi ya ezwa o mibongye, tomobaa na soo, pho toetataka obokye b̄eē waunva mibongya, kasi soo eyaka b̄eē ya moleka. ⁵ Yango mena, nawene obokye esengyesi obokye nawo na bebi babana bayee phanza pho ya ilengyele makabo ma b̄eē bo wakanaka b̄eē. Emba bo umbo imilengyele, yamoweninya obokye b̄eē koambya na ndondo yonyo kasi na mandondo mabale phe.

⁶ Imunya naino, obokye moto okophikye na bokyiky, kanoko na bokyiky. Okophikye na boikye kanoko na boikye. ⁷ Ebongyi obokye moto na moto akabe bokani yo. Yango saba na imiima, na na ietomisa na bokusi. Pho Nwaphongo kazingye moto okokabe na nkyisa. ⁸ Nwaphongo ali na makokyi ma iephe mbolo ndengye na ndengye pho obakye nkolo iso na mbolo isengyesi na we pho ya isunga bitoma biso bilaa. ⁹ Eli bo wakoma b̄eē o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto omolaa kakabele babola na boikye, bolaa phe pha mokoko pho ya bobele na bobele.» ¹⁰ Eli Nwaphongo okophe bato mumboto nwa iphika na ntoma ya izaa. Amoephe na b̄eē mumboto, aamobuya nwikye pho ophokye bato baayoko me. ¹¹ Amoebuya bato ba

ezwele, pho obakye imbele siso kokabele bato; yango mena bato baikye bamophe Nwaphongo melesi pho ya makabo maabaphe banga na nkombo ya b̄e. ¹² Pho etoma eya ikabela bato baakaya, teli nde pho ya isunga baanosi ba Nwaphongo kasi kye-sepelisa na Nwaphongo pho bato baikye bamophe melesi. ¹³ Waamokamwa b̄eē na ngambo ya etoma ya b̄eē, bato baikye bamokumisa Nwaphongo pho ya botosi boweninya bosembo pha b̄eē o Simo Elaa ya Klisto, baamokumisa me pho ya ngolu ekyebakabele b̄eē, na bato basuu mbolo ya b̄eē. ¹⁴ Wamowene b̄eē ngolu eyaephe Nwaphongo, bamobondele pho ya b̄eē na lozingo loso. ¹⁵ Tophe Nwaphongo melesi pho ya ikabo sa lophe yo, silekyi makabo maso.

10

Polo kalimbole etoma ye ya botoma

¹ Inga Polo, nga mampenza naongye na b̄eē na ndondo elaa nana boboto pha Klisto, kanga okowo b̄eē b̄ekye: Nabe moto wa bese wabe nga na b̄eē elele yonyo, kasi moto wa nkamba wabe nga itakye na b̄eē; ² Naebondi; santoma obokye nateya nkamba ya nga waamoya nga oka b̄eē, pho nakane iteya nkamba me na bokusi

boso oka bato baumunya obokye inga na bengye nde maphoo ma bomoto. ³ PhELE, toli bato, kasi tolonwane na ndengye ya bomoto. ⁴ Binwanele biinwane na banga tebaika uta na bato, kasi eli binwanele bikusi ba Nwaphongo, pho ya inyangole bilele biso biimibombe banguna. Tonyangole maumunya maabe, ⁵ na lolendo loso lokatele bato ieba nzela ya Nwaphongo. To kangye maumunya maso pho ya obokye matosa Klisto. ⁶ Waaloweninya bEE obokye kolotosa, toli phenephe iphe bato batebalotosa etumbu. ⁷ Kokyekye nde maphoo mawenene o ibanda; bo moto monomo kawo obokye ali moto wa Klisto, aebe obokye na nga nali moto wa Klisto me. ⁸ Pho sikokyi ioka so nabo namitati, na bokonzi pha loophe Nkolo, bokonzi boli na ntina ya iekuya kasi ienyangola phe. ⁹ Sizingye obokye na eiyisa na nkanda ya nga. ¹⁰ Pho kyeka bokowo bEE: «Nkanda ya Polo kyilozokya o mandondo; kasi wabe yo na banga elele yonyo tabe na bokusi, na maphoo me mali nde phaa.» ¹¹ Kasi moto okowo babona aebe na bolaa obokye ndengye eekyekomele nga nkanda na itakye, namokiyela nde bomo wa moba nga na bEE elele yonyo. ¹² Pho banga etelomimekye na bato baayoko, baamiwene obokye bEE bakoka. Bali

bibubusi, mofesi nwa bEE bamokpe ndokolo mumekyele, bambe mimeka na nwanango. ¹³ Pho ya banga, tomitate nde na etoma eya lophe Nwaphongo. Etelomitate na lowoo losuu. Etoma eya lophe Nwaphongo eli ya iyaa na oka bEE me. ¹⁴ To loikyi leka mandelo nde bo ebakyi obokye toloikyi yaa oka bEE, toekomesi nde phele bato ba o boo oka bEE na Simo Elaa ya Yesu Klisto. ¹⁵ Yango mena, tolomitate na bitoma bakiyela bato basuu. Kasi tozingye nde obokye ianola sa bEE sikole, pho etoma ya banga onte ya bEE ekole me, kasi nde o mandelo maalomekyela Nwaphongo. ¹⁶ Sima, tokokyi ikyenimola Simo Elaa o nkyisi ili itakye na bEE, ili naino saeyoka. Emba etolomitate na etoma eya kyela bato basuu. ¹⁷ Kasi bakoma o buku pha Nwaphongo obokye: «Moto okozingye imitata, amitate nde na maphoo makyela Nkolo.» ¹⁸ Pho Nwaphongo taanole moto okomitate yo mampenza, kasi nde yo oko sambe Nkolo.

11

Polo na batoma babole

¹ Naongye na bEE okan-gakye mandondo, onde nawo ndokolo moyeye (moto wa nwa). Nde phele otaa kanga mandondo. ² Nali na zuwa pho ya bEE, nde booli zuwa sa Nwaphongo, nakane iyelongya na molo

mōnōmō, molo me eli Klisto. Na zingye iyeteya o boo phe ndokolo ngōndō oli naino sa ebaa nzoto ya lele. ³ Kasi koebe ndengye eya kosaka nzō Ewa na malondo me mabe. Na ile, imbele sisuu Molemba akokyi iya bunzinya maumunya ma b̄e maalaa pho b̄e sakula zinga Klisto na ndondo yōnyō. ⁴ Pho bo naweni obokye moto mosuu aesi ya eteya Yesu mosuu okyese na owa eteyaka banga, b̄e wa moanola. Koanole Bolōbo bokyese na Bolōbo pha zwaka b̄e na Simo Elaa ekyese na eya eteyaka banga. ⁵ Naumunya obokye bato babangye b̄e obokye batoma banene, tebandekye na ná ekpele yōnyō. ⁶ Na bosili na yela ya iwō, kasi nali na boebi. Mbala nzikye naba naeweninya phango na maphō ndengye na ndengye. ⁷ Waeyimolaka nga Simo Elaa ya Nwaphongo, sikaka eonga ekpele. Namiuyaka o boo pha b̄e pho b̄e obutwe bato banene. Babona nakyelaka bobe? ⁸ Naanolaka iphutama na mangomba ma baanosi ba Nwaphongo masuu, nabaka nabikye nde na b̄e pho ya iesunga. ⁹ Imbele saabaka nga oka b̄e, sikaka baa ephesi ya moto wabaka nga na masengyesi, pho bebi bautaka o Makedoniya banzelelaka na mbolo iso ya sengyelaka na nga. Sikaka zinga ibaa ephesi ya b̄e,

náa milowō ye. Na moikala ibaa nde bomō. ¹⁰ Nawō na bosembo pha Klisto boli onte ya nga ngakye: O nkyisi ya Akaye iso, moto na mōnōmō etaandomya. ¹¹ Na wō babona pho ya'ye? Pho obokye siezingye? Nwaphongo kaebe obokye na ezingye. ¹² Ikyikyele nga na moikala ikyela nde bomō, pho obokye batoma ba b̄e babana b̄e sazwa nzela ya imitata obokye bakyele etoma nde bokyele banga. ¹³ Bato me babana bali batoma ba b̄e, baibi, bakatele bato obokye bali batoma ba Klisto. ¹⁴ Kasi teli lowō la ikamwa, pho Molemba yo mampenza kakate obokye ali anzelu owa moo. ¹⁵ Tekuli ba na lowō laikamwa bo bato baetoma; b̄e bakate obokye bali bato ba etoma ba Nwaphongo owa bosembo, o mokōlo ŋwa suka, bamozwa etumbu ekokyi na bitoma ba b̄e.

Mampasi ma Polo o etoma ya botoma

¹⁶ Nakule wō ngakye: Moto mōnōmō saumunya obokye nga na yeya (nga nali na ŋwaa), kasi bokoumunya bomō, anola obokye na yeya pho nakute mitata ŋwana bokyii me. ¹⁷ Bo na mitate, siwō bozingye Nwaphongo, kasi ndokolo na yeya. ¹⁸ Bokomitate bato bayōko mi maphō ma mokyisi, na nga namitata nde bomō. ¹⁹ B̄e bato ba baakolo malondo,

komengyele ianolela bato ba yeya! ²⁰ Koanole obokye bée baebuya baombo ba be, ba ebololo mbolo na malondo, ba etiyole, baewande o maboo. ²¹ Naokye soo ya ilowo, toloikaka leka bokoo pho ya ikyela ndengye mena! Kasi wa mekye bebi imitata nawo ndokolo na yeya, nakokyi imitata na nga me. ²² Bée bali Ba-Ebele? Na nga me! Bée bali bato ba Iisalayele? Na nga me! Bali bana ba Abalayama? Na nga me! ²³ Bali bato ba etoma ya Klisto? — Namowo ndokolo moto owa yeya — Na balekye, nawene mpasi o etoma ileka be. Nanyoloko mbala nzikye o boloko ileka be. Bato banvandaka na boikye ileka be, nabaka mi makama ma iwaa mbala nzikye ileka be. ²⁴ Bayuda ba nvandaka phimbo mako maato na ibuwa mbala itano, ²⁵ bakonzi ba Baloma bambinda phimbo mbala iyato, bamaa mabanga mbala yonoyo, nazinda na masuwa mbala iyato, nakyela mokolo mobimba o maa, na moo na mokolo. ²⁶ O mabanga ma nga nazwaka makama ndengye na ndengye; makama maa vato na maa masuwa, makama oka baibi, makama oka bebi na nga Bayuda, oka bato batebali Bayuda, na oka bebi na banga ba bole; makama onte ya nkyisi inene na o mabokye. ²⁷ Na wenekye mpasi na bitoma biikusi. Mbala nzikye sikaka lala ebuu. Na waka

na nzala nana phowa ya maa, imbele siyoko sibaka nono na ekpele ya izaa. Nazangaka na etobu, na nyokomo na na mpiyo. ²⁸ Mampasi masuu malii kasi sii matangye. Maumunya ma nga ma mokolo na mokolo mali pho ya baanosi ba mangomba maso. ²⁹ Moto monomo bo aphembi o nzela ya Nwaphongo, na nga na phembe me. Bo moto monomo akaa o isumu, wankyele mpasi ikye o ndondo. ³⁰ Bo ebe obokye na mitate, na mitata na bokoo pha nga. ³¹ Nwaphongo, ango wa Nkolo wa banga Yesu, ookokumbele bato nkolo iso, kaebe obokye siikate. ³² Wa baka nga o Damaseke, mokonzi o munene wa mokyisi me yabaka Aletasi, mokonzi monomo abaka o se ye. Mokonzi me, akyekye mikyela batuluku o bibonga biso ba mokyisi pho ba nzakya. Mokyisi me nwalungamaka na ekuka. ³³ Kasi baanosi ba Nwaphongo bamba nyosa mieluba enene, bamba ya ntokolo o fenetele eyabaka o ekuka, nono wa nzuya bée o nze. Nono waalota nga.

12

Polo kamitate na mandoto me

¹ Esengyesi obokye na mitate, na botebe bolaa, kasi nalukye iwo nwanwa pho ya mandoto na maphoo maanveninyaka Nkolo.

² Naebe moklisito monomo, owa baaka o ikolo, elekaa lolu mambula iko mbuka manee, (siebe naa abaaka o ikolo phele naa yabaka ndoto, Nwaphongo yo mampenza kaebe). ³ Phele, naebe obokye Nwaphongo akyende na moto me o Paladiso. (Nakule wo ngakye, siebe naa abaaka o ikolo phele naa yabaka ndoto, Nwaphongo yo mampenza kaebe). ⁴ Omo aokaka maphoo matemakokyi moto iwoo naa imekola. ⁵ Pho ya moto me namitata, kasi pho ya nga, namokyela mawala ma nga nde o bokoo pha nga. ⁶ Bo nazingakyi imiotata nde sikyesi ndokolo moto wa nwaa, pho nde nawo maphoo; maa phele. Kasi nale imitata pho siibenele obokye bato babee na maumunya manene mi nga koleka maphoo mawene bee na maokye bee pho ya nga. ⁷ Yango mena, pho nga satonda na mawala mimapho ma nveninyaka Nwaphongo, Nwaphongo ampe bolosi bokusi ndokolo toma ya Molemba pho ya invanda na inkatela pho nga satonda na mawala. ⁸ Nabondelekye Nkolo mbala iyato pho ya obokye ambikya na bolosi me. ⁹ Kasi yo amba ya ambuyisa yokye: «Ngolu ya nga ekokyi na we. Pho mwiya nwa nga momiweninya oka moto ootoli na bokusi». Yango mena nasepele nde imitata na bokoo pha nga, pho

mwiya nwa Klisto mobee mi nga. ¹⁰ Yango mena nasepele bokoo pha nga, bo bantosi, bo na kambu, bo banyokosi na bo banveninye mpasi pho ya Klisto. Pho imbele sili nga na bokoo, eli nde sango sili nga na bokusi.

Iila sa Polo pho ya ingomba sa Bakoliti

¹¹ Nawo ndokolo na yeya, kasi eli bee bato bazingye bomo. Pho esengyelakyi obokye bee onzambebele. Pho na bo sili na ntina, bato babangye bee batoma banene tebaandekye. ¹² Bilembo biweninya obokye nali owakolo toma bakyelamaka onte ya bee, bee koebe bowabaka nga nakangye motema mi maphoo maso, koebe na bilekyesako ndengye na ndengye ba weninyaka mwiya nwa Nwaphongo. ¹³ Ekpele'ye eyakyla nga o mangomba masuu eteyaika nga kyela oka bee? Naebe nde lowo lonolo, obokye sika anola obokye onzeya. Indimbisa na bofe pha ekyela nga. ¹⁴ Eye ya moba mbala ya nga eya iyato iyaa oka bee, na mbala me esi anole obokye na zee ntoma ya bee, nalukye nde bee kasi ntoma ya bee phe. Eli nde boli bana na baboti ba be. Teli bana baazeya baboti kasi eli nde baboti baazeya bana. ¹⁵ Pho ya nga, namoba na nkyisa ya ibungya iso ili na nga, na imibungya nga mampenza pho ya bee. Bo

nga na ezingye na boikye babona, b̄e wa munzinga bontee? ¹⁶ Wa moanola obokye sikaka baa ephesi pho ya b̄e. Kasi bato bamowō obokye, nga Polo moto mobe, na yaekpela baphalanga na b̄ole. ¹⁷ Onte ya bato batomaka nga oka b̄e, moto nza owa toma nga obokye ayaekosa pho ankepele baphalanga? ¹⁸ Natomaka Tito na nwebi monomoko okebe b̄e obokye bayee oka b̄e. Emba Tito aya ekosa pho aekpele baphalanga? Banga ne toloika baa na maumunya ndengye yonoyo? ¹⁹ Tee nono unwanwa eye, b̄e kounyana obokye nalukye nzela ya imilongya o boo pha b̄e? Teli bomō! Towō nde o boo pha Naphongo bozingye Klisto. Bande na nga, nambe wō na b̄e maphō masō mamana, pho tozingye iyesunga pho obokye okole o nzela ya Nwaphongo. ²⁰ Naile obokye imbele sa mokoma nga oka b̄e, naya ezwa na mozalesi nwa mōba sa nsunga naa nwa nwa nga sa esunga me. Naile obokye toko na zuwa, yō na iwelana, itolana, iyō, mawala na ikyemikyela mobulu ibe onte ya b̄e. ²¹ Naile obokye imbele samokula nga yaa oka b̄e, Nwaphongo wa nga sa mpe sō o boo pha b̄e, emba na motonda na ngōngō pho ya bato bakyeleka

masumu kalakala, tebambe nale ikyela maphō maa sō, bondumba na maphō mabe ndengye na ndengye makyelaka b̄e.

13

Lowō laa suka

¹ Eye ya mōba mbala ya nga eya iyato ya iyaa oka b̄e. Bo wakoma b̄e o buku pha Mifeko obokye: «Batene bolombe bookyi manzoka mabale naa maato makyee munoko monomoko.» ² Nali na lowō lonolo la iwole bato bakyeleka masumu na b̄e basō me. Naunva ewole lowō me imbele sabaka nga oka b̄e mbala eya ibale, na unwanwa eye boli nga itakye, nakule butolela lowō me ngakye: Mbala eya sima wamoya nga oka b̄e, esiokye na moto monomoko ngōngō. ³ Pho kozingye naeteya obokye Klisto kawō o munoko nwa nga, walowene. Iyo tali na bokō oka b̄e, kasi kateya bokusi phe onte ya b̄e. ⁴ Nde phele, azangaka bokusi imbele sa mōbakaka b̄e o ikolo sa ekulusu, kasi unwanwa eye ali na bomō pho ya nwiya nwa Nwaphongo. Na banga tozangyi bokusi ndengye eyazangaka Klisto, kasi wamowene obokye toli na bomō boli ne, pho mwiya nwa Nwaphongo nwa banda ikyela na banga onte ya b̄e. ⁵ Omimekye b̄e mampenza booli onte ya

ianola. Omimekye! Tooebe obokye Yesu Klisto ali onte ya b̄ɛɛ? Wanaka imimeka me siloekpenele. ⁶ Kasi nau-munya obokye wa moeba obokye imimeka me tesiikyiloe kpenela. ⁷ To b̄ɔndɛɛ Nwaphongo obokye b̄ɛɛ sakyela n̄ɔn̄ɔ bofe b̄ɔn̄ɔb̄ɔ, tololi na phowa ya imilongya, kasi tozingye obokye b̄ɛɛ okyele bolaa, na bo banga toloikyilonga. ⁸ Pho tolokokyi itemele bosembo pha Nwaphongo, kasi tosengyesi nde ikyela ili phele. ⁹ Tokumbe imbɛle sili banga na bok̄ɔ emba b̄ɛɛ na bokusi o nzela ya Nwaphongo. Low̄ɔ loob̄ɔndɛɛ banga Nwaphongo loli obokye b̄ɛɛ obe bato balaa mpenza. ¹⁰ Yango mena, naekomesi babona o boo pha nga iyaa oka b̄ɛɛ, pho waamoya nga oka b̄ɛɛ, nga saya ephe etumbu na bokonzi pha mpe Nkolo, bokonzi me boli na ntina ya itomba ingomba sa b̄ɛɛ, kasi pho ya isiōto phe. ¹¹ Kasi unwanwa eye bande na nga, oikala na bolaa. Luka ikyela bolaa, kuyinyaka b̄ɛɛ na b̄ɛɛ, ookanaka onte ya b̄ɛɛ, baa na ná bose. Emba Nwaphongo owa lozingo na owa bose amoba na b̄ɛɛ. ¹² Obeyinya, ombe na yambana. Baanosi ba Nwaphongo bali wawa baelongosi. ¹³ Le obokye ngolu ya Nkolo Yesu Klisto, lozingo la Nwaphongo, na isungyi sa Bol̄ɔb̄ɔ Bosantu ibee na b̄ɛɛ baso.

Mokanda nwa Polo oka Bagalatia Maphoo ma etatele

Polo atomelaka Bagalatia mokanda nwa ngongo mumu imbele saakyekye yo o imbanga see sa iyato. Pho waakoma yo o Efeze (Bitoma 19.1), aokaka obokye Bagalatia baanole mateya ma bato basuu baayakaka oka bée emba bawoko bée kye: Esengyesi obokye baanosi ba nkyisi iinsuu batosa na bée mibeko ma Bayuda ma imibele. Pho ya itutola baande ne o nzela ya Simo Elaa, Polo amba ya phe maumunya me na bitee biato.

Bitee me bili bobo:

- Bagalatia 1-2: Polo aimosi bato ba Galatia maphoo mawenekye yo mampenza. Kamiphambe na etoma ye ya botoma, kateya obokye eli Nkolo moto owamophekye ephesi mena
- Bagalatia 3-4: Polo akyekyi maphoo maakomama o buku pha Nwaphongo wa Sangola eekasi, yo kye Mibeko ma Bayuda temaika bikya bato. Moto akokyi ibika nde bo aanosi Yesu Klisto
- Bagalatia 5-6: O mbomela, Polo kaongye

na Bagalatia obokye ba lee Bolobo pha Nwaphongo botambwisa bomoo pha be, pho Bolobo kaphé moto maumunya maanyakune, na koleka maumunya ma lozingo

Mokonda mumu moongye na baanosi baso obokye baokye maloba mama emba bamaanole, obokye bamane o boombo pha ndengye eso.

Ibeya

¹ Nga Polo, owabutwa toma. Teyaika bombuya bato, naa sika bobutwa na moto. Kasi na bobutwa nde na Yesu Klisto na Tata Nwaphongo owa mokundola onte ya bawe. ² Inga na bebi baali na nga wawa, toekomele bée mangomba mali o Galati. ³ Ngolu na bose pha Ango wa banga Nwaphongo na Nkolo Yesu Klisto ifee na bée. ⁴ Iyo owamiambya pho ya masumu ma banga, pho ya obokye alomanya o mokyisi mumu moobe, bo waazingaka Nwaphongo, oli Ango wa banga. ⁵ Nkyemo ibe ne pho ya bobele na bobele. Ame.

Simo Elaa eli nde yonoyo

⁶ Nwaphongo aebanga pho ya Klisto; nambe taakamwa na bonzanga bomokubolesi na bée lokukyi, pho ya ikye benga Simo Elaa esuu. ⁷ Teli na pho ya obokye Simo esuu eli, kasi wali nde bato baambya mobulu onte ya bée, bambe

na zinga ioto Simo Elaa ya Klisto. ⁸ Kasi bo moto monomo, ebe banga naa anzelu monomo owa ikolo, aeyimosi Simo Elaa eekyese na eya eyimola banga, alakame na bobo! ⁹ Tounva lowo na bese, emba nakule ewole lango unwanwa eye, ngakye: Bo moto aeyimosi Simo Elaa eekyese na eyaanola bese, alakame na bobo! ¹⁰ Unwanwa eye, kyelukye iwo obokye nalukye bolaa oka bato ndee oka Nwaphongo? Nalukye nde obokye bato bansambe? Bo nataakyi ba nde obokye bato bansambe, nde sikuli ba moto wa etoma wa Klisto.

Ndengye eyabutwa Polo toma

¹¹ Bande, pho nawo na bese ngakye: Simo Elaa eya eyaemola nga, teli ya bato. ¹² Pho simba na ezwa na moto, sika naeyekola na moto. Kasi yanveninya nde Yesu Klisto.

¹³ Pho waoka bawo na mobesi nwa nga nwa phanza onte ya mibeko ma Bayuda: Na kabu eya baka na nga nanyokolo ingomba sa Nwaphongo na wabaka nga nalukye isoto. ¹⁴ Nabaka nakole o mibeko ma Bayuda, nalekaka bebi baikye ba yoo na nga na ba bosoo pha nga, pho nazingaka na boikye bonkoko pha batata. ¹⁵ Kasi, Nwaphongo owanzolo tata ibu sa mama, ambanga na ngolu ye. ¹⁶ Anveninya Nwana we pho ya obokye nakyemimola

Simo ye onte ya bapakano. Mina wamo, sikula luka izwa mateya ma bato, ¹⁷ naa ikyende o Yelusaleme oka babaka batoma o boo pha nga. Nakyekye o Arabi, sima namba ya butwa o Damaseke. ¹⁸ Emba, sima ya mbula iyato, namba yakye o Yelusaleme pho ya iebana na Petelo, namba kyela ne nkolo iko mbuka itano. ¹⁹ Sika wene na toma mosuu, kasi nde Zake, njwana nyango na Nkolo.

²⁰ Maphoo maekomele nga mama, namawo o boo pha Nwaphongo, teli bole.

²¹ Sima, namba ya kyende o manyete ma Siri na Silisi. ²² Kasi tefaikaka nzeba o Mangomba ma Klisto mali o manyete ma Yuda. ²³ Kasi baokaka bawo obokye: «Moto owabaka kalonyokolo phanza, abuto kaimole maphoo ma ianola Klisto mabaka yo kaoto phanza.» ²⁴ Emba Mangomba me makumolaka Nwaphongo pho ya nga.

2

Iokana sa batoma o Yelusaleme

¹ Bobele, o sima ya mbula iko mbuka ine, namba kula yakyende o Yelusaleme, nga na Balanabasi. Nakyendekye na na Tito. ² Nakyendekye pho Nwaphongo anveninyaka obokye nakyende omo. Emba namba baimola Simo Elaa eya imiolaka nga onte ya bapakano. Naeyimolaka

na bato balobɔ bée kumola, obokye etoma eso ekyekeye nga yango sakyende pha. ³ Kasi nwebi na nga Tito, na bo ali Moela, tebaika motomisa obokye amibele. ⁴ Nde ya baka nde pho ya bebi babole, baminyosaka na malondo obokye baya nongɔ bokokyelele banga bosomi pha banga, boute na Yesu Klisto, pho bakule lobuya o boombo. ⁵ Oka bato baabana, toloika miuya, nono pho ya nwana imbele, pho ya obokye phele ya Simo Elaa ebe nde yango pho ya be. ⁶ Kasi pho lokyekyi bato banene — bo wabaka be, te wali na tina: Nwaphongo takyekye maboo ma bato — bato me tebaika na ntomisa ekpele esuu. ⁷ Kasi bawenekye nde obokye iimola Simo Elaa oka bato bali sa mibele, yabaka etoma eya mpe be, booli eyaka Petelo oka bato bamibele. ⁸ Pho moto owakyelaka onte ya Petelo pho ya ikye teya oka bato baamibele, akyela ne onte ya nga pho ya bato baatebaika mibele (pakano). ⁹ Emba, Zake, Petelo na Yoane bawene ndokolo ntondo o ingomba, okoefe bée ngolu eyampe Nwaphongo, balophekye maboko, na nga na Balanabasi, pho ya iweninya obokye toli elele yonyo. Tookanaka obokye banga tokyende mbale eli bato bate baika mibele, bée mbale eli bato baamibele. ¹⁰ Baongaka na banga nde obokye toumunyakye

babola, lowoo laakyela nga na bolaa.

Polo kaoya Petelo o Antioshe

¹¹ Kasi wakyende Petelo o Antioshe, namba ya mooya o miyo ma bato, pho aminyosaka o lowoo lofe. ¹² Mena bato batomaka Zake saboyakakye, abaka kaze yo na bapakano. Kasi, sima ya iya sa be, abuto ilota na ikyemiba imambale, pho ya ilota bato baamibele. ¹³ Emba Bayuda baayoko butwaka ikyela bokokyele yo, ebe na Balanabasi yo mampenza abutwaka ne ikyela bomome. ¹⁴ Kasi waawene nga obokye tebaatambule o molongo bokowo phele ya Simo Elaa, namba wo na Petelo o boo pha bato baso, ngakye: «Bo we oli Moyuda, kobikye ya mofesi nwa bapakano, kasi nwa Bayuda phe, wamba tomisa bapakano ibaa ya Bayuda ndengye'ye?»

Bayuda na bate bali Bayuda babikyi pho ya ianola Klisto

¹⁵ Banga, tobotama Bayuda, tololi bato ba masumu ndokolo bapakano baba. ¹⁶ Kasi toefe na bolaa obokye moto tabutwe moto wa bosembo pho ya bitoma ba mibeko, kasi nde pho ya ianola se oka Yesu Klisto. Toanola na banga Yesu Klisto me, pho ya obokye tobe bato ba bosembo na ianola Klisto emba pho ya bitoma ba mibeko phe.

Pho na bitoma ba mibeko, moto etabutwe moto wa bosembo. ¹⁷ Kasi bo na bolukakye ibutwa bato ba bosembo onte ya Klisto, balozwaka bato ba masumu na banga me, kyelukye iwɔ obokye Klisto ali moto wa etoma wa isumu? Teli bomɔ! ¹⁸ Bo nakuli bongya maphɔɔ ma mibeko maotoko nga, mena nga mampenza nakule mibuya mosemosi wa mibeko. ¹⁹ Pho nga, nawa nde na mobeko pho ya obokye nabe na bomɔɔ pho ya Nwaphongo. Na Klisto, nali moto obakyi bɛɛ o ekulusu. ²⁰ Nali na bomɔɔ, kasi tekuli ba nga, eli Klisto oli na bomɔɔ onte ya nga. Pho bomɔɔ booli na nga unwanwa eye, nali na phango pho ya ianola Nwana wa Nwaphongo, yo owa nzinga na owa miambya pho ya nga. ²¹ Siibuya ngolu ya Nwaphongo sa ntina, pho bo na mobeko tozwe bosembo, ka mena Klisto amba waa nde bowela.

3

Moto kabikye na mobeko ndee na ianola

¹ Oo bato ba Galati bibubusi! Oelokyi nza? O miyo ma bɛɛ, baeteyaka Yesu Klisto owabakaka bɛɛ o ekulusu. ² Onzimole mi lowɔɔ lolɔ: Eli pho ya ikyelela mibeko wamba zwa Bolɔbo, ndee pho waoka Simo Elaa? ³ Bɛɛ oli bibubusi mi lowɔɔ lolɔ? Bɛɛ baatatakyi phanza na Bolɔbo, unwanwa

eye, eli na nzoto kombe luka ifomela? ⁴ Okyesi maphɔɔ manene maikye nde bokyelela? Emba bo embi kula ba nde bokyelela! ⁵ Moto owaephɛ Bolɔbo, na owakyele bilekyesako onte ya bɛɛ, kaikyele nde pho kokumole mibeko ndee pho waoka Simo Elaa?

⁶ Pho Abalayama abaka na ianola oka Nwaphongo, emba yango mena yakyela obokye bamotangye ndokolo moto wa bosembo. ⁷ Yango mena, oloebe obokye: Eli baanosi bali bana ba Abalayama. ⁸ Na o Buku, Nwaphongo awɔ obokye amobuya bapakano bato ba bosembo na ianola, amba na imola Abalayama phanza Simo me Elaa eye: «Mabota masɔ mamozwa bolaa pho ya we.» ⁹ Yango mena, bato bali baanosi bazwe bolaa bɛɛ na moanosi Abalayama. ¹⁰ Pho bakyelesi ba mibeko, bali bɛɛ baso o se ya ilakyeama. Pho wakomama obokye: «Moto munso owamoba sakumola mibeko miso miakomama o buku pha Mibeko, alakye-lame na bofe.» ¹¹ Pho eli nde phele obokye na mibeko, moto etabutwe moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo. Pho moto ooli na bosembo pho ya ianola, amobika. ¹² Mibeko na ianola tebatambule ndengye yɔnɔyɔ. Pho ya bomɔ, moto owamokokya ikyiongye mobeko me, amobika pho ya nwango. ¹³ Klisto aphuta pho ya

ilomanya o bilakyi ba mobeko, wabutwa yo mampenza ilakyi pho ya banga. Pho wakomama bobo: «Moto munsɔ oingye bée o mwete, alakyelame na bobo.»¹⁴ Wakyelama babona pho bolaa pha Abalayama bokomele na bapakano na nzela ya Yesu Klisto. Emba na bomɔ, tozwe, na ianola, Bɔɔbɔ, ekpele eya lolakyla be.

Klisto, ηwakolo mumboto ηwa Abalayama

¹⁵ Bɛbi, tokyekye bokokyele bato ba mokyisi. Bo nkyisi ibale ikyesi sangola, moto na monomɔ takokyi ieyɔɔ na iebuya ndengye esuu.¹⁶ Eli nde bomɔ, mambunu Nwaphongo amaikyelaka Abalayama mumboto nwe. Taika wɔ obokye: «Na mboto ye», ndokolo kawɔ na bato baikye. Kasi «na muboto ηwa we», eli nde pho ya moto monomɔ: Emba moto me eli Klisto.¹⁷ Emba kyeka maumunya ma nga: Sangola eyaika kyela bée na bolaa phanza, yakyelama na Nwaphongo. Mobeko, ηwango ηwaya bipha mikama mine mbuka maato o sima, temokokyi iɔɔ ilaka me pho mena nde wabuye mbunu ya Nwaphongo nde pha.¹⁸ Pho nde bo na mobeko bambe zwa ilaka, mena tekuli ba na mbunu. Nzuka, eli nde na nzela ya mbunu, Abalayama azwa ngolu ya Nwaphongo.¹⁹ Emba, mobeko moya

kyela ye? Moyamibakya pho ya iweninya itiyo sa mibeko, wamotaɓa bée baziya iya sa mumboto ηwaikyela bée mbunu. Nwaphongo aphekye Mobeko nwe na nzela ya banze oka Mose, owa baka tima onte ye na bato.²⁰ Nzuka tima me tali moto wa moto monomɔ. Emba Nwaphongo ali nde yo monomɔ.

Ntina ya mobeko

²¹ Kyelukye iwɔ obokye mobeko mokyese na mambunu ma Nwaphongo? Teli bomɔ. Pho bo mobeko ηwaphemekye, bo ηwabaka na mwiya ηwa iphe bomɔ, emba ibutwa moto wa bosembo nde wautakyi nde phele na mobeko.²² Kasi buku pha Nwaphongo boloteya obokye masumu maakya bato basɔ, pho ya obokye na nzela ya ianola Yusu Klisto, mbunu ekokyisame pho ya baanosi.

²³ O boo pha iya sa ianola, tobaka o bɔɔkɔ ya mobeko, naboziyakye obokye ianola simiweninya.²⁴ Yango mena, mobeko ηwabaka mɔɔkɔsi wa banga, wataba banga toziya Klisto, pho ya obokye tobutwe bato ba bosembo na ianola.²⁵ Kasi sima ya iya sa ianola, tolokuli ba o se ya mɔɔkɔsi mona.

²⁶ Pho na nzela ya ianola Yesu Klisto, bée basɔ oli bana ba Nwaphongo.²⁷ Ee, bée basɔ bazwaka batisimo onte ya Klisto, olati Klisto.²⁸ Tewakuli ba naa Moyuda, naa Moela.

Tewakuli ba naa moombo, naa somi. Tewakuli ba lele na nwanwasi. Pho b̄eε baso, oli nde moto monom̄o onte ya Yesu Klisto. ²⁹ Emba boli bato ba Klisto, mena eli nde obokye oli mboto ya Abalayama, oli mandomi me bo waimokyela Nwaphongo mbunu.

4

Baklisto tebakuli ba baombo ba mobeko

¹ Eye eli maumunya ma nga: Oli wango obokye nwana owa somi ali nwana, takyese na moombo na nwana ndambo, iyo ali kolo ya maphoo maso. ² Kasi ali o se ya bato baamobanza na okokambe maphoo me nono mokolo nwa meka anga. ³ Na banga, nde bomo, wataka ba banga bana, tobaka baombo ose ya phembo ya mokyisi. ⁴ Kasi, wakoka sina imbele, Nwaphongo amba ya toma Nwana we, abotama na nwanwasi, ambi ba na o se ya mibeko. ⁵ Nwaphongo amotomaka pho ya iyikola babaka o se ya mibeko, pho ya obokye tobutwe bana be. ⁶ Nde phele, oli bana be: Nwaphongo atoma Bolobo pha Nwana we o mandondo ma banga, Bolobo me boanwane obokye: «Aba, Tata!» ⁷ Tokuli ba moombo, kasi nwana. Emba oli we nwana, okuli ba na somi onte ya Nwaphongo.

Polo amiokyi ngongɔ pho ya bato ba Galati

⁸ Phanza, wabaka b̄eε saeba Nwaphongo, wabaka baombo ba manzambe, batebali maakolo manzambe. ⁹ Kasi unwanwa eye boebi b̄eε Nwaphongo, na boeyebi Nwaphongo, ndengye kombe kula zinga ikye butwa baombo ba phembo ya phaa ite ili ntina ya mokyisi mumu? ¹⁰ B̄eε kokumole nkolo, makombe, mambele na mambula! ¹¹ Ompe boobo pho etoma eyakyela nga onte ya be, nakuma nde bokumela!

¹² Bande, na ebondi, kyela bokokyele nga, pho na nga nabutwa ndokolo b̄eε. Toika nkyela na lowo lonolo loobe. ¹³ Koebe na bolaa, yaba waabaka nga na bolosi, pho ya mbala eya etatele, naeteyaka Simo Elaa. ¹⁴ Emba, na bo pho ya bolosi pha nzoto ya nga, toika nvene pha naa toika nzoka empi. Kasi wanzambanga ndokolo anzelu wa Nwaphongo, ndokolo Klisto Yesu. ¹⁵ Nkyisa yabaka na b̄eε ili bi? Nga ka nali nzoka ya be: Bo wakokaka, nde wa miphengoloko miyo ma b̄eε pho ya imampe. ¹⁶ Emba unwanwa eye, nabuto mbomi ya b̄eε pho naewole bosembo?

¹⁷ Imibanza simibanza na b̄eε b̄eε sasina, teli saakolo imbanza. Bazingye nde obokye baebalola na nga pho omibanza na be. ¹⁸ Ekpele elekyi bolaa, eli imiwene obokye bamibanza na b̄eε sakolo imibanza imbele siso, emba yango

saba nde wabe nga onte ya b̄εε. ¹⁹ Bana banga, onte ya minyoko, nakule eebota, nono wamokuta Klisto onte ya b̄εε. ²⁰ O! Nazingaka ibaa phenephe na b̄εε imbele sisi pho ya izwa mowosi molongoba, pho siebe ndengye ekokyi nga ikyela pho ya b̄εε.

Nwana wa Sala na nwana wa Agala

²¹ Inzimole, b̄εε bazingye ibaa o se ya mibeko, b̄εε tookye ikyiwo mina mibeko? ²² Wakomama bobo, pho obokye Abalayama abotaka bana babale: Monomo na nwasi moombo, omoyoko na nwasi owa somi. ²³ Kasi nwana owaka nwasi moombo, abotamaka bokobotame nwana munso, emba nwana wa nwasi owa somi, abotamaka pho ya ikokya mbunu ya Nwaphongo. ²⁴ Maphoo mamana mali mabombami mazindo: Basi babana bali, sangola ibale. Monomo, okoye o ngomba ya Sinayi, kabote pho ya boombo: Eli Agala. ²⁵ Pho ngomba ya Sinayi eli o Arabi. Emba Agala akokaa na Yelusaleme eya lolo pho ali moombo yo na bana bε. ²⁶ Kasi Yelusaleme eya ikolo eli somi, emba yango eli nyango wa banga. ²⁷ Pho wakomama bobo: «Iwe komba, otowabotaka, kumba! Iwe otowaika eba bolosi pha ibota, lika nyangye ya nkyisa,

pho nwasi owa engyibinya b̄εε ali na bana baikye koleka nwasi oli na moloo.»

²⁸ Emba b̄εε, b̄εbi, nde boli Izake, oli bana baabotama o mbunu ya Nwaphongo. ²⁹ Kasi, nde bo wanyokoloko nwana owa botamaka bokobotame nwana munso owa botamaka na Bolobo pha Nwaphongo, wakuli ba nde bomo unwanwa eye. ³⁰ Emba buku pha Nwaphongo bowo bo? Winya nwasi owa moombo na nwana we, pho tewakokyi obokye nwana wa nwasi moombo akabe ilaka yo na nwana wa nwasi owa somi. ³¹ Yango mena, b̄εbi, teloli bana ba nwasi owa moombo, kasi bana ba nwasi owa somi.

5

Klisto kalophe bosomi

¹ Klisto alokandola nde pho tozwe phakolo bosomi. Ophila na bolaa, b̄εε samile ikula butwela boombo. ² Kyeka, nga Polo, naewole ngakye: Bo b̄εε omibes, yaakyela Klisto pho ya b̄εε eteikule ba na ntina. ³ Nambe nakula wo na b̄εε mbala yonyo obokye moto munso okomibele, asengyesi na ikyelela mobeko bo kowo nwanogo. ⁴ Bo kokyele bosembo pho ya mibeko, okabwa na Klisto, ozangyi ngolu. ⁵ Bo na banga, tolemele obokye Nwaphongo alobuya bato ba bosembo pho toanola. Eli mbunu ekyeziya banga na

mwiya ηwa Bolobɔ. ⁶ Phɔ, phɔ ya moto oli onte ya Yesu Klisto, ebe imibele, ebe iba samibele, teili na ntina. Kasi eli na ntina, eli nde ianola simiweninya na lozingo.

⁷ Wakyilinganaka na bolaa. Moto oezifesi nzela na oekatesi ianola maphɔɔ mabosembo nza? ⁸ Ikatela sisi tesikyɪ uta na okoebangye. ⁹ Nwana muno ηwa mapa mokyikyɪ onte ya falini, moulole falini eso! ¹⁰ Phɔ ya nga, nali na ianola oka bɛɛ onte ya Nkolo obokye otobengye nzela esuu. Kasi moto okoamba mobulu onte ya bɛɛ, na bo abe nza, Nwaphongo amophe etumbu. ¹¹ Bande, bo na nga, bo nakule teya imibele, phɔ ya'ye nanyokomɔ? Na bomɔ, ekulusu ya klisto tekuli ba ibaku! ¹² Bato banyɔsa mobulu onte ya bɛɛ, bambe nde kye mitena bompele pha bɛ.

Bitoma ba Nzoto na mbuma ya Bolobɔ

¹³ Bɛbi, bɛɛ wabangamaka obokye ozwe bosomi. Kasi bosomi me phango saephe nzela ya ibenga phowa ya nzoto! Kasi na lozingo omiambya, o sungane onte ya bɛɛ. ¹⁴ Phɔ mibeko miso mikokysisame nde onte ya iloba sonɔsɔ sisi: «Wamozinga mobuba na we bokomizingye wa mampenza». ¹⁵ Kasi, bo bɛɛ kotwane ya manyama, kombe na zaana bɛɛ na bɛɛ, kyeba: Wamiɔɔ

bɛɛ na bɛɛ. ¹⁶ Inzokye: Tambula na Bolobɔ emba otokyele maphɔɔ maetomisa phowa ya nzoto. ¹⁷ Phɔ nzoto na ma phowa me, matemele Bolobɔ, emba Bolobɔ katemele neɛ nzoto. Onte ya bɛɛ, wali ebasi, yango mena sakyela bo kozingye bɛɛ. ¹⁸ Kasi bo okambemi na Bolobɔ, bɛɛ tokuli ba o se ya mibeko.

¹⁹ Bitoma bia nzoto unwanwa eye biwene na bolaa: Ekobo, maphɔɔ ma sokoto, bondumba, ²⁰ isambela bikyeko, bonganga, iyinana, iba saokana, zuwa, itombɔ, iwelana, ika miko, ikabwana, ²¹ imengyela, ilanga maleku, nganga ya iza na maphɔɔ ndengye na ndengye maula na mango. Bakyesi ba maphɔɔ me, naekyebisa bo waunva eekyebisa phanza nga, etebakome o Bokonzi pha Nwaphongo.

²² Kasi kyeka mbuma ya Bolobɔ: Lozingo, nkyisa, bose, iuya mɔɔ, motema bolaa, izinga bato, ianola, ²³ iba na boboto, imizila. Maphɔɔ maso mama, mobeko tamakatele. ²⁴ Bato baso baka Klisto, babakya nzoto na maphowa ma yango maabe maso o ekulusu. ²⁵ Bo tobikye na Bolobɔ, toleɛ Bolobɔ me alokambe.

Mobeko ηwa Klisto

²⁶ Banga saba bato ba mawala: Banga satumonela onte ya banga, banga

samengyelana onte ya banga.

6

Nyanyinyana biphesi ba b̄ēē

¹ Bande, bo monomo na b̄ēē akyesi bobē, eli nde b̄ēē, bali na Bolobō, bakokyi imoteya na mōō. Nde kokyēbē na wē: Na wē tokokyi imekama mē?

² Nyanyinyana biphesi onte ya b̄ēē. Na bomō, kokokya mobeko ŋwa Klisto. ³ Phō, bo moto kamikpe na kaa, nzuka ali nde pha, yo mampenza kamikosa. ⁴ Kasi moto na moto akyekye etoma yē. Emba, bo aweni obokye etoma mē eli ya kaa, yamoba nde phō yē, kasi teli phō ya baayōkō. ⁵ Phō moto na moto amophila ephesi yē mampenza.

⁶ Moto okoteya b̄ēē Iloba sa Nwaphongo, akabe na moto okomoteya mbolo yē iso iinda. ⁷ B̄ēē samengye: Tēbaalangye mi Nwaphongo. Phō iphikyi moto, amoinōkō. ⁸ Moto okophikye phō ya nzoto yē mampenza, amunōkō ikyi bote nzoto: Iwaa. Kasi moto okophike phō ya Bolobō amunōkō ikyi bote Bolobō: Bomōō pha bobēlē. ⁹ Banga saphembē na ikyela bolaa. Phō, o imbēlē mē, bo tololē phe, tomunōkō mbuma ya balaa. ¹⁰ Yango mēna, imbēlē botaabaa sango, tokyele bolaa na bato basō, konza na bēbi na banga onte ya ianola.

Maphōō maa isōkya

¹¹ Kyeka nkoma inene iye: Naekomele yango na mabōkō ma nga mampenza!

¹² Bato baazinga imiebinya bokolo moto na maphōō ma nzoto, kyeka b̄ēē babana bato baetomisa imibēlē. Phowa ya b̄ēē yōnōyō eli nde ya iba sanyōkōmō phō ya ekulusu ya Klisto. ¹³ Phō, b̄ēē bamibēlē, tebakumole mobeko. Kasi bazingye nde obokye b̄ēē omibēlē phō bamiphambe na imibēlē sa bē. ¹⁴ Phō ya nga, sili na lowōō losuu la imiphamba bo teebe nde ekulusu ya Nkolo ya banga Yesu Klisto. Na ekulusu mē, mokyisi mobakyemi phō ya nga, na nga nabakyemi o ekulusu phō ya mokyisi. ¹⁵ Imibēlē na ibaa samibēlē, tewali na ntina. Ka lowōō la ntina eli nde ibutwa moto oomunyakune. ¹⁶ Phō ya baamikambe na mobeko mumu, bose na ngōngō ibe mi bē, na mi Isalayēlē sa Nwaphongo.

¹⁷ Tata uŋwanjwa eye, moto sakula ntungyisa. Phō nga, nali na bilembo bia Yesu o nzoto ya nga. ¹⁸ Bēbi, le obokye ngōlu ya Nkolo ya banga Yesu Klisto ebe na b̄ēē. Amē.

Mokanda nwa Polo oka Baefese Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu imbele sabaka yo o boloko o Loma. Efese yabaka mokyisi monomoo nwa ntina koleka o nkysisi iso ya Azi minere. Polo akomaka mokanda me na pho ya Mangomba ma nkyisi iso ya mambale.

O etee eye ntubo, lowoo lonene eli «sekyele ya Nwaphongo.» Nwaphongo akokya nwango nwe nwa izasa Klisto mokonzi nde monomoo wa bikpele biso biakyela yo o ikolo na o se (1.10). Yango mena atata iyamba bato baso, ebe Bayuda na bate bali Bayuda pho ya ibabuya mokyisi nde monomoo moli nde nwe mampemza.

O etee eya ibale, Polo kaongye na baanosi babe nde moto monomoo ndengye elongoba wango na bomoo pha bee boonyakune na iyangana sa bee na Yesu Klisto.

Pho ya iweninya ndengye ya iyangana sa baanosi bo wabutwa sango nde mokyisi monomoo nwa Nwaphongo, Polo akpa bite baato:

- Ingomba sili ndokolo nzoto, Klisto ali ndokolo moto nwa sango.

- Ingomba sili ndokolo ingambi, Klisto ali ndokolo ibanga siphile ingambi sisoo.

- Ingomba sili ndokolo nwasi wa Klisto.

Na bomoo wateya obokye baanosi basengyesi aangana na Nkolo wa be.

Maphoo mali o mokanda mumu

Baefese 1.1-2: Maloba ma etatele

Baefese 1.3-3.21: Yesu Klisto na Ingomba

Baefese 4.1-6.20: Bomoo bonyakune o iyangana na Klisto

Baefese 6.21-24: Ndongolo

Ibeya

¹ Nga Polo, ooli toma wa Yesu Klisto na phowa ya Nwaphongo. Naekomele bee basantu ba Efese baanole Yesu Klisto. ² Le obokye ngolu na bose pha Ango wa banga Nwaphongo na Nkolo Yesu Klisto ibe na be!

Ngolu eteli na suka

³ Topambole Nwaphongo, Ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto!

Yo owalopambola onte ya Klisto, na mapambosi maso ma molimo maute o ikolo.

⁴ Mena mokyisi sa bokyelamakye,

Nwaphongo alozinga amba na loolo onte ya Klisto obokye tobe basantu na sa mooya o miyo me.

⁵ Awangaka phanza obokye tobutwe bana bee na nzela ya Yesu Klisto.

Mena bowazingaka phowa
elaa ye,

⁶ pho tokumisa nkyemo ye,
na ngolu eya lotonza ne
onte ya Nwana we wa
lozingo.

⁷ Onte ye, toikoo na nzela ya
malongo me.

Onte ye, Nwaphongo alim-
bise bobee pha banga,
ilongošana na ngolu ye ete
eli na suka,

⁸ eya lotonza ne na zebi siso
na ná malondo.

⁹ Aloteya ibombami ya
phowa ye,
ilongošana na phowa ye
elaa bo wa wangaka
yo onte ya Klisto.

¹⁰ Nwango moli obokye
wakoka sina imbele
me:

Nwaphongo amoangyinya
mapho maso maali o
ikolo na mali o se pho
Klisto abe mokonzi
nde monomo.

¹¹ Onte ye me, banga tozwa
iyalo sa banga

pho Nwaphongo alošo
minyabipha ilongošana
na nwango nwe
okokyele iso boozingyi
phowa ye.

¹² Pho banga tobe o ikumo sa
nkyemo ye banga
balemelaka oka Klisto
phanza.

¹³ Onte ye me, waoka iloba
sa phele, Simo Elaa
ekyebikya.

Onte ye me, waanola,
emba bamba ekyela
elembetele ya Bolobo
phalakyelaka yo
minyabipha.

¹⁴ Bolobo me eli ndanga ya
ilaka samozwa banga
oka Nwaphongo.
Tomozwa ilaka me
siso wamokandolama
banga o boombo,
emba tomowene
nkyemo ye, tomba na
mokumola.

*Losambo la Polo oka
Nwaphongo*

¹⁵ Yango mena, na nga
me, waaoka nga ianola
sa bee oka Nkolo Yesu
na lozingo la bee pho ya
basantu baso, ¹⁶ sile iphe
melesi pho ya be, naetangye
moto na moto o mabondeli
ma nga. ¹⁷ Pho ya obokye
Nwaphongo wa Nkolo wa
banga Yesu Klisto, Tata
owa nkyemo, aephe zebi
saamoeteya na saamokyela
obokye omoebe phele na
balaa. ¹⁸ Nabondela obokye
aweninya saa miyo ma
mandondo ma bee pho oebe
molemo ye moephe mbela
ye, yango eli bonene pha
nkyemo ya ilaka se sikabele
yo basantu. ¹⁹ Nabondela
na obokye oebe phembo
iinkusi ya Nwaphongo pho
ya banga baanola, kokokana
na mwiya nwa bokusi pha
phembo ye. ²⁰ Aikyela iso
o etoma onte ya Klisto,
waamokundola yo onte
ya bawe na waamozasa
yo o boloo phe o ikolo,
²¹ Klisto ali o ikolo sa
Mwiya muso, Bokonzi bosu,
Phembo iso na Bonkolo
bosu, ali na o ikolo sa
mankombo maso maali, ebe
o mokyisi mumu, ebe na o
mokyisi nwaamoya. ²² Ee,

Nwaphongo akyela iso o se ya makolo ma Klisto, amba na mokyela o ikolo sa iso, amoolo ifaa ndokolo moto nwa Ingomba. ²³ Ingomba eli nzoto ya Klisto, onte ya sango Klisto ali muuwosi, onte ya Klisto Nwaphongo ali muuwosi.

2

Bomoo o nte ya Klisto

¹ Phanza bée wabaka bawe pho ya mabunga na masumu ma be. ² Wabaka kobikye o masumu kokokana na manzambe ma mokyisi mumu. Wabaka kokumole mokonzi nwa bokonzi pha phembo iili o mipere. Mokonzi me eli bolobo bofe bookyele unwanwa eye o mandondo ma bana baatombele Nwaphongo. ³ Na banga tobaka o molongyele nwa bato babana me, wami-amyaka banga o phowa ya banga ya bonzoto. Tobaka tokyele phowa ya bonzoto na ya maumunya maabe, emba tokokaka na etumbu ya Nwaphongo ndokolo bato baso.

⁴ Kasi Nwaphongo na ngongoo ye iikye, pho ya lozingo le lonene laa lozinga ne, ⁵ ebe na wawaka banga o mabunga ma banga, alophe bomoo na Klisto. Nde phele, bée wabika na ngolu ya Nwaphongo. ⁶ Emba molongoo na Klisto, alokundola, amba na lozasa o ikolo, onte ya Yesu Klisto. ⁷ Obokye ateya o bileko biamoya bonene pha ngolu

ye na nzela ya bolaa phe pho ya banga onte ya Yesu Klisto. ⁸ Pho na ngolu ye, bée obikyi na nzela ya ianola. Ka teli lowo la be, mena eli nde ikabo sa Nwaphongo. ⁹ Sango tesiute na bitoma, obokye moto amiphambe na sango. ¹⁰ Pho toli bikyelamo ba Nwaphongo, alokyela onte ya Klisto Yesu pho tokokya bitoma bilaa balobongyisela yo phanza.

Baso toanga onte ya Yesu

¹¹ Yango mena, nde koumunya bo wabaka bée phanza bapakano o bonzoto. Baabele bée, nde pho ya phota eya mikyela bée o nzoto na maboko ma bato, baebangye ngbotu. ¹² Imbele me, toikaka eba Klisto, toikaka ba bato ba makokyi nwa Isalayele, wabaka babutu, mbunu eyaikaka Nwaphongo onte ya sangola na bato be, teyabaka pho ya be. Toikaka ba na molemo, toebaka na Nwaphongo o mokyisi. ¹³ Kasi unwanwa eye, onte ya Klisto Yesu, bée baabaka phanza itakye, obuto phenephe pho ya malongo ma Klisto. ¹⁴ Pho, eli yo owa loyelela bose. Bayuda na batebali Bayuda ababuye moto monomo. Waambya yo bomoo phe o ekulusu, Klisto auosi ekuka ya loino eyabaka kyebakabinya. ¹⁵ Waamanya yo mofeko na mitindo na milongoo ma nwangoo, aluka ibuya

bato babale moto mōnōmō oomunyakune onte ye mampenza. Yango mena aambya bōse. ¹⁶ Waawa yo o ekulusu, Klisto aangyinye Bayuda na batebali Bayuda, ababuye moto mōnōmō, emba amba babōngya na Nwaphongo. Na nzela ya ekulusu, abomi loino. ¹⁷ Aesi yaimola Simo Elaa ya bōse oka bēē babaka itakye na babaka phenephe.

¹⁸ Phō na nzela ya Klisto, Bayuda na batebali Bayuda, ozwe banga Bolōbō nde bonōbō, tozwe nzela ya inyolō oka Tata. ¹⁹ Yango mena, tokuli ba babutu naa bato baalekane. Kasi oli na basantu bēē basō nde bato ba lombo, bato ba ingambi sa Nwaphongo. ²⁰ Ingambi saatongama o ikolo sa batoma na baimosi. Emba Yesu Klisto yo mampenza ali ntōndō ya moloo. ²¹ Eli nde o ikolo sa Klisto Yesu, ingambi sisō sitongame, simbe na baa phō ya ibutwa tempelo esantu onte ya Nkolo. ²² Molōngō nē, onyōsi na bēē mē o itongama elele yōnōyō, phō ya ibutwa ingambi sa Nwaphongo na nzela ya Bolōbō.

3

Polo, moto wa ibombami sa Klisto

¹ Yango mena, phō ya bēē bapakano, nga Polo, nali moto wa bolōkō wa Klisto Yesu. ² Bo waokaka bēē ndengye eya mpe Nwaphongo etoma phō ya bēē, na ngōlu eya nzokyela

yo, ³ ndengye eya nveninya yo ibombami se, bo wa ekomelaka nga phanza na bokuwe. ⁴ Waatangye bēē mokanda nwa nga, okokyi iwene obokye, nali na malondo o ibombami sa Klisto. ⁵ Ibombami mē, taika simola bayoo bayōkō na bana ba bato bo siweninye yo unwanwa eye oka batoma basantu bēē na oka baimosi na nzela ya Bolōbō. ⁶ Ibombami mē sili bōbō: Bapakano babuto na bēē bakabi ilaka, banyōsi na bēē o nzoto mē, babuto o mbunu onte ya Klisto Yesu na nzela ya Simo Elaa.

⁷ Nabutwa moto wa etoma ya yango ikokana na ikabo sa ngōlu ya Nwaphongo eya mpe yo ikokana na bitoma bia mwiya nwe. ⁸ Nga, oli moto olekyi bokyikyī onte ya basantu basō, nazwa ngōlu ya iimola bapakano ezwele ya Klisto etekokyi moto ieba na ilimbola. ⁹ Na ya iweninya o saa bozwakye pha ibombami sabomba Nwaphongo minyabipha, yo mokyēsi wa maphōō masō. ¹⁰ Phō ya obokye tata unwanwa eye, Bakonzi na Baangyesi bali o ikolo owo, baebe na nzela ya Ingomba obokye zebi sa Nwaphongo kasiteya na ndengye nzikye, ¹¹ ikokana na nwanngo nwa kokya yo o bileko onte ya Yesu Klisto oli Nkolo wa banga. ¹² Onte ye mē, phō ya ianola se, towō salota moto, tozwe nzela ya isusinya ooli Nwaphongo na bosomi

bosɔ. ¹³ Naongye na b̄eε me, b̄eε saphembε phɔ ya minyɔkɔ miikusi miokye nga phɔ ya b̄eε, miili nkyemɔ ya b̄eε.

Iyeba lozingo la Klisto

¹⁴ Yango mena nakusame na mabɔngɔ o boo pha Tata, ¹⁵ mabota masɔ mali o ikolo na o se, matangye nkombo ye. ¹⁶ Phɔ ya obokye aephε ikokana na ezwele ya nkyemɔ ye, aetonza na mwiya, na Bolɔbɔ phe, phɔ ya obokye moto wa b̄eε owa motema akute, ¹⁷ emba Klisto aya zala o mandondo ma b̄eε na nzela ya ianola, onte ya lozingo, onyɔsa nkanga, ophikame na bokusi. ¹⁸ Phɔ ya obokye ozwe bokusi pha isɔsɔlɔ, b̄eε na basantu basɔ, bonenε, phaanda, ngomba na bozindo, ¹⁹ na iyeba lozingo la Klisto lolekye boebi bosɔ, phɔ ya obokye Nwaphongo aetonza na itondi sisɔ.

²⁰ Ali na mwiya mokyele onte ya banga koleka ikokyi banga oonga na iumunya, mokyele etoma onte ya banga. ²¹ Nkyemɔ ifee ne onte ya Ingomba na onte ya Klisto Yesu, phɔ ya bayoo basɔ, bobεle na bobεle. Amε.

4

Nzoto ya Klisto ili nde yɔnyɔyɔ

¹ Yango mena, nga ooli moto wa bolɔkɔ onte ya Nkolo, naelenza obokye

mobesi ηwa b̄eε molongobane phele na mbela eya ebanga b̄eε. ² Na imiuya sisɔ na n̄a bonyile, na ikanga motema, limbisanaka b̄eε na b̄eε onte ya lozingo. ³ Luka na bokusi ibanza iyangana sa Bolɔbɔ saa eyangyinya na nzela ya bose phe. ⁴ Na nzela ya bose, nzoto ili yɔnyɔyɔ, Bolɔbɔ bɔnɔbɔ. Nde bomɔ, mbela eya ebanga b̄eε eli nde o molemo mɔnɔmɔ, ⁵ Nkolo mɔnɔmɔ, ianola sɔnɔsɔ, ibatisa sɔnɔsɔ, ⁶ Nwaphongo mɔnɔmɔ, yo Ango wa bato basɔ, ali o ikolo sa basɔ, o bilele biso na o maphɔɔ masɔ.

⁷ Kasi mɔnɔmɔ na mɔnɔmɔ na banga azwa ngɔlu ikokana na ikabo samophe Klisto.

⁸ Yango mena kawɔ obokye: «Wa baa yo o ikolo, aakya bato o bolɔkɔ, akabela bato makabo.»

⁹ «Aba!» Kyelukye iwɔ bo? Kyelukye iwɔ obokye, yambo ya iba, Klisto ataka uta naino nɔnɔ o se ya manyete. ¹⁰ Moto oouti, ekuli ba nde yo moto obaa o ikolo owo phɔ ya obokye atonza na munse na ikolo na bolaa phe. ¹¹ Emba eli yo mampenza owa phe nde phele bakyi ikabo sa iba batoma, bayɔkɔ baimosi, bayɔkɔ baimosi ba simo Elaa, kasi na bayɔkɔ me babanze ba mangomba na bateye. ¹² Na makabo mamana, Klisto aluka iphe basantu makokyi phɔ bakokya

etoma ya bée na pho batongye nzoto ya Klisto. ¹³ Nono obokye banga baso tokome o ianola nde sonoso na boebakye Nwana wa Nwaphongo. Na bomo, banga baso tomokola, tomobutwa baphomba, emba tomokokana na motesi nwa itondi sa Klisto. ¹⁴ Pho ya obokye banga sakula ba ya bana bakiyiki bakymikyε bokyεε. Mateya ma ndengye na ndengye etemaalogbobo. Etelobengye bato ba malondo maabe bateya maphoo ma boole. ¹⁵ Kasi bo towo phele onte ya lozingo, tomokola o maphoo maso ikokana na Klisto, yo ooli moto. ¹⁶ Emba ne binango biso ba nzoto baangana. Mantonga maikye maangyinya nzoto, emba wakyεle enango yonoyo na yonoyo etoma ya yango, nzoto kyikole, kyimbe na mitonga yango mampenza onte ya lozingo.

Bomoo bonyakune onte ya Klisto

¹⁷ Yango mena, kyeka ikiyiwoo nga na ikyianole nga onte ya Nkolo: Mofesi nwa bée sakula ba ndokolo bapakano baabengye malondo ma bée matemali na ntina. ¹⁸ Maumunya ma bée mali ma enzombi, bali babutu o bomoo pha Nwaphongo pho ya iba saeba sili na bée na pho ya ntema nkusi ya be. ¹⁹ Na iba sakula oka sa be, bamiambye o bondumba,

pho ya ikyela maphoo maso maa sokoto na nganga.

²⁰ Kasi pho ya bée, teli bomoo bo waeteyaka bée Klisto, ²¹ bo eeni baa nde yo owaokaka bée bawoo, bo baeteyaka nde pho ye, ikokana na phele eli onte ya Yesu, ²² osengyesi ile mofesi nwa bée mookasi, omimanya na moto owa phanza okomioto na maphowa maabe ma boole. ²³ Osengyesi imibuya bato baanyakune na imibongola malondo ma bée na nzela ya Bolobo. ²⁴ Emba obutwe bato baanyakune, bakyelama na ndengye ya Nwaphongo onte ya bosemba na bosantu boute na phele.

²⁵ Yango mena, ole boole. Moto na moto awo phele na nwebi ne, pho toli nde binango bia nzoto yonoyo. ²⁶ Bo obe na yoo, sakyela masumu. Yoo ya we yango sakoma nono wamokye milangya bunya.

²⁷ Saphε Zabulu nzela. ²⁸ Moto owabaka kaiβe, ale iifa, aanole iwene bolosi pha ikyela etoma na mafoko me, pho ya izwa mbolo yaikaba na moto ookayee. ²⁹ Iloba sonoso siibe sango satokolo o noko ya bée, kasi bo wani ba lowoo la iwoo, ebe lowoo lolaa, lokokyi ikuya na ná iyelela bato balookye ngolu.

³⁰ Saphε Bolobo bosantu pha Nwaphongo ngongo, phaekyela ne elembelele

pho ya mokolo nwa ikan-dolama. ³¹ Maphoo maso maabe, itombo, yoo, nzangaa, bitoo, iso maina imane onte ya b̄eε, na lolengye loso la kabu. ³² Ba na bolaa onte ya b̄eε, obe na motema nwa ngongo, limbisana onte ya b̄eε bo waelimbisa Nwaphongo onte ya Klisto.

5

Ibika onte ya moo

¹ Yango mena, butwa bamekosi ba Nwaphongo ya bana ba lozingo. ² Ba na lozingo, bo wa ezinga Klisto me, amiambya yo mampenza oka Nwaphongo pho ya banga, ifonza na mbeka ya malasi ma solo mpimbo. ³ Bondumba, sokoto na bo ya ndengye'ye, nganga, teikokyi itangyema onte ya b̄eε bookokyi wango iba oka basantu. ⁴ Tewabongyi na b̄eε obokye owoo maloba maakusi, ma bobubusi na manzeya imbe. Kasi ebongyi na b̄eε nde iwoo maphoo maiphe Nwaphongo melesi. ⁵ Pho, eba na bolaa obokye, ndumba munsoo na moto wa sokoto, na moto wa nganga, ali moto okokumole bikyeko. Etazwe ilaka o bokonzi pha Klisto na Nwaphongo. ⁶ Moto saekatela na maphoo matemali na tina. Pho, eli maso mamana mabangye yoo ya Nwaphongo mi baate bamokumole. ⁷ Yango mena, b̄eε saba na b̄eε mbale. ⁸ Pho phanza, wabaka o enzombi. Ujwanjwa eye, oli moo onte ya Nkolo. Ba ya

bana ba moo. ⁹ Pho mbuma ya moo baibangye: Bolaa, bosembo, phele, ¹⁰ isosolo maphoo maasambe Nkolo, ¹¹ iba saangana o bitoma ba bato ba enzombi bitebili na tina, kasi iibileε. ¹² Maphoo makyele bato me mi ibombo, mali na ná sooo ya imawoo. ¹³ Kasi maphoo masoo mate b̄eε, mamiweninya o saa, ¹⁴ emba maphoo masoo mawene mali saa. Yango mena bawoo obokye: Umwa, iwe okolale, langwa onte ya bawe, emba o ikolo sa we, Klisto amungyengye.

¹⁵ Kyeba na bolaa na mofesi nwa b̄eε: Samiweninya bibubusi, kasi obe bato ba zebi, ¹⁶ bakyelele imbεle sisi na bolaa, pho nkolo ili mbe. ¹⁷ Yango mena, sa ba mangbele, kasi oebe phowa iye eli na Nkolo. ¹⁸ B̄eε salanga maleku, pho maleku kamanya moto o molongo. Kasi otonde na Boloboo, ¹⁹ woonoo b̄eε na b̄eε onte ya memboo, na zembo, na meembo maute na molimo ma iphe melesi, kumisa Nkolo na membo na ndondo ya b̄eε eso. ²⁰ Imbεle sisi, o maphoo masoo, phεkyε Tata Nwaphongo melesi na nkombo ya Klisto Nkolo wa banga.

Basi na bampele

²¹ B̄eε baakumole Klisto, ndekomiyua onte ya b̄eε. ²² Babasi, ndekotosa bampele ba b̄eε ndokolo oka Nkolo. ²³ Pho lele

ali moto nwa nwanwasi, nde boli Klisto moto nwa Ingomba, iyo Mobikye wa nzoto. ²⁴ Kasi, bokomiuya Ingomba oka Klisto, nde bomo me babasi basengyesi imiuya oka bampele ba bée o maphoo maso. ²⁵ Bée bampele, zinga babasi ba bée bookozingye Klisto Ingomba, emba amiambya yo mampenza pho ya sango. ²⁶ Pho ya obokye Ingomba sango mampenza sicutwe sisantu, sikunyolame na maa na ná Ilofa. ²⁷ Pho ya obokye yo mampenza ateya Ingomba sa nkyemo sitesili na itoni na munkute naa nwana ekpele, kasi sife sisantu na sa mooya. ²⁸ Yango mena, bampele basengyesi izinga basi ba bée ndokolo nzoto ya bée mampenza. Moto okonzingye nwasi we, kamizingye yo mampenza. ²⁹ Nana mbala moto takoyi iina nzoto ye. Kasi kaizeya, kaibongya bookokyele Klisto pho ya Ingomba. ³⁰ Pho banga tololi binango ba nzoto ye. ³¹ Yango mena, lele amoika nyango na anga, amoangana na nwasi we, emba bée baso babale bamobutwa nde nzoto yonomo. ³² Ibombami me sili sinene: Nde phele, nga nawo pho ya Klisto na pho ya Ingomba.

³³ Na bokuwe, pho ya bée, monomo na monomo na bée azingye nwasi we bokomizingye yo, emba nwanwasi akumole lele we.

6

Bana na baboti

¹ Bana, ndekotosa baboti ba bée onte ya Nkolo, pho mena eli bosembo. ² «Kumola nyongo na ongo» mena eli mobeko nwa ntubo nwaikyela bée mbunu: ³ «Pho ya obokye obe na bolaa na ná bomoo boanda o mokyisi».

⁴ Emba bée batata, satombya bana ba be, kasi obakolo, ombe na bakosa na mobesi nwa maphoo maute na Nkolo.

Baombo na ba nkolo

⁵ Baombo, ndekotosa bankolo ba bée baa nzoto na boilakye na ná botekyenekye, na ndondo ya imiuya ndokolo oka Klisto. ⁶ Sakyela babona nde bo baekyengyele, bookokyele bato baalukye obokye babasambe, kasi kyela ndokolo baombo ba Klisto baakyele phowa ya Nwaphongo na ndondo ya bée eso. ⁷ Na motema molaa, obakyelele ndokolo kokyelele Nkolo, kasi bato phe. ⁸ Nde koebe obokye bo moto akyesi bolaa, aabozwa oka Nkolo, abe moombo naa abe somi. ⁹ Emba bée bankolo, ndekokyele maphoo maso nde bomo me oka be. Sa bakanela. Eba obokye Nkolo ya bée na ya bée, ali o ikolo, oka ye tewali mbelekye.

Bijwanele ba Nwaphongo

¹⁰ Pho ya isokye, bée luka bokusi oka Nkolo, na bokusi pha mwiya nwe. ¹¹ Lata

binwanele ba Nwaphongo pho ya itemele zabulu na bitoma be. ¹² Pho ebasi ya banga teli ya malongo na nzoto, kasi tonwane na Bakonzi, na Makonzi, na Baangyesi ba mokyisi nwa enzombi, na malobo mabe mali o ikolo owo. ¹³ Yango mena, phila binwanele bia Nwaphongo, pho ya obokye o mokolo moobe, olendendale, bee saenyete. ¹⁴ Yango mena, teme! Olate phele o mobimbi ndokolo nkamba, bosembo ndokolo mumbombo.

¹⁵ Emba, ndokolo bikoto o makolo, olate bonzanga pha ikyemiimola Simo Elaa ya bose. ¹⁶ O maphoo maso, phila nguba ya ianola, na yango okokyi izimya matumbu maso ma nwenya maa ma Munguna. ¹⁷ Emba olate eboko ya lobiko na mumphata nwa Bolobo, yango eli Iloba sa Nwaphongo. ¹⁸ Na mabondeli na na inyongonela sisoo, nde kobondele na nzela ya Bolobo imbele sisoo. Pho ya bomoo nde kokyengye, saphembe ibondele pho ya basantu basoo. ¹⁹ Ndekobondele pho ya nga, obokye wamoingola nga munoko nwa nga, nazwe iloba sa iweninya sa nkaa, ibombami sa Simo Elaa, ²⁰ pho ya yango, nali toma eya kanga bee maphanga na nyololo. Ndekobondele obokye nateya na bosomi pho ye bo sengyesi nga iteya.

Maphoo ma isokye

²¹ Tisikiyi, nwebi na nga owa lozingo na owaakolo moto wa etoma o molaa onte ya Nkolo, amoeyimola masimo manga masoo, pho ya obokye oebe na bee me maphoo maankyekyi na makelele nga. ²² Naetomesi yo nde pho ya bomoo, pho ya obokye oebe maphoo ma banga na obokye alenza mandondo ma bee.

²³ Bose, na lozingo, na ianola siute na Tata Nwaphongo na na Nkolo Yesu Klisto, ibe na bande. ²⁴ Le obokye ngolu ebe na bee basoo baazingye Nkolo wa banga Yesu Klisto na lozingo lotelounve.

Mokanda nwa Polo oka Bafilipi Maphoo ma etatele

Polo akyekye imola Simo Elaa o mokyisi munene nwa Filipi o mofembo nwe nwa ibale (Bitoma 16.12-40).

Sima ya banaa mambula, waba yo o boloko o Efese, Polo amba komela bato ba Filipi mokanda mumu pho ya ibaphe melesi pho ya sindo ya motomelaka bee na Epafrodite. Amba kula balenza obokye baphilane na Nkolo Yesu Klisto, bee samiambya na nwana bokyiky o mateya maa boole maanyoloko o ingomba sa be.

Mokanda mumu bamobangya nga melesi imbele siso sieyu-mokanda nwa nkyisa pho tata o etatele nono o suka, Polo kawo nde maphoo ma nkyisa. Nkyisa me yaangane nde na ikumola Nkolo bo wakomama wango o Bafilipi 2.6-11.

Maphoo mali o mokanda mumu mango mama:

- Bafilipi 1.1-2: Maloba ma etatele
- Bafilipi 1.3-11: Ibondesi sa Polo pho ya bato ba Filipi
- Bafilipi 1.12-26: Maphoo maawene Polo o ianola se
- Bafilipi 1.27-2.18: Bomoo pha baanosi o onte ya Yesu Klisto

- Bafilipi 2.19-30: Mau-munya ma Polo pho ya Timote na Epafrodite
- Bafilipi 3.1-4.9: Mateya ma Polo ndengye na ndengye
- Bafilipi 4.10-20: Ekamba ya Polo na baanosi ba Filipi
- Bafilipi 4.21-23: Ndongolo

Ibeya

¹ Nga Polo na Timote, baombo ba Yesu Klisto, toekomele bee basantu baso onte ya Yesu Klisto, bali o Filipi, bee na Bakyenyesi ba ingomba baso na bato ba etoma ba be: ² Le obokye ngolu na bose pha Ango wa banga Nwaphongo na Nkolo Yesu Klisto ibe na be.

Ikumbela na ibondele

³ Naphe Nwaphongo wa nga melesi imbele siso sieyumu-munya nga. ⁴ Imbele siso siibondele nga pho ya bee baso, nabondele na nkyisa, ⁵ pho waangana na nga o etoma ya ikyemimola Simo Elaa, tata mokolo nwa etatele nono unwanwa eye. ⁶ Nali na ianola na lowo lonolo: «Iyo owa tata etoma elaa onte ya bee, amokye na yango nono o suka, nono o mokolo nwaamoyaa Yesu Klisto.» ⁷ Nali na elongyi ya iba na maumunya mamana pho ya bee baso, pho oli o ndondo ya nga. Pho naboli nga unwanwa eye o boloko, na wabaka nga o nze pho ya ibanza na ikyemiimola Simo

Elaa, b́́e baso wazwa ikabo nde bo wazwa nga. ⁸ Nde phele, Nwaphongo ali nzoka ya nga, kaebe obokye naezingye b́́e baso na lozingo la Yesu Klisto.

⁹ Emba kyeka ibondesi sa nga: «Le obokye lozingo la b́́e lokole na boikye, lotonde na sakolo iyeba na ná sakolo isosolo. ¹⁰ Pho ya obokye obe na makokyi ma isosolo maphoo mali malaa. Emba mokolo nwa moya Klisto, obe balaa na sa mooya».* ¹¹ Wamotonda na maphoo ma bosembo onte ya b́́e maute na Yesu Klisto, o nkyemo na o ikumo sa Nwaphongo.

Simo Elaa enyango mboka eso

¹² Bande, nazingye obokye b́́e oebe: Maphoo mankomesi, mansungyi pho Simo Elaa enyangye mboka eso. ¹³ Yango mena, bato baso baakyele etoma oka mokonzi na bisuu, baebe unwanwa obokye banzakya pho ya Klisto, ¹⁴ na bebi na nga baikye onte ya Nkolo, oaweni b́́e obokye nali o boloko, bakuli butwa imola lloba sa Nwaphongo sa ilota.

¹⁵ Eli phele obokye bato bakyi onte ya b́́e baimole nkombo ya Klisto na phowa ya imekana, balukye obokye bandekye. Kasi bayoko baimole Simo ya Klisto na maumunya malaa. ¹⁶ Bakyi bakyele na lozingo. Baebe obokye nali o boloko pho

ya iwela Simo Elaa. ¹⁷ Kasi baayoko, baumole Simo ya Klisto na imekana. Etoma ya b́́e teeli na ndengye elaa, balukye obokye mpasi ya boloko ya nga ekule bakysisama. ¹⁸ Lowo phe! Na bo maumunya ma b́́e mabee malaa naa bo mabee mabe, baumole nde Simo ya Klisto. Yango mena nali na nkyisa. Kasi naambaka baa nde na nkyisa. ¹⁹ Pho bo bondele b́́e pho ya nga na pho ya Bolobo pha Yesu Klisto boonsungye, naebe obokye maphoo maso mamana mamosuka na bolaa, namobika. ²⁰ Kokokana na phowa ekyeziya na nga na ná molemo moli na nga, esokye soo. Kasi esiikye ziko, ebe unwanwa eye na nkolo isoo, Klisto amozwa ngambo o nzoto ya nga, na bomoo pha nga na ná iwaa sa nga. ²¹ Pho, pho ya nga bomoo eli Klisto, emba iwaa eli mbano. ²² Kasi bo ibaa na bomoo o mokyisi wansungye ikyela etoma ya ntina, emba siebe lookokyi nga iolo. ²³ Nali o sato: Nali na phowa ya iwa pho nakye ba elele yonyo na Klisto, yango elekwi bolaa! ²⁴ Kasi pho ya be, elekwi bolaa obokye nataa baa na bomoo. ²⁵ Yango mena nali na ianola, naebe obokye esiwe, namoikala na b́́e baso, pho ya iesunga obokye okole, na obokye oanole na nkyisa. ²⁶ Pho ya obokye, na ikula yaa sa nga oka b́́e,

* 1:10 1.10 Baef 5.10

nkyemo ya zwa b̄e onte ya Yesu Klisto ikule kola.

Ebasi pho ya Simo Elaa

²⁷ Lowo loolekyi: Mofesi n̄wa b̄e molongobane na Simo Elaa ya Klisto. Pho ya obokye bo naesi yaekyeka naa bo siikiya yaa, naokye bawo pho ya b̄e. Emba namooka obokye ophisi na bokusi onte ya Bolobo, oli nde elele yonoyo, emba konwane elele yonoyo na ndondo yonoyo, pho ya ibanza ianola saeyelela Simo Elaa. ²⁸ Namoeba na obokye b̄e tolote b̄aini ba b̄e. Pho ya b̄e, kyeteya iwa sa b̄e. Pho ya b̄e kyeteya obokye b̄e obikiya, emba maso maute na Nwaphongo. ²⁹ Pho taika eph̄e ngolu nde ya ianola Klisto, kasi nakoleka ná inyokomo pho ye. ³⁰ Yango mena tonwane ebasi elele yonoyo. B̄e koebe, phanza waokoka obokye nanwane, emba nataba nde injwana.

2

Klisto taika luka ngambo

¹ Yango mena bo wali ilenza onte ya Klisto, ikuya onte ya lozingo, aangana onte ya Bolobo, imeele na ioka ngongo, ² mena kontonza nkyisa ya nga ooli b̄e onte ya booka. Na lozingo lonolo, ndondo yonoyo, maumunya monomo. ³ Sakyela na imekana naa iluka ngambo eteli na ntina, kasi na imiuya onte ya b̄e na iwene

b̄ebi ndokolo b̄aelekye. ⁴ Saluka nde bolaa pha we mampenza, kasi luka na bolaa pha b̄ebi. ⁵ Yango mena, onte ya b̄e, ba na maumunya ndokolo bato bali onte ya Yesu Klisto. ⁶ Yo ooli bo Nwaphongo, taika zwa maumunya ma imikokyinya na Nwaphongo.

⁷ Kasi ale iso, amibuye moombo, abutwaka nde ya bato baso, na nzoto, awenenekye nde bo moto.

⁸ Amiuya yo mampenza, atosaka n̄no o iwa, n̄no o iwaa sa ekulusu.

⁹ Yango mena, Nwaphongo na ngolu ye, amotomba o ikolo, amba mola nkombo elekyi mankombo maso.

¹⁰ Pho ya obokye na nkombo ya Yesu, mabongo maso makusame, o ikolo, o se, ná o se ya manyete,

¹¹ pho ya obokye noko iso iwo obokye Yesu Klisto ali Nkolo, pho ya nkyemo ya Tata Nwaphongo.

Etoma ya baklisto

¹² Yango mena, b̄ebi na nga ba lozingo, b̄e babaka nkolo iso na ikumo, saba na sango nde bo nali wamo, kasi na koleka injwanja ootoli nga wamo. Na sakolo itosa Nwaphongo nana itekyenele, kyela etoma pho ya obokye obikye. ¹³ Pho eli Nwaphongo okokyele onte ya b̄e obokye ozingye ombe

na okyela bitoma kokokana na njwango nwe.

¹⁴ Sakyemi miima, saika ziko o maphoo maso makyele b̄e. ¹⁵ Na bomoo otoobe na lowo, etebaezwe na mooya. Wamoba bana ba Nwaphongo batebali na bofe onte ya bato baabe na batebali na boole. Onte ya bato babana, b̄e kongyengye ndokolo moo. ¹⁶ Pho b̄e ophisi Iloba sa bomoo, eli nkyemo ya nga mokolo njwa moya Klisto, pho sikakyilingana bokyilingyenela naa iwene mpasi ya pha.

¹⁷ Emba na bo malongo ma nga masweye ya ifonza o mbeka na etoma ya ianola sa b̄e, nali na nkyisa, emba nasepele na b̄e baso. ¹⁸ Na b̄e me, ba na nkyisa, kumba na nga molongo!

Polo atomi Timote na Epafrodite

¹⁹ Nali na molemo onte ya Nkolo Yesu obokye namoetomela ndele Timote pho aya elenza. Emba namooka masimo ma b̄e maamundenza. ²⁰ Sili na moto mosu ooli na maumunya bo maka nga, okoemunya na bokusi.

²¹ Baso balukye nde bolaa pha b̄e mampenza, kasi phaka Yesu Klisto phe.

²² Kasi b̄e koebe obokye Timote aweninya bolaa phe. Akyela na nga etoma ya iimola Simo Elaa ndokolo njwana phenephe na ango. ²³ Yango mena, eli nde yo okoemunya nga etomela yo bo

naebi ndengye eya mosuka lowo la nga. ²⁴ Nali nana ianola onte ya Nkolo obokye na nga namoyaekyeka nde ndele me.

²⁵ Emba naumunye obokye eli bolaa naebuyisa Epafrodite. Ali nwebi na nga wa etoma na okonwane na nga mbale. Emba b̄e wamotoma pho aya nsunga imbele saasengyelaka nga. ²⁶ Ali na phowa ekusi ya ikula ewene b̄e baso, kambe na mitungyisa pho waokaka simo ya bolosi phe. ²⁷ Nde phele, abaka na bolosi, nde mowe. Kasi Nwaphongo amooka ngongo, emba teli nde yo mampenza, kasi na nga, pho nga sazwa ngongo o ikolo sa ngongo. ²⁸ Yango mena nawelane iyetomela yo. Pho waamowene b̄e, okule samba, emba ngongo ya nga yamokuta uta. ²⁹ Onte ya Nkolo, omoyambe na nkyisa bokoyambe b̄e nwebi. Kumola na boikye bato bali boli yo, ³⁰ pho aunvaki wa pho ya etoma ya Klisto. Nde awa pho ya inkyelela imbele saba b̄e sakoka inkyelela b̄e mampenza.

3

Polo ambye molemo nwe onte ya Klisto

¹ Emba unwanwa eye, bande na nga, kumba onte ya Nkolo. Siotwe ikula ekomela maphoo maekomelaka nga phanza, emba eli pho ya bolaa

pha b̄εε. ² Okyebe na manva, okyebe na bato ba etoma baabe, okyebe na mofeleſi moobe! ³ Pho bato baabele be, eli banga. Pho tokyelele Nwaphongo na isungyi sa Bolobo phe, tomikuya pho ya Yesu Klisto, toloomilemele banga mampenza. ⁴ Na bokomilele nga mampenza me, bo moto mosu kaumunya imilema yo mame, nga nakule milemela ileka yo. ⁵ Pho ya imibele mokolo nwa nwanbi sima ya ibotama, nali moto wa Isalayele onte ya bato ba Isalayele, o ibota sa Benzame, moela o ibota sa Baela, pho ya mobeko nwa Bafalisai. ⁶ Nabaka munyokosi nwa Ingomba. O lowoo la bosembo lookomi mobeko, tebakokakyi inzoya.

⁷ Nzuka maphoo maso maabaka mbano pho ya nga, namaweni nde phaa pho ya Klisto. ⁸ Kyeka loolekyi na ntina: Iyeba Yesu Klisto Nkolo wa nga. Pho ye nabungye mbolo iso, emba nawene maphoo maso mamana ndokolo sokoto pho ya izwa Klisto ⁹ na pho ya iba isanga onte ye, sili moto wa bosembo pho nakumole mobeko, kasi pho nali na ianola onte ya Klisto. Eli nde Nwaphongo ookobuya moto, moto wa bosembo boute na ianola. ¹⁰ Ekpele yonoyo ekyezingye nga, eli ieba Klisto, na ieba mwiya nwa ikundwa se, na ianga na mpasi ye,

obokye namiulinya na iwa saawaka yo. ¹¹ Pho nali na molembo obokye na nga namokundwa onte ya bawee me.

Omilenza na mbangu pho olongye

¹² Sizingye iwo obokye nambo koma o mbomela naa obokye nambo zwa losengyesi na nga. Kasi nataba ikyilingana pho ya izwa losengyesi, pho Klisto [Yesu] ampila na bokusi mi eboko. ¹³ Oo bebi, siumunya obokye naunva zwa losengyesi. Kasi phowa ya nga eli nde obokye nabungye masoo malekana o sima ya nga, nakyende nde o boo. ¹⁴ Nakyilingane nono o suka pho ya izwa mbano ekyembangye na Nwaphongo izwa, onte ya Yesu Klisto, o ikolo.

¹⁵ Banga baso baalongobana, tosengyesi ikyela babona. Kasi boumunye ikyela ndengye esuu, nde phele Nwaphongo amoeteya nde me. ¹⁶ O maphoo maso, toikale nde o nzela ekyebengye banga nono unwanwa eye.

¹⁷ Bande na nga, b̄εε baso benga matambe ma nga. Lembetela bato bamikambe ndengye eya wene b̄εε oka banga. ¹⁸ Pho naeyimolaka mbala nzikye, emba nakule ewole lango lolo na mbembe o miyo, ngakye: Bato baikye babikye ndokolo baini ba ekulusu ya Klisto. ¹⁹ Mbomela ya b̄εε eli iwa, Nwaphongo wa b̄εε eli

ibu sa ɓɛ, emba maphɔɔ mabaphɛ sɔɔ, mɛna nde mamiphambe na ɓɛ. Bɛɛ ɓabengye nde maphɔɔ ma mokyisi. ²⁰ Kasi phɔ ya ɓanga, mokyisi ɲwa ɓanga moli o ikolo, emba moto okoziya ɓanga ɓo Mobikye, eli Nkolo Yesu Klisto. ²¹ Yo amobongola nzoto ya ɓanga yaa ngɔngɔ iye phɔ ya iibuya ndokolo nzoto yɛ ya nkyɛmɔ. Phɔ ali na mwiya ɲwa ikyela ɓomɔ, phɔ ali Mokonzi ɲwa maphɔɔ masɔ.

4

¹ Yango mɛna, ɓande ɓa lozingo, ɓaazingye nga na ɓoikyi ikula ya wɛnɛ. Bɛɛ oli nkyisa na eboko ya nga ya ɓokonzi. Bande na nga ɓa lozingo, ophilaka na ɓokusi onte ya Nkolo.

Bookaa, nkyisa, ɓose

² Naongye na Evodi na Setishɛ, iba na maumunya mɔnɔmɔ onte ya Nkolo.

³ Na wɛ, nweɓi na nga owa phele, naongye na wɛ obokye ibasungye. Phɔ ɓanwana mbale na nga phɔ ya Simo Elaa, na Klema na ɓɛbi ɓasuu ɓasɔ ɓaakyele na nga etoma. Makombo ma ɓɛɛ makomama o buku pha ɓomɔɔ.

⁴ Ndekokumbe imbɛɛ siso onte ya Nkolo! Nakule wɔ ngakye, ndekokumbe!

⁵ Bolaa pha ɓɛɛ ɓoɛɓane na ɓato ɓasɔ. Nkolo ali phenephɛ. ⁶ Samitungyisa

na ná ekpele, kasi o maphɔɔ masɔ, umola ɓosenga pha ɓɛɛ oka ɲwaphongo na

ibondɛɛ, na ná inyingonela, na ɓomophekye mɛlesi. ⁷ Emba ɓose pha ɲwaphongo ɓoolekye malondo masɔ, pha mobanza mandondo ma ɓɛɛ na maumunya ma ɓɛɛ onte ya Yesu Klisto.

⁸ Phɔ ya isokya, ɓɛbi, kyela maphɔɔ ma phele: Maambya kaa, na ɓosembo, na ɓopɛto, maakokyi ɓɛɛ izinga, maambya ngambo, maphɔɔ maabongɔ, makokyi ɓato isamba. ⁹ Kyela oetoma iso yaaekolaka ɓɛɛ, yazwaka ɓɛɛ, na yaokaka ɓɛɛ na yawɛnɛkyɛ ɓɛɛ onte ya nga. Emba ɲwaphongo owa ɓose amobaa na ɓɛɛ.

Polo ka phe ɓato ɓa Filipe mɛlesi phɔ ya nsindo ya ɓɛ

¹⁰ Nali na nkyisa ɓoikye onte ya Nkolo phɔ ya obokye okuli wɛninya phowa ya ɓɛɛ oka nga, na phɔ ya obokye konzumunya, kasi toikaka zwa nde nzela ya iɛwɛninya. ¹¹ Siwo phɔ nakayee. Phɔ naekola onte ya maphɔɔ masɔ ikyekyela nde ili na nga. ¹² Naebe ibika onte ya ikaya na ibika onte ya ezwele. Naekola onte ya maphɔɔ masɔ nana ndengye iso iba na itonda nana iba na nzala, na ibika onte ya ewzele na ibika onte ya ikaya. ¹³ Nakokyi ikyela masɔ mamana, phɔ ya Klisto ookonkuya. ¹⁴ Emba, ɓɛɛ okyesi bolaa, ookabi ɓɛɛ na nga ngɔngɔ ya nga. ¹⁵ Bɛɛ koloebe, ɓɛɛ ɓato ɓa Filipi,

o etatele yaikyemiimola Simo Elaa, waamana nga o Makedeniya, imbele me Ingomba sonoso tesaikaka umunya lowoo la iphuti sa nga, manya nde b̄εε. ¹⁶ Pho o Tesaloniki, b̄εε waunva ntomela nsindo mbala yonoyo naa ibale yasengyelaka na nga. ¹⁷ Teli obokye nalukye mosindo, kasi nalukye nde obokye obote mbuma nzikye o bitoma ba b̄εε. ¹⁸ O maboko ma nga nali na iso iengyesi na nga, naa ileka. Nazwe na sindo itomesi b̄εε na Epafrodite, emba uḡwanḡwa eye, nali na iso phele. Nsindo ya b̄εε ili ndokolo malasi ma solo elaa, mbeka ekyeanole na ekyesambe Nwaphongo. ¹⁹ Emba Nwaphongo wa nga amoetonza na iso isengyesi na bε, ikokana na bonene phe, na ná nkyemo ye onte ya Yesu Klisto. ²⁰ Le obokye nkyemo ibe na Nwaphongo ango wa banga pho ya bipha na bipa. Ame.

Ndongolo ya suka

²¹ Longolo basantu baso onte ya Klisto Yesu. B̄εbi baali na nga baelongosi. ²² Basantu baso baelongosi, konza bali o ingambi sa Sezare.

²³ Le obokye ngolu ya Nkolo Yesu Klisto ebee na b̄εε baso.*

* **4:23** 4.23 Bakokyi na iwo obokye: Na ná Bolobo pha bε.

Mokanda nwa Polo oka Bakolose Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu imbele sabaka yo o boko. Yo taikaka eba baanosi ba Kolose. Moto owa baebaka eli nde nwebi ne Epafras moto owaimolaka Simo Elaa omo. Emba amba yaimola Polo obokye batati inyangola masimo masuu manyakune onte ya baanosi. Babateya obokye: Pho ya iyeba Nwaphongo, esengyesi obokye bato bakumole na boikye malobo mabangye bee «Bakonzi ba ikolo na munse», bambe kula na mibele na ikumola mibeko ndengye na ndengye mikyeki ntoma.

O etee eya ntubo, Polo aphe Nwaphongo melesi pho ya ndengye eyalobikya Klisto. Yo alekyi malobo miso, eli nde yo oli mokonzi nwa Ingomba (1.3-2.3). O etee eya ibale, Polo kaongye na baanosi obokye bakyebe na mateya ma boole (2.4-25). Asokya na iteya mofesi mowa molongoba na bato ba Klisto na ba Ingomba. Ebe onte ya mabota naa onte ya mokyisi. Bobele amba beya baanosi (3-4).

Mateya maa boole matokolo imbele sisu. Nabo mawenene ndokolo mali nde manyakune, mango maso mabende bato pho bamanya

maumunya ma bee oka Klisto. Nzuka eli nde yo oli munene, yo moto owa manya bato o boombo bosu. **Maphoo mali o mokanda mumu:**

- Bakolose 1.1-8: Ibeya
- Bakolose 1.9-2.19: Klisto ali nza na etoma ye eli iye?
- Bakolose 2.20-4.6: Bomoo boonyakune onte ya Klisto
- Bakolose 4.7-18: Ndongolo

Ibeya

1 Inga Polo, nali toma ya Yesu Klisto bo wazinga Nwaphongo. Nga na nwebi na banga Timote, 2 toekomele mokanda mumu, bee basantu baa Kolose, baakolo bebi na banga onte ya Klisto. Le obokye ngolu na bese ikiyute oka Ango wa banga Nwaphongo ibee na bee.

Polo kaphe Nwaphongo melesi

3 Tophe Nwaphongo, Ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto melesi pho ya bee o mabondesi ma banga ma nkolo isu. 4 Tooka simo ya ianola sa bee oka Yesu Klisto, na pho ya lozingo looli na bee oka basantu basu, 5 na molemo nwa bee mi yaebongyisela Nwaphongo o ikolo. Molemo nwaokaka bee phanza o nzela ya Iloba saa phele, sili Simo Elaa. 6 Simo me Elaa eyakomaka noko oka bee, eenyango o munse munsu, kyeembe

na bota mbuma ikyikole nde bowa kyela yango onte ya b̄ēē, tata mokolo ηwaoakaka b̄ēē na ηwa ebaka b̄ēē na phele ngolu ya Nwaphongo. ⁷ Ikokana na mateya maephekye Epafras, ekamba ya banga na nwebi wa etoma, owakyela etoma pho ya b̄ēē ndokolo owaakolo moto wa etoma wa Klisto. ⁸ Aloimola ndengye ya lozingo laephe Bolobo.

⁹ Yango mena, o mopha ηwaka banga, tata mokolo ηwa looka banga, toloole ibondele pho ya b̄ēē. Toongye na Nwaphongo obokye aephe saakolo zebi na malondo maute na Bolobo phe. ¹⁰ Na bomo, wambabika bookozingye Nwaphongo, waamba na kyela iso ikyimophe nkyisa. Wamokyela na maphoo maso mafote mbuma iinda, wamba na kola na iyeba Nwaphongo sakolo iyeba. ¹¹ Bamoekuya o maphoo maso na mwiya ηwa nkyemo ye, emba na bomo wamokoma na ilendendala na na ikanga motema o bimekyi biso.

Zembo pho ya Klisto ooli mokonzi ηwa ikolo na munse

¹² Na nkyisa, phe Tata melesi, pho eli yo owakyela bokye ozwe na b̄ēē iyalo o ilaka sa basantu onte ya moo.

¹³ Alomanya o bokonzi pha enzombi, amba lobuya o bokonzi pha Nwana we wa lozingo. ¹⁴ Onte ye tokando,

masumu ma banga malimbisami.

¹⁵ Ali elalaa ya Nwaphongo otowenene,

Mwana owa boo onte ya bikyelamo biso,

¹⁶ pho iso yakyelama onte ye, o ikolo na o se,

bikyelamo biwenene na biteebiwenene,

ebe na phembo iso ikyangyele mokyisi

ηwa enzombi,

iso yakyelamaka nde ne na pho ye.

¹⁷ Emba iyo ali o boo pha maphoo maso,

iso ili nde pho ye,

¹⁸ emba iyo alii moto ηwa nzoto, nzoto me eli Ingomba.

Ali etatele,

Nwana owa boo onte ya bawe,

pho abe o maphoo maso moto wa boo.

¹⁹ Pho Nwaphongo asepela imizasa mobimba nwe munso onte ya Klisto.

²⁰ Na nzela ye, na pho ye, Nwaphongo abongya na pho iso.

Na nzela ya malongo maasweya ηwana we o ekulusu, Nwaphongo abuya bose ebe na ose ebe na o ikolo.

²¹ Emba b̄ēē baabaka phanza babutu, b̄ēē baabaka na bitoma bibe baweniyaka bonguna bookusi na Nwaphongo, ²² kyeka obokye uwanwa eye Nwaphongo aebongya pho ya nzoto ya Nwana, na iwa se, pho ya eweninya o boo

phe basantu, sa mooya na sa intono. ²³ Kasi esengyesi obokye, na ianola, ophile na bokusi bée sakatusa, samana o molemo nwa Simo Elaa eya okaka bée, eya imolaka bée bikyelamo biso bili o mokyisi, emba inga Polo, nabuto moto wa etoma pho yaimola Simo me Elaa.

Ebasi ya Polo

²⁴ Uḡwanwe eye nali na nkyisa onte ya malosi maokye nga pho ya bée. Na nzoto ya nga, nakokya malosi ma Klisto mata baa o nzoto ye ili Ingomba. ²⁵ Nabuto moto wa etoma wa Ingomba, kokokana na etoma eyampe Nwaphongo pho ya bée. Etoma me eli iunva iyimola Iloba sa Nwaphongo, ²⁶ sekyele eyabombama minyabipha emba Nwaphongo aeweninye uḡwanwa oka basantu be. ²⁷ Azingaka ibateya ezwele na nkyemo ya sekyele eyabombama me onte ya bapakano. Klisto ali onte ya bée, molemo nwa nkyemo! ²⁸ Eli yo okoimole banga. Toimole moto munsu, toteya na moto munsu na zebi siso, pho ya ibuya moto munsu moto olongoba onte ya Klisto. ²⁹ Yango eli ntina ya etoma ekyenwane na nga, ya ebasi ekye kambe nga na bokusi pha Klisto bookyele na mwiya onte ya nga.

2

¹ Pho nazingye obokye bée oebe ebasi ye ekusi

ekyenwane nga pho ya bée, pho ya ba Laodikiya, na pho ya basuu baikye bate baika na nvene nga mampenza. ² Nazingye obokye na bomu, mandondo ma bée malenzame na laakolo lozingo, bazwe ezwele ye esu, na saakolo iyeba, na iyeba sekyele ya Nwaphongo eli Klisto. ³ Ezwele esu ya zebi na ya boebi ya bombama onte ye. ⁴ Nawu babona pho obokye moto sayaelesa na molete nwa iwau. ⁵ Nabu na nzoto sili onte ya bée, kasi na bolobu nali na bée, nali na nkyisa ya ieyeba obokye ophisi bitemi ba bée na bokusi pha ianola sa bée oka Klisto.

Phakolo bomu boule nde na Klisto

⁶ Bée waanola Yesu Klisto iba Nkolo ya bée, yango mena bée ikala nde ibenga nzela ye. ⁷ Nyosa ne nkanga ophikame nde mi yo. Obe na ná ianola sikusi bo waeteyaka be, emba ophokye Nwaphongo melesi imbele siso.

⁸ Okyebe obokye moto na monomu saebisa o izengye sa zebi sa bomoto siiwenene ndokolo eli makolo malondo nzuka eli nde mateya maute na bato. Iso miina kyiute na phembo ya mokyisi kasi na Klisto phe. ⁹ Pho mobimba musu nwa Nwaphongo mozasi o nzoto ya Klisto. ¹⁰ Emba ooli bée onte ya Klisto, otondi na phaakolo bomu. Yo ali oikolo sa phembo iso. ¹¹ Baebelokye nde onte ya Klisto. Ibele

me teli sikyelame na nsee ya bato, simanya b̄ee etee ya nzoto kasi eli ibele saaka Klisto.* 12 Pho waabatisamaka b̄ee, yabaka ndokolo wakundamaka ne molongɔ m̄onɔm̄o. Wamba kula kundwa ne molongɔ o nzela ya ianola siili na b̄ee mi phembɔ ya Nwaphongo, owamokundola onte ya bawe. 13 B̄ee babaka phanza bawe pho ya bobefha b̄ee na wataka ba b̄ee ngbotu, akuli ebuya na bomɔɔ molongɔ ne. Alolimbisa bobefha banga bosɔ. 14 Aziminye mobeko mwa baka molophunde, amolemolo na imobakya o ekulusu. 15 Nwaphongo amanya mwiya njwa phembɔ iso, aiphe sɔɔ omiyo ma bato basɔ na bowa ilonga Nwana we o ekulusu. 16 Boebe babona moto saeyoya pho ya ntoma naa pho ya maleku naa pho ya eseleko naa pho ya bokombe pha sika, naa pho ya sabata. 17 Iso mina ili nde elalaa ya maphɔɔ mamoya, kasi lona lakolo lowɔɔ eli nde Klisto. 18 Moto m̄onɔm̄o saeiyyisa. B̄ee bakumisa na imiuya sa b̄oolɛ, baasambele banze, baaumunya nde maphɔɔ mawene b̄ee ondotɔ, bato me bali na maumunya nde ma bomoto, me maabaphe mawala. 19 Be, tebaangane na Klisto, ooli motó. Ka eli nde motó moophe nzoto iso ieyengyesi na yango

obokye mantonga na nsoti ibee elele yɔnɔyɔ. Emba eli Nwaphongo okokosa ina nzoto.

20 Bo umbo waa na Klisto molongɔ ombi na mana o boombo pha maphɔɔ ma mokyisi mumu, pho ya'ye koanole ukula kyelela mibeko ndokolo bomɔɔ pha b̄ee botabaa nde o maphɔɔ ma mokyisi mumu? 21 Sakpa! Sameka! Sakuma! 22 Eso meena eli nde maphɔɔ maamotɔnɔ bo moto kamakyelele. Mena eli mibeko na mateya maaute na bato! 23 Maphɔɔ me mawenene bina, ndokolo maphɔɔ maa zebi, matome moto isambela na bokusi pho ye mampenza, imiuya, na imba miweninya bolosi. Kasi mibeko me temili na ntina pho mikokya nde maphowa ma bomoto.

3

1 Bo waakwa b̄ee na Klisto, luka mbolo ili o ikolo, wazasi Klisto o eboko ya boloo ya Nwaphongo. 2 Umunyaka maphɔɔ mali o ikolo, kasi maa munse phe. 3 B̄ee waawa, na bomɔ, emba bomɔɔ pha b̄ee pha mibomba na Klisto, onte ya Nwaphongo. 4 Pho Klisto ali phaakolo bomɔɔ pha b̄ee, na b̄ee me, wamowenene ne onte ya nkyemo ye.

Moto oomokasi na moto oomunyakune

5 Na bomɔ, olɛ bitoma biibe ba b̄ee ba mokyisi:

* 2:11 2.11 Ibele sa ka yesu Klisto sili obokye kamanya mofesi njwa moto mokasi njwa masumu.

Bondumba, sokoto, phowa ya nzoto, looto, pho looto eli isambela bikyeko. ⁶ Kyeka maphoo maabangye yo ya Nwaphongo.

⁷ Phanza wataaka ba bée o maphoo mama, mobesi nwa bée nwabaka bomo me.

⁸ Uñwanwa eye, na bée me, omanya maphoo maso maama: Yoo, itombo, kabu, bitoo, maloba maso mabe me satokolo o noko ya bée.

⁹ Sa katelana onte ya bée pho wamanya moto oomokasi na maphoo mabaka yo kakyele.

¹⁰ Emba bée olati moto omunyakune, iyo oobuto na phakolo boebi boomulinya na elala ya Nwaphongo wamokyela.

¹¹ Uñwanwa, tewakuli ba Baela naa Bayuda, bato babele bée naa bato ba teika bele be, babutu, moto owatanga, moombo, moto wa somi, tebali na bokyese. Kasi Klisto ali maphoo maso na ali na o iso.

¹² Pho bée oli baaolo Nwaphongo, basantu bée bazinga yo, olate ndondo ya ngolu, ndondo elaa, ndondo ya imiuya, bonyile, na ikanga motema.

¹³ Ndekokuyane onte ya bée, bo nwebi akyesi bohe olimbisane onte ya bée. Bo waelimbisa Nkolo ya banga, na bée okyele nde bomo me ¹⁴ Emba epkele elekyi ntina eli, ilata lozingo: Bookyesi bomoo, wamoba bée baso elele yonyo na ná ndondo yonyo. ¹⁵ Le obokye bese boephe Klisto,

bokonza mandondo ma bée, pho obokye Nwaphongo aebanga pho obokye obe bée baso nzoto yonyo, ndekomophe melesi mbala na mbala me.

¹⁶ Le obokye lloba sa Klisto na ezwele ya sango sizwe eziye onte ya be. Oteyanakye, ombakye na kyebisana na zebi sisoo siikokyi. O mandondo ma bée, tubela Nwaphongo membo ma imophe melesi, omokumole na membo masuu maute na Bolobo. ¹⁷ Iso iikokyi bée iwo naa ikyela, oikyele na nkombo ya Nkolo Yesu, na iphee Tata Nwaphongo melesi na nzela ye.

Mozalesi nwa ibota

¹⁸ Basi, ndekomuiya obo pha bampele ba bée, ndengye ekokyi o miyo ma Nkolo.

¹⁹ Bampele, zingaka basi ba bée, saphinyoaka na bée.

²⁰ Bana, kumolaka baboti babe na maphoo maso, kyeka maphoo mazingye Nkolo oka bée. ²¹ Batata, satombiyaka bana babe, pho bée sabaa na ngongo.

²² Baombo, kumolaka bakolo ba bée ba wawa o se o maphoo maso. Sa bakumolaka nde o miyo ma be, bokokyele bato baayoko obokye babasambakye. Kasi obakumole na motema monomo ya bato baalote Nkolo. ²³ Na bo kokyele etoma ye, oekyele na ndondo elaa, ndokolo koekyelele Nkolo kasi bato phe. ²⁴ Eba obokye, Nkolo

amoephe ilaka ndokolo mbano. Nkolo okokyelele b̄e eli Klisto. ²⁵ Moto okokyele bofe amozwa etumbu na bofe bokyele yo. Pho Nwaphongo tali na mbelekye.

4

¹ B̄e bankolo, baka na baombo ba b̄e na bosembo na ná phele, eba obokye na b̄e me, oli na Nkolo monomo o ikolo.

Maphoo ma isokya

² Baka na etungu ya ibondela, obakye na ná bokyengyi pha iphekye Nwaphongo melesi.

³ Bondelekye na pho ya banga obokye Nwaphongo alozifolele mozibo nwa iimola Simo ye. Na bomo, na moimula sekyele ya Klisto enyolesi nga o boloko. ⁴ Le obokye na eimole mboka eso bokokyi nga ieyimola.

⁵ Ndekomitambusa na bosembo o miyo ma bato batebali baklisto. Kyelaka babona imbele siso sizwe b̄e nkonzō ya ibaa na be.

⁶ Le obokye mowosi nwa b̄e mobakye na lelele bo ya mokpa, baka na yela yaibusisa moto munso na ndegye ekokyi.

⁷ O maphoo mankyekyi, wamozwa masimo maso maanyakune na Tishike, nwebi na nga okozingye nga, yo owakolo moto wa etoma, ooli ekamba ya nga o etoma ya Nkolo.

⁸ Na etomesi yo nde pho aya eyimole masimo ma

banga, ambe na lenza mandondo ma b̄e. ⁹ Namotomi yo na Onezime, owakolo nwebi okozingye banga, auta nde oka b̄e oomo. B̄e bamoeyimola maphoo maso malekane wawa. ¹⁰ Nwebi na nga wa boloko Aristarke, aelongosi, na Malako, njwana nyango na Balanabasi. Ombo zwa mateya pho ye: 'Bo akomi oka be, omoyambe na bola.

¹¹ Yesu ookobangye b̄e Yusitu aelongosi me. Onte ya Bayuda eli nde b̄e bakyela na nga etoma pho ya bokonzi pha Nwaphongo, baabaka banzuya moo.

¹² Epafras owauta oka b̄e aelongosi. Yo moto wa etoma wa Yesu Klisto oototwe ibondela pho ya b̄e obokye oteme nzi, ombakye na kyela maphoo maso maali o phowa ya Nwaphongo. ¹³ Nga nali nzoka ya bokowene yo bolosi boikye ya b̄e, na pho ya baanosu ba Laodikiya na

Ba Ierapolis. ¹⁴ Luka, nwebi na banga owa muunganga na Demasi baelongosi.

¹⁵ Olongoloko bebi bali o Laodikiya, na Nimifa na ingomba siangane o ingambi se.

¹⁶ Bo otangyi mokanda mumu waumbo, omotomele ingomba sa Laodikiya bamotangye me. Na b̄e otangye mokanda nwa motoma nga o Laodikiya.

¹⁷ Pho ya isokya, wo na Alisipe obokye: Ndekoebe na

etoma eephe Nkolo, oekyele
na bolaa.

¹⁸Eye molongolo mookomi
nga Polo na maboko manga
mampenza, b̄εε sabunga
obokye nali o boloko.

Le obokye ngolu ya
Nwaphongo ebe na b̄εε!

Mokanda nwa Polo nwa ntubo oka Batesaloniki Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu phenephe na ileka mbula mako matano o sima ya ikundwa sa Yesu. Mokanda me mokokyi iba mokanda nwa ntubo nwaakoma Polo. Mokokyi iba na mokanda nwa ntubo onte ya nkanda iso ya Sangola Eenyakune.

Tesaloniki yabaka mokyisi mozale mokonzi nwa manyete ma Makedoniya. Polo akomaka omo o imbanga se sa ibale. Bato baikye baanolaka mateya me, emba tamba nde koko omo pho Bayuda ba omo baambyaka mobulu. Yango mena amba mana o Tesaloniki, amba ya kyende o Bere (Bitoma 17.1-10).

Sima ya nkolo, wakoma yo Koliti, nwebi ne Timote amba moimola bo walekanaka maphoo o Tesaloniki. Emba Polo amba ya balongolo. Amba na balenza obokye bakyende nde o boo. Amba na babuyisela eyano o motuna nwaabaka bée bamitune pho ya lowo la ikundwa sa bawe na pho ya iya sa Nkolo na nkyemo iso.

O moo nwa lolu, baanosi baayoko bamitune pho

ya ndengye eya mosuka maphoo ma mokyisi. Mokanda mumu mokokyi ilolingola mayele pho moloimole nyango wa lowo: Esengyesi obokye toteya obokye toli bato ba mokyisi nwa Nwaphongo, tombe na baa na ianola obokye nono itekye tomoba na Nkolo elele yonoyo pho ya bobele (4.17).

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 1 Batesaloniki 1.1: Ibeya
- 1 Batesaloniki 1.2-10: Melesi pho ya mobesi na ianola sa bato ba Tesaloniki
- 1 Batesaloniki 2.1-3.13: Etoma ya Polo o Tesaloniki
- 1 Batesaloniki 4.1-12: Mobesi moanole Nwaphongo
- 1 Batesaloniki 4.13-5.11: Iya sa Nkolo Yesu
- 1 Batesaloniki 5.12-28: Mateya na ndongolo

Ibeya

¹ Inga Polo, Silive na Timote tokomele ingomba sa Tesaloniki sili onte ya Tata Nwaphongo na Nkolo wa banga Yesu Klisto. Le obokye ngolu na bese ibe na bée.

Ianola sa bato ba Tesaloniki

² Nkolo iso tophe Nwaphongo melesi pho ya bée wa eyumunya banga o mabondesi ma banga. Imbele siso, ³ toeyumunya pho ya ianola sa bée sili na bitoma, na lozingo la bée lookusi, na ná imilenza sa

bèè o molemo, ikyiute na Nkolo wa banga Yesu Klisto, o boo pha Nwaphongo Ango wa banga. ⁴ Bèbi na banga ba lozingo, eba na bolaa obokye Nwaphongo aeyolo. ⁵ Pho waaya banga eyimola Simo Elaa, teyabaka nde na maloba pha, kasi na ná bokusi pha Bolobó. Na iso yaabaka banga towó ili ya phele. Wabaka banga na bèè, koebe mofesi nwa banga. Tokyelaka babona pho ya bolaa pha bèè. ⁶ Emba bèè, wamba lomekola banga na Nkolo, waa yamba bèè Iloba onte ya minyoko na nkyisa ya Bolobó. ⁷ Yango mena, baanosí basó ba Makedoniya na ba Akaye, babuto iyemekola. ⁸ Emba uta na bèè, Iloba sa Nkolo sioka, teli nde o Makedoniya na Akaye, kasi simo ya ianola sa bèè oka Nwaphongo, enyango mboka eso obokye tolosenygesi na ikula woo. ⁹ Pho moto na moto kaimole, wa woo yo pho ya bèè, ndengye eya loyamba bèè na ndengye eya le bèè bikeko pho ya iyekpana oka Nwaphongo pho ya imokyelela, yo ooli na bomoo na owa solongo. ¹⁰ Emba koziya Nwana we owa mouta o ikolo, eli Yesu owakundola Nwaphongo onte ya bawe. Iyo aalomanya o yoo ya Nwaphongo ekye ye.

2

Etoma eya kyelaka Polo o Tesaloniki

¹ Bèbi, bèè mampeza koloebe na bolaa obokye, waloyamba bèè, teli pho ya pha. ² Kasi bèè koebe obokye nabo touti inyokomo na itolama o Filipe, Nwaphongo olophokye bokusi pha ikanga motema pho ya iya eyimola Simo Elaa onte ya minyoko. ³ Pho mateya ma banga temali maimamela, teloli na mamunya mabe, telookatele moto. ⁴ Kasi Nwaphongo alomeka pho ya ilophe Simo Elaa. Yango mena toteya nde bomoo, telolukye isepelisa bato, kasi nde Nwaphongo okomekye mandondo ma banga. ⁵ Yango mena waateya banga, toloowo maphoo ma molete, bèè koebe, tololi na maumunyama ma obokye olophe ekpele, nzoka ya banga Nwaphongo. ⁶ Tolombaa na luka ngambo oka bato, naa oka bèè, na oka bato basuu. ⁷ Emba tokokakyi iba bato banene onte ya bèè phele, pho toli batoma ba Klisto. Kasi tobaka onte ya bèè nde na bonyile, ndokolo nyango wa bana kabanza bana béè mampenza. ⁸ Toezingaka na boikye, yango mena toloeyimolaka nde Simo Elaa ya Nwaphongo yango na yango, kasi toambyaka na bomoo pha banga mampenza, pho oli na motuya mwikye pho ya banga. ⁹ Bèbi, bèè umunya minyoko na nkuka ya banga, tokyela etoma oka bèè na moo na mokolo, pho banga saba

ephesi ya mɔnɔmɔ na bɛɛ waaba banga toeyimole Simo Elaa ya Nwaphongo.

¹⁰ Bɛɛ oli manzoka ma banga, ebe na Nwaphongo, phɔ mɔbesi ŋwa banga o boo pha bɛɛ baanosi, teloika kyela masumu, tobaka na bosembo, na moto mɔnɔmɔ takokyi ilooya na lowɔɔ lonɔlo. ¹¹ Emba bɛɛ koebe na obokye tokyela na mɔnɔmɔ na mɔnɔmɔ onte ya bɛɛ ndokolo ango na bana bɛ. ¹² Toekuyaka, toenzaka, toongaka na bɛɛ na bokusi obokye mɔbesi ŋwa bɛɛ mosepelisa Nwaphongo okoefangye obokye onyɔlo o bokonzi phe na o nkyemɔ ye.

Polo akuli samba ianola sa Batesaloniki

¹³ Kyeka ntina ekye phe banga Nwaphongo melesi imbele siso, waoka bɛɛ Ilofa sa Nwaphongo saeyimola banga, wasaanola, teli ndokolo ilofa sa bato kasi nde holi sango phele obokye Ilofa sa Nwaphongo. Ilofa me sikyele onte ya bɛɛ, bɛɛ baanosi. ¹⁴ Emba bɛɛ obuto imekola mangomba ma Nwaphongo maali o Yuda, maanola Yesu Klisto. Phɔ bɛbi na bɛɛ mampenza baenyɔkɔlo bo wanyɔkɔloko Bayuda banaa nyango na bɛɛ. ¹⁵ Bɛɛ baɓoma Nkolo Yesu na baimosi, balonyɔkɔloko me. Tebaikaka sepelisa Nwaphongo, emba bali banguna ba bato basɔ. ¹⁶ Balokatele iteya Ilofa sa Nwaphongo oka bato

batebali Bayuda phɔ babikye. Na bomɔ, masumu ma bɛɛ makule butwa nde maikye. Nɔnɔ waa kaa yɔɔ ya Nwaphongo mi bɛ.

Polo ali na phowa ya ikula butwa o Tesaloniki

¹⁷ Bande, phɔ ya banga, na bokabwa banga na bɛɛ phɔ ya ŋwana imbele, itakye na miyo kasi o ndondo toli elele yɔnɔyɔ. Toli na phowa ekusi ya ekula ya ewene yango mena tokyele na ndenge iso obokye toyee. ¹⁸ Tofaka na phowa ekusi ya iyaa oka bɛɛ. Nga mampenza Polo, mbala na mbala nalukaka na iya oka bɛ, kasi molemba abaka kalokutole nde bokutosi. ¹⁹ Bɛɛ oli molemo mwa banga na nkyisa ya banga na eboko ya banga ya nkyemɔ oboo pha nkolo Yesu imbele sa moya yo. Teli bomɔ? ²⁰ Nde phele, bɛɛ oli nkyemɔ ya banga na nkyisa ya banga.

3

¹ Yango mena, bo tewaakulaka banga koka iziya tomba wene obokye toikale banga mampenza o Atene. ² Emba toetomele Timote nwebi na banga, kakyele na banga etoma ya Nwaphongo ya iyimola Simo Elaa ya Klisto. Phɔ ayaekuya na ielenza o ianola sa bɛɛ. ³ Phɔ ya obokye moto salota o boo pha minyɔko. Phɔ bɛɛ mampenza koebe obokye tobangama phɔ ya mango. ⁴ Waabaka banga oka bɛɛ, toeyimolaka obokye

tosengyesi iwene minyoko bookyelami wango, b̄e koloefe. ⁵ Yango mena, na nga sikokakyi kula ziya, natomi Timote aya nzwela masimo ma ianola sa b̄e, pho naile obokye molemba aumbo eemeka, emba etoma ya banga onte ya b̄e ekye pha.

⁶ Uḡwanḡwa eye Timote auti oka b̄e, ambi na loyelela na Simo Elaa ya ianola sa b̄e na lozingo la b̄e. Awḡ yokye b̄e otafa iloumunya nkolo iso na bolaa, oli na ná phowa ekusi ya ikula lowene nde booli banga na phowa ya ikula ewene. ⁷ Yango mena, bebi, onte ya minyoko ma banga miso na bimekyi ba banga biso, tozwe bokusi pho ya ianola sa b̄e. ⁸ Emba uḡwanḡwa eye mandondo ma banga mauti pho b̄e ophisi nzela ya Nkolo na bokusi. ⁹ Melesi iye mikokyi banga iphe Nwaphongo pho ya b̄e, pho ya nkyisa ikyi okye banga pho ya b̄e o boo pha Nwaphongo wa banga? ¹⁰ Na moo na mokolo tobondela na etungu pho tozwe kanzo ya ikula ewene obokye tokokya ikyizangye o ianola sa b̄e.

¹¹ Le obokye Nwaphongo yo mampenza, Ango wa banga na Nkolo wa banga Yesu baingole nzela o boo pha banga pho ya obokye toyee oka b̄e. ¹² Le obokye Nkolo akosa, ambe na tonza na boiky lozingo looli

onte ya b̄e na lozingo looli na b̄e pho ya bato baso, ndengye ya lozingo loezingye na banga. ¹³ Na bomḡ, le obokye Nkolo alenza mandondo ma b̄e. Emba mokolo ḡwaamoya yo na bansatu b̄e banso, yo sa yaezwa na maphḡ mabe onte ya b̄e na obokye obe samooya o boo pha Ango wa banga Nwaphongo.

4

Mobesi mozingye Nwaphongo

¹ Bebi, pho ya isokya, toteyaka lolengye la mobesi kokokyi iba na b̄e pho ya isepelisa Nwaphongo. Nde phele komikambe nde bomḡ. Kasi uḡwanḡwa eye, toongye na b̄e emba tombe na ebondo na nkombi ya Nkolo Yesu obokye: Kula lendendala.

² B̄e koefe mateya maeteyaka banga bo wa wo Nkolo Yesu. ³ Kyeka phowa ya Nwaphongo: Eli obokye b̄e obe bato bansatu ombe na ba sakyela bondumba. ⁴ Moto na moto onte ya b̄e aebe ikpa ḡwanḡwasi na ndengye ya bonsatu na ya ngambo. ⁵ Samile obokye phowa ebe eekonza ya bato baayoko baate baefe Nwaphongo. ⁶ Moto sakosa nwebi ne, yo samba na mokyela bofe mi lowḡ lalona. Pho Nkolo kaambebele mi maphḡ maso mamana, nde bo waunva ewole banga na bo waekyebisa banga.

⁷ Pho Nwaphongo taika lobanga obokye toikale ikyela maphoo maa sokoto, kasi maphoo ma bosantu. ⁸ Yango mena, moto okole mateya mama, taale moto, kasi kale Nwaphongo okoephē Bolobo phe.

⁹ Pho ya lowo lokyeki izinga bebi, telosengyesi iyekomela mokanda. Pho bēē, Nwaphongo yo mampenza aeteya ndengye ekoyi bēē izingana onte ya bēē. ¹⁰ Emba eli nde lona lozingo lalona loweninya bēē oka bebi baso ba Makedoniya mobimba. Kasi bande, banga toelenza obokye okule kyela na bolaa koleka.

¹¹ Ba na phowa ekusi ya iba bose, ya ikyeka nde maphoo ma bēē mampenza na ya ikyela etoma nde na mafoko ma bēē mampenza, nde bo wawoko banga phanza. ¹² Pho mobesi nwa bēē mobe nwa kaa o miyo ma bato bate bali baklisto, emba otobe ephesi ya moto.

Mokolo nwa moya Yesu

¹³ Bebi, tozingye obokye toeyimole phele eso pho ya lowo lokyeki bawe, pho ya obokye obe saba na ngongo ya bato basuu baate bali na molemo. ¹⁴ Emba bo banga toanole obokye Yesu awa amba kundwa, nde bomo me, baawa onte ya Yesu, Nwaphongo aabayamba elele yonoyo na Yesu.

¹⁵ Emba kyeka unwanwa eye loewole banga, eli iloba sa Nkolo: Banga baali na

bomoo, baamoikala nono o iya sa Nkolo, etelokyende na nwana bokyiki o boo pha baawa. ¹⁶ Waamookana iya samoambya yo, na nyesi nwa mokonzi nwa baanzelu na ilela sa mumbenzo nwa Nwaphongo, Nkolo yo mampenza amouta o ikolo: Emba baawa onte ya ianola Klisto bamokundwa phanza. ¹⁷ Sima banga baamoba na bomoo imbele me, banga na bēē tomunetwa o mampata, pho yaikyē vana na Nkolo o ikolo. Emba banga baso tomoba na Nkolo pho ya bobele. ¹⁸ Yango mena, kuyanaka bēē na bēē na mateya mamana.

5

Tokyengyēkye

¹ Bande, pho ya lowo lokyeki imbele na bileko, tewali ntina obokye toekomele mokanda pho ya lango. ² Pho bēē mampenza koebe na bolaa obokye mokolo nwa Nkolo nwa moya ndokolo waaye mwibi na mokolo. ³ Imbele sa mowo bato obokye: «Eye bose, eye bokyengyi», emba nde o sina imbele sasina ephambo ya bayelela mbala yonoyo ndokolo bolosi pha eswete ekyeokye nwanwasi owa ekama bo kalukye ibota, emba moto nono monomo etakoye ilota. ⁴ Kasi bēē, bande, bēē toli o enzombi, pho ya obokye mokolo me moebalikyinya ndokolo mwibi. ⁵ Bēē baso oli bana ba moo, bana ba

nzanga: Teloli bana ba mokolo, na ba enzombi. ⁶ Yango mena, banga salala ebu ya bato baayoko, kasi tokyengyekye emba tombe na mibanza. ⁷ Baalale ebu, balale na mokolo, emba balangye maleku, balangye na mokolo. ⁸ Kasi banga baali bato ba nzanga, tobanza nzoto ya banga na bolaa, tolate ianola na lozingo ndokolo etobu ya ebasi, tolate o moto eboko ya molemo nwa lobiko.

⁹ Pho Nwaphongo taika loolo pho ya kabu ye, kasi aloolo pho ya obokye alobikya na nzela ya Nkolo wa banga Yesu Klisto. ¹⁰ Awa pho ya banga pho ya obokye na bo tokyekye na bo tolasi ebuu tobee na bomoo isanga ne. ¹¹ Yango mena, kuyinya b̄e na b̄e emba ombe na sungana b̄e na b̄e, nde bokokyele b̄e phanza.

Maloba ma isokya

¹² Bande, toongye na b̄e obokye okumole baamiphe mpasi ya ikyela etoma onte ya b̄e, baateya Nkolo pho ya iyebanza na iyeteya nzela ¹³ Ba na b̄e na ikumo siikye, na lozingo pho ya etoma ya b̄e. Ba na b̄e onte ya b̄e.

¹⁴ Bande, toongye na b̄e obokye oteya bato ba bokoo, okuya bato bali na ibale, sunga bato bate bali na bokusi, kanga motema na bato baso. ¹⁵ Kyeba obokye moto sabuya boke pho ya boke, kasi nkolo iso, luka

ikyela bolaa b̄e na b̄e na na bato baso.

¹⁶ Ndekobe na nkyisa nkolo iso, ¹⁷ bondelkye sa ema, ¹⁸ phokye Nwaphongo melesi mi maphoo maso, pho Nwaphongo kazingye obokye okyelakye babona, b̄e baangana na Yesu Klisto.

¹⁹ Sakubya etoma ya Bolobo Bosantu, ²⁰ sasemola maloba ma baimosi. ²¹ Kyitolela maphoo maso na bolaa: Ombe banza loolaa, ²² omizile na maphoo maso maabe.

²³ Le obokye Nwaphongo owa b̄e, yo mampenza ae-buya mofimba basantu. Le obokye abanza molimo nwa b̄e, na mokali nwa b̄e, na nzoto ya b̄e, ibe sa mooya pho ya mokolo nwa moya Nkolo wa banga Yesu Klisto. ²⁴ Okoebangye ali moto okokokya mambunu me: Ekuli ba nde yo owa mokyela.

²⁵ Bande, bondele na pho ya banga me. ²⁶ Beya baanosi baso na ikoo na ikoo.

²⁷ Naeyongye na kombo ya Nkolo obokye: Mokanda mumu motangyeme o boo pha b̄ebi baso.

²⁸ Le obokye ngolu ya Nkolo wa banga Yesu Klisto ebe na b̄e.

Mokanda nwa Polo nwa ibale oka Batesaloniki Maphoo ma etatele

O mokanda mumu, Polo akuli butolela lowo la iya sa Nkolo Yesu (kyeka mokanda nwe nwa ntubo oka Batesaloniki). Pho lowo me labaka lotungyisa bato ba Tesaloniki.

- Bakyi onte ya bée babaka bawo bekye mokolo me mokomi phenephe (2.2). Polo kambe baimola bofo: Yambo ya obokye Nkolo Yesu aye na nkyemo, esengyesi obokye «Mooti» amiweninya, Zabulu owamoluka ibungya bato ba Nwaphongo na iikyela Nkolo ziko (2.1-12). Yango mena Polo kaongye na baanosi baphile Simo Elaa nzii, bée saphembe na ibondede (2.13-3.5)

- Baanosi bayoko balekye ikyela etoma pho nde ya iziya suka ya mokyisi, emba bambaka butwa nde iza ntoma ya bato basuu. Polo katomisa bato baa bokoo obokye babengye mofesi nwa baamiamba o etoma. Pho bée mampenza bakokye imibikya. «Moto ootozingye ikyela etoma, yo samba na za» (3.10).

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 2 Batesaloniki 1.1-2: Ibeya

- 2 Batesaloniki 1.3-4; 11-12: Polo kabondede Nwaphongo pho ya bato ba Tesaloniki
- 2 Batesaloniki 1.5-10; 2.1-12: Mateya pho ya iya sa Nkolo Yesu Klisto
- 2 Batesaloniki 2.13-3.15: Mateya pho ya mofesi mofongyi na moanosi
- 2 Batesaloniki 3.16-18: Ndongolo

Ibeya

¹ Inga Polo, Silive na Timote tokomele ingomba sa Tesaloniki siili onte ya Tata Nwaphongo na Nkolo wa banga Yesu Klisto. ² Le obokye ngolu na bose ikyiute oka Nwaphongo Tata na Nkolo Yesu Klisto ibee na bée.

Nwaphongo amosambisa bato mokolo nwa moya Nkolo Yesu

³ Bande, tosengyesi iphe Nwaphongo melesi imbele siso pho ya bée, embi ba nde bomo, pho ianola sa bée sikole na bokusi, na lozingo loli na bée onte ya bée, lokole onte ya monomo na monomo na bée baso. ⁴ Yango mena banga tomiphambe na bée onte ya mangomba ma Nwaphongo, pho ya ikanga sa bée sa motema na ianola sa bée onte ya minyoko miso na bimekyi bizwe bée. ⁵ Iso miina ili elembo ya bolombe pha bosembo pha Nwaphongo, ntina me eli ya iyebuya bato baalongoba pho ya Bokonzi

pha Nwaphongo bookyele b̄ēē bolosi.

⁶Yango mena, Nwaphongo na bolombe phe amoenza mabeku oka bato baenyokolo.

⁷Emba amoephe b̄ēē banyokolo be, iyema na banga elele yonoyō, imbele saa mowenene Nkolo Yesu, owamouta o ikolo na banze b̄ēē ba mwiya. ⁸Amoya onte ya itumbu sa ηwenya, pho ya iya phe etumbu oka bato baate baebe Nwaphongo na baate bakuummole Simo Elaa ya Nkolo wa banga Yesu. ⁹Etumbu

ya b̄ēē yamoba iwa sa bobele na bobele, itakye na boo pha Nkolo na ná nkyemo ya bokonzi phe.

¹⁰Imbele sa moya yo, mokolo me, basantu b̄ēē baamophe nkyemo na bato baso baanola Nwaphongo baamosamba. Emba b̄ēē baanola simo eyaeyimolaka banga wamoba o motango ηwa be. ¹¹Kyeka ntina ekye bondele banga imbele siso pho ya b̄ēē, pho Nwaphongo wa banga awene obokye olongoba na mbela eya ebanga yo, obokye na mwiya nwe, akyele obokye okokya bolaa bosō bozingye yo ambe na buya ianola sa b̄ēē sibe na bitoma. ¹²Na bomōō nkombo ya Nkolo wa banga Yesu yamoba na kyemo onte ya b̄ēē, emba b̄ēē onte ye, pho ya ngolu ya Nwaphongo wa banga ná ya Nkolo Yesu Klisto.

Yaamoya o boo pha iya sa Nkolo

¹Bande, pho ya lowo lokyeki iyaa sa Nkolo wa banga Yesu Klisto na pho ya iyangana sa banga phenephe ne, toongye na b̄ēē obokye: ²Saoto maumunya ma b̄ēē izele na sa lota pho ya iwene sa baimosi, pho ya lloba na pho ya mokanda monomo baiteye ndokolo yiuti na banga, yamba ekyela obokye oanole obokye mokolo ηwa Nkolo mokomi. ³Moto saekatela naa na ndengye iye. Pho oboo pha obokye mokolo mamuna mokokye, bato baikye bamole Nwaphongo emba na moto mohe amiweninya. Moto me eli yo moto wa mophe yo etumbu. ⁴Iyo amotemele iso ikyi bangye b̄ēē manzambe na iso ikyi kumole be, amokoma nono ikye zala o Ingambi sinene sa Nwaphongo pho ya iwō yokye ali Nwaphongo.

⁵Tokuli na eba obokye naewolekye maphōō mana wataka nga ba oka b̄ēē? ⁶Emba inwanwa eye, b̄ēē koebe ekpele ekyemozimbe pho ya obokye amiweninya nde o imbele se. ⁷Pho sekyele ya ikyela bobē kyekyele lolō etoma, esengyesi nde imanya okoezimbe unwanwa eye. ⁸Emba moto mohe aamiweninya, Nkolo Yesu amba mōōō na muwe ηwa munoko nwe emba aamounva na mwiya ηwa iya se. ⁹Waamoya

moto o mobe na mwiya nwa Molemba, amiweninya na bitoma bikusi ndengye na ndengye, na bilekye-sako, na mayaa baboolle. ¹⁰ Naa na malondo maso matemali na bosembo pho ya ikatela bato bamobunga, pho tebaika yamba lozingo la bosembo lokokakyi ifabikya. ¹¹ Yango mena, Nwaphongo kabatomele mwiya mwa ifabungya, mokyele obokye baanole maphoo ma boole, ¹² pho ya obokye ba phe etumbu bato baso baale ianola maphoo maa phele kasi bawene bolaa nde o ikyela maphoo matemali ma bosembo.

Nwaphongo aloolo pho tobikye

¹³ Kasi pho ya banga, bande ba lozingo la Nkolo, toengyesi iphe Nwaphongo melesi imbelele sisoo pho ya b̄e, pho Nwaphongo aeyoolo tata etatele pho obikye na nzela ya Boloboo boemanya masumu, na na ianola sa b̄e sa maphoo ma phele. ¹⁴ Nwaphongo aebanga pho ya izwa ifikyi na nzela ya Simo Elaa eya imola banga pho ya obokye ozwe nkyemo na Nkolo wa banga Yesu Klisto. ¹⁵ Yango mena, bebi, phila na bolaa ombe na banza na bokusi mateya maso maeteyaka banga, na njwesi ikolo naa na mokanda. ¹⁶ Le obokye Nkolo wa banga Yesu Klisto yo mampenza na Nwaphongo Ango wa banga owalozinga na owalophe

na ngolu ye, nbondi sa bobele na bobele na molemo moolaa, ¹⁷ baebondo, bambe naekuya o maphoo maso malaa makyele b̄e na maawoo b̄e.

3

Bondela pho ya banga

¹ Pho ya isokya, bande, bondela pho ya banga, pho ya obokye Iloba sa Nkolo sikyende o soo izele emba bato basikumole bookokyele b̄e me. ² Bondela na pho ya banga obokye tomane o nsee ya bato baa yoo na ya banguna: Pho baso tebali na ianola.

³ Nkolo yo ookokokya iso ikyiwo yo: Amoekuya, amba na ebanza pho Munguna saekyela bobee. ⁴ Pho ya b̄e, toli na ianola na nkombo ya Nkolo obokye ikyiwo banga na b̄e, koikyele, wamba na ikala nde ikyela. ⁵ Le obokye Nkolo akambe mandondo ma b̄e pho ya izinga Nwaphongo na na iititala ya Klisto.

Moto munsoo aengyesi ikyela etoma

⁶ Bande, towoo na b̄e o nkombo ya Nkolo Yesu Klisto obokye: Obe itakye na nwebi munsoo owa bokoo na otookye mateya maeteya banga. ⁷ B̄e mampenza koebe ndengye'ye esengyesi b̄e ikyela pho ya ibenga matambe ma banga. Waba banga onte ya b̄e, toloika ba bato ba bokoo. ⁸ Toloika onga na moto ipa sa iza, kasi onte ya minyoko na

iphembe, na moo na mokolo, tokyelaka etoma pho banga sabaa ephesi ya monomo na b̄εε.

⁹ Nde phele, tokokaka iyey-onga, kasi tozingaka ibaa ndakyisa ya imekola pho ya b̄εε. ¹⁰ Kasi waabaka banga oka b̄εε, toephekye mobeko mumu: Bo moto tazingye ikyela etoma, yo samba na zaa! ¹¹ Emba tookye bawo obokye wali onte ya b̄εε bato ba bokoo, tebakeyele ekpele kasi banyolo nde o maphoo ma bato. ¹² Towo na bato baabana, tombe na balenza na nkombo ya Nkolo Yesu Klisto obokye: Bakeyele etoma ya b̄εε bose emba bazee ipa siizwe b̄εε mampenza.

¹³ Pho ya b̄εε, bande, b̄εε saotwa ikyela bolaa. ¹⁴ Bo moto tatosee ikyiewole banga o mokanda mumu, okyefbe ne, b̄εε sakula ba ne pho aokye soo. ¹⁵ Samba mokpa ndokolo mbomi, kasi omooya bo ookooya b̄εε nwebi.

Mapambosi na ibeya sa suka

¹⁶ Le obokye Nkolo owa bose aephe yo mampenza bose nkolo iso na ndengye iso. Nkolo abe na b̄εε baso.

¹⁷ Eli nga mampenza Polo oekomesi munkanda mumu na eboko ya nga mampenza na oebeye. Mena eli elembetele ekyekyele nga o nkanda ya nga. Eli mokomesi nwa nga. ¹⁸ Le obokye ngolu ya Nkolo wa

banga Yesu Klisto ebe na b̄εε baso.

Mokanda nwa Polo nwa ntubo oka Timote Maphoo ma etatele

Ango wa Timote abaka Moela, nyango abaka Moyuda owa butwa moklisto. Polo avanaka na Timote pho ya mbala eya ntubo o mokyisi na nkombo Listre (Bitoma 16.1-4), mena yabaka o imbanga sa Polo sa ibale. Kobanda wawana, Timote abutwaka monomo baabaka bakye mitambula na Polo o mambanga me maikye ma iimola simo elaa.

Mokanda mumu mowole maphoo manene maato:

- 1 Timote 1.1-20; 4.1-5: Polo kakyebisa Timote pho ya mateya ma bole, na maphoo makyekyi mibeko ma Bayuda na bato batebali bayuda
- 1 Timote 2-3: Polo kaphe Timote molongo nwa ibongya losambo, na mobesi mosengyesi iba na bakambi ba Ingomba
- 1 Timote 4.6-6.21: Polo kateya Timote ndengye esengyesi yo ikyela etoma ye onte ya baanosi, pho abe awaakolo moto wa etoma wa Yesu Klisto

O mokanda nwe, Polo kaongye na banga obokye banga satosaka nde mibeko ma Ingomba na bakambi ba sango, kasi tobe na sakolo

ianola pho yaikumola Yesu Klisto, mobikye wa banga (2.3-6).

Polo kabeya Timote

¹ Nga Polo, toma wa Yesu Klisto, pho ya ndingyisa ya Nwaphongo Mobikye wa banga na Yesu Klisto molemo nwa banga, ² oka we Timote, owakolo nwana wa nga o ianola, naekomele obokye: Ngolu, ngongu, bose pha Tata Nwaphongo na pha Yesu Klisto Nkolo wa banga ibe na we.

Bateye ba bole

³ Bo wawoko nga na we imbele sa kyekye nga o Makedoniya, ba o Efese pho ya ikatela bato baayoko bée sateya mateya maa bole. ⁴ Obakatele bée samiambya o bikoo ba pha na itondoko mabota saunva. Maphoo mamana mabote nde miko kasi njwango nwa Nwaphongo phe, mookokiyisame onte ya ianola. ⁵ Ntina ya motindo me eli lozingo looute o ndondo elaa, na maumunya malaa na ianola sa phele. ⁶ Pho ya iba sabenga nzela eye, bato bayoko babungyi nzela, babengi bowole bowole phaaazanga ntina. ⁷ Bamitate iba bateye ba mibeko, nzuka tebaebe naa maphoo mawo bée naa maphoo mateya be.

Eyaakolo ntina ya mobeko

⁸ Pho toebe obokye mobeko ali molaa bo

moto kamokyelele ndokolo mobeko. ⁹ Phō, toebe na bolaa bobo: Mobeko temoli phō ya moto o molaa, kasi phō ya bato baatebatosa na batombi, bato babe na bato ba masumu, baatebakumole Nwaphongo ebe na mbolo iisantu, babomi ba bato, ebe ba ango ebe ba nyango, ¹⁰ baakyele bondumba, baalale na bebi na bée bampele, baaungye ba baombo, bakati ba bole, baakate selesa ya bole, na maphō maso maatemele mateya ma phele. ¹¹ Mateya me eli Simo Elaa ya nkyemo ya Nwaphongo owa ngambo eya mpe bée pho naebanza.

Polo aphe melesi pho ya ngongō ya Klisto

¹² Naphe melesi na owampe bokusi, Yesu Klisto Nkolo wa banga: Eli yo moto owa wene obokye nakokyi amba nkpa o etoma ye, ¹³ nga owabaka phanza motiyosi, munyokosi na moto wa nkamba. Kasi anzokyela ngongō pho nakyelaka saeba ntina, na izanga ianola. ¹⁴ Phele, ngolu ya Nkolo wa banga, ebe na ianola, na lozingo looli onte ya Yesu Klisto yatonda mi nga.

¹⁵ Iloba sisi sili sa phele, sikokyi ianolama na bato baso obokye Yesu Klisto aya o mokyisi pho ya ibikya bato ba masumu boli nga, inga moto owa o boo. ¹⁶ Kasi bo anzokyelaka ngongō, eli pho ya obokye oka nga, moto owa o boo, Yesu

Klisto ateya ndondo ye elaa, ndokolo ndakyisa pho ya bato bamoanolela, pho ya bomōo pha bobele.

¹⁷ Oka mokonzi owa bobele, Nwaphongo ooli nde yo mōnōmō, ootowe, ootowenene, ngambo na nkyemo pho ya bobele na bobele. Ame.

Ijwana ebasi elaa

¹⁸ Timote, ijwana wa nga, kyeka mobeko moephe nga, ikokana na noko ya baimosi baakalakala pho ya we. Noko me ibe bokusi pha we o ebasi elaa ekye ijwane we; ¹⁹ na ianola na maumunya malaa. Bato baayoko balekye ikyela babona, emba bamba zinza ianola sa be. ²⁰ Onte ya bée wamozwa Imene na Alegizandre, na baambya oka Zabulu, pho baekole iba sakula tiyola Nwaphongo.

2

Mateya pho ya ibondle

¹ Naongye na bée obokye o boo pha maphō maso, nde koongye, nde kobondle, nde konyingonele, nde kophe melesi, pho ya bato baso. ² Phō ya bakonzi na baaloangyele, pho tobe bose na ikyela maphō malaa na ma kaa. ³ Kyeka maphō malaa na masepelisa Nwaphongo Mobikye wa banga, ⁴ okozingye obokye bato baso babikye emba baebe bosembo.

⁵ Phō Nwaphongo ali nde yo mōnōmō,

na mobongye ali nde yo
mɔnɔmɔ onte ya
Nwaphongo na bato,
moto mɔnɔmɔ: Yesu Klisto,
6 owa miambya phɔ ya iikola
bato baso.

Mena eli Simo eya imola
bɛɛ o imbɛle sa mekama,
7 na phɔ ya simo mɛ nakyela-
maka na nga owakolo toma,
na wɔ nde phɛle, siikate,
nga nali nganga mayɛle wa
nkyisi onte ya ianola na onte
ya bosomebo.

*Bampele na babasi o
losambo*

8 Nazingyi obokye
bampele babɔndɛle o bilele
bisɔ, batombe mabɔkɔ
masantu o ikolo, sa kabu na
nɔ bookaaa.

9 Phɔ ya babasi, balate
molato molongoba, bɛɛ
sa lekyinya ndelo: Naa
na itonga suwe, naa na
bayaka ba wolo, naa na
mbongyesi ya motuya.
10 Kasi balate nde bitoma
bilaa, bolongobaa na babasi
bakyele etoma ya bosomebo.

11 Imbɛle sa mateya,
nwanwasi asengyesi ikala
bose na imiuya sisɔ.

12 Nga, siiphe nzela obokye
nwanwasi kateya na
aangyele lele. Aikale bose.

13 Eli nde Adama owa kyeka
bɛɛ phanza. Ewa sima.

14 Emba teli Adama owa
kosaka bɛ, kasi eli nwanwasi
owa kosama, amba buka
mibeko. 15 Na bo ebe bɔmɔ,
nwanwasi amobika na ibota
sɛ, kasi ambe nde banza
ianola, lozingo na bosantu
phe sa mawala.

3

Bakambi ba ingomba

1 Lowɔɔ loowɔ nga lolo
loli nde phɛle: Bo moto ali
na phowa ya iba mokambi,
mena kazingye etoma eli
elaa. 2 Mokambi nwa
ingomba, yo sa ba moto
wa maphɔɔ mabe obokye
bato bamooya, lele wa
nwanwasi mɔnɔmɔ, yo sa
ba moto wa looto, aɛe na
maumunya malaa, mobesi
molaa, kayambe babutu,
akokye na iteya, 3 yo sa
ba munwe nwa maleku, sa
ba munwani nwa bibasi,
kasi moto wa bonyile, yo
sa ba moto wa maoka, na
moto wa phowa enɛnɛ ya
baphalanga, 4 aɛɛe ikamba
ingambi sɛ ambe na teya
bana bɛɛ imiuya na kaa esɔ:
5 Bo moto taakokye ikamba
ingambi sɛ mampenza,
amba koka ibongya ingomba
sa Nwaphongo ndengye'ye?
6 Kasi yango sa ba moto
naino otookɔkyi o ianola,
phɔ yo sa kaa, bo mawala
mamozibi miyo, o mazengye
mabekya Molembe. 7 Elaa
na obokye bato baate bali
baklisto bawɔɔ na bolaa
phɔ yɛɛ, phɔ yo sa zwa
sɔɔ, yo saamba na ikaa
mbala yɔnɔyɔ o mazengye
ma Molembe.

Ba diakre

8 Ba diakre nde bɔmɔ mɛ,
basengyesi iba bato ba kaa,
basengyesi iba nde na ewɔle
yɔnɔyɔ, bɛɛ samiambya
o maleku naa na iluka
baphalanga na manzela maa

⁹ Iloba me sili sa ianola, emba sango siso sikokyi iyambama. ¹⁰ Pho bo tookye mpasi na bo torwane, molemo nwa banga moli mi Nwaphongo oli na bomoo, iyo oli mobikye wa bato baso, konza baanosi.

¹¹ Kyeka isengyesi we iyimola na iteya. ¹² Moto satiyola bolengye pha we. Kasi ba ndakyisa pho ya baanosi na ewole ya we, na mobesi nwa we, na lozingo la we, na ianola sa we, na na ndondo elaa. ¹³ Tee nono waamoya nga, omiambya na itanga makomi ma Nwaphongo, na ilenzaka na na iteyaka. ¹⁴ Sa langa na ikabo sa ngolu sili onte ya we, sazwa we na munoko nwa baimosi na wa etandela bankumu maboko. ¹⁵ Kyeka losengyesi we ibanza o ndondo ya we. Kyela lowo lowaa o losengyesi we ilendendala. Yango mena bitoma ba we biamowenene o miyo ma bato baso. ¹⁶ Kyeba na we mampenza na na mateya ma we. Lendendala i mango. Bo okyesi babona, waamibikya we mampenza, wamobikya na baayokye.

5

Baanosi bakyesa

¹ Saoya munanga na bokusi, kasi omoteya ndokolo ongo. Ba na banzenga ndokolo banaa nyongo, ² baphomba baa babasi ndokolo ba nyongo, bangondo ndokolo

mankanasa ma we, na bopeto bosoo.

Mazengye

³ Kumola mazengye, bali maakolo mazengye. ⁴ Bo bozengye boli na bana naa na mankoko, eli nde bee basengyesi iteya o boo ianola sa bee o mabota ma bee mampenza na ibuyisa baboti ba bee bolaa. Kyeka maphoo mali malaa o miyo ma Nwaphongo. ⁵ Pho ya oli owaakolo bozengye, owa ikala nde yo mampenza, molemo nwe nde Nwaphongo kambe na lendendala na moo na mokolo na inyingonelaka na na mabondesi. ⁶ Kasi okoumunya nde o bisengo ali mowe, na bo ali na bomoo. ⁷ Kyeka na isengyesi we ikatela, pho bee sazwa mooya. ⁸ Bo moto taabanza bato bee, konza bali ne ingambi sonoso, acti ianola se, ali mohe koleka na moto otoanole Nwaphongo.

⁹ Nwanwasi bamunyosa o molongo nwa mazengye nde bo ali na mambula koleka mako motoba, ambaka zala nde na lele monomo. ¹⁰ Esengyesi obokye aebane pho ya bitoma bee bilaa: Owa kosa bana, kayambe bato, akunyola makolo ma bato bakyelele Nwaphongo, kasungye bato baanyokolo be, okomiambya o bitoma biso bilaa. ¹¹ Kasi pho ya mazengye ma bangondo, waabamanya. Pho, imbele samooka bee maphowa, bamokubolela

Klisto lokukyi, bamozinga ikula zala malonga, ¹² bamosambisama pho bale ianola sa bée saa boo. ¹³ Oombi kula ba bée na sa etoma, bakye mikye tsho tsho o mangambi ma bato, teli nde pho tebali na bitoma, kasi bakuli ba bakyesi ba toko na iwoo maphoo sa mokyito, bawo bowole bowole. ¹⁴ Yango mena nazingye obokye mazengye ma bangondo bakule zala malonga, babote bana, babatele mangambi ma bée pho banguna ba banga sazwa nzela ya ilo yoo na bofe. ¹⁵ Pho bana baunva bunga nzela, babenga Molemba. ¹⁶ Ka bo moanosi owa njwanwasi ali na mazengye o ibota se, abasungye. Te esengyesi obokye babe ephesi ya ingomba, pho ya obokye ingomba asungye nde bali maakolo mazengye.

¹⁷ Bankumu, baakambe etoma na bolaa, basengyesi izwa ngambo elekyi, konza baawene mpasi na etoma ya iyimola na ya iteya simo ya Nwaphongo. ¹⁸ Pho Makomi mawo bofo:

Sakanga munoko nwa ngombe waekyelele yango etoma ya mbuma ya ble,

naa:
Moto wa etoma akokyi na iphuti se.

¹⁹ Koanole bo baphundi nkumu nde na noko ya manzoka mabale na maato.

²⁰ Baakyele masumu, obaoya o miyo ma bato

baso, pho bayoko baile me. ²¹ Naongye na we o miyo ma Nwaphongo na ma Yesu Klisto na ma banze baalo Nwaphongo obokye otosa mitindo mimi sale miyoko, okyele na baso nde ndengye yoooyo. ²² Sawelana itandela moto maboko, saangana o masumu ma bato. We mampenza o mibatele ofe petoo. ²³ Sa nywaka nde maa na maa, kasi nywaka na njwana vinyo pho ya bolosi pha we phaa motema, pho kolobo na okana.

²⁴ Masumu ma bato bayoko maebane sataa na basambisa, kasi maaka bayoko mambe ya ebana nde sima. ²⁵ Bitoma bilaa na bie biebane nde bomo me, na bitebili bilaa tebikokyi ibombama.

6

¹ Bato baso baali baombo, basengyesi ikumolaa ba nkolo ba bée na maphoo maso, pho ya obokye bée satiyola nkombo ya Nwaphongo na mateya ma banga. ² Baali na ba nkolo baanola Nwaphongo, bée sale ifakumola pho ya obokye bali bebi na be. Kasi bakule bakyelele na koleka, pho bali baanola Nwaphongo na bebi ba lozingo, basengyesi na bitoma bilaa ba be.

Mateya ma boole

Kyeka maphoo masengyesi we iteya na ilenza. ³ Bo moto kateya mateya

masuu, bo tabengye maloba maphεε maaka Nkolo wa banga Yesu Klisto na mateya malongobaa na ianola⁴ mōna lolendō lomozi miyo. Ali moto otoebe ekpele, moto wa bolōsi okokyemiluka miko na batōkō. Zuwa, maoka, bitoo na maumunya maabe masō maute wawana.⁵ Baikye ziko saema, phō maumunya ma bēε mali mabe. Bazanga maphōō ma phεε, baumunya obokye imiambya o maphōō ma Nwaphongo eli nzela ya izwa ezwele.

Eyaakolo ezwele

⁶ Nde phεε, eli nzela ya izwa eyaakolo ezwele, imiambya o maphōō ma Nwaphongo, phō ya moto okokyekyele nde iili nε.⁷ Phō toloikaka ya na ekpele o mokyisi mumu, nde bomō, tomobutwa mabōkō pha sa ekpele.⁸ Emba bo toli na ntoma na bitobu, mena wekye oka banga wakokyi.⁹ Ka phō ya bazingye ibutwa bato ba ezwele, babisa o izengye sa bimekyi, onte ya maphowa mabobubusi na maazanga ntina, maatomisa bato o iwa na o ibunga.¹⁰ Phō phowa ya baphalanga, eli sina ya maphōō masō maabe. Phō ya imiambya mi yango, bato baayōkō babunga itakye na ianola, bamba na nyōkōlō mokali nwa bēε na matungyisi maikye.

Polo kaphe ndōngō ya maphōō

¹¹ Phō ya wε, moto wa Nwaphongo, lota maphōō mamana. Luka bosembo, imiambya o maphōō ma Nwaphongo, ianola, lozingo, iittala, bonyile.¹² Nwana e basi elaa ya ianola, zwa bomōō pha bobεε na bobεε pha ebangaka na bε, bo waimola wε na bolaa o miyo ma manzoka maikye.¹³ Nawō na wε o miyo ma Nwaphongo ookophe mbolo iso bomōō, na o boō pha Yesu Klisto owa imolaka na bolaa ianola sε o boō pha Pōsō Pilata:¹⁴ Banza mibeko na iba sa intōnō siibe na sa mooya, nōnō waimiweninya sa Nkolo wa banga Yesu Klisto.

¹⁵ Imiweninya mε samobaa o imbεε saameka Nwaphongo, moto wa nkyisa na mokonzi nde mōnōmō,

Mokonzi wa ba bakonzi, na Nkolo wa ba nkolo.

¹⁶ Iyo mampenza etaawe,

kazale o moo motemokokyi bēε izwa,

moto nōnō mōnōmō naino tamoweni etambe na mowenε.

Nkyemō ná mwiya nwa bobεε na bobεε ibee nε!

Amε.

¹⁷ Oka bato ba ezwele ba mokyisi mumu, wō na bēε obokye bēε saba na lolendō naa sakyela molemo nwa bēε o ezwele eteekōkō, kasi bakyele molemo nwa

Mokanda nwa Polo nwa ibale oka Timote Maphoo ma etatele

Polo akomaka mokanda mumu o Loma (1.17).

Imbele sasina abaka o boloko (2.2). Atataka imiwene ndokolo akomi o suka ya etoma ye (4.6) na bato baso baabaka ne bamoengyibinyaka (4.10, 16). Yango mena amba komela Timote, nwebi ne wa motema pho ya imophe mitindo. Aphe Nwaphongo melesi pho ya lozingo na ianola sa Timote.

Aongyi ne nde ikanga motema onte ya mampasi na nkaka ikyiwene baimosi ba Simo Elaa. Alendendale pho alongye ebasi ndokolo tuluku ya Yesu Klisto. Akyebe na bato balukye nde inyosa miko, ambe na phila mateya ma Nkanda ya Nwaphongo mazwaka yo tata imbele sataaka ba yo naino nwengye.

O mbomela, kambe imola bampasi bawene yo mampenza, emba kambe na phe Nkolo melesi pho amobanza (4.6-22).

Toma Polo anwana nde eyaakolo ebasi na bolaa pho ya Simo Elaa. Yango mena o mokanda nwe kaongye na na baanosi obokye banwane ebasi me bo waenwana yo.

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 2 Timote 1.1-2: Polo kabeya Timote
- 2 Timote 1.3-2.13: Polo kaphe Nwaphongo melesi, kambe na lenza Timote pho ya etoma ya iyimola Simo Elaa
- 2 Timote 2.14-4.5: Mateya ndengye na ndengye
- 2 Timote 4.6-18: Mampasi mawenekye Polo
- 2 Timote 4.19-22: Ndongolo

Polo kabeya Timote

¹ Nga Polo, toma wa Yesu Klisto, na mokano nwa Nwaphongo, pho ya mbunu ya bomoo eli oka Yesu Klisto, ² oka ya we Timote, nwana wa nga wa lozingo, naekomele obokye: Ngolu, ngongo, bose pha Tata Nwaphongo na pha Yesu Klisto Nkolo wa banga ibe na we.

Polo kaphe melesi

³ Nakyelele Nwaphongo na maumunya malaa bo wakyelaka bankoko ba nga, nambe na mophe melesi waeumunya nga onte ya mabondesi ma nga imbele siso na moo na mokolo. ⁴ Waumunya nga mbembe ya we, nali na phowa ikye ya ikula ewene pho natonde na nkyisa. ⁵ Naumunya ianola sa phele sili na we, ianola sabaka phanza na nkoko ya we Loisi na nyongo Enisi. Nali na na ianola obokye ianola me sili na onte ya we.

⁶ Yango mena naeyebusa obokye oitinya nwenya

nwa ikabo sa Nwaphongo sili onte ya we tata wa etandelaka nga maboko. ⁷ Pho Bolobo phaalophe Nwaphongo teli pha ibale, kasi Bolobo pha bokusi, pha lozingo na pha imizila. ⁸ Saoka soo ya iwo pho ya Nkolo wa banga na pho ya nga ooli moto wa boloko pho ye. Kasi nyokomo na nga molongo pho ya Simo Elaa, na bokyeyelakye nde mwiya nwa Nwaphongo, ⁹ owa lobikya na owa lobanga na mbela esantu. Teli pho ya bitoma ba banga, kasi pho ya mokano nwe na na ngolu ye. Ngolu me, eya lophakye be e o boo pha ikyela mokyisi o nte ya Yesu Klisto. ¹⁰ Uñwanwa eye ngolu me ewene na iya sa Mobikye wa banga, Yesu Klisto. Eli yo moto owa sukyisa bokusi pha iwa, angyengyise bomoo bote boli na suka na nzela ya Simo Elaa, ¹¹ eyankyela be e moteye, toma na molakyisi. ¹² Yango mena naanole mina minyoko. Kasi simiokyele soo, pho naebe moto nza oanosi nga, emba nali na boanolakye obokye ali na bokonzi pha ibanza maphoo mawa mampe yo o maboko nono o mokolo me.

¹³ Bengaka nde maloba maa phele ma oka we na nga, onte ya ianola na lozingo ili onte ya Yesu Klisto. ¹⁴ Banza maphoo malaa na nzela ya Bolobo boli onte ya banga.

¹⁵ Koebe obokye bato baso ba Azi bandota. Onte ya be e Fizele na Elemzene. ¹⁶ Le obokye Nkolo aokyele ibota sa Onezifole ngongo, pho mbala nzikye ankuyaka, taambaka na oka soo ya minyololo ma nga. ¹⁷ Kasi obokomakye phe o Loma, anduka bobole bobele tee nono wakye nzwa yo. ¹⁸ Le obokye Nkolo akyele obokye Nwaphongo amokyele ngongo mokolo me. Emba isungyi sisoo saampe yo o Efese, kosiebe na bolaa.

2

Anola iyalo sa we saa minyoko

¹ Na we, nwana wa nga, omilenza na ngolu eli onte ya Klisto Yesu. ² Yaekola we na nga o boo pha manzoka maikye, oiteya oka bato ba bosembo bakokyi be e mampenza ikula iteya bato basuu.

³ Anola iyalo sa we sa minyoko ya tuluku molaa wa Klisto Yesu. ⁴ Te wali moto obokye bo anyosi o etoma ya botuluku, akule miambya o maphoo bokyele bato baa lombo, bo kalukye isepelisa moto owa amokpa o etoma. ⁵ Nde bomoo, moto okomekane na bebi o maano ma ikyilingana mbangu, amolonga nde bo atose mibeko. ⁶ Eli nde oka mobasi nwa manzabi okokume, oko taazwa phanza iyalo se sa mbuma. ⁷ Umunya ikyi wo nga. Pho

ya maphoo mayoko, Nkolo amoesosolisa mango.

Umunya Yesu owa kundwa

⁸ Umunya Yesu Klisto owa kundwa onte ya bawe, wa bosoo Davidi, bokowo Simo Elaa ekyimole nga.

⁹ Na ekyewenele nga bolosi nono o ikangyema na nyololo ndokolo mwibi. Kasi Iloba sa Nwaphongo tesi kokyi ikangyema! ¹⁰ Yango mena naititale mi maphoo maso pho ya bato baolo Nwaphongo, pho obokye na bee bazwe loboiko, looli onte ya Klisto Yesu, na nkyemo ya bobele. ¹¹ Iloba sisi sili saa phele:

Bo towee ne molongo,
tomobika ne molongo.

¹² Bo toititasi ne molongo,
tomoba bakanzi ne molongo.
Bo tomoanga,
ne aloangana me.

¹³ Bo tozangyi bosembo,
yo amoikala iba na bosembo,
pho yo takokyi imiangana yo mampenza.

Teya o solongo Iloba saa phele

¹⁴ Maphoo maso mamana, kula maimola o boo pha Nwaphongo obokye balae miko o maloba, pho temali na ntina, kasi maoto nde bato bamaokye. ¹⁵ Kyela na bokusi omiteya o boo pha Nwaphongo ya moto owa koka, moto wa etoma otoeyokyele soo, okoteya o solongo Iloba sa phele.

¹⁶ Lota bowole bowole

bote boli na ntina. Kasi bamiambya mi phango, bamitangole na moo na moo na Nwaphongo. ¹⁷ Mateya ma bee mali ndokolo phota ekyebiya soti. Nde boli Imene na Filetosi. ¹⁸ Bale Iloba sa phele, bekye ikundwa sa bawe saunva kyelama. Mena bato nde ianola sa bato baikye.

Iwangya saawangya Nwaphongo

¹⁹ Kasi Iwangya siikusi saawangya Nwaphongo sili. O ikolo sa iwangya me bakoma boho:

Nkolo kaebe baaka yee,
emba na obokye:

Moto munso owa mofanga nkombo ya Nkolo,
alote maphoo maabe.

²⁰ Onte ya ingambi sinene, tewali nde manzongo ma wolo na wolo na ma palata, wali omu na ma nzete na ma yondo. Mana mali pho ya bitoma ba kaa, mayoko mali pho ya bitoma bitebili na kaa. ²¹ Bo moto ale maphoo me mabe mamana, amoba nzongo eya kaa, ebuto esantu, eya ntina pho ya nkolo wa yango, elaa pho ya bitoma biso biilaa.

Moto wa etoma wa Nkolo

²² Yango mena, lota maphowa manso ma bonzenga, luka bosembo, ianola, lozingo, bose na bato baso babangye nkombo ya Nkolo na ndondo elaa. ²³ Le ika ziko na maphoo ma mpamba na ma bobubusi. Koebe obokye me matokolo maoka. ²⁴ Kasi moombo nwa

Nkolo takokyi iyoka, kasi aengyesi iba moto molaa o boo pha bato baso, aebe iteya, akangakye motema. ²⁵ Bato baiikye ziko ne, asengesi ibateya na bonyile. O koebe nza, naa Nwaphongo amobongola ntema ya bée pho baebe maphoo maa phele, ²⁶ emba babutolele maumunya malaa, bamane o manzengye ma zabulu okobaakya obokye bakyele mokano nwe?

3

Nkolo ya suka

¹ Oebaka na bolaa lowo lolo: Minyoko ma moya o nkolo ya suka. ² Pho bato bamoba na eleme, bato balooto la baphalanga, bato baamikumisa na bato baa lolendo, bato baatiyole Nwaphongo na mbolo isantu, batemesi ba baboti ba be, bato batebaaphe melesi na bato babakyele bolaa. ³ Bamoba bato baa bikyi, bato baatebaokye bato ngongo, bato baakatele bebi maphoo, etebabe na molongo, batombi, banguna ba maphoo malaa. ⁴ Bamungya bebi na be, batembe izele, bamotonda na lolendo, bamoba nde bikamba ba bisengo ba mokyisi kasi ba Nwaphongo phe. ⁵ Bamiteya ndokolo bato baanola, kasi tebaanole muna mwiya. Sakula ba na bato babana! ⁶ Pho bato ba bée bayoko, banyolo o mangambi, bakosa basi bali na ntema nkoo, baanyanya

masumu na baabengye maphowa ndengye na ndengye. ⁷ Basi me, balukye iyekola imbele siso, kasi tebakokye ikoma o zebi sa phele. ⁸ Nde bomo na Yanesi na Yambesi batemelekye Mose, nde bomo, bato babana batemele maphoo ma phele. Bato batoona maumunya, tebali na ianola sikusi. ⁹ Kasi etebakyeende itakye, pho bobubusi pha bée pha mowenene na bato baso, ndokolo phaka bato babale babana.

Mateya ma suka

¹⁰ Kasi we, wabenga na bolaa mateya ma nga, mobesi nwa nga, nyango ya nga, ianola sa nga, ikanga motema sa nga, lozingo la nga, ilendendala sa nga, ¹¹ minyoko ma nga, mampasi maaoka nga o Antioshe, na o Ikoniumu, na Listre. Minyoko bo mawene nga! Emba i miso mamina Nkolo ambikya! ¹² Kasi bato baso bazingye ibika na ianola onte ya Klisto Yesu bamunyokomo. ¹³ Kasi pho ya bato baabe na baakate, bamokyende nde o bofe, na ikatela bebi na imikatela bée mampenza. ¹⁴ Kasi iwe, ikala nde o maphoo maekola we na maanola we ya bayoko: Pho koebe nza owa eteya mango. ¹⁵ Tata bonwana pha we, koebe ya koma bée o Buku pha Nwaphongo, maphoo me mali na bokonzi pha eyeyimola zebi sikambe o

lobiko o nzela ya ianola siili onte ya Klisto Yesu. ¹⁶ Maphoo maso makomama o buku pha Nwaphongo, makomama na mwiya nwa Nwaphongo, mali na ntina pho ya iteya, ianolisa, pho ya itutola bato, na ibateya nzela ya bosembo, ¹⁷ pho moto wa Nwaphongo abe moto oo bongyi, na ookokyi pho ya ikyela bitoma biso bilaa.

4

Imola Simo Elaa

¹ Nawo na we o boo pha Nwaphongo na pha Yesu Klisto, owa moya sambisa bato baali na bomoo na baawa, o nkombo ya iya se na ya bokonzi phe, naeyongye obokye: ² Imola Simo Elaa, oeyimole na etungu, na bo baanosi na bo tebaanosi. Ooya, lenza, kyebisa, kanga motema nkolo iso na phowa ya iteya. ³ Pho imbele samoya, bato bayoko etebakule anola mateya ma phele, kasi bamobenga nde phowa ya bee na pho ya isepelisa maato ma be, bamizinga na moluku nwa bateye baabawole maphoo mazingye bee iyoka. ⁴ Etebakule laa matoo o maphoo ma phele, bamolaa matoo nde o bikoo. ⁵ Kasi pho ya we, omikyengye na maphoo maso, anola minyoko, teya obokye oli moimosi wa Simo Elaa, kokya etoma ya we.

Imbele sa nga sa ikyende sikokyi

⁶ Pho ya nga, kyeka obokye nambo miambya mbeka na imbele sa nga sa ikyende sikokyi. ⁷ Nanwani ebasi elaa, naumbo ikyingana sa nga, nabanze ianola. ⁸ Tata unwanwa eye eboko ya bosembo eya munpe Nkolo kyenziya. O mokolo me, iyo munanga owa bosembo, etaephe nde nga mampenza, kasi amoephe na bato baso baaziya na phowa imiweninya se.

Mateya ma suka

⁹ Kyela bokusi oya mbenga izele. ¹⁰ Pho Demasi andota pho ya phowa ya mokyisi mumu. Akyende o Tesaloniki, Kelesa akyende o Galati, Tito akyende o Dalmati. ¹¹ Naikala wawa nde na Luka. Waamoya we, oyakaka na Malako, pho ya etoma, ali na ntina iikye pho ya nga. ¹² Natoma Tishike o Efese.

¹³ Munkoto nwa nga nwaika nga o Troas oka Kalaposi, omumpilelaka wa moya we, na babuku, konza bakyela bee na ngofo ya nyama.

¹⁴ Alegizandele owa itusi ankyela bofe boikye. Nkolo aamobuyisela bofe bonkyesi yo. ¹⁵ Na we, kyeba ne me. Pho atemele mateya ma banga na bokusi.

¹⁶ Wasamba nga mbala eya ebandele, noko moto monomo taika ba phenephe na nga, bato baso bandotaka. Bee sababenga

na lowo me. ¹⁷ Nkolo, yo abaka phenephe na nga. Ampere bokusi, pho ya obokye na nzela ya nga Simo Elaa iemolame na bolaa embe na okana na oka bato bate baefe Nwaphongo. Namba na tokolo o munoko nwa gbogbo. ¹⁸ Nkolo amuntokolo o maphoo maso maabe, amba na mbikya pho ya bokonzi phe pha ikolo. Nkyemo ibe ne pho ya bobele na bobele. Ame.

Ndongolo

¹⁹ Beya Prisile na Aki-lasi na ifota sa Onezifolo. ²⁰ Elasite aikala o Koluti. Naika ika Tolofime na bolosi o Milete.

²¹ Kyela bokusi obokye oye o boo pha imbele saa seekye. Ebulus, Pudas, Linos, Klotia na bebi baayoko baso baelongosi.

²² Nkolo abe na molimo nwa we.

Le obokye ngolu ya Nwaphongo ebe na beebaso.

Mokanda nwa Polo oka Tito Maphoo ma etatele

Tito yo taikaka ba Moyuda (kyeka o Bagalatia 2.1-3). Abaka nde moanosi, na nwebi na Polo o etoma ya imola Simo Elaa. Eli yo moto awa yengoloko bookaa onte ya banosi ba Kolinti na Polo (2 Bakolinti 7.6-16). Tito azwaka mokanda nwa Polo mumu wabaka yo o Kelete; Polo atomaka Tito o Kelete pho akye kyeka, ambe na bongya maphoo ma ingoma sa esanga me (1.5).

O ebandlele ya mokanda nwe, Polo akomi maphoo maso na bokuwe (1.1-4). Ateye mobesi mokoky'i iba na bakambi ba ingomba (1.5-16). Aphe mateya ndengye na ndengye pho ya masanga mabato bali o Ingomba: Oka bankoko, oka bakasi (Emba bee basengyesi iteya bangondo), oka banzenga, na oka baombo (2.1-15). Esengyesi obokye banosi babikye na bookaa, bale ikabana onte ya bee (3.1-11). Emba asukye mokanda nwe na mateya masuu na na ndongolo (3.12-15).

Mokanda mumu tebaika mokomela nde Tito yo mampenza (1 na 2 Timote). Maphoo mawoomo omo eli maphoo malekane o mangomba maso, oka bakambi ba mangomba, na

oka banosi bali onte ya Ingomba.

Maphoo mali o mokanda mumu me mama:

- Tito 1.1-4: Etatele
- Tito 1.5-16: Mateya pho ya bakambi ba Ingomba
- Tito 2.1-15: Mateya pho ya moto munsu onte ya Ingomba
- Tito 3.1-11: Mobesi nwa baanosi
- Tito 3.12-15: Ndongolo

Polo kabeya Tito

¹ Inga Polo, moombo nwa Nwaphongo, toma wa Yesu Klisto pho ya ikamba bato baolo Nwaphongo pho ya ianola na pho ya iyeba maphoo maphela maakoka na laakolo losambo, ² onte ya molemo nwa bomoo pha bobele phaa lakyela Nwaphongo o etatele ya mokyisi, yo ootokate. ³ O imbele sa meka yo, aweninya lloba se onte ya simo eya mpekye yo, ikokana na ndigyisa ya Nwaphongo Mobikye wa banga.

⁴ Nakomele we Tito, owaakolo njwana wa nga onte ya ianola saangana banga obokye: Ngolu na bose pha Tata Nwaphongo na Klisto Yesu Mobikye wa banga ibe na we.

Etoma ya Tito o Kelete

⁵ Bo naeyika Kelete, eli pho ya iyunva ibongya maphoo maso maikalaka ombe na kyela bankumu o mokyisi monomo na monomo, bo wa woko nga

na we. ⁶ Μονομο na monomo na βέε abe na mobesi molaa, lele oli na ηwasi monomo, hana βέε babe haanosi, βέε sa ba na mobesi mohe na izanga itosa. ⁷ Pho mokambi ηwa Ingomba ali moto okokyekye maphoo ma Nwaphongo, esengyesi obokye abe na mobesi molaa: Yo sa ba munzobo, munywe ηwa maleku, munwani ηwa bibasi, molukyi ηwa baphalanga na mayele mabe. ⁸ Asengyesi iba moto okokumbele babutu, ekambaya maphoo maala, moto oko sosolo maphoo, moto wa bosomebo, mosantu, moto okoebe imikamba, ⁹ amiambya na Iloba sa phele na bokusi, Iloba silongoba na mateya mateya yo. Na bomo, amokoka ilenza bato bayoko na maateya malongoba na iweninya mabunga ma bato babaikyele ziko.

Bateye ba bole

¹⁰ Pho bato baikye onte ya baabele tebatosa, bali bato ba bowole bowole na bakose ba bato. ¹¹ Esengyesi obokye obakangye munoko. Bato mabota maso na ikyemiteya pho ya izwa baphalanga na mayele mabe, lotelosegyesi ikyelama. ¹² Μονομο na be, moimosi ηwa βέε mampenza, awo yokye: «Bato ba Kelete, bato nde bole, manyama ma vale, bato ba bok na looto.»

¹³ Lowo me loli nde la phele. Yango mena obaoya

na bokusi pho babe na saakolo ianola. ¹⁴ Βέε samiambya o biko ba Bayuda na o mitindo ma bato bate baanole maphoo ma phele.

¹⁵ Mbolo iso ili peto pho ya bato bali peto. Kasi pho ya bato bali na mbindo na bale ianola, ekpele yonyo teli peto. Kasi mayele ma βέε na maumunya ma ntema ya βέε mali na mbindo. ¹⁶ Bawo bekye baebe Nwaphongo, kasi na bitoma ba βέε bamoangane. Bali bakolo bato babe, batombi, tebakokyi na etoma elaa eso.

2

Mateya maa phele makokyi na bato baso

¹ Pho ya we, teya maphoo malongoba na mateya ma phele. ² Bato baakotwa βέε ekangaka ntema, babe bato ba kaa, bato ba mayele, bato baatonda na saakolo ianola, bato baatonda na lozingo, na na ilendedala.

³ Babasi baakotwa, nde bomo, basengyesi iba ya bato baala: Sawole bato na bohe, βέε saba baombo ba maleku. Bateya maphoo maala, ⁴ bateya bangondo izinga bampele ba βέε na bana ba be, ⁵ babe bato bate baamikpe, bate bakyele baphemba, bamiambya o etoma ya mangambi ma be, batosa balo ba be, pho moto satiyola Iloba sa Nwaphongo.

⁶ Nde bomo, lenza na banzenga obokye bamizile

⁷ o maphoo maso. We mampenza osengyesi iba ndakya-isa na bitoma ba we bilaa: Mateya ma phele, ma kaa. ⁸ Maloba ma we mabee malaa, mate makokyi bee iikyela ziko, pho ya obokye motemesi yo sazwa na lowo loobe la iwo pho ya banga, kasi azwe soo.

⁹ Baombo batosa ba nkolo ba bee o maphoo maso. Babasepelisakye, bee sabaikyela ziko, ¹⁰ na sabaibela na ekpele yonoyo. Baweninyakye imbele siso obokye bali bakolo baombo, emba bamokumola o maphoo maso maateya ma Nwaphongo Mobikye wa banga.

Molemo nwa baklisto

¹¹ Pho ngolu ya Nwaphongo yamiweninya, etatele ya lobiko pho ya bato baso. ¹² Ngolu me kyeloteya ile mofesi moobe na maphowa ma mokyisi mumu, pho ya obokye tobikye o imbele sisi na bokyebi, na bosembo na na isambela Nwaphongo, ¹³ na iziya sa molemo moola na imiweninya sa nkyemo ya Nwaphongo wa banga o munene na Mobikye wa banga Yesu Klisto. ¹⁴ Amiambya yo mampeza pho ya banga, pho ya ilomanya o boobe bosso na ipetolo bato be, obokye batonde na phowa iikye pho ya bitoma bilaa.

¹⁵ Yango mena osengyesi iwoo, ilenza na iooya na

bokonzi bosso. Moto saetiyo-ola.

3

Kalenza ikyela bitoma bilaa

¹ Okulaka wo na bee baso obokye baengyesi imiuya o soo pha bakambi na pha bakonzi, baengyesi ibatosa, bambe ba phenephe na ikyela etoma eso elaa, ² Bee satola moto, bee saoka, bamiteya bato balaa, baweninya bonyile imbele siso oka bato baso.

³ Pho na banga me, phanza, tobaka bibubusi, batombi, bato babunga nzela, baombo bamaphowa mabe na ba bisengo ba pha. Tokyela boobe, tobaka na zuwa, toinanaka. ⁴ Kasi wawenenekye bolaa na lozingo la Nwaphongo mobikye wa banga, ⁵ taika lobikya nde pho ya bitoma ba bosembo bakyela banga, kasi nde pho ya ngongo ye, imbele sa lokunyola bee na maa, na mwiya nwa Bolobo, tobotama mbala eya ibale, tokoma bato ba sika. ⁶ Bolobo me, Nwaphongo alophe phango na boikye na nzela ya Yesu Klisto Mobikye wa banga, ⁷ pho obokye, na ngolu ye, tobuto bato balaa, emba na molemo tobutwe mandomi ma bomoo pha bobele.

⁸ Iloba me sili nde sa phele, emba nazingye obokye obe na bokyebi pho ya sango, pho obokye bato baso baali na ianola oka Nwaphongo

bamiambya mobimba o bitoma bilaa. Kyeka lowo loola na laa ntina pho ya bato.

⁹ Kasi miko ma phaa, itondolo mabota, maoka na iwelana pho ya mibeko, omale. Pho eli maphoo ma phaa na mazanga ntina.

¹⁰ Moto okokabole bato na miko me, bo omokyebise mbala eya yambo na eya ibale, bo taokyi, omumanya onte ya bexe. ¹¹ Koebe obokye moto wa ndengye mena, abunga nzela, ali moto wa masumu, kamiingya yo mampenza.

Ndongolo

¹² Wa moetomela nga Artemasi naa Tishike, kyela bokusi obokye oya nzwa o Nikopolis. Pho nakani iba imbele sa seekye nde omo.

¹³ Bonga na bolaa imbanga sa Zenasi ooli avoka na Apolo, pho bexe sa zanga ekpele.* ¹⁴ Baaka banga basengyesi iyekola na bokusi ikyela bitoma bilaa me, pho ya ikokya maphoo masengyesi izele. Emba bamobota mbuma.

¹⁵ Bato baso bali na nga baebeya. Beya bato baso balozingye onte ya ianola.

Le obokye ngolu ya Nwaphongo ebe na bexe baso.

* **3:13** 3.13 Avoka: Moto okosambele mossu lowoo na imoambelega.

Mokanda n̄wa Polo oka Filemō Maphōō ma etatele

Filemō abaka moanosi mōnōmō wa kaa onte ya ingomba sa Kolose. Abaka nwebi na Polo (Etee ya 1). Ambaka baa na moombo mōnōmō nkombō yē Onesime, owa molotaka. Waba Polo o bōlōkō, aesi ya vana na Onesime, amba ya mobatisa. Polo aesi ya kana obokye kamobuya oka kolo yē Filemō. Amba ya mokomela mokanda phō ya imoonga obokye ayambe Onesime ndokolo moombo phe (phō moombo munso awalotaka koloyē abaka kazwe etumbu ekusi), kasi Filemō amokpe ndokolo nwebi moanosi.

Polo amba ya komela nwebi nē Filemō na bokonde boso, taikaka mobalimisa bobalimise, tamba na moonga na bokusi, tambaka na bunga obokye Filemō ali kolo wa Onesime. Kasi aongaka nē nde obokye aumunya. Na bomō, mokanda mumu moteya baanosi basō ndengye ekyebongya lozingo la Klisto maphōō na mobesi n̄wa ma bato.

Mokanda n̄wa Filemō moli na maphōō mama:

- Etee ya 1-3: Ibeya
- Etee ya 4-7: Polo kakumole N̄waphongo phō

ianola na munzaka n̄wa Filemō

- Etee ya 8-22: Polo kabōndele Filemō phō ya Onezime
- Etee ya 23-25: Ndōngolo

Ibeya

¹ Inga Polo, moto wa bōlōkō phō ya Yesu Klisto, na Timote, toebeye iwē Filemō nwebi na banga wa etoma. ² Tobeye na Apia, nkanasa wa banga, na Alisipe, nwebi na banga wa ebasi, na ingomba siangane o ingambi sa wē. ³ Lē obokye ngōlu na bōse pha N̄waphongo Ango wa banga na Nkolo wa banga Yesu Klisto ibe na bēē.

⁴ Naphe N̄waphongo wa nga melesi nkolo iso phō ya wē waabōndele nga. ⁵ Phō naokye bawō phō ya lozingo loli na wē oka bato ba N̄waphongo na ianola sili na wē oka Nkolo Yesu. ⁶ Lē obokye iyangana sawe na banga o ianola sibe sikusi, phō ya iteya bolaa boso boli na banga onte ya Klisto. ⁷ Nwebi, natondi na nkyisa boikye na ná nzoto nkusi phō ya lozingo la wē, olenze ntema ya bato ba N̄waphongo.

Polo kabōndele Filemō phō ya Onezime

⁸ Yango mena, nabo nali na makokyī onte ya Klisto ma iephe etoma esengyesi wē ikyela, ⁹ kasi nazingye na boikye o nkombō ya lozingo ieyonga lowō lolo. Phele nga Polo, oli phomba,

uɲwanɲwa eye nambi na kula ɓa o bɔlɔkɔ phɔ ya Yesu Klisto. ¹⁰ Naongye na we phɔ ya ɲwana wa nga, Onezime, owa ɓota nga onte ya bɔlɔkɔ. ¹¹ Taikaka ɓa phanza na ntina phɔ ya we, kasi uwanɲwa eye, abuto na ntina phɔ ya ɓanga ɓaso, ebe we ebe nga.

¹² Naetomesi yo, iyo oli ndokolo ndondo ya nga solongo. ¹³ Bo taaba nga o bɔlɔkɔ phɔ ya Simo Elaa, nabakyi na phowa ya ikala ne wawa phɔ ansungye o elele ya we. ¹⁴ Kasi sikyi anola ikyela ɓaɓona sataa etuna, phɔ ya obokye ɓolaa me phango saba ndokolo pha ikandindisa, kasi ɓoute na phowa ya we.

¹⁵ Naumunya obokye Onezime atangwaka na we phɔ ya ɓana nkolo, phɔ ya obokye ambe ya ebutwela phɔ ya ɓɔɓele. ¹⁶ Takuli ɓa nde moombo na moombo kasi abuto na ntina iikye koleka moombo: Abuto nwebi wa lozingo, na ɓoikye phɔ ya nga, amba kula leka phɔ ya we, ebe o miyo ma ɓato na ma Nkolo.

¹⁷ Bo konpke ndokolo nwebi na we o nzela ya ianola, omokpe ndokolo eli nde nga. ¹⁸ Ka ɓo aekyela ɓobe naa ɓo ali na mbongo ya we, namoeyita. ¹⁹ Eli nga Polo okoekomele mokanda mumu nde na mabokɔ ma nga mampenza. Eli nde nga owamoeyitela. Emba simbe na kula eyimola obokye na we oli na mbongo ya nga,

emba mbongo me eli nde we mampenza. ²⁰ Nwebi, phɔ ya iangana sa ɓanga onte ya Nkolo, kyela ɓoeyongyi nga, o nkombo ya Klisto, kuya ndondo ya nga. ²¹ Naebe na ɓolaa ɓotosi pha we yango mena naekomele. Naebe obokye wamokyela koleka ikyi woɔ nga.

²² Nawo na ná we ɓɔɓele obokye o mbongyisa elele ya imilangya, phɔ nalemele obokye, phɔ ya iyonga sa ɓèe oka Nwaphongo, namokula ekomela omɔ.

Ndongolo

²³ Epafra, nwebi na nga wa bɔlɔkɔ phɔ ya Yesu Klisto, aelongo. ²⁴ Maalako, Aristarke, Demasi na Luka, ɓebi na nga ɓaetoma na ɓèe ɓaelongo. ²⁵ Le obokye Ngolu ya Nkolo Yesu Klisto ebe na ɓèe.

Mokanda nwa Polo oka Baebele Mapho ma etatele

Mokanda mumu o imokyeka, mowenene ndokolo bamotomelaka baanosi baali Bayuda. Mobalenza pho babaka banyokomo emba baunvaka na le ianola sa be. Moto owakoma mokanda mumu taebane.

Etatele ya mokanda mumu kyeweninya saa obokye Nwaphongo amiweninyaka oka banga na nzela ya Nwana we Yesu Klisto (1.1-3). Mateya ma mokanda me makabana na bite bifale binene.

- Etee eya o boo (1.4-10.18) kyete ya obokye Yesu ali na mwiya mokusi. Taiki leka nde Baimosi na baimosi (1.1), kasi aleki na banze, na Mose na Zozuwe. Oli yo Nganga ya Nwaphongo o munene o sangola eenyakune, aleki banganga ba Nwaphongo banene baso ba sangola eekasi. Amiambyaka nde mbala yonyo bobele ndokolo mbeka, aleki na mambeka maso ma Isalaye le ma kalakala.

- Etee eye ifale (10.19-13.25) kyekuya baanosi pho baphile nde ianola, babengye mobesi nwa basantu ba Sangola eekasi, bakyekyele nde Yesu Klisto.

Pho ya isukya, mokanda mumu moamba mateya na mibeko ndengye na ndengye.

Mapho mali o mokanda mumu mango mama:

- Baebele 1.1-3: Nwaphongo amiweninye na bato na nzela ya Nwana we Yesu Klisto
- Baebele 1.4-2.18: Klisto aleki banze
- Baebele 3.1-4.13: Klisto aleki Mose na Zozuwe
- Baebele 4.14-7.28: Klisto aleki Banganga baanene ba Nwaphongo

Nwaphongo awo na nzela ya Nwana we

¹ Waakalakala Nwaphongo awolekye bankoko ba banga mbala nzikye na na ndengye nzikye na nzela ya baimosi, ² o nkolo ya suka iye, alowosi na nzela ya Nwana we owateye yo ndomi ya mapho maso, nde na nzela ye me, akyela munse munsu. ³ Yo, ooli ingyengye sa nkyemo ye, na bonene pha boekondo phe. Emba aphi mapho maso na mwiya nwa lloba se. Waunva yo ikunyola masumu ma bato baso, akye zala o boloo pha Bonene pha Nwaphongo, o ikolo.

Nwana wa Nwaphongo aleki banze

⁴ Abutwa na mwiya ileka banze, yango mena azwa nkombo ya ngambo eelaa koleka maaka be.

⁵ Pho nzaa onte ya baanzelu owaunva

wōle Nwaphongo
nōnō mbala yōnyōyō
obokye:

«Iwe oli mpenza njwana wa
nga,

lolō, nga nabutoo ɔngō.»

Naa obokye:

«Nga, namoɓa angō

emba yo amoɓa njwana wa
nga.»

6 Kasi wakula kamba yo
njwana owa ɓola o
mokyisi, awo yokye:

«Baanze ɓa Nwaphongo
ɓaso ɓamokusamele.»

7 Emba oka ɓanze, kawo
ɓoɓo:

«Kabuya ɓanze ɓée biwēle,
na ɓato ɓée ɓa etoma
itumbu sa mwenya.»

8 Kasi oka Nwana we awo:

«Mumbanga njwa ɓokonzi
pha we, O Nwaphongo,
njwamoɓa pho ya
bipha na bipha.

Emba motuu njwa ɓosembo
eli motuu njwa
ɓokonzi pha we.

9 Wazinga ɓosembo, waina
ɓoɓe,

yango mena, Nwaphongo,
Nwaphongo wa we
aeyinga mauta maa
nkyisa,

koleka ɓebi na we.»

10 Aamba kula wo ɓoɓo:

Eli iwe, Nkolo, owakyela
munse o etatele,
emba ikolo elii bitoma ɓa
maɓoko ma we.

11 Iso miina yamowa, kasi
iwe, wamoikala.

Na iso yamokotwa ndokolo
etobu.

12 Emba ɓokokyele
ɓée na munkoto,
wamoizinga,

ndokolo etobu, ɓamo ɓa
endinya,

kasi iwe, oli nde ɓomo,
mambula ma we
etemaakome o suka.

13 Emba nzaa onte ya ɓanze
owaunva yo wōle
nōnō mbala yōnyōyō
obokye:

«Zala o ɓoloo pha nga,

tee nōnō owamobuya nga
ɓanguna ɓa we,
eteyisa ya makolo ma
we.»

14 Te ɓali ɓée ɓaso
malɔɓo maakyele bitoma
naa maatome yo pho ya
ɓolaa pha ɓato ɓasengyesi
izwa ilaka sa lobiko?

2

Lobiko loonene

1 Yango mena, esen-
gyesi obokye ɓanga tophile
na ɓolaa koleka maphoɔ
maoka ɓanga, ɓo phe to-
mobunga. 2 Pho ɓo maphoɔ
maawomoko na nzela ya
ɓanze mazwe elele, emba ɓo
ɓato ɓabukaka miɓeko naa
ɓate ɓamitosaka ɓazwaka
etumbu eyalongoɓanaka na
ɓomo,* 3 ɓanga tomoba
sazwa etumbu ndengye'ye
ɓo toleminye lobiko laa
ntina ndengye mena?
Nkolo yo moto owatataka
iloimola phanza. Emba
sima ɓato ɓaalokaka
ɓakulaka loanolela obokye
loli phele. 4 Nwaphongo
akulaka ne lenzaka ɓonzoka
pha ɓée ebe na bilem-
betele, ebe na ná bilekye-
sako, na ná maphoɔ
maa ikamwa ndengye na

* 2:2 2.2 Iphuti

ndengye, emba alokabela na maalo ma Bolobō bosantu bowazingaka yo.

Yo, ookokambe bato o ibika

⁵ Phō, teli oka baanzelu obokye abaphe bokonzi oikolo sa mokyisi ηwaa moyaa moowole banga.

⁶ Nzuka moto monomo, kawo elele yonyo pho ya ηwango obokye:

«Moto yo nzaa obokye omoumunya?

Naa ηwana wa moto obokye omookyele nkaa?

⁷ Wamouya pho ya ηwana imbele mokuwe o se ya baanzelu,

emba wamolasa nkyemo na ngambo.

⁸ Wauya bikpele biso o se ya makolo me.»

Pho amokyela mokonzi ηwa mbolo iso, ekpele na yonyo tekoki iba o nze ya bokonzi phe. Kasi unwanwa eye, tolootaa wene obokye mbolo iso ili o se ya bokonzi phe. ⁹ Kasi pho ya ηwana imbele mokuwe, bo wamouyaka bee ose ya baanzelu, towene Yesu, pho ya minyoko ma iwa se, bamolasa eboko ya nkyemo na ya ngambo, obokye na ngolu ya Nwaphongo, alekane o nzela ya iwaa pho abikya bato baso.

¹⁰ Emba wamoanelaka obokye, eli yo, pho ya nza na na nzela ya nza mapho maso makyelama. Akamba bana baikye o nkyemo, ali motati wa ibiki sa bee na nzela ya minyoko miakokya

yo. ¹¹ Pho ebe okobuya mosantu na baabuya bee basantu, bee baso bauta elele yonyo. Yango mena, na nzela me tali na soo ya ibabanga baande, ¹² na ya iwo obokye:

«Namoimola nkombo ya we oka baande na nga, onte ya ingambi sa Nwaphongo, namoetubela meembo.»

¹³ Namba na kula kyela ndondo ya nga eso nde oka ye.

«Ekule baa na nga na bana baampe Nwaphongo.»

¹⁴ Yango mena, pho bana baangana na malongo na na nzoto, emba ne nde bomo me, aangana na bee nde ndengye yonyo, pho na iwa se, abuya phaa owabaka na bokonzi pha iwa o mafoko, kyelukye iwo obokye Molemba, ¹⁵ na ikandola bato baabaka na boilakye pha iwa, baabutwa bomo pha bee mobimba baombo. ¹⁶ Pho o solongo, taiki ya sunga banze, kasi aesi nde ya sunga mboto ya Abalayama. ¹⁷ Yango mena, asengyelaka na nzela eso uulana na baande ne, obokye abutwe nganga o munene owaa okookye ngongo na okobanza etoma eya mophe Nwaphongo eya imanya masumu ma bato. ¹⁸ Pho onte ya bo wa nyokomo yo, bo wa zwa yo mampenza bimeki, ali na makoki ma isunga bato baazwe bimeki.

3

Yesu alekyi Mose na Zozuwe

¹ Yango mena, baande baasantu, b̄eε bazwa mbela ya ikolo molongɔ, wene Yesu obokye ali toma na nganga wa Nwaphongo oo munene wa itatola sa banga.

² Ali na ianola oka owa moolo, ndokolo bowabaka Mose onte ya ingambi se sisɔ. ³ Pho yo abaka na kaa ya nkyemɔ koleka Mose. Pho motongyi n̄wa ingambi ali na ngambo koleka sina ingambi. ⁴ Pho ingambi na ingambi sili na motongyi n̄wa sango. Emba motongyi wa masɔ eli Nwaphongo.

⁵ Emba Mose abaka na ianola onte ya ingambi se sisɔ, ndokolo moto wa etoma phɔ ya bonzoka pha maphɔɔ maamo wɔ b̄ε.

⁶ Kasi Klisto ali ndokolo Nwana, emba ali o ikolo sa ingambi se. Ingambi se, eli banga, bo tokyele ntema ya banga o mambunu ma Nwaphongo na ilendendala na ná molemo.

Bato ba Nwaphongo bamoema

⁷ Yango mena, Bolobɔ bosantu kawɔ bobo: «Lolo, bo okyi n̄wesi nwe,

⁸ sakyela ntema bokusi, ndokolo imbele saatomboko bakoko ba b̄ε,

mokolo n̄wa mekaka b̄εε Nwaphongo o bokye.

⁹ Omɔ, baongɔ bamekaka phɔ ya iluka iyeba bozindo,

emba bawenekye bitoma bianga

¹⁰ mbula mako mane.

Yango mena nabaokyelaka yɔɔ

emba namba wɔ ngakye: “Ntema ya bato baba kyibungye nkolo iso, bato baba tebaebe manzela ma nga.”

¹¹ Pho, na yɔɔ ya nga, nakata seleka ngakye:

Tomokyeka bo bamunyolo o elele eya bɔngya nga phɔ ya iyema!»

¹² Kyeka, baande, kyeɓa obokye mɔnɔmɔ na b̄εε saba na motema mobe moobalole izanga ianola na Nwaphongo oli moambee wa bomɔɔ. ¹³ Kasi lenzana onte ya b̄εε mokolo na mokolo botaaba wango lolɔ, phɔ ya obokye mɔnɔmɔ onte ya b̄εε, isumu sango samokosa phɔ ya ibutwa na motema bokusi. ¹⁴ Pho, tobutwa b̄ebi ba Klisto, bo tomophila na bokusi nɔnɔ o suka motesi n̄wa tataka na banga ianola. ¹⁵ Emba bawɔ obokye:

«Lolo, bookyi n̄wesi nwe, sa kyela ntema bokusi ndokolo imbele saatomboko ba nkoko ba b̄εε baakasi.»

¹⁶ Pho, banzaa baokaka, emba bamba motombele? Ka teeli nde baso baatokoloko o Ezipito na nzela ya Mose? ¹⁷ Emba abaka na yɔɔ na ba nzaa mbula mako mane? Teli na bato baakyelaka masumu, baawaka o bokye? ¹⁸ Emba oka ba nzaa akataka seleka obokye etebanyolo o eemele

ye, bo teebe nde baalekye itosa? ¹⁹ Emba towene obokye tebaikaka koka inyolo pho ya izanga ianola.

4

¹ Na bomo, tokyebe na bokusi, obokye monomo na bee sa zanga, bo taaba mbunu eyaloikyela yo eya inyolo o eemele ye. ² Pho o solongo, tooka Simo Elaa baloteya yango nde bo waeyokaka bankoko ba banga baakasi. Kasi Iloba sa bateyaka bee tesaikaka ba na mbano pho ya be, pho tebaikaka ba monomo o ianola na baasiokaka. ³ Pho banga tonyolo o eemele ye, banga baanola, nde bo wawo yo obokye: «Nde bo wakata nga seleka na yoo yanga, ete baanyolo o eemele ya nga!» Na bo obokye bitoma tata o etatele ya mokyisi biaunvaka. ⁴ Pho awo o elele yonyo pho ya mokolo nwa sambo obokye: «Emba Nwaphongo aemaka o mokolo nwa sambo o bitoma be.» ⁵ Emba ekuli baa nde o elele me eye: «Ete baanyolo o eemle ya nga.» ⁶ Na bomo, bookuli wee baa obokye bakyi bamunyolo omo, emba bato baaphanza baatataka iyoka Simo Elaa tebaika nyolo pho ya iba satosa, ⁷ akuli bongya mokolo mosuu: Nkombo ya nwango lolo. O zembo sa Davidi, awo omo banda kalakala, nde bo wa woko bee obokye: «Lolo, bo ookyi

nwesi nwe, sakyela ntema bokusi.»

⁸ Pho bo Zozuwe abaemyaka, Nwaphongo nde tabawolekye pho ya mokolo mosuu sima ya nkolo iye. ⁹ Yango mena, iyema saa Sabata saikala pho ya bato ba Nwaphongo.* ¹⁰ Pho moto oonyosi o eemele ye, ne anyosi ne me o iyema sa etoma ye nde bo wa mieminyaka Nwaphongo o etoma ye mampenza. ¹¹ Yango mena, towele inyolo o eemle me, pho ya obokye mokyeesi nwa ibaa satosa, nwango sabenda moto na monomo o yakyi.

¹² Pho Iloba sa Nwaphongo sili na bomo na na bokusi, sili na mwiya na na bootu koleka mumphata munsu mooli na bootu na mbale na mbale. Sango sinyolo nono o ikye kabola ezisi na bolobo, mantonga na phongo. Sili na ikoyi sa isambisa maphowa na maumunya ma ndondo. ¹³ Emba tewali ekyelamo yonyo eyamibomba o boo phe. O miyo me, iso ili nde bolumbu, te wali na ekpele eya mibomba o miyo me. Eli oka ye tomotondolo maphoo maso.

Yesu, nganga wa Nwaphongo oo munene

¹⁴ Ooli banga na nganga wa Nwaphongo oo munene owa lobo, owa lekana o ikolo, Yesu, Nwana wa Nwaphongo, tophile na

* 4:9 4.9 Mokolo nwa sambo. Mokolo moeme Nwaphongo.

bokusi ianola siitatole banga. ¹⁵ Pho tololi na nganga nwa Nwaphongo otokokye iyoka mpasi na banga o imbele sitesili banga na bokusi. Nde ya banga, bamumekaka o maphoo maso, kasi taikakyela isumu. ¹⁶ Yango mena, tosusinya na bokamba bosoo o kyiti ya bokonzi ooli ngolu na ianola siso, pho balookyele ngongo na ngolu, pho ya obokye balosungye botosengyesi.

5

Klisto, nganga wa Nwaphongo omunene okookye ngongo

¹ Pho nganga wa Nwaphongo munso oomunene, oosi bée onte ya bato, bamoteye pho ya ikyelela Nwaphongo pho ya bato. Etoma ye eli ya iambya bilambo na mambeka pho ya masumu. ² Ali na makokyi ma isosolo pho ya batebaefe, bambe na bunga. Pho ne me alii mboka eso na bokoo. ³ Emba pho ya bokoo me, asengyesi iambya pho ye mampenza na pho ya bato, mambeka pho ya masumu. ⁴ Pho moto taamiphe ngambo mena yo mampenza, baezwe na mbela ya Nwaphongo, bo wabaka ya ngo pho ya Alona.

⁵ Yango mena, na Klisto taika miphe yo mampenza nkyemo ya ibutwa nganga ya Nwaphongo. Aezwa na owa wo ne obokye: «Oli nwana wa nga wa lele, lolu,

nga nabutoo ongo o eboti. ⁶ Bo wakula yo wo bisuu obokye: Oli nganga ya Nwaphongo pho ya bobele na bobele o molongo nwa Melekisedeke». ⁷ Eli yo owa, onte ya bomoo phe o mokyisi, ambya nsambo na imilela na nwangye munene na mbembe oka okokyi imobikya o iwa. Emba bamookaka pho ya imiuya se. ⁸ Na bo abaka Nwana, aekola itosa na nzela ya minyoko me, ⁹ emba, bo waunva mokokya bée na iso, amba butwa pho ya bato baso baamotosa ntina ya lobiko la bobele. ¹⁰ Nwaphongo amotokolo nganga oo munene wa Nwaphongo o molongo ya Melekisedeke.

Sa le ianola

¹¹ Pho ya lowoo lolu, toli na maphoo maikye maiwo, kasi mali makusi pho ya ima woo na imalimbola, pho bée obuto na zunu sa iyoka. ¹² Pho bo wasengyelaka bée imbele siso ibutwa bateye, okuli sengyela obokye baeteya maphoo maa etatele ma mateya ma Nwaphongo. Obuto baasengyesi na maoku, kasi na ntoma iinkusi phe. ¹³ Pho moto munso otaaba naino o maoku, taika meele na lowoo lookyekyi bosembo, pho ali nwana mokyee. ¹⁴ Kasi pho ya ba phomba, ntoma iinkusi ili pho ya be, pho bée bameele, bali na boomakye phaekusa bée

ikyēsinya lowoo loola na loobe.

6

¹ Yango mena, toikye o sima mateya ma etatele maakyekyi Klisto, tokyende oboo bii mateya ma boomakye maa bophomba, banga sakula butolela mateya maa etatele maa ibongola motema o ilē bitoma baawa na ianola Nwaphongo, ² mateya maa batisimo na itanda maboko, emba na ikundwa onte ya bawee na moambo njwaa suka. ³ Eye eli maphoo maamokyela banga bo Nwaphongo alophe nzela.

⁴ Pho tewakokyi ikyelama obokye bato baaunva ingola Nwaphongo miyo, baameka bolaa pha ikabo sa ikolo, baabutwa bebi ba Bolobo Bosantu,* ⁵ baameka bolaa pha iloba sa Nwaphongo na siya ya mokyisi njwaa moya, ⁶ emba bakula kaa; obokye bakule bongola ntema, mena bakule bakya Nwana wa Nwaphongo oekulusu mbala eya ifale pho ya be mampenza, na imopheε soo o miyo ma bato.

⁷ Pho waanywe manyete mambula maamunole mbala na mbala, katokolo ndemo iilongofo pho ya bato baazingye imabala manzabi, mango mazwe impambosi oka Nwaphongo. ⁸ Kasi bo matokosi nde ba kata na milo, temali na ntina, kyembe nde ikala obokye bamawambe,

maamba na suka nde naimatumba.

⁹ Kasi pho ya bēε baande ba lozingo, waa woo banga babona, toli na ianola obokye oli o mophaa moolaa koleka, mophaa njwa lobiko. ¹⁰ Pho Nwaphongo tali na mbelekye obokye abungye etoma ya we, na lozingo looteye we pho ya nkombo ye waa salisaka we basantu na boo taa ba we ifasalisa. ¹¹ Emba phowa ya banga eli obokye monomo na monomo na bēε akule teya phowa eekusi ye me pho molemo njwa bēε motonde nono o suka; ¹² obokye bēε sabutwa bakoo, kasi bamekosi ba bato bawaa o nzela ya ianola na ya ilendendala na bazwe ilaka sa mambunu maa baikyela be.

Mbunu ya Nwaphongo eya bobele

¹³ Waikyela Nwaphongo Abalayama mbunu, wate waba na moto mosuu oomolekyi na bonene pho akate seleka na nkombo ye, amba kata seleka nde na nkombo ye mampenza ¹⁴ yo kye: «E, namoepambola na boikye, namba na ephe ibota siinene».

¹⁵ Emba waalendendala yo o iziya, Abalayama azwaka mbunu eyamoikyelaka Nwaphongo. ¹⁶ Waakate bato seleka na nkombo ya moto oo balekyi na bonene, seleka me pho ya bēε kyeweninya obokye baumbo miko miso. ¹⁷ Na

* 6:4 6.4 Ibutwa o saa ya boebakye.

bomō, Nwaphongo kalukye iweninya na bolaa oka mandomi ma mbunu ye ndengye eetekokyi bée imanya meko me, maakatela yo seleka. 18 Na nzela ya maphō mabale maatemaek-pane, maatemakokyi na Nwaphongo ikata bōle, bii ilolenza na bokusi, banga baika lota phō iso, phō ya iphila molemo mooli o boo pha banga. 19 Molemo me moli phō ya banga ndokolo longo ya molimo. Moli nde phele na bokusi, emba munyolo motema nwa etobu eyaziba bée o tempelo.† 20 Eli elele eya kye nyolo owakye oboo phō ya banga, Yesu, owabutwa nganga ya Nwaphongo oomunene phō ya bobele na bobele, o molongo nwa Melekisedeke.

7

Melekisedeke, mokonzi na nganga ya Nwaphongo

1 Melekisedeke mōna abaka mokonzi nwa Saleme na nganga ya Nwaphongo owa ikolo. Akyekye benga Abalayama o nzela, wautaka yo o mabita maa longaka yo bakonzi, amba mopambola.

2 Emba Abalayama amba mophe mōnōmō phō ya iko mi mbolo iso yaazwaka yo o mabita. Naino ali na nkombo ekyelimbolame obokye «mokonzi wa bosembo», emba o sima ambikula naba mokonzi wa Saleme, kyelukye iwō

obokye «mokonzi wa bose». 3 Yo ooli sa ango, sa nyango, naa sa mankoko naa sa etatele phō ya nkolo ye, naa sa suka phō ya bomō phe. Kasi aulana na nwana wa Nwaphongo ooli nganga ya Nwaphongo phō ya bobele. 4 Kyeka bonene pha moto mōna, nkoko Abalayama amophekye mōnōmō phō ya iko, iyalo siilekyi bolaa o mbolo yazwaka yo o mabita. 5 Nzuka, nde bana bampele ba Levi bazwe bonganga pha Nwaphongo ikokana na mibeko, iyonga mōnōmō phō ya iko oka bato kokokana na mibeko, kyelukye iwō obokye bebi na be, batokolo o piko ya Abalayama. 6 Kasi iyo, otoli oibota sahe, azwe mōnōmō phō ya iko oka Abalayama emba amba na pambola mokolo mbunu. 7 Nzuka toanole obokye moto oli osima ka pambolame nde na moto okomolekye. 8 Emba wawa, bana ba Levi baawe bazwe mōnōmō phō ya iko, Kasi oka oyo, Melekisedeke, oko wō bée obokye ali na bomō. 9 Emba tokokyi iwō obokye, na nzela ya Abalayama, ebe na levi, owabaka kazwe mōnōmō phō ya iko, abaka kaphute ne mōnōmō phō ya iko. 10 Phō wataaka ba yo Levi o mokyeya nwa nkoko ye, eli waabayō ka kye vana na Melekisedeke.

11 Bo tokomakyi o saakolo ikoka silaa na bonganga

† 6:19 6.19 Etobu eye eli ndokolo lokala naa ekpekyete ekyekabole bitee ba ingambi.

pha Levi, eli pho mobeko
 nwaaphekye bée bato nwa
 utaka pho ye. Nde amba
 kula sengyela na nganga ya
 Nwaphongo mosuu wa ye o
 molongo nwa Melekisedeke,
 o elele ya obokye aute
 o molongo nwa Alona?
 12 Pho iyendinya manganga,
 kyeongye iyendinya mibeko.
 13 Emba moto okowole
 munkanda motangyemi ali
 wa ibota site sili na ná moto
 monom owa baka o etoma
 ya ikyela o etumbelo. 14 Pho
 bato baso baefe obokye
 Nkolo wa banga auta o ibota
 sa Yuda, wa ibota sitesaika
 wo Mose o nkanda yaawo yo
 pho ya banganga. 15 Lowo
 me lombikula ya butwa la
 phele imbele sikuli ya tokolo
 nganga monom oawulana
 na Melekisedeke, 16 emba
 taika koma o bonganga pho
 ya mobeko nwa iba wa sina
 ibota, kasi pho ya mwiya
 nwa bomoo bote boli na
 mbomela. 17 Pho bawo
 obokye:

«Oli Nganga ya Nwaphongo
 pho ya bobele
 o molongo nwa Melekisedeke.»

18 Emba toli na bowakye
 pha mobeko nwa phanza
 pho ya bokoo pha nwango
 na izanga ntina sa nwango.
 19 Pho mobeko nwa Mose
 tenwaika bongya na ekpele
 yonyo. Kasi nwalonyosa
 o nwakolo molemo moolaa,
 mowaa na nzela ya nwango
 tobubane phenephe na
 Nwaphongo.

20 Emba bo wabaka
 nwango, te nwayelamaka

bokyelela sa kata seleka.
 Pho baabaka sa katela bée
 seleka, eli baa ibota sa
 Levi baabutwaka banganga.
 21 Kasi pho ye bakataka
 seleka na nzela ya owa wo
 pho ye obokye: «Nkolo
 akati seleka emba etaakule
 ebutolela: “Oli nganga
 ya Nwaphongo pho ya
 bobele.”» 22 Kokokana na
 seleka eya ndengye mena,
 Yesu abutwa ne ndanga ya
 eyaakola sangola eekusi na
 eelaa koleka. 23 Emba baikye
 babutwaka banganga ba
 Nwaphongo, kasi iwa
 sabakatela iikala o mokyisi
 pho ya ikyelaka etoma me.
 24 Kasi yo, booli yo pho
 ya bobele, ali na bonganga
 pha bobele bote booambiya
 be. 25 Emba na bomoo,
 ali na makokyi ma ibikya
 pho ya bobele bato bawaa,
 na nzela ye, baye oka na
 Nwaphongo, pho ali nkolo
 iso na bomoo pho ya iyonga
 pho ya be. 26 Emba nganga
 ya Nwaphongo o munene
 owa ndengye mena, ali
 phele owakokaka na banga,
 mosantu, tali na bobee, sa
 isumu, bamokabinya na
 bato ba masumu, abutwa
 o ikolo koleka. 27 Tali
 na ntina ya bosenga pha
 mokolo na mokolo, ndokolo
 banganga ba Nwaphongo
 banene baayoko, baambya
 bilambo mokolo na mokolo,
 naino pho ya masumu na
 bée mampenza, sima pho
 ya maaka bato. Pho yo
 alokyela nde mbala yonyo
 pho ya bobele, waamiambya

yo mampenza. ²⁸ Nzuka mobeko nwa Mose mokyele bato ndokolo banganga ba Nwaphongo baanene. Bato bate balongobana; kasi iloba sa seleka siye o sima ya mobeko sikyele Nwana owa koka na iso, nganga ya Nwaphongo oomunene pho ya bobele.

8

Yesu, nganga ya Nwaphongo oomunene wa banga

¹ Nzuka, lowo laa ntina o maphoo maawo banga lango lolo, toli na nganga ya Nwaphongo oomunene, oozasi o boloo pha mum-banga nwa bokonzi nwaa bonene o ikolo. ² Kakyele etoma ya maphoo maa bosantu na o nwakolo molaku nwaatongama na Nkolo kasi na moto phe.

³ Pho, nganga ya Nwaphongo oomunene munsu bamoolo pho ya iambya bilambo na itumba mambeka. Yango mena asengyesi obokye ne azwe nwana ekpele wa ilambela.

⁴ Bo abaka o mokyisi, nde tabaka na nganga ya Nwaphongo, pho wali bato bawaa ba ambya bilambo kokokana na mobeko. ⁵ Kasi etoma ya be, eli eyaulana, na elala ya maphoo ma ikolo, nde bo wawoko Nwaphongo na Mose waalukaka yo na iyunva itonga molaku obokye:

Kyeka, amba wo ne,

wamokyela iso kobenga ndakyisa ya bo wateyaka bee o ikolo sa ngomba.

⁶ Kasi unwanwa eye, azwe etoma ya bonganga eelekyi na bolaa koleka. Pho ali mobongye nwa sangola elaa, eli o ikolo sa mambunu maala koleka.

⁷ Pho bo sangola eya ebandele teyabaka na maphoo maabe, nde tebaeyendinyakyi na sangola eya ibale. ⁸ Pho, baezwa na mooya, yango mena Nwaphongo awo yo kye:

Kyeka: Kyewo Nkolo, nkolo kyiye

namokyela sangola eenyakune na ibota sa Isalayele

na na ibota sa Yuda

⁹ etebe ndokolo sangola eyakylaka nga na baango ba bee

mokolo nwa bakpaka nga mieboko

pho ya ibatokolo o mokyisi nwa Ezipito.

Pho bee mampenza te baika maambya mi sangola ya nga,

na nga sikulaka bakyeka na miyo, kyewo Nkolo.

¹⁰ Pho kyeka sangola eyamoba na nga na ibota sa Isalayele

o nsima ya nkolo miina, kyewo Nkolo:

Waamoambya nga mibeko ma nga,

naamikoma o maumunya ma bee na o mandondo ma be.

Na mobaa Nwaphongo wa be,

ba mobaa ibota sa nga.

11 Mōnōmō na mōnōmō onte
ya b́́e etakule teya
nwebi ne
naa ḡwana nyango na iwō
obokye: Eba Nkolo!
phō basō bamunzeba,
tata o baakyiki nōnō o
baphomba.

12 Phō ya obokye namobaa
na ngōngō phō ya
bobe pha b́́e
na masumu ma b́́e, esikule
maumunya na mbala.

13 Waawō yo na sangola
eenyakune, kakotole sangola
eekasi. Nzuka ekpele eeko-
tosi b́́e, eli phēnephē na
ilemō.

9

*Losambo la munse na
losambo la ikolo*

1 Sangola eya ebandele
ya baka na mokyelesi ḡwa
losambo, na elele esantu o
munse. 2 Na bomō, molaku
mōnōmō ḡwa kyelamaka,
mena molaku ḡwa ebandele,
ba mobangaka elele esantu,
wa teya b́́e tala, mesa
ma mapa maabonzele b́́e.
3 O nsima ya etobu eya
ibale eekyezibe molaku,
mobangye b́́e Mosantu ḡwa
basantu. 4 Na elele ekye
tumbe b́́e malasi eya kyela
b́́e na itela, na mobeta ḡwa
sangola eya zinga b́́e esō na
itela. Onte ya mobeta mē,
kōphō yōnōyō eya kyela b́́e
na itela yabaka na mana, na
ingenda sa Alona sa leboloko
na ba mesa ba sangola.

5 O ikolo sa mobeta
mē, bakeluba ba nkyemō
baezingaka na elala ya

b́́e ekye teya obokye
ḡwaphongo ali. Kasi
tolokokyi iwō maphōō
wawa. 6 Waunva b́́e
ibongya maphōō masō,
banganga ba ḡwaphongo,
banyolo imbele sisō onte
ya molaku ḡwa ebandele,
phō ya ikyela etoma ya b́́e.
7 Kasi o molaku ḡwa ibale,
kyenyolo omō nde nganga
ya ḡwaphongo o munene
mbala yōnōyō phō ya mbula.
Kasi tanyolo sa malongo ma
iyambya phō ya bobe phe na
phō ya phaka bato. 8 Bolōbō
bosantu ateya babona
obokye nzela ya elele
esantu naino teemiweninye,
naino botaba molaku ḡwa
ebandele. 9 Mena eli eyele
phō ya imbele sisi: Mabonza
na mambeka maambyame,
temaakokya nōnō o ndondo
ya moto okosambe. 10 Eli
nde phō ya ntoma, maleku
na imikunyola ndengye
na ndengye. Eli nde
mokyelesi ḡwa bomoto ḡwa
anolamaka nōnō o imbele
saakyelaka ḡwaphongo
molōngō ḡwaa sika.

Mbeka ya Klisto

11 Kasi Klisto atōkōsi, iyo
nganga ya ḡwaphongo o
munene wa maphōō maala
ma moya. Eli nde na molaku
molekyi bonene na molekyi
na bolaa, mote ḡwaika kye-
lama na maboko ma bato,
kyelukye iwō obokye temoli
onte ya bikpele biakyelama
o munse mumu. 12 Teli na
malongo ma mambosi na ma
mangōmbe, kasi na malongo

me mampenza, anyolo nde mbala yango yonoyo pho ya bobele o elele eya Mosantu nwa basantu, alozwela ikan-dolama saa bobele. ¹³ Pho bo malongo ma mambosi na maa mangombe, na mbutu ya nwana wa ngombe ootumbi be, maasweya bee pho ya ibuya basantu bato baso baali na sokoto pho ya ikunyola nzoto ya be. ¹⁴ Ya mobaa boo koleka na malongo ma Klisto, yo owaa, na nzela ya Bolobo pha bobele, amiambya yo mapenza oka Nwaphongo ndokolo mbeka eteli na intono, amokunyola boebakye pha banga na bitoma biawa pho ya obokye tokyelele Nwaphongo ooli na bomoo.

¹⁵ Emba pho ya bomoo, yo ali mobongye wa sangola eenyakune, pho ya obokye iwa see saya pho ya iloikola o bobo phaakyelaka banga o se ya sangola ya ebandele, obokye baabangama na Nwaphongo bazwe ilaka sa bobele saabalakyela yo. ¹⁶ Pho bo mowee aikyi ika maloba, esengyesi obokye waebane phele obokye moto me awa. ¹⁷ Pho maloba maikye ika mowee mazwe esika nde bo yo awee. Kasi temali na ntina bo moto me ata baa na bomoo. ¹⁸ Yango mena, na sangola eya ebandele nde teyatataka bo malongo temasweyaka. ¹⁹ Pho Mose waimolaka yo bato baso motindo monomo na monomo kokokana na

mobeko, amba ya kpa malongo ma mangombe [na maa mambosi], na maa, na munyengu mootane, na etakyi ya nnete nwa isope, amba nyakyla ebe buku phango mampenza, ebe na bato baso.* ²⁰ Yokye: «Eye eli malongo ma sangola eyatomisa Nwaphongo pho ya bee». ²¹ Emba amba na nyaka nde bomoo me malongo o molaku na o mbolo iso yabaka bee bakyelele pho ya losambo. ²² Eli nde na malongo, bo kowo mobeko, bapetole mbolo iso, emba bo malongo tematangyi, ilimbisama sa masumu te sili.

Mbeka ya Klisto kye-manyanya masumu

²³ Yango mena, esengyesi obokye ndakyisa ya mbolo iili o ikolo ikunyolame na ndengye mena, Kasi mbolo ya ikolo yango mampenza kyiongye ikunyolama na mambeka maalaa koleka mbolo ya wawa ose. ²⁴ Pho, Klisto taika nyolo nde o Mosantu nwa basantu nwaakyelama na maboko ma bato, nwaa ulinya bee na nwaa phele. Kasi anyolo nde o ikolo solongo pho awenene unwanwa eye oboo pha Nwaphongo pho ya banga. ²⁵ Emba teeli pho ya obokye amiambiyakye yo mapenza mbala na mbala ndokolo nganga ya Nwaphongo oomunene ookonyolo o Mosantu nwa

* 9:19 9.19 O nkanda iyoko tebaika koma malongo ma mambosi.

basantu mbula na mbula na malongo ma mosuu.
 26 Pho wasengyelaka we obokye anyokomo mbala na mbala banda wa etatele ya mokyisi. Kasi unwanwa eye, o imbele saa suka, amba ya miweninya nde mbala yonyo pho ya imanya masumu na nzela ya mbeka ye mapenza.
 27 Emba bowa kyelama we pho ya bato iwaa nde mbala yonyo, o sima me kyembe ya moambo, 28 nde bomo me, Klisto amiambya mbeka nde mbala yonyo pho ya bato baso, pho ya imanya masumu ma baikye. Amokula miweninya mbala eya ibale sa masumu, oka baamoziya pho ya lobiko.

10

1 Pho mofeko moli elalaa ya mapho malaa ma moya, temoli eyaakolo ekpele me solongo. Mbula na mbula baambya mambeka nde ma ndengye yonyo mbala na mbala, te maunva koka ibongya bato baasusane na Nwaphongo. 2 Bo phe, bato baambya mambeka mamana nde te baunva le, pho tebakuli baa na na boebakye pha masumu, obokye bakunywa na masumu ma bee mbala yonyo pho ya bobele? 3 Kasi, na nzela ya mambeka mamana, bato bamikundolele masumu ma bee mbula na mbula. 4 Pho malongo ma

mangombe na ma mambosi te mali na mwiya nwa imanya masumu.

5 Yango mena Klisto, walukaka yo inyolo o mokyisi, amba wo yokye.* Mambeka na makabo, tokuli maanola kasi ombongyisesi nzoto.†

6 Manyama maatumbe bee oikolo sa etumbelo na mambeka maambya bee pho ya masumu tokuli sepela na me.

7 Emba namba wo nga kye: Kyeka, naye, iyakyela phowa ya we, O Nwaphongo. Nde bo wakomama we pho ya nga o buku bosanto.

8 Phanza awoko yokye: Na mambeka, na makabo, na makabo maatumbe bee na nwenya, na makabo maambyame pho ya masumu, toika mazinga naa toika sepela na me, me mawaa mambyame boko ongye mofeko. 9 O sima kambe wo yokye:

Kyeka, naesi, pho ya iyakyela phowa yawe.

Amanye mokyeesi nwa phanza nwa iambya mambeka pho ya izasa mokyeesi nwa ibale.‡ 10 Nde oena phowa ye, tobutoo basantu na nzela ya ikabo sa nzoto ya Yesu Klisto, mbala yonyo pho ya bobele.

11 Nzuka ba nganga ba Nwaphongo baso babaka

* 10:5 10.5 Eye eli bo wakoma bee o Meembo 40:7-9. † 10:5 10.5 Kyelukye iwo obokye onkyeesi naa o mbuye na nzoto. ‡ 10:9 10.9 Eye eli mokyeesi nwaa suka.

bateme mokolo na mokolo pho ya ikyela etoma na iyambyaka mambeka maambya bée mbala na mbala, kasi mambeka me temakoyi imanya masumu, ¹² Nzuka, Klisto aambya nde mbeka yonoyo pho ya masumu, emba ambi zala pho ya bobele na bobele o eboko ya boloo ya Nwaphongo. ¹³ Banda inwanwa eye, kaziya obokye Nwaphongo akyele banguna bée ose ya ekyitele ya makolo me. ¹⁴ Pho nde na ikabo sonoso, abuya o ibongo oboo pha Nwaphongo pho ya bobele, bato baabuya yo bansatu.

¹⁵ Emba Bolobobonsonatu boloumole me, o sima ya iwo:§

¹⁶ Kyeka sangola eya mokyela nga na bée osima ya nkolo mina, Nkolo awo obokye:

Na mokyela mifeko manga o mandondo ma bée, namba makuluta o maumunya ma bée,*

¹⁷ Kambe kula bakya obokye: Emba esikule oumunya masumu ma bée na boebe pha bée.

¹⁸ Nzuka, elele eeli ilimbisama sa masumu, tewakuli ba ntina ya ambya ikabo pho ya imanya masumu.

Tosusinya oka Nwaphongo

¹⁹ Yango mena, baande, tobe na bokamba pha inyolo o Mosantu nwa basantu na nzela ya malongo ma

Yesu. ²⁰ Aloingolela yo nzela yonoyo enyakune na ya bomoo, na nzela ya etobu, ekye lukye iwo obokye nzoto ye mame.

²¹ Emba toli na nganga monomo wa Nwaphongo o munene ooli mokambi nwa ingambi sa Nwaphongo.

²² Yango mena, le obokye tosusane na Nwaphongo na ndondo eya phele na na mokyito munso nwa ianola, mandondo maakunywa na boebe bosoo na nzoto ya banga ikunyolame na maa ma peto. ²³ Sabophekye, toikalakye o itatoli sa molemo nwa banga, pho moto oikiyi mbunu mena ali okokokya mambunu.

²⁴ Tokyengyelene bana na bayoko, pho ya ikuyana na izingana na o bitoma bilaa. ²⁵ Salee isanga

sa banga, ndokolo bowa meele baayoko ikyela, kasi tokuyinyakye bana na bayoko wawene bée obokye mokolo nwe moli phenephe.

²⁶ Pho bo tokyele masumu na nko osima ya izwa pha boebi boikye phaa phele, tewakuli ba na mbeka yonoyo pho ya imanya masumu, ²⁷ kasi nde iziya isambisama sonoso siikusi na mbambisa ya nwenya nwa mozikya batombi.

²⁸ Moto oole itosa mofeko nwa Mose amowaa sa ngongo, bo bato babale na baato baefundi, eli nde iwa. ²⁹ Bée umunya etumbu

ekusi ewaa eya mo baa na
moto owamokyita Nwana
wa Nwaphongo na makolo,
na owa mosemola malongo
ma sangola eyamobuya
mosantu, na owamotola
'Boloḅo pha ngolu?' ³⁰ Pho
toebe owawo obokye:
Nga moto owamoe yam-
belela, namophe moto
na moto bo okokyi ne!

Amba kula wo yokye:

Nkolo amosambisa bato be.
³¹ Eli lowoḅo lonolo
lokusi ikaa o maboko ma
Nwaphongo olii na bomoo.
³² Umunya nkolo ya etatele,
nde wa ingwa bēe miyo,
waititala o ebasi eekusi na
eya bolosi.† ³³ Mbale ena
omiambye o miyo ma bato
na bito na ná minyoko,
mbale eyoko oanga na bato
me baokye mpasi. ³⁴ Emba
pho ozwe na bēe iyalo o
minyoko ma bato ba boloko
emba wamba na yanola na
nkyisa waebololo bēe mbolo
ya bēe, na boebakye obokye
oli na ezwele elekyi bolaa
na ekyekoko pho ya bobele.
³⁵ Sabungya molemo nwa
bēe, nwanogo moli na mbano
enene. ³⁶ Pho osengyesi
nde na ititala pho ya ikokya
phowa ya Nwaphongo emba
wamowene ikokysisama sa
mbunu eyaeyikelaka yo.
³⁷ Pho eikasi nde nwana
bote, nde imbele sikyikiyi,
emba okoye, amoya, eta
osa.‡
³⁸ Moto wa nga owa
bosembo amobika na
ianola se,

emba bo ale ianola se,
molimo nwa nga temokokyi
izwa lowo la isepela
onte ye.

³⁹ Banga, nde phele, tololi
bato bakokyi ile ianola sa
banga pho ya bobele, toli bato
ba ianola pho ya lobiko la
milimo ma banga.

11

Bitoma ba ianola

¹ Unwanwa eye, ianola
eli elikya ya maphoo
maalemele banga, mokyito
nwa maphoo maanole
banga obokye mamokye-
lama nabo naino tolo-
maweni na miyo. ² Nde
na nzela ya ianola sa be,
bankoko ba banga bazwaka
itatoli silaa.

³ Na ianola, tososolo
obokye ikolo na munse
yakyelamaka na iloba sa
Nwaphongo. Kyelimbole
obokye bikpele biwenene
na miyo biute na bite-
biiwenene.

⁴ Na ianola, Abele aphekye
Nwaphongo mbeka elaa
koleka eyaka Kaina. Nde
pho ya ianola, amba
zwa itotali obokye abaka
moto wa bosembo, emba
Nwaphongo amba phe
itatoli silaa pho ya makabo
me. Nde na ianola, na bo
awa, ataaba iwoo.

⁵ Na ianola, Enoka anet-
waka o ikolo pho yo sa waa,
emba tebakula mozwa pho
Nwaphongo amobayaka
o ikolo. Pho o boo pha
inetwa se, azwaka itatoli

† 10:32 10.32 Ibutwa o saa ya boebakye.

‡ 10:37 10.37 Habakuku 2.3-4.

obokye abaka moto molaa oka Nwaphongo. ⁶ Nzuka sa ianola moto takokyi isepelisa Nwaphongo, pho moto okosusinya na Nwaphongo asengyesi imoanola obokye alii na obokye kaphute bato baamolukye.

⁷ Na ianola, Nowa akyebisamaka na maphoo mate mataaka wenene na miyo, atosaka, atongaka masuwa pho ya ibikya ingambi se. Na nzela me, anyetekye mokyisi, emba amba butwa ndomi ya bosembo pho ya ianola.

⁸ Na ianola, waazwaka Abalayama mbela, atosaka ikyende o elele ewaa eyaunvaka yo izwa pho ya ilaka, amba yakyende saeba biikye yo. ⁹ Na ianola, akyekye zala omanyete ma moikyelaka bée mbunu ndokolo mobutu. Azalaka o ndalaku yo na Izake na Yakobo, baazwaka ne mbunu me yonoyo. ¹⁰ Pho Abalayama abaka kaziya mokyisi nwa phikama na bokusi, mowaa mowangye na motongyi eli Nwaphongo.

¹¹ Na ianola, Sala ne me, bowabaka yo ekomba, azwaka makokyi ma ikula bota, na bo mambula me malekanaka, pho abaka na ianola oka owa moikyelaka mbunu. ¹² Yango mena, uta nde na moto monomo, baikye babotamaka. Emba babaka nde bawee, moluku ndokolo banyasesi ba ikolo o motiya, na ndokolo munsengye

moikye o mokukulu nwa maa maanene.

¹³ Kokokana na ianola, baso baba bawa, tebaika zwa mambunu, kasi bamawenekye, bambaka na mabeya na itakye. Emba bamba ya mieba obokye bali babutu na bato ba imbanga o munse. ¹⁴ Pho bato baawo maphoo mamana baweninya saa obokye bali oiluka mokyisi nwa bée mampenza. ¹⁵ Emba bo bakulaka ba baumunya mokyisi me bi wautaka be, nde bazwaka imbele saikula butwa. ¹⁶ Kasi unwanwa, bali na phowa ekusi ya mokyisi moolaa koleka nwa bée mampenza, kyelukye iwoo obokye mokyisi nwa ikolo. Yango mena Nwaphongo tali na soo na be, obokye bamobangye Nwaphongo wa be, pho ababongyisa mokyisi.

¹⁷ Na ianola, Abalayama aambyaka Izake mbeka wamekamaka yo, emba nwana we nde yo monomo aambyamaka, yo owazwaka mambunu ¹⁸ oka owawolekye yo obokye Nde na nzela ya Izake amba

zwa mankoko.

¹⁹ Aanolaka obokye Nwaphongo ali na nwiya nwa iakola bawee. Yango mena na ndengye ya ete, akulaka zwa nwana we, ndokolo aakoo nde o iwaa.

²⁰ Na ianola, na pho ya maphoo mamoya, Izake apambolaka Yakobo na Esau. ²¹ Na ianola, Yakobo,

phenephē na iwa, apambolaka bana ba Zozefu monomo na monomo, emba amba ya kusamela Nwaphongo amisungye na motuu nwe. ²² Na ianola, Zozefu, wakoma yo phenephē na iwa, amba yawo pho ya itokolo sa bana ba Isalayele o boombo, amba na ambya mibeko pho ya mpee ye.

²³ Na ianola, Mose, wabotamaka yo, baboti bēe ba mobombaka pho ya makombe maato, pho bawenekye obokye ηwana me abaka munzenga, emba tebaikaka na lota mobeko ηwaaphēkye mokonzi Falo. ²⁴ Na ianola, Mose, abutwaka moto munene, alekye obokye bamobangye ηwana wa ηwasi wa Falo. ²⁵ Aoloko inyokomo molongō monomo na bato ba Nwaphongo, o elele ya obokye asepele nōnō imbele sōnōsō na masumu. ²⁶ Awenekye itiyolama sa Klisto ndokolo ezwele elekyi bonene koleka nkyita ya Ezipito, pho abaka kakyekyele iphuti saa moya. ²⁷ Na ianola, amanaka o Ezipito sa lota yoo ya mokonzi Falo, pho alendentalaka ndokolo moto oko wene moto oto wenene.

²⁸ Na ianola, akyelaka eseleko ya Ilekana amba na ya inga malongo o nzibo ya mandaku pho ya obokye mooti yo sa kuma bana ba bolaa ba Isalayele.

²⁹ Na ianola, ba akalaka maa maanene ma mangola ndokolo ikyito; waya meka bato ba Ezipito iya akala na be, bazindaka. ³⁰ Na ianola, bikuka ba Yeliko ba bukwa o sima ya ibizolongana nkolo sambo. ³¹ Na ianola, Lafa, ηwasi wa ndumba, taikaka waa na ba tombi, pho ayambaka banongyi na bose.

³² Emba na mbe kula wo bo, nazangye na imbele pho ya iwo maphoo makyekyi Zedeyo, Balaka, Samisona, Zefete, ebe Davidi na Samwele, na baimosi ba Nwaphongo baso.* ³³ Na ianola, bēe baboloko manyete ma nkyisi iinsuu, bakyelaka etoma na bosembo, bazwaka ma mbunu, bakangaka noko ya ba kpoiko, ³⁴ bazimia mwiya ηwa ηwenya, balotaka iwaa saa bootu pha sendo, babutwaka na bokusi o makoo ma be, babutwaka bakusi o mabita, bawiinyaka banwani ba nkyisi ya babutu. ³⁵ Babasi bazwaka bawee ba bēe na nzela ya iyakwa. Kasi baayoko banyokomoko nōnō o iwaa, balekye ikandolama obokye bakome o iyakwa silekyi bolaa.

³⁶ Baayoko babaekyēkye bambaka na bawanda phimbo, emba baayoko bababakaka maphanga na iba vaka o boloko. ³⁷ Babamaaka mabanga, babaphaphaka na mibale,

* 11:32 11.32 Eye eli elele ekokakyi iba Debola kas Balaka phe (Basambise 4).

bababomaka na sendo, babaka bakye miengyebana, ma ngofo ma mapate, na ma mambosi, babola, babakangaka, babanyokoloko. ³⁸ Nzuka mokyisi tenwaikaka longobana pho ya be, babaka bakye miengyebana o mabokye na o mangomba, o mabanga na o mabela ma manyete.

³⁹ Emba bee baso babana, bozwaka itatoli kouta na Nwaphongo pho ya ianola sa be, kasi tebaika zwa mbunu eyabaikyelaka be. ⁴⁰ Pho Nwaphongo abomba ekpele elaa koleka pho ya banga, obokye sa banga, tebakokaka ibaa bato baa ibongo.

12

Ikanga motema onte ya imekama.

¹ Yango mena, toli na banga me, na moluku nwa manzoka maalozinga, tovakye biphesi biso bilophe bozito, ebe na isumu, emba tokyilingane na ilendendala siso pho ya izwa mbano eeli o boo pha banga. ² To kyekye miyo oikolo oka Yesu moto ooli motati na mosukyee wa ianola, iyo owa lee nkyisa yaamolakye-laka be, aanola bolosi pha ekulusu saoka soo emba akyezala oeboko ya boloo ya mumbanga nwa bokonzi pha Nwaphongo. ³ Umunya moto owaa owanola bolosi pha bato ba masumu baamotemelekye, obokye bee sa otwa, bee samba na

phembe o mandondo ma be. ⁴ Bee naino tolendendasi nono o itangya malongo o ebasi ya bee na isumu. ⁵ Bee obungyi maphoo ma ilenza maewole yo ndokolo oka bana?

Nwana wa nga, sa tiyola etumbu ya Nkolo, sa phembe o ndondo ya we waeyoya yo.

⁶ Pho Nkolo kaphe etumbu nde oka moto oko zingye yo, kawande bana baso bayambe yo.

⁷ Ititala o etumbu ekye zwe be. Nwaphongo kaekpe ndokolo bana. Wali nwana obokye ango takoyi imophe etumbu? ⁸ Bo tozwee etumbu ndokolo bana baso, mena oli bana ba makango kasi baakolo bana phe.

⁹ Toli na ba ango babanga ba nzoto baa loteya, emba tobatosa, tolokoyi na ileka, imiuya oka tata wa malobo na obokye izwa ne bomo? ¹⁰ Pho be, babaka balophe bitumbu pho ya ndambo ya nkolo, ikokana na maumunya ma be, etumbu eyaka ye nde pho ya bola pha banga, pho yailumola bonsatu phe. ¹¹ Etumbu eso, o sina imbele, tekoyi iba lowo la nkyisa, kasi lowo la ngongo. Kasi sima, etumbu me kyebote oka bato baephe bee mbuma ya bese na ya bosembo. ¹² Yango mena, tomba maboko ma bee maaphembi, ombe nakuya mabongo maanyibi, ¹³ emba kyela manzela mateme yoo pho ya makolo ma

bèe, obokye ekolo ya moto okokpekusa sakula kyende imbale, kasi abikye.

¹⁴ Luka iba bose na bato baso, na iba mosantu, pho sa bosantu moto na monomo etawene Nkolo. ¹⁵ Kyeba obokye moto samimanya o ngolu ya Nwaphongo, na obokye na munkanga monomo nwa bololo nwango satokolo, saphé na mobulu, emba nwango saoto bato baikye.

¹⁶ Kyeba obokye bato baa bondumba naa bato basemole bikyila, ya Esau owaungyaka bobola phe pho ya ntoma ya moza monomo. ¹⁷ Pho, bèe koebe obokye walukaka yo sima izwa ipambosi, bamumanyaka emba tewabaka na malondo masu ma ibongola ipambosi me, ebe na pho ya inyingonela se na mbembe ye.

¹⁸ Pho Bèe toikiyi susinya phenephe na ekpele ekyekume be, nwenya munene, enzombi, mokolo, eweelé ekusi, ¹⁹ lokyito la mumbenzo naa toko ya nyesi nwa milimo. Bato bamookaka baongaka na mbembe obokye bèe sakula bakyzinza iloba. ²⁰ Pho tebabaka na bokusi pha ikoka mofeko me: Moto owamokuma ngomba, na boebe nyama ya vale, baamumaa mabanga!

²¹ Lowo la boobo yabaka lawo Mose obokye: Naweni boobo, natekyenele.

²² Kasi bèe osusinye phenephe na ngomba ya Siona na ná mokyisi

munene nwa Nwaphongo oli na bomoo, Yelusaleme eya ikolo. Bèe osusinye phenephe na miluku ma baanzelu bali o ikyita sa eseleko. ²³ Bèe osusinye na ná isanga sa bana babotama o boo, bakoma bèe mankombo o ikolo. Bèe osusinye phenephe na ná Nwaphongo, munanga nwa bato baso. Bèe osusinye na ná bato ba bosembo babutwa baabongo. ²⁴ Bèe osusinye phenephe na Yesu, mowosi pho ya sangola eenyakune, na malongo manyangwa maawo na bolaa koleka maka Abele.

²⁵ Kyeba obokye bèe sale iyoka moto okowo na bèe! Pho tebaika zanga etumbu imbele salekye bèe iyoka moto owabakyebisaka o mokyisi. Emba na banga botokubolesi okolowole uta o ikolo, etolozangye etumbu me. ²⁶ Iyo, nyesi nwe nwanyingyinyaka manyete, kawo unghanwa eye boho: Mbala eya suka, esinyinginya nde manyete na manyete, kasi na ikolo me. ²⁷ Maloba me mbala eya suka maimole ilemo sa iso ikyimyambya o izangya bose o mokyisi nwa kyelama, pho ya obokye yikale nde itikokyi bèe ibunzinya.

²⁸ Pho banga tozwe bokonzi botobokokyi bèe inyingyinya, tophile ngolu mena na bolaa. Na ngolu me, tokyelele Nwaphongo na ndengye ekyesambe yo, na imiuya na ná ilota. ²⁹ Pho

Nwaphongo wa banga ali
 ηwenya mooto.

13

Sakolo ingomba

¹ Le obokye lozingo lobee
 onte ya βε. ² Sabunga
 ikumbela babutu baaye
 oka βεε, pho na ikum-
 bela sasina, baayoko
 bakumbelaka baanzelu,
 saeba. ³ Umunyaka bato
 baa boko, ndokolo olii
 o boko na βεε molongo,
 emba na baanyoko βεε
 ndokolo konyokomo na βεε
 molongo.

⁴ Le obokye bolonga
 bokumolame na bato baso,
 na ntangye ya bolonga
 yango soto na soto
 ya bondumba, pho bato
 baa bondumba na baakyele
 baphemba, Nwaphongo
 aabasambisa.

⁵ Le obokye looto la
 baphalanga lango sakamba
 mofesi ηwa βεε. Ba na
 nkyisa na ηwana bozwakye
 boli na βε, pho Nkolo
 yo mampenza awo yokye:
 «Phe, esi ekatusa na mbala,
 esimbe na ele.»

⁶ Pho na ianola siso
 tokokyi iwo obokye:
 «Nkolo ali moto okonzam-
 belele,
 esilote ekpele.
 Moto amunkela iye?»

⁷ Umunya bato baekambe,
 baeyimola iloba sa
 Nwaphongo. Kyeka
 ndengye eyasukya βεε
 bomoo pha βε, mekola
 ianola sa βε. ⁸ Yesu Klisto
 ali nde ndengye yonyo,

yana na lolu, amobaa bomu,
 nde pho ya bobele na
 bobele. ⁹ Bεε saebungya na
 mateya masuu ma ndengye
 na ndengye. Pho eli bola
 obokye ndondo ekute na
 ngolu kasi na ntoma phe,
 pho teyaika sunga bato
 baaibengaka.

¹⁰ Banga toli na etum-
 belo, baakyele o molaku
 tebakokyi iza ntoma ikyiute
 o etumbelo me. ¹¹ Pho
 manyama makpe nganga
 wa Nwaphongo oomunene
 malongo pho ya ikye na
 mango o ete ya tempelo
 elekyi Mosantu ηwa basantu
 pho ya ilimbisa masumu,
 bamatumbe o ebonga ya
 mokyisi. ¹² Emba Yesu,
 pho ya ibuya bato baso
 basantu na malongo me
 mampenza, aoka mpasi o
 ebonga ya mokyisi. ¹³ Yango
 mena, totokolo o ebonga ya
 mokyisi pho ya ikyevana ne
 na inyanya soo eyaokaka
 yo. ¹⁴ Pho tololi o se wawa
 na mokyisi ηwa bobele,
 kasi toli o iluka mokyisi
 ηwaamoyaa. ¹⁵ Na nzela ye,
 tophe Nwaphongo imbele
 siso mbeka ya imokumisa,
 kyelukye iwo obokye mbeka
 ekyetokolo o bibaa bitondolo
 nkombo ye. ¹⁶ Sabunga
 ikyela bola na isungana,
 pho eli nde mambeka man-
 dengye mena masepelisa
 Nwaphongo.

¹⁷ Tosa bakambi ba βεε,
 obe na imiuya pho ya βε.
 Pho βεε bakyengye pho ya
 milimo ma βεε, bamba na
 tondolo pho ya mango oka

Nwaphongo. Kyela obokye bakokya etoma ya b̄εε na nkyisa, na saikyemi miima, pho nde tewabee na itomba pho ya b̄εε.

¹⁸ Naongye obokye obondolekye pho ya banga, pho toli na ianola obokye teloli na maumunya mabe o mandondo ma banga, naa na phowa ya imitamwisa na bola o mapho maso. ¹⁹ Naloongye na b̄εε na bokusi obokye okyele babona, pho naebutolele izele.

Ibondεε saa suka

²⁰ Le obokye Nwaphongo owa bose owa tokolo Nkolo wa banga Yesu onte ya bawe, na nzela ya malongo ma sangola eya bobεε, yo ooli Mōbanze oomunene wa mampate, ²¹ emba Nwaphongo me aebuya na bokalanganakye oo mapho maso malaa, pho ya ikyela phowa ye. Akyele onte ya banga mapho maasepelisa, na nzela ya Yesu Klisto okokyi na nkyemo pho ya bobεε na bobεε. Ame.

Ndongolo

²² Baande, naongye na b̄εε ikanga motema pho ya maloba maekuya na nga mama! Pho naekomele nde bana maloba. ²³ Naeyimole obokye nwebi na banga Timote bamotokolo o boloko. Bo aesi izele, namoyaekyeka banga ne. ²⁴ Longolo bakambi ba b̄εε baso na basantu baso. Baa Itali baelongosi. ²⁵ Le obokye

ngolu ya Nwaphongo ebe na b̄εε baso!

Mokanda nwaakomaka Zake Maphoo ma etatele

Zake akomaka mokanda mumu pho ya iteya baanosi mozalesi mosengyesi na b̄eε ibaa onte ya b̄eε na ná bato bate bali baanosi.

Zake kateya obokye malondo maute nde na Nwaphongo, emba toengyesi imoonga mango na ianola sisoo (1.2-8). Amba ya ambya sima mitindo pho ya maphoo makyekyi ezwele, ibaa pha, maphoo ma nkaka ndengye na ndengye, bimekyi na mateya ma phele maawenene na bitoma (1.9-27). Akatela na bokusi lowo la ikyeka maboo onte ya isanga (2.1-130). Emba aweninya obokye o maphoo maso, lolekyi na ntina eli nde ianola na bitoma bilaa (2.14-26). Kaongye na banga obokye tobanzakye noko ya banga (3.1-12), amba na loteya malondo ma phele mauta na Nwaphongo (3.13-18). Kakyebisa bato banyosa mobulu, bamiambya nde o maphoo ma mokyisi, baayoo bebi na b̄eε, na banyokolo basi ba b̄eε (4.1-5.6). Kaongye na baanosi baso baebe ikanga motema, ba bee bato ba losambo na basalise ba bebi baabungi (5.7-20).

Mokanda mumu mongye na baanosi obokye ianola sa b̄eε siweninya bitoma pho ianola sitesiweninya bitoma sawa (2.26).

Maphoo mali o mokanda mumu

- Zake 1.1: Maphoo ma etatele
- Zake 1.2-18; 2.1-13; 5.7-20: Mateya ndengye na ndengye
- Zake 1.19-27: Iyoka na ikyela
- Zake 2.14-26: Ibaa na ianola kyeongye na ikyela bitoma
- Zake 3.1-18: Munoko nwa moanosi
- Zake 4.1-5.6: Moanosi na maphoo ma mokyisi

Ibeya

¹ Inga Zake, moombo nwa Nwaphongo na nwa Nkolo Yesu Klisto, naebeya b̄eε mabota iko mbuka mabale makyeminyangwa o nkyisi iso.*

Ianola na zebi

² Bebi na nga, bo bimekyi ba ndengye na ndengye biekomesi, ba na nkyisa. ³ Oebe obokye, bo ophisi ianola sa b̄eε onte ya imekama, wamokoka ikanga motema. ⁴ Kasi ikanga motema sibe saa phele pho obe bato balongobana o maphoo maso, pho ya obokye b̄eε sazanga ekpele yoooyo.

⁵ Bo ebe obokye monomo na b̄eε azangyi zebi, asiongye na Nwaphongo,

* 1:1 1.1 Zake oyo eli mosi wa Yesu. Bitoma ba batoma 12.17. Galatiya 1.19.

aamophe sango. Pho Nwaphongo kaphē bato baso na motema molaa, sa mooya. ⁶ Aongye na ianola sisō, yo saba na ziko. Pho moto okoikye ziko, aula na kanda ya maa manene matombe eweēle na mbale na mbale. ⁷ Moto wa ndengye mena yo saumunya obokye amozwa njwana ekpele oka Nkolo, ⁸ pho ali moto wa ntema ibale, kabongole maumunya me imbēle sisō o maphōo mē.

Bobola na ezwele

⁹ Mobola asepele na bobola phe, yo samiwenē pha, ¹⁰ emba moto wa ezwele amiuya pho ezwele yamounva, o iwa se amoikala pha ndokolo phulele ekyeungye o ngonda. ¹¹ Pho moo motokōsi, mungasi, munyibye munkata, phulele ya njwango ekaa, emba bolaa pha njwango boumbo. Eli nde bomō na moto wa ezwele, onte ya bitoma bē, amouna.

Bimekyi

¹² Nkōnzo ili na moto okokangye motema o bimekyi. Pho oteye yo ikanga motema se, amozwa eboko ya bomō phalakyela Nwaphongo bato baamozingye. ¹³ Bo moto amekami, yo sa wō obokye: «Eli Nwaphongo okomekye.» Pho Nwaphongo tazingye bofe, tambe na meka moto. ¹⁴ Moto na moto kamekame nde na phowa

ye mampenza, ekyemokosa na ekye motome ikyela bofe. ¹⁵ Emba phowa ekusi kyefote isumu, bo isumu sikosi, sibangye iwaa.

¹⁶ Bēbi na nga ba lozingo, bēē samikosa. ¹⁷ Bolaa bosō na makabo masō maala maakoka o ikolo, maute oka Tata owakyela saa, bokombe na banyaseesi. Ali nde ndengye yōnōyo, yo taekpane, oka ye enzombi teeli. ¹⁸ Bo wazinga yo, alofota na iloba sa phele pho ya obokye tobe o ikolo sa bikelamo bēē bisō.

Iyoka na ikyela

¹⁹ Bēbi na ga ba lozingo, eba maphōo mama na bolaa, moto munso akyele bokusi aokye, kasi yo sa wō mizele, yo saoka yōo mizele. ²⁰ Pho moto wa yōo, takokya maphōo ma Nwaphongo ma bosembo. ²¹ Yango mena, manya maphōo masō maasokoto na ma koo. Yamba na bolaa iloba sa phika Nwaphongo onte ya bē, sango sikokyi ibikya milimo ma bē.

²² Ba bakyelesi ba ikiyiwō iloba, kasi saba nde baokyi na matoo. ²³ Pho moto okookye iloba, kasi tambe sikyelele, yo mona aula na moto okyekyi boo phe o talatala. ²⁴ Amiwēni yo mampenza, wakute yo mana wamō, sakoko amibungyi bo miwenekyi yo. ²⁵ Kasi moto owa mophila mibeko milaa, ma bosōmi, taokye nde iloba bookyi pho ya isibunga mizele, kasi kasikyelele. Yo

mōna amōba na nkōnzō o maphōō maakyele yo.

²⁶ Bo moto kaumunya obokye ali mosambesi, kasi tauya lole le, kamikosa yo mampenza, losambo le loli la pha. ²⁷ Losambo loote loli na intōnō siibe oka Tata Nwaphongo, eli: Ikyeka biika na mazengye onte ya ngōngō ya bēē, na imifanza i maphōō masō maabe ma mokyisi.

2

Sakyeka maboo ma bato

¹ Bande na nga, sakyela bokyese na sakyeka ma boo ma bato bēē bato baanola Nkolo wa banga Yesu Klisto owa nkyemō. ² Phō bo moto mōnōnō alati mumpete nwa itela, na bitobu bingyengye, anyōsi o losambo la bēē, ekuli na yanyōlō na mobola alati bitobu biakakwa, ³ bo okyeki nde moto olati bitobu bingyengye, ombi wō ne obokye: «Iwe, zala o elele elaa eye;» emba oka mobola kombe wō ne obokye: «Iwe, kye teme wana, naa zala o se phenephe na mbata ya nga». ⁴ Mena tokyesi bokyese bēē mampenza, tomibuye bananga baa maumunya mabe?

⁵ Bebi na nga ba lozingo, okyemela: Teli Nwaphongo moto owa olō babola o mokyisi phō ya ifabuya bato ba ezwele na mandomi ma bokonzi pha lakyela yo baamozingye o nzela ya ianola? ⁶ Kasi be, kotiyole babola. Teli bato ba ezwele

ba enyokolo? Teli nde bēē bakye na bēē o tilibinalē? ⁷ Teli bēē batiyole nkombo elaa eya ephē bēē?

⁸ Phēē, kokyele bolaa bo otose mobeko nwa mokonzi, bo wakomama nwango o buku pha Nwaphongo obokye: «Zinga nwebi na we bookomizingye we mampenza». ⁹ Kasi bo kokyeki maboo ma bato, kokyele isumu. Emba mobeko moephunde phō iwe tookumole Nwaphongo.

¹⁰ Emba na bo moto mōnōmō atose mibeko ma Nwaphongo misō, kasi ambi ikpa nde i mōnōmō, mena aikpe nde na misō. ¹¹ Phō owa wō obokye: «Sakyela baphemba», akula na wō obokye: «Saboma moto.» Yango mena, na bo tokyesi baphemba kasi obomi moto, oikpe nde na mibeko. ¹² Mobeko nwa Nwaphongo moambya bosomi. Yango mena tokyelekakye mobeko me, o maphōō masō mawō bēē na makyele be. Phō mokōlō nwa moesambisa Nwaphongo, amokyeka mobeko me. ¹³ Phō o mokōlō nwa isambisa, isambisa samōba sikusi phō ya moto otookyele bebi ngōngō. Kasi okookye bebi ngōngō, taile mokōlō nwa mosambisa Nwaphongo bato.

Ianola na bitoma

¹⁴ Bande na nga, bo moto awō obokye ali na ianola, kasi takyele ikyi wō Nwaphongo, ianola se

saamobikya? ¹⁵ Bo nwebi mōnōmō wa lele naa wa ḡwanḡwasi azangyi bitobu na toma ya iza nkōlō iso, ¹⁶ emba mōnōmō na bēē ambi wō ne yokye: «Kyende na bolaa, kye oṭo ḡwenya, kye za na bolaa!» kasi toikiy mophe mbolo izangyi yo, ombi kyela iye? ¹⁷ Phō ya ianola eli nde bomō. Bo kowō obokye oli na ianola, kasi bo ianola me tesili na bitoma, ianola sa we sawa.

¹⁸ Kasi moto mōnōmō akokyi iwō obokye: «Iwe oli na ianola, na nga nali na bitoma.» Bo moto awō babona, namobuisela obokye: Onteya ianola sa we site sili na bitoma emba nga, na moeteya bitoma banga biute na ianola sa nga. ¹⁹ Iwe, koanole obokye Nwaphongo ali nde mōnōmō? Owō na bolaa. Bilima bianole na be nde bomō, bimbe tekyenēle na bōōbō. ²⁰ Iwe oli ebubusi! Kozingye naeteya obokye ianola sizangyi bitoma sili nde pha? ²¹ Umunya ango wa banga Abalayama, abutwaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo ndengye'ye? Eli phō ya bitoma be, phō ambyaka ḡwana we Izake o ikolo sa etumbele. ²² Oweni, ianola se, sitambule elele yōnōyō na bitoma. Bitoma bēē bikokya ianola se. ²³ Yango mena, ya komama o buku pha Nwaphongo bōbō: «Abalayama aba na ianola oka Nwaphongo, emba bamotanga moto wa bosembo.» Emba bamba

butwa imobanga na nkombo ya ekamba ya Nwaphongo. ²⁴ Oweni, moto kabutwe moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo phō ya bitoma be, kasi teli nde na ianola bōbele.

²⁵ Kula umunya Laba ḡwanḡwasi owa bondumba. Abutwaka moto wa bosembo o miyo ma Nwaphongo phō ya bitoma be, phō ayambaka bato baatomaka bēē phō ya iya kyengye mokyisi, amba baloya mi nzela esu. ²⁶ Emba eli nde bomō, bo moemo motokōsi o nzoto ya moto, moto me abuto mowe. Nde bomō me na ianola sitesili na bitoma, sawa.

3

Kyeba na lole

¹ Bande na nga, onte ya be, baikye sazinga iba bateye, koebe obokye esambiseli enene eli phō ya banga. ² Phō banga basō tokyele bōbe. Bo moto taakyele bōbe wa wō yo, ali moto owa longobana, ali na makokyi ma ibatela nzoto ye iso. ³ Bo tokyele ebuni o nōkō ya ba punda phō ya obokye balotosa, emba tokambe nzoto ya bēē iso. ⁴ Kyeka na masuwa: Na bo mabe manene, bo ewele ekusi kyemaukye, mopusee wa masuwa kamakambe mbale ezingyi yo nde na ḡwana yenda mokyiky. ⁵ Nde bomō, lole ali ḡwana enango mokyiky, kasi okomitate na maphō

manene. Kyeka obokye nde na ηwana eteete okokyi izikya ngonda enene! ⁶ Lole la moto loli ndokolo ηwenya. Lole ali mokyisi ηwa bofe moli o nzoto ya banga, kaoto nzoto ya banga mobimba. Lole kalosa ηwenya mooto bomoo pha moto bosoo. Nwenya me moute o ibela sa ηwenya motemozime. ⁷ Moto ali na malondo makyela obokye manyama masoo ma ngonda, na manyosi, na manyama malande na ibu ebe na swe ibutwe imotosa. ⁸ Kasi lole, moto na monomo takokye ikyela obokye lomotosa. Lole ali ekpele yonoyo ebe, atonda na ngyengyi ikyi bome. ⁹ Na lole topamble Nkolo na Tata, nde na lole, tolakye na bofe bato bali elalaa ya Nwaphongo. ¹⁰ O munoko monomo kyetokolo mapambosi na bilakyesi bibe. Babi na nga, yango saba babona. ¹¹ Elele yonoyo ekyetokolo maa, kyetolo maa ma lelee na ma bololo? ¹² Babi na nga, ηwete ηwa fige ηwa unva bota mbuma ya olive naa ηwete ηwa vinyo ηwa unva bota mbuma ya fige? Nde bomoo, elele ekyetolo maa ma mokpa tekokyi itokolo maa ma lelee.

Zebi siute na Nwaphongo

¹³ Oli moto wa zebi na na malondo onte ya bee nza? Ateya mobesi molaa, akyele bitoma bee biso na bonyile pha zebi. ¹⁴ Kasi bo oli na ndondo eya tonda na

zuwa na na molimo ηwa imekana, samitata, samba na kata boole o maphoo ma phele. ¹⁵ Zebi sa ndengye mena tesiute o ikolo, sili sa mokyisi, sili sa bonyama, sili sa bozaabulu. ¹⁶ Pho elele eli zuwa na imekana, elele me eli na mobulu na na bofe ndengye na ndengye. ¹⁷ Kasi zebi siute o ikolo, sili phanza sa sokoto, sima, siambya bose na bonyile, siambya botosi, satonda na motema ηwa ngongo na mbuma indaa, tesiikyesinya bato, tesikatele bato. ¹⁸ Mbuma ya bosembo kyiphikame onte ya bose na bato bakyele bitoma bia bose.

4

Ekamba ya mokyisi, moinele ηwa Nwaphongo

¹ Bibasi na maoka onte bee kyiute bi? Kyiute na maphowa ma bee maanwane onte ya ntema ya be? ² Bee komengyele mbolo, kasi watewaizwe be, kombe boma bato. Watonda na zuwa mi maphoo maso, kasi botokokye imazwa, kombe ooka, kombe butwa inwana. Toombe na zwa mbolo me pho toebe iyonga. ³ Na bo koongye, bee otoo izwe, pho koongye na bofe, koongye mbolo ikyi sepelisa phowa ya bee mampenza. ⁴ Bakyesi ba baphemba, toebe obokye izinga mokyisi eli iina Nwaphongo? Moto ookyesi ekamba na mokyisi amikyesi moinele ηwa Nwaphongo. ⁵ Naa koumunya obokye eli

nde bowole wa wo buku pha Nwaphongo obokye: «Nwaphongo ali na zuwa pho Bolobo pha kyela yo onte ya banga.»⁶ Kasi Nwaphongo akula lophe ngolu ekuli leka bonene. Yango mena kawo obokye: «Tazingye bato ba lolendo, kasi kapha ngolu oka bato ba miuya.»⁷ Yango mena, kumola Nwaphongo, temele Zabulu, emba yo amolota itakye na be.⁸ Susana phenephe na Nwaphongo, emba yo amosusana phenephe na be. Kunyola se ya be, bato ba masumu, kunyola mandondo ma be, bato ba ntema ibale!⁹ Ba bato ba ngongo, na ayakolo ngongo, lela. Kyela obokye ntolo ya bee ibutwe ngonde, emba nkyisa ya bee ibutwe ngongo!¹⁰ Omiuya o boo pha Nkolo, emba yo amoetomba.

Sawole nwebi na bofe

¹¹ Bande, sawonелеkye na bofe. Moto okowole nwebi na bofe na kamosambisa, kawole na bofe mobeko kambe na mosambisa. Kasi bo kosambisa mobeko, mena obuto munanga emba tokuli ba mokumosi wa mobeko.¹² Nzuka moambye nwa mibeko na munanga ali nde monomo. Eli nde yo moto okokyi ibikya na iboma. Kasi iwe oli nza, iwe, pho ya isambisa nwebi na we?

Saba moto wa lolendo

¹³ Unwanwa eye, kyeba, bee bato baawo obokye: «Lolo naa yana tomokye o mokyisi muna, tomokye kyela mbula yonyo omo, tomokyela mum-bongu, emba tomozwa baphalanga.»¹⁴ Kasi toebe yaamoya yana pho ya bomoo pha be, pho bee oli ndokolo lonzumbe, lowenene nwana imbele, sima lolemo.¹⁵ Elekyi bolaa iwo obokye: «Bo Nkolo azingyi, tomoba na bomoo, tomokyela lowo lolo naa lona.»¹⁶ Kasi komitate na maloba ma lolendo. Lolendo loso la ndengye mena loli lofe.¹⁷ Moto okoebe ikyela bolaa, kasi taabokyele, mena kakyele isumu.

5

Ngongo ya bee bato ba ezwele

¹ Emba unwanwa eye, bee bato ba ezwele, lela, kyimela na ngongo pho ya mampasi maeziya!² Ezwele ya bee ephosi, bitobu ba bee bize muunse.³ Itela na baphalanga ba bee bakyesi mabembe, emba mabembe me mamomola bofe pha bee, mamooto nzoto ya bee ndokolo baitumbi na nwinya. Suka ya mokyisi ekomi phenephe, kasi bee oli nde ibokya ezwele.⁴ Bee ole iphuta bato baetoma, banoko mbuma o manzabi ma be. Okyemela bo milele bee na be! Ilea sa bee sioka o matoo ma Nkolo wa batuluku baso.⁵ Obakyi

na bomoo bolaa na pha bomboti o mokyisi. Koze na bolaa, ombi na iisa ndokolo manyama maziya mokolo nwa imaboma. ⁶ Waphekye moto molaa etumbu, waboma moto wa bosembo, kasi yo taika na ekrpetele kapha.

Ikanga motema na ibondede

⁷ Bande, kanga ntema tee nnono mokolo nwaamoya Nkolo. Kyeka mobasi wa inzabi: Kaziya mbuma indaa ya motoko o manyete na ikanga motema tee nnono wa wamunoko yo mbuma yaa ntubo na yaa suka. ⁸ Na be, kanga ntema me, oititale, pho mokolo nwaamoya Nkolo mokomi phenephe.

⁹ Bande, bee sakyekyemi miima onte ya bee, pho bee saesambisa. Kyeka munanga atemi o nzibo. ¹⁰ Bande, pho ya mampasi na ikanga motema, benga matambe ma baimosi ba Nwaphongo baawoko o nkombo ya Nkolo. ¹¹ Towo obokye bali bato ba nkonzopho bakangaka ntema. Waoka simo ya ikanga motema ya Yobo, emba wawene yaa mophekya Nkolo o suka. Pho Nkolo atonda na bolaa na nango.

¹² Bande na nga, o boo phaiso, sakata selea na nkombo ya ikolo naa ya munse naa selea ya ndengye ye. Le obokye «ee» ya bee ebe ee, emba «phe» ya bee ebe phe,

pho ya obokye bee sasambisama.

¹³ Bo moto monomo onte ya bee ali na mpasi, abondede. Bo ali na nkyisa, akombe. ¹⁴ Bo moto monomo onte ya bee ali na bolosi, abangye bankumu ba ingomba, babondede

pho ye, sima ya imoololo mauta na nkombo ya Nkolo. ¹⁵ Ibondesi sa ianola samobikya moto owa bolosi; Nkolo aamoteya, emba na bo akyelaka masumu, amoolimbisa. ¹⁶ Yango mena yambolaka masumu onte ya bee na bee, bondelekye pho ya bee na bee pho obikye. Ibondesi sa moto wa bosembo sili na mwiya moikye, sikyele etoma. ¹⁷ Eliya abaka moto boli banga, abondelekye na bokusi obokye mbula yango sanoo, emba mambula temaikaka noo o mokyisi mambula maato na makombe motoba. ¹⁸ Emba amba kula ya bondede, bobele ikolo samba yaambya mbula, manyete mamba kula ya fota mbuma.

¹⁹ Bande na nga, bo moto monomo onte ya bee abungyi nzela, emba nwebi mosu amobuye o nzela elaa, ²⁰ oebe obokye, moto oamanye moto wa masumu o nzela ebe, abikye nwebi ne o iwaa, na bo masumu mafakya maikye, mamolimbisama.

Mokanda nwa ntubo nwaakomaka Petelo Maphoo ma etatele

Petelo aḅaka o Loma, imbele sakomela yo ḅaanosi ḅa nkyisi nsuu ḅaokaka Simo Elaa na ḅato ḅasuu. Baanosi ḅaikye onte ya ḅèè ḅautaka o nkyisi nsuu. Bèè teḅaḅaka Bayuda oḅo pha ya ikoma ḅaklisto. Petelo aḅaka kalukye iḅalenza pho ḅato ḅate ḅaeḅe Nwaphongo ḅaḅaka ḅabanyokolo.

Petelo kakumole Nwaphongo pho ya ḅolaa pha ḅombela yo ḅaanosi. Nabo ḅaokye pasi, eḅongyi nde obokye ḅakangane na Klisto. Bo wakyela Klisto (2.21-24), waloteya maphoo masengyesi moto na moto iḅenga, eḅee ḅankumu ḅa Ingomba na eḅee ḅanzenga.

Baanosi ḅasengyesi iphila ianola sa ḅèè nabo ḅaokye pasi. Bo ḅakyesi ḅabona, ḅamoba ḅakumole bitoma binene ḅa Nwaphongo (2.9). Emba ḅate ḅali ḅaanosi, waamowene ḅèè «bitoma ḅa ḅèè biilaa, ḅamokumola Nwaphongo mokolo nwa miweninya yo na ḅe» (2.12).

Maphoo mali o mokanda mumu:

- 1 Petelo 1.1-2: Maphoo ma etatele
- 1 Petelo 1.3-12: Ibika pho ya ianola
- 1 Petelo 1.13-2.10: Iḅaa na ḅomoo pha mosantu
- 1 Petelo 2.11-4.19: Ephesi ya moanosi imbele sa mpasi
- 1 Petelo 5.1-11: Ikyelela Nwaphongo
- 1 Petelo 5.12-14: Ndongolo

Ibeya

¹ Nga Petelo, toma wa Yesu Klisto, naekomele ḅèè ḅaolo ḅe, ḅaakyeminyangwa, ḅaali ḅabutu, o nkyisi ya ḅasuu, o Pōntis, o Galati, o Kapadose, o Azi na o Bitini.

² Tata Nwaphongo aunva oyoḅo phanza kokokana na ḅowenekye phe, na nzela ya Bolobo Bosantu aebuya ḅasantu, pho ya itosa Yesu Klisto na obokye okunyalame na malongo me. Le obokye ngolu na ḅose inukane oka ḅe.*

Molemo moambya bomoo

³ Tokumole Nwaphongo, Ango wa Nkolo wa banga Yesu Klisto. Na ngongo ye enene, akula lobota na nzela ya ikundwa sa Yesu Klisto onte ya ḅawe pho ya molemo moambya bomoo, ⁴ na pho ya ilaka siitesiotono, siitesili na sokoto, siitesikotwe, saabongya ḅèè o ikolo pho ya ḅèè. ⁵ Bèè, mwiya nwa Nwaphongo moebanza na nzela ya

* 1:2 1.2 Ietenza

ianola pho ya ibikyisi siili phenephe na imiweninya o imbele sa suka.

⁶ BEE ba na nkyisa, na bo ebe obokye, uwanwa eye konyokomo na bimekyi ndengye na ndengye pho ya nwana imbele mokuwe,

⁷ itela mpenza okootono, bamokunyole na nwenya, nde bomu me ianola sa be, siili na motiya koleka itela, simekame pho ya iteya bo sili saa phele. Na bomu wamozwa ikumo, nkyemo na ngambo imbele saamiweninya Yesu Klisto.

⁸ Yo, okozingye bee nabo naino tomoweni, okoanole bee naino samowene. Kumba na nkyisa yaa nkyemo iteikokyi bee iwoo,

⁹ pho ozwe mbano ya ianola sa bee: Lobiko sa mikali ma bee.

¹⁰ Baimosi balukaka, baambaka na kyemituna pho iyeba lowoo lokyekyi lobiko me, emba baimolaka na pho ya ngolu eya eyokyela be. ¹¹ Na nzela ya Bolobo pha Klisto phabaka onte ya bee, baimosi baluka iyeba imbele iye na ndengye'ye maphoo mateyaka Bolobo phanza pho ya minyoko ma Klisto na nkyemo yaambaka ya mobenga yamokokiyisama.

¹² Babaweninyaka obokye maphoo me temabaka pho ya bee mampenza, kasi pho ya be. Emba uwanwa eye bateye ba Simo Elaa baeyimola maphoo me,

bee baawoko na mwiya nwa Bolobo Bosantu phaa batomoleka bee uta o ikolo, emba banze na bee mampenza balukye obokye bamaebe.

Mobesi nwa bosantu

¹³ Yango mena, omibongya pho ya isosolo, ingola miyo ma bee, kyela molemo munso onte ya ngolu eyamoeyelela na nzela ya imiweninya sa Yesu Klisto. ¹⁴ Ya bana ba botosi, sabenga maphowa maabe ma bee maa phanza, ma imbele sabaka bee o ibunga.

¹⁵ Kasi, booli owa ebanda mosantu, na bee obutwe basantu o mobesi nwa bee mobimba, ¹⁶ pho bakoma obokye: «Ba basantu, pho nga nali mosantu.»

¹⁷ Emba bo kobangye Tata, iyo otooli na mbelakyee, yo okosambisa moto na moto nde na bitoma be, nde komizile imbele siso sitaaba bee o mokyisi. ¹⁸ Koebe obokye tebaika eyikola o mobesi moobe nwanwa bee na ba ongo ba bee na mbolo ikyitono booli ba phalanga na itela, ¹⁹ kasi na malongo ma motiya ma Klisto ndokolo nwana wa mpate otoli na mooya na na intono.†

²⁰ Mena mokyisi sataa kyelama, amoolo. Uwanwa eye o imbele sa suka sisi, Nwaphongo amoweninye pho ya bee.

²¹ Na nzela ye, bee koanole

† 1:19 1.19 Kyeka na o 2 Petelo 3.10, 14

Nwaphongo owa mokundola onte ya bawe na owa mophe nkyemo, pho ya obokye ianola sa b̄e na molemo n̄wa b̄e ibe oka Nwaphongo.

²² Bookunyosi b̄e mikali ma b̄e na itosa maphoo phele pho ya lozingo la phele la bana ba Nwaphongo, na ndondo elaa zingana na boikye onte ya b̄e. ²³ Pho bakula ebota mbala eya ibale, teli na mumboto mootono, kasi motemootono na nzela ya iloba sa Nwaphongo sili na bomoo na sili pho ya bobele na bobele. ²⁴ Pho moto munsu ali ndokolo munkata, emba nkyemo ye iili ndokolo phulele ya munkata, bo munkata muungyi, phulele ya n̄wango kyeka. ²⁵ Kasi maphoo maawo Nkolo mali pho ya bobele. Maphoo me, eli Simo Elaa eya eyimola be.

2

Nwaphongo aeolo pho obe bato be

¹ Yango mena, le kabu eso na malondo maso maabe, nzitako na imengyela na iwole nwebi na bofe. ² Bokozingye bana bautami ibotama maoku matemali na sokoto, na b̄e zinga maoku ma iloba, pho na mango, wamokola pho ya lobiko. ³ Pho wameka ndengye'ye eli Nkolo, wamowene molaa.

Ikonzi sa etoma ya Ingomba

⁴ Susana ooli yo, ibanga sa bomoo, saavaka bato kasi saacoloo, simbi na baa na motiya oka Nwaphongo.*

⁵ B̄e mampenza, ndokolo mabanga ma bomoo ma Nwaphongo, ominyosa pho ya itonga ingambi sa Bolobo, pho ya bonganga bosantu, pho ya iambya mambeka ma bolobo oka Nwaphongo, maamosepelisa na nzela ya Yesu Klisto. ⁶ Yango mena, o buku pha Nwaphongo tozwe obokye: «Kyeka, nateye ntondo yonyo ya moloo eya eolonga na eya motiya o Siyona, emba owamiabya mi yango etazwe soo.»

⁷ Yango mena, ngambo eli pho ya b̄e baanosi. Kasi pho bato bate bali na ianola, eli nde ikonzi savaka batongyi ba mangambi sibuto ntondo ya moloo, ⁸ emba simbi na kula baa ikonzi sibakyitinya bato na ikonzi siambya soo. Bazume mi sango pho tebaanole Iloba. Emba pho ya b̄e wamekamaka nde babona. ⁹ Kasi b̄e, oli ibota saolo be, bosoo pha banganga ba mokonzi, mokyisi mosantu, bato baakpa Nwaphongo, pho ya obokye oimole bitoma binene ba owaebanga obokye omane o enzombi, otokolo o saa ye elaa. ¹⁰ B̄e batebaikaka ba phanza bato be, unwanwa eye obuto bato ba Nwaphongo. B̄e batebaikaka oka b̄e ngongo, kasi unwanwa eye

* 2:4 2.4 Ibanga sa bomoo eli ndokolo ntondo ekyephile ingambi siso.

baeyokyesi ngwngo.

Basali ba Nwaphongo

11 Bande baa lozingo, naelenza b̄e baakye kaa bo kaa na babutu o nkyisi ya basuu, obokye ole maphowa maabe ma nzoto, mango maarwane ebasi na Mokali. 12 Ba na mobesi molaa onte ya bapakano, pho na bo baekatesi b̄ole obokye olii bato babe, waamowene b̄e bitoma ba b̄e bilaa, bakumole Nwaphongo mokolo nwaa moya yo.

13 Pho ya Nkolo, omiuya oboo pha makonzi maso ma mokyisi. Ebe mokonzi oomunene okolekye baayoko, 14 ebe bakambi, baatome yo pho ya iphe bato bakyele bofe etumbu naa pho ya isamba baakyele bolaa. 15 Pho phowa ya Nwaphongo eli baabona obokye baakyele bolaa bakangye noko ya bibubusi baatebaebe ekpele. 16 Ba ya masomi. Saamba nde mibomba o bosomi pha b̄e pho ya ikyelaka bofe. Kasi kyela bo ya basali ba Nwaphongo. 17 Kumola bato baso, zinga bebi nawe baanosi, kaya Nwaphongo, kumola mokonzi.

Basali na bankolo ba be

18 B̄e basali bakyele o mangambi, omiuya oka bankolo ba b̄e na mokaya munsu, yango sabaa nde oka baali bato balaa na baa bose, kasi ebe na oka baa bikiyi. 19 Pho mena eli ngolu obokye oititale, pho ya ikumola

Nwaphongo, o minyoko mienyokolo nde na pha. 20 Ngambo ye eya mozwa we bo oititasi waewande b̄e bo okesi bofe? Kasi bo okyesi bolaa, bambe kula enyokolo, ombi ititala na iuya mo, mena eli ngolu o miyo Nwaphongo. 21 Pho baebanga nde pho ya bomo, pho na Klisto yo mampenza anyokomo pho ya b̄e, aika eteya nzela pho ya obokye obengye matambe me. 22 Yo otoikakyele isumu, na o munoko nwe tewaika tokolo b̄ole. 23 Iyo owa tola be, kasi taika buya eto, o munyoko nwe, taika kanela moto, kasi amiambyaka nde oka okotene bolombe na bosembo. 24 Yo oowa, mi nzoto ye mampenza, anyanyaka masumu ma banga o ekulusu, pho ya obokye, towee na masumu, tombe bika pho ya bosembo. Iyo owaebikya na maphota me. 25 Pho b̄e wabaka ndokolo mampate maabunga, kasi unwanwa eye obutolesi mookosi na mokyengyesi wa mikali ma b̄e.

3

Basi na bampele

1 Nde bomo me, b̄e babasi, omiuyakye oka bampele ba b̄e, pho obokye na bato bakyi bale ianola Iloba, na nzela ya mobesi nwa basi ba be, sa iloba, babutwe ianola, 2 okowene b̄e mobesi nwa b̄e molaa na nwa mokaya.

3 Bolangangalakyе pha b̄e phango sa ba nde pha ifanda: Itonga suwe, ilata bayaka ba itela, bitobu bilaa. 4 Kasi ebe mobesi ηwamifomba o ndondo, bolangangalakyе bookoko, ndondo ya bonyile na ya bose, eeli na motiya munene o boo pha Nwaphongo. 5 Nde bomo babona, bo wamibongyaka babasi basantu wa kalakala baabaka na molemo oka Nwaphongo, bamiuyaka oka bampele ba be, 6 ya Sala, owa tosaka Abalayama, abaka kamobangye «nkolo we». B̄e obuto nde phele bana b̄e ba babasi, waakyele b̄e bolaa na sa ηwana ifale.

7 Bampele nde bomo me, zala na basi ba b̄e na bolaa na boebakye obokye babasi bali bikyelamo bikoo. Obaphkeye mokaya, pho basengyesi izwa na b̄e ilaka sa ngolu ya bomoo, pho ya obokye ekpele na yonyo saba ifaku o mafondesi ma b̄e.

Inyokomo pho ya lowo lola

8 Pho ya isukyisa, ba na bookaa, ndondo ya ngongo, ozingane na lozingo la bana ba ibota sonoso, obe na boboto na na imiuya, 9 sabuya bofe pho ya bofe, naa etoo pho ya etoo. Kasi pambola, pho baefanga nde pho ya ikyela bomo, pho ya obokye ozwe na b̄e ipambosi. 10 Pho ookozingye iba na bomoo bolaa, na

iwene nkolo indaa, abanza lole le o bofe na bibaa b̄e pho ya iba sakata boole. 11 Ale bofe, akyele bolaa, alukye bose ambe na bobenga. 12 Pho miyo ma Nkolo mali mi bato ba bosembo, na matoo me maokye mafondesi ma b̄e. Kasi bato bakyele bofe, Nkolo kabakubolele lokukyi.

13 Emba yamba ekyela bofe nza, bokomiphe ikyela bolaa? 14 Kasi boonyokomi pho ya bosembo, oli bato ba nkyisa. Saila iekyele be, samba na mitungyisa. 15 Kasi ambya mandondo ma b̄e oka Klisto, obokye ali Nkolo. Ombe na mibongya nkolo iso pho ya itondolo o boo pha moto munsu owa moetuna, iyimola molemo moli onte ya b̄e. 16 Kasi obaumole na bonyile na na botosi, obe na maumnya malaa o ndondo. Pho na bo bakati boole na nkombo ya be, bazwe soo pho ya mobesi ηwa b̄e molaa onte ya Klisto. 17 Pho eli bolaa obokye onyokomo pho kokyele bolaa, bo mena eli phowa ya Nwaphongo, na obokye onyokomo pho kokyele bofe.

18 Pho Klisto yo mampenza anyokomo pho ya masumu mbala yonyo pho ya bofele, iyo moto molaa pho ya bato babe, pho ya obokye akye na b̄e oka Nwaphongo. Bamoboma o nzoto, kasi Bolobo pha Nwaphongo phakula mobuya na bomoo. 19 Yango

mena amba na kye teya mikali maakangyema o boloko, ²⁰ oka baalekye ianola kalakala, waba Nwaphongo kataakanga motema, mi nkolo yabaka Nowa kataatonga masuwa, manyoloko nde ndambo ya bato, kyelukye iwɔ: Bato njwambi mabikaka sa waa na maa. ²¹ Maa me mabaka elemba ya batisimo ekyeebikya unwanwa eye, batisimo etebokunyole mbindo ya nzoto, kasi eli imiambya oka Nwaphongo na maumunya malaa o ndondo na nzela ya ikundwama sa Yesu Klisto, ²² iyo, owa kyende o ikolo, ooli o eboko ya boloo eya Nwaphongo, baanzelu, bakonzi na siya iso bamiuya oka yee.

4

Mobesi moonyakune

¹ Yango mena, pho Klisto anyokomɔ o nzoto, na bɛɛ me, ba nde na maumunya ndengye me, pho moto owa nyokomɔ o nzoto asukya isumu, ² pho ya ibika mi nkolo itaaba we o mokyisi, sa bika na maphowa maanzoto, kasi obikye kokana na bookozingye Nwaphongo. ³ Pho imbele siilekaa, olɔbi kokya na boikye, phowa ya bapakano na imiambya o mobesi mote, o imengyela, o malanga, o ngaanga, o mabusi na ikumisa bikyeko. ⁴ Bakamwe pho bawene obokye bɛɛ tokuli kilingana

na bɛɛ o mobesi mote mokuya na be, emba bambe etola. ⁵ Bamokye tondolo oka owa mibongya pho ya isambisa bali na bomɔ na baawa. ⁶ Yango mena, Simo Elaa baeyimolaka na oka baawa, pho ya obokye o sima ya ifasambisa ndokolo bato o bonzoto, na nzela ya Bolɔbo, babikye bookozingye Nwaphongo.

Mobesi nwa baanosi onte ya be

⁷ Mbomela ya mapho maso eli phenephe. Yango mena, ba na malondo na na imizila pho ya ibondede. ⁸ O boo pha mapho maso, zingana na bokusi onte ya bɛɛ na lozingo la Nwaphongo, pho lozingo kazibe boikye pha masumu.

⁹ Yambanaka onte ya be, sankaa eya ikyemingungubana. ¹⁰ Moto na moto akyelele ikabo sazwa yo oka Nwaphongo o etoma pho ya bolaa pha bebi, na bomɔ, wamoba baangyesi balaa ba ngolu ya Nwaphongo eya kyemikabana. ¹¹ Bo moto ali na ikabo sa iwɔ, aimole mapho ma Nwaphongo. Bo moto ali na ikabo sa ikyelele bebi, asikyelele nde na bokusi phaamophe Nwaphongo, pho na nzela ya Yesu Klisto, Nwaphongo azwe nkyemo iso, pho nkyemo na mwiya ili o maboko me pho ya bipha na bipha. Ame!

*Minyoko pho ya ibaa mok-
listo*

¹² Bande baa lozingo, b̄e sakamwa bo oli onte ya ηwenya ηwa bimekyi, ndokolo kyeyelele lowo lonolo loonyakune. ¹³ Kasi kumba pho ozwe na b̄e iyalo o minyoko ma Klisto, pho ya obokye otonde na nkyisa nzikye wamowenene nkyemo ye. ¹⁴ Nkyisa ili na b̄e bo baetole pho ya nkombo ya Klisto, pho nkyemo na Bolobo pha Nwaphongo ili mi b̄e. ¹⁵ Moto onte ya b̄e sanyokomo ndokolo mobomi wa bato, naa mwibi, naa mokyese ηwa mapho maabe, naa ndokolo moto wa nzangaa. ¹⁶ Kasi bo ebe nde pho ali moklisto, yo saoka so, akumole nde Nwaphongo pho ya nkombo me. ¹⁷ Pho eli imbele sa isambisa, siitate phanza o ingambi sa Nwaphongo. Emba bo sitati na banga mpenza, yamba suka ya bato bale ianola Simo Elaa ya Nwaphongo? ¹⁸ Emba bo moto wa bosembo abiky na nkaka, yamba baa bo pho ya moto mobe na owa masumu?

¹⁹ Yango mena, bato banyokomo ikokana na bookozingye Nwaphongo, baikale nde ikyela bolaa bambe na ambya mandondo ma b̄e oka owaakolo Mokyese.

5

Mokoosi wa etonga ya

Nwaphongo

¹ Emba, nalenza bankumu baali onte ya b̄e. Na nga nali nkumu booli be, nali na nzoka ya minyoko ma Klisto, namozwa iyalo o nkyemo yaamoweninya yo. ² Okolo etonga ya Nwaphongo eya eph̄e be, oebanza na phowa eso bo kozingye Nwaphongo, kasi na imikandindisa phe, pho ya looto la ezwele phe, kasi pho oli na phowa yaikyela Nwaphongo. ³ Saluka iwenele bato baaephe b̄e obokye obakolo, kasi b̄e ba nde ndakyisa pho ya etonga. ⁴ Emba waamoya mokonzi ηwa bakosi ba mampate, wamozwa eboko ya nkyemo etetono.

⁵ Nde bomo, banzenga, omiuya oka bankumu. B̄e baso, ba na bomiuyakye o mobesi ηwa b̄e na bebi, pho Nwaphongo kale bato baa lolendo, kasi kaphe ngolu ye oka bato baamiuya.

⁶ Yango mena, omiuya o se ya eboko ya Nwaphongo eya mwiya, pho ya obokye aetombe o imbele saameka yo. ⁷ B̄e uya mi yo maumunya maso maaetungyisa, pho yo kaezikyele.

⁸ Ba na bokyebi, kyengye. Munguna ηwa be, Zabulu, kaina kyemizongana ndokolo gbogbo kyebule, kyelukye moto wa ibuta. ⁹ B̄e omotemele nguu na iphila ianola sa b̄e, na boebakye obokye minyoko

miiwene ðèè, na ðebi na ðèè
o mokyisi ðamiwene me.

¹⁰ Uḡwanwa ye wa-
munyokomɔ phɔ ya ḡwana
imbɛɛ mokuwe, emba
Nwaphongo owa ngɔlu esɔ,
owaebanga o nkyemɔ ye yaa
ɓɓɛɛ na nzela ya Klisto
Yesu, amokula ebɔngya
yo mampenza, amoekuya,
amoelenza, amoeteyɛ na
ɓokusi. ¹¹ Bokamba ɓɓee
nɛ phɔ ya ɓɓɛɛ na ɓɓɛɛ!
Amɛ.

Nɔngɔɔ

¹² Naekomesi ḡwana
mokanda mumu na nzela
ya Silive, okokpe nga
ndokolo owaakolo nwebi,
phɔ ya ielenza na iey-
imola ofokye ophisi na
ɓokusi nde oeyakolo
ngɔlu ya Nwaphongo.
¹³ Baaɔɔmɔ ɓaali o Ba-
bilɔnɛ, ɓaelɔngɔsi. Ebe
na ḡwana wa nga Malako,
aelɔngɔsi. ¹⁴ Beyinya onte
ya ðèè na ikoo na ikoo na ná
iyambana. Le ofokye ɓose
ɓɓee na ðèè ɓasɔ ɓaali onte
ya Klisto.

Mokanda nwa ibale nwaakomaka Petelo Maphoo ma etatele

Mokanda nwa ibale nwa Petelo nwaakomelaka yo baklisto baa Ingomba sa kalakala (1.1). Lowoo lee lokusi pho ya ikoma mokanda mumu labaka na boikye pho ya iimola baanosu obokye bée saanola maphoo ma bateye ba boole na maphoo ma sokoto maute na mateya ma bée.

Mokanda mumu moteya mobesi moolongofo na moanosu. Mobesi me eli iphila maloba ma Nwaphongo na mateya ma bato bawenekye Yesu na miyo ma bée mampenza na baaokaka mateya me. Bateye ba boole baunva nyolo onte ya baanosu. Mateya ma bée mabungya bato (2.1-22). Basemole bato baaziya iyaa sa Nkolo baambe na woo obokye etaaye. Nzuka bo Nkolo kangombinya iyaa, eli pho bato baso babongole ntema.

Nono lolo eye, bateye ba boole bali nde omo, yango mena mokanda nwa ibale mumu molenza baanosu obokye baikale nde iyeba Nkolo na bolaa pho ya obokye mateya ma boole mamana mango sababungya.

Maphoo mali o mokanda mumu

- 2 Petelo 1.1-2: Maphoo ma etatele
- 2 Petelo 1.3-21: Nwaphongo abanga amba na olo baanosu
- 2 Petelo 2.1-22: Bateye ba boole
- 2 Petelo 3.1-18: Mbunu ya iyaa sa Nkolo

Ibeya

¹ Nga Simo Petelo, moombo na toma wa Yesu Klisto, naekomele, bée bazwa na banga iyalo sa ianola saamotuya ndengye yonyo, na nzela ya bosembo pha Nwaphongo wa banga, na Mobikye Yesu Klisto. ² Le obokye ngolu na bose inukane oka bée na nzela ya iyeba Nwaphongo na Yesu, Nkolo wa banga.

Mbela na Iyolo sa Nwaphongo

³ Pho, mwiya nwe Nwaphongo nwalophe maphoo maso masengyesi na banga pho ya ibika phaakolo bomoo pha imi- ambya oka Nwaphongo, na nzela ya phaakolo boebakye pha banga, pho yo owalobanga pho ya kyemo ye mampenza na na nzela ya mobesi molaa nwe mampenza. ⁴ Na nzela me, alophe mbolo ilekyi na motiya moikye na iinene bowaloikyelaka bée mbunu, pho ya obokye na nzela ya yango bée obutwe na bookaa na Nwaphongo, bée baali satazwama o

bootōnōkye boute na phowa ya mokyisi.

⁵ Emba nde pho ya bomō me, kyela na bokusi bosō oangyinya o ianola sa bēe mobesi molaa, o mobesi molaa oangyinya zebi, ⁶ o zebi oangyinya imizila, o imizila oangyinya ilendendala, o ilendendala oangyinya imiambya oka Nwaphongo, ⁷ o imiambya oka Nwaphongo oangyinya izinga bebi baanosi, o izinga bebi baanosi oangyinya lozingo. ⁸ Pho bo maphō maso malaa maamana mali onte ya be, bo maambe na nukana, etemaele sa etoma naa sa bota mbuma pho ya phaakolo boebakye pha Nkolo wa banga Yesu Klisto. ⁹ Kasi oka moto otooli na maphō maso maamana, apholo miyo, ali na lolanda, kabungye obokye aunva kunywama na masumu me maakasi.

¹⁰ Yango mena, baande, kyela na bokusi pho ya ikuya mbela eya ebanga bēe na iyolo sa eyolo be. Bo bēe okyesi bomō, otookaa na mbala. ¹¹ Na bomō, wamopheme makokyi maso ma inyolo o Bokonzi pha bobele pha Nkolo wa banga, na Mobikye Yesu Klisto.

¹² Yango mena, namoekundolelaka nkolo iso maphō mamana, na bo komaebe, na bo obokye okuti onte ya phele eya lolō eye. ¹³ Kasi naanole na bosembo obokye, boota ba nga naino na bomō o munse mumu, namoeyumolaka na

ieyebusaka, ¹⁴ pho naebe na bolaa obokye imbele sanga sa imana o munse mumu sili phenephe; bo wanveninya Nkolo wa banga Yesu Klisto yo mampenza. ¹⁵ Kasi namokyela na bokusi obokye o sima ya iwaa sa nga, bēe oikale imbele sisō ikyelela maphō maamana.

Baawene nkyemo ya Klisto

¹⁶ Pho, teli na ibenga bikoo biabongya bēe na bolaa obokye toeteya mwiya na iyaa sa Nkolo wa banga Yesu Klisto, kasi eli pho banga tobaka manzoka maawene na miyo ma banga mampenza bonene phe. ¹⁷ Pho azwa ngambo na nkyemo uta na Tata Nwaphongo, waaokana njwesi uta o bonene pha nkyemo ya Nwaphongo, obokye: «Oyo ali Nwana wa nga owa somi, nali na nkyisa boikye pho ye.» ¹⁸ Emba njwesi me banga mampenza tomooka moute o ikolo imbele sabaka banga ne o ikolo sa ngomba eesantu.

¹⁹ Emba toanole na bokusi maphō maawo baimosi, mi mango, oli na elongyi ya imakyelela miyo ndokolo bokokyekyele bēe tala ekyelole o elele ya enzombi, nōnō waamoyee bunya na obokye maanguma atokolo o mandondo ma bēe. ²⁰ O boo pha maphō maso, oeba na bolaa obokye: Moto takokyi ilimbola simo nōnō yōnōyō eyakoma baimosi na ndengye ye mampenza.

21 Pho, simo nɔnɔ yɔnɔyɔ ya baimosi teyautaka na phowa ya bomoto, kasi yautaka nde na nzela ya Bolɔbɔ Bosantu obokye bato bambe wɔɔ maphɔɔ mautaka na Nwaphongo.

2

Baimosi ba bɔɔle

¹ Kasi bo wabaka Baimosi ba bɔɔle o nte ya bato ba Isalayeɛ, nde bomo me, bateye ba mibeko baa bɔɔle bamobaa onte ya bɛɛ. Bamoyaa na malondo na mateya maabe na maawɔ, bamokoma nɔnɔ o iangana Moteye owa baikola. Bamibangyela bɔɔtonokye pha mbalakaka.* ² Emba, bato baikye baababenga o bondumba pha bɛ: Pho ya bɛ, nzela eya pheɛ yamobutwa ya iwamba. ³ Emba na nganga ya bɛ, bamoekosa na maloba pho ya iekpela mbolo ya bɛɛ. Pho ya bɛ, tata kalakala, bolombe pha bɛɛ bokokyi, na bɔɔtonokye pha bɛɛ eteboolale. ⁴ Pho ya bomo, Nwaphongo taika na oka banze bakyelaka bofe ngɔngɔ, kasi abavakaka o lifelo o enzombi ekusi, abasundola amba na babomba omɔ pho ya iziya moambo. ⁵ Taika oka na mokyisi nwa phanza ngɔngɔ, kasi imbele satomaka yo mpela enene eya zinzaka mokyisi nwa bato baabe, abikyaka nde

Nowa, moto owa nɔwambi na bato baayɔko sambo, iyo owabaka kateya maphɔɔ ma bosembo. ⁶ Amba na phe nkyisi ya Sodomo na Gomola etumbu, aizikya yabutwa nde mbutu pho ebe ndakyisa pho ya bato baabe baamoya sima. ⁷ Emba, amba kandola Lota moto wa bosembo, owabaka kawene nkaka na mobesi nwa bondumba bookusi phabaka bato babana bakyele. ⁸ Pho moto wa bosembo mona, abaka kabe onte ya bɛ, kabawene, kabaokye: Mokolo na mokolo molimo nwe nwa bosembo nwabaka munyɔkɔmɔ, pho ya bitoma ba bɛɛ ba sɔɔ. ⁹ Nkolo kaebe imanya bato baa molɔngɔ onte ya bimekyi, emba kambe na bomba bato baabe pho ya ibaphe etumbu o mokolo nwa mosambisa yo mokyisi. ¹⁰ Amopheɛ etumbu na boikye oka bato baabengye phowa ya bonzoto, basemole bokonzi pha Nwaphongo. Bamilemele, bato ba lolendo, tebaaile iwamba nkyemɔ. ¹¹ Nzuka banze baabalekye na bokusi na na mwiya, tebaawole nkyemɔ me na bofe naa iyiphunda oka Nkolo. ¹² Kasi bato baba bali ndokolo bato baabanza nga mayeɛ na baaphɔɔ, bali ndokolo manyama makyelama obokye bamaɓome na mazennyɛ, batole eteebe bɛ, na bɛɛ bamowa ndokolo

* 2:1 2.1 Bato ndokolo mabota: Bato batebaebe phaphongo.

bokowe manyama. ¹³ Yango mena, bamozwa iphuti sa bofe bokyele be. Bawene bolaa ikokyaka phowa ya bee eebe nzanga nzanga. Bali soo na sokoto waangane bee na bee pho ya iza, bambe kumba na boole boekatele be. ¹⁴ Miyoma ma bee matonda na phowa ya ikyela baphemba, tebaotwe ikyela masumu. Bakosa bato bate bali na ianola sikusi. Bali bato ba mandondo maa meelee na looto. Bali bana ba lakyema na bofe. ¹⁵ Bale nzela eya yoo, babungyi obengyi bee nzela ya Balama njwana wa Bosolo. Iyo owa zingaka baphalanga baa mophekye bee pho ya ikyela bofe. ¹⁶ Kasi amba zwa mooya pho ya bofe phe. Yango mena mpunda otoowo, yawako na njwesi njwa moto emba ya katelaka bobubusi phamoimosi. ¹⁷ Bato baba bali ndokolo bitima bitebili na maa, ndokolo lonzumbe loukame na ewelee, elele ya enzombi eya phii baelee pho ya be. ¹⁸ Bazwe bato na iwoko maphoo maa lolendo na maa bobubusi, bakyelele maphowa ma bee maa nzoto pho ya ibisa bato baute itokolo o isanga sa bato baabikye na mofesi mofe. ¹⁹ Babalakeye bosomi, nzuka bee mampenza bali baombo ba maphoo ma bootokye, pho moto munso ali moombo njwa ekpele ekyemokonza. ²⁰ Pho, bo bee bamana o bootokye pha mokyisi na

boebakye Nkolo wa banga na Mobikye Yesu Klisto, bo bambi kula milee ikonzama na maphoo maabe, basukyi na bofe koleka na phaabaka na bee phanza. ²¹ Pho ebakyi bolaa pho ya bee saeba nzela ya bosembo, na obokye baeyebi, bambi kula kubolela mofeko mosatu njwa Nwphongo njwaa baphekye bee lokukyi. ²² Maphoo maabayeesi, eli nde mawo bee na bite obokye: «Nva akuli butolela biloo be», naa obokye: «Ngulu na bo euti iyoko unwanwa eye, kye kule kye miemba mungyinda.»

3

Mbunu ya iya sa Nkolo

¹ Unwanwa eye, baande na nga, baa lozingo, eye eli mokanda njwa ibale moekomele nga. Onte ya nkanda me iso ibale, pho ya ieyebusa, naumole maakolo maumunya ma bee. ² Umunya maphoo mawoko baimosi basantu phanza na mifeko ma Yesu Nkolo na Mobikye wa banga maa ephokye batoma ba bee. ³ Phanza oebe obokye, mi nkolo ya suka, baekyi baaminyoosa nde na maphowa maabe ma bee mampenza ma boekyi bamotokolo. ⁴ Emba bamowoo bekye: «Ena mbunu ya iya se yango ewa? Pho banda waawa bankoko ba banga, maphoo maso makyee nde bomo bo wabaka mango banda o

etatele ya mokyisi!»⁵ Pho babungye obokye ikolo sabaka uta kalakala, na munse njwatokoloko onte ya maa, emba na nzela ya maa Nwaphongo akyelaka munse na iloba se.

⁶ Nde na nzela ya maa me, mokyisi mookasi njawaka na mpela ya maa. ⁷ Kasi ikolo na munse ya lolu eye, yabombama nde na sina iloba me. Saikyela imbale pho ya iiboma na njwenya o mokolo njwa moambo na njwa mootono bato baabe.

⁸ Kasi lowoo lonolo lolu, baande ba lozingo, bée salobunga: Oka Nkolo, mokolo monomo moli ndokolo mambula nkoto, emba mambula nkoto mali ndokolo mokolo monomo. ⁹ Nkolo tali na ndombo o ikokya mbunu ye boko umunya baayoko obokye wali ndombo. Kasi kakangye nde motema pho ya bée, ootozingye yo obokye moto nono monomo awe, kasi obokye bato baso babongole ntema.

¹⁰ Kasi mokolo njwa Nkolo njwa moba ndokolo mwibi. O mokolo me, ikolo samolemo na toko yonoyo ekusi, emba bikpele biamozika na njwenya, biamootono, munse na bitoma bée biso ete ikule wenene.

¹¹ Pho bikpele me bibi biso biamootono na ndengye mena, bée osengyesi ibaa bato baa ndengye'ye na nzela ya mofesi mosantu, na ya imiambya oka Nwaphongo. ¹² Bée koziya,

kombe na welinya obokye mokolo njwa Nwaphongo moye izele. Yamobaa mokolo mowaa, ikolo samozika na njwenya, emba bikpele biso biamozika, biamunyangwa. ¹³ Kasi ikolo siinyakune na munse muunyakune, ili yango ikyiziya banga bowaloikyelaka yo mbunu, omo elele eyamozala bosembo.

¹⁴ Yango mena, baande ba lozingo, na boziyakye maphoo mamana, kyela bokusi obokye obee obo phe na bose, sa intono, na sa mooya. ¹⁵ Emba owene ikanga motema sa Nkolo ya banga eli obokye bée obikye, ndokolo na bowaekomelaka nwebi na banga owa lozingo Polo, na zebi saamophekye Nwaphongo. ¹⁶ Ekuli ba nde bookowo yo o nkanda ye iso pho ya maphoo mama. Wali omo maphoo maayoko mali makusi pho ya imasosolo. Maphoo mawaa bato bate baefe na batebaika ekola bamalimbole na bofe, nde bokyele bée na Nkanda insuu pho ya imioto sa bée mampenza.

¹⁷ Yango mena, bée baande ba lozingo, bokoebe bée phanza, ba na bokyebi, samile obokye na ibunga sa bato baabe baebungya, ombe kaa omane o motesi mookusi njwa bée. ¹⁸ Kasi kola onte ya ngolu na ya iyeba Nkolo wa banga na Mobikye, Yesu Klisto. Le obokye nkyemo ibe ne unwanwa eye na pho ya

biphaa na biphaa. Amε!

Mokanda nwa Yoane nwa ntubo Yoane Maphoo ma etatele

Bawo bekye Yoane akoma nkanda iyato, nabo taika koma nkombo ye omo. Mokanda nwe nwa ntubo temoebane naa bamotomelaka banza. Kasi moteya maphoo maabaka malekane oka banosi ba mangomba makyekye nwango. Mangomba mayoko maikye ma imbele me mabaka male ibenga nzela ya Nwaphongo pho ya imiphe o maphoo ndengye na ndengye. Yango mena mokanda mumu mowole maphoo manene mabale:

- Ilenza banosi obokye babikye na isanga sa phele na Nwaphongo na na Nwana we Yesu Klisto. Ibika simiweninya na nzela ya lozingo la bebi.
- Ikyela bokusi pho ya isukya mateya ma boole maoto bophele pha Simo Elaa.

Mokanda mumu mowole maphoo mama:

- 1 Yoane 1.1-4: Maphoo ma etatele
- 1 Yoane 1.5-2.29: Moo na enzombi
- 1 Yoane 3.1-24: Bana ba Nwaphongo na bana ba molemba
- 1 Yoane 4.1-6: Maphoo ma phele na maphoo ma boole

- 1 Yoane 4.7-21: Laakolo lozingo loute oka Nwaphongo
- 1 Yoane 5.1-21: Ianola siphe bato bomoo pha bobele

Iloba sa bomoo

¹ Yaabaka o etatele, yaaokaka banga, yaawenekye banga na miyo ma banga, yaalembetelaka banga na yaakumaka banga na maboko
Eli yo Iloba saalophe bomoo
² — pho bomoo phamiweninya, na banga towenekye yango mena towo tombe na eyimola bomoo pha bobele na bobele, phaabaka oka Tata, phamba ya miweninya oka banga —

³ yaawenekye banga na ya okaka banga, toeyimole yango na be me, pho na be oangane na banga.

Emba iyangana sa banga eli iyangana na Tata na na Nwana we Yesu Klisto.

⁴ Emba toekomele babona pho nkyisa ya banga ibe ya phele.

Nwaphongo ali moo

⁵ Kyeka simo eyaoka banga ne, yango ekyembe eyimola banga eye:

Nwaphongo ali moo, oka ye, tewali noko nwana enzombi.

⁶ Bo towo obokye: Toangana ne, bibi totambule o enzombi, mena tokate

tolombe kyela na maphōo
ma phēle.

⁷ Kasi bo totambule o moo
boli yo mampenza moo,
mena banga basō toangana
elele yonoyō,
emba malongo ma Yesu,
Nwana we, malokuny-
ole masumu masō.

⁸ Bo towō obokye: Teloli na
tomikatele banga mamp-
enza,
na maphōo ma phēle temali
onte ya banga.

⁹ Kasi bo toyambole masumu
ma banga,
oli yo moto okokoya
maphōo malakyi yo,
na oli yo moto wa
bosembo,
alolimbisa masumu ma
banga,
amba na lokunyola na bofe
pha banga bosō.

¹⁰ Bo towō obokye: Teloli
bato ba masumu,
mena tomobuye moto wa
boole,
na iloba se tesili onte ya
banga.

2

Klisto ali avoka wa banga

¹ Bana banga,
naekomele babona phō b̄ēe
sakyela masumu.
Kasi bo monomō na b̄ēe
anikyela isumu,
toli na avoka monomō oka
Tata,
eli Yesu Klisto, oli moto wa
bosembo.

² Phō yo ali mbeka phō ya
masumu ma banga.

Teembi ba phō ya masumu
maka banga na banga,

kasi na phō ya ma mokyisi
mobimba.

*Kumola mobeko nwa
lozingo*

³ Emba na bomō, toanole
obokye tomoebe:
Bo tokumole mibeko me.

⁴ Moto okowō obokye:
«Namoebe»,
kasi takumole mibeko me,
ali moto wa boole,
na maphōo maphēle temali
onte ye.

⁵ Kasi moto okobanza lloba
se,
nde phēle, onte ye, lozingo la
Nwaphongo lowenēe.
Na bomō, toebe obokye
toangana ne.

⁶ Moto okomitata obokye
aangana na Nwaphongo,
esengyesi obokye atambule
yo mampenza o
manzela matambu-
laka Klisto.

⁷ Bebi na nga ba lozingo,
mobeko moekomele nga
temoli munyakune,
kasi mobeko nwa kalakala,
n̄wazwa b̄ēe uta o etatele.
Mobeko me nwa kalakala,
eli lloba saoka b̄ēe.

⁸ Nabo babona, eli
mobeko munyakune
moekomele nga

— yango eli phēle onte ye na
onte ya b̄ēe —
phō enzombi kyemane
na n̄wakolo moo moombo
ngala.

⁹ Moto okomitata obokye ali
o moo,
bibi kaine nwebi ne,
ali o enzombi.

¹⁰ Okozingye nwebi ne
ali o moo,

tali na ná ekpele yɔnɔyɔ
 onte ye phɔ ya
 imobakyyitinya.

¹¹ Kasi moto okoine nwebi ne
 ali o enzɔmbi,
 katambule onte ya enzɔmbi
 tambe naeba biikyɛ yo,
 phɔ enzɔmbi emozibi miyo.

*Moanosi o boo pha mokyisi
 isi na baatemɛɛ Klisto*

¹² Bana ba nga, naekomele
 lango phɔ:

«Masumu ma bɛɛ mal-
 imbisami phɔ ya
 nkombo ye, yo Yesu.»

¹³ Batata, naekomele lango
 phɔ:

«Koebe oli uta o etatele.»
 Banzenga, naekomele lango
 phɔ:

«Olongyi moto mobe.»

¹⁴ Bana ba nga, naekomele
 lango phɔ:

«Koebe Tata.»
 Batata, naekomele lango
 phɔ:

«Koebe oli uta o etatele.»
 Banzenga, naekomele lango
 phɔ:

«Oli bakamba,
 na lloba sa Nwaphongo sili
 na bɛɛ,

oli na balongyi ba moto
 mobe.»

¹⁵ Sazinga mokyisi naa ili o
 mokyisi.

Bo moto kazingye mokyisi,
 lozingo la Tata teloli ne,

¹⁶ phɔ iso ili o mokyisi
 — phowa ya nzoto,
 phowa ya miyo,

na lolendɔ la imiambya o
 mbolo ya mokyisi —
 teyute na Tata,

kasi kyiute na mokyisi.

¹⁷ Nzuka mokyisi nwamolekana,
 iyo na maphowa mɛ.

Kasi moto okokyele
 boozingyi Nwaphongo
 amoba phɔ ya bobɛɛ.

¹⁸ Bana ba nga,
 eli imbɛɛ sa mbomela.

Waoka baimole
 obokye motemɛsi wa Klisto
 kaye.

Nzuka tata unwanwa eye,
 batemɛsi ba Klisto
 bali.

Na bɛɛ toebe obokye eli
 imbɛɛ sa mbomela.

¹⁹ Batɔkolo nde oka banga,
 kasi tebabaka ba banga.

Bo babaka ba banga,
 nde baikalaka na banga.

Kasi esengyelakyi obokye
 amiweninya

obokye bato basɔ, na bo bali,
 tebali ba banga.

²⁰ Kasi phɔ ya bɛɛ, wazwa
 mauta maeyinga
 Bolɔbo,

na bɛɛ basɔ koebe.

²¹ Sikyi ekomela

obokye toebe maphɔɔ ma
 pheɛ,

kasi obokye komaebe,
 na obokye lowɔ losɔ loli la
 boole

teloute na maphɔɔ ma pheɛ.

²² Moto wa boole eli nza,
 bo tebe moto okoangane
 obokye Yesu tali Klisto?

Kyeka motemɛsi wa Klisto,
 moto akoangane Tata na
 Nwana.

²³ Moto munsɔ okoangane
 Nwana
 aanga na Tata.

Ka okoanole Nwana
 aanosi na Tata mɛ.

²⁴ Phɔ ya bɛɛ, simo eyaoka
 bɛɛ uta o etatele

ebe na b̄εε.
 Bo ebe na b̄εε,
 simo eyaoka b̄εε uta o
 etatele,
 na b̄εε, wamoba na Nwana
 na ná Tata.
 25 Mena eli mbunu eya
 elakyela yo mamp-
 enza:
 Bomɔɔ pha bobele na
 bobele.
 26 Kyeka lolukakyi nga
 ekomela
 pho ya bato balukye
 iyekanela.
 27 Pho ya b̄εε, mauta
 maeyinga yo
 mali na b̄εε
 emba tosengyesi obokye
 baeteya.
 Kasi pho mauta me maeteya
 o maphɔɔ maso,
 — emba mauta me mali ma
 phele
 temambe na kata —,
 pho maeteya,
 oli ne.
 28 Yango mena, bana ba nga,
 ba ne,
 pho wamotokolo yo,
 tobe na sakolo ianola
 emba banga satonda na soɔ
 itakye ne,
 imbela saamoya yo.

*Ba na bosembo, sakyela
 masumu.*

29 Pho b̄εε koebe obokye ali
 moto wa bosembo,
 eba obokye moto munsɔ
 oli ne na bosembo,
 abotama ne.

3

Bana ba Nwaphongo

1 Kyeka ndengye ya lozingo
 loikye laalophe Tata
 ndokolo ikaɓo,

obokye tobangame bana ba
 Nwaphongo,
 emba tombi nde ba bomo!
 Yango mena mokyisi
 temokokyi iloeba,
 pho tenwaika eba Nwaphongo.

2 Bande na nga ba lozingo,
 tata unwanwaeye toli bana
 ba Nwaphongo,
 kasi ndengye eyamoba
 banga naino teewene.
 Toebe obokye, wa mowenene
 yo,
 tomoulana ne,
 pho tomowene boli yo.

3 Emba moto munsɔ
 okokyele molemo
 ndengye mena mi yo
 kamibuya peto boli yo peto.

4 Moto okokyele isumu
 kakyele na bobele.

Pho isumu ali bobele.

5 Kasi b̄εε koebe obokye iyo
 aya pho ya iya manya
 masumu,
 emba iyo taika kyela isumu.

6 Moto musɔ owaangana
 ne takokyi ikula kyela
 isumu.

Moto munsɔ okokyele isumu
 tamowene tambe na
 moeba.

7 Bana ba nga,
 moto saekosa.

Moto okokyele maphɔɔ ma
 bosembo ali moto wa
 bosembo,
 nde boli yo moto wa
 bosembo.

8 Moto okokyele isumu ali
 moto wa Zabulu,
 pho tata o etatele Zabulu ali
 mokyisi wa masumu.

Kyeka ntina ya boyakakye
 pha Nwana wa
 Nwaphongo:

Iyaɔto bitoma ba Zabulu.

9 Moto munsɔ obotami na
Nwaphongo
takule kyela isumu,
pho mumboto nwe moli onte
ye,
emba takokyi ikula kyela
isumu,
pho abotama na Nwaphongo.
10 Na yango waebane bana
ba Nwaphongo na
bana ba Zabulu.
Moto munsɔ otokyele
maphɔɔ ma bosembo
tali wa Nwaphongo,
ebe na otozingye nwebi ne.

*Zinga bebi ya Nwana wa
Nwaphongo*

11 Pho eye eli simo eyaokaka
bɛɛ tata o etatele:
Obokye tozingane onte ya
banga.
12 Ya Kaina phe:
Wauta yo na moto mobe,
atena nwana nyango
nkyingo.
Amotenaka nkyingo pho
ya'ye?
Bitoma bɛɛ babaka bibe,
kasi baka nwana nyango
babaka bilaa.
13 Bebi, bɛɛ sakamwa,
bo mokyisi moeyini.
14 Banga toebe obokye
towaa tomba akwa,
pho tozingye bebi na banga.
Moto otozingye ali mowe.
15 Moto munsɔ okoine nwebi
ne, ali mobomi.
Emba bɛɛ koebe obokye
mobomi wa bato
na monomɔ tali na
bomɔɔ pha bobele
ontе ye.
16 Na ndengye eye, tata
lɔlɔ toebe lozingo le
obokye:

Iyo Yesu, ambya bomɔɔ phe
pho ya banga,
na banga me, tosenyesi
iyambya bomɔɔ pha
banga pho ya bebi.
17 Bo moto monomɔ ali
na mbolo ya mokyisi
mumu
emba kambe wene nwebi ne
akayee,
tambi mooka ngongo,
ndengye'ye lozingo la Nw-
aphongo lamba ba onte
ye?
18 Bana ba nga,
banga sazinga nde na
maloba ma munoko,
kasi na bikyela na na
maphɔɔ ma phele.
19 Na bomɔ tomoeba
obokye toli bato bawo
maphɔɔ ma phele,
na o boo phe tomouya man-
dondo ma banga,
20 pho bo mandondo ma
banga malooya,
Nwaphongo alekyi man-
dondo ma banga na
bonene, kambe na eba
maphɔɔ maso.
21 Bebi na nga ba lozingo
bo mandondo ma banga
temalooya,
tomosolola na Nwaphongo
sa folotakye.
22 Na ekpele eso eyamoonga
banga, aalophe yango,
pho tokumole mibeko me
tombe na kyela ikyi mose-
pelisa.
23 Kyeka mobeko nwe:
Ianola Nwana we Yesu Klisto
na izingana banga na banga,
bo walophe yo lango
ndokolo mobeko.
24 Moto okokumole mibeko
me ali onte ya

Nwaphongo, emba
Nwaphongo ali onte
ye me.

Na bomo toebe obokye ali
onte ya banga,
na nzela ya Bolobo
phaalophe yo ndokolo
ikafo.

4

*Isosolo milimo na nzela ya
ianola Yesu Kilisio*

¹ Bande na nga ba lozingo,
saanola milimo miso,
kasi omimikye,
pho ya iyeba bo mili ma
Nwaphongo.

Pho baimosi baikye ba boole
banyangwa o mokyisi.

² Na bobo, wamoeba Bolobo
pha Nwaphongo:

Molimo munsu moanole
obokye Yesu Klisto aya
na nzoto,
moli nwa Nwaphongo.

³ Emba molimo munsu
moote moanole Yesu,
temoli nwa Nwaphongo,
eli molimo nwa motemesi
wa Klisto,
nwa ooka b̄e bawo obokye
moye,
emba tata unwanwa eye,
moli o mokyisi.

⁴ Bana ba nga, b̄e baali ba
Nwaphongo,
oli balongyi ba baimosi
babana,
pho oli onte ya b̄e
ali munene koleka oli onte
ya mokyisi.

⁵ Be, bali ba mokyisi,
bambe na wo mowosi nwa
mokyisi,
emba mokyisi mobaokye.

⁶ Banga, toli ba Nwaphongo.

Moto okozingye iyeba
Nwaphongo, kalookye.
Moto otoli wa Nwaphongo,
talokye.

Na yango toebe
Bolobo pha mapho ma
phele na bolobo pha
boole.

Nwaphongo ali lozingo

⁷ Bande na nga ba lozingo,
tozingane banga na banga,
pho lozingo loute na
Nwaphongo,
emba moto munsu okoz-
ingye

abotama na Nwaphongo,
aeba na Nwaphongo.

⁸ Moto otozingye, taebe na
Nwaphongo,

pho Nwaphongo ali lozingo.

⁹ Kyeka ndengye eya
wenene lozingo la
Nwaphongo onte ya
banga:

Nwaphongo atoma Nwana
we nde monomo o
mokyisi,

pho ya obokye tobe na
bomoo pho ye.

¹⁰ Kyeka boli lozingo:

Teli banga bazinga
Nwaphongo,
eli nde yo owa lozinga

na owa toma Nwana we
ndokolo mbeka pho
ya masumu ma banga.

¹¹ B̄ebi na nga ba lozingo,
bo Nwaphongo alozinga
babona,

na banga tosengyesi izin-
gana banga na banga.

¹² Nwaphongo, na moto
monomo taika
mowene.

Bo tozingane banga na
banga,

Nwaphongo ali onte ya banga,
emba lozingo le onte ya banga loweneε.

13 Na bofo toebe obokye:
Toli onte ye, ne ali onte ya banga.

Alophe Bolobo phe.

14 Emba banga, towo pho tomoweneε,
obokye Tata atoma Nwana we ndokolo Mobikye wa mokyisi.

15 Moto munso okowo obokye Yesu ali Nwana wa Nwaphongo,
Nwaphongo ali onte ye, neε ali onte ya Nwaphongo.

16 Emba banga, toebe pho toanola,
lozingo loweninya Nwaphongo onte ya banga.

Nwaphongo ali lozingo:
Moto ooli na lozingo ali onte ya Nwaphongo, Nwaphongo neε ali onte ye.

17 Na bomo, lozingo onte ya banga loweneε,
obokye tolokoyi ilota mokolo nwa mosambisa beε mokyisi,
pho boli yo,
na banga me, nde boli banga o mokyisi mumu.

18 Onte ya lozingo tewali ilota,
kasi lakolo lozingo lomanya ilota,
pho ilota kabangye etumbu,
emba moto okolote tali na lakolo lozingo.

19 Banga, tozingye,
pho yo moto wa o boo wa ilozinga.

20 Bo moto monomo kawo obokye: «Nazingye Nwaphongo», bibi kaine nwebi ne,

ali moto wa boole.
Pho moto otozingye nwebi ne okoweneε yo,
takoyi izinga Nwaphongo otoweneε yo.

21 Emba kyeka mobeko nwaalophe yo:
Moto okozingye Nwaphongo, azingye na nwebi ne me.

5

Ianola Nwana wa Nwaphongo eli sina ya lozingo

1 Moto munso okoanole obokye Yesu ali Klisto ali nwana wa Nwaphongo.

Emba moto munso okozingye Nwaphongo,
kazingye na bana ba Nwaphongo.

2 Na babona toebe obokye tozingye bana ba Nwaphongo,
bo tozingye Nwaphongo tombe na kyelela mibeko me.

3 Pho izinga Nwaphongo eli bofo:
Ikumola mibeko me.
Emba mibeko me temili ephesi,

4 pho nwana wa Nwaphongo munso ali molongyi wa mokyisi.

Emba elonga eya longa mokyisi, eli ianola sa banga.

5 Molongyi wa mokyisi nza,
bo teebe nde moto owaanola obokye Yesu ali Nwana wa Nwaphongo?

6 Eli yo owa ya na nzela ya
maa na ya malongo,
Yesu Klisto.
Taika ya nde na maa bobele,
kasi aya na ná maa na ná
malongo.

Eli Bolobó okoimole,
phó Bolobó ali phele.

7 Baimole bali bée baato,

8 Bolobó, maa na malongo.

Emba bée basó baato bawó
nde munókó monómó
bekte:

9 Bo toanole munókó nwa
bato,

munókó nwaka Nwaphongo
molekyi bonene,

phó munókó nwa Nwaphongo
nwango mumu:

Awó phó ya Nwana wé.

10 Okoanole Nwana wa
Nwaphongo

ali na munókó mé onte ye.

Otoanole Nwaphongo

kamobuya moto wa bóole,

phó taanole munókó nwaa
wó

Nwaphongo phó ya Nwana
wé.

11 Emba kyeka munókó mé:

Nwaphongo alophe bomó
pha bobele,

emba bomó mé boli onte ya
Nwana wé.

12 Oli na Nwana ali na
bomó,

otoli na Nwana wa
Nwaphongo, tali na
bomó.

Maloba ma suka

13 Naekomesi maphó maso
mamana

phó oebe obokye oli na
bomó pha bobele,

bée bali na ianola o
nkombo ya Nwana wa
Nwaphongo.

14 Kyekya lowó lokyele
obokye banga salota
o boo phe:

Bo tomoongye ekpele
yónoyó bookozingye
yo,

kalookye.

15 Emba okoebe banga
obokye kalookye

waamoongye banga,
toebe obokye tozwe

imoongye banga.

16 Bo moto monómó kawene
nwebi ne kakyele
isumu,

isumu site sikambe moto mé
o iwa,

abondéle, emba Nwaphongo
amophe moto

okokyele isumu mona
bomó,

bo isumu mé sikyesi yo
tesikambe o iwa
phele.

Wali isumu sikambe o iwa:

Teli phó ya sango ekyewó
nga obokye obondéle.

17 Bobe bosó boli isumu.

Kasi masumu masó
temaakambe o iwa.

18 Toebe obokye moto
munso oli nwana

wa waphongo takule
kyela isumu,

phó Nwana wa Nwaphongo
kamobanza,

emba Moto moé tali na
makokyi mi yo.

19 Toebe obokye toli baaka
Nwaphongo,

kasi mokyisi munso moky-
imele o se ya bokonzi
pha Moto moé.

20 Toebe obokye Nwana wa
Nwaphongo aya

amba na lophe mayele
phó ya iyeba Owa phele.

Emba toli baaka Owa phele,
onte ya Nwana we
Yesu Klisto.

Iyo ali Owa phele, ali
Nwaphongo, ali na
bomoo pha bobele.

²¹ Bana ba nga,
kyeba na bikyeko.

Mokanda nwa Yoane nwa ibale Yoane Maphoo ma etatele

Moto owa koma mokanda mumu kamibangye na nkombo ya «Nkumu». Na maphoo mawo yo maweninya obokye baanosi baakomele yo babaka bamokumole. Atomaka mokanda me oka Ingomba sonoso sibangye yo: «Mwasi owa olo Nwaphongo na bana be» (Etee ya 1-2).

Kalenza baanosi obokye baphile bophelolu maphoo ma phele, bambe na ba na lozingo (1-6). Kabakyebisa obokye bese sabenga mateya maa boole (7-11). Pho ya isokya, kaimole imbanga saamokye yo oka bese.

Nde bowakomaka yo o mokanda nwa ntubo, o mokanda mumu Yoane kaongye na baanosi baso obokye baingole miyo, bambe na phila sakolo ianola.

Maphoo mali o mokanda mumu mango mama:

- Etee ya 1-3: Maphoo ma etatele
- Etee ya 4-11: Laakolo lozingo, na ikyebisa pho ya mateya maa bole
- Etee ya 12-13: Maphoo ma isokya

Ibeya

¹ Inga, nkumu ya ingomba sa Nwaphongo, nakomele mokanda mumu, iwe nwanwasi owa olo Nwaphongo na bana ba we,

baazingye nga phelephela teli nga mampenza, kasi na bato baso baali na zebi sa maphoo ma phele,

² pho ya maphoo ma phele mali onte ya banga emba maa moba na banga bobele:

³ Le obokye Nwaphongo Ango wa banga na Yesu Klisto, Nwana wa Tata, balophe ngolu,

balookye ngongo, balophe na bose,

pho tobikye onte ya phele na lozingo.

⁴ Nasepesi na boikye iya wene bana ba we batambule o nzela ya maphoo malaa,

ndengye eyawo mobeko nwa zwa banga na Tata.

⁵ Emba unwanwa eye, mama, naongye na we — siiekomele wawa mobeko munyakune,

kasi nwaazwaka banga tata o etatele —, obokye tozingane banga na banga.

⁶ Kyeka boli lozingo: Totambule o nzela ya mibeko me.

Mena eli mobeko nwa oka bese tata o etatele, pho ya obokye otambule o nzela me.

⁷ Pho bakosee baikye banyangwa o mokyisi.

Tebaanole ofokye Yesu
Klisto aya na nzoto.

Yo mona, mokose na
motemesi wa Klisto!

⁸ Nde kokyebe,
pho b̄e sabungya mbuma
ya bitoma ba b̄e,

kasi ozwe eyaakolo mbano.

⁹ Moto muso okolofo
phunda o boo

tambe ikala o mateya ma
Klisto,

tali na Nwaphongo.

Okoikale o mateya,

iyo ali na ná Tata na ná
Nwana.

¹⁰ Bo moto aesi oka b̄e
taiki yaa na mateya ma-
mana,

samoyamba
samba na munyangyela.

¹¹ Owaamunyangyela
aanga o bitoma ba moto me
biibe.

¹² Nali na maphoo maikye
ma iyekomela,

kasi siki zinga iyekomela
na lokasa na maa ma
mokanda.

Pho naumunya iyaa oka b̄e
na iyaa ewole yango nga
mampenza,

pho banga baso tobe na nky-
isa.

¹³ Bana ba nkanasa ya
we owa olo be,
baelongosi.

Mokanda Yoane nwa iyato Yoane Maphoo ma etatele

Moto owa koma mokanda nwa iyato mumu kamifangye «Nkumu» (kyeka na o mokanda nwa Yoane nwa ibale). Amotomelaka Gayusi pho ya imokyebisa obokye yo sabenga mobesi nwa Diotrefe, kasi alukye nde obokye aphe Demeteliusi maboko.

Mokanda mumu moteya obokye owakolo moanosi eli nde yo okozingye bebi baso.

Maphoo mali o mokanda mumu me mama:

- Etee ya 1-4: Maphoo ma etatele
- Etee ya 5-8: Basambianola sa Gayusi
- Etee ya 9-12: Bobe pha Diotrefe na bolaa pha Demeteliusi
- Etee ya 13-15: Maphoo ma isokya

Ibeya

¹ Inga, nkumu ya ingomba sa Nwaphongo, nakomele mokanda mumu, iwe Gayusi wa lozingo, okozingye nga phele. ² Nwebi owa lozingo, nazingye obokye obe na bolaa o maphoo maso, emba nzoto ya we ibakye nkusi, na molimo nwa we mohe nde bomoo.

³ Nali na nkyisa boikye pho bebi baesi wawa, banzimosi maphoo malaa

mali onte ya bomoo pha we obokye iwe, kotambule onte ya phele. ⁴ Nkyisa ya nga boikye, eli nde ya iyoka obokye bana ba nga batambule onte ya phele.

Gayusi owakolo moanosi

⁵ Nwebi wa lozingo, komiweninya owakolo moanosi waasungye we bebi ebee na babutu. ⁶ Baesi ya imola ngolu ya we o boo pha ingomba. Okyelaka nde babona pho baunve etoma ya bee na bolaa bookosepele Nwaphongo. ⁷ Emba nde pho ya Nkombo ya Klisto, bakye o imbanga, kasi tebaikyi zwa na ekpele oka bato baatebaebe Nwaphongo. ⁸ Emba banga, tosengyesi isunga bato me, pho tomiweninya obokye na banga toanga na bee o ikyela maphoo ma phele.

Diyotrefe na Demeteliusu

⁹ Nakomesi ingomba sa bee nwana mokanda. Kasi Diyotrefe, okozingye iba nde o boo o maphoo maso, taanole maphoo ma banga. ¹⁰ Emba na wamoya nga, namoimola bobo phe bosoo, yo okolotemele na maloba mabe: Emba otosepele yo na maphoo mamana, yo mampenza kale na iyamba bebi, na baazingye ibayamba, kambe kula bakatela, kambe na bawiinya o ingomba. ¹¹ Nwebi owa lozingo, samekola maphoo maabe kasi malaa. Moto okokyele bolaa ali owaaka Nwaphongo, moto okokyele

bofe taaebe Nwaphongo.
 12 Ka pho ya Demetiliusu,
 bato baso bamowole nde na
 bolaa. Na maphoo malaa
 mawo pho ye. Kasi na banga
 me, tomowole nde na bolaa,
 emba koebe obokye munoko
 nwa banga moli nde phela.

Ndongolo

13 Nabakyi na maphoo
 maikye maekomela, kasi
 sizingye ekomela mango
 na maa ma mokanda.
 14 Pho naumunya iyewene
 mi nkolo ikyi ye, emba
 tomba solola. 15 Le obokye
 bose bofe na we! Bebi
 baelongosi. Longolo na bebi,
 monomo na monomo.

Mokanda nwaakomaka Yuda Maphoo ma etatele

Moto owa koma mokanda mumu ali Moyuda, pho molimbolesi nwe nwa maphoo ma sangola eekasi mobengye bateye ba Mibeko ba Bayunda (Etee ya 6-7).

Mokanda mumu moingole banosi miyo pho bakyebe na bato baatati itokolo mateya ma boole, na ibenga mofesi nwa soo. Esengyesi obokye bakyele mandondo ma bee nde o bolaa boziya bee (Etee ya 20-21).

Maphoo mali o mokanda mumu me mama:

- Etee ya 1-2: Maphoo ma etatele
- Etee ya 3-16: Mobesi, mateya na suka ya bateye ba boole
- Etee ya 17-23: Mateya pho ya iphila nde ianola
- Etee ya 24-25: Kaa ya Nwaphongo

Ibeya

¹ Nga Yuda, moombo nwa Yesu Klisto, nwana nyango na Zake, naekomele bee bato baso baabanga be, baazinga Tata Nwaphongo na babanza bee pho ya Yesu Klisto. ² Nwaphongo aeyokye ngongo, aephe bose na lozingo loikye.

Bateye ba boole

³ Bande na nga, nazingaka na boikye iyekomela mokanda pho ya lowo la lobiko lookyeki banga baso. Naweni obokye nasengyesi ilokyela pho ya iyelenza obokye onwane ebasi ya ianola saphē Nwaphongo bato bee pho ya bobele. ⁴ Pho bato basu baabe banyosi onte ya bee, bato ngolu ya Nwaphongo wa banga na ikyela bondumba bambe na angana Moteye nde monomo wa banga Nkolo Yesu Klisto. Bee babana baunva batangyela etumbu bo kowo buku pha Nwaphongo.

⁵ Na bokoebe bee maphoo maso mamana phanza, obokye Nkolo, waunva yo ibikya bato bee o mokyisi nwa Ezipito, amba ya boma sima batebaikaka moanola. ⁶ Ebe na banze batebaikaka ikala o etesi ya bee na balekye elele ekyebe be, ababomba na maphanga o enzombi pho ya iziya mokolo munene nwa mosambisa yo mokyisi.

⁷ Kula umunya na pho ya Sodomo na Gomola na nkyisi inene ya mambale, yami-amyaka o maphoo ndengye yonyo ma bondumba na ilalinya babasi na babasi naa bampele na bampele, na bee bakymele ndokolo ndakyisa o etumbu ya nwenya motemozime.

⁸ Eli nde ndengye yonyo na bateye baabole babana, na nwaa nwa bee bati nzoto ya be, batiyole

bokonzi pha Nkolo, batole banze ba nkyemo. ⁹ Nzuka ebe na Mikayele, mokonzi nwa banze, waba yo na Zabulu bawele nzoto ya Mose, taika motola, kasi awo nde obokye: «Nkolo aephe etumbu!» ¹⁰ Kasi bato babana batole maphoo mate maasosolo be. Bali ndokolo manyama mazanga malondo, basosolo nde maphoo maababungya. ¹¹ Ngongo ya be, pho babengyi nzela ya Kaina. Pho ya iphuti, bamile o mabunga ma Balama, baunva naotono pho batombi ndokolo Kole. ¹² Eli bee bato batoto ntoma ikyi ze bee o ibota, imbele siangane bee na bee na soo phe walunde bee ntoma. Bali ndokolo mampata maatemanye mbula maukye ewele. Bali ndokolo nzete itibote mbuma na bo imbele me sikokyi, baiphikola, ya waa mbala ibale. ¹³ Bali ndokolo kanda eenene, batokolo maphoo ma soo ndokolo kanda kyephambe luulu. Bali ndokolo banyaseesi baakye miengyebana, bamobomba bee o elele ya enzombi ekusi pho ya bobele.

¹⁴ Nde pho ya bee me, moimosi Enoka, nkoko owa sambo tata oka Adama, awoko yokye: «Kyeka Nkolo kaye yo na moluku nwa banze bee basantu ¹⁵ pho ya isambisa mokyisi na iweninya bato babe bofe pha bee na maloba mabe mamowole be.»

¹⁶ Eli nde be! Bato

baamiime na bakymimilela, babengye nde maphowa ma be, noko ya bee kytokolo maphoo manene, bakyele molete na bato pho babakabele.

Maloba maikuya

¹⁷ Bande na nga, pho ya bee, umunya maloba maewolekye batoma ba Nkolo wa banga Yesu Klisto phanza. ¹⁸ Bawoko na bee bobo: «O imbele saa suka, basemosi baabengye nde maphowa ma bee maabe bamoya.» ¹⁹ Eli nde be! Baaya kabola bato, bali na maumunya ma mokyisi, tebali na Bolobo. ²⁰ Kasi bee, bebi na nga, omiteye nde o ikolo sa ianola sa bee sisantu, onga na Nwaphongo onte ya Bolobo. ²¹ Phila lozingo la Nwaphongo, bootaba bee iziya obokye Nkolo wa banga Yesu Klisto na ngongo ye aephe bomoo pha bobele. ²² Bato baataaba na ziko obaokyele ngongo, ²³ obabikya, obatokolo o nwenya. Pho ya baayoko, obaokyele ngongo. Kasi nde kokyefe na be, saphila na bo munkoto pho nwaunva otono na maphoo ma bee ma sokoto.

Ipambosi

²⁴ Nwaphongo ali na mwiya nwa iyebanza pho bee sakaa na obokye bee sabaa na bofe noko bonobo. Eli nde yo moto okokyi iyekomya oka ye o kyemo ye, pho omowene ombe

ḡaa na nkyisa nzykye.
25 Ali Nwaphongo nde yo
monomō na Mobikye wa
ḡanga o nzela ya Nkolo
wa ḡanga Yesu Klisto. Le
obokye nkyemō, ḡonene,
mwiya na ḡokonzi ife ne
uta o etatele, unwanwa eye
na phō ya ḡobele na ḡobele.
Ame.

Mokanda nwa Iwēninyama sa Maphoo Maphoo ma etatele

Yoane, mokomi nwa mokanda nwa mbomela nwa Bibilia, amokomaka pho ya ilenza ianola sa bato. Pho bakonzi ba Loma, babaka bamiwene ndokolo manzambe. Yango mena babutwaka inyokolo baanosi pho bēe babaka baanole nde Nkolo monomo Yesu. Tebabaka baanole na ikusamela mokonzi oomunene wa Loma naa ekyeko ye.

Imbele me bamba boma baanosi baikye. Bamba akya na Yoane, bamba motoma o mosanga nwa Patimos (1.9). Omo, anzelu wa Nkolo Yesu amba moteya maphoo masengyesi iya sima ya bana nkolo (1.1). Yoane awene obokye minyoko mamina mili ndokolo mianyokoloko bato ba Babilone na ba Ela bato ba Isalayele. Maulane nana manyokoloko Bayuda Nkolo Yesu. Yango mena Yoane abenga ndengye eyakomama wango o nkanda ya Isaya, Ezekiyele na Danyele, na ndengye eya wo Nkolo Yesu.

Maphoo mali o mokanda mumu mabengana bobo:

- Iwēninyama 1-3:
Maphoo mawēninyama phanza na Nkanda

yaakomela Yoane Mangomba

- Iwēninyama 4-5:
Ngambo ya Nwaphongo na ya Klisto o ikolo
- Iwēninyama 6-7: Buku pha mangyende sambo. Ingomba, mokyisi munyakune nwa olo Nwaphongo
- Iwēninyama 8-11:
Mbenzo sambo
- Iwēninyama 12-13:
Ingomba na Munguna Zabulu, na manyama mabale
- Iwēninyama 14: Nwana wa mpate na bato bēe. Nwaphongo moteni nwa malombe ma bato ba mokyisi
- Iwēninyama 15-16:
Bisenzo sambo
- Iwēninyama 17-20:
Babilone enyango, nyama baelongyi, moimosi owa boole na Zabulu
- Iwēninyama 21-22.5:
Ikolo na munse munyakune, Yelusaleme enyakune
- Iwēninyama 22.6-11:
Nkolo Yesu aikyi mbunu: «Waikasi bonte, naye.»

Etatele

¹ Iwēninyama sa maphoo sawenekye Yesu Klisto. Nwaphongo amoweninya sango pho ya iteya basali bēe maphoo masengyesi iya unwanwa eye. Klisto atomaka anzelu we pho ya ikye siwēninya oka Yoane mosali nwe, ² owa anola

obokye iso yaawene yo ili lloba sa Nwaphongo na ikyi wo pho ya Yesu Klisto. ³ Nkyisa ili na moto okotangye lloba sisi, na baaokye maloba ma baimosi emba bambe bomba iso yaakoma bee omu, pho imbele me sikomi phenephe.

Nkanda o mangomba ma Azi

⁴ Inga Yoane, nakomele mangomba sambo mali o Azi. Be ozwe ngolu na bose ikyiute na Iyo ooli, owabaka na okoye, ikyiute na na Malobo sambo mali o boo pha mumbanga nwe hwa bokonzi, ⁵ ikyiute na na Yesu Klisto, nzoka okowo nde bo wawenekye yo, Nwana owa bola onte ya bawe, Mokonzi hwa bakonzi ba mokyisi. Oka okolozingye, owalokunyola masumu ma banga na malongo me, ⁶ owalobuya bosoo pha banganga ba Nwaphongo pho ya Ango Nwaphongo, nkyemo na bokonzi ibe ne pho ya bobele na bobele. Ame!

⁷ Kyeka, kaye onte ya mampata, moto munsu aamowene, ebe na bamumaaka ikongu. Mabota masu ma mokyisi mamuningonela pho ye. E! Ame!

⁸ «Nali Etatele na Mbomela», kyewu Nkolo Nwaphongo, iyo ooli, owabaka na ookoye, Ekambambasi.

Yoane aweni Klisto o ndoto

⁹ Inga Yoane, nwebi na bee okookye mpasi bo okookye bee pho ya bokonzi na ikanga sa motema onte ya Yesu, bantomaka o mosanga hwa Patimos pho ya lloba sa Nwaphongo sabaka nga nateya na pho ya bosembo pha baka nga naimole pho ya Yesu. ¹⁰ Mokolo hwa Nkolo, Bolobo phamba ya nzwa, emba namba yaoka o sima ya nga hwesi mokusi, ndokolo mumbenzo, ¹¹ mowu obokye: «Maphoo maawene we, omakome o buku bonobo, ombe botoma o mangomba sambo mama: O Efese, o Similine, o Pel-egame, o Tiatile, o Saledesi, o Filadelfi na o Laodikia.»

¹² Namba ya miekpinya pho ya ikyeka hwesi hwabaka munvole. Emba waamiekpinya nga, naesi yawene mabele sambo makyela bee na itela.

¹³ Emba onte ya mabele, moto monomu owa ulana na hwana wa moto abaka omu. Alataka etubu aanda na nkamba ya itela eyamoiphika bontolo. ¹⁴ Moto nwe na suwe ye yabaka intane ndokolo nkungye ya mpate, ndokolo mangbandangbala. Emba miyo me mabaka ndokolo ingyengu sa hwenya. ¹⁵ Makolo me mabaka ndokolo ebuni ya motuya eekunyo o itumbu sa hwenya, emba hwesi nwe hwabaka ndokolo bokyele kanda ya maa ma ebale eenene. ¹⁶ O eboko ye ya

boloo, aphilaka banyasesi sambo, emba munoko nwe njwabaka motokolo mumphata mootu. Boo phe phabaka bongyengye ndokolo boko ngale moo. ¹⁷ Wa mowene nga, namba ka ndokolo mowe o makolo me, emba amba yalangya eboko ye ya boloo o ikolo sa nga, amba ya wo yokye: «Salota! Nali moto owa o boo na owa mbomela. ¹⁸ Na oli na bomoo. Nawaka, emba kyeka, nali na bomoo pho ya bobele na bobele, naphisi maphungola ma iwaa na ma mokyisi njwa bawe. ¹⁹ Yango mena koma maphoo maso maweni we, malekane unwanjwa eye na maamoya sima. ²⁰ Pho ya lowo lokyeki banyasesi sambo baaweni we o boloo pha nga na mabele sambo makyela bee na itela, sekyele, eli bobo: Banyasesi sambo eli banze ba mangomba sambo, emba mabele sambo eli mangomba sambo.»

2

Mokanda njwa Ingomba sa Efese

¹ Komela anzelu owa Ingomba sa Efese bobo: «Eye kyewo oophisi banyasesi sambo o boloo phe, okotambule onte ya mabele sambo makyela bee na itela. ² Naebe bitoma bya we, etoma ya we na ilendendala sa we, na obokye tokokyi anolela bato baakabu. Walomya

bamiphambe obokye bali batoma nzuka tebali bomo, wamba na bawene bato ba boole. ³ Oli na ilendendala, waoka mpasi pho ya nkombo ya nga, kasi toika phembe. ⁴ Kasi loteloli na nga mbale na we eli obokye, wabungya lozingo la etatele labaka na we. ⁵ Yango mena, umunya bii kaa we. Bongola motema, kyela bitoma baphanza. Bo phe, namoya oli we, emba bo tofongosi motema, namumanya ibele sa we waabe sango. ⁶ Emba lowo lawe lonolo lola lango lolo: Koine bitoma ba Banikolaite nde boko biine nga.»

⁷ «Ooli na matoo, aokye ikyiwo Bolobo o Mangomba! Owa molonga, namophe ya iza, mbuma ya njwete njwa bomoo mooli o inzabi sa Njwaphongo.»

Mokanda njwa Ingomba sa Similine

⁸ Komela anzelu owa Ingomba sa Similine bobo:

«Eye kyewo moto owa o boo na owa mbomela, owa waka emba owa kula butwa na bomoo. ⁹ Naebe mpasi ya we, bobola pha we, kasi oli na ezwele. Emba mabole ma baamisambole obokye bee bayuda kasi tebali bomo. Bali isanga sa Molemba. ¹⁰ Salota pho ya mpasi eyamooka we. Kyeka, Molemba amovaka bakyi baka ya we o bokoko pho ya iyemeka, emba wamunyokomo nkolo iko. Oititale nabo nono oiwa; namba ephe mbano ya

bomoo pha bobele». ¹¹ «Ooli na matoo, aokye na bolaa maphoo mawo Bolobo o Mangomba!

Owa molonga, etawe iwaa sa ibale.»

Mokanda njwa Ingomba sa Pelegame

¹² Komela anzelu wa Ingomba sa Pelegame bobo:

«Oka maphoo ma moto ooli na mumphata njwa footu na mbale na mbale. ¹³ Naebe elele ekyezale be, Molemba akyela eziye ye omoo. Ebe na nkolo yaboma be Antimpasi, owaakolo nzoka ya nga oka be, waabuya Molemba eziye ye, waphila nde nkombo ya nga, toika le inzanola. ¹⁴ Kasi nali na we na njwana mooya. Wali bakyi oka ya we baphila mateya ma Balama maatomisa Balaka ibekyisa bana ba Isalayele izengye na baatomisa iza manyama mambya be mambeka o bikyeko na ikyela bondumba. ¹⁵ Nde oka ya we me, wali na baaphila mateya ma Banikolaite. ¹⁶ Yango mena, bongola motema. Bo phe, njwana bonte, naye oka ya we, namunjwana na be na muphata njwa munoko njwa nga.

¹⁷ Ooli na matoo, aokye na bolaa maphoo mawo Bolobo o Mangomba!

Owa molonga, namophe Mana maa bombama. Namophe ibanga siitane,

emba o ikolo sa ibanga me, bakoma nkombo eenyakune eteebe na moto, manya nde owa ekpa.»*

Mokanda njwa Ingomba sa Tiatile

¹⁸ Komela anzelu wa Ingomba sa Tiatile bobo:

«Oka maphoo mawo Nwana wa Nwaphongo, yo owa miyo ndokolo itumbu sa njwenya na makolo ndokolo ebuni eya motiya. ¹⁹ Naebe bitoma ba we, lozingo la we, ianola sa we, etoma ya we na ilendendala sa we. Bitoma ba we bia mbomela bilekye bia etatele na boikye. ²⁰ Kasi lote loli na nga na we mbale eli obokye we koanolele Zezabele. Nwasi mona kamitangye moimosi wa Nwaphongo, kakosa basali banga na ibateya obokye bakyele bondumba, baze na manyama mambye be mambeka o bikyeko. ²¹ Namolesi njwana imbele pho abongole motema, kasi taanole ibongola motena pho ya ile bondumba phe. ²² Kyeka, namolangya o ntangye ya bolosi ebee na batambule ne o ikyemikyela baphemba bo tefale bitoma me. ²³ Namoboma bana be, emba Mangomba maso mamoeba obokye nali okoebe maumunya na maphowa ma bato, emba namophe moto na moto ikokana na bitoma be.»

²⁴ «Kasi nawo na be bali o Tiatile, bate baika

* 2:17 2.17 Mana eli ntoma yaphekye Nwaphongo bana ba Isalayele O isobe.

anola mateya mamana, bate baikaluka iyeba bozindo pha basekyele ba Molemba obokye: Siikule ephisa ephesi esu. ²⁵ Lowo lonolo nde obokye, looli na b̄e olophile na bokusi n̄o waamoya nga. ²⁶ Moto owamobanza bitoma ba nga n̄o o suka, namophe bokonzi o ikolo sa nkyisi. ²⁷ Emba amotambwisa nkyisi me na phimbo ya ebuni ndokolo boobole b̄e mambongo makyela b̄e na yondo. ²⁸ Naamophe maanguma okongyengye wa mumbengu nde bo wampe Tata bokonzi.† ²⁹ Ooli na matoo, aokye na bolaa maphoo mawo Bolobo o Mangomba!»

3

Mokanda n̄wa Ingomba sa Sarde

¹ Komela anzelu owa Ingomba sa Sarde bobo:

«Eye kyewo oli na Malobo sambo ma Nwaphongo na banyasesi sambo: Naebe bitoma ba we, komitate obokye oli na bomoo, nzuka oli mowe. ² Ba na bokyengyi! Kuya n̄wana ndambo oli na we pho yo sa waa. Pho sikyiwene bitoma ba we bilaa o miyo ma Nwaphongo wa nga. ³ Yango mena, umunya maphoo mazwa we na maoka we. Omabanza ombe na bongola motema. Bo tokyengyi, namoya ndokolo mwibi, sanko eya obokye

oebe imbele sa moeyelela nga.» ⁴ Kasi o Sarde, oli na ndambo ya bato bate baika oto bitobu bia be. Bamotambula na nga, balati bitobu bitane, pho bali na kaa.

⁵ Yango mena, «owa molonga amolata bitobu bitane. Esikunyole nkombo ye o buku pha bomoo. O boo pha Tata na baanzelu be, namoanola obokye oli moto wa nga.

⁶ Oli na matoo, aokye ikiyiwō Bolobo o Mangomba!»

Mokanda n̄wa Ingomba sa Filadelfi

⁷ Komela anzelu owa Ingomba sa Filadelfi bobo:

«Eye kyewo Mosantu, Owakolo, ophisi iphungola sa Davidi, bo aingosi, na moto takokyi ikanga. Emba bo akangyii na moto takokyi iingola. ⁸ Naebe bitoma ba we. Kyeka, naingosi mozibo o boo pha we obokye na moto monomo takokyi imokanga. Na oli we nde na n̄wana bokusi, obanze maloba ma nga, tombi na nzangana. ⁹ Kyeka, naephe bato ba isanga sa Molemba, baakate obokye bali Bayuda. Kyeka, namokyela obokye baya kusama o makolo ma we, emba bamoeba obokye naezinga. ¹⁰ Pho wakanga motema pho ya ibanza maloba ma nga. Na nga me namoebanza o imbele sa mpasi eyamoyelela mokyisi

† 2:28 2.28 Nyasesi owa mumbengu.

pho ya imeka bato baso.
 11 Waikasi fonte naye. Phila na bokusi yaazwa we pho ya obokye moto saebololo mbano yawe.»

12 «Owa molonga, namoteye ntondo onte ya tempelo ya Nwaphongo wa nga pho yo sakula tokolo. Emba namokoma o ikolo se nkombo ya Nwaphongo na nkombo ya mokyisi nwa Nwaphongo wa nga, Yelusaleme eenyakune ekyeute o ikolo oka Nwaphongo wa nga, na nkombo ya nga eenyakune.

13 Oli na matoo, aokye ikiwo Bolobo o Mangomba!»

Mokanda nwa Ingomba sa Laodikiya

14 Komela anzele owa Ingomba sa Laudikia bobo:

«Eye kyewo Ame, Nzoka o molaa na owaakolo, etatele ya iso yaakyela Nwaphongo:

15 Naefe bitoma ba we, toli mpiyo na nwenya. Ndobakyi naa mpiyo naa nwenya. 16 Kasi pho ya obokye oli ndeleku, emba toli naa mpiyo naa nwenya, na moelowa na munoko nwa nga. 17 Pho kowo obokye: «Nali na ezwele, nali na mbolo nzikye, sikuli sengyela na ekpele.» Kasi toebe obokye oli mobola, moto wa ngongo, moto wa mpasi, moto owa pholo miyo, ombi kula ba na bolumbu. 18 Yango mena naeteya bobo: Oya omba itela saakunyola bee na nwenya oka nga pho obutwe

moto wa ezwele, oya omba na bitobu bitane pho ya iziba bolumbu pha we. Oya omba na muno mokokyi bee ikyela o miyo pho okule wene. 19 Nga naoya nambe phe etumbu oka bato baso bazingye nga. Yango mena, lendendala ombe na bongola motema. 20 Kyeka, nga na temi o mozibo, na komole. Bo moto aokyi nyesi nwa nga, ambi nzibola na munyolo o ingambi see, nga namozaa nee, emba nee amozaa na nga.»

21 «Owa molonga, naamophe nzela ya izala na nga o mumbanga nwa nga nwa bokonzi. Bo wa longa nga, na bo wakye zala nga na Tata o mumbanga nwe nwa bokonzi.

22 Oli na matoo, aokye ikiwo Bolobo o Mangomba!»

4

*Bokokumbele bee
 Nwaphongo o ikolo*

1 O sima ya maphoo mana, nambakula ya wene ndokolo o ndoto: Mozibo monomo moziboo o ikolo.

Emba nyesi monomo mokusi ndokolo mumbenzo nwaokaka nga phanza, nwa woko bobo: «Baa oni! Namoeteya maphoo masengyesi iya sima.»

2 Mbala yonyo Bolobo boesi ya mpila. Ikyeka bobo, mumbanga monomo moli o ikolo, moto monomo azasi mi nwango.

³ Owazalaka mi mumbanga me abaka kangyengye ndokolo mabanga ma zasipe na saladowane. Seleka ya zingaka muna mumbanga na ingyengye ndokolo ibanga sa emerode.

⁴ Mbanga mako mabale mbuka ine yazingaka muna mumbanga, emba o ikolo sa ina mbanga, bankumu mako mabale mbuka bane bazalaka mi yango, balati bitobu bitane. O nzoto ya be, balataka biboko bia itela. ⁵ Nkakasi, nyesi na bingyinzi yaba kytokolo o muna mumbanga. O boo pha muna mumbanga, ba tala sambo babaka balole na bokusi. Eli Malobo sambo ma Nwaphongo. ⁶ O boo pha mumbanga, naesi yawene ndokolo ebale enene ya maa ma sangyisangyi ndokolo molangyi.

Onte ya mumbanga na o mambale, manyama mane matonda na miyo na o boo na o sima. ⁷ Nyama eya boo yaulana na gbogbo, eya ibale yaulana na ngombe eya moloo. Eya iyato yabaka na boo ndokolo pha moto emba eya ine yaulanaka na koko ekyephumbwe. ⁸ Manyama mane me mabaka yonyo na yonyo na mapapusa motoba matonda na miyo o mambale na onte. Na moo na mokolo temaemaka iwo obokye:

«Mosantu, mosantu, mosantu! Nkolo, Nwaphongo Ekambambasi,

yo owabaka, ooli na ookoye!»

⁹ Emba, imbele siso saba manyama me makumbele nkyemo, maphe ngambo na melesi oka moto oozasi o mumbanga nwa bokonzi, moto oli na bomoo pho ya bobele na bobele, ¹⁰ bankumu mako mabale mbuka bane babaka bakyminyokye maboo o se o boo pha oozasi o mumbanga nwa bokonzi, babaka bakumisa Moto oli na bomoo pho ya bobele na bobele. Babaka bavakye biboko ba bese o boo pha mumbanga nwa bokonzi bambe wo bেকেye:

¹¹ «Nkolo Nwaphongo wa banga, okokyi na nkyemo, ngambo na mwiya.

Pho eli we moto owakyele mbolo iso, wazingaka obokye ifee, yango mena yakyelama.»

5

Nwana wa Mpate okokyi izibola buku

¹ Emba namba yawene o eboko ya boloo pha oozasi o mumbanga nwa bokonzi, buku bonobo phaakoma bese na o motena na o ibanda, babobaka na mangyende sambo. ² Namba ya wene anzelu monomo owa mwiya kaanwane na nwesi mokusi yokye: «Okokyi iingola mangyende mama nza pho ya izibola buku bobo?»

³ Kasi ebe o ikolo, na o se naa o se ya manyete, moto na monomo takokaka iingola buku me naa ivaka ziyo omo. ⁴ Nalelaka na boikye pho tewazwanaka na moto monomo owakokaka ingola buku me na ivaka ziyo omo. ⁵ Kasi monomo onte ya bankumu amba wo na nga yokye: «Salela! Kyeka, owaunva, gboḡbo ya ibota sa Yuda, nkoko wa mokonzi Davidi, amoingola mangyende sambo, amba zibola buku.»

⁶ Emba namba ya wene ḡwana wa mpate monomo owabaka ndokolo bamobomi atemi onte ya mumbanga ḡwa bokonzi, alungami na manyama mane, na ná bankumu makoo mabale na bane. Abaka na membe sambo, na miyo sambo mali malobo sambo ma Nwaphongo matoma yo o mokyisi muso. ⁷ ḡwana wa Mpate amba ya susinya, amba ya kpa na eboko ye eya boloo buku pha baka na ozasi o mumbanga ḡwa bokonzi. ⁸ Emba wakpa yo buku me, manyama mane na bankumu mako mabale mbuka bane bamba ya kusama o boo pha ḡwana wa mpate. Monomo na monomo aphilaka isangyi na bakopho bakyela beḡe na itela batondi na malasi, eli mabondesi ma basantu. ⁹ Babaka batube zembo siinyakune bekye: «Iwe okokyi na ikpa buku na naiboingola mangyende; pho baebomaka, na malongo ma we, waikola pho

ya Nwaphongo bato ba mabota maso, noko iso, bato baso, na nkyisi iso. ¹⁰ Obabuye bosoo pha banganga ba Nwaphongo pho ya imokyelela. Emba bamoba bakonzi ba mokyisi.»

¹¹ Bobele namba kula ya kyeka, namba yaoka nyesi ya baanzelu baikye. Babaka miluku na miluku, mankoto na mankoto bazingyi mumbanga ḡwa bokonzi, ebe na manyama na bankumu. ¹² Babaka batube na bokusi, bekye: «ḡwana wa mpate owa boma beḡe, akokyi na izwa mwiya, ezwele, zebi, bokusi, ngambo, nkyemo na nkuma.»

¹³ Namba yaoka bikyelamo biso bakyelama o ikolo, o se, o se ya manyete na o ikolo sa mpiko eenene, biabaka bitube beḡe biso obokye: «Nkuma, ngambo, nkyemo na bokonzi pho ya bobele na bobele ibe na oozasi o mumbanga ḡwa bokonzi na ná ḡwana wa mpate.» ¹⁴ Emba manyama mane mabaka maanole mekye: «Ame!» Bobele bankumu bamba ya kusama maboo o se.

6

Nwana wa mpate kain-gole mangyende

¹ Bobele namba yawene ḡwana wa mpate kain-gole buku. Waingola yo ingyende sa etatele mi mangyende sambo mabaka beḡe na buku me, namba yaoka nyama eya o boo pha manyama

mane kyeañwane ndokolo engyinzi, obokye: «Yaka!»
 2 Sima, namba ya wene mpunda etane. Moto owa baaka o ikolo sa yango aphisī itumbu. Bamba ya muuma phō akukosi mabita, ambi kula kyende phō ya ikukola mabita.

3 Waingola yo ingyende sa ibale, naesi yaoka nyama eya ibale kyeañwane: «Yaka!»
 4 Bobele mpunda esuu esi yatōkōlō, yabaka mangola ndokolo nwenya. Moto owa baaka o ikolo sa yango, bamophe mumphata moanda, aesi yazwa bokonzi pha imanya bose o mokyisi phō ya obokye bato babukane.

5 Waingola Nwana wa mpate ingyende sa iyato, naesi yaoka nyama eya iyato kyeañwane: «Yaka!»
 Namba yawene punda iindo. Moto owa baaka o ikolo sa yango, aphisī o mabokō ekōō ekymekye na bēē bozito pha mbolo.
 6 Emba namba yaoka ndokolo nyesi onte ya manyama mane, mowō obokye: «Kilo yōnyō ya ble* kyebukane na nzanga yōnyō ya etoma. Emba bakilo baato ya olzē† phō ya nzanga ya etoma. Kasi saoto manzabi ma mauta na maa vinyō‡!»

7 Bobele waingola Nwana wa mpate ingyende sa ine, naesi yaoka nyama eya ine kyeañwane: «Yaka!»
 8 Namba ya wene mpunda

yōnyō eya bulua. Moto owa baaka o ikolo sa mpunda me kombo ye Iwa, na mokyisi nwa bawe momobengye. Babaphēkye bokonzi o ete yōnyō mi bitee bine ba manyete phō ya iboma na mumphata, na nzala, iwa na manyama ma kabu ma mokyisi.
 9 Imbele saa ingola Nwana wa mpate ingyende sa itano, naweni o se ya etumbelo mikali ma bato baaboma bēē phō ya Iloba sa Nwaphongo na phō ya bonzoka pha bēē pha iimola Simo Elaa.
 10 Babaka baañwane na bokusi bēkye: «Owakolo Mokonzi mosantu, nōnō imbele iye saamoya we yaambinya bato ba mokyisi, na ibaphe etumbu phō ya malongo ma banga?»
 11 Bobele, amba yaphe moto na moto etobu etane. Amba yaonga na bēē obokye baziya nwana bokyi bofo, phō motuya nwa bēbi na bēē bayōkō basengyesi bēē ifaboma bowafaboma bēē mokokye.

12 Bobele namba ya wene Nwana wa mpate kaingole ingyende sa motoba. Imbele me, manyete mamba ya nyingana na bokusi. Munyēle nwa indaka ndokolo etobu eyindo, emba bokombe bosō phabutwaka ndokolo malongo.
 13 Banyasesi ba ikolo bamba ya biya, bayakaa o se ndokolo mbuma ya

* 6:6 6.6 Mbuma ikyi be ndokolo lōsō. † 6:6 6.6 Mbuma ikyi be ndokolo maanza. ‡ 6:6 6.6 Mauta ma olive.

fige naino iiteiosi ibiye na eweεε. ¹⁴ Ikolo samba yalemo ndokolo iyakyi sianda sizingyi βε. Mangomba maso na misanga maphikwaka o bilele bia βεε. ¹⁵ Bakonzi βa mokyisi, βato βanene, βakonzi βa βatuluku, βato βa ezwele na βato βa mwiya, βato βaso ebe βaombo naa mansomi, βamba kyemibomba o mabiko ma mabanga mali o mangomba. ¹⁶ Bamba butwa iwō na mangomba na ná mabanga obokye: «Olokaalele, olobombe itakye na Moto ozasi o mumbanga ηwa bokonzi pho yo salowene, na itakye na yoo ya Nwana wa mpate! ¹⁷ Pho mokolo muunene ηwa yoo ya βεε mokokyi. Owamoteme nza?»

7

Elembetele ya Nwaphongo

¹ O sima ya maphoo mamana, namba ya wene banze βane batemi o mambale maso mane ma manyete. Bateye biweele bine ba manyete pho ya obokye na eweεε yonyo salekana o manyete, na o ikolo sa mpiko eenene naa mi ηwete. ² Emba namba ya wene anzelu omoyoko kaute bitokolo munyεε. Mwanze me aphilaka elembetele ya Nwaphongo oli na homoo. Na ηwesi mokusi, amba ya anwanela banze βane βazwaka makokyi ma ikyela mokyisi na mpiko eenene boβe: ³ Yokye:

«Sakyla mokyisi boβe, naa mpiko eenene naa nzete! Tosengyesi itaunva ikyela elembetele o mambanda ma βato βa etoma βa Nwaphongo wa βanga.» ⁴ Emba namba yaoka motuya ηwa βakyelaka βεε elembetele o mambanda ma βεε. Babaka βato nkoto munkama na makoo mane mbuka ine, βa mabota maso ma βana βa Isalayεε. ⁵ Nkoto iko mbuka ibale βa ibota sa Yuda, nkoto iko mbuka ibale βa ibota sa Lubeni, nkoto iko mbuka ibale βa ibota sa Gadi, ⁶ nkoto iko mbuka ibale βa ibota sa Aseε. Nkoto iko mbuka ibale βa ibota sa Nefitali, nkoto iko mbuka ibale βa ibota sa Manase, ⁷ nkoto iko mbuka ibale βa ibota sa Simeyo, nkoto iko mbuka ibale βa ibota sa Levi, nkoto iko mbuka ibale βa ibota sa Isakale, ⁸ nkoto iko mbuka ibale βa ibota sa Zabulo, nkoto iko mbuka ibale βa ibota sa Zozefu, nkoto iko mbuka ibale βa ibota sa Benzame. Bεε βaso βazwaka elembetele ya Nwaphongo o mbanda.

*Moluku ηwa βato
baolmo*

⁹ O sima ya maphoo mamana, namba kula yakyeka. Namba yawene moluku mwikye ηwa βato mootemokokyi na moto itanga. Yabaka nkyisi iso, mabota maso, βato βaso na noko iso. Batemekye o boo pha mumbanga ηwa bokonzi na o boo pha Nwana wa mpate. Balati bitobu bianda bitane na

nkanga ya mabila o maboko.
 10 Babaka baarwane na
 nyesi inkusi bekye: «Tobikiyi
 na Nwaphongo wa banga
 ozasi o mumbanga nwa
 bokonzi, yo na Nwana wa
 mpate.» 11 Emba banze baso
 balungyaka mumbanga
 nwa bokonzi, bankumu na
 manyama mane mamba
 kaa o soo pha mumbanga
 nwa bokonzi maboo o se,
 bamba kumisa Nwaphongo.
 12 Babaka bawo beekye:

«Ame!

nkuma, nkyemo, zebi,
 melési, ngambo,
 mwiya na bokusi
 ibe na Nwaphongo wa
 banga pho ya bobele
 na bobele! Ame!»

13 Monomo na bankumu
 amba ya ntuna: «Bato balati
 bitobu biitane, bali banza,
 bambi uta bi?» 14 Namba ya
 mobuyisa ngakye: «Nkolo,
 kyeebe nde we.» Amba ya
 wo na nga yokye: «Eli bato
 banyokolo bee na boikye.
 Bakunyola bitobu bia bee
 na malongo na Nwana wa
 mpate, yango mena bitobu
 ba bee babutwa bitane.»

15 Yango mena batemi o
 soo pha mumbanga
 nwa bokonzi nwa
 Nwaphongo.

Bamokyelele o Tempelo ye
 na moo na mokolo,
 emba oozasi o mum-
 banga nwa bokonzi
 aababomba o se ya
 molaku nwe.

16 Ete bakule oka nzala,
 ete bakule oka phowa ya
 maa,

moo na mowewe itikule
 batumba.

17 Pho Nwana wa mpate ooli
 onte ya mumbanga
 nwa bokonzi amoba
 mookosi wa be.

Amokye na bee o elele
 ekyetokolo maa,
 maa maambya bomoo,
 Emba Nwaphongo amokun-
 yola mbembe
 ikyitokolo o miyo ma
 be.

8

*Nwana wa mpate kain-
 gole ingyende sa sambo*

1 Waingola Nwana wa
 mpate ingyende sa sambo,
 ikolo samba yaikala bose
 phenephe na ete ya ngonga.

2 Emba namba ya wene
 banze sambo baateme o soo
 pha Nwaphongo. Bamba ya
 baphe mbenzo sambo.

3 Mwanze mosuu amba
 ya teme phenephe na etum-
 belo. Aphilaka etumbele
 ya malasi eya kyela bee na
 itela, bamba mophe malasi
 maikye. Amba mabonzela
 na mabondesi ma basantu
 baso o ikolo sa etumbelo
 eya kyela bee na itela eli
 o soo pha mumbanga nwa
 bokonzi. 4 Bobele zungu sa
 malasi samba uta o eboko ya
 anzelu, samba baa o soo pha
 Nwaphongo elele yonyo
 na mabondesi ma basantu.

5 Sima, anzelu amba ya kpa
 etumbele ya malasi, amba
 ya etonza na mwenya nwa
 etumbelo, amba evaka o
 se. Bobele bingyinsi bi-
 amba yakyela, nyesi yamba
 okona, nkakasi yamba kyela

na manyete mamba nyin-gana.

Mbenzo motoba ya etatele

⁶ Baanze sambo baaphilaka mbenzo sambo, bamba mibongya pho ya iyulela.

⁷ Mwanze owa o soo amba yaulela mumbenzo nwe. Mangbandangbala na nwenya na malongo yamba yakaa o se molongo. Etee yonoyo ya manyete mi biato, mopha monomo nwa nzete mi biato na nkata imbyo yazikaka.

⁸ Mwanze owa ifale amba yaulela mumbenzo nwe. Ekpele yonoyo eyaulana na ngomba enene ya mwenya yamba kye kaa o mpiko eenene. Etee yonoyo ya mpiko eenene mi biato yamba butwa malongo.

⁹ Ndambo yonoyo ya bikyellamo biibe o mpiko eenene mi biato yamba wa, na ndambo yonoyo ya masuwa mi biato yamba otono.

¹⁰ Mwanze owa iyato amba yaulela mumbenzo nwe. Nyasesi monomo omunene amba biya o ikolo, kangyengye ndokolo yanzi. Amba kye ka o etee yonoyo ya ebale mi biato na o bilele bitokolo maa. ¹¹ Nkombo ya nyasesi me eli (Bololo). Mophaa nwa maa monomo mi biato nwa butwaka bololo, emba bato baikye bamanywaka maa me ma bololo mamana bawaka.

¹² Mwanze owa ine amba yaulela mumbenzo nwe. Etee yonoyo ya moo mi

biato, na etee yonoyo ya bokombe mi biato, na etee yonoyo ya banyasesi mi biato ya nyinganaka. Bitee bianyinganaka biamba butwa enzombi. Nzanga ebungye ndambo yonoyo ya saa ya yango mi biato na mokolo nde bomo mobungye ndambo yonoyo ya enzombi ya yango mi biato.

¹³ Bobele namba kula yakyeka. Naesi yawene koko yonoyo kyephumbwe o ikoloo. Naesi yaoka kyanwane na bokusi obokye: «Eye Ngongo! Eye Ngongo! Eye Ngongo pho ya bato ba mokyisi, pho ya mbenzo ya mbomela yamoulela Baanze baato!»

9

¹ Bobele anzele wa itano amba ya ulela mumbenzo nwe. Namba yawene nyasesi monomo auti o ikolo amba ka o se. Emba bamba mophe iphungola sa ifela siinene siizindo.

² Nyasesi me amba yazibola sina ifela me siinene siizondo. Zungu samba ya tokolo omo ndokolo zunguu sitokolo o itumbu siinene. Emba munyele na muuwe yabutwaka sindo. ³ Bobele ntete yamba tokolo o sina zungu, yamba nyangwa o mokyisi. Bamba iphe bokonzi ndokolo boli na maphalakasa ma manyete.

⁴ Bamba katela ntete me obokye yango saoto nkata, ndemo na nzete. Kasi ikyele bobo nde bato batebali na elembetele ya

Nwaphongo o mbanda.
⁵ Tefaikaka phe ntete nzela ya ifoma bato me, kasi nde ya ifanyokolo na bokusi makombe matano. Bolosi bokyele waatwe ntete me boli ndokolo waatwe iphalakasa moto. ⁶ Nkolo me, bato bamoluka iwa kasi ete basizwe. Bamoima iwa kasi iwa saabalota.
⁷ Ntete yaulanaka na mapunda mabongya b̄ee pho ya ebasi. O nzoto ya yango, yalataka biboko ndokolo na eboko ya itela. Maboo ma yango mabaka ndokolo maboo ma bato. ⁸ Yabaka na suwe ndokolo suwe ya babasi, emba mino ma yango mabaka ndokolo mino ma gbogbo. ⁹ Mantolo ma yango mabaka ndokolo ilati ebuni, toko ya maala ma yango yabaka ndokolo toko ya mitomba mbila moibende b̄ee na mapunda maikye maakyilingane o ebasi. ¹⁰ Ntete me yabaka na bitengu ndokolo nyela ya maphalakasa. Emba na bitengu me, yakokaka ikyela bato bohe pho ya makombe matano. ¹¹ Mokonzi nwa ntete eli anzelu wa ibela siinene siizindo. Na munoko nwa Ebele bamobangye «Abado», emba na munoko nwa baela bamobangye «Apoliyoni», * kyelukye iwoo obokye «Mooti». ¹² Ngongoo eya o boo eleka. Kyeka mangongoo mabale maakule yaa o sima.

Mumbenzo nwa motoba

mooka

¹³ Bobele anzelu owa motoba amba ya ulela mumbenzo nwe. Namba yaoka njwesi monomoo moute o matuu ma etumbelo eya itela eeli o boo pha Nwaphongo. ¹⁴ Njwesi me njwawoko na anzelu owa motoba owa philaka mumbenzo obokye: «Ingola banze bane bakanga b̄ee phenephe na ebale ya Efrate.» ¹⁵ Bamba ya ingola banze bane babaka baziya nde sina imbele, muna mokolo, bona bokombe na ena epha eya sengyelaka b̄ee ifoma ndambo yonyoo ya bato mi maato. ¹⁶ Emba namba yaoka motuya njwa batuluku banwane na mampunda. Babaka familiyo nkama ibale. ¹⁷ Nabawenekye, ndokolo o ndoto, mampunda na baná baa mabaa. Balataka bifende ba mangola ndokolo njwenya, bulee ndokolo ifanga sa motiya, boli ndokolo mobulubutu mookusi. Nzoto ya mapunda yabaka ndokolo nzoto ya gbogbo, emba noko ya b̄ee yabaka kyilowe njwenya, zungu na muuwe ndokolo mobulubutu mookusi. ¹⁸ Njwenya, zungu na muuwe ndokolo mobulubutu mootumbe yaabaka noko ya b̄ee kyilowe, eli mangongoo maanene maato maabomaka ndambo yonyoo ya bato ba mokyisi mi maato. ¹⁹ Pho bokonzi pha mampunda boli o noko

* 9:11 9.11 Kyelukye iwoo obokye: «Mooti».

na o nyela ya βε. Nyela ya βέε yaulana na manzo, nyela me ili na nzoto ikyibasungye na ikyela bofe.

20 Kasi mangongo maanene me temaika boma bato baso. Bato baikalaka tebaika le bitoma ba mafoko ma βέε bibe, baikalaka nde ikumisa malobo maabe, bikyeko biakyela βέε na itela, na bibuni, na mafanga naa na nzete, bitebikoky iwenε, naa iyoka, naa itambula. 21 Bato me tebaikaka le iboma, mπεε, ikyela bondumba na iba.

10

Mwanze na buku bookyiki

1 O sima ya maphoo me, namba ya wene anzelu mosu, mokusi, kaute o ikolo. Impata sonoso simozingyi ndokolo alati etobu, nkyemo izingyi boo phe. Boo phe phabaka ndokolo munyele, makolo me ndokolo makonzi ma njwenya. 2 O eboko ye, aphilaka buku bokyiki bozibosi βεε. Amba ya teye itambe se sa boloo o ikolo sa mpiko eenene, itambe sa bowe o ikolo sa manyete.

3 Amba yaanwana na njwesi mokusi ndokolo gbogbo kye-bule. Waunva yo iyanwana, bingyinsi sambo bamba ya okana. 4 Emba waunva ika bingyinsi sambo, naunvaka koma maphoo maokaka nga. Naesi yaoka njwesi monomo mouti o ikolo mowo na nga obokye: «Maphoo maawo bingyinsi sambo

maikale ingyende, samba na makoma.»

5 Bobele anzelu owa wenekye nga atemi o ikolo sa mpiko eenene na o ikolo sa manyete, amba yakata seleka Nzambe, 6 na nkombo ya Nwaphongo ooli na bomoo pho ya bobele na bobele, owa kyela ikolo, muse, mpiko eenene na iso ili omoo. Mwanze yokye: «Nkolo eteikule ba! 7 Kasi nkolo yamooka βεε anzelu owa sambo atati iulela mumbenzo nwe, yamoba ikokyisama sa sekyele ya Nwaphongo, bowaeyimola yo basali βεε baimosi.»

8 Emba njwesi njwa okaka nga moute o ikolo njwamba kula wo na nga obokye: «Kyende, kpa buku boingosi βεε o mafoko ma anzelu otemi o ikolo sa mpiko eenene na o ikolo sa manyete.»

9 Namba ya susana phenephe na anzelu, namba ya mofondo obokye ampe buku bookyiki. Amba ya wo na nga yokye: «Obokpe obozee. O ibu sa we, buku me phamoba bololo, kasi o munoko phamoba lele ndokolo boo.»

10 Namba yakpa buku me bookyiki o mafoko ma anzelu namba ya bozaa. O munoko njwa nga, phabaka na lele ndokolo boo, kasi waunva nga ibozaa, pha butwaka bololo o nkundu ya nga. 11 Bobele bamba ya wo na nga: «Osen-gyesi ikula imola yaabongya Nwaphongo pho boiyke pha

bato, pho ya nkyisi, pho ya noko, na pho ya bakonzi.»

11

Manzoka mabale

¹ Bobele, bamba ya mpe emekyelo ya phanda. Baamba ya wo na nga obokye: «Teme, kyende meka phanda pha tempelo ya Nwaphongo, na etumbelo. Oombe na tanga motiya nwa bato baakumisa Nwaphongo omo. ² Ole mokpengba nwa tempelo, samumeka, pho baunva molele bato batebaebe Nwaphongo. Bée bamokyita mokyisi mosantu na makolo makombe mako mane mbuka mabale. ³ Emba namotoma manzoka ma nga mabale obokye nkolo nkoto na mikama mibale mbuka mako motoba, balate mangoto,* baumole maphoo ma nga.»

⁴ Manzoka mabale me, eli nzete ibale ya olive na mabele mabale matemi o boo pha Nkolo wa mokyisi. ⁵ Bo moto monomo amekyi ibakyela bofe, nwenya nwamotokolo o noko ya bée, emba nwamoboma baini ba be. Nde phele, bo moto amekyi ibakyela bofe, mowesi nwa bée mosengyesi iba ndengye mena. ⁶ Manzoka me mali na bokonzi pha ikanga ikolo, emba na mbula tekokyi na ino mi nkolo ikyiimole bée maphoo ma Nwaphongo.

Bali na bokonzi pha ibuya maa malongo na pha itoma bisenzo biikye o mokyisi nde bozingyi be. ⁷ Emba wamunva bée iwo maphoo pho ya Nwaphongo, nyama ekyetokolo o ibela siinene siizindo yamoya nwana na be, yabaleka na bokusi, yababoma. ⁸ Bibembe ba bée bamoikala o musongo nwa mokyisi munene moeoya bée na nkombo ya Sodomo na Ezipito, nde elele me eya bakaka bée Nkolo o ekulusu. ⁹ Pho ya nkolo iyato na ndambo, bato baso, noko iso, na nkyisi iso yaamoyaa pho ya iyakyeke bibembe me, emba etebaanole obokye babikunde. ¹⁰ Bato baso ba mokyisi bamoba na nkyisa pho ya iwa sa be, bamokumba, bamoumana mbolo, pho baimosi ba Nwaphongo babale babana tebaikaka balee bose. ¹¹ Kasi sima ya ina nkolo iyato na ndambo mina, moemo nwa bomoo mouti na Nwaphongo, mobanyolesi, emba baamba ya teme. Emba bato babaka babakyeke, babuto na phakolo hoo. ¹² Baamba yaoka nwesi mokusi o ikolo mobawole obokye: «Baa o ni!» Baamba ya baa o ikolo onte ya impata, o miyo ma baini ba be. ¹³ Nde o sina imbele, manyete mamba ya nyingana na bokusi penza. Etee yonyo ya mokyisi mi bikoo yaamba ya beko, emba

* 11:3 11.3 Balataka ngoto pho ya iteya obokye bali na ilaka.

bato koto sambo bamba wa o etokya ma. Baabikaka, na bona boobo, bamba kumisa Nwaphongo owa ikolo.

¹⁴ Ngongo eya ibale elekaa. Kyeka, waikasi nwana bonte boho, ngongo eya iyato kyeye.

Mumbenzo nwa sambo

¹⁵ Bobele, anzele owa sambo amba yaulela mumbenzo nwe. Nyesi nkusi yamba ya okana o ikolo, kyiwo obokye: «Ujwanwa eye, bokonzi pha mokyisi bobuto oka Nkolo wa banga na Klisto we, amobaa na bokonzi pho ya bobele na bobele!»

¹⁶ Bankumu mako mabale mbuka bane baabaka bazasi o mbanga ya bhe o boo pha Nwaphongo, bamba kaa maboo o se, bakumisa Nwaphongo ¹⁷ bekye: «Nkolo Nwaphongo ekambambasi, iwe owabaka na ooli, toephe melesi pho okyellesi mwiya nwa we munene emba oteye bokonzi pha we.

¹⁸ Emba bato ba nkyisi iso batombi, kasi nde yo ya we eesi. Eli nde imbele sa iyunva bato baotoko mokyisi, isambisama pho ya bawe. Eli imbele samophe we mbano oka basali ba we baimosi, basantu na baakumole nkombo ya we, ebe bato pha ebe bato baanene!»

¹⁹ Emba tempelo ya Nwaphongo eli o ikolo yamba zifwa. Mofeta nwa sangola nwamba wenene o tempelo ye. Bobele nkakasi

yamba ya wanda, nyesi ya bato yamba yaokana, bingyinsi, manyete mamba nyingana na mbula ekusi eya mangbandangbala yamba noo.

12

Nwanwasi na Dalagona (nyama eli ndokolo Mungoto)

¹ Elekyesako yonyo enene etokosi o ikolo: Nwanwasi monomo alati munyele ndokolo etobu, bokombe o se ya makolo me, emba o moto nwe alati eboko ya bokonzi ya banyasesi iko mbuka babale. ² Abaka na ibu, abaka kaanwane nzanga pho ya bolosi pha eswete ya ibota.

³ Bobele elekyesako esuu ekuli tokolo o ikolo: Yabaka Dalagona yonyo enene ya mangola ndokolo nwenya. Yabaka na nzoto sambo na membe iko, emba moto monomo na monomo nwalataka eboko ya bokonzi. ⁴ Nwela nwe njakomboko mopha monomo nwa banyasesi ba ikolo mi biato, abavakaka o se. Dalagona yamba kye teme o boo pha njwasi okolukye ibota pho aze njwana me wa motokolo yo.

⁵ Bobele, amba ya bota njwana wa lele. Eli yo moto owamokamba mabota maso na bokusi na phimbo ya ebuni. Emba bamba ya kye na njwana we phenephe na Nwaphongo na na mumbanga nwe nwa bokonzi.

⁶ Bobele nwanwasi amba

lota o bokye. Nwaphongo amobongyisa elele yonoyo omoo phoo bamozeya nkolo nkoto na nkama ibale mbuka mako motoba.

⁷ Bobele, ebasi yamba ba o ikolo. Mikayele na banze bée bamba ya nwana na Dalagona. Emba Dalagona na banze baaka yee me banwanaka na be, ⁸ kasi taika koka. Yango mena Dalagona na banze bée tefakulaka ba na elele o ikolo. ⁹ Bamba movaka onze, Dalagona omunene, nzoo eekasi, yo owa laa bée nkombo ya Zabulu na Molemba, mokose wa mokyisi mobimba. Bamovakaka yo na banze bée o se.

¹⁰ Bobele, namba yaoka nyesi monomo mokusi o ikolo mowo obokye:

«Ujwanjwa eye, eli imbele sa Nwaphongo wa banga saibikya, sa bokonzi, na sa mwiya; Masiya we aweninye bokonzi phe.

Pho bamovaka o ifanda, iyo owabaka kasongyele bebi na banga na moo na mokolo o boo pha Nwaphongo wa banga.

¹¹ Kasi bée bamolongyi na malongo ma Nwana wa mpate,

na phoo ya bonzoka pha bée phoo ya loba sa Nwaphongo.

Baanola iyambya bomoo pha bée nono o ibaa salota iwa.

¹² Yango mena ba na nkyisa, ikolo na bato baazasi omoo.

Ngongoo eli na bée, mokyisi na mpiko eenene, phoo Zabulu auti oli bée, atondi na yoo ekusi, phoo aeabi obokye takuli ba na nkolo nzikye.»

¹³ Wa wene Dalagona obokye bamovakyi o se, amba tata iwinya njwanjwasi owabotaka nwana wa lele.

¹⁴ Kasi bamba ya phe njwasi mapapusa mabale ma koko enene phoo aphumbwe obokye afee itakye na nzoo, o elele eya mobongyisa bée phoo ya imozeya bipha biato na ndambo. ¹⁵ Bobele,

nzoo yamba ya lowa maa maikye ndokolo ebale o sima ya njwanjwasi phoo mamozinza. ¹⁶ Kasi manyete mamba ya sunga njwanjwasi, emba manyete mamba ingwa mamba ya mina ebale eya lowaka Dalagona.

¹⁷ Bobele, na yoo ekusi eli ne na njwanjwasi, Dalagona amba buya mabita me nde na mumboto njwa njwanjwasi me njwaikalaka, eli baakumole mibeko ma Nwaphongo na bali manzoka ma Yesu. ¹⁸ Bobele, Dalagona amba ya kye teme o mokukulu njwa ebale eenene.

13

Manyama mabale ma kabu

¹ Bobele, namba ya wene nyama yonoyo eya kabu etokosi o mpiko eenene. Yabaka na membe iko na ná nzoto sambo. O ikolo sa zembe sonoso na sonoso,

yalataka eboko ya bokonzi, emba o ikolo sa nzoto me bakomaka nkombo ekyetole Nwaphongo.

² Nyama eyawenekye nga yaulanaka na ngo. Makolo ma

yango mabaka ndokolo maka ulusu, emba munoko nwa yango ndokolo nwaka gbogbo. Emba Dalagona amba ephe bokusi phe, mumbanga nwe nwa bokonzi na bokonzi bonene.

³ Moto monomo mi nzoto ya Nyama mena nwabaka ndokolo mozokyi phota ya iwa, kasi phota enene mena yamba bela. Mokyisi munso nwa kamwaka, nwamba butwa ibenga ena Nyama.

⁴ Emba baso bamba ya kumbela Dalagona pho aphekye Nyama bokonzi. Bamba na ya kumbela Nyama bekye: «Ookoka na Nyama nza? Ookokyi injwana na yango nza?»

⁵ Nyama yamba ya pheeme nzela ya imitata na ya itola. Emba yamba ya pheeme bokonzi pha ikyela etoma makombe mako mane mbuka mabale.

⁶ Yamba ya ingola munoko pho ya itola Nwaphongo, pho ya itola nkombo ye, na elele ezasi yo na bato baali ne o ikolo. ⁷ Nyama yamba ya pheeme makokyi ma injwana mabita na basantu na maibanyete. Yamba kula ya pheeme bokonzi oikolo sa mabota maso, bato baso, noko iso, na nkyisi iso.

⁸ Bato baso bali o mokyisi, tata o etatele ya mokyisi,

batebaika bee koma nkombo o buku pha bomoo pha nwana wa mpate owa boma be, bamokumbela nyama me.

⁹ Oli na matoo ma ioka, aokye

¹⁰ Owa lakyema mobokami, bamoboka.

Owalakyema obokye amowa na sendo, amowa na sendo.

Eli imbele sa basantu sa ilendendala na sa iphila ianola.

¹¹ Bobele, namba yawene nyama eya ibale kyetokolo o manyete. Yabaka na membe mabale ndokolo nwana wa mpate, kasi yabaka kyewo ndokolo Dalagona. ¹² Eli na bokonzi bosso bali na nyama eya obo eya tokoloko o mpiko eenene, kyebokyelele o boo pha nyama me. Nyama eya tokoloko o manyete na bato baso bali o mokyisi bakumbelaka nyama eya tokoloko o mpiko eenene eyazokaka phota ya iwa eya belaka. ¹³ Yakyelaka bilekyesako binene, nono o iuya nwenya mouti o ikolo nono o se o miyo ma bato baso. ¹⁴ Pho ya makokyi maephe bee maikyela bilekyesako biso babina o miyo ma Nyama eya o boo, yazwa nzela ya ikosa bato baso ba mokyisi. Nyama me yaabatoma nono o iteye ekyeko pho ya ngambo ya nyama eyabaka na phota ya sendo eyakulaka butwa na bomoo. ¹⁵ Bobele, bamba phe nyama me makokyi

maiphε ekyeko ya nyama bomoo, na ndengye obokye ebutwe iwoo na iboma moto munsoo owa moba sakumbela ena ekyeko. ¹⁶ Bobele, nyama me yamba tomisa bato basoo na bokusi, baphomba na bangyengye, bato ba ezwele na babola, bansomi na baombo obokye bazwe elembetele o eboko ya boloo naa o mbanda. ¹⁷ Emba moto takokyi iomba na iungya ekpele botali na elembetele me, naa nkombo ya nyama naa motango mokokaa na nkombo ye.

¹⁸ Wawa waongye zebi. Moto oli na malondo atokolo tina ya motango nwa nyama, pho eli motango nwa moto. Emba motango nwe eli nkama motaba na mako motoba mbuka motoba (666).

14

Nwana wa mpate na bato baikola yo

¹ Bobele, namba kula yawene Nwana wa mpate atemi o ikolo sa ngomba ya Siona. Abaka yo na bato nkoto mukama na mako mane mbuka ine (144.000). Nkombo ya Nwana wa mpate na nkombo ya ango makomamaka o mambanda ma bεε. ² Bobele naesi yaoka ntwesi monomo mouti o ikolo, ntwaulanaka na toko ya kanda ya ebale enene na na toko ya engyinzii eekusi. Emba molomba nwa okaka nga ntwabaka ndokolo waaboko bawandi ba isangyi. ³ Bobele bato me babaka batube

zembo siinyakune oboo pha mumbanga nwa bokonzi na oboo pha bikyelamo bine bili na bomoo na oboo pha bankumu. Moto takokaka ieba zembo me, bote yabaka nde bato nkoto munkama na mako mane mbuka ine (144.000) baikola bεε o mokyisi. ⁴ Bεε tebaika eba babasi, tebaikaka too nzoto ya bε. Babaka babengye Nwana wa mpate bilele biso biikyende yo. Bεε baikolamaka onte ya bato ndokolo mbuma ya boo pho ya Nwaphongo na pho Nwana wa mpate. ⁵ Noko ya bεε teyaika woo bole, tebali na mooya.

Imbele sa itenela bato bolombe sikokyi

⁶ Bobele, nambakula yawene anzelu mosuu kaphimbwe o ikolo owoo. Abaka na Simo Elaa eya bobele ya iyimola bato baso bali o mokyisi, bato baso, mabota maso, noko iso. ⁷ Abaka kawoo na ntwesi mokusi: «Lota Nwaphongo, omokumbele! Pho imbele se sa isambisa bato sikokyi. Kumbela mokyisi wa ikolo na munse, wa mpiko eenene na bilele bitokolo maa o manyete!»

⁸ Emba anzelu mosuu owa ibale amba ya benga owa o boo, amba woo yokye: «Ekaa, ekaa, Babilone eenene! Yango eyabaka kyenye waya bato ba nkyisi iso maleku ma yoo ya bondumba pha yango!»

⁹ Bobele, anzelu mosuu owa iyato, owabaka

kababengye, amba wo na ηwesi mokusi yokye: «Bo moto akumbesi nyama na ekyeko ya yango, bo azwe elembetele o mbanda naa o eboko, ¹⁰ amunyweya maleku maabongyi bée o kopho ya yoo ya Nwaphongo, sa nkaa ya imakonda. Moto me amowene mpasi onte ya ηwenya na onte ya mobulubutu mootumbe, o boo pha banze basantu na o boo pha Nwana wa mpate. ¹¹ Bato baso bakumbele nyama na ekyeko ya yango, na ozwe elembetele na nkombo ya yango, etebaeme na moo na mokolo. Zungu sa ηwenya siibanyokolo samobaka sibaa pho ya bobele na bobele.»

¹² Yango mena, eli imbele sa ilendendala pho ya basantu babombe mibeko ma Nwaphongo na sa iphila ianola oka Yesu. ¹³ Bobele namba yaoka ηwesi monomo mouti o ikolo, mowo obokye: «Koma bobo: Tata unwanwa eye, nkyisa ili na bato baawa onte ya Nkolo.» Bolobo yokye: «Nde phele, baeme pho ya bitoma bia be, pho bitoma bia bée bibabengye.»

Inoko mbuma ya mokyisi

¹⁴ Bobele namba kula yawene: Yabaka impata sitane. Emba namba yawene ndokolo ηwana wa moto azasi o ikolo sa impata me. O moto nwe, alataka eboko ya bokonzi eyakyela bée na

itela, emba o maboko, aphisu sengu ootu. ¹⁵ Bobele anzelu mosuu amba ya tokolo o tempelo. Amba yaanwanela na ηwesi mokusi ozasi o ikolo sa impata, yokye: «Kyelela sengu ya we, noko mbuma. Imbele sikokyi sa inoko mbuma, pho mbuma ya mokyisi iosi!»* ¹⁶ Bobele owazalaka o ikolo sa ipata amba ya vaka sengu o mokyisi, emba bamba yanoko mbuma o mokyisi mobimba.

¹⁷ Bobele, anzelu mosu amba yatokolo o tempelo eli o ikolo. Ne me aphilaka sengu eotu.

¹⁸ Bobele, anzelu mosu amba yatokolo o etumbelo. Abaka na bokonzi o ikolo sa ηwenya, amba yaanwanela na ηwesi mokusi anzelu owaphilaka sengu eotu, yokye: «Kyelela sengu ya we eotu, noko bikango ba mbuma ya vinyo bili o mokyisi, pho mbuma ye iosi.» ¹⁹ Bobele anzelu amba ya vaka sengu ye o mokyisi, amba ya noko mbuma ya vinyo yabaka o mokyisi, amba ivaka o isungu sa yoo ya Nwaphongo. ²⁰ Bamba ya kye ama ina mbuma o ebonga ya mokyisi, emba isungu me sabutwaka itokolo nde malongo. Malongo me mamba ya luka bakilometele mikama miato, bo iteye mpunda omo nde ezindi nono o munoko.

15

* 14:15 14.15 Iimbele ya bakawa

Baanze sambo na bisenzo baa mbomela

¹ Bobele, namba yawene o ikolo elekyesako esuu enene na ya ikamwa: Banze sambo baphisi bisenzo sambo baa mbomela. Pho yoo ya Nwaphongo yamokokyisama na bisenzo babina.

² Bobele, namba ya wene ndokolo mpiko eenene eya talatala baeyangyinye na nwenya. Baalonga o ebasi ya nyama, batebaikazwa elembetele ye na motango nwa nkombo ye, batemi o ikolo sa mpiko eenene eya talatala, baphisi masangyi ma Nwaphongo. ³ Babaka batube zembo sa Mose, mosali wa Nwaphongo, na zembo sa Nwana wa mpate: «Nkolo Nwaphongo Ekambambasi,

bitoma ba we bili binene na ba ikamwa!
Mokonzi wa nkyisi inso, manzela ma we mali ma bosembo na ma phele!

⁴ Nkolo, owa moba sa elota nza?

Owa moba sakumola nkombo ya we nza?

Pho we mampenza oli mosantu.

Bato ba nkyisi iso bamoya kusama o boo pha we, pho bato baso bamowene bitoma ba we ba bosembo.»

⁵ O sima, namba yawene o ikolo, tempelo eli na mobeta nwa sangola eingo, ⁶ emba banze sambo baphilaka bisenzo sambo bamba tokolo omo. Balataka bitobu bia nkungye ya nyama, bitane, bingyengye. O

mobimbi, bamizekyitinye na mokaba nwa itela. ⁷ Nyama yonoyo onte ya manyama mane me yamba yaphe banze sambo bakopho sambo baakyela bee na itela, batondi na yoo ya Nwaphongo oli na bomoo pho ya bobele na bobele.

⁸ Bobele, tempelo yamba tonda na zungu pho ya nkyemo ya Nwaphongo na ya mwiya nwe. Bobele, na moto takokaka inyolo o tempelo, nono wakokyaka banze sambo bisenzo sambo.

16

Bakopho sambo ba yo ya Nwaphongo

¹ Bobele, namba yaoka nyesi mokusi moute o tempelo, mowo na banze sambo obokye: «Kyende kye sweya bakopho sambo ba yoo ya Nwaphongo o mokyisi.»

² Emba anzelo owa o boo amba yakye sweya kopho ye o mokyisi. Bobele ingata sonoso siikyele bolosi samba ya tokolo bato baso babaka na elembetele ya nyama na babaka bakumole ekyeko ya yango.

³ Mwanze owa ibale amba ya sweya kopho ye o mpiko eenene. Maa mamba ya butwa ndokolo malongo ma ebembe, emba ekpele eso ekyebikye o motema nwa maa yamba waa.

⁴ Mwanze owa iyato amba ya sweya kopho ye o bibale binene na o bilele bitokolo maa. Emba maa maso mamba ya butwa malongo.

5 Bobele namba ya oka anzeli oli mokonzi nwa maa kawo yokye:

«Oli na bosembo, iwe Mosantu ooli, na owabaka,
pho oli owaakolo moteni wa malombe.

6 Pho bowasweyaka bee malongo ma basantu na baimosi,
ombikula baphe nde malongo obokye banywee.

Bazwe lokokyi na be.»

7 Bobele, namba yaoka nyesi monomo moute o etumbelo mowo obokye:

«Ee, Nkolo Nwaphongo ekambambasi,
malombe ma we mali ma phele na ma bosembo.»

8 Bobele anzeli owa ine amba ya sweya kopho ye o munyele, emba munyele nwamba ya pheeme nzela ya izikya bato na nwenya nwe. 9 Emba bato bamba zika na mbambisa nkusi. Bamba butwa itola nkombo ya Nwaphongo oli na bokonzi o ikolo sa bisenzo. Kasi tebaikaka bongola ntema ya bee obokye babutwe imokumbela.

10 Mwanze owa itano amba ya sweya kopho ye o ikolo sa mumbanga nwa bokonzi nwa nyama. Emba bokonzi phe phamba ya butwa o enzombi. Bato bamba butwa imitwa lole pho ya bolosi. 11 Bamba tola Nwaphongo owa ikolo pho ya minyoko na mangata ma be, kasi tebaika le bitoma ba bee biibe.

12 Bobele anzeli owa motoba amba ya sweya kopho ye o ebale ya Efrate, emba ebale yamba oma pho ya ibongyisela bakonzi baute mbale ekyetokolo munyele nzela. 13 Emba

namba ya wene malobo maato maabe maaulana na mangboku matokolo, bona o munoko nwa dalagana, booyoko o munoko nwa nyama, na booyoko bosuu o munoko nwa moimosi owa boole. 14 Eli malobo ma bazabulu makyele bilekyesako. Mamba kye oka bakonzi ba mokyisi m-bimba, pho mabaangyinya pho ya mabita ma mokolo munene nwa Nwaphongo Ekambambasi.

15 Kyeka, naye ndokolo mwibi. Nkyisa na owa mokyengyele na owa mobanza bitobu bee pho yo sakye bolumbu naa yo sa oka soo.

16 Malobo me mamba angyinya bakonzi o elele ekyebangye bee na munoko nwa ba Ebele «Armagedo.»

17 Bobele anzeli owa sambo amba ya sweya kopho ye o muuwe. Nyesi monomo mokusi nwamba ya tokolo o tempelo, moute o mumbanga nwa bokonzi, mowo obokye: «Waumbo!» 18 Bobele, yamba ya baa nkakasi, bingyinzi na manyete inyingana na bokusi. Manyete manyinganaka na bokusi na ndengye yonyo obokye naino toloweni bomo tata boli moto o mokyisi.

¹⁹ Mokyisi munene nwamba kabana na bitee biato, emba nkyisi iso iyoko yamba bukwa. Emba Nwaphongo amba ya umunya Babilone enene. Amba ephe kopho etondi na maleku ma yoo ye. ²⁰ Misanga miso milemo na mangomba maso temakuli wenene. ²¹ Mangbandangbala manene maazito mambauta o ikolo mamba ya kalela bato. Ingbandangbala sonoso sabaka na bozito pha bakylilo makoo mane. Emba bato bamba tola Nwaphongo pho ya esenzo ya mangbandangbala, pho esenzo me yataaka kula leka boobo.

17

Babilone, eyakolo ndumba

¹ Bobele monomo na banze sambo baaphilaka bakopho sambo aamba yasusinya oli nga. Aamba yawo na nga yokye: «Yaka. Namoteya moambo nwa ndumba oomunene okobe o mokukulu nwa mpiko eenene. ² Bakonzi ba mokyisi balala ne. Bato ba mokyisi balangaka maleku ma bondumba phe.»

³ Bobele Bolobo phamba ya nyolele, emba anzelu amba yakye na nga o bokye. Namba yakyewene nwasi monomo azasi o ikolo sa nyama eya mangola, eyakomamaka nzoto mobimba na mankombo maitola. Nyama me yabaka na nzoto sambo na membe iko. ⁴ Nwasi me,

alataka bitobu ba mangola ba motiya, biingyengye ndokolo itela na ndokolo mabanga ma motiya na bayaka. O eboko, aphilaka kopho ya itela etondi na maphoo mabe ma sokoto ya bondumba phe. ⁵ O mbanda ye, bakoma nkombu yonyo ya sekyele: «Babilone oomunene, nyango wa mandumba na wa maphoo ma boobo ma mokyisi.» ⁶ Bobele, namba yawene nwasi me alangyi malongo ma basantu na malongo ma manzoka ma Yesu. Waamowene nga, nakamwaka na bokusi koleka. ⁷ Ndokolo anzelu kambe ya wo na nga yokye: «Kokamwe pho ya'ye? Namoeyimola sekyele ya nwanwasi na ya nyama eemunyanje, eeli na nzoto sambo na na membe iko. ⁸ Nyama eeweni we mena yabaka, kasi tekuli ba. Yamotokolo o ibela sinene siizindo, emba yamoya lekana nono o ewele ya yango. Emba bato ba mokyisi batebaika koma bee nkombu o buku pha bomoo tata etatele ya mokyisi, bamokamwa wamowene bee nyama. Pho nyama me yabaka, tekuli ba, kasi yambakula yaa.»

⁹ «Wawa waongye ibaa na malondo na na zebi sa ikokolela maphoo. Nzoto sambo eli makosi sambo elele eezasi nwanwasi me. Makosi me mambe na teya bakonzi sambo. ¹⁰ Bakonzi batano baunva waa, owa

motofa alii. Owa sambo naino taesi; kasi waamoya yo, ngala ye etekoko. ¹¹ Nyama eyabaka, emba tekuli ba, eli nde yango nyama eya njwambi. Eli o motango njwa manyama sambo, kasi kye ya lekana nono o ewele ya yango bobele.»

¹² «Membe iko maaweni we eli bakonzi iko bali naino sakyelela bokonzi pha be. Kasi bamokyelela bokonzi pha bee na nyama nde pho ya njwana imbele mokuwe. ¹³ Bee baso bali nde na phowa yonyo: Iphe mwiya njwa bee na bokonzi pha bee oka nyama.

¹⁴ Bamunjwana na njwana wa mpate, kasi njwana wa mpate aabanyete, pho ali Nkolo wa ba nkolo na Mokonzi njwa bakonzi. Aabanyete yo na baabanga be, baalo be, na baamiambya ne phele.»

¹⁵ Bobele anzelu amba yawo na nga yokye: «Maa maaweni we, elele ekyezale njwasi owa ndumba, eli bato, moluku njwa bato, nkyisi na noko. ¹⁶ Membe iko maweni we na nyama eweni we, yamoina njwasi owa ndumba. Baamole bombonzi, baamoika na bolumbu. Bamoza nsoti ye, bamba na motumba o njwenya. ¹⁷ Pho Nwaphongo akyesi o mandondo ma bee maumunya maikokya phowa ye. Baamakokya na booka. Bamoambya bokonzi pha bee o mafoko ma nyama nono imbele

samokyisama maphoo ma Nwaphongo.»

¹⁸ «Emba njwanjwasi oweni we, eli mokyisi muunene moli na bokonzi oikolo sa bakonzi ba mokyisi.»

18

Ikaa sa Babilone

¹ Sima me, naesi ya wene anzelu mosuu kaute o ikolo. Abaka na bokonzi bonene, emba nkyemo ye yaweninyaka munse munso.

² Bobele, amba yaanjwana na njwesi mokusi yokye: «Ekaa, Ekaa, Babilone eenene!

Ebuto eziye ya bazabulu, na ibombo sa malobo maso maa sokoto, na [ibombo sa mambulu na manyama] maso maasokoto na ma inganga.

³ Pho yabaka kyenye weya bato ba nkyisi iso maleku ma yo ya bondumba pha yango.

Bakonzi ba mokyisi bakyela ne bondumba, na baungye ba mbolo ba mokyisi bamikumee na bomboti phe.»

⁴ Bobele namba ya oka njwesi mosuu o ikolo mowo obokye:

«Mana oka ye, bee bato ba nga!

Pho bee saangana ne o masumu me, naa sanyolo o bisenzo biili nde pho ye.

⁵ Pho masumu me manukaa nono o ikolo,

Emba Nwaphongo amba na umunya bitoma be biibe.

⁶ Omokyele nde bowakyelaka yo febi,

lookyesi yo, omobuyisa lango mbala ibale.

O kopho eyasobinyaka ne maleku me,

omosobinyisa omoo mbala ibale.

⁷ Nde bo wamikumolaka yo na bomboti phe,

nde bomoo me omobenza minyoko na mangonde.

Pho o ndondo ye abaka kamiwole obokye:

“Nazasi ya mokonzi,

sili bozengye,

esimbe nakyela ngonde nongo mokolo monomo.”

⁸ Pho ya bomoo, bisenzo bisoo bamoyelela nde na mokolo monomo:

Iwa, mangonde, zilo,

emba amba na zika na njwenya.

Pho Nkolo Nwaphongo owamosambisa ali Ekambambasi.»

⁹ Emba bakonzi ba mokyisi baakyelaka ne bondumba na baakumaka

ne baamolela, bamba na miima pho ye, wamowene

bèe zunguu sa bozikakye phe. ¹⁰ Bamoteme itakye

pho ya ilota minyoko me, bamba wo bekye:

«Eye ngongo! Eye ngongo! Mokyisi muunene, Babilone,

mokyisi mookusi,

nde na imbele sikuwe bofo moambo muumbo enyete!»

¹¹ Na baungye ba mbolo balele, bakyele ngonde pho ye; pho na moto

taakule omba mbolo ya bèe. ¹² Mbolo ya bèe me

eli: Itela, ebuni ya phalanga, mabanga mamotiya,

mayaka, bitobu ba bakyela bèe na kungye nsanda na

bitobu bamangola, nzete ya solo mpimbo, mbolo

ya membe ma mbongo, nzete ya motiya, bibuni, na

mabanga ma marbre, ¹³ na mbolo ikyi bongya ntoma,

na malasi, na yombo, na mpaka ekye tumbe bèe pho

ya iyambya zungu sa solo, na maleku na mauta, na

falini na ble, mangombe na mampate, mampunda na

mitomba mbila, na baombo na baakyemi. ¹⁴ Emba

iso yaamengyelaka we ibuto itakye nawe. Iso ya

bomboti na iindaa iyeloti, otokule izwa nongo mokolo

monomo. ¹⁵ Baungye ba mbolo baakumaka

ne, bamobutwa itakye ne pho ya ilota minyoko.

Bamolela, bamokyela ngonde, ¹⁶ bamowo bekye:

«Eye ngongo, eye ngongo! Mokyisi muunene nwa

lataka bitobu ba mangola na ba motiya,

na biingyengye ndokolo itela,

na ndokolo mabanga ma motiya na mayaka.

¹⁷ Pho nde na njwana imbele sikuwe ezwele eso

yooto!»

Emba batambuse basoo ba avinyoo na ba masuwa

na basoo bakyele mabanga, bakyele bitoma na balobi o mpiko eenene,

bamba butwa itakye ne.

18 Wa wene bée zungu sa
 ηwenya mozikya mokyisi
 muunene, bamba butwa
 ilika nyangye: «Mokyisi iye
 mokokanakyi na mokyisi
 muunene mumu!»¹⁹ Bamba
 ya phila mafoko o nzoto,
 baamba ya lika nyangye,
 bazase ngonde, bekye:

«Eye ngongo, eye ngongo!
 Mokyisi muunene ηwaakumiá
 bato baso bali na
 masuwa o mpiko
 eenene,

mombi ototo nde na ηwana
 imbele mokuwe
 bobo!»

²⁰ Ikolo, kumba pho ya
 isototo sa ηwango!

Na bée basantu, ba toma na
 bée baimosi, kumba
 me pho Nwaphongo
 omosambise pho ya
 bobo pha ekyelaka yo.

²¹ Bobele anzelu monomo
 oomokusi, amba tomba
 ibanga sonoso saulana na
 munzelo muunene, amba
 sikumbya o mpiko eenene,
 amba wo yokye:

«Kyeka, nde bomoo bobo,
 bowamovaka bée
 Babilone, mokyisi
 muunene.

Emba etebakule mowene.

²² Etebakule oka toko ya
 isangyi oka ya we,
 nyesi ya batubi, baulesi
 ba maphengo na
 mbenzo.

Etebakule zwa na motusi
 monomo oka ya we.

Na toko ya munyilele etekule
 okana oka ya we.

²³ Saa ya tala etekule
 ngyengye oka ya we.

Ete bakule oka ηwesi na
 munzenga molongyi
 na ekamba ye,

pho baungye ba we ba
 mbolo babaka bato
 banene ba mokyisi,

pho bonganga pha we
 bokose nkyisi iso.»

²⁴ Emba oka ya we bazwa
 malongo ma baimosi,
 ma basantu na ma
 bato baso baboma bée
 o mokyisi.

19

¹ O sima ya maphoo ma-
 mana, namba yaoka ndokolo
 nyesi nkusi ya moluku ηwa
 bato o ikolo, kyiwo obokye:

«Aleluya! Lobiko, nkyemo
 na mwiya ili na
 Nwaphongo wa
 banga!»

² Pho yo katene malombe
 me o phele na ná
 bosembo.

Pho anyeti ηwanwasi owa
 ndumba oomunene
 owa otoko mokyisi na
 bondumba phe.

Aenzee malongo ma basali
 bée mi yo.»

³ Bobele bamba kula yawo
 bekye:

«Aleluya!

Emba zungu sa izika sa
 mokyisi muunene me
 sibaa o ikolo pho ya
 bobele na bobele!»

⁴ Bakumu mako mabale
 mbuka bane na manyama
 mane bamba ya kusama
 o boo pha Nwaphongo,
 bamba mokumbela ozasi yo

* **19:1** 19.1 Alleluya kyelukye iwoo obokye tokumole Nwaphongo. † **19:4**
 19.4 Ame kyelukye iwoo: Le obokye ebee babona.

o mumbanga nwa bokonzi,
 bekye: «Ame! Aleluya!»†

*Eseleko ya bolonga pha
 Nwana wa Mpante*

⁵ Bobele nyesi monomo
 nwamba uta o mum-
 banga nwa bokonzi
 mowo obokye:

«Kumisa Nwaphongo wa
 banga b̄e basali b̄e
 baso,

b̄e bamolote, ebe b̄e bato
 pha, ebe b̄e bato
 banene!»

⁶ Bobele nakuli yaoka
 ndokolo toko ya moluku
 nwikye nwa bato, na
 ndokolo toko ya maa
 maikye, na ndokolo nyesi
 monomo nwa bingyinsi
 bikusi kiywo obokye:

«Aleluya, pho Nkolo
 Nwaphongo wa
 banga Ekambambasi
 aweninye bokonzi
 phe.

⁷ Tosepele, tobe na nkyisa,
 tomokumole
 pho eseleko ya bolonga pha
 Nwana wa Mpata
 ekokyi.

Nwasi we amibongye.

⁸ Bamolase etobu ya
 motiya eya peto ekye
 ngyengye.

Pho etobu me, eli bitoma ba
 bosembo ba basantu.»

⁹ Bobele amba yawo na
 nga: «Koma: Nkyisa ili
 na bato baabangyi b̄e o
 eseleko ya bolonga pha
 Nwana wa Mpate.» Amba
 kula wo na nga yokye:
 «Eye eli phele maloba ma
 Nwaphongo.»

¹⁰ Bobele, namba yakaa
 o makolo me pho ya
 imokusamela. Amba yawo
 na nga yokye: «Sakyela
 babona! Nali na nga nde
 mosali boli we, na boli b̄ebi
 na we bali manzoka ma
 Simo ya Yesu. Kusamela nde
 Nwaphongo. Pho maloba
 ma Yesu, eli Bolobo pha
 iimola maphoo.»

Masiya alongyi

¹¹ Bobele, namba yawene
 ikolo siziboo, ikyeka bofo,
 punda etane, emba moto
 owabaaka mi yango nkombo
 ye Owaakolo na Owa
 phele phele, yo kasambisa,
 kambe na nwana ebasi na
 bosembo. ¹² Miyo me malole
 ndokolo nwenya, o moto
 nwe, alati biboko biikye
 ba bokonzi. Bamokoma
 o nzoto nkombo yonoyo
 ekyebe nde yo mampenza.
¹³ Alati munkoto monomo
 munyakata na malongo.
 Nkombo ye «Maloba ma
 Nwaphongo.» ¹⁴ Emba
 batuluku ba ikolo babaka
 bamobengye o sima ba
 baa o ikolo sa mampunda
 batane, balati bitobu ba
 motiya, bitane, na ba
 peto. ¹⁵ Bobele, mumphata
 mootu nwamba tokolo o
 munoko nwe pho ya iwanda
 nkyisi. Amoikamba na
 phaakolo bokusi. Amokyita
 mbuma ya vinyo o isungu
 sa yoo ekusi ya Nwaphongo
 Ekambambasi. ¹⁶ Emba o
 ikolo sa munkoto nwe na
 ebelo ye bakoma nkombo:

«Mokonzi nwa bakonzi na
 Nkolo ya bankolo.»

17 Bobele, namba ya wene anzelu monomo atemi onte ya munyela. Amba yaanwana na mambulu maso mafaka maphumbwe o ikolo na njwesi mokusi, yokye: «Yaka, angana bee baso pho ya eseleko enene ya Nwaphongo! 18 Pho oya zaa nsoti ya bakonzi, nsoti ya bakonzi ba batuluku, nsoti ya baakusi, nsoti ya bapunda na baaba o ikolo sa bee, nsoti ya mansomi maso na ya baombo me, ebe ya bato baa ngambo na ya bato pha!»

19 Bobele, namba yawene nyama na bakonzi ba mokyisi na batuluku ba bee baanga pho ya injwana ebasi na oozasi o ikolo sa mpunda na batuluku be. 20 Bobele, bamba yaakya nyama yo na moimosi wa bole. Na bilekyesako bakyelaka yo o boo pha nyama, akosaka bato bazwaka elembetele ya nyama na baabaka bakusamele ekyeko ya yango. Bee baso babale, bamba bavaka bamoo o itumbu sa njwenya na mobulubutu mootumbe. 21 Emba baaikalaka bamba baboma na mumphata njwaatokoloko o munoko njwa oozasi o ikolo sa mpunda, emba mambulu maso mamba ya mitonzaa na nsoti ya bee.

20

Mambula nkoto

1 Bobele, namba yawene anzelu monomo kaute o ikolo, aphisi iphungola sa

ibela siizindo na munyololo monomo munene o eboko ye. 2 Amba yaakya Dalagana, nzoo eekasi, eeli Zabulu na Molemba nde yo, amba ya ebaka maphanga pho ya mambula nkoto. 3 Amba ya evaka o ibela siizindo, saakangaka yo na iphungola na na ingyende pho yango sakula kosa bato ba nkyisi noko waamokoka mambula nkoto. Sima me, yamoonga obokye baeyingole pho ya njwana imbele sikuwe.

4 Bobele, namba yawene mbanga ya bokonzi. Baazalaka mi yango, babaphesye bokonzi pha isambisa. Namba na yawene mikali ma bato baabomaka bee pho ya bonzoka pha bee pho ya Yesu na pho ya iloba sa Nwaphongo. Na baabomaka bee pho tebaikaka kumbela nyama naa ekyeko ya yango, na baatebaika zwa elembetele o mbanda naa o eboko. Bamba kula butwa na bomoo, bamba ya baa na ngala ya bokonzi bee na Klisto mambula nkoto.

5 Eye eli ikundwa sa ntubo. Bawe baayoko tebaikaka butwa na bomoo oboo pha obokye mambula nkoto mamana makokye.

6 Nkyisa na bosantu ilii na baaikundwa sa ntubo. Iwa sa ibale tesili na bokonzi o ikolo sa be,

bamoba banganga ba Nwaphongo na Klisto, emba bamobaa na ngala ya bokonzi ne mambula nkoto.

Ekpee ya Molembe

⁷ Emba bo mambula nkoto malekaa, bamba ya tokolo Molembe o boloko, ⁸ emba amokye kosa bato o matuu mane ma munse, nkyisi me faibangye Goge na Magoge. Afaangyinya pho ya ebasi, motango nwa bée moli ndokolo munsengye nwa mpiko eenene. ⁹ Bobele, bamba ya nyangwa o mokyisi mobimba, balungyaka nganda ya basantu na mokyisi nwaalobo bée zinga. Emba nwenya nwaoutaka o ikolo nwaamba ya bazikya. ¹⁰ Bobele, Molembe owabakosaka, bamba mokumbya o itumbu sa nwenya na mobulubutu moozikya, o elele eli nyama na moimosi owa boole. Baamunyokolo na moo na mokolo pho ya bobele na bobele.

Moambo nwa suk

¹¹ Bobele, naesi ya wene mumbanga monomo muunene motane, na oozasi mi nwanjo. Na ikolo na munse ya lotaka itakye ne, ya lemoko bobele. ¹² Namba yawene bawee, baangambo na baapha batemi oboo pha mumbanga nwa bokonzi. Emba bamba yaingola ba buku. Bamba ya ingola na buku bosuu, eli buku pha bomoo. Bamba ya sambisa bawe ikokana na bitoma ba be, nde bo wakoma bée o ba buku. ¹³ Bobele, mpiko eenene yamba yaambya bawe ba yango, iwaa na mokyisi nwa bawe bamba

yaambya bawe ba be. Moto na moto asambisamaka kokokana na bitoma be. ¹⁴ Bobele, bamba ya bavaka iwaa na mokyisi nwa bawe o itumbu sa nwenya. Itumbu sa nwenya elii iwa sa ibale ¹⁵ Bo moto nkombo ye teyakomamaka o buku pha bomoo, bamovakaka o itumbu sa nwenya.

21

Ikolo siinyakune na munse muunyakune

¹ Bobele, namba yawene ikolo siinyakune na munse muunyakune. Pho ikolo sa etatele na munse nwa etatele yalemoko, na mpiko eenene teyakulaka ba. ² Namba na yawene mokyisi mosantu, Yelusaleme eenyakune, kyeute o ikolo oka Nwaphongo, emibongye ndokolo nwana ngondo oomilangyingyise pho ya ikye vana na lele we.

³ Namba oka nyesi monomo munene motokolo o mumbanga nwa bokonzi, mowo obokye: «Kyeka molaku nwa Nwaphongo onte ya bato. Amozala elele yonyo na be, emba bée bamoba bato be, emba yo amoba Nwaphongo wa be. ⁴ Aabakunyola mbembe o miyo ma be. Iwa etesikule baa. Ngonde etekule baa ilela etesikule baa, minyoko etemikule baa, pho maphoo ma maakasi malekana.»

⁵ Emba owabaka azasi o mumbanga nwa bokonzi yokye: «Kyeka,

nakyele maphoo maso maanyakune!» Amba kula wo yokye: «Koma maphoo mama pho maphoo me mali ma phele, makokyi bato ilemela.»⁶ Amba kula ya wo na nga yokye: «Waumbo! Nga nali alfa na omega, etatele na mbomela. Moto oli na phowa ya maa, naamophe maa ma bomoo nde pha oelele ekyetokolo maa.⁷ Molongyi amozwa ilaka saasina, emba nga namoba Nwaphongo we, emba yo amoba nwana wa nga.⁸ Kasi bato ba ibale, na baale ianola, bato ba mpee, na babomi ba bato, bato baakyele bondumba, banganga, baakumisa bikyeko, na bato ba boole, iyalo sa bee sili o itumbu sa nwenya moolole na mobulubutu mootumbe: Mena eli iwaa sa ibale.»

Yelusaleme eenyakune

⁹ Bobele, monomo na banze sambo baphilaka bakopho sambo baatondi na bisenzo sambo ma mbomela, amba yawo na nga yokye: «Yaka, namoeteya nwasii okolukye Nwana wa mpate ilonga.»

¹⁰ Bolobo amba yakye na nga o ikolo sa ngomba enene na eanda. Amba ya nteya mokyisi mosantu, Yelusaleme, eyautaka o ikolo oka Nwaphongo.¹¹ Nwaabaka mungyengye na Nkyemo ya Nwaphongo. Bongyengyekye me phabaka

ndokolo ibanga sooso sa motiya siiweninya na mbale na mbale.¹² Mokyisi me nwa lungamaka na bikuka biinene na bianda. Mokyisi me nwabaka na na mabala iko mbuka mabale. O ikolo sa mabala me yabaka banze iko mbuka babale na mankombo makomamaka omoo. Mankombo me eli mankombo ma mabota iko mbuka mabale ma bana ba Isalayele.¹³ Bii tokolo munyele wali mabala maato, biikye waa munyele mabala maato, bii boo likolo mabala maato na bii boo ngyele mabala maato.¹⁴ Emba bikuka bialungyaka mokyisi bawiangyaka na makonzi iko mbuka mabale. O ikolo sa mana makonzi, bakomaka mankombo ma batoma iko mbuka babale ba Nwana wa mpate.

¹⁵ Mwanze owabaka kawo na nga aphilaka mumekyele nwa phanda nwayakela bee na itela. Amekaka phanda pha mokyisi, pha mabala na pha bikuka.¹⁶ Phanda pha mokyisi me phabaka ndengye yonyo mambale maso mane. Amba ya meka phanda pha mokyisi na mumekyele nwa phanda nwayakela bee na itela. Nwabaka na phanda pha ba sitade nkoto iko mbuka ibale (12.000).^{*}¹⁷ Bobele amba yameka bonene pha bikuka. Babaka na bonene pha bakude munkama na mako mane mbuka ine (144), anzelu

* **21:16** 21.16 Sitade, eli mumekyele nwa ba Ela. Sitade yonyo ekoka na ba metele mikama motoba na mako nwambi (680 m).

amekaka phanda me nde bokomekye bato.† 18 Emba ekuka me baetongaka na mabanga ma zasipe. Mokyisi bamokyelaka na itela sikunyosi be, nwaulanaka na molangyi mungyengye. 19 Makonzi maso maphisi bikuka ba mokyisi mali ma mabanga ma motiya makomela be. Ikonzi sa etatele sili sa zasipe, sa ibale sa saphile, sa iyato sili saa kalesedwane, sa ine saa emerode, 20 sa itano sili sa saladwane, sa motoba sa koloneline, sa sambo sa kilisolite, sa nwambi sa belile, sa ibuwa sa topaze, sa iko sa kilizopalase, sa iko na monomo sa yaseti, sa iko mbuka ibale sa ametisite. 21 Emba mabala iko mbuka mabale eli mayaka iko mbuka mabale. Ibala sonoso na sonoso basikyelaka na yaka yonoyo. Musongo nwa mokyisi nwabaka na itela sakunyola be siweninya na mbale na mbale.

22 Kasi onte ya mokyisi, sikawene tempelo. Pho tempelo ye eli Nkolo, Nwaphongo Ekambambasi na Nwana wa mpate. 23 Emba mokyisi me temosengyesi na munyela naa na bokombe pho ya imoweninya. Pho nkyemo ya Nwaphongo kyimoweninya, na Nwana wa mpate ali tala ya nwango. 24 Nkyisi yamotambula na saa ya nwango, na bakonzi

ba mokyisi bamoeyelela nkyemo ya be. 25 Mabala ma mokyisi me etebaamazibe na mokolo monomo, pho omo mokolo etemoobe. 26 Emba nkyisi iso yamoya na nkyemo na na kaa ya bee omo. 27 Emba ekpele yonoyo ya sokoto etenyolo omo, ebe baakyele maphoo maabe maaso naa maabole. Kasi yamunyolo omo nde baakoma bee mankombo o buku pha bomoo pha Nwana wa mpate.

22

1 Bobele, amba ya nteya ebale ya maa ma bomoo mangyengye ndokolo ibanga sa motiya siweninya na mbale na mbale, maute o mumbanga nwa bokonzi nwa Nwaphongo na Nwana wa mpate. 2 Onte ya musongo nwa mokyisi, o maphanga ma ebale, yabaka nwete monomo nwa bomoo nwaabaka mobote mbuma iko mbuka ibale na mbula. Nwabaka mobote mumbuma monomo na bokombe bonobo, emba maakyi ma nwete me mabaka mabikya nkyisi. 3 Etwakule ba ilakama.

Emba mumbanga nwa bokonzi nwa Nwaphongo na Nwana wa mpate nwamoba o mokyisi me, emba basali bee baamokumbela. 4 Emba bamowene boo phe, nkombo ye bamoekoma o mambanda ma be. 5 Emba etwakule ba

† 21:17 21.17 Kude eli emekyele ya ba Ela ekoka na ba satimetele mako matano (50 cm), phanda me babokpe banda o mooolulu na suka ya munse nwaanda.

mokolo, etebakule sengyela na tala naa na munyela pho Nkolo Nwaphongo amoba saa ya be, bamoba bakonzi pho ya bobele na bobele.

Iya sa Yesu

⁶ Bobele, anzelu amba yawo na nga bobo: «Eye eli maphoo ma phele na maakoyi bato ilemela.» Nkolo Nwaphongo okophe Bolobo oka baimosi, amba ya toma anzelu we pho ya iteya basali bee maphoo masengyesi njwana bonte iya.

⁷ «Kyeka, namoya izele. Nkyisa na moto owamobanza maphoo mawo moimosi o buku bobo.»

⁸ Eli nga Yoane, moto awaoka na owawene maphoo mamana. Waawene na waaoka nga, namba yakaa o makolo ma anzelu owanteyaka maphoo mamana pho ya imokumbela.

⁹ Bobele, amba ya wo na nga yokye: «Sakyela babona! Nali moto wa etoma nde holi we na bebi na we baimosi, na baso baabanza maphoo ma buku bobo. Kokusamele nde Nwaphongo!»

¹⁰ Bobele, amba kula ya wo na nga yokye: «Maphoo ma moimosi maali o buku bobo, we samakanga ingyende, pho imbele sikomi phenephe.

¹¹ Moto ootoli na bosembo aikale nde iba sa bosembo. Emba moto wa bosembo aikale nde na bosembo phe, moto wa

maphoo sokoto aikale nde na sokoto mee, emba mosantu akule mibuya mosantu.»

¹² «Kyeka, namoya izele. Emba iphuti sa nga sili na nga. Namophe moto na moto ikokana na bitoma be. ¹³ Nga nali Alfa na Omega, moto owa o boo na owa mbomela, etatele na suka.»

¹⁴ Nkyisa ili na bato baakunyola bitobu ba bee. Pho bamoba na bokonzi pha iza mbuma ya njwete njwa bomoo na pha inyolo o mabala ma mokyisi muunene. ¹⁵ Kasi manva, na banganga, na bato ba bondumba, na babomi ba bato, baakumisa bikyeko, na moto munsu okokyele na owa zinga boole, bamoikala o nze.

¹⁶ «Nga Yesu, natomi anzelu wa nga pho abe nzoka ya maphoo maso mamana o mangomba. Nga nali munkanga njwa ibota sa Davidi, nali maanguma okongyengye waa mumbengu.»*

¹⁷ Bobele, Bolobo na njwasi okolukye bee ilinga, bekye: «Yaka!» Moto okokye awoo ne yokye: «Yaka!» Ooli na phowa ya maa aye. Okozingye maa ma bomoo, aya makpaa nde pha.

Maphoo ma mbomela

¹⁸ Nga naesi nzoka oka moto munsu ookokye maphoo ma baimosi mali o buku bobo. Bo moto abakyise lowo losuu

* 22:16 22.16 Nyasesi owa mumbengu.

mi mango, Nwaphongo
 aamobakyisela bisenzo
 biawōōmō o buku bōbō.
¹⁹ Emba bō moto amanye
 ndambo ya maphōō mi
 buku pha baimosi bōbō,
 Nwaphongo amumanya
 iyalo se sa mbuma ya njwete

ḡwa bōmōō, na saa mokyisi
 mosantu, yaawōōmō o buku
 bōbō.

²⁰ Nzoka ya maphōō mama
 kawō yokyē: «ḲḲ, Namoya
 izele!» AmḲ, yaka, Nkolo
 Yesu!

²¹ LḲ obokyē ngōlu ya
 Nkolo Yesu ebe na bato basō.